

Redegørelse

Kommuneplan 2021

Varde Kommune

Indhold

1. Vision ... 2
2. Byroller ... 18
3. Erhverv og beskæftigelse ... 32
4. Turisme ... 39
5. Detailhandel ... 49
6. Bosætning ... 110
7. Bymiljø og arkitektur ... 121
8. Kulturmiljøer og bevaring ... 123
9. Sundhed ... 178
10. Børn og unge ... 180
11. Kultur og fritid ... 185
12. Kommunale botilbud ... 189
13. Oversvømmelse og kysterosion ... 191
14. Bæredygtig energiforsyning ... 197
15. Offentlig forsyning ... 215
16. Trafikanlæg og trafiksikkerhed ... 220
17. Digital infrastruktur ... 225
18. Det åbne land ... 227
19. Landskab ... 241
20. Naturområder ... 321
21. Lavbundsarealer ... 332
22. Landbrug ... 335
23. Skovrejsning ... 341
24. Grundvandsbeskyttelse ... 345
25. Vandindvinding ... 410
26. Vandløb og søer ... 414
27. Geologi ... 424
28. Forsvarets arealer ... 429
29. Miljøpåvirkninger ... 431
30. Ændringer i rammer og arealudlæg ... 442
31. Vedtagne og forslag til lokalplaner og kommuneplantillæg ... 512

1. Vision

HIDTIDIG PLANLÆGNING

VI I NATUREN

"Vi i Naturen" er den fælles vision for hele Varde Kommune og blev godkendt af Byrådet i begyndelsen af 2015. Vedtagelsen af Vision 2030 "Vi i Naturen" skete efter en lang og kvalitativ stærk proces, hvor en række forskellige parter blev involveret. Der skete en grundig afdækning af Varde Kommunes autentiske styrker, hvilket vil sige, at grundlaget i "kommunens DNA" blev identificeret. I processen deltog byrådsmedlemmer, institutionsledere, repræsentanter fra virksomheder, turismeområdet, foreningsliv, lokalområder og borgere. Intentionen var, at afdækningen af de lokale styrker og potentialer netop skulle indfange flest mulige kendetegn og nuancer. Vedtagelsen af visionen skete med en stor og tilsvarende bred involvering af interessenter, da det langsigtede og strategiske arbejde netop involverer hele kommunen. Arbejdet med implementeringen af visionen og udnyttelsen af de stedbundne potentialer og muligheder er netop et fælles projekt, der rækker langt ud over kommunen som organisation.

OPFØLGNING PÅ TIDLIGERE AKTIVITETER

Implementering og videre udrulning af "Vi i Naturen" som fælles vision for Varde Kommune: Arbejdet med visionen er en kontinuerlig indsats. Visionen vil blive indtænkt i arbejdet med Verdensmålene.

En gennemgang af kommunens visionspolitikker i forhold til arbejdet med visionen "Vi i Naturen.": Valget af natur som vision er indarbejdet i visionspolitikken for bosætning, der også omfatter natur. De andre visionspolitikker er ikke revideret.

Samarbejde i regi af Storbyregion Esbjerg: Samarbejdets projektorganisation nedlukkes i 2021. Derefter fortsætter samarbejdet i Storbyregion Esbjerg som dialogbaseret med konkrete aftalte indsatser, herunder et allerede velfungerende IT-samarbejde og uddannelsesbyen Esbjerg.

Udarbejdelse af ny vækststrategi: Vækststrategien blev godkendt af Byrådet i 2017.

Derudover indgår visionen Vi i Naturen som en integreret del af Byrådets Udviklingsstrategi, se nedenfor.

KOMMUNEPLAN 2021

FUNDAMENTET FOR TEMA 1 - VISIONEN

Vi i Naturen, Byrådets udviklingsstrategi og Verdensmålene indgår som integrerede elementer i de politiske målsætninger og aktiviteterne i alle de 29 temaer, herunder også tema 1 Visionen.

Denne redegørelse indeholder således:

- Kort beskrivelse af Visionen Vi i Naturen
- Byrådets udviklingsstrategi
- Fra Verdensmål til Vardemål
- Revision af visionspolitikkerne
- Udviklingsplaner – den borgerdrevne udvikling
- Regional udviklingsstrategi "Fremtidens Syddanmark 2020-2023"

- Storbyregion Esbjerg
- Agenda 21

VISIONEN VI I NATUREN

Visionen "Vi i naturen" har tre overordnede elementer; den skal fremme muligheden for 'det gode liv' tæt på naturen, udvikle det bæredygtige erhvervsliv og minde os om, at der skal være plads til natur for naturens skyld. Visionen har dermed har ramt en tendens i samfundet, som har vokset sig stærkere siden, den blev skabt. Klimaforandringerne tvinger os til at gentænke vores forhold til naturen i bred forstand, og verdensmålene giver os det globale sprog til at skabe løsningerne sammen. Visionen "Vi i Naturen" er mere relevant end nogensinde.

BYRÅDETS UDVIKLINGSSTRATEGI 2018 - 2021

Byrådets udviklingsstrategi baseres på det byrådsgrundlag, der blev fastsat af et enigt byråd på byrådsseminaret, der blev afholdt i Nymindegab umiddelbart efter det nye byråds tiltrædelse.

Udviklingsstrategien danner grundlaget for Varde Byråds virke i de næste fire år. Derfor er strategien et udtryk for, hvad Byrådet i Varde ønsker at prioritere i de kommende år. Byrådet har vedtaget ni strategiske målsætninger for Varde Kommune frem mod 2021, der alle tager afsæt i de centrale pejlemærker fra byrådsgrundlaget.

Med udviklingsstrategien sikrer vi, at vi hele tiden har et fokus på, hvordan kommunen udvikler sig for og med borgere og virksomheder.

De ni strategiske målsætninger fordeler sig på de tre overskrifter i byrådsgrundlaget.

Fyrtårne

Fra Byrådsgrundlaget:

"Vi vil skabe fyrtårne, som gør Varde Kommune synlig for borgere, virksomheder og det øvrige Danmark. Vi løber gerne risikoen for succes. Vi giver maksimal frihed til ledere og medarbejdere, så kommunen bliver en ombejlet arbejdsplads. Kommunen har én indgang for hvert sagsområde og skal være nem at orientere sig i."

Børn og unge skaber fremtiden

I Varde Kommune skal alle børn og unge trives og have lige muligheder for at udvikle deres potentialer for dannelse, uddannelse og job, så de får et godt og værdifuldt liv.

Vi investerer tidligt i børns udvikling og sundhed, hvor fundamentet for deres fremtidige muligheder grundlægges.

Vi har høj kvalitet i kommunens dagtilbud og skoler, og alle børn bliver støttet i at bevare deres motivation og engagement til at lære gennem hele livet.

Vi løfter de børn og unge, der har brug for en hjælpende hånd med målrettede indsatser for både børnene, de unge og deres forældre. Vi lytter til børn og unge og involverer dem i beslutninger, der har betydning for deres eget liv og for samfundets udvikling.

Vi hjælper de unge videre i overgangen fra børne til voksenliv.

Sund kultur for hjerne og krop

Når vi skaber synergi på tværs af sundhed, natur, idræt og kultur, opnår børn, unge, voksne og ældre større fysisk og mental sundhed.

Borgerne i Varde Kommune skal opleve, at de er en del af et sundhedsfremmende fællesskab på tværs af alder samt fysisk og psykisk formåen.

Alle borgere i Varde Kommune skal have mulighed for at tage ansvar for deres fysiske og psykiske velbefindende, og det skal understøttes igennem en aktiv indsats inden for forebyggelse, sundhed, fritidsaktiviteter og idræt.

Deltagelse i kultur- og fritidsliv skaber sundhed på flere planer i form af fællesskab, livskvalitet, trivsel, bedre fysik samt styrkelse og vedligeholdelse af kognitive funktioner.

I naturen tages alle sanser i brug, mens vi holder os mentalt i form. Vi kan opleve ro og fordybelse, men kan også blive stimuleret og udfordret.

Samtidig skal der fortsat være fokus på tilbud til de borgere, der har behov for den patient- og borgerrettede indsats for at bevare og øge livskvaliteten.

Et værdigt og aktivt liv som ældre

Vi ser potentialerne i borgerne, og vi arbejder for at støtte op om dem.

Vi ser mennesket som et aktivt individ, der gennem hele livet har behov for at udfolde sig i samspil med omgivelserne og andre mennesker. Både på Varde Kommunes plejecentre og i hjemmeplejen er samarbejde og inddragelse af venner, bekendte, naboer, frivillige, pårørende og plejepersonalet vigtige parametre for borgernes livsmuligheder for mental, fysisk og kulturel udfoldelse.

Vi tager udgangspunkt i borgernes egen forståelse af det gode liv baseret på de vaner, værdier, interesser og mentale og fysiske formåen den enkelte borger har.

Livskvaliteten øges mental og fysisk sundhed fremmes, når ældre fastholder vaner og livsstil fra tidligere i livet, uanset om det er i daglige gøremål, ture i naturen, i sociale fællesskaber eller kulturelle oplevelser.

Danmarks bedste turismekommune

Hvert år trækker havet, klitterne og stranden tusindvis af borgere og gæster til Varde Kommune.

Vores turisme skaber vækst og jobmuligheder og finansierer velfærd, som kommer os alle til gode. Dette opleves i de mange kulturelle tilbud og oplevelser.

Turismeudviklingen i Varde Kommune tager udgangspunkt i vores unikke natur, kulturarv, historie og stedbundne kvaliteter såsom Vadehavet på Unesco's Verdensarvsliste og Naturpark Vesterhavet. Vi har oplevelser til alle årstider.

Vi vil understøtte en bæredygtig udvikling af turismeerhvervet, og vi har fokus på udviklingen af både infrastruktur, byrum og udvikling af oplevelsesmuligheder ved kysten og i baglandet. Det bæredygtige er et vigtigt element i at fastholde vores flotte besøgstal og vores høje gæstetilfredshed.

Ombejlet arbejdsplads

Medarbejdere i Varde Kommune skal være stolte af deres arbejde, hvor der er plads til udvikling og ambitioner.

I Varde Kommune har den enkelte medarbejder frihed til at bruge sin sunde fornuft og sin faglighed til at tænke selv inden for tydelige ledelsesmæssige rammer. Vi tror på, at tillid er værdiskabende. I opgaveløsningen prioriteres tid og dialog med borgerne og en smidig proces.

Arbejdsglæden og de værdiskabende opgaver er i fokus i Varde Kommune. Vi ønsker at rekruttere og fastholde gode medarbejdere – og vi taler gerne højt om de ting, der lykkes for os, og som vi er gode til. Vi er kendt for høj faglighed og for mange udviklingsmuligheder.

Som medarbejder kan man se mulighederne for at vokse og udføre mere komplekse opgaver i samarbejde med ledelse og kollegaer.

Hel Kommune

Fra byrådsgrundlaget:

"Vi ser land og by som en helhed og en fælles styrke. Den hele kommune er tæt på borgerne og tilbyder service der, hvor det giver mest værdi.

Alle borgere tegner deres områdes fremtid og driver udviklingen i samarbejde med kommunen."

I Varde Kommune står vi sammen

Varde Kommune skal arbejde sammen om at rumme den mangfoldighed, som en attraktiv kommune kan tilbyde virksomheder og borgere at være en del af.

I Varde Kommune er vi bundet sammen af den fælles vision "Vi i Naturen", som udgør fundamentet for både udviklingen af kommunen som helhed og i de forskellige lokalsamfund.

I Varde Kommune har vi en fælles forståelse for, at der er behov for udvikling på flere niveauer og i hele kommunen. Vi støtter derfor hinanden, uanset om der er tale om udviklingstiltag, der skal styrke vores samlede attraktion i forhold til erhverv, turisme og bosætning eller tiltag i lokalsamfundene, der styrker fællesskabet og det daglige liv.

Vi vil sammen lære af hinandens erfaringer og styrker til gavn for det lokale og den samlede kommune.

Stærke lokalsamfund, hvor alle tager fat

Varde Kommune er vi kendt for vores aktive lokalsamfund, der gør det attraktivt at bo og leve i vores landsbyer og bysamfund, hvor alle tager fat, og de frivillige er med til at skabe aktiviteter og sammenhold.

Den hele kommune skal støtte op omkring de individuelle bysamfund og lokalområder, der med afsæt i egne potentialer, vilkår og særkende skal være med til at præge udviklingen i kommunen.

Byrådet i Varde Kommune ønsker at støtte op om de lokale initiativer og aktive ildsjæle. De værdier, der skabes lokalt, skal vi alle lære af. Samarbejde på tværs af kommunen skal i fokus, og hvor det skaber værdi, skal vi udvikle nye og bedre samarbejdsformer, hvor vi lærer af hinandens styrker.

Byrådet i Varde Kommune ønsker derfor i særlig grad at støtte lokale initiativer, der både løfter det enkelte lokalsamfund og kommunen som helhed, og støtter nye former for samarbejder og frivillighed, der giver mening for fremtidens udvikling af Varde Kommune.

Vækst og bosætning

Fra byrådsgrundlaget:

"Under overskriften – GØR SIG LÆKKER; Vi pudser fjerene for nuværende og kommende borgere og virksomheder i Varde Kommune. Vi markedsfører ro, blæst og vestjyder og gør en særlig indsats for at få unge til at blive eller vende hjem. Dialog med virksomhederne og borgerne er vores varemærke. Varde Kommune siger altid ja – til at finde en løsning sammen."

Virksomhederne samarbejder om det gode erhvervsklima

Vi vil kendes på handlekraft og arbejdskraft.

Sammen med de lokale virksomheder bliver vi endnu stærkere til at sikre et godt erhvervsklima i Varde Kommune. Vores varemærke er dialogen med virksomhederne.

I fællesskab skal vi sikre gode rammer for erhvervslivet i Varde Kommune. Gode rammer som f.eks. hurtig og kompetent sagsbehandling og god infrastruktur skal sikre, at virksomhederne i Varde Kommune udvikler sig, så vi står stærkt i forhold til fremtidens efterspørgsel og konkurrence.

Vi understøtter virksomhedernes strategiske udvikling, så vækstpotentialerne realiseres, og sammen sikrer vi jobskabelsen samt tiltrækning og opkvalificering af arbejdskraft til gavn for hele kommunen.

Flere slår rødder i Varde Kommune

I Varde Kommune fastholder og tiltrækker vi borgere, der ønsker at være en del af lokalsamfundene og bidrage til den fortsatte udvikling af et stærkt erhvervsliv i Storbyregion Esbjerg.

Fremtidens bosættere vil få muligheden for at præge udviklingen i kommunen. Vores mangfoldige arbejds-, bolig-, kultur og fritidstilbud betyder, at vi kan matche deres ønsker og tilbyde en attraktiv kommune – både på arbejdspladsen, i foreningslivet og privat.

Vi byder nye borgere velkommen med vores aktive lokalsamfund, der er bundet sammen af stærke fællesskaber og netværk. Derfor understøtter vi ildsjælene og fællesskaberne, der skaber værdi for alle.

FRA VERDENSMÅL TIL VARDEMÅL

Udover indarbejdelsen af Byrådets Udviklingsstrategi i kommuneplangrundlaget har der tilsvarende været ønske om at indarbejde FN's 17 Verdensmål. Dette er sket i forbindelse med udarbejdelsen af de politiske målsætninger og de nye aktiviteter for hver af de 29 temaer, som kommuneplanen bygger på. Der henvises i den sammenhæng til Kommuneplanens hovedstruktur.

Nedenfor vises et overblik over hvilke verdensmål, der indgår for hver af de 29 temaer i kommuneplanen.

Forklaring af farvernes sammenhæng med de 17 verdensmål	
1. Afskaf fattigdom	10. Mindre ulighed
2. Stop sult	11. Bæredygtige byer og lokalsamfund
3. Sundhed og trivsel	12. Ansvarligt forbrug og produktion
4. Kvalitets uddannelse	13. Klimaindsats
5. Ligestilling mellem kønnene	14. Livet i havet
6. Rent vand og sanitet	15 - Livet på land
7. Bæredygtig energi	16. Fred, retfærdighed og stærke institutioner
8. Anstændige jobs og økonomisk vækst	17 - Partnerskaber for handling
9. Industri, innovation og infrastruktur	

Verdensmål i Kommuneplan 2022-2025	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1. Vision			3			6			9		11	12	13	14	15		17
2. Byroller				4				8	9		11					16	17
3. Erhverv og beskæftigelse	1			4			7	8	9	10		12					17
4. Turisme								8	9		11	12					17
5. Detailhandel								8	9		11				15		
6. Bosætning			3	4							11				15		17
7. Bymiljø og Arkitektur											11				15		
8. Kulturmiljø og bevaring											11				15		
9. Sundhed			3						9	10	11						17
10. Børn og Unge	1		3	4	5				9	10						16	17
11. Kultur og Fritid			3	4				8			11					16	17
12. Kommunale Botilbud			3						9	10	11						17
13. Oversvømmelse og kysterosion						6					11		13				
14. Bæredygtig Energiforsyning			3				7				11						
15. Offentlig Forsyning						6						12	13				
16. Trafikanlæg og trafiksikkerhed			3						9	10	11		13				
17. Digital infrastruktur			3						9		11						
18. Det åbne land			3								11				15		
19. Landskab											11				15		
20. Naturområder															15		
21. Lavbundsarealer						6							13		15		
22. Landbrug		2										12			15		
23. Skovrejsning											11		13		15		
24. Grundvands-beskyttelse			3			6											
25. Vandindvinding						6									15		
26. Vandløb og søer						6						12			15		
27. Geologi			3									12			15		
28. Forsvarets arealer								8				12			15		
29. Miljøpåvirkninger			3			6						12					

Indarbejdelsen af verdensmålene i målsætningerne og aktiviteterne for de 29 temaer i kommunens øverste styringsdokument skaber grundlaget for, at Verdensmålene reelt bliver Vardemål.

For at reducere kompleksiteten yderligere lægges der op til, at der udarbejdes et antal Vardemål, der definerer, hvorledes vi i dagligdagen tænker i helheder og på tværs. Nedenfor er vist, hvorledes Vardemålene kan koble sig til Verdensmålene. Der er henset til såvel "Vi I Naturen", Byrådets udviklingsstrategi, behandlingen af de 29 temaer og naturligvis de enkelte verdensmål.

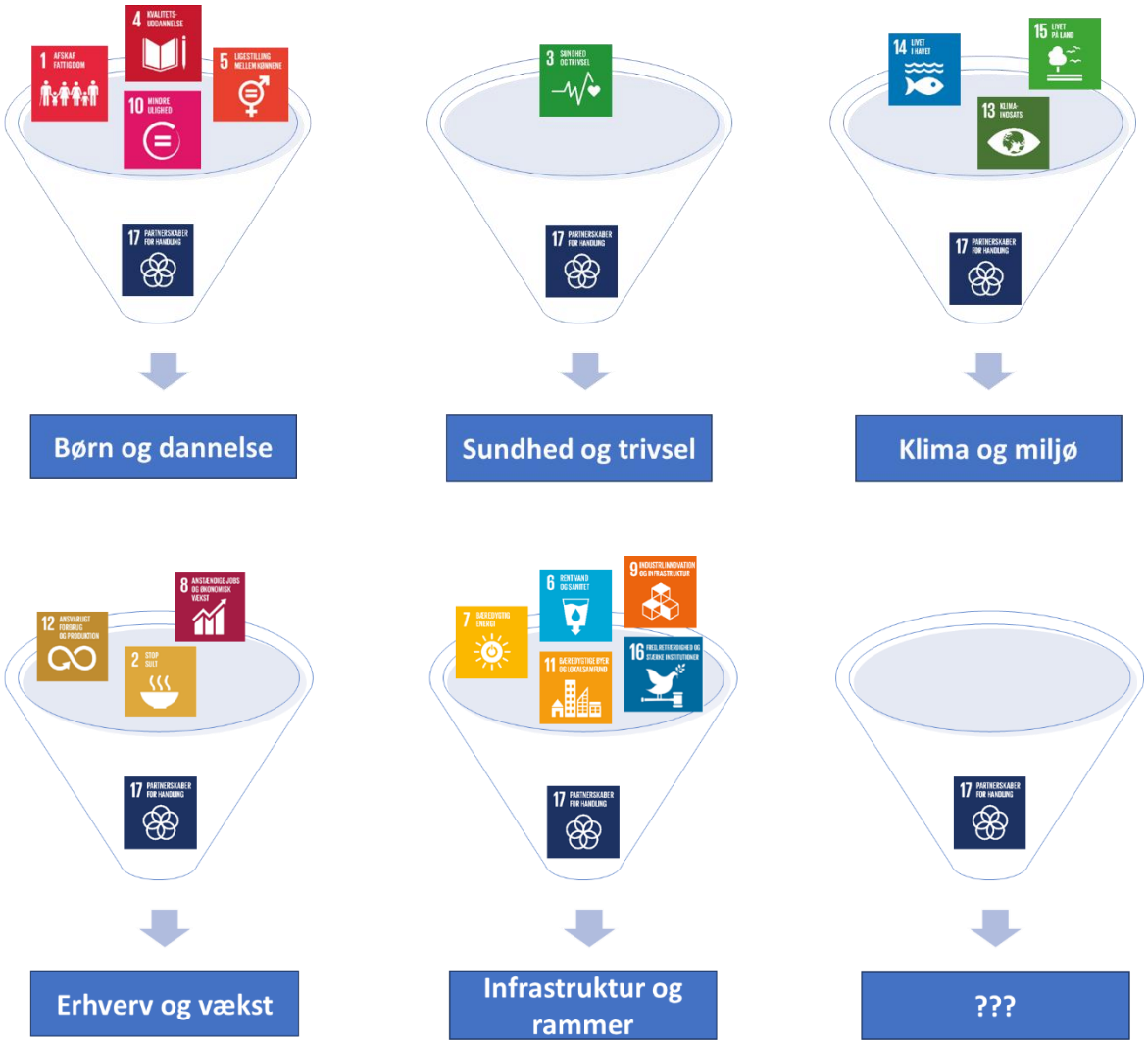

Partnerskaber for handling er ikke et mål, men et middel til samarbejde og realisering af de førte 16 mål. Derfor er den nederst i tragten på de anførte Vardemål.

Det er målet, at det til enhver tid står klart, hvilke verdensmål Vardemålene dækker, således der både kan arbejde med de enkelte Verdensmål og de skabte Vardemål.

REVISION AF VARDE KOMMUNES VISIONSPOLITIKKER

Der er i de seneste år udarbejdet 14 visions- og tværgående politikker, der fastsætter udviklingen i Varde Kommune på en række områder.

De tværgående politikker vedrører:

- Erhverv og beskæftigelse.
- Infrastruktur.
- Frivillige.
- Klima og miljø.
- Fritid, Idræt og Kultur.
- Bosætning.
- Handicap, psykiatri og udsatte.
- Børn og Unge.
- Unge.
- Sundhed.
- Seniorliv.
- Integration.
- Veteranpolitik.
- Naturpolitik

Der vil i kommuneplanperioden blive udarbejdet et samlet og sammenhængende styringsgrundlag, der vil erstatte visionspolitikerne.

UDVIKLINGSPLANER – DEN BORGERDREVNE UDVIKLING

Varde Kommune har siden 2012-2013 arbejdet med udviklingsplaner som værktøj og løbende tilpasset konceptet. Gennem arbejdet med udviklingsplaner i Varde Kommunes områdebyer og lokalbyer/kystbyer skabes retning for byernes udvikling. Varde Kommune tilbyder assistance til udviklingen af konkrete udviklingsplaner og rådgivning i forhold til håndtering af fondsansøgninger og fremdrift i denne henseende.

De lokale udviklingsråd og deltagere tilbydes viden og sparring omkring fondsansøgninger til udvikling af lokale projekter og for fremme af egen by. Udviklingsplanen har ingen retsvirkning, men er et værktøj til skabelse af lokalt engagement og retning for byens udvikling. Arbejdet med udviklingsplanerne støttes af byrådet, som et velset tiltag for borgerinddragelse og nærdemokrati i Varde Kommune. Pr. 2. juli 2020 er der udarbejdet sammenlagt 25 udviklingsplaner for byer i Varde Kommune.

REGIONAL UDVIKLINGSSTRATEGI "FREMTIDENS SYDDANMARK" 2020-2023

Den regionale Udviklingsstrategi i Syddanmark bygger ligeledes på FN's verdensmål og målet om, at udvikle en sammenhængende, attraktiv og bæredygtig region med kompetente borgere, trivsel og engagement.

Den regionale udviklingsstrategi handler om, hvilke udfordringer vi bør fokusere på i de kommende år, hvilke muligheder vi skal opsøge – og hvordan vi i fællesskab bedst løser opgaverne og sætter Syddanmark på dagsordenen. Den handler om syddanskernes muligheder

for at tage en uddannelse, om at skrue op for klimaet og ned for CO2-udslippet. Om at sørge for, at syddanskerne kan komme fra A til B på de rigtige tider af døgnet, om rent drikkevand, sundhedsrobotter og om en levende kultur.

Den handler om 1,2 mio. syddanskere, der skal have mulighed for at leve det liv, de ønsker.

FN's verdensmål sætter en fælles global dagsorden for bæredygtig udvikling og for hurtig handling for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser. Den dagsorden bidrager udviklingsstrategien til. Grøn omstilling og indsatsen mod klimaforandringerne har derfor en central og markant plads i den regionale udviklingsstrategi, ligesom ønsket om at bidrage til udviklingen af et bæredygtigt samfund er et gennemgående element i strategien. Det gælder ikke mindst i forhold til uddannelsesområdet, hvor globalisering og den hastige teknologiske udvikling gør adgangen til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen stadig vigtigere, hvis vi skal kunne matche arbejdsmarkedets fremtidige behov.

Målet er at bringe Syddanmark styrket ind i fremtiden. Det kræver samarbejde på tværs af region, kommuner, videns- og uddannelsesinstitutioner, virksomheder og lokalsamfund – og på tværs af den dansktyske grænse. Udviklingsstrategien er derfor også en invitation til samarbejde om at udvikle et sammenhængende, attraktivt og bæredygtigt Syddanmark.

Udviklingsstrategien bygger på nedenstående.

Den strategiske ramme er suppleret med nedenstående målsætninger:

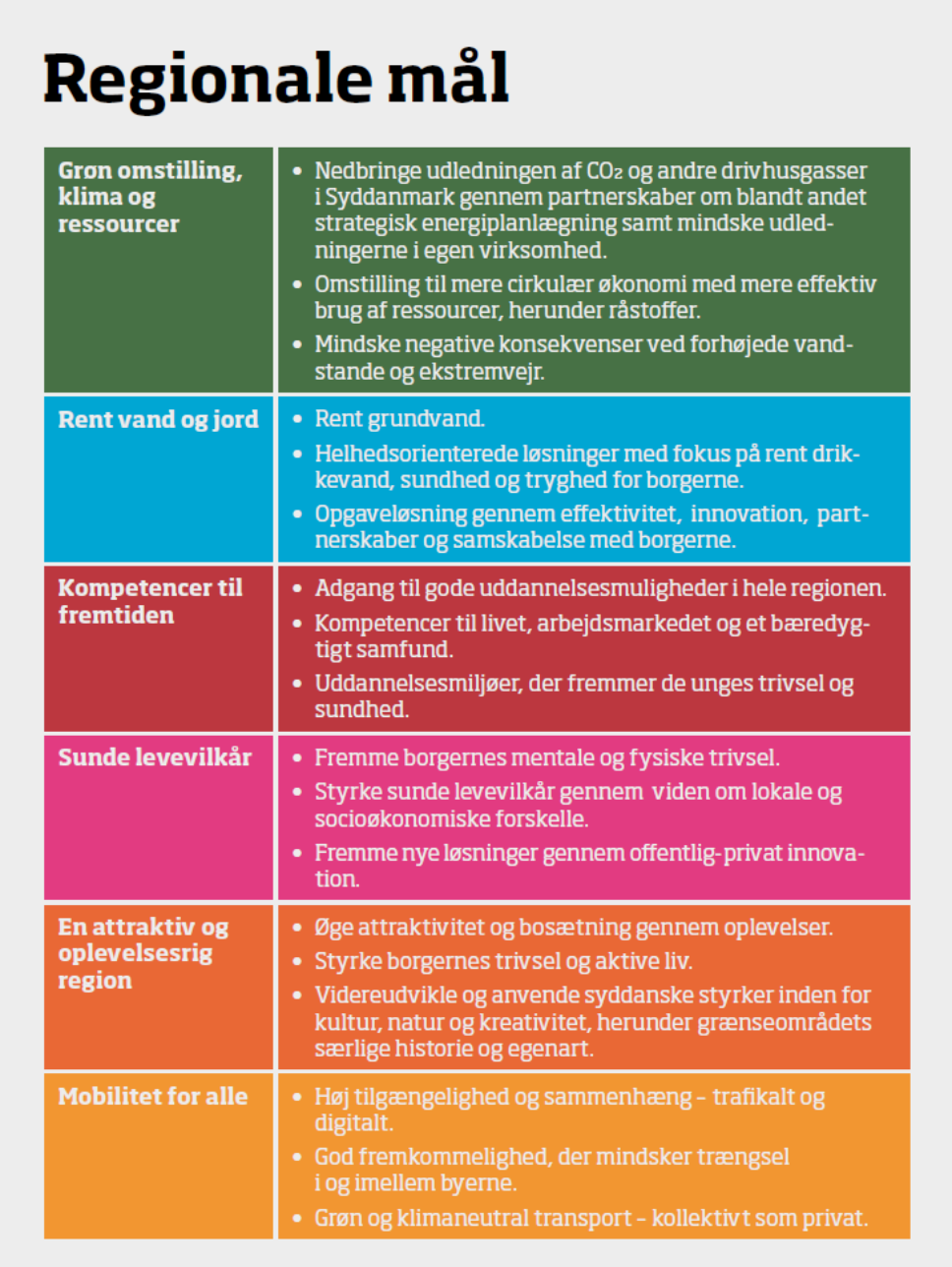

Grøn omstilling, klima og ressourcer

I Region Syddanmark skal vi bidrage ambitiøst til den grønne omstilling. Klimaet er under pres, og vores ressourcer er ikke uendelige. Konsekvenserne af vores handlinger kan mærkes ikke kun globalt, men også lokalt.

Region Syddanmarks indsatser udfoldes dels i en Klimastrategi, der mere detaljeret beskriver indsatser på klima- og miljøområdet, dels i en Råstofplan, hvor der arbejdes med omstilling til en mere bæredygtig råstofindvinding.

Strategisporet vil bidrage til FN's verdensmål nr. 7 Bæredygtig energi, nr. 11 Bæredygtige byer og lokalsamfund, nr. 12 Ansvarligt forbrug og produktion og nr. 13 Klimaindsats.

Rent vand og jord

Jordforureninger påvirker vores drikkevand, menneskers sundhed og miljøet. Det gælder både de store generationsforureninger og tusindvis af andre mindre forureninger, der er efterladt efter fortidens aktiviteter.

Jordforureningsstrategien beskriver regionens strategi for indsatsen, som omfatter kortlægning, undersøgelse og oprensning af forurenede lokaliteter. Den årlige arbejdsplan fastlægger regionens konkrete prioritering af specifikke lokaliteter.

Strategisporet vil bidrage til FN's verdensmål nr. 3 Sundhed og trivsel, nr. 6 Rent vand og sanitet og nr. 14 Livet i havet.

Kompetencer til fremtiden

Syddanmark skal være et attraktivt sted at uddanne sig. Verden forandrer sig, og uddannelse ruster den enkelte til at klare sig godt i livet og i fællesskabet med andre, på arbejdsmarkedet og i sit nærmiljø. Den enkelte skal have adgang til uddannelse, og medarbejdere med de rette kompetencer skal være til stede i alle dele af regionen og matche arbejdsmarkedets behov.

De uddannelsespolitiske elementer af den regionale udviklingsstrategi udfoldes i en uddannelsesstrategi.

Strategisporet vil bidrage til FN's verdensmål nr. 3 Sundhed og trivsel, nr. 4. Kvalitetsuddannelse, nr. 5 Ligestilling mellem kønnene og nr. 11 Bæredygtige byer og lokalsamfund

Sunde levevilkår

Sundhed og trivsel er en grundlæggende forudsætning for, at vi kan udfolde vores muligheder – i familien, på arbejdsmarkedet, på uddannelserne og i vores fritid.

Rammerne for Region Syddanmarks sundhedsinnovation er fastlagt i den syddanske Innovationsstrategi, og indsatsen har i øvrigt sammenhæng til strategier, planer og aftaler på sundhedsområdet.

Strategisporet vil bidrage til FN's verdensmål nr. 3 Sundhed og trivsel, nr. 5 Ligestilling mellem kønnene, nr. 9 Industri, innovation og infrastruktur, nr. 10 Mindre ulighed og nr. 11 Bæredygtige byer og lokalsamfund.

En attraktiv og oplevelsesrig region

Det skal være spændende og attraktivt at bo, studere og arbejde i hele regionen. Vi vil være med til at skabe rammerne for nye oplevelser. Det skal ske med afsæt i regionens kulturelle historiske og naturgivne styrker og særpræg og ved at gå nye veje i dialog med syddanskerne. Vores fælles indsats skal øge borgernes oplevelsesmuligheder og livskvalitet og sætte gode rammer for et aktivt liv.

Indsatser inden for kultur, natur og rekreative områder, innovation og design udfoldes i en kulturstrategi.

Strategisporet vil bidrage til FN's verdensmål nr. 3 Sundhed og trivsel, nr. 9 Industri, innovation og infrastruktur og nr. 11 Bæredygtige byer og lokalsamfund.

Mobilitet for alle

Længere, hurtigere, billigere, smartere, grønnere… eller bare til tiden. Syddanskernes behov for mobilitet er mange og forskellige. Derfor er mobilitet i alle former forudsætningen for en

sammenhængende region, hvor transportinfrastrukturen og den digitale infrastruktur understøtter borgeres og virksomheders færden, forbindelser og trivsel.

Indsatsen på mobilitetsområdet udfoldes i en mobilitetsstrategi.

Strategisporet vil bidrage til FN's verdensmål nr. 9 Industri, innovation og infrastruktur, nr. 11 Bæredygtige byer og lokalsamfund og nr. 13 Klimaindsats.

Stærke partnerskaber

Globalisering, klimaforandringer, urbanisering, demografiske forskydninger, digitalisering og andre hastige teknologiske udviklinger er globale megatrends, som også påvirker virksomheder og borgere i Syddanmark.

Samarbejde i partnerskaber, fælles vidensgrundlag og fælles projektudvikling på tværs af borgere, offentlige myndigheder, uddannelses- og forskningsinstitutioner, kulturinstitutioner, virksomheder, foreninger og mange andre partnere er en afgørende forudsætning for at kunne sætte fælles regionale dagsordener, imødegå fælles udfordringer og udnytte særlige potentialer i en attraktiv og bæredygtig region.

Strategisporet vil bidrage til FN's Verdensmål nr. 17 Partnerskab for handling.

STORBYREGION ESBJERG

ATMOSFÆREN, MOBILITETEN OG DEN BEFOLKNINGSMÆSSIGE TYNGDE

Storbyregion Esbjerg er et samarbejde mellem Esbjerg, Varde og Fanø Kommuner med det sigte at styrke områdets samlede bykvaliteter, at sikre gode transportforbindelser, der knytter storbyregionen godt og tæt sammen, og at øge den befolkningsmæssig tyngde gennem bosætning.

Udviklingen af Storbyregion Esbjerg sker i tre strategiske udviklingsspor:

- Byomdannelse med fokus på byliv og bosætning
- Byturisme som et uudnyttet potentiale med særligt fokus på kulturturister
- Mobilitet som afgørende for storbyregionens udvikling
- De tre strategiske udviklingsspor henvender sig til kommunalbestyrelsernes fysiske og byorienterede planlægning omkring Esbjerg/Ribe/Bramming, Varde/ Oksbøl og Nordby.
- Esbjerg, Varde og Fanø Kommuners samarbejde om den fysiske planlægning i Storbyregion Esbjerg supplerer og understøtter det mere forretningsmæssige samarbejde i Business Region Esbjerg. Business Region Esbjergs fokus på erhvervsudvikling og vækst omfatter ud over Esbjerg, Varde og Fanø Kommuner også Tønder Kommune.

INDSATSER:

- Bosætningssamarbejdet kobles til den fysiske planlægning af storbyregionen.
- Bymæssig bebyggelse i stationsbyerne langs nærbanen.
- Byomdannelse og byudvikling, der udfolder storbyregionens stedbundne kvaliteter.
- Gøre kulturturisten nysgerrig på at opleve alle storbyregionens bymiljøer.

PROJEKTER

- Udviklingsaftale med Region Syddanmark om bosætning og mobilitet.
- Hostrup/Alslev som fælles udviklingsområde.
- Udviklingsfokus på færgen mellem bymidterne i Esbjerg og Nordby.
- Byrum og bymiljøer som aktiver for byturismen.
- Indhente data om overnatningsbehovet for kulturturister i storbyregionen.

AGENDA 21

Lokale Agenda 21-strategier skal særligt redegøre for kommunalbestyrelsens målsætning for (1) mindskelse af miljøbelastningen, (2) fremme af en bæredygtig byudvikling og byomdannelse, (3) fremme af biologisk mangfoldighed, (4) inddragelse af befolkning og erhvervsliv i Agenda 21-arbejdet og (5) samspil mellem tiltagene.

Mindskelse af miljøbelastningen

Byrådet ønsker at tage lokalt ansvar for at reducere den negative påvirkning af de globale klimaforandringer. Varde Kommune vil derfor arbejde for at reducere miljøbelastningen fra kommunens egne aktiviteter og virksomheder. Som DK2020 klimakommune, forpligter kommunens sig til at udvikle og understøtte politisk behandling af en klimahandlingsplan, der lever op til Parisaftalens målsætninger, både hvad angår reduktion i udledning af drivhusgasser og tilpasning til klimaforandringerne. Kommunen forpligtiger sig også til at tage de nødvendige skridt for at blive klimaneutral og modstandsdygtig senest i 2050. Konkret vil Byrådet arbejde for at reducere udledningen af CO_2 med 2% årligt frem mod 2025.

Derudover vil kommunen arbejde for at mindske miljøbelastningen ved at udbrede kendskabet til miljøforbedrende initiativer. Dertil vil Kommunalbestyrelsen arbejde for at fastholde de gode tendenser og styrke hverdagscyklisme og rekreativ cyklisme til glæde og gavn for miljøet.

Fremme af bæredygtig byudvikling og byomdannelse

Der lægges i Udviklingsstrategi 2019 op til, at den bæredygtige byudvikling sker med fokus på en afvejning af byernes individuelle behov. På denne måde sikres ikke blot et samlet og levende bymiljø, men også den mindst mulige inddragelse af ny areal i byudviklingen. Der vil være fokus på, at den positive udvikling i lokalsamfundene forsat skal styrkes ved at give de lokale kræfter gode forudsætninger for at forme deres lokalområder.

Dertil kommer, at Byrådet vil forebygge værditab som følge af klimaforandringer. Varde Kommune vil gennem dialog, i vores planlægning og myndighedsudøvelse arbejde med forebyggelse af konsekvenser af klimaforandringer som et vigtigt bidrag til at fremme bæredygtig byudvikling og byomdannelse.

Fremme af biologisk mangfoldighed

Udviklingsstrategien 2019 og naturpolitikken lægger op til, at Varde Kommune skal have mere, bedre og mere sammenhængende natur og samtidig skal have et særligt fokus på sjældne og truede arter. Til sammen skal det styrke den biologiske mangfoldighed i kommunen samtidig med, at der i den fysiske planlægning er opmærksomhed på bynær natur og grønne elementer.

Derudover vil Varde Kommune i samarbejde med blandt andet Det Grønne Råd styrke og bruge naturen i kommunen som grundlag for udvikling. Det skal blandt andet gøres ved at samarbejde med myndigheder, interesseorganisationer og borgere om at sikre og udvikle de store, sammenhængende naturområder i en balance mellem beskyttelse og benyttelse.

Inddragelse af befolkning og erhvervsliv

Visionen "Vi i naturen" lægger op til gensidig inddragelse på flere niveauer. Netværk mellem offentlige institutioner og erhvervslivet vil skabe innovation og nye idéer til såvel kommunale som kommercielle projekter for bæredygtig benyttelse af naturen.

For at fastholde fokus på og fremme en bæredygtig udvikling vil Varde Kommune løbende udvikle nye samarbejdsformer og metoder til at inddrage borgerne.

I kommunen benyttes den såkaldte Varde-model, som er en særlig samarbejdsmodel med ni lokale udviklingsråd, et fælles udviklingsråd og Den Lokale Aktionsgruppe.

Revision af udviklingsrådsmodellen i Varde Kommune

En arbejdsgruppe, nedsat af Det fælles udviklingsråd (FUR) og Udvalget for Økonomi og Erhverv (UØE), har siden forårsmødet den 18. april 2018 mellem Byrådet og udviklingsrådene arbejdet med en ny model for udviklingsrådene i Varde Kommune.

Udviklingsrådsmodellen blev godkendt af Byrådet den 5. marts 2019 med ikrafttrædelse den 1. januar 2020.

Den nye model har skabt en mere klar rollefordeling mellem lokalsamfundene, de enkelte udviklingsråd, det fælles udviklingsråd (FUR), UØE og Byrådet. Det hviler på en forholden til, hvor opgaverne ligger bedst og fastsættelse af et årshjul. Som følge heraf har UØE bl.a. ansvaret for forårsmødet, mens FUR har ansvaret for efterårsmødet.

Derudover forholder den nye model sig til udviklingsplaner og ansvaret for udarbejdelsen heraf, samt synliggørelse og kommunikation.

Samspil mellem tiltagene

Varde Kommunes vision "Vi i naturen" spiller en vigtig rolle i det kommunale Agenda 21-arbejde og er med til at binde tiltagene sammen. Visionen er, som sit slogan, inkluderende. Befolkning og erhvervsliv inddrages i arbejdet med at brande og udvikle Varde som en naturkommune. Inddragelsen vil være med til at øge bevågenheden i befolkning og erhvervsliv, der ikke blot vil lade sig inspirere af naturen, men også blive mere bevidste om dennes betydning. Beskyttelse af klima og miljø er således en naturlig del af Varde Kommunes nye vision.

Derudover er der et samspil på tværs af de beslutninger som tages i kommunen. Det drejer sig særligt om beslutninger vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervsmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold. Samspillet sikres gennem forpligtende netværk internt i Varde Kommune og gennem interessevaretagelse med vores samarbejdspartnere. På denne måde tilgodeses samfundsøkonomien og miljøet gennem koordinering af fysiske indgreb.

AKTIVITETER

Der udarbejdes et nyt samlet politisk styringsgrundlag for Varde Kommune.

Verdensmålene/Vardemålene indarbejdes i Varde Kommunes strategiske og praktiske arbejde. Varde Kommune går, som kommunens største arbejdsplads, foran som et eksempel på, hvordan verdensmålene kan indarbejdes i den daglige drift. Baseret på bred medarbejderinddragelse arbejder kommunens enkelte områder med de Verdensmål, der er relevante for dem og deler viden og erfaringer på tværs af organisationen. Gennem

handleplaner og konkrete aktiviteter bidrager verdensmålenes generelle formål, med at gøre Varde Kommune til en ombejlet arbejdsplads.

Varde Kommune gennemfører, i overensstemmelse med udviklingsstrategien, fyrtårns-projekter som konkrete udmøntninger på arbejdet med visionen og Verdensmålene. Fyrtårnsprojekter skal udgøre pejlemærker for udviklingen af Varde Kommune i overensstemmelse med visionen, være et fælles referencepunkt for Varde Kommunes borgere samt profilere Varde Kommune udadtil i forhold til fx. turisme og bosætning.

Som DK2020 kommune vil Varde Kommune løfte det lokale klimaarbejde til international best practice. Der skal udvikle en ambitiøs lokal klimahandlingsplan, som viser vejen til netto nul-udledning for kommunen som geografisk område senest i 2050, og som viser, hvordan kommunen vil tilpasse sig klimaforandringerne og skabe grundlaget for en bæredygtig omstilling.

2. Byroller

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Det er tidligere fastlagt, at alle byer og lokalområder i kommunen skal have en klar rolle i arbejdet med at styrke og udvikle hele kommunen. Det skal komme til udtryk i en klar og strategisk arbejdsdeling mellem de enkelte byer.

OPFØLGNING PÅ DE TIDLIGERE AKTIVITETER

Varde Kommune ønsker, med afsæt i den demografiske udvikling, at revurdere byrollemodellen, så den i højere grad kan afspejle de muligheder og udfordringer, der følger af den fremtidige demografiske udvikling. Se afsnit Kommuneplan 2021 for yderligere oplysninger nedenfor.

Fortsætte arbejdet med udviklingsplaner og områdeplaner for Varde Kommunes byer. Der er vedtaget ca. 9-10 udviklingsplaner siden vedtagelse af Kommuneplan 2017, og der er arbejdet med ca. 5-6 områdeplaner. I alt har nu 24-25 byer en udviklingsplan.

ØVRIGE TILTAG I FORHOLD TIL VISIONEN

Varde Kommune har udover de ovenfor anførte tiltag haft fokus på følgende overordnede indsatser i kommunens byer:

- Områdefornyelse i Varde Midtby med nye belægninger i gågaderne og tilstødende gader.
- Etablering af Vardeloopen, hvor alle kan gå på opdagelse i den gamle købstad Varde ud fra en natur- og en kulturloop.
- Valget af natur som vision er indarbejdet i visionspolitikken for bosætning, der også omfatter natur. De andre visionspolitikker er ikke revideret.

KOMMUNEPLAN 2021

Der foretages med denne revision ingen ændringer i byrolle-hierarkiet.

De 4 særlige potentialer bliver ændret. Potentialet detailhandel og serviceerhverv fjernes og der indarbejdes i stedet potentialet kulturel.
Kriterierne for de tre potentialer: Bosætning, erhverv og turisme ændres ligesom der er udarbejdet nye kriterier for kulturelt potentiale. Kriterierne for de enkelte potentialer uddybes i nedenstående.

Hovedstrukturens retningslinjer for planlægningen er fastholdt uændret. Der er foretaget mindre sproglige tilretninger.

BYROLLE-HIERARKI

Byrolle-hierarki er et hierarki, hvor kommunens byer er inddelt i hovedby, områdebyer, lokalbyer og mindre landsbyer i by- eller landzone. Opdelingen ses nedenfor:

Hovedby: Varde.

Områdebyer: Ølgod, Oksbøl, Tistrup, Nørre Nebel, Agerbæk og Ansager.

Lokalbyer: Outrup, Alslev, Sig, Årre, Næsbjerg, Nordenskov, Lunde, Skovlund, Starup-Tofterup, Janderup, Horne og Billum.

Kystbyer: Nymindegab, Vejers, Henne Strand, Blåvand og Ho.

Mindre landsbyer i by- eller landzone: Hodde, Henne Stationsby, Rousthøje, Roust, Hjortkær, Fåborg, Krusbjerg, Lindbjerg, Gårde, Strellev, Mejls, Tinghøj, Orten, Vrøgum, Stausø, Kvong og Lydum.

POTENTIALER

Potentialerne er fastlagt på følgende grundlag.

Bosætningspotentiale

For at en by har et særligt bosætningspotentiale skal den huse faciliteter, der skaber rammer for en attraktiv hverdag for dens borgere. Det kommer blandt andet til udtryk ved at basale ting som skole, børnehave og indkøb er til stede i byen.

Byer med særligt bosætningspotentiale skal have mindst tre af følgende kriterier:

- Skole i byen
- Børnehave i byen
- Dagligvarebutik i byen
- Nærhed til minimum 50.000 arbejdspladser inden for 30 minutters kørsel

Bosætningspotentiale					
By (sogn)	**Skole i byen**	**Børnehave i byen**	**Dagligvarebutik i byen**	**Mindst 50.000 arbejdspladser inden for 30 min. kørsel**	**Særligt bosætnings-potentiale**
01 Agerbæk	Ja	Ja	Ja	104958	Ja
02 Alslev	Ja	Ja	Ja	76209	Ja
03 Ansager	Ja	Ja	Ja	55484	Ja
04 Billum	Ja (P)	Ja (P)	Ja	70308	Ja
05 Blåvand (Blåvandshuk)	-	-	Ja	25681	
05.02 Vejers (Mosevrå, Blåvandshuk)	-	-	Ja	39677	
06 Fåborg	-	-	-	98800	
07 Henne	-	-	Ja	16015	
07.01 Henne St. (Henne)	-	-	-	16015	
07.04 Stausø (Henne)	Ja (P)	Ja (P)	-	16015	
08 Ho (Blåvandshuk)	-	-	-	42966	
09 Horne	Ja	Ja	Ja	76378	Ja
10 Janderup	Ja	Ja	Ja	71371	Ja
11 Lunde	Ja	Ja	Ja	39077	Ja
11.02 Kvong	-	Ja (P)	-	45568	
11.03 Lydum	-	-	-	28134	
12 Nordenskov (Øse)	Ja	Ja	Ja (i Nordenskov)	85524	Ja
13 Nymindegab (Lønne)	-	-	Ja (er lige genåbnet)	21943	

14 Næsbjerg	Ja	Ja	Ja	83848	Ja
15 Nr. Nebel	Ja	Ja	Ja	27349	Ja
16 Oksbøl (Ål)	Ja	Ja	Ja	67000	Ja
16.02 Vrøgum Øster (Ål)	-	-	-	67000	
17 Outrup	Ja	Ja	Ja	47926	Ja
18 Sig (Thorstrup)	Ja	Ja	Ja	84365	Ja
19 Skovlund	Ja (P)	Ja (P)	Ja	54316	Ja
20 Tinghøj (Varde)	-	-	-	86845	
20.02 Orten (Varde)	-	-	-	86845	
20.03 Mejls (Varde)	Ja (P)	Ja (P)	-	86845	Ja
21 Tistrup	Ja	Ja	Ja	74277	Ja
21.02 Gårde (Tistrup)	-	-	-	74277	
21.03 Hodde	-	-	-	83518	
22 Starup-Tofterup (Vester Starup)	Ja	Ja	Ja	101181	Ja
23 Varde	Ja	Ja	Ja	86845	Ja
24 Ølgod	Ja	Ja	Ja	40120	Ja
24.02 Strellev	-	-	-	42612	
24.03 Lindbjerg (Ølgod)	Ja (P) ØKF	Ja (P)	-	40120	
24.04 Krusbjerg (Ølgod)	-	-	-	40120	
25 Årre	Ja	Ja	Ja	98653	Ja
25.02 Roust (Grimstrup)	-	-	-	99093	
25.03 Rousthøje	-	-	-	96630	
25.04 Hjortkær (Grimstrup)	-	-	-	99093	

Tabel 2-1 Bosætningspotentiale.

Erhvervspotentiale

For at en by har et særligt erhvervspotentiale skal den huse virksomheder, der kan beskæftige en større mængde personer ud over arbejdsstyrken, der holder skoler, børnehaver og dagligvarebutikker kørende.

Byer med særligt erhvervspotentiale skal have mindst to af følgende kriterier:

- Minimum 400 medarbejdere/arbejdspladser inden for sognet
- Minimum 5 nye virksomheder årligt i sognet
- Adgang til mindst 50.000 i arbejdsstyrken inden for 30 minutter (pendling)

Erhvervspotentiale

By (sogn)	Minimum 400 arbejdspladser inden for sognet	Mindst 5 nye virksomheder årligt, de sidste 4 år, i sognet	Adgang til mindst 50.000 i arbejdsstyrken inden for 30 minutter (pendling)	Særligt erhvervspotentiale
01 Agerbæk	366	2	104958	
02 Alslev	125	2	76209	
03 Ansager	348	2	55484	
04 Billum	195	2	70308	
05 Blåvand (Oksby)	564	3	25681	
05.02 Vejers (Mosevrå)	90	1	39677	
06 Fåborg	153	1	98800	
07 Henne	390	5	16015	
07.01 Henne St. (Henne)	390	5	16015	
07.04 Stausø (Henne)	390	5	16015	
08 Ho	74	2	42966	
09 Horne	215	2	76378	
10 Janderup	319	2	71371	
11 Lunde	320	1	39077	
11.02 Kvong	83	1	45568	
11.03 Lydum	10	1	28134	
12 Nordenskov (Øse)	446	5	85524	Ja
13 Nymindegab (Lønne)	97	1	21943	
14 Næsbjerg	213	2	83848	
15 Nr. Nebel	590	3	27349	
16 Oksbøl (Ål)	822	5	67000	Ja
16.02 Vrøgum Øster (Ål)	822*	5*	67000	

17 Outrup	604	3	47926	
18 Sig (Thorstrup)	220	2	84365	
19 Skovlund	473	2	54316	Ja
20 Tinghøj (Varde)	7471*	28*	86845	
20.02 Orten (Varde)	7471*	28*	86845	
20.03 Mejls (Varde)	7471*	28*	86845	
21 Tistrup	929	5	74277	Ja
21.02 Gårde (Tistrup)	929*	5*	74277	
21.03 Hodde	82	1	83518	
22 Starup-Tofterup (Vester Starup)	291	2	101181	
23 Varde	7471	28	86845	Ja
24 Ølgod	2531	10	40120	Ja
24.02 Strellev	26	1	42612	
24.03 Lindbjerg (Ølgod)	2531*	10*	40120	
24.04 Krusbjerg (Ølgod)	2531*	10*	40120	
25 Årre	320	1	98653	
25.02 Roust (Grimstrup)	287	1	99093	
25.03 Rousthøje	127	1	96630	
25.04 Hjortkær (Grimstrup)	287	1	99093	

* indikerer at de fleste arbejdspladser og de fleste nye virksomheder hører til den større by i sognet.

Tabel 2-2 Erhvervspotentiale.

Turismepotentialet

Varde Kommune ønsker at fremme ophold af længere varighed i kommunen, derfor er antallet af sommerhuse tilknyttet et særligt kriterie for turisme. En overskuelig afstand til kysten gør det ligeledes attraktivt for turister at opholde sig i kommunen og gøre brug af de mange aktiviteter og faciliteter som Varde Kommune byder på.

Turismepotentialet knytter sig i høj grad til kulturoplevelser. Der lægges vægt på, at oplevelserne er af regional eller national værdi, mens der ses bort fra mere lokale kulturfunktioner/-oplevelser. Derfor henses til antallet af betalende gæster.

Turismepotentiale				
Byer	**Ligger maksimalt 10 kilometer fra havet**	**Inden for 10 kilometer er der flere end 200 sommerhuse**	**Har kulturoplevelser med mere end 5.000 betalende gæster indenfor sognet**	**Særligt turisme-potentiale**
01 Agerbæk	-	38	-	
02 Alslev	-	10	-	
03 Ansager	-	255	Ja	Ja
04 Billum	-	1202	-	
05 Blåvand	Ja	4497	Ja	Ja
05.02 Vejers	Ja	4490	-	Ja
06 Fåborg	-	34	-	
07 Henne	Ja	3911	-	Ja
07.01 Henne St.	Ja	3911	-	Ja
07.04 Stausø	Ja	3911	-	Ja
08 Ho	Ja	3061	Ja	Ja
09 Horne	-	9	-	
10 Janderup	-	716	-	
11 Lunde	-	351	-	
11.02 Kvong	-	2	-	
11.03 Lydum	-	1554	-	
12 Nordenskov	-	249	-	
13 Nymindegab	Ja	3245	Ja	Ja
14 Næsbjerg	-	29	-	
15 Nr. Nebel	Ja	3240	-	Ja
16 Oksbøl	Ja	3335	Ja	Ja

16.02 Vrøgum (Øster)	Meget tæt på	3335	-	
17 Outrup	-	1035	-	
18 Sig	-	21	-	
19 Skovlund	-	223	-	
20 Tinghøj	-	63	-	
20.02 Orten	-	63	-	
20.03 Mejls	-	63	-	
21 Tistrup	-	230	Ja	Ja
21.02 Gaarde	-	230	-	
21.03 Hodde	-	246	-	
22 Starup-Tofterup	-	256	-	
23 Varde	-	63	Ja	
24 Ølgod	-	1	-	
24.02 Strellev	-	1	-	
24.03 Lindbjerg	-	1	-	
24.04 Krusbjerg	-	1	-	
25 Årre	-	18	-	
25.02 Roust	-	1	-	
25.03 Rousthøje	-	17	-	
25.04 Hjortkær	-	1	-	

Tabel 2-3 Turismepotentiale.

Kulturelt potentiale

Varde Kommune ønsker at sætte fokus på kulturen og kulturmiljøernes betydning på tværs af bosætning, erhverv og turisme. Det har en tværgående betydning, at der i byerne er kulturelle institutioner, attraktive kulturmiljøer og kunst.

Kulturelle institutioner dækker museale og musikalske aktiviteter og arrangementer, mens attraktive kulturmiljøer refererer til særlige miljøer, der afspejler byens/områdets udvikling og historie. Sidst men ikke mindst indbefatter kunst byer, der har integreret kunsten i byens uderum.

Byen kan få et kulturelt potentiale, hvis blot et af kriterierne er opfyldt.

Kulturelt potentiale				
Byer	**Kulturelle institutioner**	**Attraktive kulturmiljøer i byerne**	**Kunst i uderummet i byen**	**Særlig kulturelt potentiale**
01 Agerbæk	-	-	-	
02 Alslev	-	-	-	
03 Ansager	Ja - Mariehaven	-	-	Ja
04 Billum	-	-	-	
05 Blåvand	Ja – Tirpitz	-	-	Ja
05.02 Vejers	-	-	-	
06 Fåborg	-	-	-	
07 Henne	-	-	-	
07.01 Henne St.	-	-	-	
07.04 Stausø	-	-	-	
08 Ho	-	Ja – bymiljø	-	Ja
09 Horne	-	-	-	
10 Janderup	-	-	-	
11 Lunde	-	-	-	
11.02 Kvong	-	-	-	
11.03 Lydum	-	-	-	
12 Nordenskov	Ja – Owen Luft	-	-	Ja
13 Nymindegab	Ja- Museum	Ja – Lejren og bymiljø	-	Ja
14 Næsbjerg	-	-	-	
15 Nr. Nebel	-	-	-	
16 Oksbøl	Ja – Flugt, Pansermusset..	Ja – Miljø den	Ja – Flugt kunststi under etablering	Ja

		gamle flygtningelejr		
16.02 Vrøgum (Øster)	-	-	-	
17 Outrup	-	-	-	
18 Sig	-	-	-	
19 Skovlund	-	-	-	
20 Tinghøj	-	-	-	
20.02 Orten	-	-	-	
20.03 Mejls	-	-	-	
21 Tistrup	Ja – Janus	-	Ja	Ja
21.02 Gaarde	-	-	-	
21.03 Hodde	Ja – Den gamle skole	-	-	Ja
22 Starup-Tofterup	-	-	-	
23 Varde	Ja – Frello, Open Air m.m.	Ja - bymiljø	Ja	Ja
24 Ølgod	Ja – Kulturhus inkl. museum	-	Ja	Ja
24.02 Strellev	-	-	-	
24.03 Lindbjerg	-	-	-	
24.04 Krusbjerg	-	-	-	
25 Årre	-	-	-	
25.02 Roust	-	-	-	
25.03 Rousthøje	-	-	-	
25.04 Hjortkær	-	-	-	

Tabel 2-4 Kulturelt potentiale.

kulturelt potentiale

Opsummering af de forskellige byers potentialer og kategorier

Den enkelte bys rolle fastlægges således som en kombination af byens størrelse, eksisterende serviceniveau og udviklingspotentialer. Byrollerne danner udgangspunkt for en differentieret planlægning, der tager højde for, at der fremadrettet kan ske en udvikling i den enkelte by med afsæt i de lokale potentialer tilpasset byens størrelse.

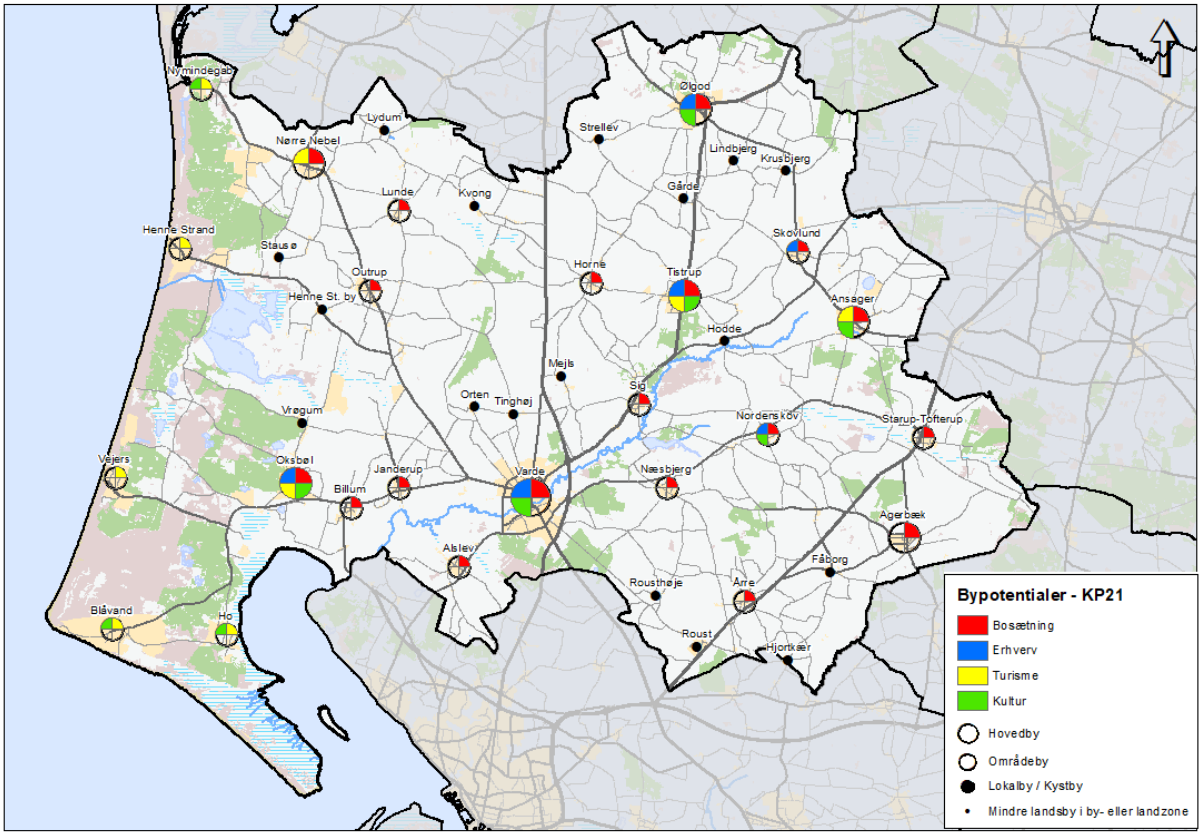

Figur 2-1: Opsummering af potentialer.

De forskellige byers særlige potentialer og kategorier					Byens særlige potentialer	Bykategori
Byer	Bosætning (B)	Erhverv (E)	Turisme (T)	Kulturel (K)	Samlet	
01 Agerbæk	B	-	-		B	Områdeby
02 Alslev	B	-	-	-	B	Lokalby
03 Ansager	B	-	T	K	BTK	Områdeby
04 Billum	B	-	-	-	B	Lokalby
05 Blåvand	-	-	T	K	TK	Kystby
05.02 Vejers	-	-	T	-	T	Kystby
06 Fåborg	-	-	-	-	-	Mindre landsby
07 Henne	-	-	T	-	T	Kystby
07.01 Henne St.	-	-	T	-	T	Mindre landsby
07.04 Stausø	-	-	T	-	T	Mindre landsby
08 Ho	-	-	T	K	TK	Kystby
09 Horne	B	-	-	-	B	Lokalby
10 Janderup	B	-	-		B	Lokalby
11 Lunde	B	-	-	-	B	Lokalby
11.02 Kvong	-	-	-	-	-	Mindre landsby
11.03 Lydum	-	-	-	-	-	Mindre landsby
12 Nordenskov	B	E	-	K	BEK	Lokalby
13 Nymindegab	-	-	T	K	TK	Kystby
14 Næsbjerg	B	-	-	-	B	Lokalby
15 Nr. Nebel	B	-	T	-	BTK	Områdeby
16 Oksbøl	B	E	T	K	BETK	Områdeby
16.02 Vrøgum (Øster)	-	-	-	-	E	Mindre landsby
17 Outrup	B	-	-	-	B	Lokalby
18 Sig	B	-	-	-	B	Lokalby
19 Skovlund	B	E	-	-	B	Lokalby
20 Tinghøj	-	-	-	-	E	Mindre landsby
20.02 Orten	-	-	-	-	E	Mindre landsby
20.03 Mejls	B	-	-	-	BE	Mindre landsby

21 Tistrup	B	E	T	K	BETK	Områdeby
21.02 Gårde	-	-	-	-	E	Mindre landsby
21.03 Hodde	-	-	-	K	K	Mindre landsby
22 Starup-Tofterup	B	-	-	-	B	Lokalby
23 Varde	B	E	-	K	BEK	Hovedby
24 Ølgod	B	E	-	K	BEK	Områdeby
24.02 Strellev	-	-	-	-	-	Mindre landsby
24.03 Lindbjerg	-	-	-	-	E	Mindre landsby
24.04 Krusbjerg	-	-	-	-	E	Mindre landsby
25 Årre	B	-	-	-	B	Lokalby
25.02 Roust	-	-	-	-	-	Mindre landsby
25.03 Rousthøje	-	-	-	-	-	Mindre landsby
25.04 Hjortkær	-	-	-	-	-	Mindre landsby

Tabel 2.5 De forskellige byers potentialer og kategorier.

STRATEGISK PLANLÆGNING FOR BYERNE I VARDE KOMMUNE

Den strategiske planlægning for byerne i Varde Kommune tager udgangspunkt i planhæfterne for kommunens lokalområder og understøttes af arbejdet med udviklingsplaner for de enkelte byer. Derudover arbejdes der med udpegning af Hodde og Stausø som omdannelseslandsbyer. Afgrænsningen af byerne og omdannelseslandsbyerne fremgår af kommuneplanens kortdel.

Planhæfter - Rammedelen af kommuneplanen er fordelt på 25 planhæfter. Planhæfterne indeholder beskrivelser af de enkelte lokalområder opdelt efter sogne og fastlægger retningslinjerne for planlægningen i lokalområdet. Planhæfterne indeholder arealregnskab for boligareal og erhvervsareal i lokalområderne, udpegninger af bevaringsværdige ejendomme og rammebestemmelser for kommuneplanens rammeområder.

Ved revision af planhæfterne gennemlæses udviklingsplanerne og det vurderes, om der er projekter, der planfagligt kan understøttes i forbindelse med kommuneplanrevisionen og eventuelle nødvendige ændringer indarbejdes i rammerne.

Det blev i 2019 besluttet, at der skulle arbejdes med kombinerede kommuneplan- og bosætningsarrangementer, hvor oplysninger fra disse skulle indarbejdes i planhæfterne. Grundet Corona-situationen i 2020 har der indtil november 2020 været afholdt tre kombinerede kommuneplan- og bosætningsarrangementer. Disse er afholdt som fysiske møder, og informationer indsamlet fra disse arrangementer er blevet inddraget i revision af de enkelte planhæfter, heriblandt også overvejelser i forhold til udlæg af nye boligområder. Oplysninger fra de resterende kommuneplan- og bosætningsarrangementer ventes indarbejdet i kommuneplanen i et efterfølgende kommuneplantillæg.

Udviklingsplaner - Formålet med udviklingsplanerne er at skabe et retningsgivende værktøj for det lokalt forankrede og borgerdrevne arbejde med den videreudvikling af byerne og skabe gode vilkår for bosætning. I arbejdet med udviklingsplanerne er der fokus på at sikre, at de enkelte projekter på en og samme tid er lokalt forankret og i tråd med Varde Kommunes vision

og planstrategien. Fokus er inden for den strategiske ramme at skabe et lokalt ejerskab til udviklingsplanerne og sikre kendskab til dem politisk og i forvaltningen. Derfor kvalificerer Varde Kommune i samarbejde med de lokale interessenter de enkelte projekter og den overordnede retning.

Omdannelseslandsbyer – Omdannelseslandsbyer er særligt tiltænkt de landsbyer, der har stedbundne kvaliteter, som kan udnyttes til at skabe et begrænset antal byggemuligheder af høj kvalitet, frem for landsbyer, hvor der er behov for at sikre en større udbygning, som forudsætter en lokalplan. Omdannelseslandsbyen er derfor et sted, hvor man ikke nødvendigvis forventer en udvikling i form af øget indbyggertal, vækst i offentlig service eller større investeringer, men en landsby, der er udpeget i kraft af hidtil uudnyttede bosætningspotentialer, om det så er et stærkt lokalsamfund, småerhverv, nærrekreativ natur eller beliggenhed i oplandet, der kan aktiveres ved at give andre byggemuligheder, end landsbyen hidtil har kunnet tilbyde.

Udpegning af de to omdannelseslandsbyer giver Varde Kommune mulighed for at anlægge en lempeligere praksis for landzonetilladelser inden for afgrænsningerne af områderne. Omdannelseslandsbyerne administreres efter kommuneplanens retningslinjer, som giver mulighed for nye boliger, for mere end en bolig på samme grund og for at nedrive bygninger som kan erstattes med bygninger af anden størrelse, udformning og placering.

Ved placering af nyt byggeri lægges der i landzonetilladelserne vægt på, at byggeriet placeres i tilknytning til landsbyen og ikke som enligt beliggende enfamilieshuse.

Udpegning

Varde Kommune har i samarbejde med Det Fælles Udviklingsråd (FUR) udpeget Hodde og Stausø som omdannelseslandsbyer. Kriterierne for at blive udpeget som omdannelseslandsby er, at byen skal være placeret i landzone og have oplevet befolkningstilbagegang. På baggrund af disse kriterier fremsøgte Varde Kommune potentielle kandidater og gik herefter i dialog med FUR omkring valget. FUR valgte fire kandidater. Repræsentanter fra kandidatbyernes foreninger blev herefter kontaktet for at høre, om de ønskede at være omdannelseslandsby. Tre af fire kandidater tilkendegav deres interesse og på det følgende møde i FUR blev Hodde og Stausø valgt som omdannelsesbyer.

Afgrænsning

Afgrænsningen er udarbejdet på baggrund af hensyntagen til anden lovgivning og til produktionserhverv såsom landbrug samt kommunens øvrige planlægning. Afgrænsningen for omdannelseszonen er udarbejdet på baggrund af en vurdering af lokalområdet, så der er en vis proportionalitet mellem by, areal og spredning af bebyggelse, så der sker en hensigtsmæssig afrunding af byerne.

Hodde: Vest for Hodde er der beskyttede naturtyper i form af eng og sø. Mod sydvest er der både eksisterende og potentiel natur, som er udpeget til Grønt Danmarkskort, samt et område, hvor kommunen ønsker en særlig udvikling af naturværdier. Da naturområdet ligger i en naturlig forlængelse af byen, vurderes det, at området kan indgå som et rekreativt element i byens udvikling og samtidig bidrage til den landskabelige oplevelse. Derfor indgår dette naturområde som en del af afgrænsningen for omdannelseslandsbyen, selvom der som udgangspunkt ikke må foretages ændringer i tilstanden, opføres boliger eller anden bebyggelse. I østlig retning gives der mulighed for mindre udvidelse i direkte forlængelse af eksisterende bebyggelse.

Stausø: Stausø er placeret i områder egnet til store husdyrbrug. Man skal være opmærksom på, at udlæg af boliger kan begrænse placering af fremtidige landbrug, da der er krav til afstande derimellem. Disse hensyn varetages i kommunens behandling af landzonesager. En støjbuffer fra en listevirksomhed giver begrænset mulighed for ny bebyggelse i dele af det sydlige område, hvilket afspejles i afgrænsningen.

AKTIVITETER I PERIODEN 2021-2025

Revision af udviklingsplaner for byerne og udarbejdelse af nye udviklingsplaner for de byer, der ønsker at samarbejde som klynger.

Markedsføre lokalsamfund med 1.000 eller flere indbyggere ud fra deres særlige kvaliteter. Tage afsæt i de målgrupper, der kunne være særligt interessante at tiltrække.

Udvikle nye metoder til at understøtte det frivillige arbejde i lokalsamfundene.

I forbindelse med udarbejdelse af udviklingsstrategien/planstrategien revideres byrollemodellen. Det er målet at sikre et hensigtsmæssigt byrollehierarki og de rigtige indikatorer for byernes potentialer og i den sammenhæng skabe en fælles forståelse af, at byerne forskellige potentialer og de efterfølgende politiske prioriteringer.

3. Erhverv og beskæftigelse

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Der har i den seneste planperiode været fokus på udarbejdelsen af en ny Vækststrategi og beskæftigelsesplan.

ERHVERVSOMRÅDET

Der er i 2017 udarbejdet en erhvervs- og vækststrategi "Vækst i Varde Kommune".

Særligt i forbindelse med tiltrækning af datacentre er samarbejdet omkring Business Region Esbjerg videreudviklet i den forrige planperiode. I regi af Business Region Esbjerg om Vestbanen er de tværkommunale offentlige busforbindelser mellem uddannelsessteder også fremmet.

På erhvervsområdet har der den seneste planperiode i øvrigt været fokus på:

- at koble virksomheder med unge uddannelsessøgende og ledig arbejdskraft via Job- og uddannelsesmesser på Campus Varde.
- at inspirere virksomheder til forretningsudvikling og networking på de årlige vækstmøder.
- at skabe et kreativt iværksættermiljø, hvilket er sket ved etableringen af PowerTower, ligesom der arbejdes på et fødevare-innocenter i Skovlund.
- at understøtte virksomhedernes arbejde med forretningsudvikling og digitalisering, hvilket er et særligt fokuseret område for ProVarde i samarbejde med Erhvervshus Sydjylland.
- at koble nye og etablerede virksomheder i forhold til vidensdeling og finansiering, hvilket er gennemført af ProVarde ved etablering af en gruppe af faste virksomheder, der giver sparring og evt. finansiering til nye virksomheder.
- at understøtte virksomhedernes tiltrækning af kvalificeret arbejdskraft ved udarbejdelse af strategiske kompetenceplaner – hvilket er afprøvet i et samarbejde mellem Jobcenter Varde og ProVarde.
- at koble læringsinstitutioner med virksomheder – det er her erhvervsplaymakeren har en vigtig og afgørende rolle.
- at tiltrække datacentre til området – er gennemført ved køb og lokalplanlægning af egnet jord, etablering af særskilt hjemmeside og deltagelse i salgsfremmende aktiviteter.
- at sikre virksomhederne en hurtig og kvalificeret myndighedsbehandling – der er gennemført forskellige tiltag på det tekniske område, herunder arbejde med kultur- og kundebetjening, samt digitalisering af arbejdsgange.
- at sikre et tættere samarbejde og en tættere sparring med erhvervslivet – hvilket er sket med nedsættelsen af § 17, stk. 4 udvalget til fremme af erhvervsservicen i Varde Kommune.

BESKÆFTIGELSESOMRÅDET

ProVarde og Jobcenter Varde har samarbejdet med arbejdsmarkedets parter om udarbejdelse af efteruddannelses- og opkvalificeringstilbud, der er attraktive for virksomhederne.

Det resulterede i udarbejdelse af "Samarbejdsaftale mellem Jobcenter Varde og ProVarde" i 2016.

Derudover har Jobcenter Varde i 2019 arbejdet med en række mål og indsatser. Der er sket en evaluering af indsatser og mål i udvalget for Arbejdsmarked og Integration. Målene og indsatserne har været koncentreret om følgende punkter:

- Beskæftigelse eller uddannelse i stedet for offentlig forsørgelse.
- Sikring af den nødvendige og kvalificerede arbejdskraft til virksomheder.
- At gøre flere flygtninge og familiesammenførte til flygtninge selvforsørgende.
- Beskæftigelse af flere jobparate personer på kontanthjælp.
- Bekæmpelse af socialt bedrageri.
- At gøre en indsats for de udsatte ledige, så de bliver jobparate og kommer i beskæftigelse.

KOMMUNEPLAN 2021

VISION FOR ERHVERVSOMRÅDET

Varde Kommune har gennem de senere år arbejdet for at komme op blandt Danmarks 10 mest erhvervsvenlige kommuner ved Dansk Industris (DI) og Dansk Byggeris (DB) måling af erhvervsklima.

I september 2019 faldt Varde Kommune fra en 21. plads til plads 46 i DI's årlige måling. I november 2020 er kommunen rykket op på plads nummer 8 af landets kommuner. Det betyder, at kommunen i 2020 er højdespringer på DI's rangliste over kommunerne.

I juni 2020 fik Varde Kommune en 6. plads i DB's tilsvarende måling af kommunernes erhvervsvenlighed, hvorfor målsætningen er opfyldt på dette punkt.

Varde Kommune har nu nået målet om at komme i Top 10 i såvel DI's måling og i DB. Opgaven bliver ikke mindre, idet det kræver en markant og målrettet indsats at beholde placeringerne. Dette skal ske gennem fortsat dialog og samarbejde med erhvervslivet, hvor enhver henvendelse fra erhvervslivet ses som et ønske om vækst til gavn for alle. Kommunen skal være en væsentlig medspiller i det sydvestjyske område, hvor den erhvervsvenlige kommune, den kvalificerede arbejdskraft samt vækst og udvikling er hinandens forudsætninger.

For at sikre, at vækstarbejdet har en målbar effekt, har Byrådet i Varde Kommune vedtaget to overordnede målsætninger for vækst i Varde Kommune frem imod 2025:

- Målsætningen for forøgelsen af arbejdsstyrken i Varde Kommune er en stigning på 5% frem imod 2025.
- Målsætningen for stigning i antallet af arbejdspladser i Varde Kommune i 2025 er at komme op på landsgennemsnittet, hvilket vil sige en procentmæssig forøgelse i antallet af arbejdspladser på 8%.

For at indfri de to overordnede målsætninger har Varde Kommune, ProVarde, DI Sydvestjylland og Dansk Byggeri udpeget tre områder, der skal sættes fokus på for at indfri målsætningerne.

Der er besluttet, at der skal udarbejdes en ny handlingsplan for de kommende år, da de fleste initiativer i den nuværende handlingsplan er gennemført. Dette sker i det nye § 17 stk. 4 udvalg – til fremme af erhvervsservice i Varde Kommune.

PROVARDE OG ERHVERVSHUS SYDJYLLAND

Der er i 2019 gennemført en erhvervsfremmereform, der har betydet en ny arbejdsdeling på erhvervsfremmeområdet.

ProVarde er fortsat den primære indgang for de lokale virksomheder, men arbejdsdelingen mellem ProVarde og Erhvervshus Sydjylland er således, at ProVarde, med det lokale kendskab, henviser virksomhederne til Erhvervshus Sydjylland, der alene eller sammen med private leverandører og de respektive virksomheder står for selve forretningsudviklingen, digitaliseringen m.m. Iværksætteri er dog fortsat en lokal aktivitet, der tilbydes via PowerTower.

Varde Kommune har indgået en resultataftale med ProVarde og Erhvervshus Sydjylland.

VISIONEN FOR BESKÆFTIGELSESOMRÅDET

Kommuneplanen omhandlende beskæftigelse tager udgangspunkt i Jobcentrets beskæftigelsesplan 2020-2023. Beskæftigelsesplanen udgør det beskæftigelsespolitiske fundament i Varde Kommune. Udgangspunktet er, at beskæftigelsesplanen skal vise politisk retning og danne grundlag for jobcentrets daglige drift. Jobcenter Varde beskæftigelsesplan gælder for perioden 2020 til 2023.

Jobcenter Varde arbejder i perioden efter Varde Kommunes fire fokusområder og Beskæftigelsesministerens tre mål. Hertil har beskæftigelsesministeren udmeldt to nye mål i juni 2020 gældende fra 2021. De to nye ministermål er ikke en del af Jobcentrets nuværende beskæftigelsesplan, da de først er udmeldt i juni 2020 og gælder fra 2021. De to ministermål vil dog kunne inkorporeres i henholdsvis temaet om Fremtidens Jobcenter samt Arbejdskraft.

Varde Kommunes fokusområder er:

1. Fremtidens Jobcenter. Jobcentrets service udvikles i overensstemmelse med den forenklede beskæftigelsesindsats, så både de ledige og virksomhedernes behov imødekommes.
2. Arbejdskraft. Både offentlige og private virksomheder har den tilstrækkelige og relevante arbejdskraft, de har behov for.
3. Integration. Flygtninge og indvandrere bør hurtigst muligt integreres på arbejdsmarkedet.
4. Tværgående samarbejde. Borgerne oplever en helhedsorienteret indsats, hvor samarbejde mellem kommunale afdelinger og eksterne samarbejdspartnere fungerer smidigt og effektivt.

Beskæftigelsesministerens mål er:

1. Virksomhederne skal sikres den nødvendige og kvalificerede arbejdskraft (arbejdskraft).
2. Flere flygtninge og familiesammenførte skal være selvforsørgende (integration).
3. Flere personer med handicap skal i beskæftigelse (handicap).
4. Flere ledige skal opkvalificeres (arbejdskraft) NYT MÅL.
5. Alle ledige skal have en værdig sagsbehandling (fremtidens jobcenter) NYT MÅL.

Fremtidens Jobcenter. Med vedtagelse af lov om en forenklet beskæftigelsesindsats, som trådte i kraft den 1. januar 2020, blev de første skridt taget til en forandring af hele beskæftigelsesområdet fra regelstyring til en mere helhedsorienteret indsats med udgangspunkt i borgerens oplevelse og potentiale. I perioden arbejder Jobcenter Varde med en fortsat implementering af forenklet lovgivning og servicedesign.

Arbejdskraft. Der er udarbejdet en arbejdsplan for øget samarbejde med virksomhederne. I planen indgår bl.a. indsatser i forhold til øget samarbejde med ProVarde, etablering af en code of care lignende social indsats, etablering af tværgående virksomhedsrettet gruppe i jobcentret og fintuning af kommunikationen imellem jobcentret og virksomhederne. Hertil skal der arbejdes på at styrke opkvalificeringsindsatsen for ledige med henblik på at virksomhederne har den tilstrækkelige og relevante arbejdskraft, som de har behov for. Disse aktiviteter igangsættes i perioden.

Integration. Der arbejdes på at videreudvikle en fremrykket indsats i Boulevardkvarteret i Varde by samt styrkelse af indsatsen for selvforsørgende kvinder.

Tværgående samarbejde. En styrkelse af det tværgående samarbejde i Varde Kommune er essentiel for Jobcenter Varde. Jobcenter Varde vil i perioden arbejde på at videreudvikle en tværgående faglighed og kompetence.

Handicap. Jobcenter Varde vil fortsætte samarbejdet med Dansk Handicapforbund. Samarbejdet skal understøtte et større fokus på at spotte borgere, der har en funktionsnedsættelse eller et skånebehov, få større kendskab til de kompenserende handicapordninger, få større viden om de barrierer mennesker med et handicap har i forhold til arbejdsmarkedet, sådan Jobcentret kan sikre det rette match mellem virksomhederne og borgerne.

ERHVERVSGRUNDE

I Varde Kommune skal der være attraktive erhvervsgrunde til rådighed for erhvervslivet. Man vil primært markedsføre eksisterende grunde i Varde, Ølgod og Roust, hvor der er udlagt

arealer, der vurderes som værende specielt gunstige for nye erhverv. I mindre byer planlægges gennem dialog og fleksibilitet for at sikre gode vilkår i lokalområderne. I tilknytning til dette, arbejdes der for at sikre bedst mulig infrastruktur, som kan imødekomme erhvervslivets behov og sikre en god levedygtighed blandt disse erhverv.

Varde, Ølgod og Roust er grundet placering og størrelse udpeget som kommunens hovederhvervscentre, hvorfor der i disse byer er udlagt arealer til større erhvervsmæssig vækst. Derudover kan er der enkelte områder, hvor der arbejdes med erhvervsklynger. I disse byer kan der ske afvigelse fra nedenstående hovedregel.

For områdebyer planlægges med forventning om arealbehov til etablering af ca. 3-4 mindre eller 1-2 større produktions- og/eller handelsvirksomheder i planperioden, svarende til ca. 2 ha.

For lokalbyer planlægges med forventning om arealbehov til etablering af ca. 1-2 mindre produktions- og/eller handelsvirksomheder i planperioden, svarende til ca. 1 ha.

Som skabelon for ovenstående lægges til grund, at den typiske mindre produktions- og/eller handelsvirksomhed har en størrelse i omegnen af 2.500m^2 til 5.000m^2 og den større virksomhed størrelsesordenen 5.000m^2 til 10.000m^2.

Byer ved lokalplanlagte erhvervsområder, hvor der endnu er restrummelighed, kan i nedenstående opgørelse have en restrummelighed over den tilstræbte retningslinje.

Derudover udlægges/er der udlagt arealer til datacentre i Nørre Nebel og Varde.

ERHVERVSAREALER I VARDE KOMMUNE:

By	Restrum-melighed Inden KP	Ændrede areal-udlæg i Kommune plan 2021	Restrummelighed efter ændring i KP21.	Kommunale erhvervs-arealer solgt i perioden 2010-2020	Forventet arealbehov 2021-2033**	Forventet restrummelighed 2033
01 Agerbæk	4,1	-	4,1	0	2	2,1
02 Alslev	6,3	-	6,3	0	1	5,3
03 Ansager	2,6	+3,6	6,2	0	2	4,2
04 Billum	3,4	-	3,4	0	1	2,4
05 Blåvand	2,7	-	2,7	-	1	1,7
06 Fåborg	0	-	-	-	-	-
07 Henne	0	-	-	-	-	-
08 Ho	0	-	-	-	-	-
09 Horne	2,2	-	2,2	-	1	1,2
10 Janderup	1,1	-	1,1	-	1	0,1
11 Lunde	3,2	-	3,2	-	1	2,2

12 Nordenskov	1,9	-2	-0,1	0	1	-1,1
13 Nymindegab	0	-	-	-	-	-
14 Næsbjerg	3,7	-	3,7	0	1	2,7
15 Nørre Nebel	3	+18,8	21,8	0	2	19,8
16 Oksbøl	7,0	-	7,0	0	2	5,0
17 Outrup	2,7	-	2,7	-	1	1,7
18 Sig	0,2	-	0,2	-	1	-0,8
19 Skovlund	3,2	+10,5	13,7	1,2	1	12,7
20 Tinghøj	0	-	-	-	-	-
21 Tistrup	15	-1	14	1,70	2	12
22 Tofterup	5,3	-	5,3	-	1	4,3
23. Varde	90	+6,5	96,5	44,99	56,5	40
24 Ølgod	35,4	+3,8	39,2	6	40	-0,8
25.01 Årre	4,8	1	5,8	-	1	4,8
25.02 Roust	48,5	-	48,5	-	30,7	17,8
I alt	**246,3 ha**	**40,2 ha**	**286,5 ha**	**53,89 ha**	**150,2 ha**	**137,3 ha**

Tabel 3-1 Erhvervsarealer i Varde Kommune
*Erhvervsarealerne i Tistrup er lokalplanlagte. Tallet er fremkommet ved opmåling af uudnyttede arealer indenfor de lokalplanlagte rammeområder.

AKTIVITETER I PLANPERIODEN 2021-2025

- Indfri de politiske målsætninger i strategien Vækst i Varde Kommune med særlig fokus på bæredygtighed, socialt ansvar og jobskabelse. Det betyder, at der er fokus på innovation og udvikling af produkter og services, der medskaber en bæredygtig fremtid.
- Samarbejde med erhvervslivet om tiltrækning af kvalificeret arbejdskraft ved at koble bosætning og hvervning.
- Sikre det optimale samarbejde mellem skoler og erhvervsliv ved videreførelse af Erhvervsplaymakerordningen.
- Arbejde for at tiltrække uddannelser til Varde Kommune og omegnskommunerne med afsæt i områdets virksomheder.
- Samarbejde med Business Esbjerg om udviklingen af et Vestjysk Hub for Datacentre.
- Arbejde på udvidelse af Hovedvej A11. Et væsentligt konkurrenceparameter er, at tilgængeligheden og mobiliteten er høj.
- Styrke samarbejdet mellem Jobcenter og de lokale virksomheder om "Code of Care" lignende aktiviteter med henblik på at få flere borgere i beskæftigelse.
- Jobcentret vil styrke kommunikationen til virksomhederne via hjemmeside, Facebook og LinkedIn.
- Etablering af en tværgående "virksomhedsrettet" gruppe i jobcentret med repræsentanter fra alle afdelinger, så der hele tiden følges op på de forskellige virksomhedsrettede indsatser og samarbejdet med virksomhederne.
- Erhvervsområderne gennemgås og optimeres i de byer, der har erhvervspotentiale i overensstemmelse med tema 2 – byroller.

4. Turisme

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Den hidtidige planlægning er sket gennem Kommuneplan 2017, der sammen med Turismestrategi 2013-2018 og Byrådets Udviklingsstrategi har udgjort fundamentet for turismeplanlægningen i Varde Kommune.

I perioden 2017-2021 er der gennemført en række initiativer med henblik på at udvikle og styrke turismeudbuddet i kommunen. Varde Kommune har bidraget til etableringen af Tirptiz, der formidler Vestjyllands historie. Mere end 600.000 gæster har besøgt museet siden det åbnede i juni 2017. Ligeledes arbejdes der forsat med realisering af FLUGT – Danmarks Flygtningemuseum.

Varde Kommune har deltaget i udarbejdelsen af Udviklingsplan for Vestkysten, som er en fælles ambition for udviklingen af turismen på Danmarks Vestkyst. I udviklingsplanen udpeges 18 stærke feriesteder, hvor udviklingen skal koncentreres. I Varde Kommune er Blåvand, Vejers, Henne Strand og Nymindegab sammen med Bork udpeget som stærke feriesteder. Varde Kommune har bidraget til udarbejdelsen af et fælles brand og kernefortælling, der skal bidrage til at binde kysten sammen og skabe en stærk samlet Vestkystdestination. Varde Kommune har sammen med flere vestkystkommuner deltaget i profilstrandsprojektet, hvor formålet var at afdække mulighederne for udvikling og differentiering af strandene i tilknytning til de stærke feriesteder.

Som led i arbejdet med udviklingsplanen for Henne Strand, er der gennemført et Stedet Tæller-projekt, der styrker opholdskvaliteterne og forbindelsen mellem byen og stranden. Der er udarbejdet en ny udviklingsplan for Blåvand i tæt samarbejde med de lokale interessenter. Den først indsats, der omhandler en trafik- og masterplan for Blåvand bymidte er gennemført. Som led i Vestkysten viser vejen er der udarbejdet en fysisk Strategisk Udviklingsplan for Vejers Strand.

Desuden er samarbejdsprojekt mellem de tre syddanske UNESCO-verdensarsområder – Kongernes Jelling, Christiansfeld og Vadehavet er gennemført.

KOMMUNEPLAN 2021

I forbindelse med kommuneplan 2021 er retningslinjerne for ferie- og fritidsanlæg samt campingpladser redigeret. Redigeringen har forenklet retningslinjerne og frasortereret de dele, som ikke længere er statslige krav eller varetages i andre temaer.
Varde Kommunes visioner og strategier for turismeudviklingen er fastlagt i Byrådets Udviklingsstrategi under temaet ”Danmarks bedste turismekommune” samt i Byrådets mål i Kommuneplan 2021.

Byrådet vil arbejde for en bæredygtig udvikling af turismen i Varde Kommune, så turismen fortsat skaber oplevelser, lokale jobmuligheder og vækst, som kommer alle til gode. Byrådet vil bidrage til udviklingen af kulturturismen og rekreative oplevelsesmuligheder i naturen. Udviklingen skal ske med respekt for områdets lokalsamfund og under hensyntagen til sårbare naturområder, og gæsterne skal klædes på til at værne om det område, de holder ferie i.

Byrådet har fokus på udvikling af infrastruktur og attraktive byrum i kystbyerne i tæt samarbejde med lokale interessenter. Byrådets mål og Varde Kommunes turismeindsats udfoldes med indsatsområder og handleringer i en ny strategi for bæredygtig turismeudvikling i Varde Kommune 2021-2025. Med afsæt i kommuneplanens mål for turisme vil strategien

have fokus på bæredygtig udvikling og på kvalitetsturisme. I forhold til bæredygtighed handler det om, at udviklingen sker på et miljømæssigt, socialt og økonomisk bæredygtigt grundlag. I forhold til kvalitetsturisme er der fokus på at understøtte produkt- og kvalitetsudvikling i turismeerhvervet, men også på at forbedre kvaliteten i basisproduktet herunder opholdskvaliteter i kystbyerne og den rekreative infrastruktur i naturen. Arbejdet med kvalitetsudvikling skal løfte turismeproduktet, så gæsterne fortsat får gode ferieoplevelser, som styrker deres tilfredshed og vilje til at anbefale området til andre. I sidste ende skal højere kvalitet i turismeproduktet medvirke til at øge turisternes døgnforbrug og dermed øge omsætningen, hvilket medvirker til vækst og jobskabelse i Varde Kommune.

På nationalt plan danner 'Den nationale strategi for dansk turisme' fra 2016 rammen for de nationale satsninger og indsatser. Her er der fastsat konkrete pejlemærker for vækst og udvikling i dansk turisme frem mod 2025. Der arbejdes på en ny national turismestrategi for bæredygtig vækst i dansk turisme, som vil sætte rammer og retning for den nationale turismeindsats.

Varde Kommune er en af initiativtagerne til stiftelsen af Partnerskab for Vestkystturisme, som samler de 11 kommuner langs den jyske vestkyst, turismefremmeaktører og turisterhverv om udviklingen af turisme på Danmarks vestkyst. De 11 vestkystkommuner i Partnerskabet for Vestkystturisme, Dansk Kyst- og Naturturisme og Realdania har sammen med en række lokale og nationale parter udarbejdet 'Udviklingsplan for Vestkysten'. Udviklingsplanen er en fælles ambition for udvikling af turisme på Vestkysten frem mod 2025.

Ifølge Udviklingsplan for Vestkysten skal 'Danmarks Vestkyst være blandt Nordeuropas mest attraktive kystdestinationer og en drivkraft for vækst i turismen i Danmark. Ambitionen er, at Vestkysten i 2025 har oplevet en markant vækst i omsætning, overnatninger, døgnforbrug og tilfredshed'. Udviklingsplanen bygger på 5 centrale udviklingsprincipper, som skal sikre, at udviklingen sker på et bæredygtigt grundlag.

Der er fem indsatser i Udviklingsplan for Vestkysten med følgende overskrifter: En samlet destination, Stærke feriesteder, Naturen som hovedattraktion, Differentieret overnatningskapacitet og Strategisk investeringsfremme. I planen udpeges 18 stærke feriesteder på vestkysten, hvor udviklingen skal styrkes og/eller koncentreres. I Varde kommune er Blåvand, Vejers, Henne Strand og Nymindegab (sammen med Bork i Ringkøbing-Skjern Kommune) udpeget som stærke feriesteder.

Varde Kommunes målsætninger på turismeområdet skal blandt andet nås gennem samarbejde med centrale aktører på turismeområdet. I 2018 vedtog folketinget 'Lov om erhvervsfremme' med krav om, at antallet af turismedestination i Danmark blev reduceret fra 80 til 15-25, som skulle gå på tværs af kommuner. Pr. 1. januar 2020 blev Destination Vesterhavet etableret. Destination Vesterhavet, der også er en medlemsforening for turismeerhvervet i Varde og Ringkøbing-Skjern kommuner, har til formål at 'skabe udvikling og vækst for turismeerhvervene i Ringkøbing-Skjern og Varde Kommuner med afsæt i medlemmernes turismeerhvervsinteresser og i samarbejde med Ringkøbing-Skjern og Varde kommuner'.

Destination Vesterhavet og Ringkøbing-Skjern Kommune vil være centrale samarbejdspartnere, når det handler om udviklingen af turismen i Varde Kommune. Varde Kommune vil også fortsat samarbejde med de øvrige vestkystkommuner i regi af Partnerskab af Vestkystturisme og med Dansk Kyst- og Naturturisme, der har til opgave at skabe vækst og udvikling i kyst- og naturturismen i Danmark.

Varde Kommune samarbejder med Esbjerg, Fanø og Tønder kommuner og Nationalpark Vadehavet om bæredygtig udvikling af formidling, rekreative faciliteter og oplevelsesmuligheder i og omkring det UNESCO-udpegede Vadehav.

Den kommende turismestrategi udgør sammen med blandt andet Fritids-, Idræts og Kulturpolitikken, Vækststrategien, og Bosætningsstrategien grundlaget for en række af kommuneplanens øvrige afsnit, som for eksempel det åbne land, kultur og fritid og naturområder. I disse afsnit er der lagt vægt på, at stiplanlægning, naturgenopretning mv. skal ske med henblik på at øge tilgængeligheden for befolkningen og turister.

I 2019 gentog Dansk Kyst- og Naturturisme målingen af gæstetilfredsheden for række feriesteder og kystbyer i Danmark. I Blåvand lå den overordnede tilfredshed med feriestedet på 4,6 ud af 5, hvilket svarer til resultatet i 2017. I Henne Strand var tilfredsheden 4,5 ud af 5, hvilket en lille tilbagegang sammenlignet med 2017, hvor tilfredsheden lå på 4,7.

Når man sammenligner tilfredsheden med feriestedet hos gengangere og hos førstegangsbesøgende, så er tilfredsheden stort set den samme både i Blåvand og Henne.

Generelt får de to steder en fin vurdering af gæsterne, men der er også områder, hvor der er plads til forbedringer. Det gælder bl.a. forholdet mellem pris og kvalitet, vurderingen af de offentlige toiletter samt faciliteter og aktivitetsmuligheder i naturen som fx naturvejledte ture.

Varde Kommune stod i 2019 for 4,67 mio. kommercielle turistovernatninger. Der er en fremgang på knap 164.000 overnatninger sammenlignet med 2018, hvilket svarer til en vækst på 3,6 pct. Cirka 75 pct. af overnatninger var i et feriehus, og de tyske gæster stod for 69 pct. af det samlede antal overnatninger. Samtidig er Varde Kommune landets største campingkommune med knap 764.000 overnatninger i 2019.

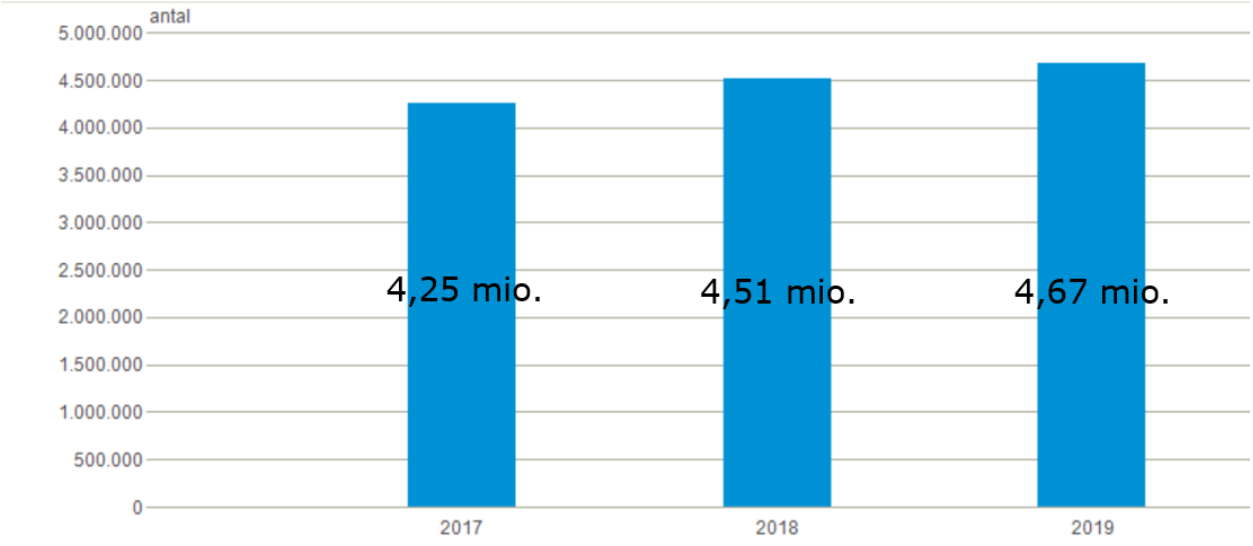

Kilde: Visitdenmark

Tendensen de seneste år har været, at væksten primært skyldes fremgang på det tyske marked og vækst i antallet af feriehusovernatninger. En feriehusejeranalyse gennemført i 2018 viser, at 55 pct. af feriehusejerne i Varde Kommune vælger at udleje deres feriehus. Analysen viser også, at feriehus til udlejning gennemsnitligt lejes ud 18 uger om året, og at 14 pct. af de feriehusejere, som pt. ikke lejer ud, har overvejet at udleje indenfor det seneste år.

Sommerhuse fordelt på områder i Varde Kommune:

Blåvand-Ho	2702
Henne	1521
Houstrup/Nymindegab	1252
Vejers	1098
Jegum Ferieland	680
Grærup	287
Ansager (Kvie Sø)	208
Mosevrå	97
Samlet	7845

Data trukket fra BBR december 2019 *og fratrukket annekser*

Flexboliger

Der er med Flexbolig-ordningen mulighed for efter tilladelse fra kommune at omdanne helårsboliger til flexbolig. Hermed kan ejendommen anvendes til både helårs- og fritidsbolig. Kommunes kystbyer henvender sig i dag kun i begrænset omfang til familier med børn, der ønsker at bosætte sig i kommunen. Til gengæld er der mange i det lidt ældre segment, der ønsker at bo i naturen hele eller dele af året, og Varde Kommune ser derfor ikke noget problem i, at boliger i disse områder omdannes til flexboliger. Tilsvarende ser Varde Kommune muligheden for at omdanne helårshuse til flexboliger som en mulighed for at opretholde bymiljøet i mange mindre bysamfund og er indstillet på at give tilladelse til flexboliger i kommunes mindre bysamfund og lokalbyerne. I byer uden for kystnærhedszonen ønsker Varde Kommune som udgangspunkt dog ikke at mere end 15% af boligerne omdannes til flexboliger. I landdistrikter kan ejendomme omdannes til flexboliger. I Varde By og områdebyerne tillades ikke flexboliger.

Udlejning af egen private helårsbolig

Folketinget vedtog i april 2019 en lovændring, som betyder, at landets byråd kan beslutte at hæve muligheden for at udleje egne helårsboliger fra 70 dage til 100 dage pr. år. Det er en forudsætning af udlejningen sker gennem et udlejningsbureau eller -platform, som indberetter til skat. Varde Kommunes byråd besluttede den 14. januar 2020 at hæve grænsen til 100 dage. Det betyder, at boligejere i Varde Kommune kan udleje egen hele helårsbolig i op til 100 dage via en udlejningsvirksomhed.

Autocampere

Med henblik på at understøtte turismeerhvervet og et varieret udbud af overnatningsformer, vil Varde Kommune give mulighed for etablering af langtidsparkeringspladser i Varde Kommune. Langtidsparkeringspladser med mulighed for overnatning i eksempelvis autocamper skal placeres i tilknytning til eksisterende byer eller større ferie- og fritidsanlæg. En langtidsparkeringsplads med mulighed for overnatning skal ikke godkendes efter Campingreglementet, og der må derfor ikke camperes på området, men kun overnattes. Varde Kommune betragter det som camping, når man opstiller og fastgør fortelt på autocamperen og til pladsen, når man lader borde/stole og andet tilbehør stå ubenyttet fremme, også om natten eller når ovenstående foregår over et eller flere døgn.

Campingpladser

På landsplan udfordres flere campingpladser af stagnation i overnatningstal og som følger heraf uudnyttet kapacitet. I Varde Kommune har det generelt være en mindre fremgang, men man har ikke oplevet den samme vækst som for feriehusproduktet. I 2019 vedtog folketinget et nyt campingreglement som bl.a. giver mulighed for at etablering af flere og større hytter på de danske campingpladser. Dansk Kyst- og Naturturisme peger på, at der er et behov for produktudvikling hos campingerhvervet. Konkrete peges på to udviklingsspor, hvis man skal imødegå efterspørgslen i markedet. Det ene spor omhandler etableringen af mere feriehuslignende kapacitet i form af hytter som bl.a. gør produktet mindre vejafhængigt, hvilket kan bidrage til udvidelse af sæsonen. Det andet spor kaldes 'back to nature' og tager afsæt i stærke livsstilstrends, som går i retning af efterspørgsel efter naturoplevelser, ro og nærhed. Det vurderes, at der er et potentiale i at kombinere friluftsliv og luksus, så det matcher målgruppens præferencer ift. aktiviteter, fødevarer og livsstil. Der kan arbejdes med et lille antal attraktive og unikke overnatningstilbud, som kan have en positivt afsmittede effekt på hele campingbranchen. Varde Kommune ønsker, hvor det er muligt at understøtte tiltag og projekter på området campingpladser, der ligger inden for de to udviklingsspor.

BYTURISME

Storbyregion Esbjerg ligger i noget af Danmarks smukkeste natur – området er anerkendt nationalt og globalt for dets høje og helt unikke kvaliteter. I det storslåede landskab er strøet en perlerække af byer, der i deres velbevarede bymiljøer, hver for sig tilbyder byrum fra en svunden tid.

Storbyregionen har bykarakteren som et særligt kendetegn, der kontrasterer alle de øvrige turismetilbud i området. Byoplevelser som kulturarv, livsstil og kunst taler direkte til kulturturisten. Kulturturister kan defineres som turister, der har kulturelle og/eller historiske oplevelser som én af deres grunde til at vælge en destination. Kulturturister vil gerne lære deres feriedestination bedre at kende og er som sådan en del af en større trend, hvor turisterne efterspørger autentiske og unikke oplevelser som de også er klar til at betale for. Med byturisme i fokus bliver kulturturisten den primære målgruppe for turismetemaet i Storbyregion Esbjerg.

Esbjergs største målgruppe er erhvervsfolk, der besøger byen i professionelt øjemed. De er her for at deltage i møder eller konferencer, og de efterspørger gode hoteller, udbyggede og varierede restaurant- og kulturtilbud og et interessant byliv, der opfordrer til ophold. Den storbyprofil, som mødeturismen efterspørger, er til gavn for storbyregionens fokus på byturisme, samtidig fremmer storbyprofilen variationen i områdets boligudbud og bosætningen generelt – fordi unge og højt uddannede tiltrækkes af storbyer.

Vi vil sikre, at områdets gæster tilbydes et bredt udvalg af overnatningstilbud og gøres opmærksomme på de byoplevelser, som Esbjerg, Varde, Ribe og Fanø tilbyder inden for f.eks. shopping, sightseeing og museumsbesøg. Når den fysiske planlægning understøtter byoplevelser, giver det også storbyregionen gode kort på hånden i forhold til alle andre typer af turister, der besøger det vestjyske. Ligegyldigt om det er kysten, sommerhusene, naturen eller byerne, der trækker.

Vi vil fortsat samarbejde om udvikling og styrkelse af byrollerne i Storbyregion Esbjerg for at kunne udfolde stedets identitet ved byomdannelse og byudvikling. Vi vil arbejde for, at den fysiske planlægning og bevaringsarbejdet i vores bymiljøer kan anvendes som aktiver i forhold til en fælles indsats omkring byturisme.

I områderne omkring storbyregionen findes et veludbygget og godt forankret turistprodukt målrettet feriehusturismen. Feriehusturisterne ønsker, i løbet af deres oftest ret lange ophold i området, også at få byoplevelser. Storbyregionens fokus på byturismen supplerer dermed et

veletableret turistprodukt, hvilket gør os stærkere sammen end hver for sig. Vi vil arbejde for, at det strategiske udviklingsspor omkring byturisme understøtter og styrker de turismeinitiativer og -samarbejder som de tre kommuner i øvrigt indgår i.

Handlinger

- Gøre kulturturisten nysgerrig på at opleve alle storbyregionens bymiljøer.
- Byrum og bymiljøer som aktiver for byturismen.
- Indhente data om overnatningsbehovet for kulturturister i storbyregionen.

VARDE BY SOM SPYDSPIDS – ATTRAKTION OG TRÆKPLASTER

Frem til 2020 har Varde Kommune arbejdet målrettet på en områdefornyelse af Varde midtby. Målet har været at gøre Varde mere attraktiv for bosætning og at styrke turismen, ved at gøre midtbyen endnu mere spændende at besøge. Med områdefornyelsen er midtbyens autentiske profil som en gammel købstad blevet styrket. Flere brolagte gader i midtbyen understøtter de velbevarede gamle bymiljøer og kunst og to oplevelsesloops, hvor byens borgere og gæster føres forbi midtbyens mange natur- og kulturoplevelser.

Områdefornyelsen har styrket de stedbundne kvaliteter og forbedret oplevelsen af et besøg i Varde, hvilket styrker potentialet for kulturturisme og lokker til sightseeing og shopping. Områdefornyelsen har medvirket til at øge Vardes bys og kommunes omdømme og attraktion på længere sigt. For at høste frugterne af de flotte resultater områdefornyelsen har skabt, skal der i den kommende periode være fokus på at synliggøre og markedsføre Varde by og dens mange kvaliteter overfor turister, som hvert år besøger kystområderne i Varde Kommune.

TURISTPOLITISKE OVERVEJELSER

Det er en central del af Varde Kommunes målsætning på turismeområdet, at ferierammerne skal videreudvikles med fokus på kvalitet, og at mulighederne for natur- og kulturoplevelser skal udvikles og forædles med afsæt i områdets autentiske kultur- og naturværdier.

Oplevelser

Byrådet ønsker en bæredygtig vækst af turismen i Varde Kommune, og derfor skal turistattraktioner udvikles på naturens og miljøets præmisser. Varde Kommunes arbejde med udvikling af natur- og kulturoplevelser tager derfor udgangspunkt i de stedbundne kvaliteter. Der er fokus på formidling af naturkvaliteten og naturoplevelser i Nationalpark Vadehavet, i verdensarvsområdet og i Naturpark Vesterhavet samt på formidling af områdets kulturhistorie.

Varde Kommune vil bidrage til udvikling og synliggørelse af oplevelser og turismeaktiviteter i hele kommunen. I flere byudviklingsplaner er der indsatser og projekter, som omhandler udvikling af turisme. Varde Kommune vil understøtte udviklingen af bæredygtige turismeprojekter, som øger attraktiviteten og bidrager til, at gæsterne oplever større dele af kommunen under hensyntagen til miljøet, naturen og kommunens borgere. Indsatsen skal styrke indlandsturisme og udbuddet at oplevelser til glæde for både borgere og turister. Holme Å og i Varde by er eksempler på steder, der i højere grad skal synliggøres og formidles.

Varde Kommune vil arbejde med implementeringen af den fælles wayfinding-koncept for Vestkysten. Den fælles wayfinding indbefatter skiltning, faciliteter og formidling og tager afsæt i det fælles vestkystbrand. Wayfinding-konceptet skal styrke sammenhængen på Vestkysten og skal lede gæster rundt i området, langs kysten, mellem kystbyerne, ud i de unikke naturområder og hen til attraktioner og oplevelser.

I samarbejde med de øvrige danske vadehavskommuner arbejder Varde Kommune for udvikling af bæredygtig turisme i Verdensarvsområde Vadehavet. Varde Kommune ønsker i samklang med tankerne omkring benyttelse og beskyttelse at udvikle Vadehavet som

destination for kommunens borgere og turister. Udviklingen skal ske ud fra UNESCOs definition på bæredygtig turisme som værende "turisme, der respekterer både de lokale beboere og de rejsende, kulturarven og miljøet." Konkret arbejdes der med udvikling og etablering af porte og velkomststeder til Nationalpark Vadehavet fx ved Tirpitz, ved Skallingen og Ho havn samt i Varde by ved åen.

Varde Kommune understøtter Vardemuseernes arbejde med at udvikle og etablere FLUGT - Danmarks Flygtningemuseum i den gamle flygtningelejr ved Oksbøl. Den nye attraktion vil med afsæt i områdets unikke kulturhistorie give borgere og turisterne en autentisk oplevelse af det sted de besøger. FLUGT vil bidrage til at tiltrække endnu flere kulturturister og kortferiegæster, som er kendetegnende ved generelt at have et højere døgnforbrug end kystferieturisten. Med Tirptiz har området fået en stor attraktion, der kan tiltrække gæster året rundt. Etableringen af FLUGT vil underbygge områdets status som helårsdestination, det tiltrækker forskellige målgrupper i flere sæsonen. Et eksempel på en ny målgruppe er skoleklasser fra folkeskolens ældst årgange og ungdomsuddannelser, der kan opleve området på lejrskoleophold og siden vende tilbage med deres familie.

Tilsvarende ønsker Varde Kommune at kunne tilvejebringe faciliteter af høj kvalitet, der kan understøtte friluftsliv og rekreative oplevelsesmuligheder i naturen. Det gøres ved at udpege naturområder, der er særligt velegnede til outdoor-aktiviteter som vandring, svømning, cykling, MTB, mv. og ved at skabe knudepunkter, der kan fungere som mødested og udgangspunkt for forskellige aktiviteter og naturoplevelserne. Knudepunkterne skal facilitere til opholdet med gode sanitære forhold, muligheder for forplejning, udlejning/salg af udstyr mv. for derigennem at øge naturturisternes aktivitetsmuligheder og forbrug på destinationen.

Med henblik på at sikre de bedst mulige indtjeningsmuligheder for turismeerhvervet ønsker Varde Kommune også, at private aktører kan udvikle forretningsmuligheder med fokus på aktive natur- og kulturoplevelser i kystnærhedszonen. Varde Kommune ønsker blandt andet at understøtte forretningsudviklingen via udvikling og etablering af faciliteter, der understøtter aktiv naturturisme såsom vandring, cykling, MTB, ridning, lystfiskeri samt board-, vand- og strandsport. Mere traditionelle kommercielle turismeaktiviteter som forlystelsesparker mv. etableres i baglandet.

Overnatningsfaciliteter

Turister i Varde Kommune tiltrækkes af kysten, havet og af de store naturmæssige værdier langs Vestkysten. De oplevelser turisterne efterspørger i Varde Kommune er derfor i udgangspunktet gratis. Med henblik på at sikre, at turismen bidrager til at skabe vækst og arbejdspladser i lokalsamfundet, er det derfor nødvendigt at se på, hvordan indtjeningsmulighederne kan styrkes. I dag udgør de godt 8000 feriehuse størstedelen af områdets overnatningsprodukt. Feriehuset er en forholdsvis selvstændig ferieform, hvor gæsterne selv tilbereder mad og tilrettelægger feriens oplevelser, hvilket er medvirkende til, at feriehusgæsten har et forholdsvist lavt døgnforbrug.

Med henblik på fremadrettet at kunne øge andelen af turister, der overnatter på hoteller, feriecentre og lignende, hvor gæsterne typisk har et højere forbrug af serviceydelser og dermed vil bidrage til at øge indtjeningen i turisterhvervet, ønsker Varde Kommune gennem kommuneplanlægningen at sikre, at der skabes bedre muligheder for investeringer i udvikling af kollektive ferieformer som hoteller, feriecenter og campingpladser i tilknytning til de eksisterende destinationer og bysamfund.

Der er en stigende efterspørgsel efter kortferier særligt udenfor hovedferien, der ofte ligger uden for højsæsonen. Kortferie var tidligere et storbyfænomen, men flere gæster søger mulighed for korte ferie i naturskønne omgivelser. Et af kendetegnene ved kortferiegæster er,

at tiden er knap og dermed værdifuld. Kortferiegæster, som kun er afsted i en forlænget weekend, ønsker ikke at bruge tid på hverdagsopgaver som opredning og rengøring. Efterspørgslen efter kortferie understreger behovet for mere hotel-lignende kapacitet.

Det er desuden Varde Kommunes målsætning, at der skal ske en løbende kvalitetsforbedring af bymiljøet i kystbyerne. Derfor er der i kommuneplanens retningslinjer og arealudlæg for feriehoteller, feriebyer og campingpladser lagt vægt på, at fremtidigt nybyggeri og udvidelser i kystnærhedszonen sker inden for områder, der allerede er udlagt til by- og sommerhuszone, rekreative ferieformer eller i tilknytning til disse.

Mulighederne for nye arealudlæg i kystnærhedszonen er meget begrænsede i Varde Kommune som følge af, at store arealer anvendes til militære formål og store statsskove. De meget begrænsede muligheder for nye arealudlæg i kystnærhedszone i Varde betyder, at det er attraktivt at investere i udvikling og istandsættelse i områder, hvor bygningsmassen er ved at være nedslidt. Det er hensigten, at denne udvikling skal styrkes gennem arbejdet med udviklingsplanerne for de primære kystdestinationer. Udviklingsplanerne skal understøtte destinationernes forskellige identiteter og derved bidrage til differentiering, så deres forskellige profiler bevares og styrkes.

Nye arealudlæg

Rammeområde 07.03.S03
Udlægges med baggrund i landsplandirektiv 2019 for udlæg og omplacering af sommerhusområder i kystnærhedszonen, der giver mulighed for udlæg af nyt sommerhusområde ved Henne By med plads til udstykning af 99 sommerhuse. Da sommerhuset er den foretrukne overnatningsform for områdets mange turister, ønsker Varde Kommune at fastholde og udvikle udbuddet af sommerhuse og fritidshuse. Udvidelsen vil øge kapaciteten af sommerhuse, som er i overensstemmelse med Varde Kommunes turistpolitiske overvejelser. Den øgede kapacitet vil også bidrage til at opfylde målet i den nationale turismestrategi, om en årlig vækst i dansk kystferieturisme på 2,2% målt på overnatninger.

Rammeområde 07.02.R05
En udvidelse af rammeområdet vil give mulighed for etablering af ferielejligheder i tilknytning til badehotellet Klitgården i Henne Strand. Matriklen, som indlemmes i ramme 07.02.R05, er i dag placeret i en ramme med en generel anvendelse som sommerhusområde. Der er derfor ikke tale om areal fra det åbne land.
Varde Kommune vurderer, at rammeudvidelsen vil bidrage til en øget mulighed for kollektive ferieformer, herunder kortferier, og kan anvendes målrettet i forhold til at tiltrække nye turistsegmenter til området og imødekomme efterspørgslen for hotel-lignende overnatningskapacitet. Varde Kommune vurderer, at rammeændringen er i overensstemmelse med kommunes målsætning om at øge turisme, der bidrager til at skabe vækst og arbejdspladser i lokalsamfundet.

Rammeområde 07.03.R06
Konvertering af en selvstændig mindre sommerhusramme (07.03.S02) til rekreativt område for kollektive ferieformer, som i dag er lokalplanlagt til ferie og fritidsformål i form af lejligheder til udlejning, som bed and breakfast. En mindre udvidelse af rammeområdet vil give øgede muligheder for ferielejligheder, bed & breakfast samt café med tilhørende butik. Matriklen, som indlemmes i ramme 07.03.R06, er i dag placeret i en ramme med en generel anvendelse som sommerhusområde. Der er derfor ikke tale om areal fra det åbne land. Udvidelsen er i overensstemmelse med de turistpolitiske ønsker om at øge muligheden for kollektive ferieformer af høj kvalitet, og bidrager særligt til at dække en øget efterspørgsel for kortferier.

Rammeområde 13.10.E01
Konvertering af et eksisterende erhvervsområde til lettere erhverv, der er lokalplanlagt som kursuscenter med tilhørende beboelse til erhvervsområde som oplevelsesøkonomisk center (13.10.E01). Rammeændringen drejer sig derfor ikke om inddragelse af nyt areal i det åbne land, men er en konvertering af et allerede rammeudlagt område i kystnærhedszonen. En konvertering vil være i overensstemmelse med de turistpolitiske overvejelser, da området giver rig mulighed for aktiviteter i naturen, som særligt relaterer sig til kyststrækningen. Derudover vil det øge muligheden for kollektive ferieformer og bidrager særligt til at dække en øget efterspørgsel for kortferier.

Rammeområde 16.04.R01
Rammeændringen skal muliggøre, at Grærup Camping udlægges til et hotel. Den konkrete tanke med området er, at det skal udlægges til kollektive ferieformer, særligt med tanke på hytter af høj kvalitet, og som har et tæt samspil med landskabet. Da området i dag er rammeudlagt som sommerhusområde, og har en anvendelse i form af campingplads, vil der ikke være tale om inddragelse af nye arealer fra det åbne land. Konverteringen er i tråd med Varde Kommunes mål om at have et varieret markedsrelevant udbud af overnatningsformer, som giver mulighed for kortferier og ferier udenfor hovedsæsonen.

Rammeområde 23.01.C18 (den tidligere handelsskolegrund) halvvejs beliggende i kystnærhedszonen.
Rammeændringen af eksisterende planlagt byzoneareal omhandler, at området udlægges til "centerområde og butikker" med mulighed for boliger og etageboliger men også mulighed for etablering af hotel. Dette sker som opfølgning på områdeplanen Vadehavet til Varde. Planen arbejder med primært boliger, etageboliger, men også mulighed for erhverv, som giver mulighed for hotel for området. Indarbejdelsen af muligheden for hotel i Varde By vil være i overensstemmelse de turist politiske overvejelser og bidrage til en øget mulighed for kortferier og imødekomme efterspørgslen for hotel-lignende overnatningskapacitet. Varde Kommune vurderer, at rammeændringen er i overensstemmelse med kommunes målsætning om at øge turisme, der bidrager til at skabe vækst og arbejdspladser i lokalsamfundet.

AKTIVITETER I PLANPERIODEN 2021-2025

Realisering af FLUGT – Danmarks Flygtningemuseum

- Varde Kommune vil understøtte etableringen af FLUGT, der giver nye oplevelser til områdets mange gæster og bidrager til at tiltrække flere nye kulturinteresserede gæster.

Udbredelse af Vestkyst- wayfinding og etablering af porte til Nationalpark Vadehavet

- I planperioden arbejdes der med implementering/udbredelse af de fælles wayfinding i Varde Kommune, som en del af en samlet vestkystdestination.
- I den sydlige del af Varde Kommune skal der arbejde med etablering af porte og velkomststeder til Nationalpark Vadehavet.

Kystbyudvikling – Realisering af planer for Blåvand bymidte, Vejers Strandby og ny udviklingsplan for Henne Stand

- I planperioden skal der arbejdes med implementering af planerne for Blåvand og Vejers samt med udvikling i de øvrige kystbyer.

Udarbejdelse af strategi for bæredygtig turismeudvikling samt realisering af indsatser

- De politiske mål i kommuneplanen vil samtidig være de politiske målsætninger for indsatserne i strategien. Turismestrategien skal danne rammer og retning for turismeudviklingen i Varde Kommune og være afsættet for Varde Kommunes bestillinger hos Destination Vesterhavet.

Bedre mulighed for bæredygtig transport til turister herunder infrastruktur af el-ladestandere, der understøtter turisternes behov

- Der udarbejdes en plan for etablering af lademuligheder til elbiler, som er afstemt med turisterne behov.

Fremme indlandsturisme ved at understøtte udvikling og synliggørelse af oplevelser i hele kommunen

- Formidling til turister om Holme Å og Varde by.

Udvikling og forbedring af mulighederne for cykelturisme i Varde Kommune.

- I planperioden indledes arbejdet med udvikling og implementering af knudepunktssystemet i Varde Kommune.

5. Detailhandel

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Planloven blev revideret i 2017, og der er efterfølgende udarbejdet en "Vejledning om detailhandelsplanlægning". Planloven har bl.a. genåbnet muligheden for udlæg af "aflastningsområder", der skal medvirke til at aflaste bymidter.

Efter vedtagelse af Kommuneplan 2017 har der på baggrund af konkrete forespørgsler været arbejdet med udlæg af områder til dagligvarebutikker, der har afstedkommet tilpasninger kommuneplanens tema 5 – detailhandel. Indenfor den hidtidige planperiode har der ikke været foretaget ændringer i retningslinjer. En samlet sammenhængende revision af temaet foretages i forbindelse med denne revision til Kommuneplan 2021.

CENTERSTRUKTUR

Selvom den øgede nethandel også i Varde Kommune er en udfordring for detailhandlen, er der generelt set ikke registreret store ændringer i centerstrukturen. Centerstrukturen for detailhandel blev fastlagt i Kommuneplan 2010-2022, Varde Kommune og fremgår i opdateret form af nedenfor i tabel 5.1, heriblandt med muligheden for "aflastningsområde". Der registreres dog en tendens til ønsker om at rykke dagligvarebutikker i retning af kørende kundestrømme.

Overordnet består butikscenterstrukturen i Varde Kommune af fem forskellige typer områder til butikker, henholdsvis bymidter, lokalcentre, aflastningsområder, enkeltstående butikker og områder til særligt pladskrævende varer. Derudover kan der etableres butikker til salg af egne produkter, kiosker og lignende mindre butikker ved benzinstationer, turistattraktioner med mere til kunder, der kommer på grund af anlæggets primære funktion, samt mindre butikker i nedlagte (eksempelvis landbrugs-) bygninger, der tillader dette. Den fremtidige centerstruktur kan ses af kolonne 1 i tabel 5.1.

Detailhandelskategoriernes kundeoplande - Generelt

Bymidter og eventuelle aflastningsområder vurderes at kunne involvere overvejelser om større oplande og turisme.

Generelt vurderes det, at den primære funktion for områder udlagt til lokalcentre og enkeltstående butikker til områdets forsyning er at imødekomme lokal efterspørgsel, dvs. byen samt det nære opland.

De relativt stabile befolkningstal i Varde Kommune gør, at efterspørgslen lokalt, vurderes at være status quo i forhold til seneste kommuneplanrevision. Den eksisterende detailhandelsstruktur vurderes derfor generelt at være passende. Dog kan enkelte placeringer med adgang til gennemkørende trafik betyde, at de naturlige kundestrømme kan have indflydelse på tilpasning af enkelte detailhandelsudpegninger.

Centerkategorier

Definitionen på de forskellige centerkategorier er forklaret nedenfor i kolonne 2 i tabel 5.1, mens kolonne 3 i samme tabel indeholder en beskrivelse af kommunalbestyrelsens handlemuligheder i forhold til planlovens regler. Det skal nævnes, at eksisterende lovlige butikker kan indgå i ny planlægning.

Afgrænsede områder til enten enkeltstående butikker eller lokalcentre skal i udgangspunktet placeres således, at der ikke opleves sammenhæng med andre butikker/butiksområder. Dog

kan der være undtagelser i forbindelse med eksempel områder butikker tilsærligt pladskrævende varer.

Centerhierarki og byer	Definition på centerkategori	Varde Kommune kan og/eller skal
Bymidter Afgrænses i: Varde, Ølgod, Oksbøl, Tistrup, Ansager, Agerbæk, Nørre Nebel, Outrup, Blåvand, Vejers og Henne.	Findes i byer, hvor det samlede bruttoetageareal til butikker er over 3.000 m^2 Der må kun være én bymidte pr. by. Max størrelse på de enkelte butikker er i planloven fastlagt til: ▪ 5.000 m^2 for dagligvarebutikker, derudover kan tillægges 200 m^2 til personalefaciliteter. ▪ Ingen øvre grænse for udvalgsvarebutikker. En ny lokalplan kan godt stille andre krav, men dog aldrig tillade større butikker.	**Afgrænse bymidten**. Der er metodefrihed i forhold til, hvordan bymidter afgrænses, men der skal sikres et varieret og koncentreret butiksudbud, samt sikres, at bymidterne udvikles indefra og ud som en sammenhængende bymidte. Der kan kun udlægges én bymidte i hver by. "Vejledning om detailhandelsplanlægning" indeholder nærmere anvisning af redegørelseskrav. **Skal fastsætte den samlede ramme til butiksformål** for de enkelte områder. **Kan fastsætte den maksimale butiksstørrelse** for den enkelte butik dog maks. med hensyntagen til planlovens maksimumsregler.
Lokalcenter Afgrænses i: Varde, Alslev, Sig, Årre, Næsbjerg, Nordenskov, Lunde, Skovlund, Starup-Tofterup, Janderup, Horne, Billum, Nymindegab, Ho og Vejers.	Alene til forsyning af en begrænset del af byen, en bydel, en landsby, et sommerhusområde. Den samlede ramme til butiksformål i et lokalcenter må ikke overstige 3.000 m^2. Bruttoetagearealet for den enkelte dagligvarebutik må ikke overstige 1.200 m^2. Der er ikke begrænsning på størrelsen af udvalgsvarebutikker, dog må det samlede bruttoetageareal inden for lokalcenteret ikke overstige 3.000 m^2.	**Afgrænse lokalcentrene**. **Skal fastsætte den samlede ramme** til butiksformål under hensyntagen til det i planloven fastsatte maksimum. **Kan fastsætte den maksimale butiksstørrelse** for den enkelte butik dog maks. hensyntagen til planlovens maksimumsregler.
Aflastningsområder Afgrænses i: Varde nord/vest	Til aflastning af butikker i bymidten kan der planlægges aflastningsområder. Formålet med aflastningsområder er at aflaste bymidten og give plads til butikskoncepter, der ikke passer ind i bymidten – eksempelvis store udvalgsvarebutikker. Bruttoetagearealet for den enkelte dagligvarebutik må ikke overstige 3.900 m^2. Derudover kan der tillægges op til 200 m^2 til personalefaciliteter. Der er ikke begrænsning på størrelsen af udvalgsvarebutikker, dog må en udvalgsbutik ikke overstige den samlede ramme til detailhandel i aflastningsområdet. Udvalgsvarebutikker skal være minimum 300 m^2 således at disse adskiller sig fra butikkerne i bymidten. Aflastningsområder kan ikke udlægges/udvides alene med henblik på dagligvarehandel. Det er en forudsætning for ibrugtagning af ny dagligvarebutik i aflastningsområdet, at der etableres ny(e) udvalgsvarebutik(ker) i området.	**Skal afgrænse aflastningsområdet.** Bør ikke placeres på en sådan måde, at der samlet set sker en funktionsudtømning af bymidten. Der er ikke i lovgivningen krav til, hvor i bystrukturen aflastningsområder kan placeres. Et aflastningsområde kan derfor både placeres med tilknytning til bymidten eller ved en indfaldsvej til byen. **Skal fastsætte den samlede ramme til butiksformål** for aflastningsområdet. Størrelsen på aflastningsområdet afstemmes med byens størrelse, og der skal redegøres for: 1. hvordan aflastningsområdet gavner forbrugeren, 2. hvordan området vil påvirke bymidten og det nære opland, 3. hvordan aflastningsområdet forventes at påvirke nabokommuner. **Kan fastsætte den maksimale butiksstørrelse** for den enkelte butik dog med hensyntagen til planlovens maksimumsregler, og med tanke om, hvilke butikskoncepter, der ønskes i aflastningsområdet.
Enkeltstående butikker Afgrænses i: Varde syd, Starup-Tofterup og Tistrup.	På afstand af bymidter, lokalcentre og aflastningsområder kan der planlægges enkeltstående butikker til lokalområdets daglige forsyning (skal placeres således, at der ikke opleves sammenhæng med andre butikker/butiksområder)	**Afgrænse områder til enkeltstående butikker.** **Skal fastsætte den maksimale butiksstørrelse** for den enkelte butik under hensyntagen til planlovens maksimumsregler og lokalområdets behov/efterspørgsel.

	Bruttoetagearealet for den enkelte dagligvarebutik må ikke overstige 1.200 m^2. Der er ikke begrænsning på størrelsen af udvalgsvarebutikker, dog skal størrelsen tilpasses behovet i lokalområdet.	
Butikker til særlig pladskrævende varer <u>Afgrænses i:</u> Varde vest/nord, Varde syd, Ølgod, Oksbøl, Tistrup, Ansager, Agerbæk, Nørre Nebel, Outrup og Skovlund.	Uden for bymidter, lokalcentre og aflastningsområder kan der planlægges "områder til butikker, der alene forhandler særligt pladskrævende varer", det vil sige biler, lystbåde, campingvogne, planter, havebrugsmøbler, tømmer, byggematerialer, grus, sten- og betonvarer. Byggemarkeder kan placeres i disse områder, uanset størrelsen af den del af butikken, der forhandler varer, som ikke er særlig pladskrævende. Der er i planloven ikke en øvre grænse for butiksstørrelse.	**Afgrænse områder til butikker med særligt pladskrævende varer**. **Skal fastsætte den maksimale samlede ramme** til butiksformål for de enkelte områder og kan fastsætte **den maksimale butiksstørrelse** for den enkelte butik.

Tabel 5-1 Varde Kommunes centerstruktur for detailhandel og planlægningsmuligheder.

<u>Lokalplaner og kommuneplantillæg siden seneste kommuneplanrevision</u>

Siden den seneste kommuneplanrevision er der vedtaget følgende lokalplaner og kommuneplantillæg, der giver mulighed for butikker, se nedenstående tabel 5.2.

Detailhandelskategorier	**Afgrænsning**	**Lokalplaner og/eller kommuneplantillæg siden sidste revision**	**Hvor**	**Ændring af samlet butiksramme i forhold til samlet butiksramme i hidtidig planlægning (gl. lokalplaner)**
Bymidter				
	Udvidet mod øst	Tillæg 07 – Centerområde Blåvand Øst	Blåvand	Fra 10.000 m^2 til 28.000 m^2
		Område til Butiksformål i Blåvand Øst	Blåvand	Lokalplan
		Tillæg 34 – Ølgod Bymidte	Ølgod	Forbliver 20.000 m^2
		24.01.L09 - Lokalplan for Ølgod Midtby	Ølgod	Lokalplan
	Bymidteafgrænsning udvidet mod øst	Tillæg 21 – Detailhandel i Ølgod	Ølgod	Forbliver 20.000 m^2
		24.01.L08 – Detailhandel ved Bakkevej i Ølgod	Ølgod	Lokalplan
		24.01.L10 - Detailhandel ved Industrivej i Ølgod	Ølgod	Lokalplan
Lokalcenter				
	Ikke udvidet	Tillæg 15 – Centerområde ved Vesterhavsvej i Billum	Billum	Forbliver 3.000 m^2
		Centerområde ved Vesterhavsvej i Billum	Billum	Lokalplan
Aflastningsområde				

Detailhandelskategorier	Afgrænsning	Lokalplaner og/eller kommuneplantillæg siden sidste revision	Hvor	Ændring af samlet butiksramme i forhold til samlet butiksramme i hidtidig planlægning (gl. lokalplaner)
Områder til butikker med særligt pladskrævende varer				
	Aflyst	Tillæg 32 – Område ved Nordre Boulevard	Varde	Fra 10.000 m^2 til 0 m^2.
Enkeltstående butikker				

Tabel 5-2 Lokalplaner og kommuneplantillæg, der giver mulighed for butikker vedtaget siden den seneste kommuneplanrevision.

KOMMUNEPLAN 2021

Formålet med at fastsætte retningslinjer og rammer for detailhandel i planloven er at sikre en koncentration af butikker i bymidterne, men samtidig at undgå en centralisering af butikker i de største byer. Placering af butikker i bymidterne skal være med til at understøtte levende og varierede bymidter, nedbringe afhængigheden af bil ved indkøb samt forbedre tilgængeligheden for alle trafikanter, især cyklister og gående.

Aflastningsområders formål er blandt andet at give mulighed for placering af butikskoncepter, der ikke naturligt kan indplaceres i bymidten, samt give mulighed for en større konkurrence til gavn for forbrugeren, i henhold til vareudbuddet og pris.

Kommuneplanens retningslinjer for nybyggeri og omdannelse af eksisterende bebyggelse til butiksformål gælder alle ændringer af eksisterende bebyggelsesmæssige forhold, der forudsætter en ny lokalplan, herunder ændret anvendelse af eksisterende bebyggelse eller nedrivning af eksisterende bebyggelse med henblik på opførelse af nyt byggeri til butiksformål. Derimod er indretning af nye butikker i eksisterende tomme butikslokaler ikke omfattet af rammerne, ligesom byggemulighederne i gældende lokalplaner ikke berøres af retningslinjerne i det omfang, lokalplanpligten er opfyldt med den gældende lokalplan.

CENTERSTRUKTUR OG NYE RAMMER/NY DETAILHANDEL

Den fastlagte centerstruktur har overordnet set fungeret godt. Der arbejdes derfor videre med denne som udgangspunkt for planlægningen. Strukturen suppleres, grundet ændringer i planloven med kategorien "aflastningsområde". I det følgende præsenteres nye rammer for detailhandlen.

Aflastningsområde i Varde By

Der udlægges et aflastningsområde i Varde Nord med plads til sammenlagt 5.050 m2 detailhandel. Området er beliggende omkring krydset Nordre Boulevard-Vestre Landevej. I området, der ønskes udlagt til aflastningsområde, vurderes pt. at være sammenlagt i omegnen af 3.200 m2 eksisterende detailhandel.

I aflastningsområdet indgår to eksisterende områder til "enkeltstående butik til områdets daglige forsyning". Derudover forefindes enkelte eksisterende mindre detailhandelsbutikker

inden for afgrænsningen af aflastningsområdet. Der forventes ikke en større oplandseffekt, da nyudlægget umiddelbart er af mindre karakter.

Bestemmelser for detailhandlen i aflastningsområdet:

- Dagligvarebutikker i det nye aflastningsområde må maks. være 3.900 m2 samt personalefaciliteter på maks. 200 m2.
- Udvalgsvarebutikker i det nye aflastningsområde skal minimum være 300 m2. Undtaget herfra er op til to eksisterende dagligvarebutikker på minimum 190 m2 (tankstationskiosk og blomsterbutik). Der fastsættes ikke øvre grænse for størrelsen på udvalgsvarebutikker, men størrelsen på en udvalgsvarebutik må ikke overstige det samlede antal m^2 til detailhandel i aflastningsområdet.
- Det er en forudsætning for ibrugtagning af ny dagligvarebutik i aflastningsområdet, at der etableres ny(e) udvalgsvarebutik(ker) i området.

Etableringen af nye udvalgsvarebutikker i aflastningsområdet vil kunne bidrage til at holde en større del af handlen hjemme i Varde Kommune og øge turisterne forbrug i detailhandlen i Varde. Etableringen af nye dagligvarebutikker vil øge det butiksudbuddet og konkurrencen til gavn for lokale borgere og turister.

I 2009 var der 9 store dagligvarebutikker i Varde. I dag er der 7. I mellemtiden er der sket en vækst i antallet af kommercielle overnatninger i Varde Kommune på over 1 mio. Beregningerne viser i detailhandelsanalysen ifm. udlæg af aflastningsområde peger på, at der i oplandet vil kunne være behov for yderligere ca. 3.400 m² til dagligvarebutikker og et behov for yderligere ca. 5.300 m² til udvalgsvarebutikker frem mod 2025. Heraf vurderes det sandsynligt at $^1/_3$ af behovet for yderligere detailhandel vil være i Varde. Det vurderes derfor at dele af dette behov kan indgå i udlæg af et nyt aflastningsområde.

EFFEKTER FOR DEN EKSISTERENDE DETAILHANDEL

Ny detailhandel i aflastningsområdet vil kunne bidrage til øget synergi og konkurrence i detailhandlen til gavn for forbrugerne, og den nye detailhandel vil få effekter for den eksisterende detailhandel. Vurderingerne viser, at størstedelen af dagligvareomsætningen i de nye butikker vil blive hentet lokalt fra de to store dagligvarebutikker, der allerede ligger i området ved krydset Vestre Landevej og Nordre Blvd. Størstedelen af udvalgsvareomsætningen i de nye butikker, vurderes at ville blive hentet fra butikkerne ved Ribevej i det sydlige Varde og fra butikkerne i Esbjerg bymidte. Vurderingerne viser således, at Varde bymidte kun påvirkes i begrænset grad, da kun en begrænset del af omsætningen i den nye detailhandel vurderes at ville blive hentet fra bymidtens butikker.

EFFEKTER FOR DEN EKSISTERENDE DETAILHANDEL I OPLANDSBYERNE

Etableringen af en yderligere stor dagligvarebutik i projektområdet vurderes kun i begrænset grad af ville påvirke den decentrale dagligvareforsyning i oplandsbyerne til Varde. Borgerne bosiddende i oplandsbyerne har allerede i dag mulighed for af købe dagligvarer i to store dagligvarebutikker ved krydset Vestre Landevej og Nordre Blvd. Da butiksstrukturen ikke i væsentlig grad ændres, vurderes det ej heller, at borgernes indkøbsmønstre i væsentlig grad ændres. På baggrund af butiksstrukturen i Varde vurderes det, at mulighederne for detailhandel i de mindre oplandsbyer til Varde i højere grad afhænger af de lokale borgeres ind-købsvalg end af indkøbsmulighederne i Varde.

ROLLEFORDELING MELLEM AFLASTNINGSOMRÅDE OG BYMIDTE

Ifølge formålsbestemmelserne i Planloven skal kommunerne i detailhandelsplanlægningen både varetage hensynet til en effektiv butiksstruktur og hensynet til bymidterne. Minimumsstørrelsen på 300 m² pr. butik sikrer en rollefordeling mellem den levende og attraktive bymidte med bl.a. mindre butikker og et aflastningsområde forbeholdt mellemstore og store butikker.

Til formålet udlægges rammeområde 23.02.C06, se skraveret markering nedenfor. For yderligere oplysninger henvises til detailhandelsredegørelsen – Nyt aflastningsområde i Varde – der indgår som bilag 1 til Kommuneplan 2021.

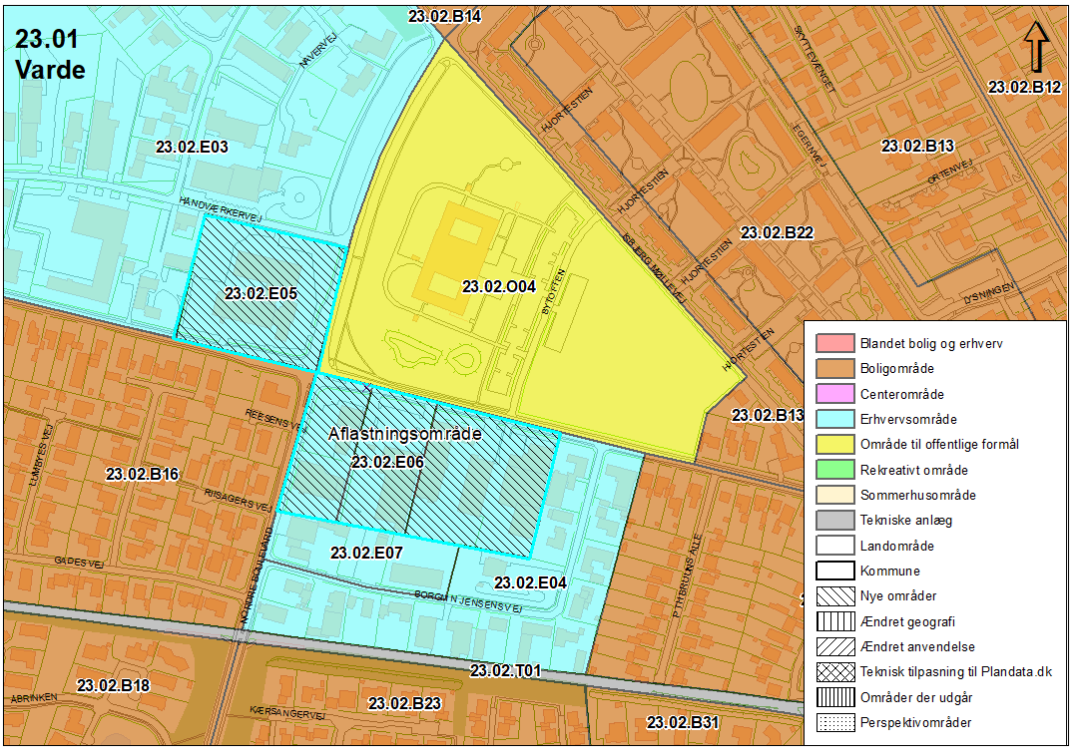

Figur 5-1 Det skraverede område viser afgrænsning af nyt rammeområde 23.02.C06, der udlægges til nyt aflastningsområde.

Lokalcenter i Billum

I Billum udvides lokalcenterets geografi til at omfatte matrikel 4p og 4q, Billum By, Billum. Samlet maks. m2 inden for lokalcenteret bibeholdes på 3.000 m2. Som anført i tabel 5.3 vurderes der at være anvendt 1.548 m2 til detailhandelsformål i lokalcenteret. I tråd med at et lokalcenter, i princippet, kan omfatte en hel landsby, udvides det nuværende lokalcenter mod vest. For ikke at binde m2 i specifikke rammeområder skrives i kommuneplanramme 04.01.C01 og 04.01.C02 skrives i notat "Det samlede bruttoetageareal til butiksformål i rammeområde 04.01.C01 og 04.01.C02 må ikke overstige 3.000m2. Bruttoetagearealet for den enkelte butik må ikke overstige 1.200m2 for dagligvarebutikker og 2.000m2 for udvalgsbutikker.

Oplandet for dagligvarebutikker må forventes at strække sig omkring 5-15 km, hvilket inkluderer byerne Oksbøl, Janderup, Varde, samt sommerhusområderne ved Blåvand og Vejers. Oksbøl er udpeget som områdeby, ligger ca. 4 km fra Billum og har på nuværende tidspunkt to dagligvarebutikker (Super Brugsen og Fakta) til ca. 3.000 indbyggere. Janderup ligger ca. 3,5 km fra Billum og har en dagligvarebutik (Dagli´Brugsen) til ca. 800 indbyggere. Varde ligger ca. 8,5 km fra Billum, med diverse dagligvarebutikker til ca. 14.000 indbyggere, samt sommerhusområderne ved Blåvand og Vejers, hvor butikkerne primært servicerer turister.

Billum har på nuværende tidspunkt én velfungerende dagligvarebutik, og der forventes med denne ændring at blive mulighed for en ekstra dagligvarebutik ved rundkørslen i det vestlige Billum. Konkurrencen indenfor dagligvarer i Billum og Billums opland forventes at kunne ændres i mindre grad.

Udover dette berigtiges afgrænsningen af lokalcenteret, således at dette følger afgrænsningen af rammeområde 04.01.C02, som blev tilrettet i forbindelse med Tillæg 15 til Kommuneplan 2017.

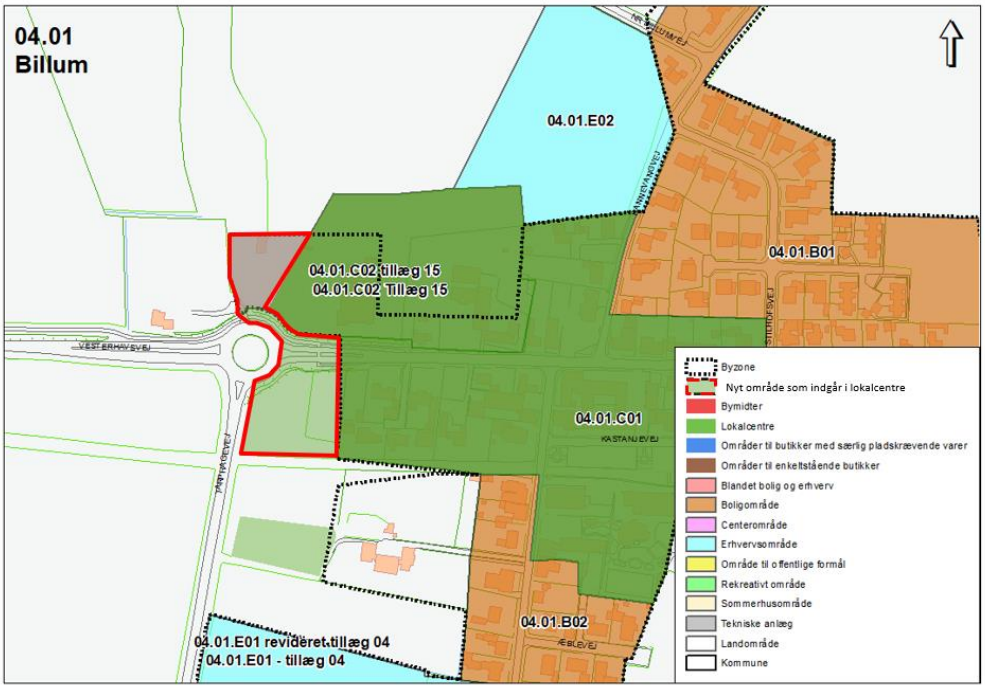

Lokalcenteret i Billum udvides mod vest, således at lokalcenteret passer sammen med 04.01.C02 samt udvidelsen af 04.01.C01, omfattende matrikel 4p og 4q, Billum By, Billum.

Enkeltstående butik til området forsyning i Tistrup:

I Tistrup oprettes et detailhandelsområde til enkeltstående butik til områdets forsyning på matrikel 2an, Tistrup By, Tistrup. Arealet er ca. 1,2 ha og får navnet 21.01.C05. Området til enkeltstående butik udlægges for at kunne rumme byens ene dagligvarebutik, som ønsker at rykke til en mere synlig placering med mulighed for at udvikle butikken og fange kundestrømme, der ikke naturligt lægger vejen forbi bymidten Tistrup. Da butikken fortsat vil være byens eneste dagligvareforretning, vil butikkens primære formål fortsat være at tjene til lokalområdets daglige forsyning. Den enkeltstående butik kan være 1.200 m2, i henhold til planlovens bestemmelser omkring dette. Der er ikke udlagt andre arealer til enkeltstående butik til lokalområdets forsyning i Tistrup og der opleves ikke sammenhæng med andre butiksområder.

Oplandet for dagligvarebutikker må forventes at strække sig omkring 5-15 km, hvilket inkluderer byerne Ølgod, Horne, Skovlund, Ansager, Sig og Varde. Ølgod er udpeget som områdeby, ligger ca. 10 km fra Tistrup, og har på nuværende tidspunkt tre dagligvarebutikker (Super Brugsen, Rema 1000 og Netto) til ca. 4.000 indbyggere. Skovlund ligger ca. 6 km fra Tistrup, og har en dagligvarebutik (Min Købmand) til ca. 600 indbyggere. Horne ligger ca. 4 km fra Tistrup, og har en dagligvarebutik (Dagli'Brugsen) til ca. 460 indbyggere, Ansager ca. 9 km væk har en dagligvarebutik (Dagli´Brugsen) til ca. 1.300 indbyggere, Sig ca. 6 km væk har en dagligvarebutik (Dagli´Brugsen) til ca. 800 indbyggere og Varde ca. 10 km væk med en del dagligvarebutikker til ca. 14.000 indbyggere.

Tistrup har på nuværende tidspunkt én dagligvarebutik, og det er denne, der vil flytte placering. Konkurrencen indenfor dagligvarer i Tistrup og Tistrups opland forventes på den baggrund ikke ændret i væsentlig grad.

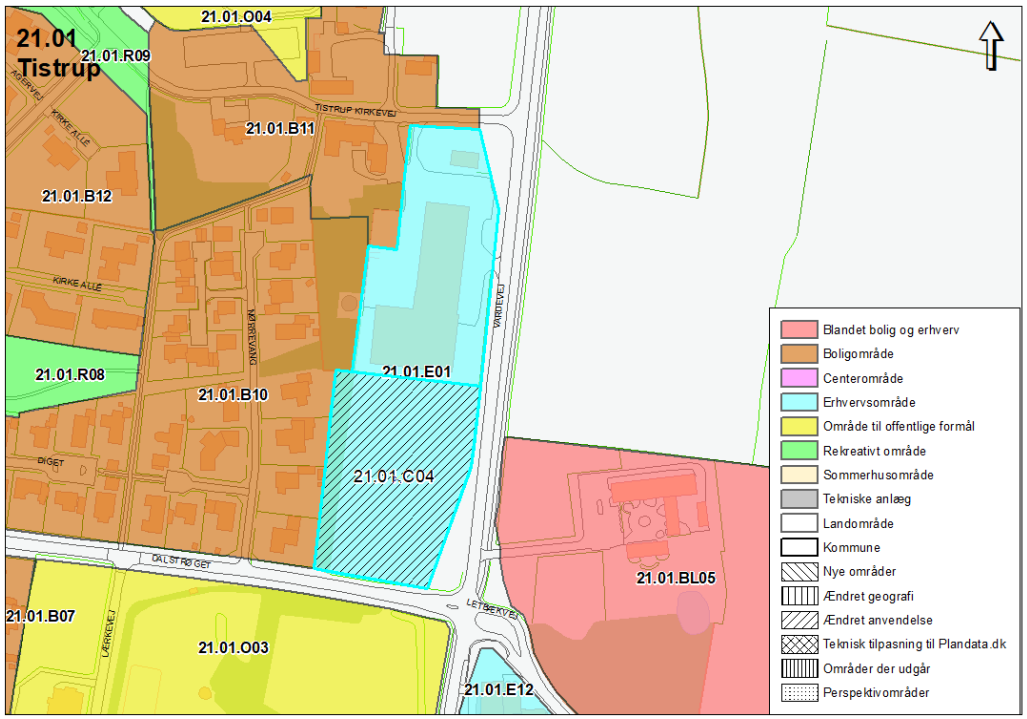

Det skraverede område bliver til 21.01.C05 med mulighed for enkeltstående butik til områdets forsyning. I den resterende del af 21.01.E01 forbliver mulighed for salg af særligt pladskrævende varer.

Generelt – dagligvarebutikker i lokalcentre og enkeltstående butikker:

Grundet ændringer i planloven hæves maks. størrelsen på dagligvarebutikker i lokalcentre og som enkeltstående butikker fra 1.000 m2 til 1.200 m2. Ændringen kan ses i tabel 5.1. i tema 5 i kommuneplanens hovedstruktur.

Bruttoetagearealer til butiksformål

Opgørelsen af eksisterende bruttoetagearealer til butiksformål er opgjort oktober 2020 - Opgørelsen ses i tabel 5.3 nedenfor.

I de fleste byer i Varde Kommune vurderes at være en tilstrækkelig restrummelighed til butiksformål. Da Varde Kommune årligt har besøg af mange turister, vurderes der i enkelte byer i kommunen at være potentiale for en tilpasset udvikling af detailhandlen. Dette afspejler sig i arealudlæg til tilpasset detailhandel i Varde og Billum.
I Varde oprettes et aflastningsområde for at imødekomme behov for detailhandel for både det lokale opland samt turiststrømmene, der besøger Vesterhavet via Varde.
I Billum udvides afgrænsningen af et eksisterende lokalcenter, så der sikres en bæredygtig placering af detailhandel for både byen og de kundestrømme med tilknytning til byen.

Den opgjorte restrummelighed i tabel 5.3 angiver, hvor mange nye bruttoetagearealer til butiksformål, der kan lokalplanlægges for.

Der kan således godt være en restrummelighed i forhold til den konkrete udnyttelse, idet der inden for de eksisterende lokalplaner løbende kan ske en udvikling i antallet af butikker. For at finde behovet for udvidelse eller ændring af den eksisterende ramme til butiksformål er restrummeligheden til lokalplanlægning således blevet vurderet i forhold til det lokale kendskab til realiseringen af gældende lokalplaner.

Detailhandelskategori	**Eks. etageareal 2020**	**Ramme i Kommuneplan 2021**	**Restrummelighed til ny detailhandel i til Kommuneplan 2021**
Bymidter			
Varde	32.207 m²	46.000 m²	13.793 m²
Ølgod	11.779 m²	20.000 m²	8.221 m²
Oksbøl	6.860 m²	6.000 m²	-860 m²
Tistrup	2.004 m²	6.000 m²	3.996 m²
Agerbæk	2.712 m²	10.000 m²	7.288 m²
Ansager	1.833 m²	6.000 m²	4.167 m²
Nørre Nebel	10.261 m²	15.000 m²	4.739 m²
Outrup	1.977 m²	4.000 m²	2.023 m²
Vejers	2.115 m²	4.000 m²	1.885 m²
Henne	7.335 m²	6.000 m²	-1.335 m²
Blåvand	16.110 m²	28.000 m²	11.890 m²
I alt i bymidte			55.807 m²

Detailhandelskategori	Eks. etageareal 2020	Ramme i Kommuneplan 2021	Restrummelighed til ny detailhandel i til Kommuneplan 2021
Lokalcenter			
Varde Nord	961 m²	3.000 m²	2.039 m²
Varde Syd	11.994 m²	3.000 m²	-8.994 m²
Alslev	869 m²	3.000 m²	2.131 m²
Sig	919 m²	3.000 m²	2.081 m²
Årre	1212 m²	3.000 m²	1.788 m²
Næsbjerg	404 m²	3.000 m²	2.596 m²
Nordenskov	1.081 m²	3.000 m²	1.919 m²
Lunde	459 m²	3.000 m²	2.641 m²
Skovlund	808 m²	3.000 m²	2.192 m²
Starup-Tofterup	0 m²	3.000 m²	3.000 m²
Janderup	1.164 m²	3.000 m²	1.836 m²
Horne	1.630 m²	3.000 m²	1.370 m²
Billum	1.548 m²	3.000 m²	1.452 m²
Nymindegab	1.232 m²	3.000 m²	1.768 m²
Ho	425 m²	3.000 m²	2.575 m²
Vejers	610 m²	1.500 m²	890 m²
I alt i lokalcentre			21.284 m²
Områder til butikker med særligt pladskrævende varer			
Varde Syd			
23.03.C06	Ukendt	10.000 m²	- m²
23.03.E10	Ukendt	50.000 m²	- m²
23.03.E03	Ukendt	10.000 m²	- m²
23.02.E03	2.809 m²	10.000 m²	7.191 m²
Ølgod			
24.01.E11	Ukendt	15.000 m²	- m²
24.01.E15	Ukendt	5.000 m²	- m²
24.01.E16	Ukendt	10.000 m²	- m²
Oksbøl			

Detailhandelskategori	Eks. etageareal 2020	Ramme i Kommuneplan 2021	Restrummelighed til ny detailhandel i til Kommuneplan 2021
16.01.E01-16.01.E03	2.017 m²	10.000 m²	7.983 m²
Nørre Nebel			
15.01.E02	2.630	10.000 m²	7.370 m²
Ansager			
03.01.E02 og 03.01.E06	Ukendt	10.000 m²	- m²
Tistrup			
21.01.E01	Ukendt	10.000 m²	- m²
21.01.E05 og 21.01.E08	Ukendt	10.000 m²	- m²
Agerbæk			
01.01.E03	3.726 m²	15.000 m²	11.224 m²
Skovlund			
19.01.E04	Ukendt	6.000 m²	- m²
Outrup			
17.01.E03	999 m²	6.000 m²	5.001 m²
I alt i områder med butikker til særlig pladskrævende varer			
Enkeltstående butikker			
Varde			
23.03.C07	0 m²	0 m²	1200 m²
Tistrup			
21.01.C05	0 m²	0 m²	1.200 m²
Starup-Tofterup			
22.01.E05	984 m²	1.000 m²	0 m²
I alt til enkeltstående butikker			
Aflastningsområde			
23.02.C06	3.279 m²	5.050 m²	1.771 m²

Tabel 5-3 Oversigt over restrummelighed til ny lokalplanlægning
Opgørelse af eksisterende etageareal er gjort på baggrund af oplysninger i BBR. Der kan forekomme afvigelser, da det er afhængigt af, at oplysningerne i BBR er opdaterede.

Enkelte steder er der ingen eller "negativ" restrummelighed til ny planlægning. Dette betyder dog ikke, at der ikke kan planlægges for butikker, da eksisterende lovligt etablerede butiksarealer kan indgå i en ny planlægning. Der vurderes jævnfør tabel 5.3 fortsat at være restrummelighed i de fleste bymidter og lokalcentre. Der foretages ikke yderligere ændringer end de tidligere i temaet behandlede.

Sammenhæng med mål for detailhandelsstruktur – Eksisterende detailhandel

Detailhandelsstrukturen i Varde Kommune sikrer et passende antal m^2 til detailhandel i de enkelte byer i kommunen, med henblik på at skabe rum for udvikling og et attraktivt lokalt butiksudbud. Der foretages løbende vurdering af, om de afgrænsede områder til detailhandel er passende, eksempelvis i forbindelse med henvendelser og interessetilkendegivelser fra eksterne interessenter, samt ved revision af kommuneplanen. Generelt tilskyndes til placering inden for de lokale bymidter og lokalcentre, for at skabe byliv og koncentration af butiksudbuddet. Med den løbende vurdering af interesse, sammenholdt med de eksisterende afgrænsede områder til detailhandel, vurderes at være passende forudsætninger at underbygge Byrådets mål om at sikre:

1. … at byerne i Varde Kommune har attraktive bycentre, der er interessante for byens borgere, erhvervsliv, opland og eventuelle turister. Bymiljøerne skal i muligt omfang fremme udbuddet af dagligvare- og udvalgsbutikker samt andre private services.

2. at Varde bymidte udgør et levedygtigt bycenter med specialiseret butiksudbud. Varde bymidte skal være en attraktiv handels- og oplevelsesby med et købstadsmiljø og et butiks-, service-, og kulturudbud, der tiltrækker både borgere, turister og andre besøgende.

3. at der i de øvrige bymidter ligeledes sikres mulighed for fortsat butiksudbygning samt styrkelse af bymiljøet.

4. at der i lokalcentrene samt i de mindre bysamfund er mulighed for fastholdelse af et for byen passende butiksudbud.

Generelt vurderes der i kommunens byer at være god adgang til detailhandlen i henholdsvis bymidter og lokalcentre, for både biler cyklister og gående. Det sikres via kommuneplanens tilkendegivelser i tema 5 og 16, at der også fremadrettet skal være fokus på trafikken generelt og trafikken til og fra detailhandlen. Ved udlæg af aflastningsområde skal der i forbindelse med lokalplanlægning sikres forbedrede vej- og parkeringsforhold og en opretholdelse af den gode tilgængelighed for cyklister og gående.

Hovedstrukturændringer i Kommuneplan 2021-2033

- Byrådets mål er tilrettet i forhold til politisk proces omkring FNs Verdensmål

- *Der er tilføjet en ny retningslinje 5.6 om muligheden for udlæg af aflastningsområder – Der udlægges aflastningsområde i Varde By.*

- *Retningslinje 5.4 er tilrettet i forhold til opdateringer i tema 2 samt nyt område i Billum til salg af særligt pladskrævende varer.*

- *Retningslinje 5.5 er tilrettet i forhold til ny detailhandel i Tistrup*

- *Der er tilføjet ny retningslinje 5.13 om mulighed for butik i eksempelvis nedlagt landbrugsbygning, såfremt bygningen har en rimelig standard.*

- *Det er tilføjet til tilkendegivelserne, at byggemarkeder kan placeres i områder til særligt pladskrævende varer uanset størrelsen af den del af butikken, der forhandler varer, der ikke er særligt pladskrævende.*

- *Der er i tilkendegivelserne tilføjet sætning omkring, at der lægges vægt på attraktive bymiljøer, der indbyder til ophold og aktivitet.*

- *Tabel 5.1. i hovedstrukturen er tilrettet i forhold til m^2 ændret via tidligere tillæg til kommuneplanen samt nye områder til detailhandel. Derudover er maks. størrelsen på dagligvarebutikker i lokalcentre og som enkeltstående butik grundet ny planlov hævet fra 1.000 m^2 til 1.200 m^2.*

Specifikke ændringer i afgrænsningerne af områder til butiksformål
Afgrænsningerne af de forskellige områder samt ændringerne i afgrænsningen kan ses på figur 5.1-5.43.

Generelt følger afgrænsningen af områder til butiksformål de forskellige rammeområders afgrænsning. Dette gør det muligt via rammerne specifikt at afgrænse områderne til butikker samt at indskrive butiksrammerne i kommuneplanens rammedel.

I nedenstående tabel 5.4 ses, hvilke ændringer, der foretages i forhold til den geografiske afgrænsning af områder til butiksformål i forhold til den hidtidige planlægning.

Centerkategorier	Eksisterende afgrænsning (rammeområder) Kommuneplan 2017-2029	Hvad ændres?	Ny afgrænsning (rammeområder) Kommuneplan 2021-2033
Bymidter			
		Ingen ændring	
Lokalcentre			
	04.01.C01	04.01.C01 - udvides mod vest og antal m^2 til detailhandel tilpasses	04.01.C01
	04.01.C02	04.01.C02 – Tilrettes i tråd med tillæg 15 - m^2 til detailhandel tilpasses med ramme 04.01.C01	04.01.C02
Enkeltstående butik			
	21.01.E01	Enkeltstående butik oprettes – areal til butikker med særligt pladskrævende varer" udgår af området.	21.01.C04
Aflastningsområder			
	Ingen	Område oprettes	23.02.C06
Områder til butikker med særligt pladskrævende varer og enkeltstående butikker			
	21.01.E01	Ramme gøres mindre i henhold til udlæg til enkeltstående butik	21.01.E01

Tabel 5-4 Specifikke ændringer i afgrænsningerne af områder til butiksformål.

KORT MED AFGRÆNSNING AF OMRÅDER TIL BUTIKKER

Bymidter:

Nedenfor er vist figurer med afgrænsninger af områder til butikker, startende med bymidterne i Agerbæk, Nørre Nebel, Oksbøl, Outrup, Varde og Ølgod. Derefter følger de resterende byers bymidter. Dette er byerne Ansager, Blåvand, Henne, Tistrup og Vejers.

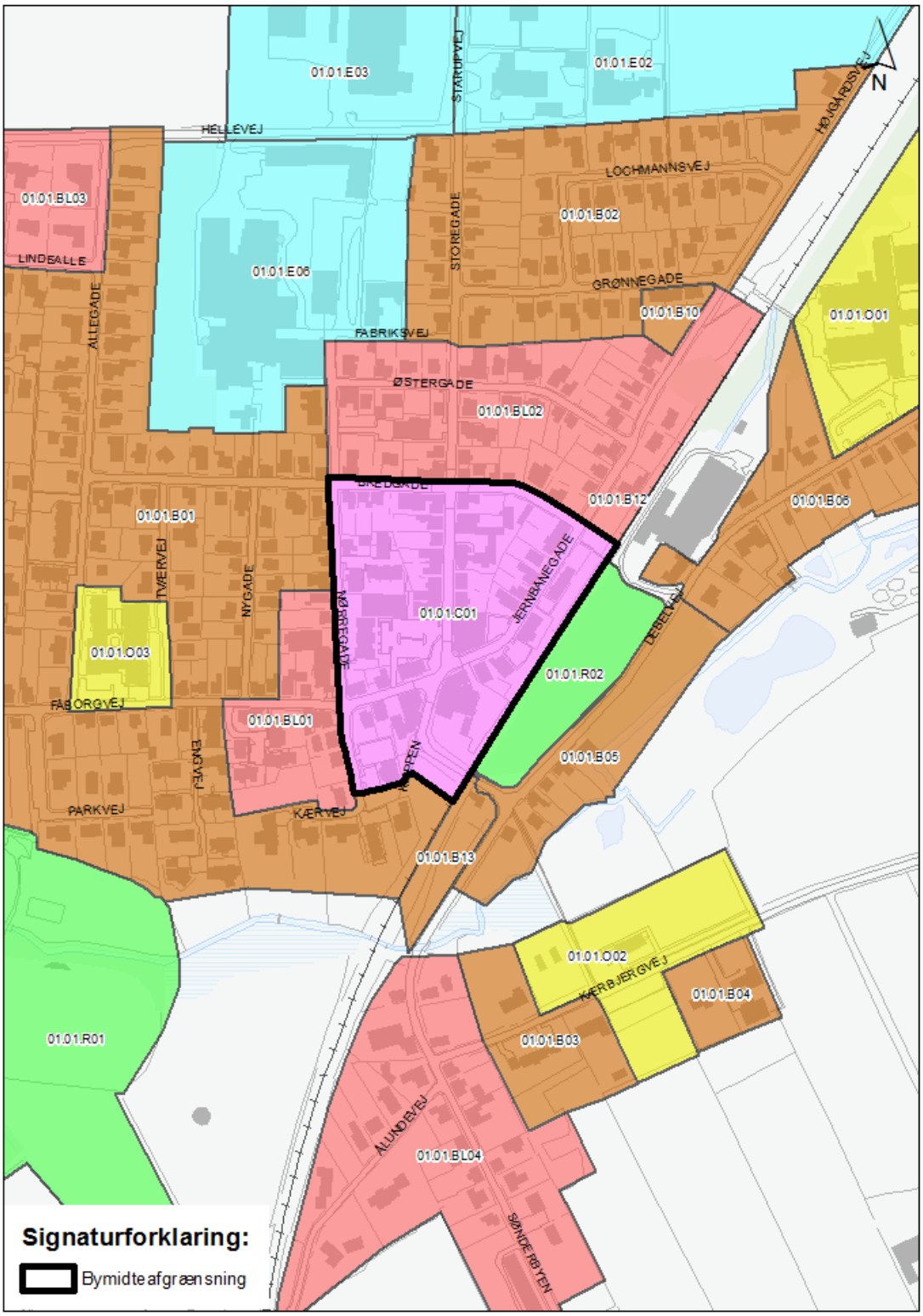

Figur 5.1. Afgrænsning af Agerbæk bymidte

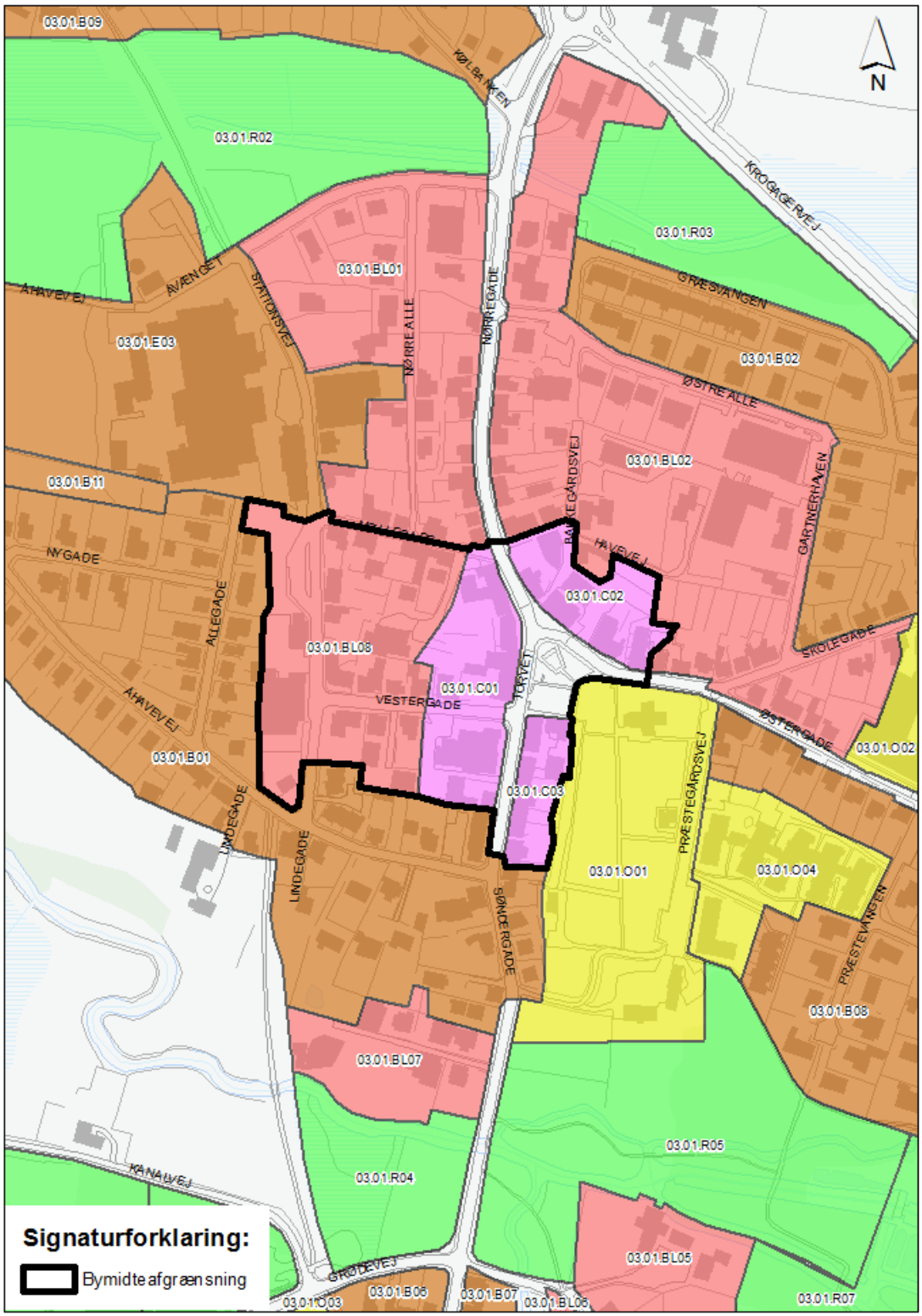

Figur 5.2. Afgrænsning af Ansager bymidte

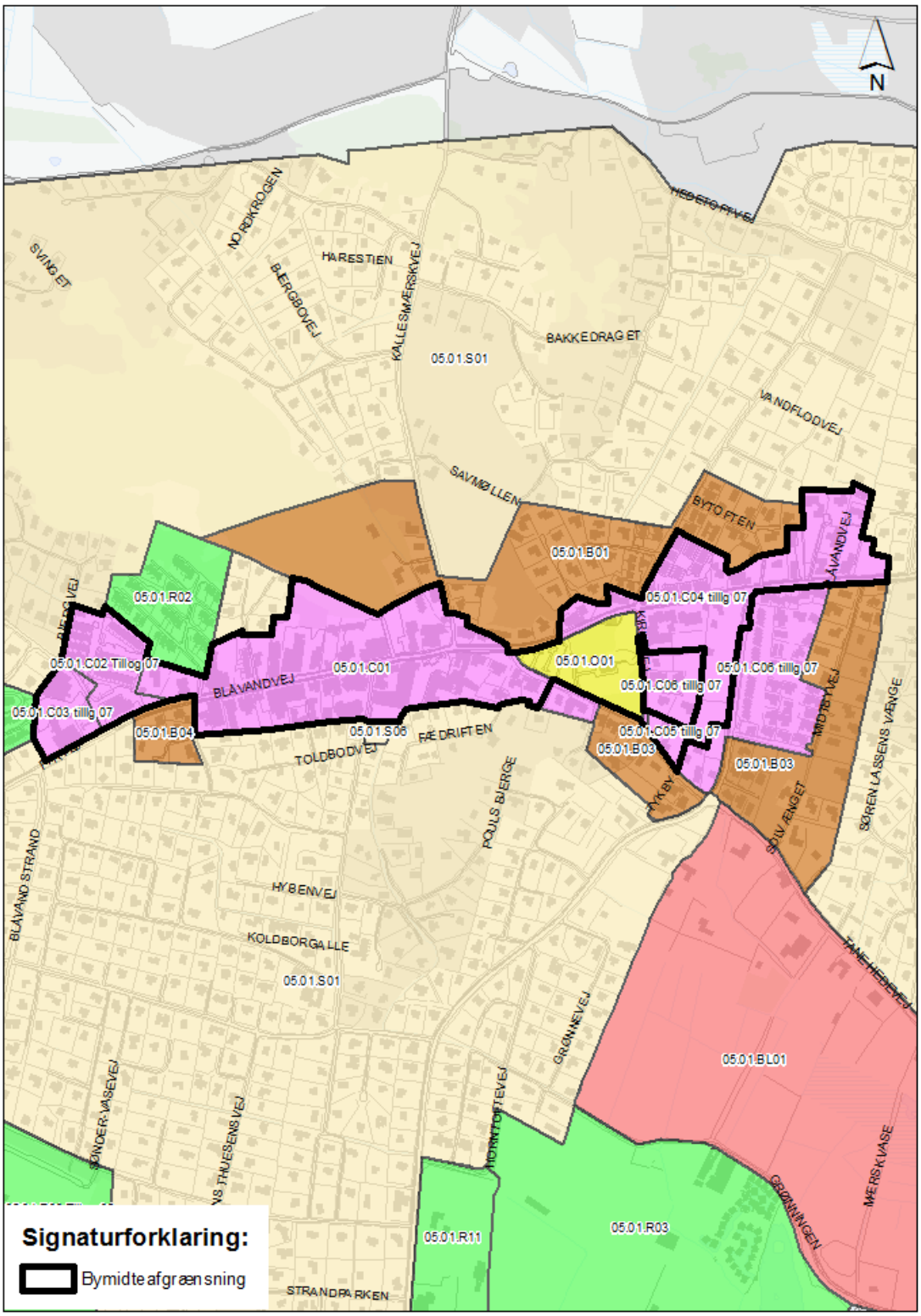

Figur 5.3. Afgrænsning af Blåvand bymidte

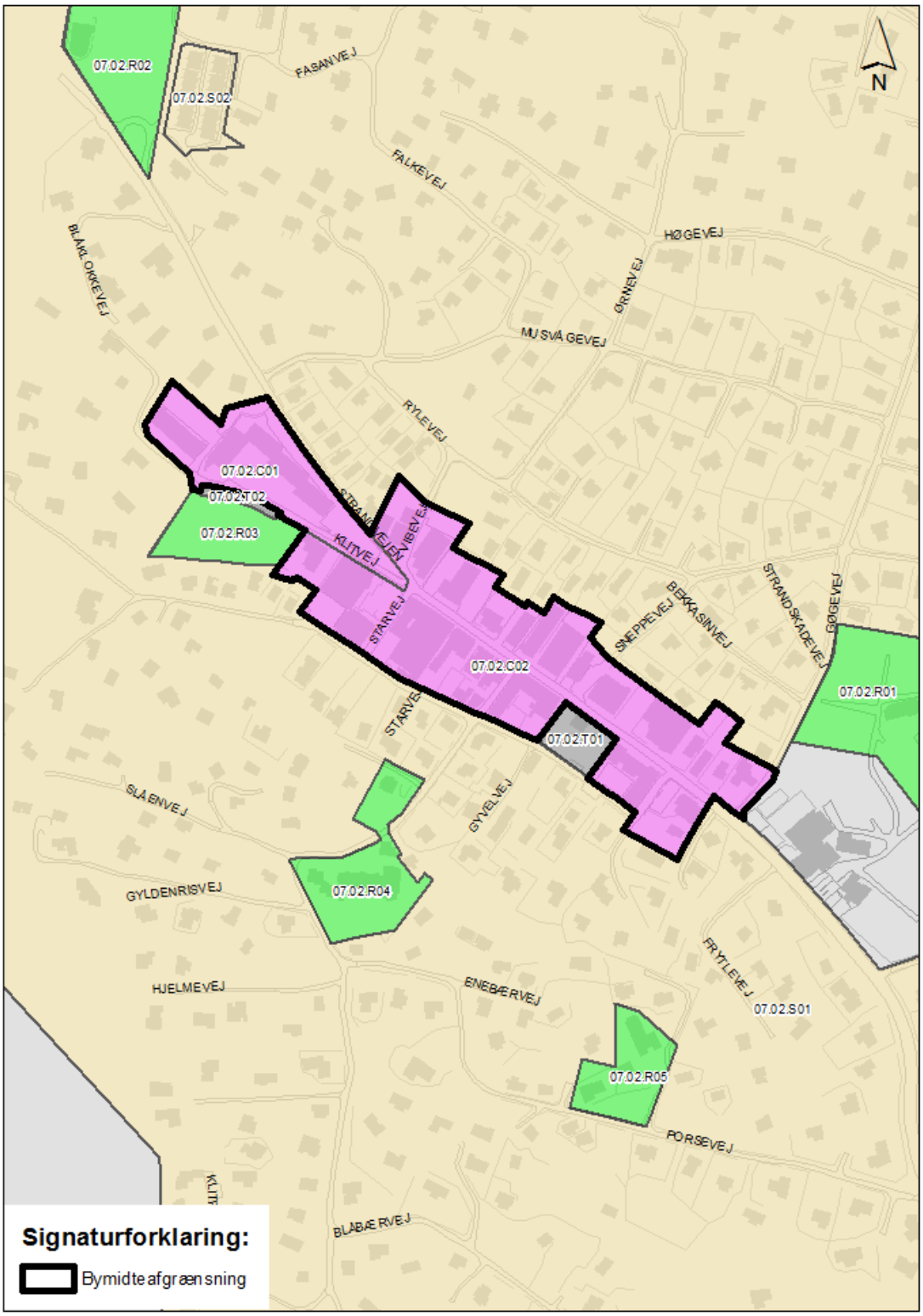

Figur 5.4. Afgrænsning af Henne Strand bymidte

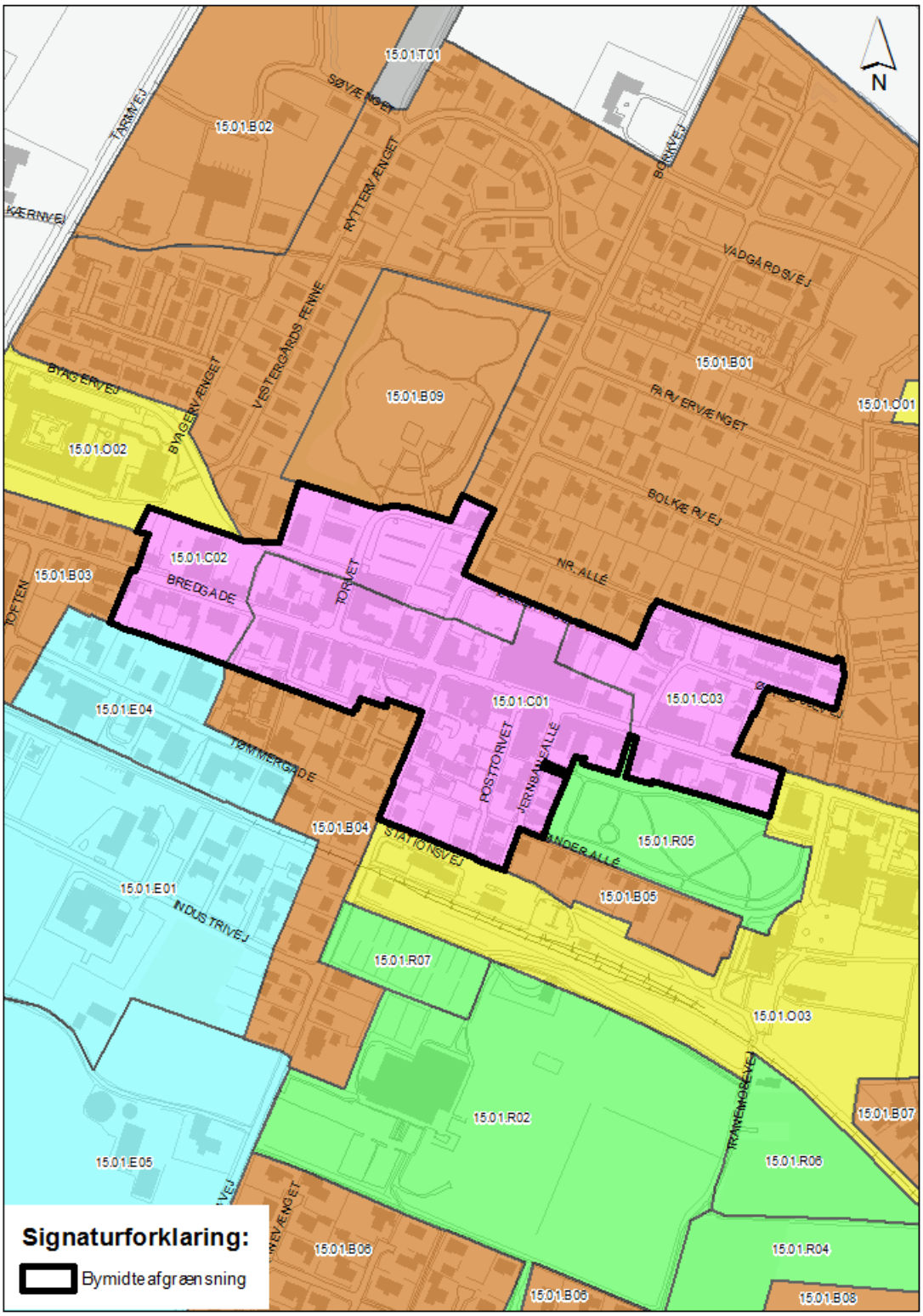

Figur 5.5. Afgrænsning af Nørre Nebel bymidte

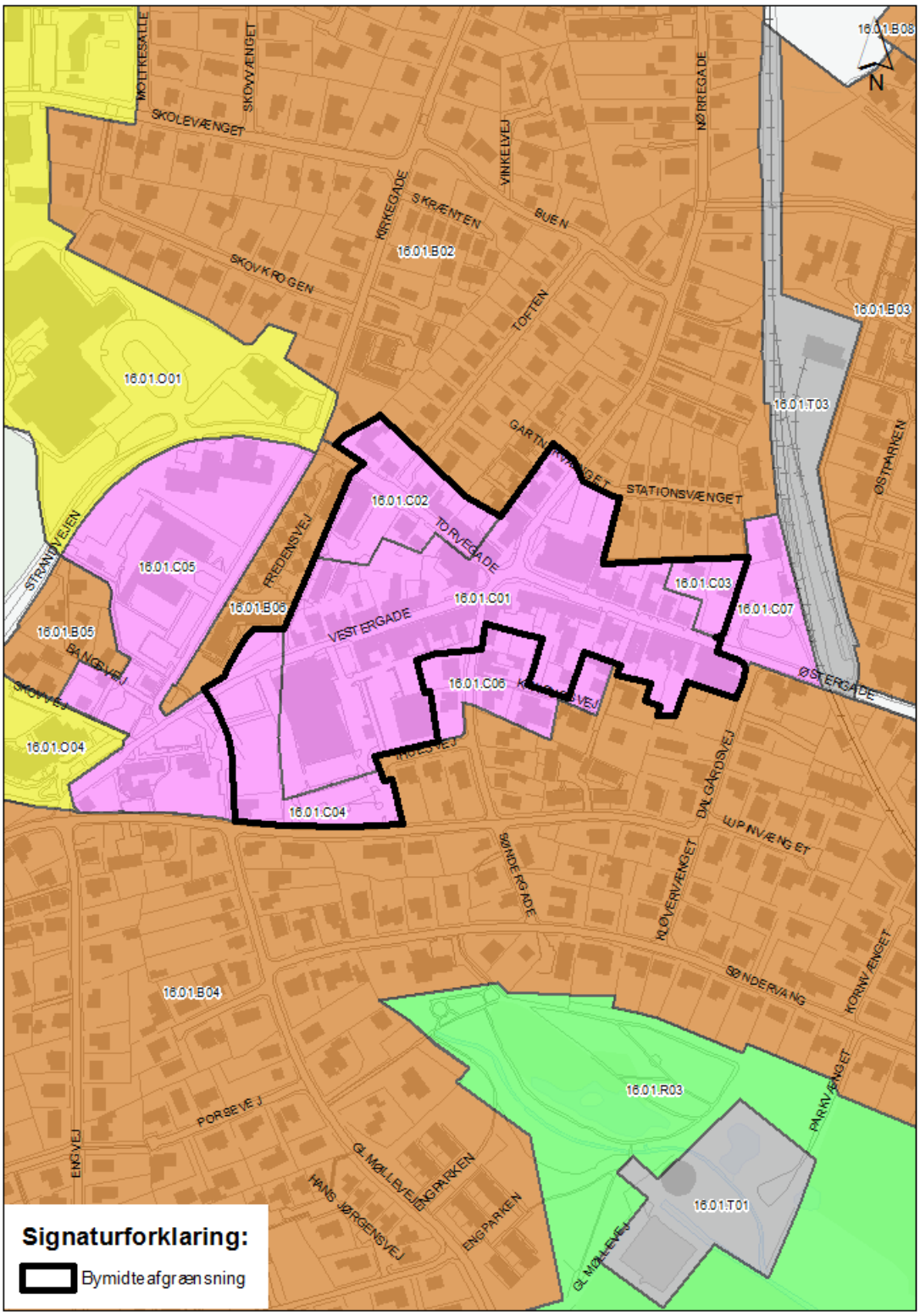

Figur 5.6. Afgrænsning af Oksbøl bymidte

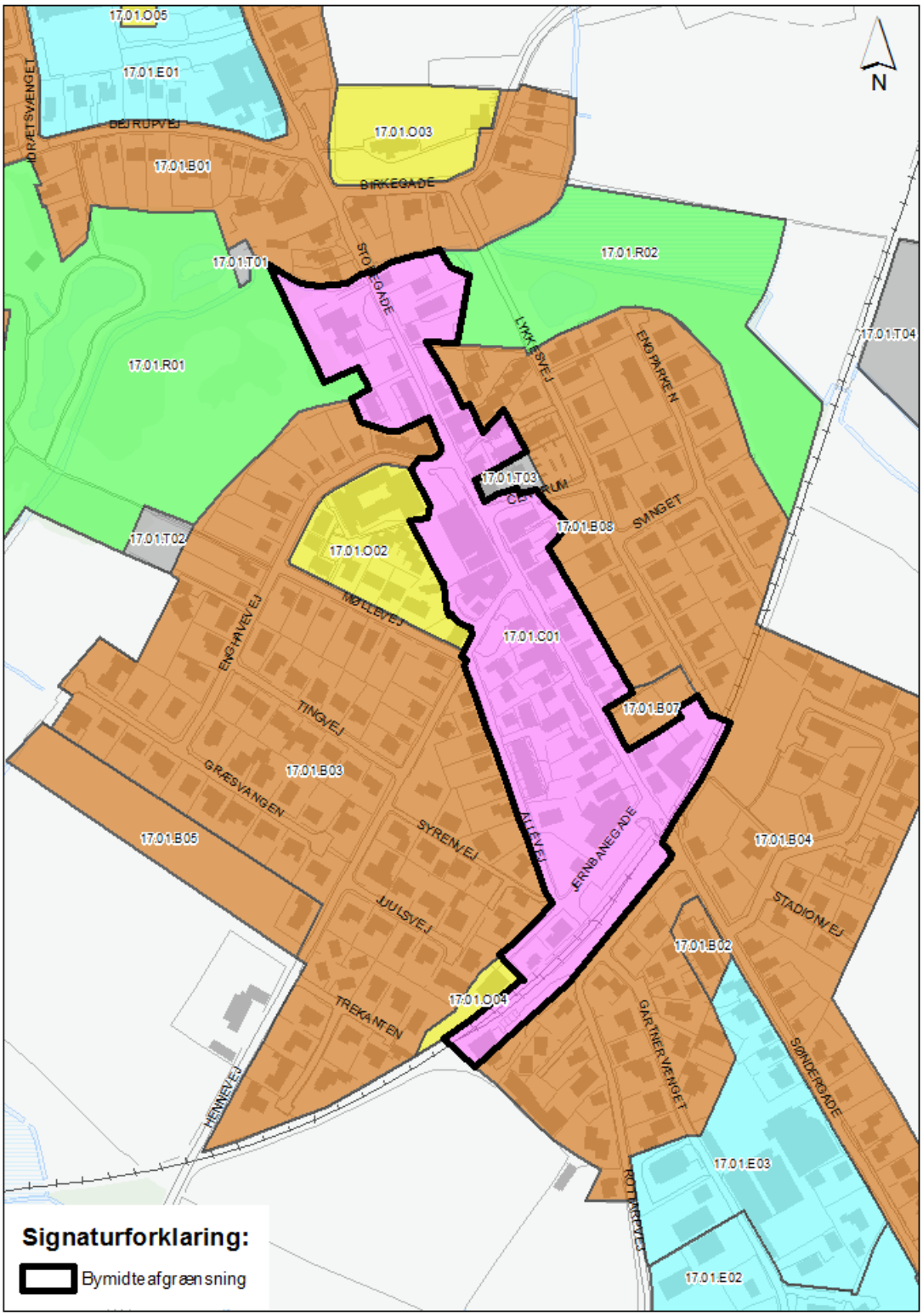

Figur 5.7. Afgrænsning af Outrup bymidte

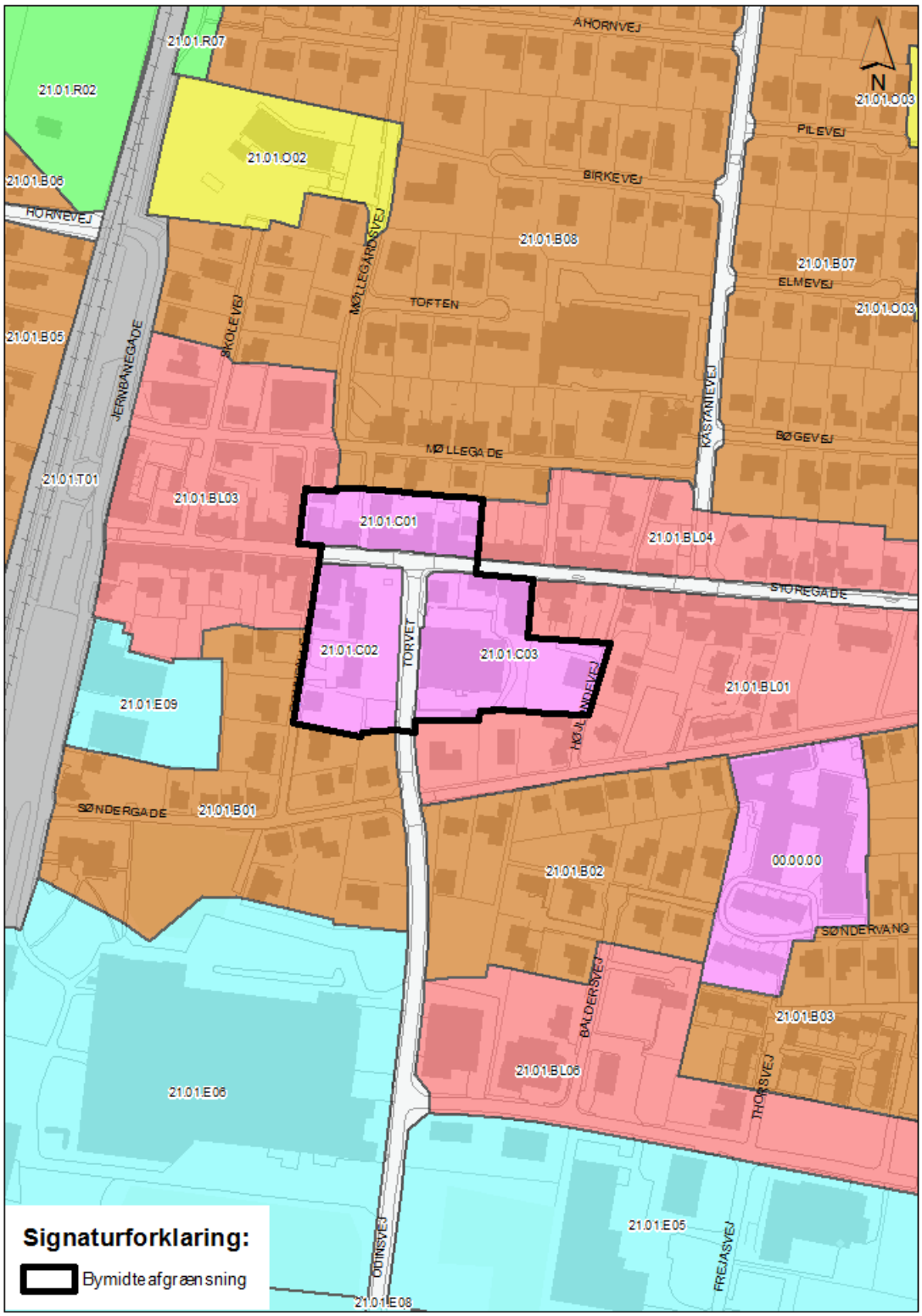

Figur 5.8. Afgrænsning af Tistrup bymidte

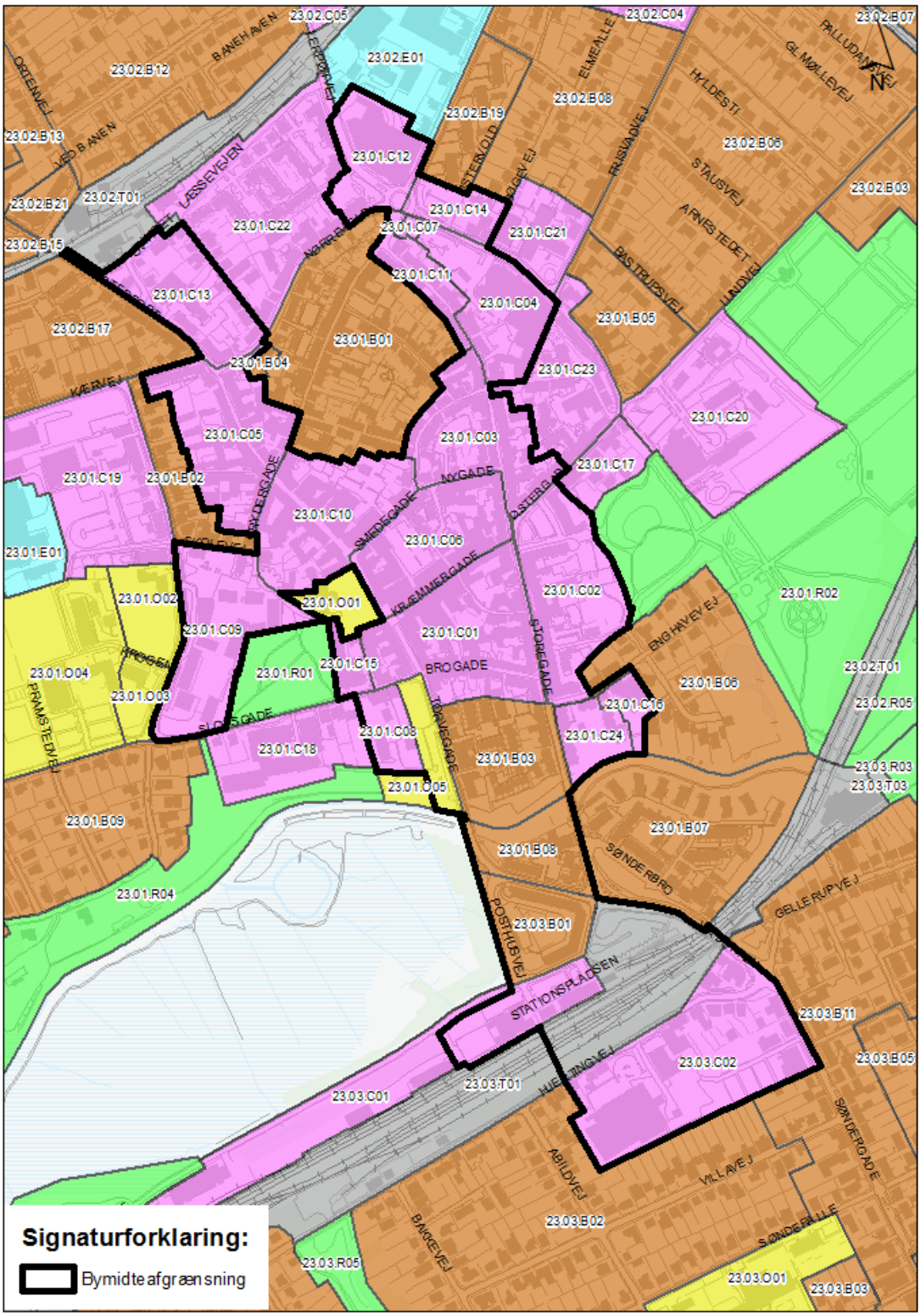

Figur 5.9. Afgrænsning af Varde bymidte

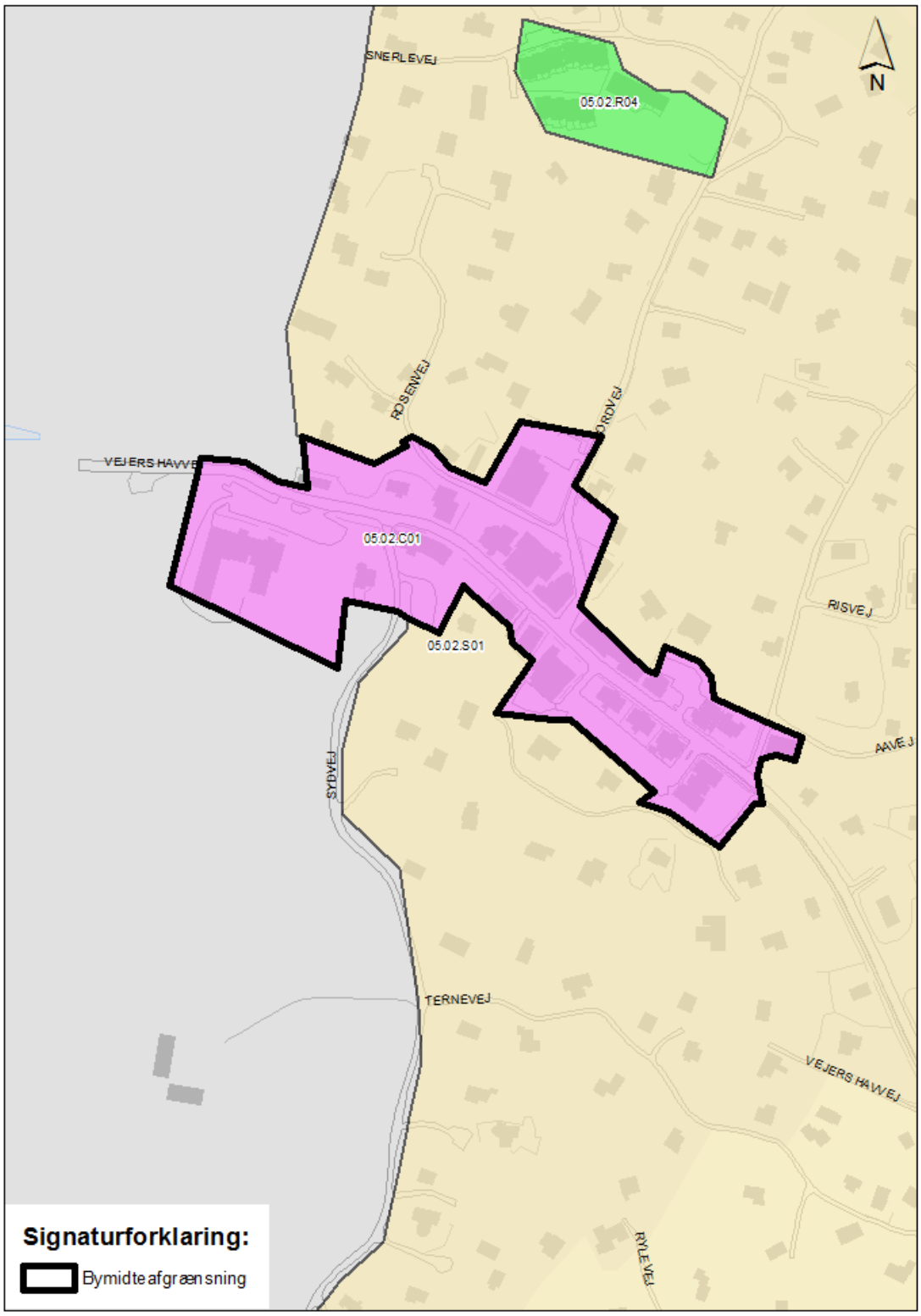

Figur 5.10. Afgrænsning af Vejers bymidte

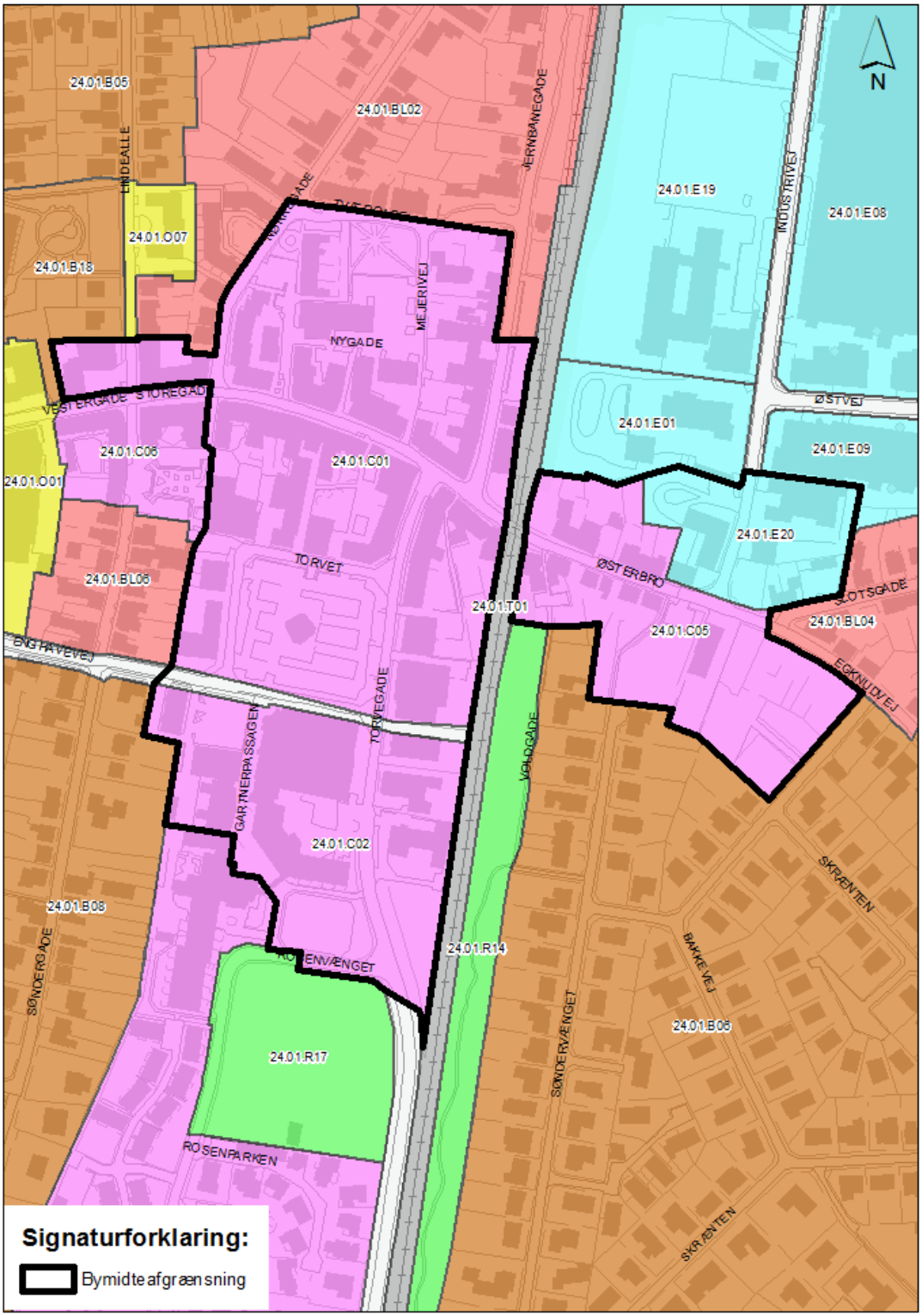

Figur 5.11. Afgrænsning af Ølgod bymidte

Lokalcentre:

Figurerne herunder viser afgrænsningen af Varde Kommunes lokalcentre i forhold til detailhandel. Det drejer sig om lokalcentre i følgende byer: Alslev, Billum, Ho, Horne, Janderup, Lunde, Nordenskov, Nymindegab, Næsbjerg, Sig, Skovlund, Starup-Tofterup, Varde Nord, Varde Syd, Vejers og Årre.

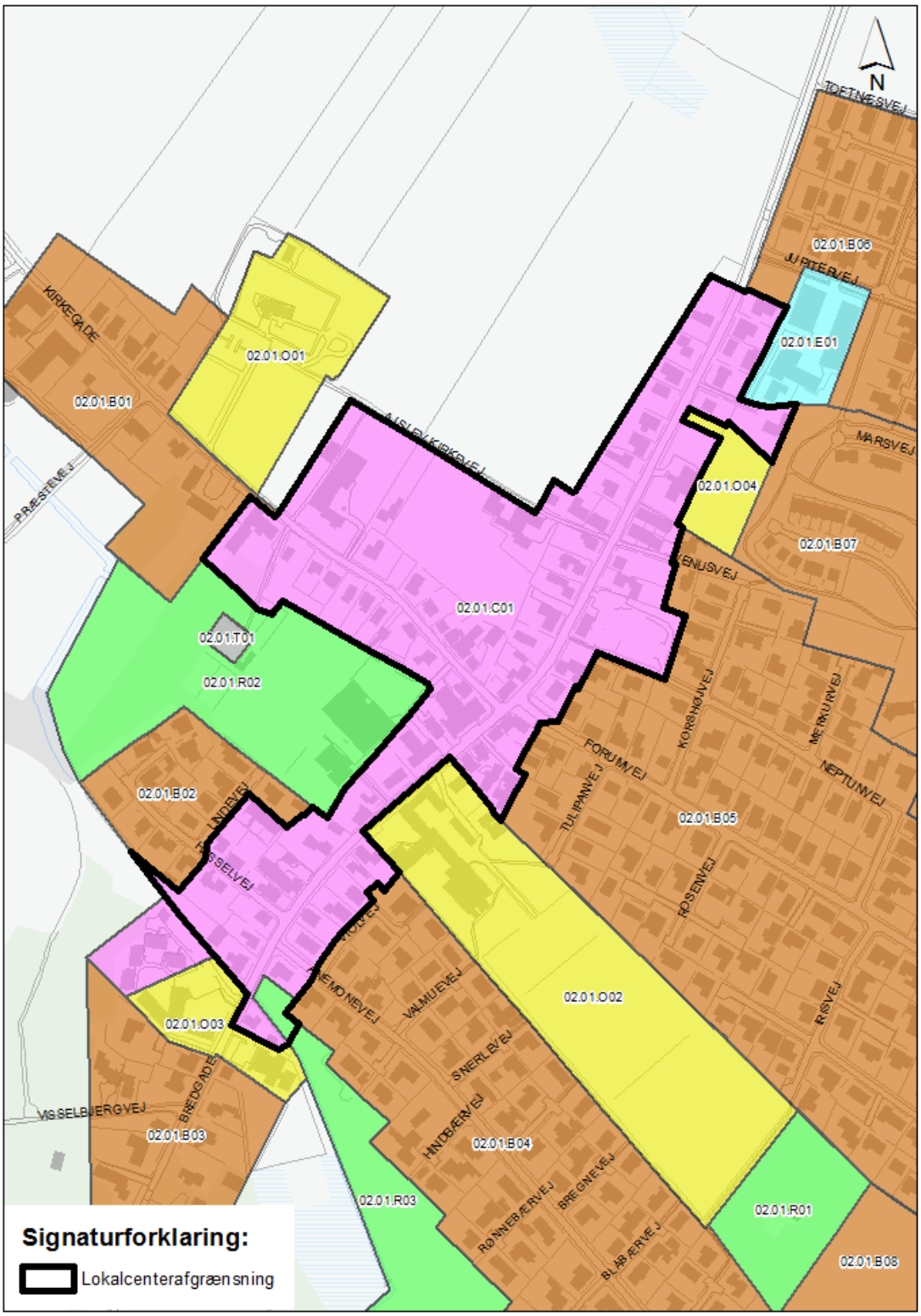

Figur 5.12. Afgrænsning af Alslev lokalcenter

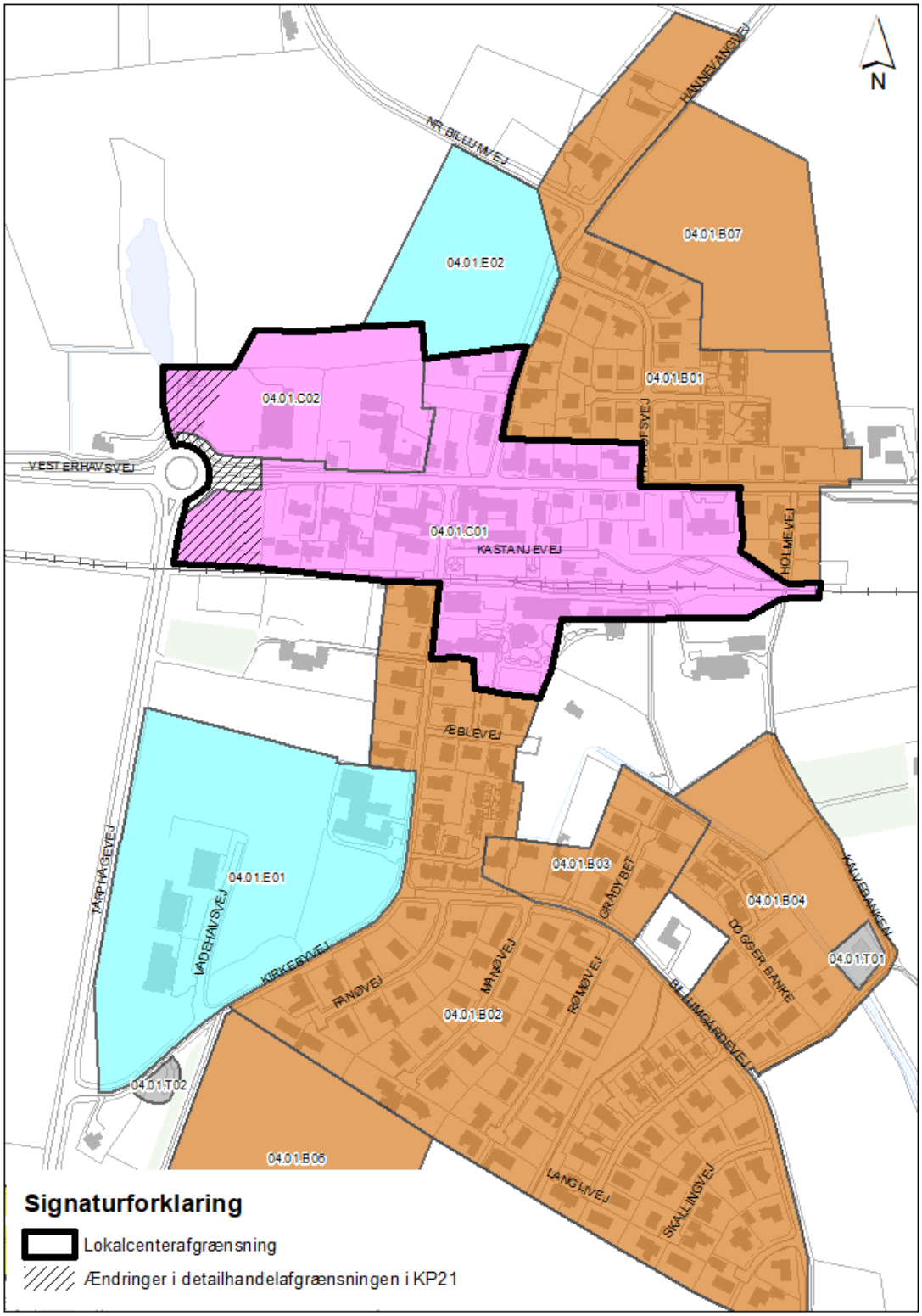

Figur 5.13. Afgrænsning af Billum lokalcenter

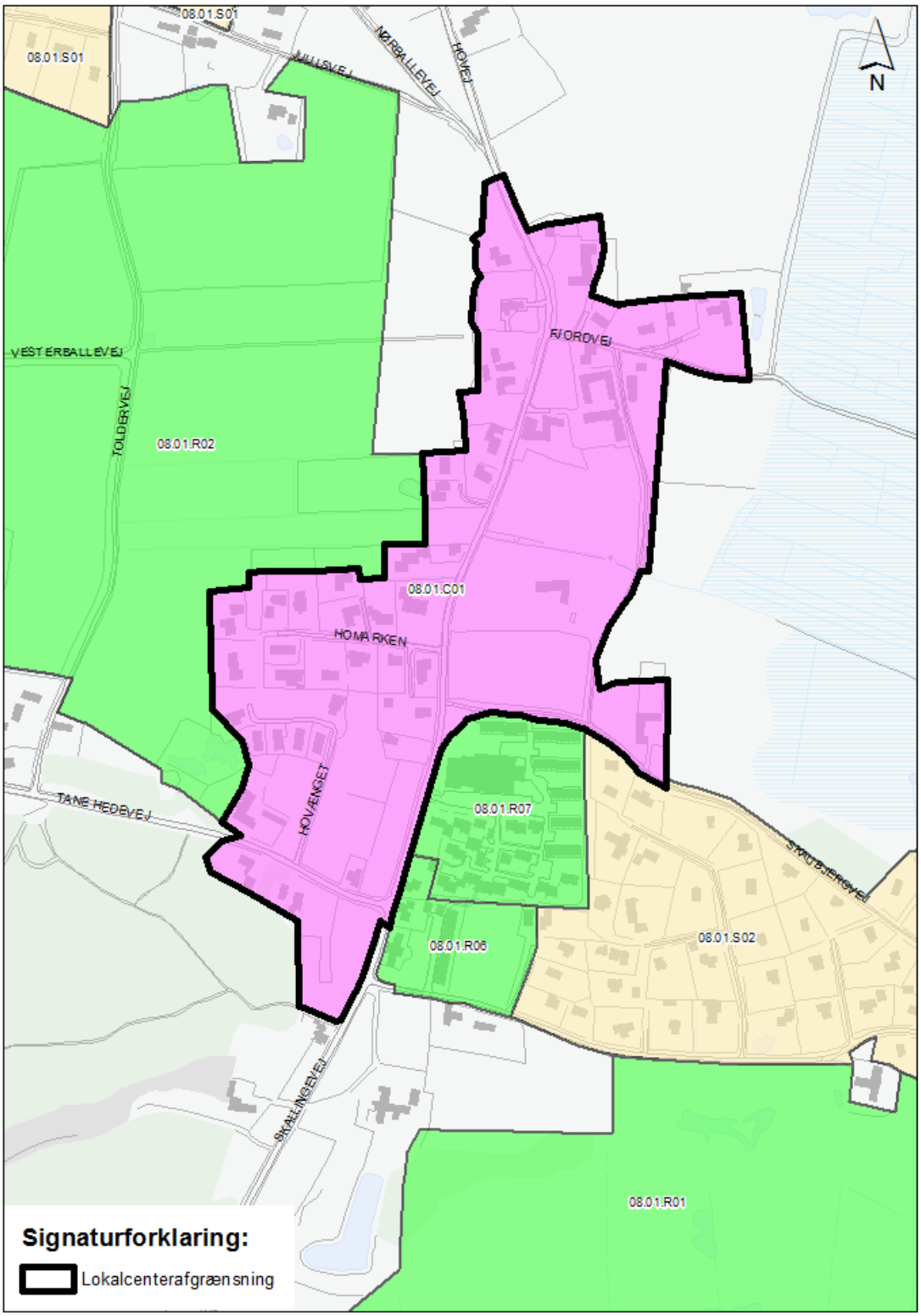

Figur 5.14. Afgrænsning af Ho lokalcenter

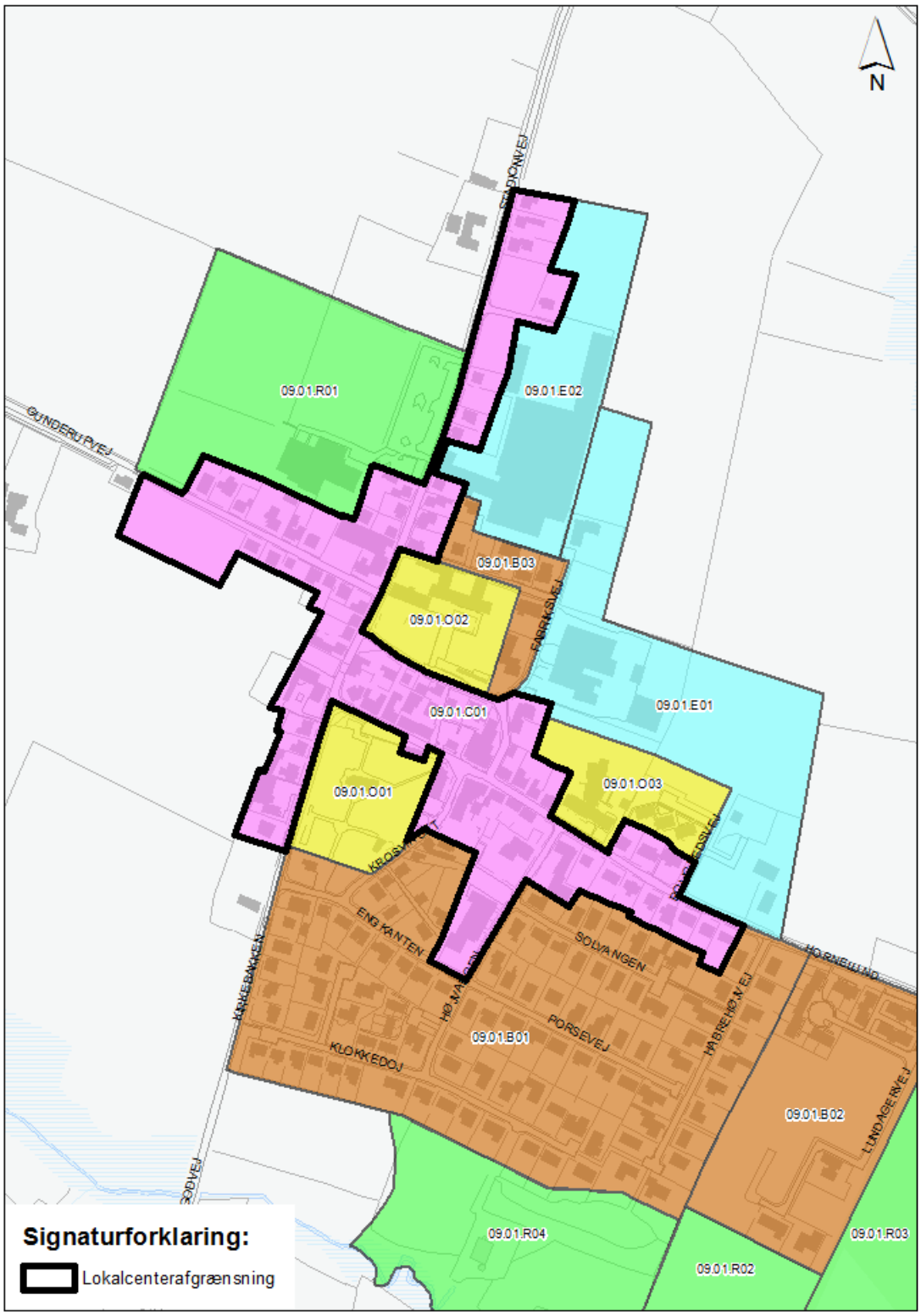

Figur 5.15. Afgrænsning af Horne lokalcenter

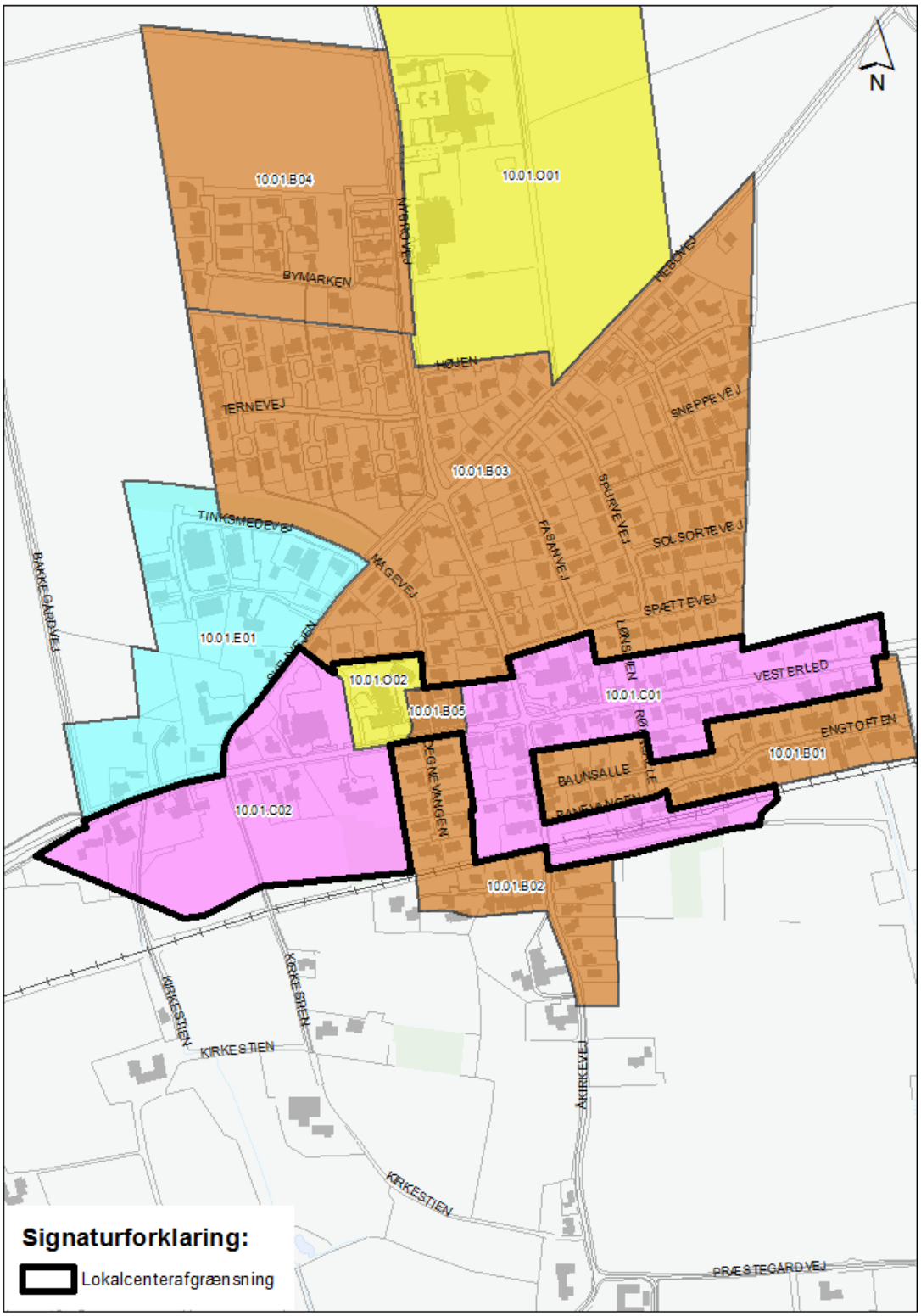

Figur 5.16. Afgrænsning af Janderup lokalcenter

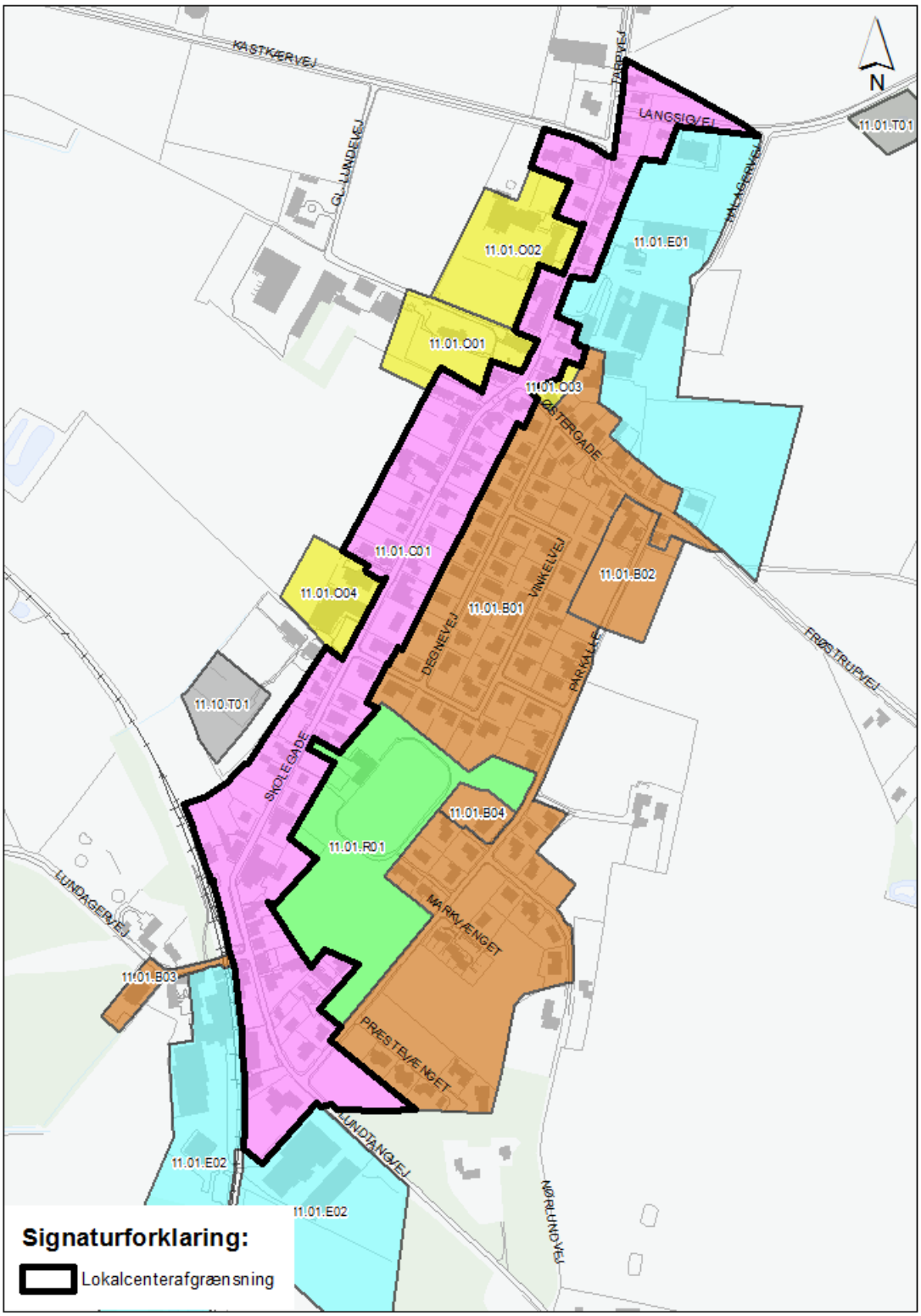

Figur 5.17. Afgrænsning af Lunde lokalcenter

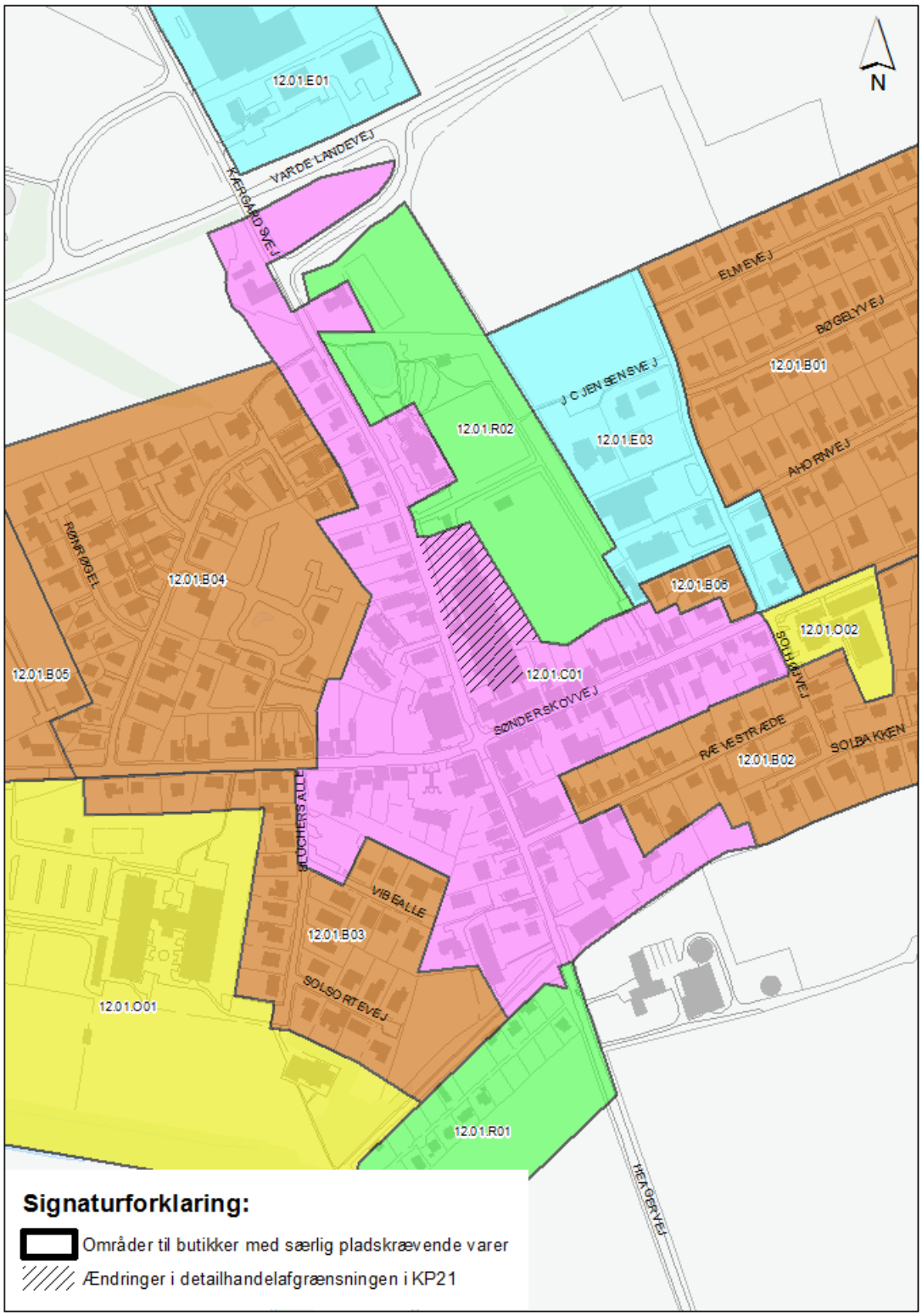

Figur 5.18. Afgrænsning af Nordenskov lokalcenter

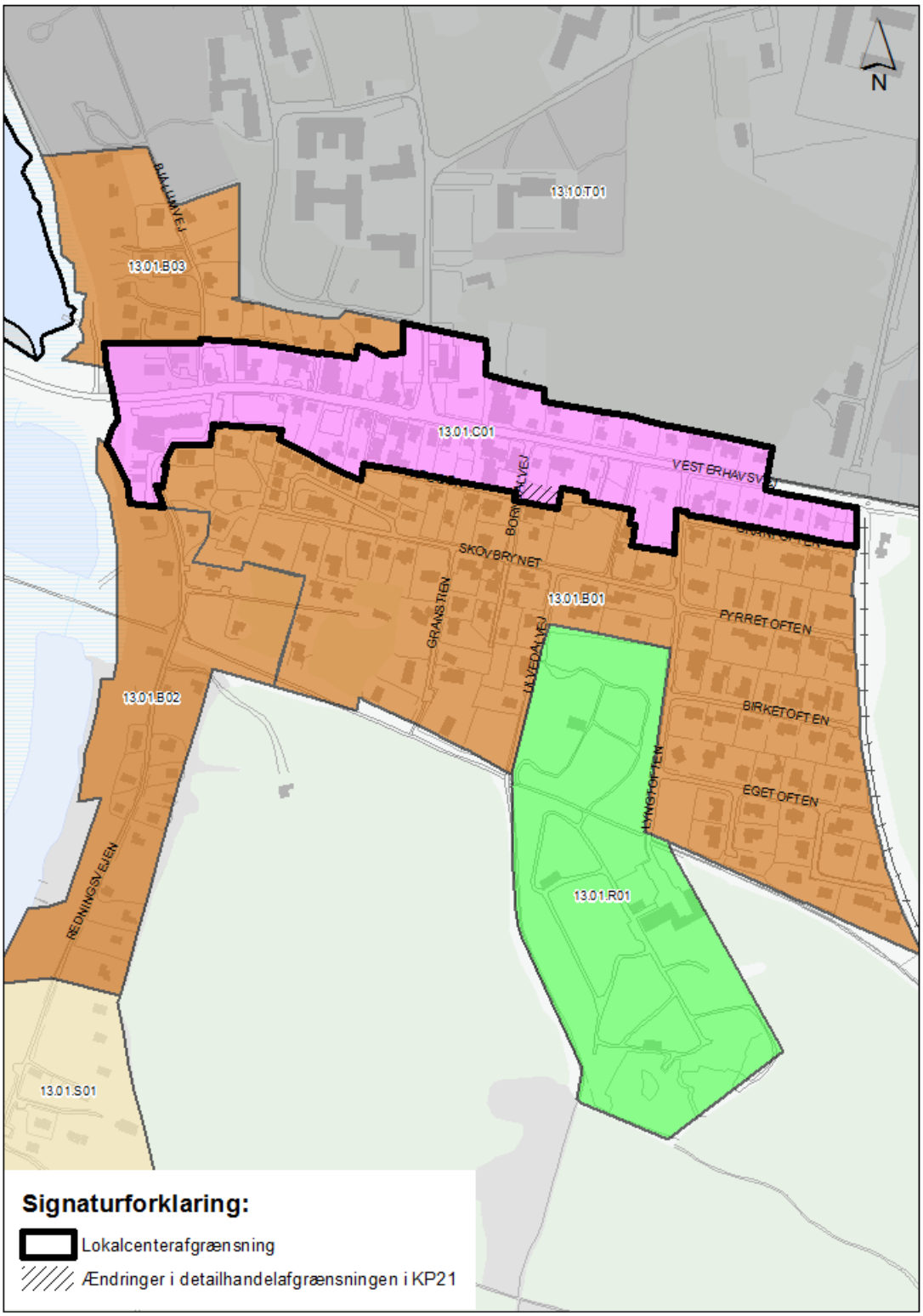

Figur 5.19. Afgrænsning af Nymindegab lokalcenter

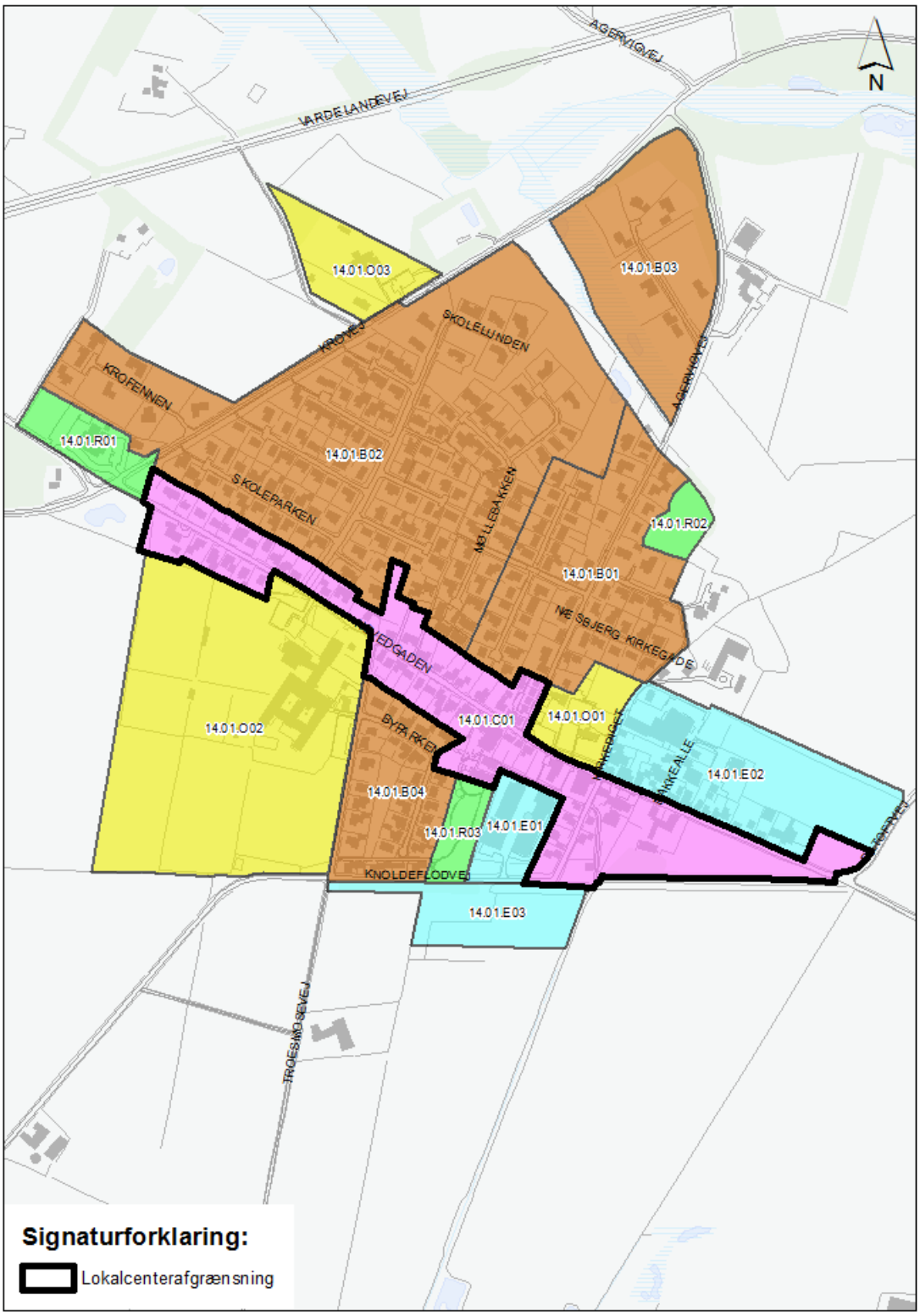

Figur 5.20. Afgrænsning af Næsbjerg lokalcenter

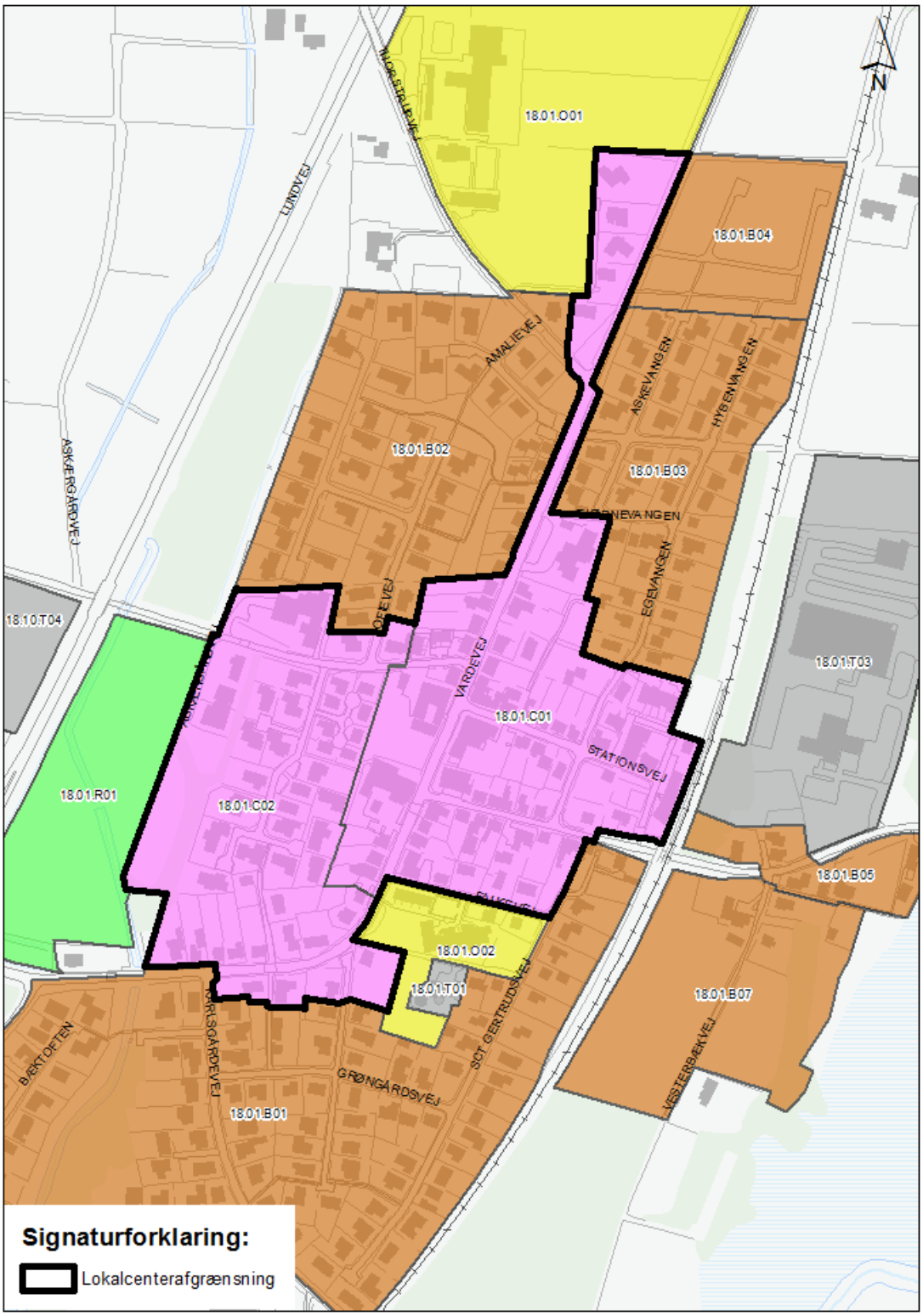

Figur 5.21. Afgrænsning af Sig lokalcenter

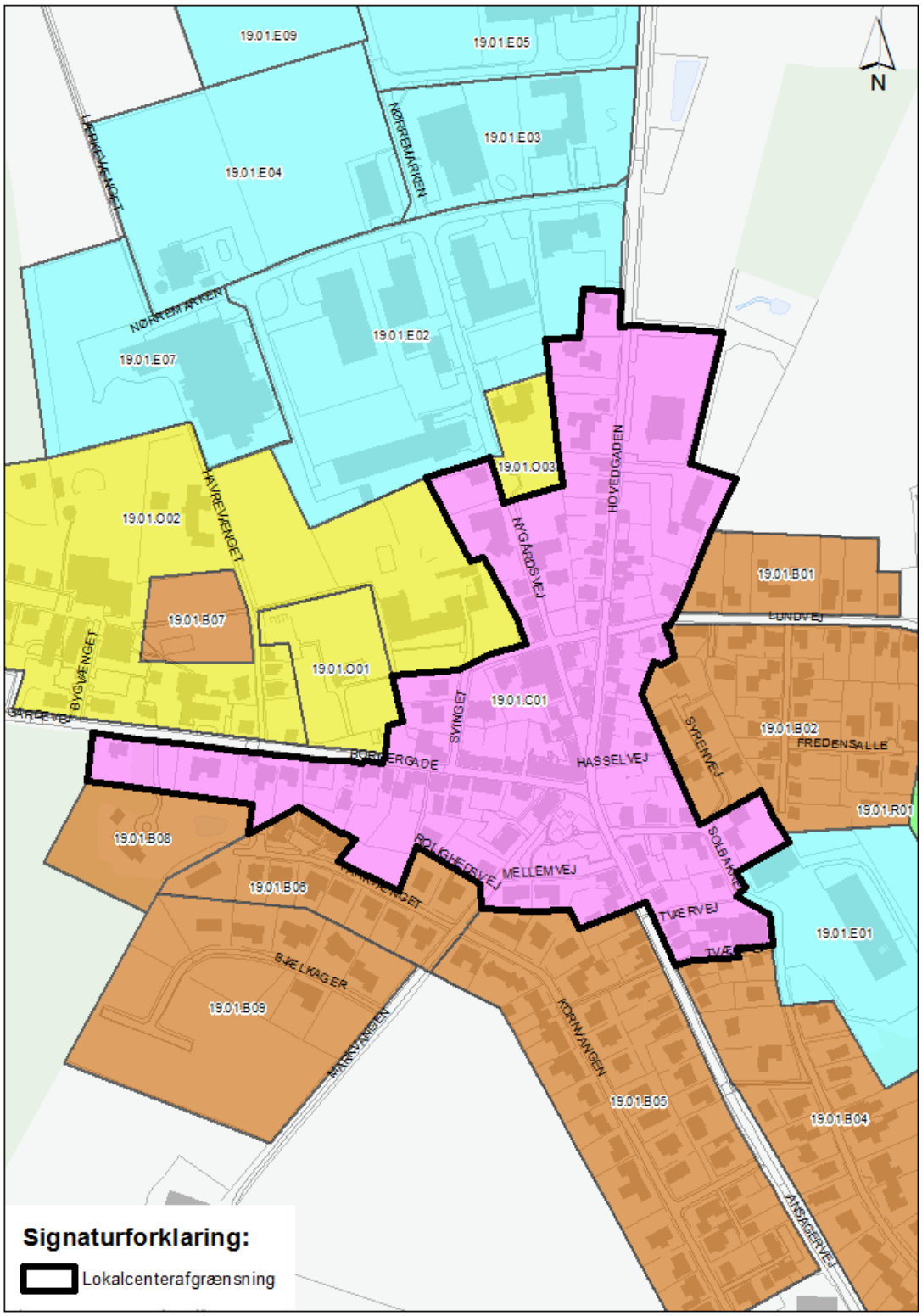

Figur 5.22. Afgrænsning af Skovlund lokalcenter

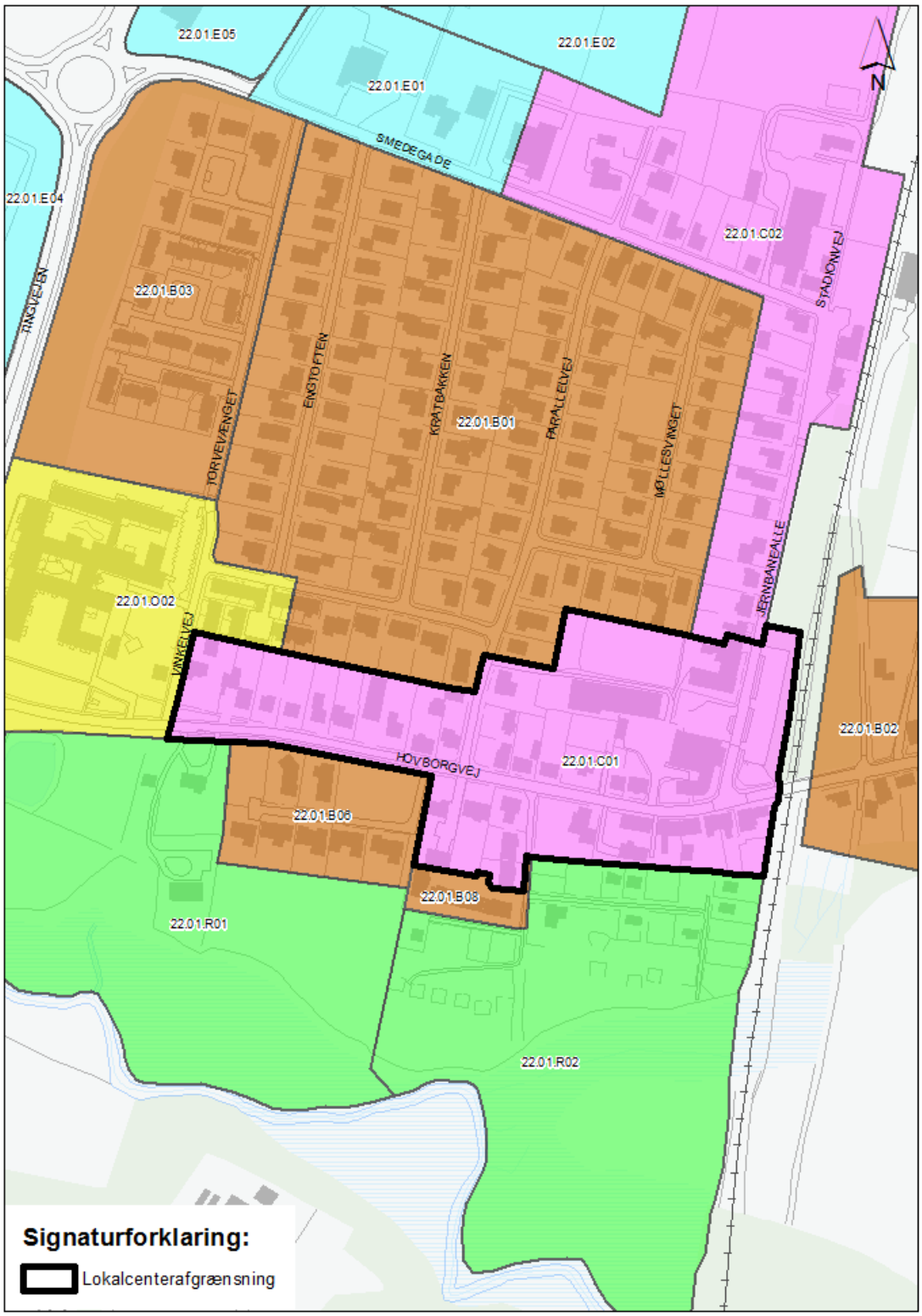

Figur 5.23. Afgrænsning af (Starup)Tofterup lokalcenter

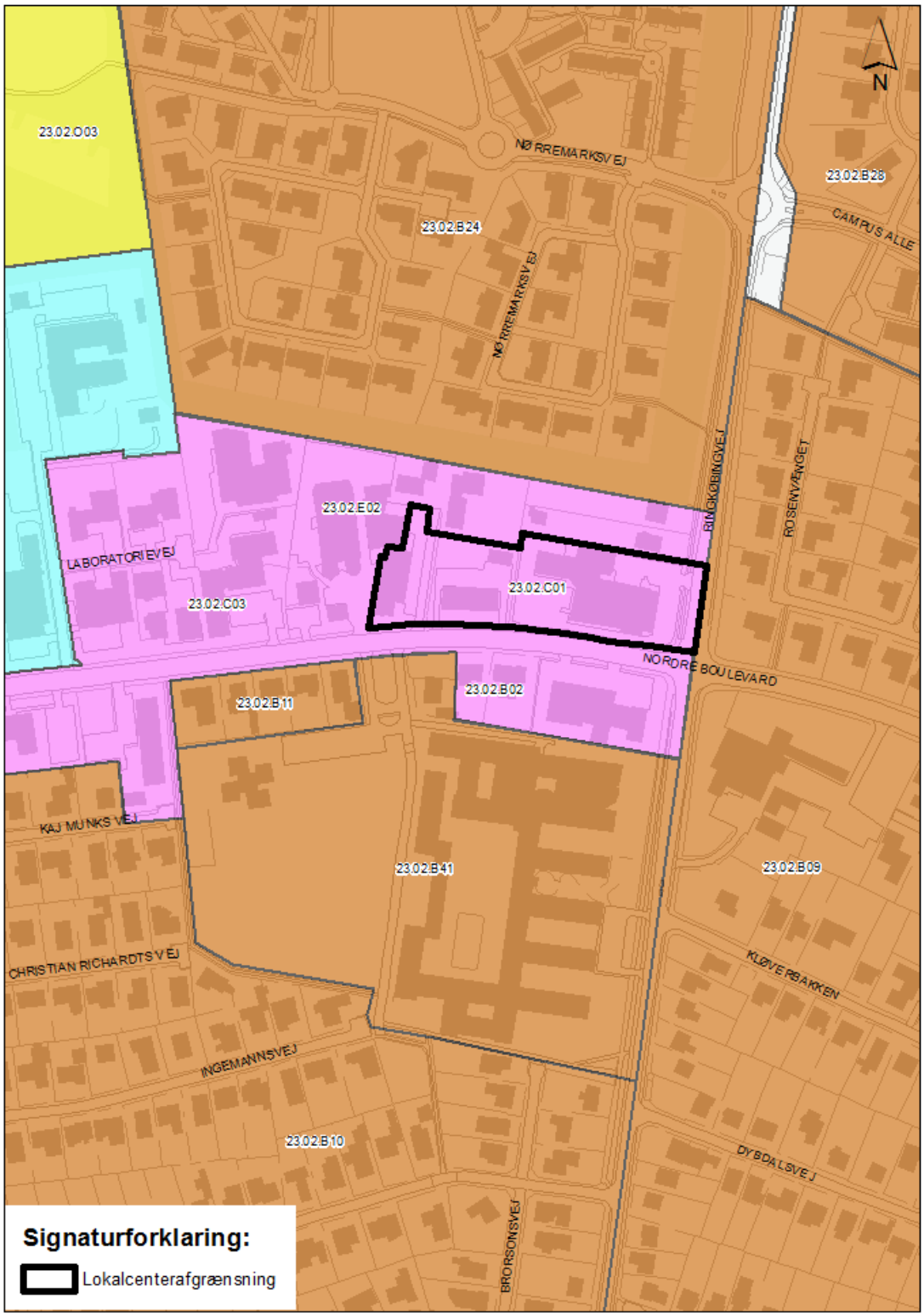

Figur 5.24. Afgrænsning af Varde Nord lokalcenter

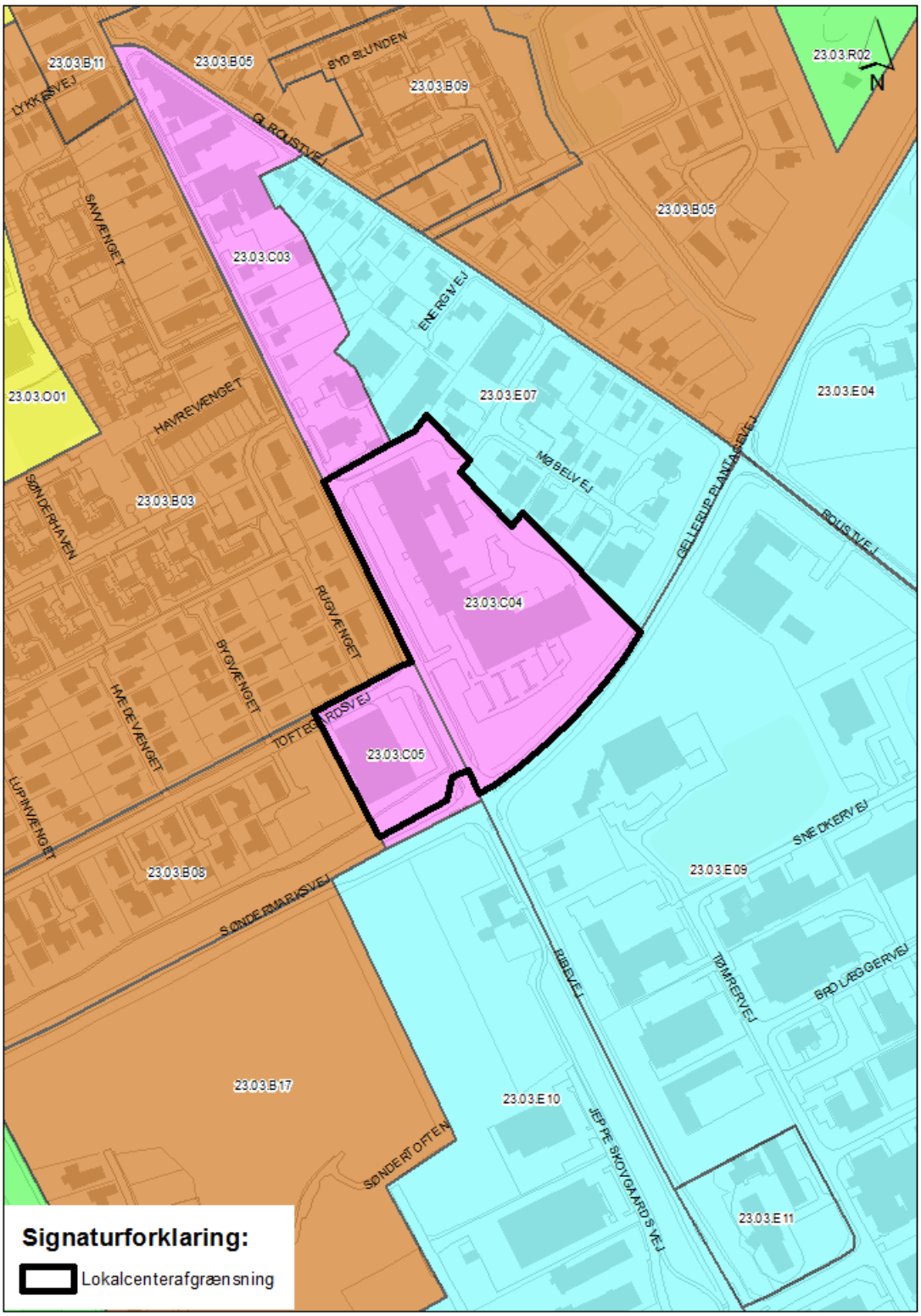

Figur 5.25. Afgrænsning af Varde Syd lokalcenter

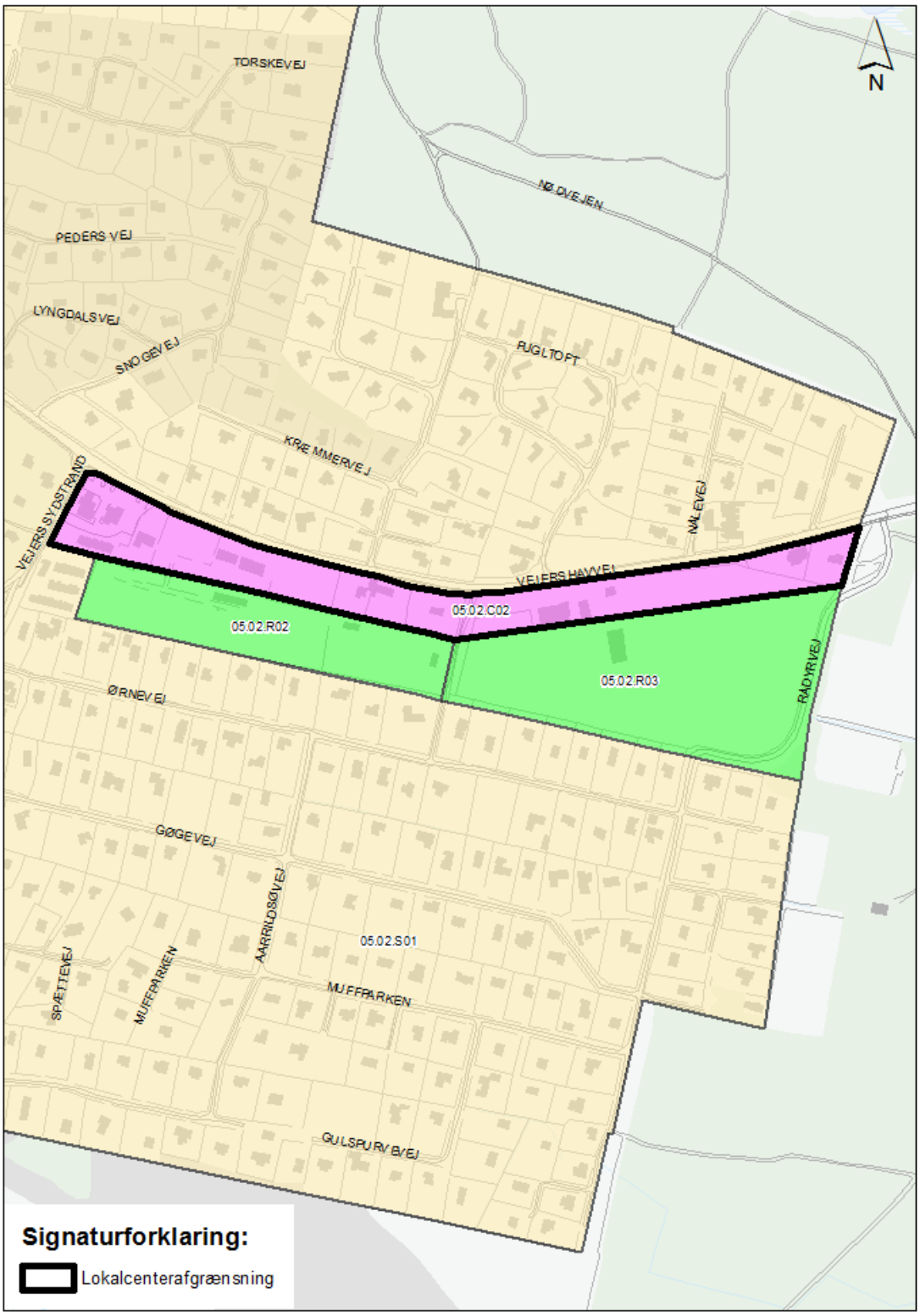

Figur 5.26. Afgrænsning af Vejers lokalcenter

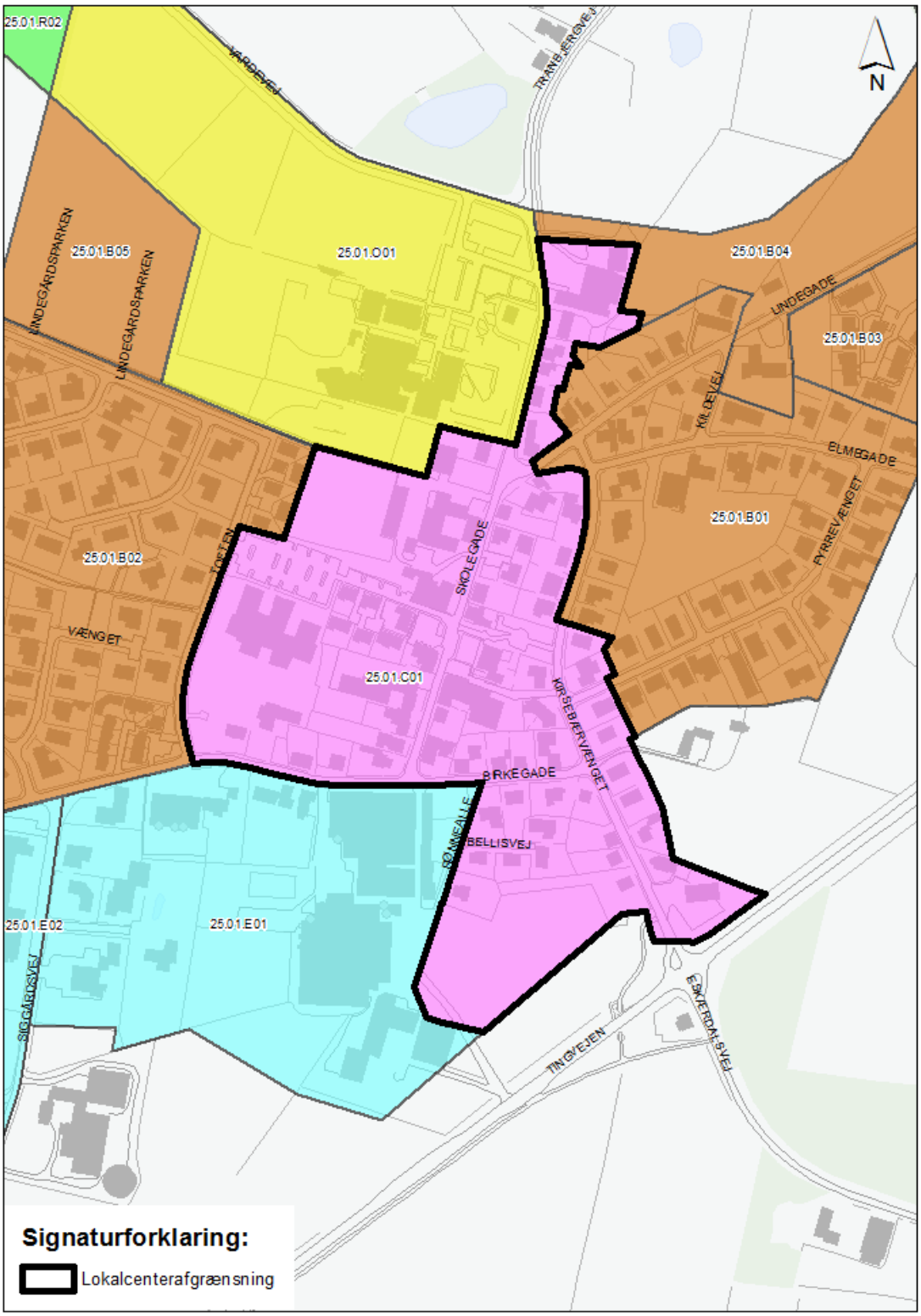

Figur 5.27. Afgrænsning af Årre lokalcenter

Områder til butikker med særligt pladskrævende varer:

De følgende figurer viser afgrænsningen af områder til butikker for særligt pladskrævende varer.

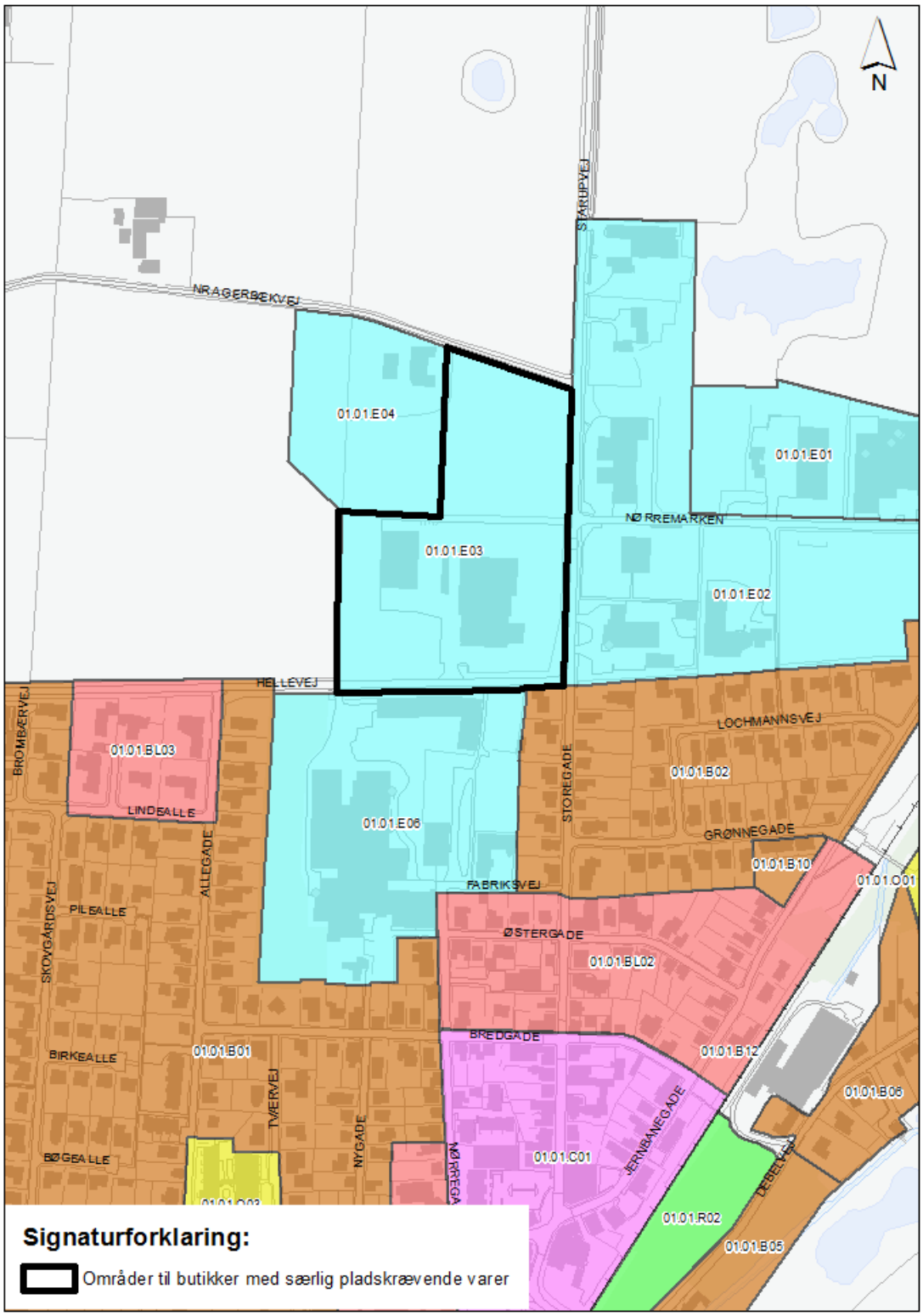

Figur 5.28. Afgrænsning af område til butikker med særligt pladskrævende varer i Agerbæk.

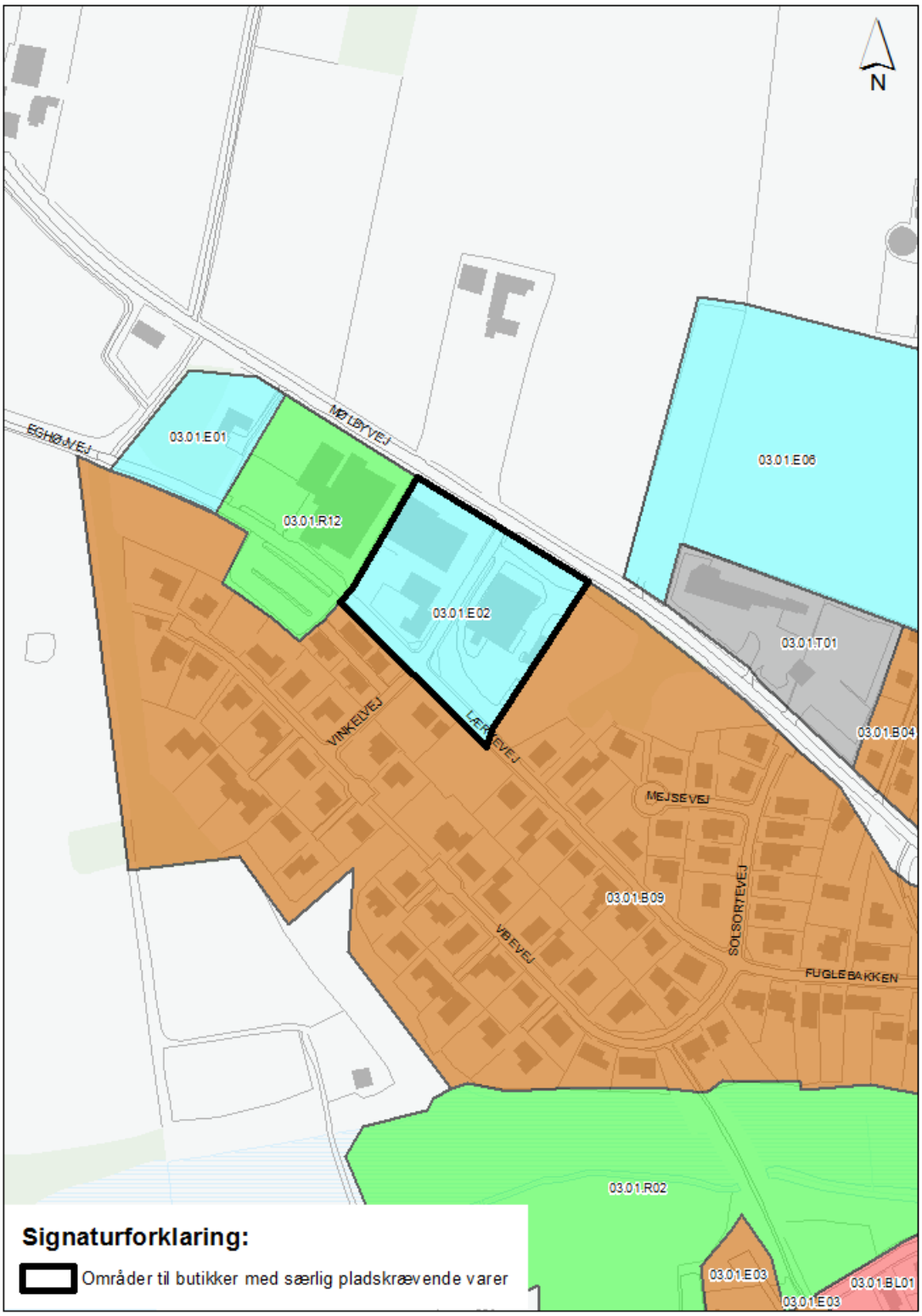

Figur 5.29. Afgrænsning af område til butikker med særligt pladskrævende varer i Ansager.

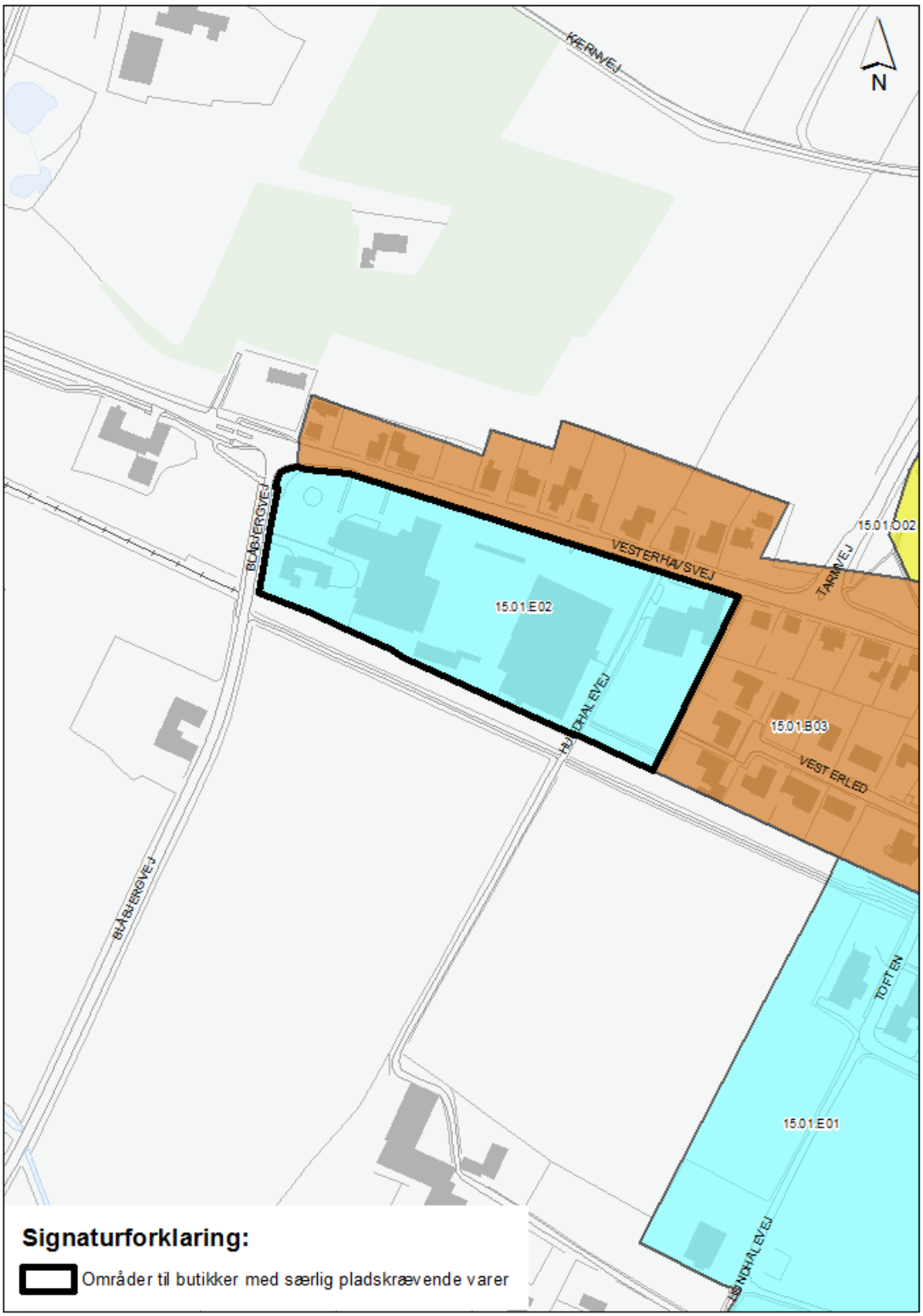

Figur 5.30. Afgrænsning af område til butikker med særligt pladskrævende varer i Nørre Nebel.

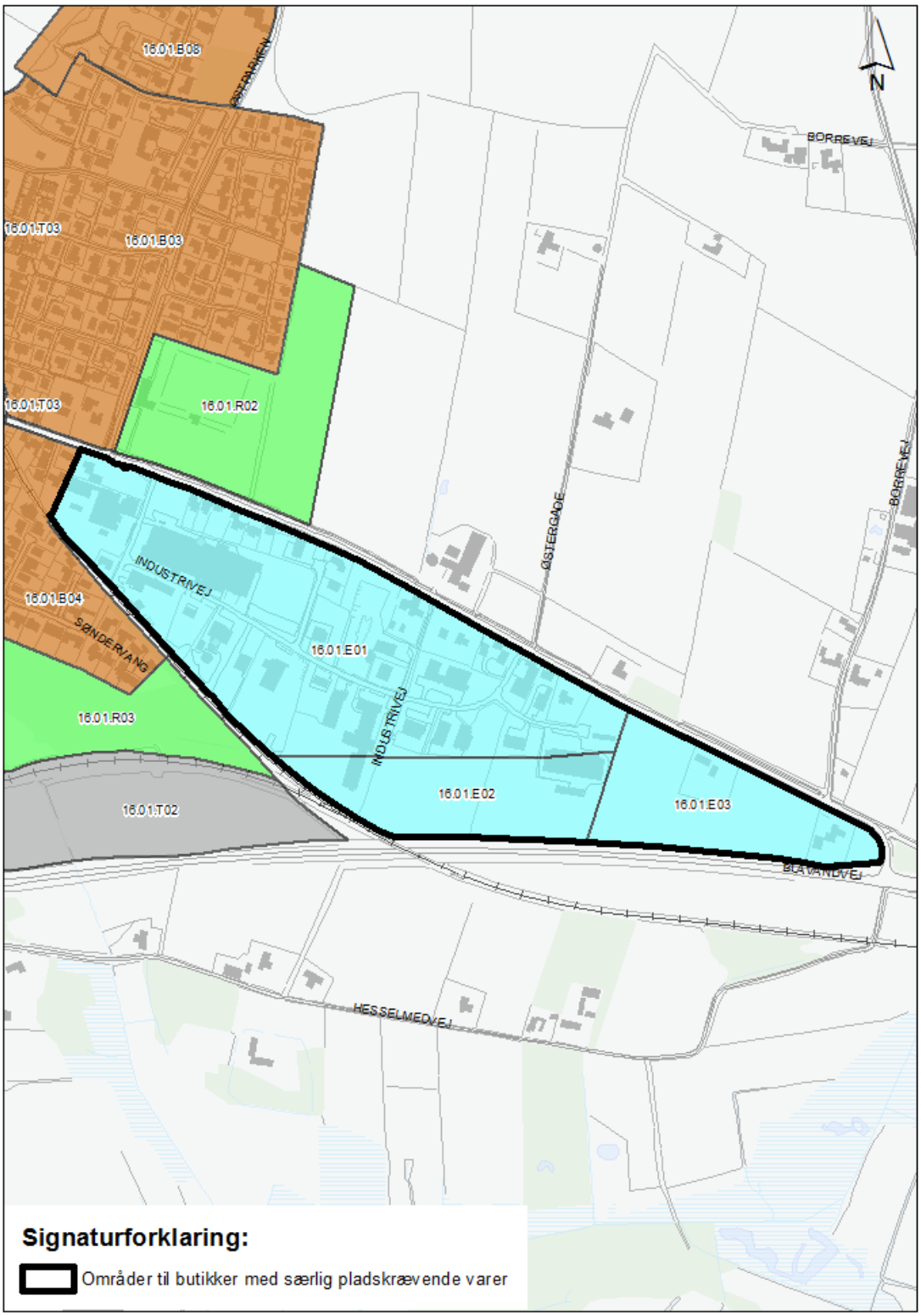

Figur 5.31. Afgrænsning af område til butikker med særligt pladskrævende varer i Oksbøl.

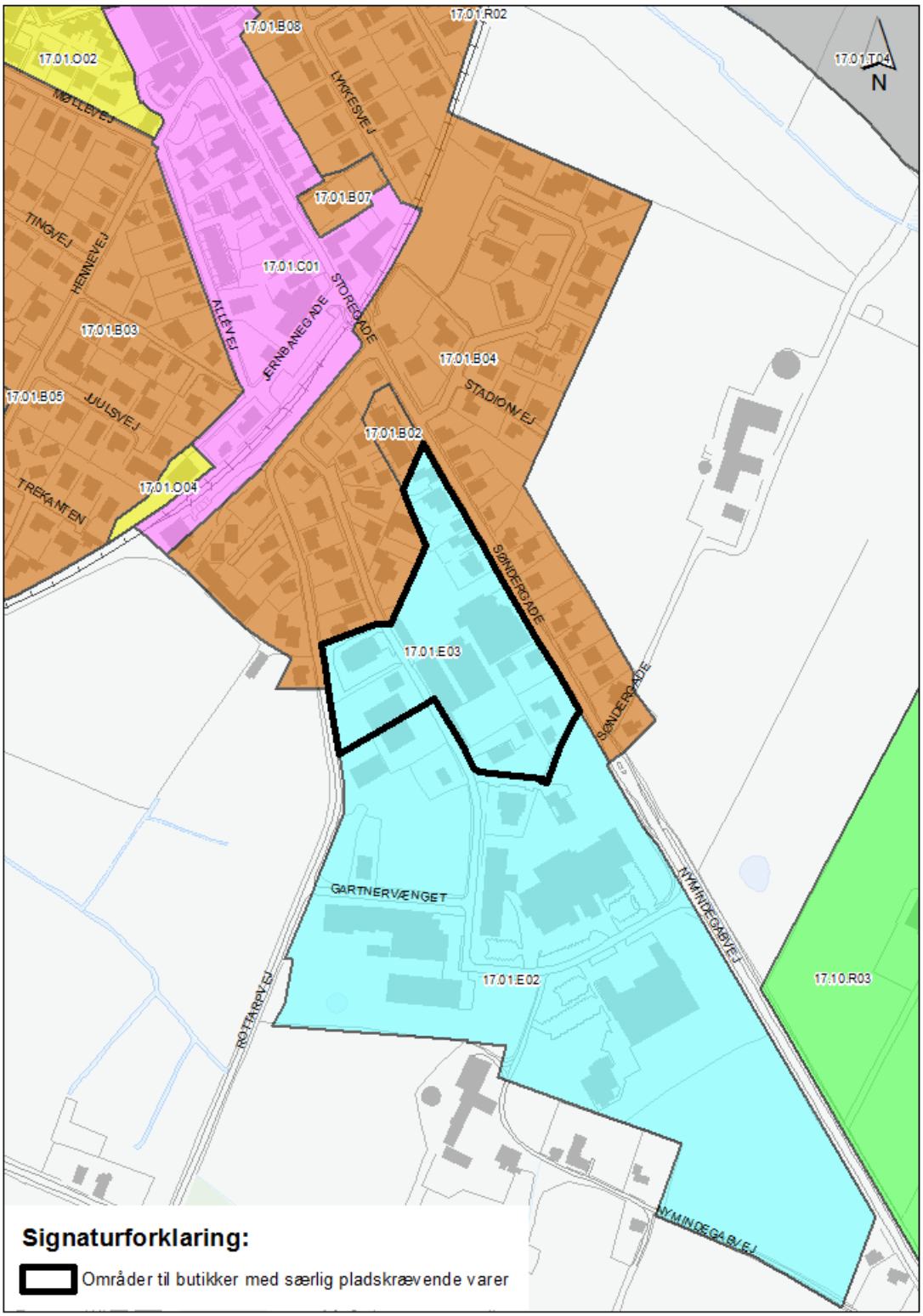

Figur 5.32. Afgrænsning af område til butikker med særligt pladskrævende varer i Outrup.

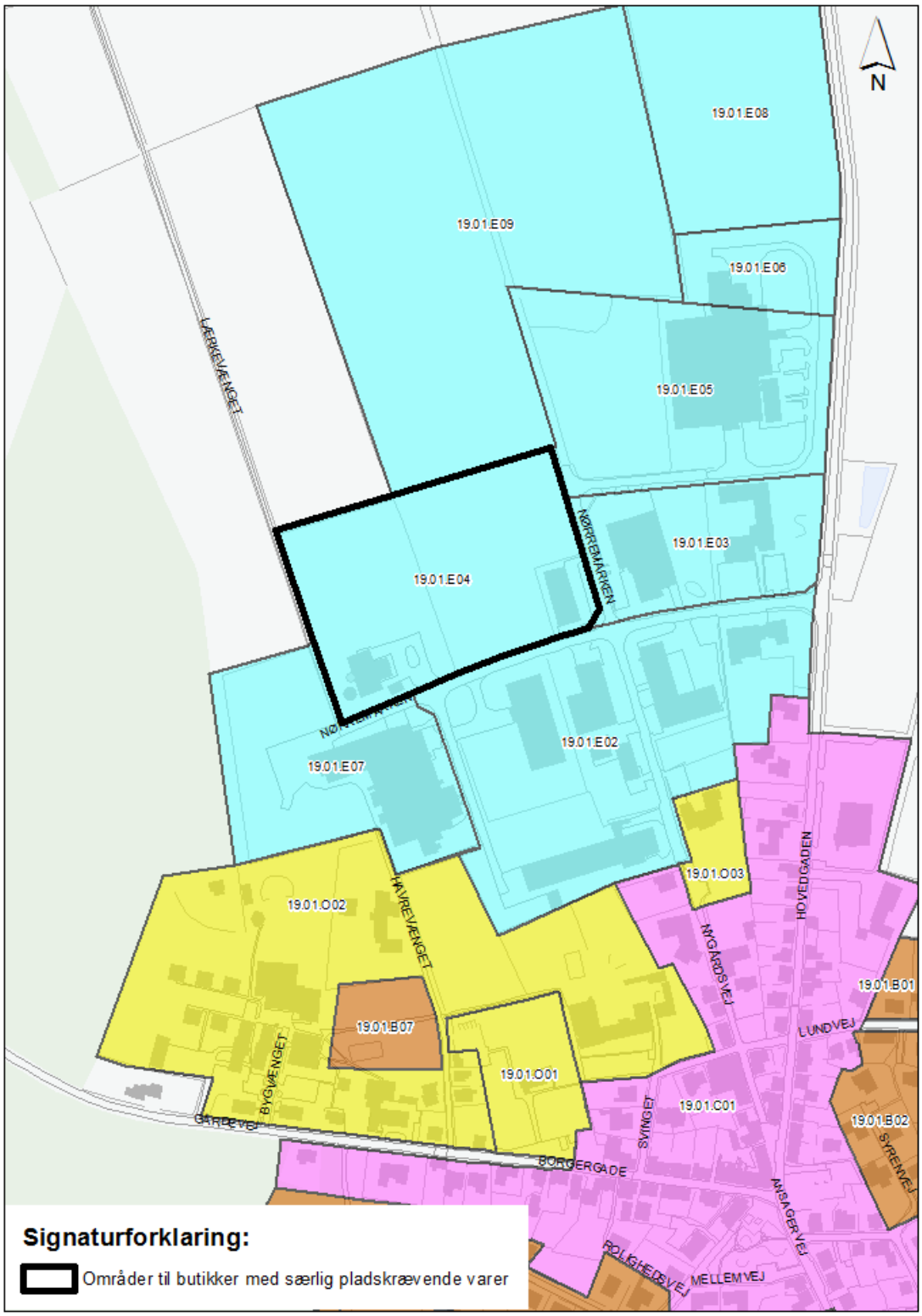

Figur 5.33. Afgrænsning af område til butikker med særligt pladskrævende varer i Skovlund.

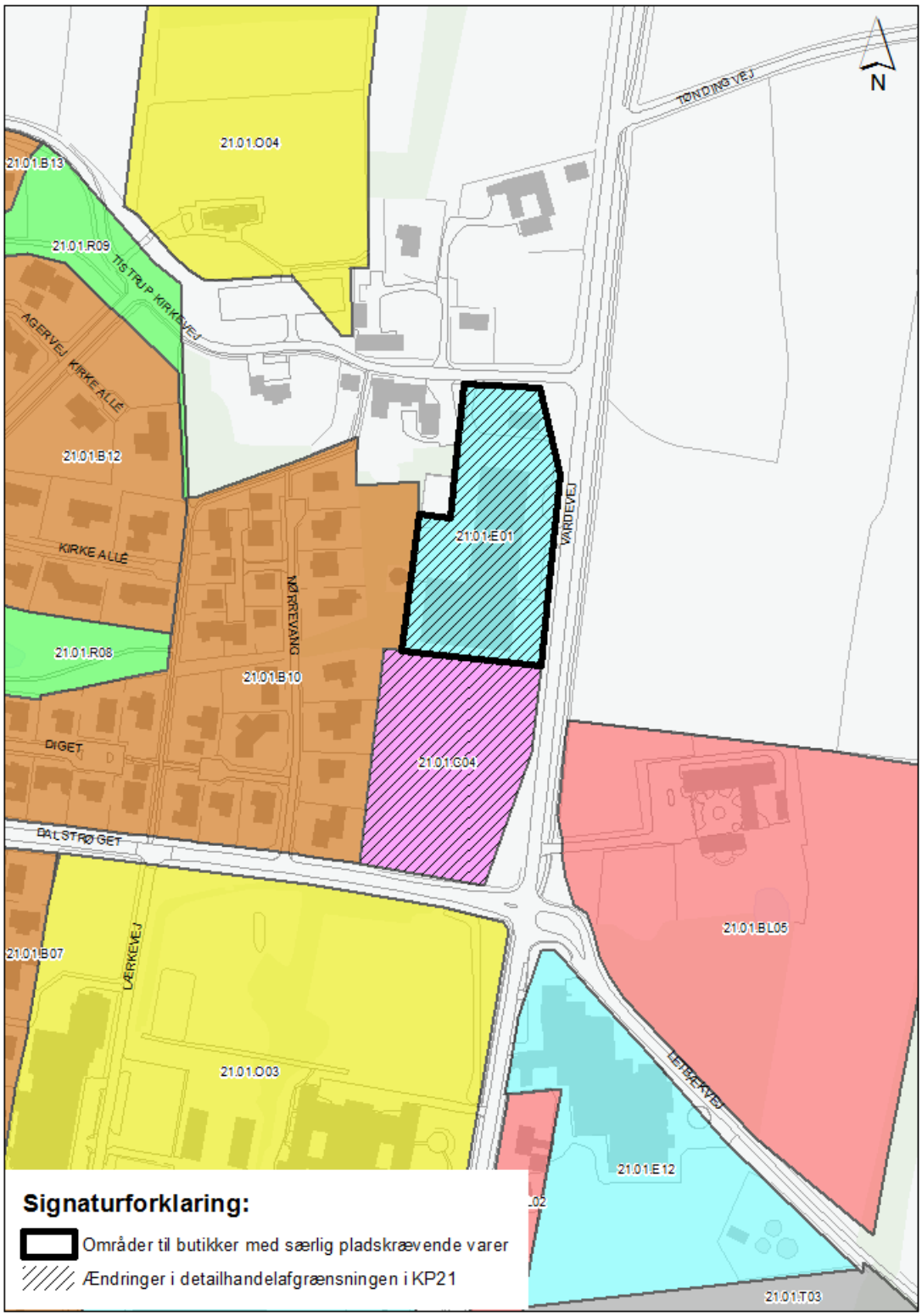

Figur 5.34. Afgrænsning af område til butikker med særligt pladskrævende varer i Tistrup Nord.

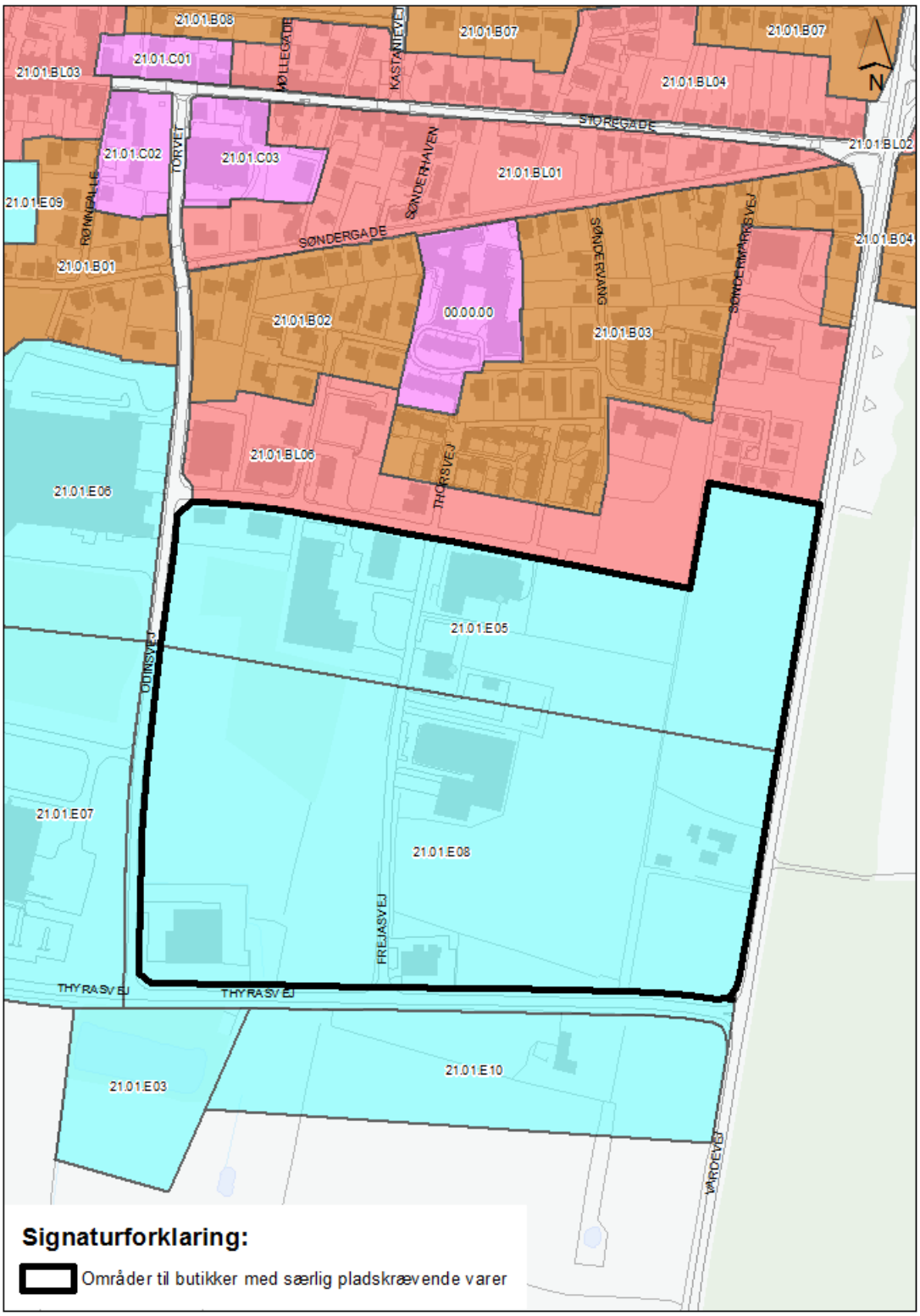

Figur 5.35. Afgrænsning af område til butikker med særligt pladskrævende varer i Tistrup Syd.

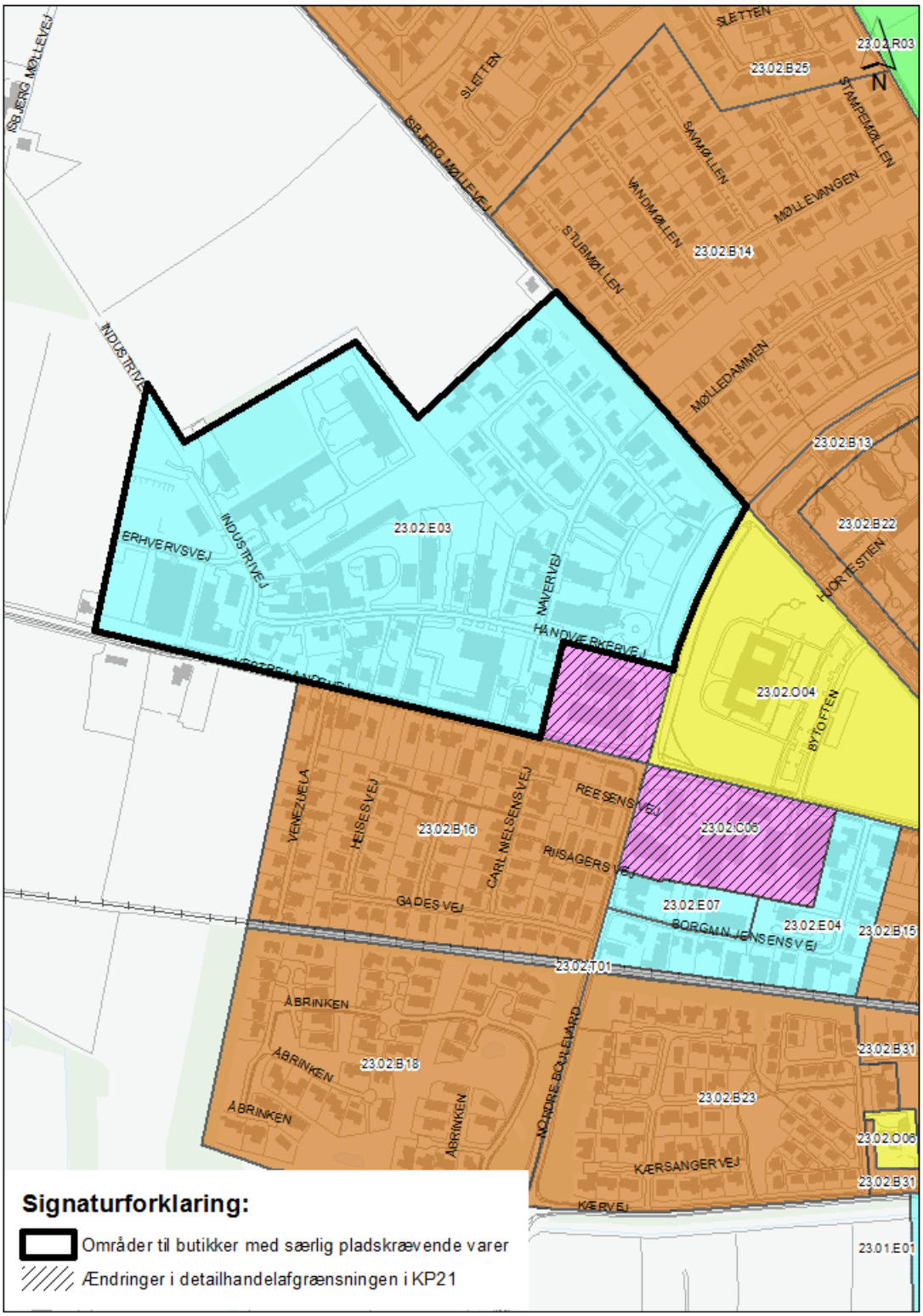

Figur 5.36. Afgrænsning af område til butikker med særligt pladskrævende varer i Varde Nord.

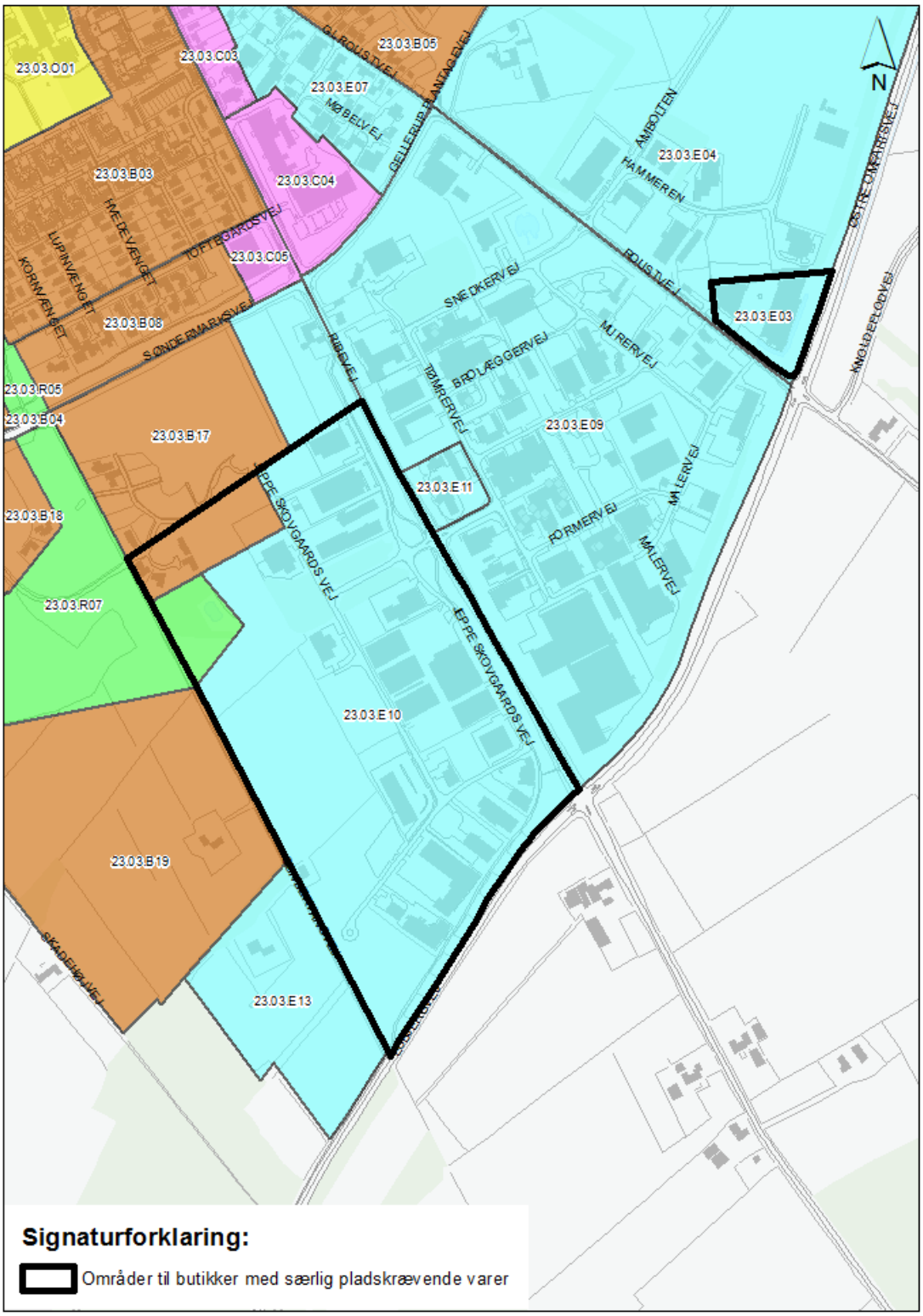

Figur 5.37. Afgrænsning af område til butikker med særligt pladskrævende varer i Varde Syd.

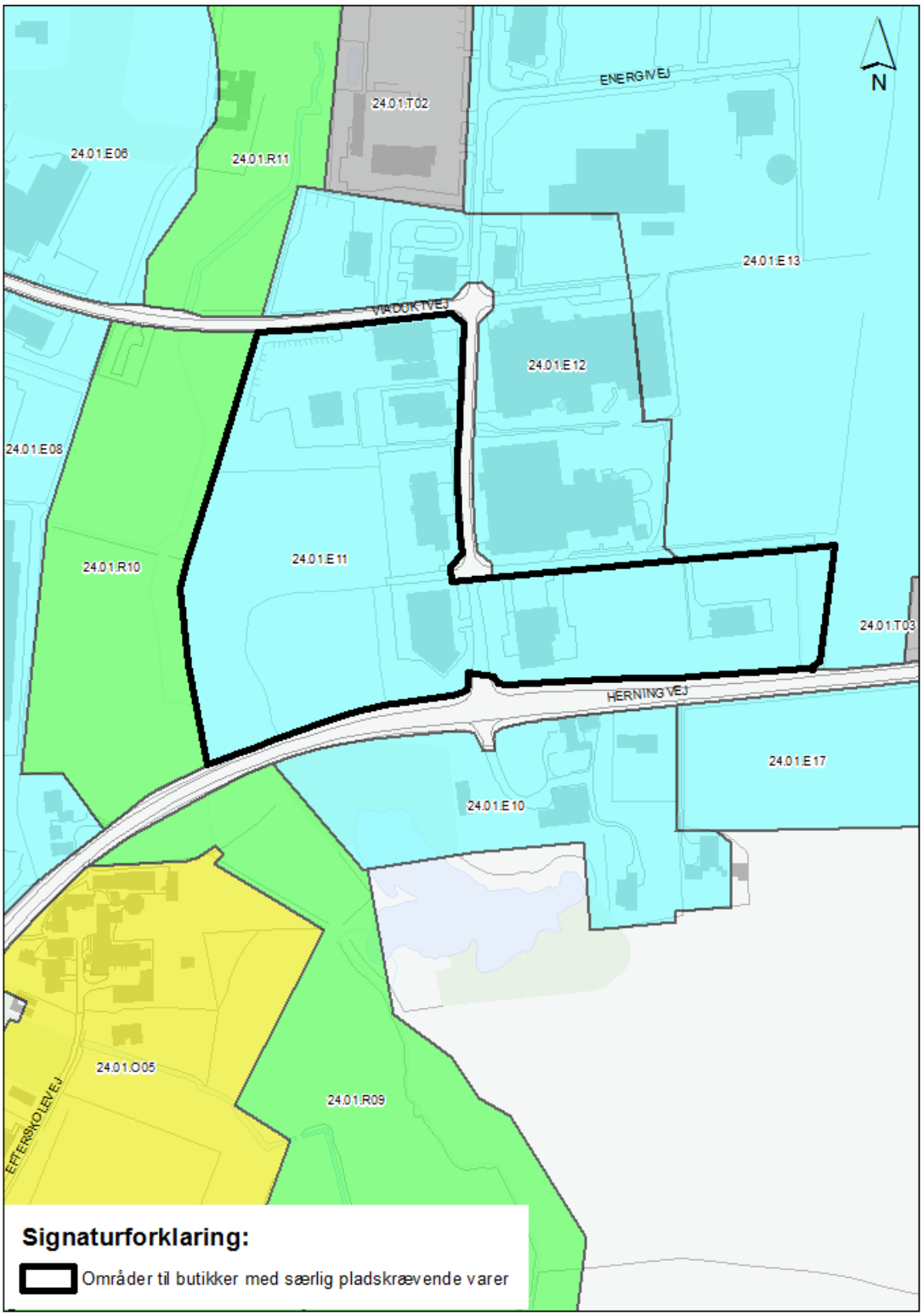

Figur 5.38. Afgrænsning af område til butikker med særligt pladskrævende varer i Ølgod øst.

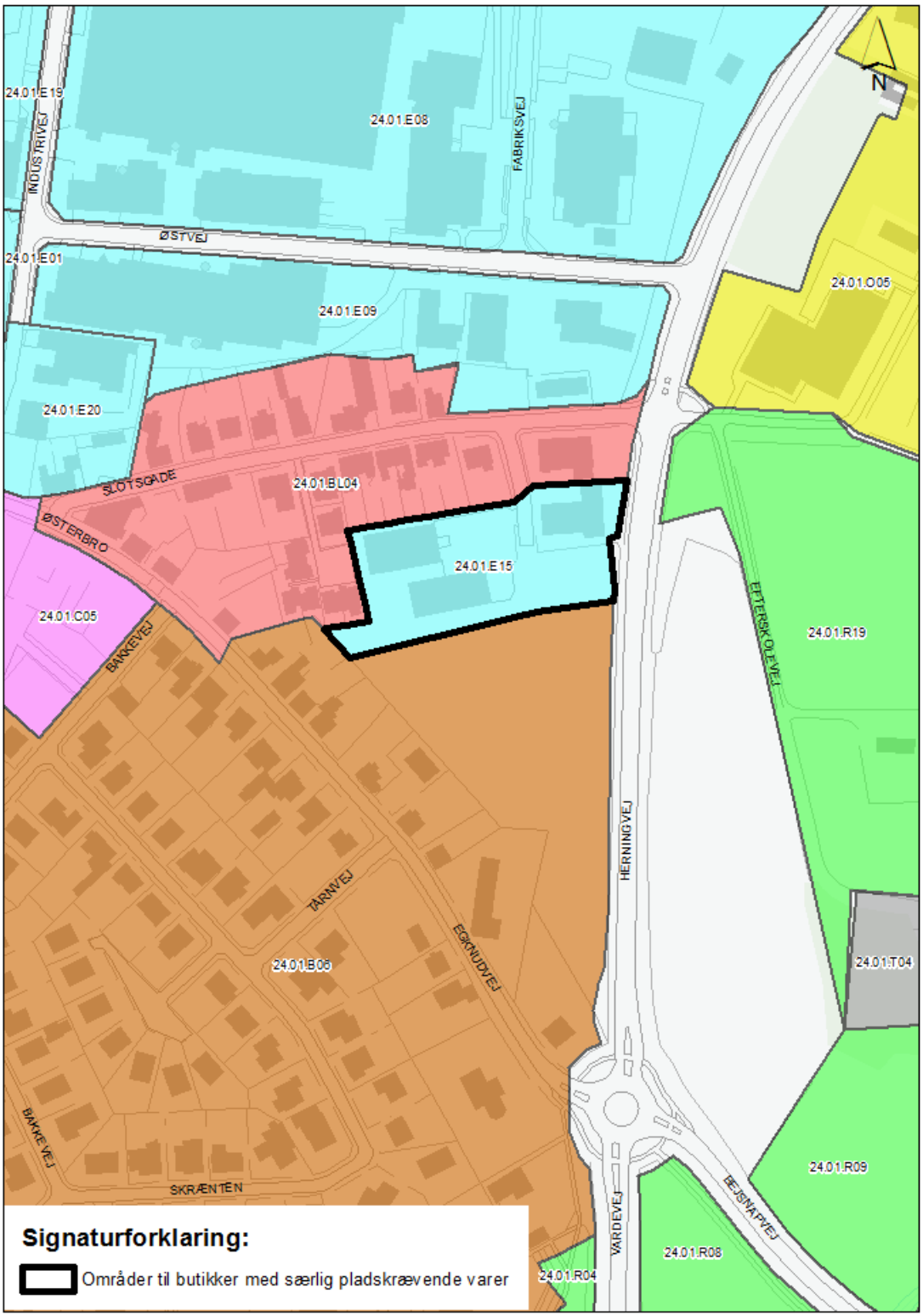

Figur 5.39. Afgrænsning af område til butikker med særligt pladskrævende varer i Ølgod.

Områder til enkeltstående butikker:

Nedenfor på figur 5.40-5.42 er vist områder til enkeltstående butikker i hhv. Tistrup, Starup-Tofterup og Varde.

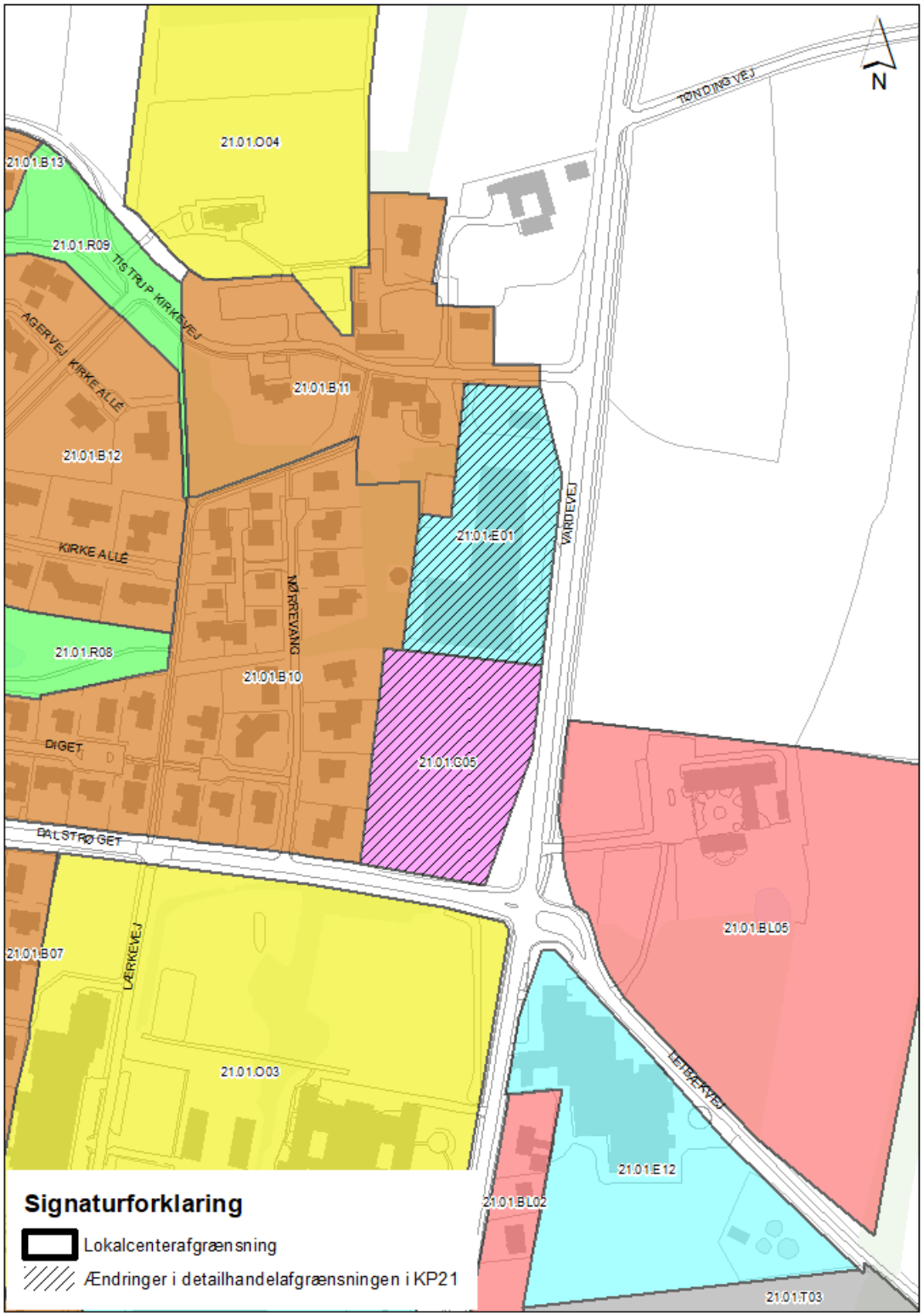

Figur 5.40. Afgrænsning af område til enkeltstående butik i Tistrup.

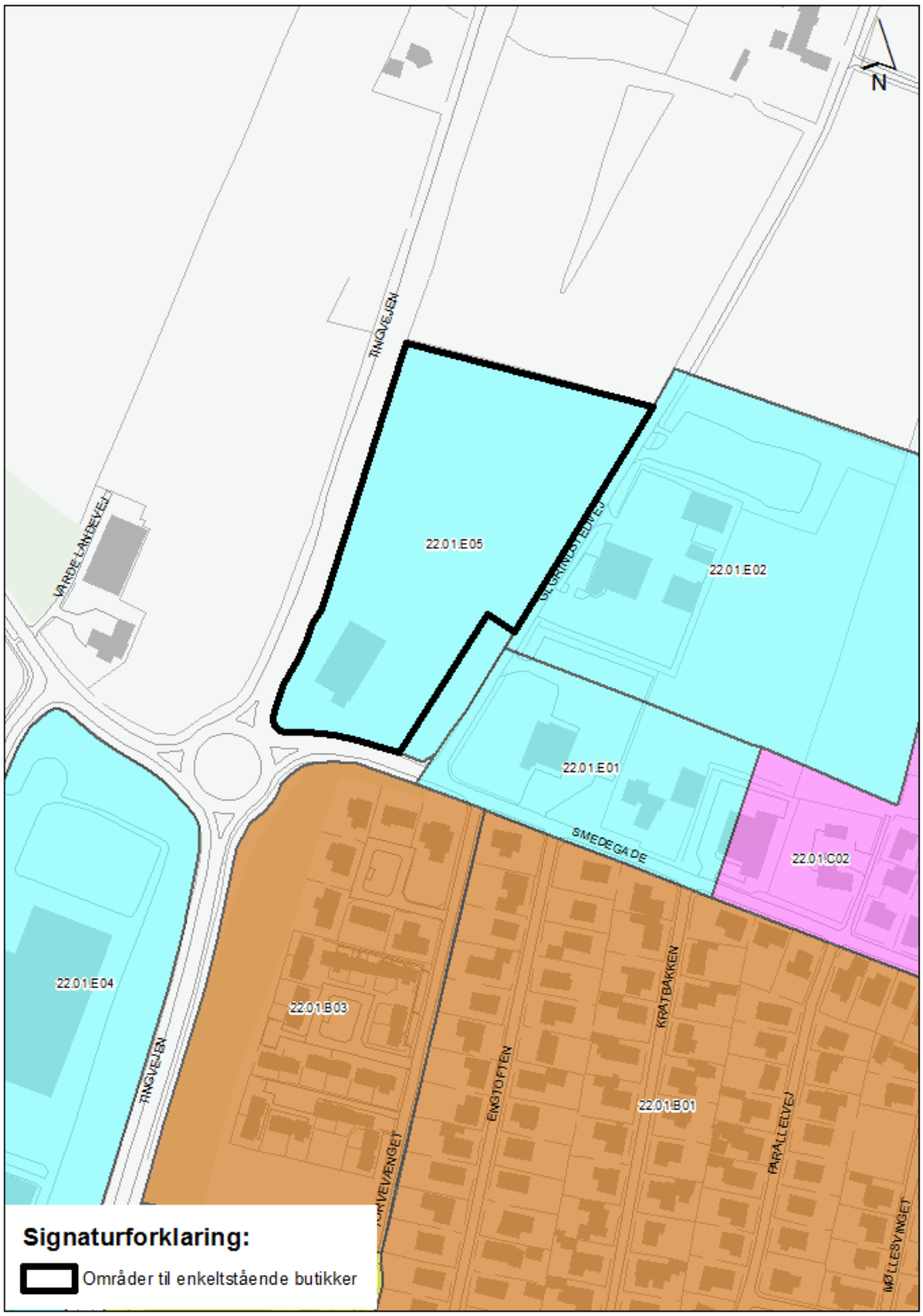

Figur 5.41. Afgrænsning af område til enkeltstående butik i Starup-Tofterup.

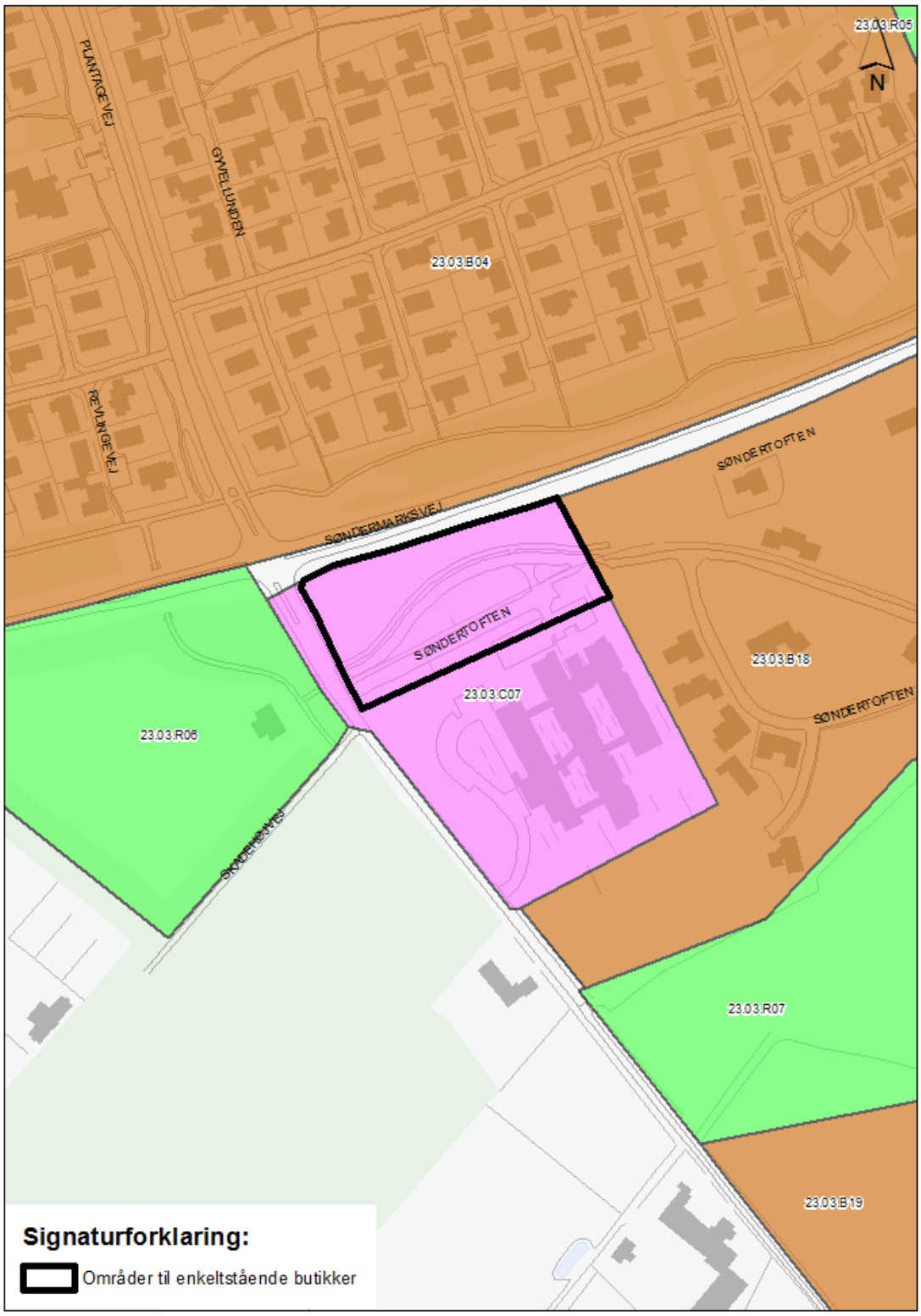

Figur 5.42. Afgrænsning af område til enkeltstående butik i Varde Syd.

Aflastningsområde

Nedenfor ses udlæg af nyt aflastningsområde i Varde Nord.

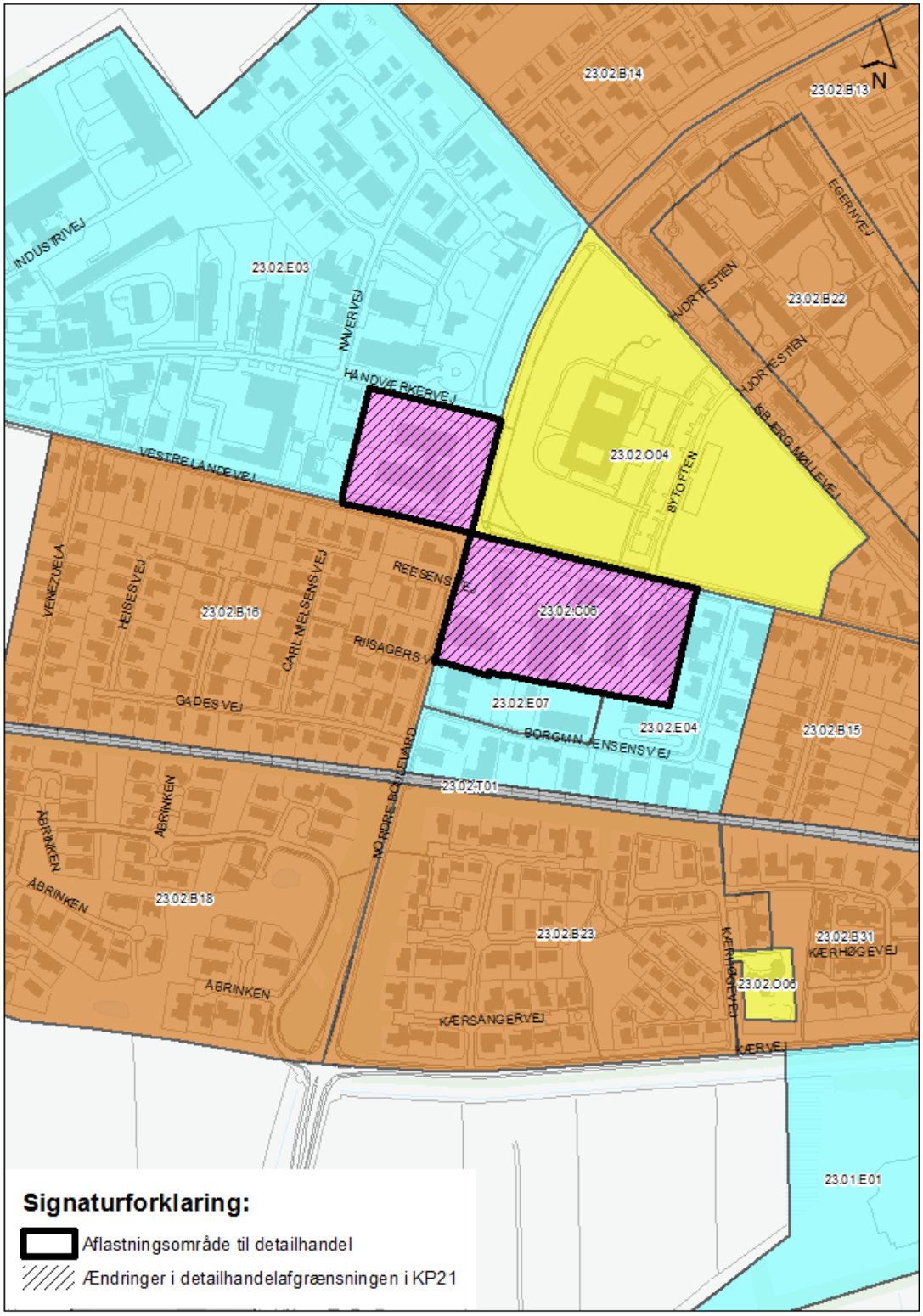

Figur 5.43. Afgrænsning af Aflastningsområde i Varde Nord

AKTIVITETER I PLANPERIODEN 2021-2033

BID-konstruktionen (Business Improvement District) vil blive afprøvet i flere byer med handelsstands- og erhvervsforeninger. Det er et samarbejde mellem de lokale erhvervsforeninger og Varde Kommune om bymidtens udvikling og drift. Formålet er at sikre den økonomiske (handel), sociale (levende) og naturmæssige bæredygtighed.

Varde By videreudvikles med afsæt i "områdefornyelsen" i Varde Midtby. Udtrykket i midtbyen skal medvirke til skabelsen af et attraktivt og aktiverende handelsmiljø.

Samarbejde på tværs af kommunens byer og handelsstandsforeninger søges understøttet således, at den samlede attraktivitet i handelsmiljøerne i Varde Kommune øges.

6. Bosætning

HIDTIDIG PLANLÆGNING

I den hidtidige planperiode er der givet støtte til udarbejdelse af udviklingsplaner. Der er vedtaget ca. 9-10 udviklingsplaner siden vedtagelse af KP17, og der er arbejdet med ca. 5-6 områdeplaner. I alt har nu 24-25 byer en udviklingsplan.

Gennem Varde Kommunes vision "Vi i naturen" er der arbejdet med udbredelsen af den gode historie til fremme af Varde Kommunes omdømme og forbedring af fastholdelse og tiltrækning af borgere og arbejdskraft. Med den nye bosætningsstrategi er vi gået fra at brande hele kommunen samlet til at brande de enkelte områder – placebranding. "Vi I Naturen" indgår som en naturlig del af den enkelte bys profileringsside.

I 2020 er der udarbejdet en ny bosætningsstrategi, som med tre indsatsområder bolig, synlighed og sociale relationer har fokus på at skabe trivsel og den gode hverdag. På bosætningsområdet har der den seneste planperiode i øvrigt været fokus på

- at forny grundlaget for samarbejdet med udviklingsrådene, hvilket er sket ved en ny udviklingsrådsmodel, der trådte i kraft 1. januar 2019.
- at udvikle samarbejdet med garnisonerne i Varde Kommune, herunder at iværksætte nye tiltag for at tiltrække og fastholde personel på de militære enheder.
- at udvikle en guide, således byerne i højere grad selv kan stå for revisionen af deres udviklingsplaner.
- at understøtte byerne med fundraising, herunder afholdelse af to årlige cafe-arrangementer, hvor de lokale ildsjæle kan få sparring til konkrete initiativer og projekter.

Vi samarbejder løbende med Esbjerg Kommunes bosætningskoordinator i forhold til at tiltrække nye borgere, herunder eventuelt at sikre job til den medflyttende partner. Derudover indgår bosætning som et af de strategiske emner i det overordnede planarbejde i regi af Storbyregion Esbjerg. Sidst men ikke mindst samarbejder kommunerne omkring den overordnede infrastruktur herunder især Hovedvej 11.

KOMMUNEPLAN 2021

BOSÆTNINGSINDSATSER OG TILTAG I VARDE KOMMUNE

Med afsæt i den nye bosætningsstrategi og ny fokuseret viden om, at mennesker flytter derhen, hvor hverdagen bedst hænger sammen, er grundlaget for Varde Kommunes nye bosætningsstrategi "Flere slår rødder i Varde Kommune".

Hvert år flytter ca. 2.700 borgere til Varde Kommune, hvilket viser, at Varde Kommune er et attraktivt sted at flytte til. Samtidigt flytter lidt flere end 2.700 borgere hvert år ud af kommunen. Dertil kommer ca. 4.500 interne flytninger i Varde Kommune. Det betyder, at der hvert år er ca. 10.000 åbninger. Bosætningsindsatsen skal derfor fokusere på både tiltrækning og fastholdelse af borgere, da Varde Kommune har en ambition om at have vækst i befolkningstallet.

DEN DEMOGRAFISKE SAMMENSÆTNING

Den demografiske udvikling i vores kommune er et omdrejningspunkt for vores bosætningsindsats.

Hver eneste borger skal have en god tilværelse i Varde Kommune, derfor skal vi have øje for udviklingen. Men vi følger også den demografiske udvikling, da ændringer i alderssammensætningen og bosætningsmønstre er vigtige for den kommunale planlægning og økonomi. Som så mange andre kommuner er vi udfordret af vores borgers alderssammensætning. Vi bliver flere ældre, færre i den erhvervsaktive alder og færre børn og unge.

Disse faktorer har en betydning for vores udvikling, økonomi og for virksomhedernes eksistensgrundlag. Derfor skal bosætningsindsatsen også være med til at sikre udvikling og fremdrift i hele kommunen, så vores udvikling, økonomi og vores virksomheder har gode vilkår.

REGIONALE SAMMENHÆNGE

Størstedelen af tilflytterne til vores kommune kommer fra vores nabokommuner og de store

universitetsbyer. Det er også til vores nabokommuner og universitetsbyerne, at vi afgiver flest fraflyttere til.

Det er et opmærksomhedspunkt i vores bosætningsindsats, men vi ved også, at udvikling og vækst i hele det sydvestjyske område er væsentligt for at fastholde og tiltrække borgere til vores kommune. Derfor arbejder vi med vores egen bosætningsindsats samtidig med, at vi har et tværkommunalt samarbejde med Esbjerg Kommune og Fanø Kommune i Storbyregion Esbjerg.

Vi samarbejder løbende med Esbjerg Kommunes bosætningskoordinator i forhold til at tiltrække nye borgere, herunder eventuelt at sikre job til den medflyttende partner. Derudover indgår bosætning som et af de strategiske emner i det overordnede planarbejde i regi af Storbyregion Esbjerg. Sidst men ikke mindst samarbejder kommunerne omkring den overordnede infrastruktur herunder især Hovedvej 11.

I Storbyregion Esbjerg arbejder vi for at sikre udvikling og vækst i hele det sydvestjyske område. Vi arbejder for at sikre en større tilflytning. Ved at samarbejde om bosætning kan vi gøre indsatsen stærkere og dermed styrke vores gennemslagskraft i forhold til at få vakt interessen for den gode hverdag i det sydvestjyske.

MÅLGRUPPER MED DE HYPPIGSTE ÅBNINGER (FLYTNINGER)

Bosætningsmønstre formes af borgernes livssituationer og de tidspunkter, hvor de får en såkaldt åbning i livet. En åbning er, når livsvilkårene ændres, og vi som følge deraf bliver mere mobile end ellers. Som skrevet tidligere er der i alt ca. 10.000 flytninger, hvilket svarer til ca. 20% af alle indbyggere i kommunen.

Det er i disse åbninger, at vi har en særlig mulighed for at få nye borgere og fastholde borgere. Derfor skal vores indsatser og kommunikation målrettes til de livsfaser som borgeren befinder sig i.

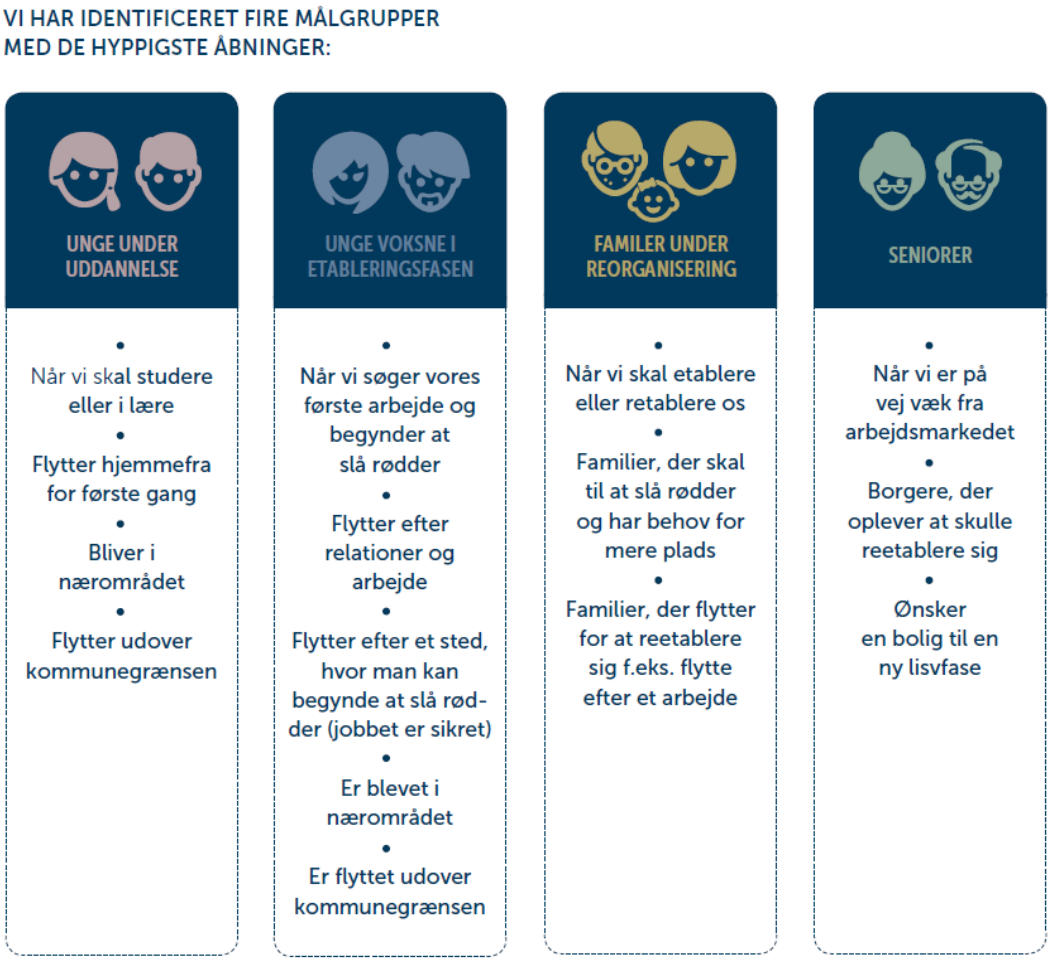

Vores mål – flere slår rødder

”Det er vores mål i Varde Kommune, at flere slår rødder her. Det gælder både de borgere, som allerede bor her, og de borgere vi kan tiltrække. Det betyder, at flere flytter til og flere bliver boende i længere tid. Det er en ambitiøs, men realistisk målsætning.

Vi tror derfor på, at vi i fællesskab med foreningslivet, boligforeninger, borgerforeninger, ejendomsmæglere og erhvervslivet mfl. kan skabe rammerne, der sikrer, at flere slår rødder i Varde Kommune, så færre flytter fra og flere flytter til.”

At der tages udgangspunkt i den gode hverdag betyder, at bosætningsstrategien ikke kan stå alene. Tiltrækning og fastholdelse af tilflyttere påvirkes af mange faktorer fra uddannelse- og jobmuligheder, udbuddet af fritid- og kulturelle aktiviteter til udbuddet af boligformer og typer. Derfor understøtter bosætningsstrategien kommunens andre politikker og strategier såsom vækststrategien, fritids-, idræts- og kulturpolitikken, infrastrukturpolitikken, udviklingsplanerne og vice versa.

Alle Varde Kommunes politikker og strategier har betydning for at skabe levende lokalsamfund, der tilsammen udgør en attraktiv bosætningskommune, hvor flere slår rødder. Initiativer på områderne skal medvirke til, at nuværende borgere fastholdes og vores tiltrækningspotentiale for kommende borgere styrkes.

Bolig

Det er målsætningen, at Varde Kommune kan tilbyde en bolig i alle livsfaser. Den gode hverdag kræver for de fleste, at man har en bolig, der passer til ens behov og drømme. I Varde Kommune kan vi med vores mangfoldige boligmarked matche de flestes ønsker og drømme. Vi har boligmuligheder i landlige omgivelser, i købstaden, i små bysamfund og ved Vestkysten. Vores huspriser ligger under regions- og landsgennemsnittet, og vi ved, at huspriser har en betydning for valg af bopæl. Særligt de lave boligpriser her i området gør det attraktivt at flytte hertil.

Vi har plads til alle – uanset om man er en småbørnsfamilie, single, midt i livet eller nyder sit otium. Boligtype og boligpriser har betydning for vores valg af bopæl, derfor skal vi kunne matche borgernes ønsker og drømme med vores alsidige boligmarked. For at sikre dette skal vi være opmærksomme på tidens og fremtidens tendenser.

Synlighed

Det er målsætningen, at Varde Kommune er kendt indenfor og udenfor kommunegrænsen som en attraktiv bosætningskommune. Når vi som kommune skal markedsføre vores kommune som en bosætningsmulighed skal kommunikationen være målrettet de ønskede tilflyttere og deres efterspørgsel.

Derfor skal vi bryde med tanken om kun at markedsføre kommunen som en helhed. Fokus skal være på de specifikke bosætningssteder og målgruppen vi ønsker at tiltrække.

Sociale relationer

Det er målsætningen, at Varde Kommune i samspil med foreningslivet og udviklingsrådene skaber rammerne for, at alle føler sig hjemme i kommunen. At skabe en ny hverdag et nyt sted er at føle sig til rette på sin nye hjemegn. Et godt job og hus er ikke altid nok. Når borgere slår rødder i en ny by, sker det oftest på baggrund af et godt fundament, hvor sociale netværk er vigtige.

I vores lokalsamfund er der gode muligheder for at skabe nye relationer - om man vil spille fodbold eller give en hjælpende hånd i den lokale forening, er det muligt. De frivillige ildsjæle står klar, og vi står klar til at understøtte deres aktiviteter.

BOLIGBEHOV

I Kommuneplanen 2021 fastlægges målene for bolig- og befolkningsudviklingen samt en mere detaljeret beskrivelse af, hvor den fremtidige boligudvikling skal finde sted. Dette sker ved at vurdere det samlede behov for nye boliger i planperioden og ved at anvise de arealer, der skal udlægges til boligformål i planperioden.

Det forventede boligbehov i planperioden er baseret på erfaringerne fra perioden 2008 til 2019 og forventningerne til 2021-2033 er vurderet med udgangspunkt i en fremskrivning af byggeriet, med perioder med meget og lidt byggeri.

Byer	Opførte boliger 2008-2019	Forventede antal opførte boliger 2021-2033 (12 år)
Agerbæk	40	36
Alslev	71	60
Ansager	16	24
Billum	14	15
Blåvand inkl. Vejers	56	42
Fåborg	8	5
Henne – Strand mv.	8	6
Ho	11	8
Horne	7	7
Janderup	30	30
Lunde	15	14
Nordenskov	27	24
Nymindegab	9	9
Næsbjerg	34	36
Nørre Nebel	47	42
Oksbøl	74	66
Outrup	13	12
Sig	17	17
Skovlund	12	12
MOT - Tinghøj	17	18
Tistrup	35	34
Starup-Tofterup	21	20
Varde	469	600
Ølgod	109	90
Årre	36	25
I alt (inkl. landområder)	**1196**	**1252**

Tabel 6.1 Antal opførte boliger i perioden 2008-2019 og forventede opførte boliger i perioden 2021-2033.

Der ses i Varde Kommune en relativt tydelig tendens til at færre bor i landdistrikterne og flere i byerne. På trods af, at der ikke er en større samlet befolkningstilvækst, betyder denne strømning, at bolig i landdistrikterne erstattes af bolig i byerne, hvorfor der er et vedvarende behov for at opføre nye boliger i byerne.

AREALUDLÆG TIL BOLIGFORMÅL

I nedenstående skema fremgår restrummeligheden og det forventede behov til boligudbygning i Varde Kommunes bysamfund. Forventningen til det fremtidige boligbyggeri er fastlagt på baggrund af en fremskrivning af boligbehovet og er fastlagt med udgangspunkt i, at der forventes et årligt gennemsnitligt boligbyggeri i planperioden svarende til det gennemsnitlige byggeri i perioden 2008-2011.

Byer	Restrum melighed 2020	Nye arealudlæg	Arealer der udgår	Arealudlæg Kommuneplan 2021-2033 (heraf lokalplanlagte)	Forventet boligbyggeri 2021-2033	Forventet restrumme-lighed 2033
Antal boliger						
01 Agerbæk	45	+23	0	68(6)	36	+32
02 Alslev	132	0	0	132(34)	60	+72
03 Ansager	41	+52	-32	61(9)	24	+37
04 Billum	34	+28	0	62(34)	15	+47
05 Blåvand	4	0	0	4(4)	42	-38
06 Fåborg	16	0	0	16(8)	5	+11
07 Henne	8	0	0	8(8)	6	+2
08 Ho	0	0	0	0	8	-8
09 Horne	16	0	0	16(16)	7	+9
10 Janderup	37	0	0	37(37)	30	+7
11 Lunde	32	6	0	38(18)	14	+24
12 Nordenskov	57	0	0	57(57)	24	+33
13 Nymindegab	15	0	0	15(5)	9	+6
14 Næsbjerg	87	0	0	87(87)	36	+51
15 Nørre Nebel	93	0	0	93(48)	42	+51
16 Oksbøl	117	+140	-100	157(17)	66	+91
17 Outrup	50	0	-16	50(4)	12	+22
18 Sig	36	0	0	36(36)	17	+19
19 Skovlund	8	0	0	8(8)	12	-4
20 Tinghøj	38	0	0	38(19)	18	+20
21 Tistrup	21	63	0	84(21)	34	+50
22 Starup-Tofterup	19	0	0	19(19)	20	-1
23. Varde	749	385	-100	1069(239)	600	+434
24 Ølgod	128	16	0	144(107)	90	+54
25 Årre	57	0	0	57(20)	25	+32
I alt	**1840**	**713**	**-248**	**2388(795)**	**1252**	**1053**

Tabel 6.2 Fremskrivning af boligbehov og forventet restrummelighed i 2033, angivet i antal boliger.

Varde Kommune forventer på baggrund af den hidtidige udvikling, at der i perioden 2021-2033 bliver opført i alt 1252 nye boliger fordelt i kommunens bysamfund. Kommunens byer opdeles i fem forskellige kategorier; centerby, områdebyer, lokalbyer, kystbyer og mindre landsbyer i by- og landzone på baggrund af funktionsindhold i de enkelte byer, herunder privat og offentlig service. Der foretages alene nyudlæg til boligformål i byer, der er udpeget som byer med et bosætningspotentiale. De nye boliger optager dels den efterspørgsel, der genereres af forventningerne til befolkningstilvæksten, men er i lige så høj grad et resultat af det markante skift i bosætningsmønstret, hvor flere bosætter sig i bysamfundene og færre i landdistrikterne. Herudover skal boligbehovet ses i lyset af at den gennemsnitlige husstandsstørrelse er faldende og der derfor er behov for flere boliger.

Med henblik på at sikre, at der i kommunens bysamfund kan tilbydes et varieret udbud af attraktive bosætningsmuligheder, udlægges i alt ca. 89,1 ha til boligformål. Varde byråd ønsker, at boligudbygning i de enkelte byer skal kunne ske uafhængigt af boligudbygningen i de omkringliggende byer. Der er derfor som udgangspunkt udlagt tilstrækkelige arealer i den enkelte by til at opfylde det forventede boligbehov.

Samlet set udtages 29,2 ha jord til boligformål.

Varde er den største by i kommunen og det er her godt halvdelen af boligudbygningen i kommunen sker. Med den positive udvikling i boligudvikling i Varde By udlægges der sammenlagt 30,1 ha til boligudvikling. For en balanceret udvikling af både Varde Nord og Varde Syd udlægges arealer i begge dele af byen. For at kunne tilbyde varierede boliggrunde i Varde By udlægges både områder i landbrugslandskab og et område med relativ nærhed til Varde Å.

Ét område til boligformål i Varde By udtages, området er 10 ha.

I områdebyen Agerbæk er der i løbet af den seneste planperiode udarbejdet en områdeplan. I henhold til områdeplanen udlægges tre mindre områder til bolig, med sammenlagt 1,8 ha.

I områdebyen Ansager er der set en positiv udvikling i grundsalget og de fleste grunde i byen er solgt. Derfor udlægges et nyt boligområde, og et andet boligområde flyttes, da det eksisterende boligområde ligger for tæt på dyrehold. Sammenlagt udlægges/flyttes 0,6 ha til boligformål.

I lokalbyen Billum udlægges et område til erhverv med mulighed for salg af særligt pladskrævende varer. Området er 2,5 ha.

I områdebyen Oksbøl udlægges et boligområde på 14,2 ha. Dette modsvares af et udtag på sammenlagt 13 ha, grundet forventningen fortidslevn i områderne. Da det generelt kan være en udfordring at finde jord uden forventning om fortidslevn ved Oksbøl, udlægges et større areal med den jord, hvor sandsynligheden forventes at være lavest.

Der udlægges i Skovlund nye arealer til erhvervsformål for at understøtte Skovlund som erhvervsklynge for fødevareerhverv. Sammenlagt udlægges i Skovlund ca. 10 ha.

I områdebyen Tistrup udlægges et boligområde på ca. 6 ha, da der ellers forventes en negativ restrummelighed i løbet af kommuneplanperioden.

I områdebyen Ølgod omdannes et område til offentlige formål til boligformål. Området er ca. 1,6 ha.

AREALREGNSKAB

Nyudlæg til bolig og erhverv i KP21		Areal som udlægges i KP21
Agerbæk	01.01.B09	0,3 ha
Agerbæk	01.01.B12	1,2 ha
Agerbæk	01.01.B13	0,5 ha
Ansager	Ny - 03.01.B05	3,4 ha
Ansager	Ny - 03.01.B11	1,8 ha
Ansager	03.01.E06	3,6 ha
Billum	04.01.B07	2,8 ha
Lunde	11.01.B04	0,6 ha
Nørre Nebel	15.01.E05	18,8 ha
Oksbøl	Ny - 16.01.B10	14,2 ha
Skovlund	19.01.E08	3 ha
Skovlund	19.01.E09	7,5 ha
Tistrup	21.01.B18	6,3 ha
Varde (Nord)	Ny - 23.02.B36	14,1 ha
Varde (Nord)	23.02.B39	7,6 ha
Varde (Nord)	Ny - 23.02.B40	3,5 ha
Varde (Nord)	23.02.B41	4,9 ha
Varde (Syd)	23.03.B19	10 ha
Varde (Syd)	23.03.E13	6,5 ha
Ølgod	24.01.B18	1,6 ha
Ølgod	24.01.E17	3,8 ha
Årre	25.01.E03	1,0 ha
Samlet arealudlæg		**117 ha**

Tabel 6.3 Bolig- og erhvervsarealer, som udlægges i KP21.

Arealer foreslås udtaget af Kommuneplan.		Begrundelse for ændring	Areal som udtages af KP i ha.
Ansager	03.01.B05	Nærhed til dyrehold	4,6 ha
Oksbøl	16.01.B10	Stor sandsynlighed for fortidslevn	9 ha
Oksbøl	16.01.B11	Stor sandsynlighed for fortidslevn	4 ha
Outrup	17.01.B06	Tilpasning af rammeområde	1,6 ha
Tistrup	21.01.E01	Omdannes til centerområde	1 ha
Varde (Nord)	23.02.B39	Omdannes til perspektivareal	10 ha
Samlet arealudtag			**30,2 ha**

Tabel 6.4 Bolig- og erhvervsarealer, som udtages eller reduceret i KP21.

Arealudlæg - Arealudtag	Udlæg 117 ha - Udtag 30,2 ha	+86,8 ha

Tabel 6.5 Udtagne- eller reducerede arealer fratrukket arealudlæg.

AKTIVITETER I PLANPERIODEN 2021-2025

Sætte fokus på de gode karrieremuligheder i Varde Kommune i samarbejde med erhvervslivet og nabokommunerne.

Præsentere og synliggøre lokalsamfundenes kvaliteter gennem profileringssider for de enkelte områder (placebranding).

Støtte borgernes mulighed for at indgå i et netværk af enten professionel eller mere foreningspræget karakter – Varde Kommune skal være Danmarks bedste foreningskommune.

Skabe netværk for unge fra Varde Kommune i studiebyerne. Og hjælpe dem med at finde praktikpladser i Varde Kommune.

Fortsætte tilbud til Varde Kommunes byer om støtte til og udarbejdelse af udviklingsplaner.

Skabe rammerne for etablering af en økolandsby med fokus på bæredygtig bebyggelse og fødevareproduktion i tæt samspil med naturen. Et sådant projekt ville profilere Varde Kommune overfor en ny slags tilflyttere og i det hele taget som et sted med virkelyst og kreativitet.

Varde Kommunes flytteregnskab viser et tab på danske borgere, der i høj grad opvejes af indvandring. Størstedelen af de nye indbyggere kommer fra Østeuropa. I planperioden vil der være særlig fokus på at tiltrække og fastholde udenlandske indbyggere/ arbejdskraft.

7. Bymiljø og arkitektur

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Områdefornyelsen i Varde midtby blev gennemført i 2020 og indbefattede ny belægning, byrumsinventar, belysning og en ny pølsebod på Varde Torv. Derudover blev der udarbejdet et nyt område ved Sydhavnen i Varde samt nye ophold langs Varde Å. Varde Loop blev opstillet rundt omkring i byen til videreformidling af historier om Varde.

KOMMUNEPLAN 2021

I kommuneplan 2021 er der sket ændringer på, hvad Bymiljø og arkitektur indeholder, da punkter om bevaringsværdige bymiljøer og bygninger overgår til team 8 Kulturmiljøer og bevaring. Dette sker i et ønske om at skabe nogle klare linjer for bymiljø, arkitektur, kulturmiljøer og bevaring. I den forbindelse er der udarbejdet et arkitekturpolitisk værdisæt, som er med til at sætte rammerne for dette. Med disse ændringer er retningslinjer blevet flyttet, og opdelingen vil generelt forblive sådan fremadrettet.

ARKITEKTUEPOLITISK VÆRDISÆT

Som led i en udarbejdning af hvordan arkitekturen spiller ind i Varde Kommune, er der med udgangspunkt i hovedstrukturen sat rammerne for et arkitekturpolitisk værdisæt, som indebærer bymiljø og byfornyelse, fremtidig og eksisterende arkitektur med fokus på arkitektonisk kvalitet og bæredygtighed.

BYMILJØ OG BYFORNYELSE

Arkitektur og bymiljøer berører alle i dagligdagen. I begrebet bymiljø indgår kvaliteten af en række elementer. Et godt bymiljø forudsætter blandt andet et levende kultur- og handelsliv, varieret arbejdsmarked, velfungerende kommunal service, trafiksikkerhed, udbud af forskellige boligtyper, god arkitektur, smukke offentlige rum og grønne områder.

Bylivet og borgernes brug af de offentlige rum omfatter dels nødvendige gøremål dels aktiv og passiv rekreation. En levende by og bymidtens attraktivitet er afhængig af mængden af de aktiviteter, der tilbydes og de fysiske rammers arkitektoniske kvalitet. Det er vigtigt, at byen rummer en række varierede byfunktioner. Arkitektur og bymiljø skal derfor endvidere ses som et element i udviklingen af bosætningsstrategien.

ARKITEKTUR

I bredeste forstand handler arkitektur om vores fysiske omgivelser fra overordnet planlægning, byplanlægning, byggeri og design i mindste målestok. God arkitektur er, når et projekt er gennemarbejdet og fremstår velovervejet i forhold områdets karakter og proportioner og i arkitektonisk kvalitet. Ved at have målsætninger og krav til arkitekturen, kan den gode arkitektur fremmes og blive en vigtig investering fremadrettet.

BÆREDYGTIGHED

Der er et stort potentiale i arkitekturen for at sikre den optimale udnyttelse og fremme miljømæssig, økonomisk og social bæredygtig udvikling. Derfor er er der stillet nye retningslinjer op, netop for at kunne bidrage med de bedste løsninger vidt muligt.

LOKALPLANLÆGNING

Der er udarbejdet en række lokalplaner med et bevaringsperspektiv for blandt andet Blåvand, Alslev præstegård, Ølgod bymidte, Tistrup bymidte, Nørre Nebel bymidte, Ho landsby, Vejers sydstrand, Mejls og Varde midtby, sygehuskvarteret i Varde og Øster Oksby. Lokalplanerne skal være med til at opretholde de stedsbundende arkitektoniske og bymiljømæssige kvaliteter. Der skal generelt tages hensyn til de kulturhistoriske elementer for eksempel karakteristiske

bebyggelsesforhold, bygningsplaceringer, gamle vejforløb og kirkeomgivelsernes egenart. I forbindelse med udarbejdelse af lokalplaner skal der fastlægges retningslinjer, der sikrer de bevaringsværdige bymiljøer og bygninger.

DESIGNMANUAL OG VEJLEDNING FOR BYMIDTE

Publikationen" Bymiljø - Facader og Skilte. Vejledning for Varde bymidte" er udarbejdet på baggrund af kommuneplanens bevaringsbestemmelser og målsætning for Varde bymidte samt gældende lokalplaner for bymidten, herunder specielt lokalplan 23.01.L02. Vejledningen uddyber lokalplanretningslinjer og beskriver hvilke arkitektoniske træk fra byggeskala til materialer og detaljer, der ønskes bevaret og udviklet i byen. Vejledningen præsenterer karakteristiske træk i den traditionelle byggeskik og indeholder de retningslinjer - hovedregler - som byrådet følger for at håndhæve lokalplanernes bevaringsbestemmelser. På enkelte områder er bestemmelserne i lokalplanen nærmere præciseret i forhold til vejledningen. Ved uoverensstemmelse mellem lokalplan og vejledning er det lokalplanens bestemmelser, der er gældende. Byrådets mål om at udarbejde en designmanual til Varde by for fremadrettet at sikre en vis ensartethed i de elementer, som præger byens rum, er gennemført. Designmanualen indeholder beskrivelser for placering, formgivning af materialer, farver etc. i forbindelse med opsætning af gadeinventar, belysning, beplantning, kunst, skilte, udsmykning af facader, valg af belægninger m.m. Designmanualen ses som et strategisk redskab i udvikling af kvaliteten i byerne.

AKTIVITETER I PLANPERIODEN 2021-2025

Øget fokus på krav til indretning af byrum og fokus på mulighederne for at anvende bæredygtige materialer ved udarbejdelse af områdeplaner og lokalplaner.

8. Kulturmiljøer og bevaring

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Den hidtidige planlægning er sket gennem Kommuneplan 2017, som har udgangspunkt i "Vadehavets kulturarvsatlas" der kortlagde en række af de karakteristiske landsbystrukturer og værdifulde kulturmiljøer i vadehavsregionen herunder dele af Varde Kommune.

Derudover er områdefornyelse af Varde midtby er blevet afsluttet i 2020, som omfattede ny belægning, byinventar og belysning.

I 2019 har Aarhus Arkitektskole udarbejdet en rapport med Screening af Kulturmiljøer i Varde Kommune.

KOMMUNEPLAN 2021

I kommuneplan 2021 er der sket ændringer på, hvad Kulturmiljøer og bevaring indeholder, da punkter om bevaringsværdige bymiljøer og bygninger overgår fra Bymiljø og arkitektur til kulturmiljøer og bevaring. Dette sker i et ønske om at skabe nogle klare linjer for bymiljø, arkitektur, kulturmiljø og bevaring. Med disse ændringer er retningslinjer blevet flyttet og opdelingen vil generelt forblive sådan fremadrettet.

KULTURMILJØ

Registrering og afgrænsning af de bevaringsværdige kulturmiljøer i Kommuneplan 2021 har udgangspunkt i Kommuneplan 2017.

I kommuneplanen tages der højde for bevaringsværdige kulturmiljøer og udpegede kulturmiljøer for at sikre opmærksomhed på områderne.

Forskellen på disse er, at de bevaringsværdige kulturmiljøer er defineret med afgrænsninger og registeret med bevaringsværdier og sårbarheder, hvor de udpegede kulturmiljøer ikke har nogen konkret afgrænsning og registrering, men på sigt vil de indgå i videreudviklingen af fremtidige bevaringsværdige kulturmiljøer.

I 2019 har Aarhus Arkitektskole udarbejdet en rapport for Screening af Kulturmiljøer i Varde Kommune, hvor en liste med 48 beskrivelser af kulturmiljøer er blevet udarbejdet. Denne rapport er blevet udarbejdet i dialog med kommunen og skal ses som et redskab, som kan anvendes af kommune i arbejdet med kulturmiljøerne. På baggrund af screeningen er der tilføjet tekstmæssige opdateringer til beskrivelserne af kulturmiljøerne for Søviggård, Øse og Hennebjerg.

Desuden er beskrivelsen af Filsø opdateret, da den i 2012 blev genetableret og nu udgør et vigtigt kulturmiljø i Varde Kommune.

Kommuneplan 2021 ændrer ikke på selve den geografiske afgrænsning af kulturmiljøerne.

BYGNINGSKULTUR

Kulturministeriet udsendte i 2018 en bekendtgørelse om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer. Gl. Varde Kommune har i 1992 fået udarbejdet et kommuneatlas over bevaringsværdier i byer og bygninger. Kommuneatlas Varde var ikke fyldestgørende for Ny Varde Kommune, og der blev derfor i 2013 gennemført en registrering af bevaringsværdige bygninger i de områder af Varde Kommune, hvor der i kommuneplanen ikke tidligere havde været udpeget bevaringsværdige bygninger. Denne udpegning af bevaringsværdige bygninger er videre overført til Kommuneplan 2021. Der er derudover i 2019 foretaget en række justeringer i registrering af SAVE værdi for bevaringsværdige bygninger i Ølgod. Udpegede

bevaringsværdige bygninger fremgår af adresselister bagerst i rammedelen for det enkelte lokalområde - planhæftet.

Registreringen af de bevaringsværdige bygninger er foretaget dels ved brug en metode, der minder om SAVE-systemet og dels ud fra brug af tidligere registranter. SAVE er en sammenskrivning af "Survey of Architectural Values in the Environment", der er en metode til at kortlægge og registrere bevaringsværdige bymiljøer og bygninger. Bygningerne er registreret for at fastlægge deres bevaringsværdi. For hver enkel bygning fastlægger registreringen en bevaringsværdi, som ligger på en karakterskala fra 1 til 9, hvor 1 er den højeste værdi og 9 den laveste.

Kulturstyrelsen har udarbejdet en vejledning i brugen af SAVE-metoden. SAVE-metoden bygger på en vurdering af fem forskellige forhold ved en bygning; arkitektonisk værdi, kulturhistorisk værdi, miljømæssig værdi, originalitet og tilstand. Hvert af disse forhold vurderes på en skala fra 1-9 og sammenfattes til en samlet bevaringsværdi for bygningen. Vurderingen af bevaringsværdien bygger på et helhedsindtryk af bygningens kvalitet og tilstand. Som hovedregel vil den arkitektoniske og den kulturhistoriske værdi dog veje tungest.

Bevaringsværdien hænger sammen med bygningens arkitektur og historie:

- Er bygningen et godt eksempel på periodens arkitektur eller på en særlig byggeskik?
- Er bygningstypen eller bygningsformen sjælden?
- Har bygningen dannet forbillede for andre bygninger?
- Står bygningen intakt?
- Er udskiftninger og ombygninger tilpasset bygningens udtryk?
- Er bygningen betydningsfuld i gadebilledet eller i landskabet?

Bygninger med den højeste **værdi** 1 vil som oftest være fredede bygninger. Særligt værdifulde bygninger kan dog godt have bevaringsværdi 1 uden at være fredede.

Bygningerne med **værdierne 2-4** er de bygninger, som i kraft af deres arkitektur, kulturhistorie og håndværksmæssige udførelse er fremtrædende eksempler inden for deres slags.

Bygninger med **bevaringsværdierne 5-6** er jævne, pæne bygninger, hvor utilpassede udskiftninger og ombygninger trækker ned i karakteren.

Bygninger med **bevaringsværdierne 7-9** er ofte bygninger uden arkitektonisk udtryk eller uden historisk betydning. Det kan også være bygninger, som er så ombyggede, eller som har så mange udskiftninger, at de har mistet deres oprindelighed.

Når der senere sker ændringer med bygningen, kan karaktererne ændre sig og der bliver muligvis behov for at korrigere bevaringsværdien. En bygning kan ved en god tilbageføring eller renovering opnå en højere karakter end ved den oprindelige vurdering. Bevaringsværdien siger naturligvis ikke noget om husets brugsværdi. Se mere på https://www.kulturarv.dk/fbb/bevaringsvaerdier.htm

Kulturstyrelsen anbefaler, at kommunerne optager de bygninger med en bevaringsværdi fra 1 til 4 som bevaringsværdige i kommuneplanen, da disse generelt kan betegnes som værdifulde for bygningskulturen. Varde Kommune har derfor valgt at følge Kulturstyrelsens anbefaling ved at udpege bygninger med en bevaringsværdi 1-4 som bevaringsværdige i Kommuneplan 2017. De udpegede bevaringsværdige bygninger er omfattet af "Lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer" og må kun med tilladelse fra byrådet nedrives. Det er samtidig vigtigt, at ejere af bevaringsværdige bygninger i forbindelse med ombygning eller anden ændring af en bevaringsværdig bygning søger at bevare bygningens oprindelige arkitektur for derved at sikre, at de historiske byggetraditioner fastholdes. Ved behandling af sager om nedrivning tages udgangspunkt i SAVE-metodens bevaringsværdier. Ejendomme med en bevaringsværdi på 1-3 kan ikke forventes nedrevet, da bygningerne repræsenterer en væsentlig kulturhistorisk fortælling om bygningskulturen i Varde Kommune. For ejendomme med en bevaringsværdi 4 vil der blive fortaget en ny vurdering af ejendommen med henblik på at verificere oplyste bevaringsværdi, eller om der forhold der bevirker en nedjustering af bevaringsværdien. Eksempelvis store bygningsskader, uhensigtsmæssige til- eller ombygninger eller situationer hvor ejendommen ikke medvirker til at fastholde et særligt kulturmiljø. Ved ejendomme med bevaringsværdi 5-9 beror evt. nedrivningstilladelse på en konkret vurdering.

Af hensyn til de arkitektoniske kvaliteter i byerne fastsættes retningslinjer, der sikrer, at opsætning af energiproducerende anlæg ikke kan ske, hvor det i væsentlig grad forringer oplevelsen af et bevaringsværdigt bymiljø eller en bevaringsværdig bygning. Dette sikrer, at opsætning af eksempelvis solcelleanlæg i et bevaringsværdigt bymiljø kun kan ske under hensyntagen til oplevelsen fra gadebilledet og bebyggelsens arkitektoniske kvaliteter.

DIGER OG FORTIDSMINDER

Museumsloven definerer den arkæologiske kulturarv, som omfatter spor af menneskelig virksomhed, der er efterladt fra tidligere tider, dvs. strukturer, konstruktioner, bygningsgrupper, bopladser, grave og gravpladser, flytbare genstande og monumenter og den sammenhæng, hvori disse spor er anbragt. En del af den arkæologiske kulturarv, som er synlig i landskabet er diger og fortidsminder.

Diger og fortidsminder udgør vigtige landskabelige elementer i det åbne land i Varde Kommune. Digerne er med deres placering og udformning med til at fortælle historien om skiftende tiders ejerforhold, landbrugets driftsformer og gamle sognegrænser. For at bevare noget af den struktur blev sten- og jorddiger generelt beskyttet ved naturbeskyttelsesloven i 1992. Senere er de bestemmelser flyttet over i museumsloven. Beskyttelsen skal sikre digerne mod ødelæggelse og sløjfning. Myndighedskompetencen for administrationen er delt mellem kommunerne og Kulturstyrelsen. Kommunerne skal varetage registrering af hvilke sten- og jorddiger, der er beskyttede og kan i særlige tilfælde dispensere fra beskyttelsen. Slots- og Kulturstyrelsen skal føre tilsyn og håndhæve overtrædelser af bestemmelserne for beskyttede sten- og jorddiger.

Det andet kulturhistoriske element, som er med til at forme det åbne land i Varde Kommune er fortidsminderne. Sammen med Slots- og Kulturstyrelsen har kommunerne ansvaret for bevaring af de fredede fortidsminder. Slots- og Kulturstyrelsen skal registrere og føre tilsyn med de beskyttede fortidsminder. Kommunen skal pleje de fortidsminder der ligger på kommunale arealer, og har desuden mulighed for at pleje privatejede fortidsminder. For at sikre fortidsmindernes værdi som landskabselementer, er der efter naturbeskyttelsesloven sikret en beskyttelseslinje på 100 meter omkring de beskyttede fortidsminder. Inden for denne beskyttelseszone må der ikke ændres på arealets tilstand. Det betyder, at der inden for beskyttelseszonen blandt andet ikke må ske tilplantning eller ændringer af terrænet.

Kommunen har myndighedskompetencen til at dispensere fra beskyttelseslinjen. Dertil kommer, at der på fortidsminder og inden for en afstand af 2 m, ikke må foretages jordbehandling, gødes eller plantes.

KIRKEOMGIVELSER

Registreringen af kirkeomgivelserne blev foretaget af Ribe Amt i 2005, i forbindelse med "Regionplan 2016" og blev overført uændret til Kommuneplan 2017. Kortbilag og retningslinjerne er overføres uændret herfra til Kommuneplan 2021.

AKTIVITETER I PLANPERIODEN 2021-2025

Videreudvikling af kulturmiljøerne langs kysterne og i kommunen.

- Der skal i planperioden foretages nærmere registreringer og afgrænsning af de udpegede kulturmiljøer og kulturhistoriske landskaber. Følgende områder og byer mangler en nærmere registrering: 36. Lunderup, 38. Lunde Barfred, 39. Heilbøl Knap, 40. Hansinelund, 41. Skonager Hede og 42. Slauggård, Fromssejr, Høllund Søgård (Dalgasslægtens plantage), Hovborg, Klelund og Baldersbæk plantager.

Videreudvikling af Vardes 1800 tals stemning i henhold til plansamarbejdet i Storbyregion Esbjerg.

- Esbjerg, Varde og Fanø Kommuner har iværksat samarbejde i Storbyregion Esbjerg. Formål er at styrke udvikling og vækst gennem at udvikle det sydvestjyske områdes attraktivitet og potentiale.

BEVARINGSVÆRDIGE KULTURMILJØER I VARDE KOMMUNE – OVERSIGT

1. Blåvandshuk

2. Bunkersanlæg ved Blåvandshuk

3. Øster Oksby

4. Sønderside

5.1 Ho landsby

5.2 Ho og Bordrup

6. Redningsstationen på Skallingen

7.1 Varde Ådal

7.2 Engene vest for Varde by med voldsted til Vardehus

8.1 Janderup Kirkeby

8.2 Janderup Stationsby

9. Billum

10. Hesselmed

11. Visselbjerg

12. Varde middelalderbyplan

13. Arnbjerg

14. Varde Hospital

15. Vejers Strand

16.1 Henne Kirkeby

16.2 Henne Strand

16.3 Henne Mølleå

17. Filsø

18. Nymindegab

19. Lønne Stak, Lønne, Kragelund og Vesterlund.

20. Lydum

21. Linding Vandmølle

22. Frisvad Vandmølle

23. Alslev Vandmølle

24. Karlsgårde Vandkraftværk

25. Søviggård

26. Mejls og Bjerggårde

27. Øse

28. Fåborg

29. Vester Starup

30. Nørholm Gods

31.1 Hodde

31.2 Assenbæk Mølle

31.3 Letbæk Mølle

32. Ølgod Stationsby

33. Hjedding Mejeri

34.1 Oksbøl

34.2 Øvelsesterrænet ved Oksbøl

35. Nymindegab lejren

36. Lunderup

37. Hennebjerg

38. Lunde Barfred

39. Hejbøl Knap

40. Hansinelund

41. Skonager Hede

42. Slauggård, Fromssejr, Høllund Søgård (Dalgasslægtens plantage), Hovborg, Klelund og Baldersbæk plantager. (Delvis Varde Kommune)

1. Blåvandshuk

Afgrænsning

Kulturmiljøet omfatter Blåvand Fyr og bygningskomplekset, Blåvand Radio, Blåvand Redningsstation og Strandfogedgården. Afgrænsningen er vist med blå streg på kortet herunder.

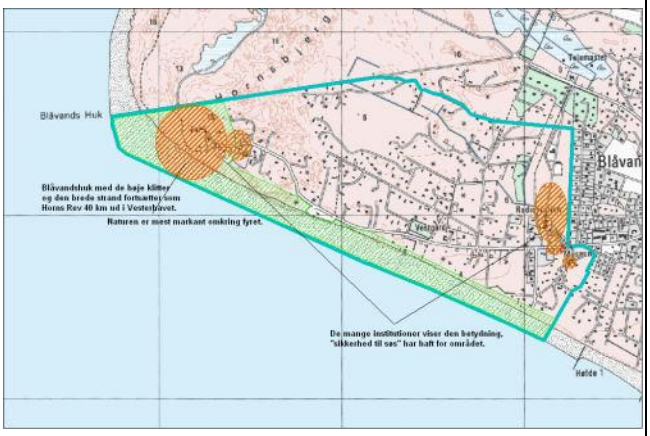

Bevaringsværdier

Det mest markante element er Blåvand Fyr, hvis lys kan ses på en afstand af 20 sømil. Ved foden af fyret ligger fyrmesterboligen med udhus. Neden for klitten nord for vejen ligger en fyrpasserbolig og syd for vejen et dobbelthus med to fyrpasserboliger. Som det næste hus på sydsiden ligger bygningen, der i sin tid blev opført som boliger for personalet ved Blåvand Radio, da denne lå ude ved fyret. Radioen blev oprettet i 1901 for at sikre den trådløse forbindelse til fyrskibene.

Øst herfor ligger bebyggelsen i en beplantning, der hovedsageligt består af fyr. Blåvand Radio flyttede østpå i 1938, hvor man stadig kan se de karakteristiske antenneanlæg, og samtidig opførtes en rækkehusbebyggelse til personaleboliger med lidt have ved.

Lige sydøst for Blåvand Radio ligger Blåvand Redningsstation, der har den tidligere strandfogedgård som nabo. Begge bygninger ligger åbent på det næsten oprindelige græstun, hvis man betragter dem fra nordvest, men sommerhusene mod vest ligger tæt på.

De mange institutioner viser den betydning, "sikkerhed til søs" har haft i området. Naturen er mest markant omkring fyret. Naturen omkring fyret og de mange institutioner i forbindelse med

Mål/sårbarhed

Hvis Blåvandshuk skal beholde sin karakter, må området mellem de tidligere embedsboliger og stranden ikke bebygges eller tilplantes med højere vækster.

Rækken af funktionærboliger ude ved fyret vil fortsætte med at ændre sig, så de opfylder betingelserne for moderne boliger. Deres vigtigste funktion er at danne grænselinjen for den yderste bebyggelse. Der bør ikke gives tilladelse til nye huse i fyrets nærhed.

Fyr, redningsstation og radiostation, der hver på deres måde er i funktion, holdes af de respektive institutioner. Redningsstationen og strandfogedgården ligger åbent på græstunet, og samlet eller høj beplantning må undgås, hvis indtrykket skal bevares. Beplantningen med fyrretræer og andre høje vækster bør ikke udvides, men gerne indskrænkes, ligesom eksisterende græstun og marehalmsområder ikke bør ændres til haveanlæg.

Det historiske miljø omkring fyr, radio- og redningsstation har ligget intakt som en let opfattelig maritim sammenhæng indtil 1985, hvor der blev vedtaget en lokalplan, som muliggjorde udstykning og opførelse af sommerhuse midt i dette kulturmiljø, dog med en mindste grundstørrelse på 2.500 m^2. Dengang fandtes kun ganske få

"sikkerhed til søs" udgør de bærende bevaringsværdier. Kulturmiljøet har national betydning. *(Kilde: Vadehavet Kulturarvsatlas)*	sommerhuse i området. Udviklingen tog fart, og inden for de seneste år er de sidste "huller" blevet udfyldt. Området vil herefter kun være sårbart over for en eventuel fortætning.

2. Bunkersanlæg ved Blåvandshuk	
Afgrænsning 1) Området omkring Tirpitz afgrænses mod syd af Tane Hedevej og mod nord, øst og vest af sommerhusområder i et fredet klitområde ved Heksebjerg. Se kort. 2) Bøffelstillingen ligger i militært øvelsesområde i Vandflod bjerge. Se kort. 3) Området omkring Marineradaren ved Blåvand ligger ved Hornsbjerge.	
Bærende bevaringsværdier Tirpitz-stillingen eller "Vogelnest" udgør en lille del af den såkaldte Atlantvold, der strækker sig ned langs hele den jyske vestkyst. Anlæggets hovedtræk er de to store kanonbunkere, hvoraf den sydlige i dag er indrettet til museum, mens tvillingebunkeren ligger ca. 500 meter mod nord i et fredet klitområde omgivet af sommerhuse. Tirpitz-bunkeren eller skytsbunkerne ligger mellem Blåvand-Oksby og Ho. Anlægget skulle have været et stort kanonbatteri med to skytsbunkere til sikring af indsejlingen til Esbjerg, hvor tyskerne anså muligheden for en allieret invasion for at være størst. Anlægget blev imidlertid aldrig færdigbygget, fordi krigen sluttede inden. Den sydligste bunker er i dag museum, mens den nordlige er utilgængelig for offentligheden. **Sammenhæng med** Foruden Tirpitz-stillingen bør desuden to andre anlæg også fremhæves for deres unikke historiske værdi. Det gælder ikke mindst: Luftwaffe-	De to største anlæg i området, hvoraf det ene er Tirpitz-Stillingen, som nu er museum, ligger syd for Blåvandshuk, og de skulle efter planen have været forsynet med 38 cm kanoner, der dog aldrig blev monteret på grund af krigens slutning. De store kanoner havde kunnet dække indsejlingen til Esbjerg Havn. **Bevaringstilstand** Bunkersbygningerne er generelt i en god bevaringstilstand, hvilket skyldes, at de er fremstillet af jern og metertyk armeret jernbeton, og desuden har ligget tildækket af sand. Til gengæld blev de fleste af dem plyndret for materialer og inventar efter befrielsen. Tiden derefter har naturligvis også ødelagt bunkerne yderligere, men det der er tilbage kræver minimal vedligeholdelse. **Mål/sårbarhed** Udstykning af sommerhusgrunde og opførelse af sådanne i umiddelbar nærhed af bunkeranlæggende vil kunne bryde og ødelægge helhedsindtrykket af

radarstillingen ved Blåvand (Bøffelstillingen) og Marineradar ved Blåvandshuk. Bunkersanlæggene nord og syd for Blåvandshuk er en del af Atlantvolden, der strakte sig fra Spanien til Nordnorge, og som tyskerne byggede under 2. verdenskrig for at forhindre de allieredes landgang på Europas vestkyst. De mange bunkersanlæg, der stadig ligger som synlige spor, afspejler en kortvarig, men vigtig periode i Danmarks historie, hvor tyskerne anlagde bunkers langs de danske kyster. Der var tale om en militær sikring mod allieret landgang, og det afspejler også en udvikling i militær strategi og krigsmaskineri.	forsvarsanlæggene, og gør det allerede i nogen udstrækning i dag især ved Tirpitzstillingen. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Varde Museums registrering fra 2010 og Arbejdsrapport. Vadehavet Kulturarvsatlas. Oversigt over kortlægningsemner. August 2006)*

3. Øster Oksby	
Afgrænsning Kulturmiljøet omfatter rækken af gårde langs Tane Hedevej i området Krogsande med omliggende klitarealer. Afgrænsningen er vist med blå streg på kortet herunder.	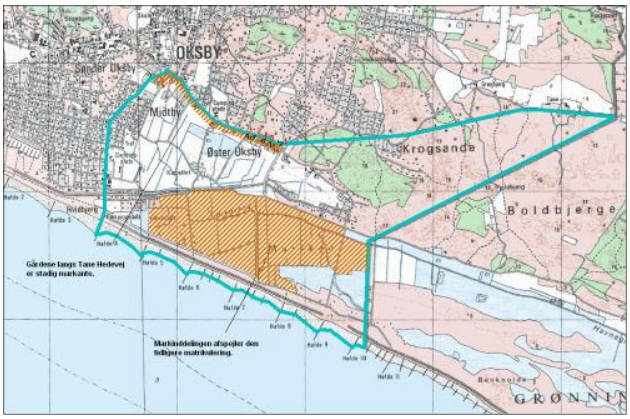
Bevaringsværdier Det åbne klitlandskab, der tidligere prægede hele området, er i dag bevaret vest for Oksby, selv om sommerhusene ligger tæt også dér. Sandet i klitterne holdes af marehalm eller anden lav bevoksning. Det øvrige sommerhusområde ved byen er præget af beplantning med fyrretræer og står i kontrast dertil. Gårdenes beliggenhed i det åbne terræn med udstrakte græsnings- og klitarealer ud mod	**Mål/sårbarhed** Kulturmiljøet er sårbart over for ombygninger og opførelse af landbrugsbygninger, som ikke respekterer områdets karakter. Desuden bør anlæg af moderne haveanlæg og høj beplantning begrænses. Kulturmiljøet har regional betydning. *(Kilde: Vadehavet Kulturarvsatlas)*

Vesterhavet er et værdifuldt træk. Flere af gårdene er ændrede efter tidens smag, men man får stadig et åbenbart indtryk af betingelserne for tidligere tiders bonde/fisker-kultur, der orienterer sig mod Vesterhavet og ikke mod Ho Bugt og dermed Vadehavet. Det er væsentligt, at der værnes om det, der endnu er tilbage. Gårdene langs Tane Hedevej er stadig markante. Markinddelingen afspejler den tidligere matrikulering. De fleste gårde er opført med grundmur i to eller tre længer af egnens typiske røde teglsten, og en del har stadig bevaret deres afhvalmede stråtag. På nogle er murene kalkede måske for at dække over ombygninger. Klitlandskabet strækker sig fra Blåvandshuk og næsten til Ho Bugt. Gårdene lå spredt mellem klitterne, og fordelte sig i Blåvand, Vandflod, Vester, Nørre og Østre Oksby samt Hvidbjerg. Der er ikke langt til den åbne strand nord eller syd for Blåvandshuk. Gårdene ligger i dag med sommerhuse på alle sider, og deres jord er udstykket i sommerhusgrunde, ligesom flere af de gamle gårde nu anvendes til sommerbolig. Der er dog bopælspligt på en del gårde og huse i området.	

4. Sønderside	
Afgrænsning Fiskerlejet Sønderside (under klitterne i den sydlige udkant af Ho Klitplantage). Afgrænsningen er vist med rød streg på kortet herunder.	
Bevaringsværdier Fiskerlejet Sønderside, der var et af de største fiskerlejer i Danmark, havde sin storhedstid i 1400- og 1500-tallet. Det bestod af tre mindre bebyggelser: Sønderside Storleje, Alt Sønderside og Føje Næring. Efterspørgslen efter fisk dalede i 1600-tallet, og i 1634 blev fiskerlejet oversvømmet af en stormflod, hvorefter stedet aldrig helt kom på fode igen. Fiskerlejet ligger i den sydlige udkant af Ho Klitplantage og strækker sig mod Oksby i den sydlige kant af hedesletten ved Boldbjerge. Mod syd løber Havnegrøften, der markerer den gamle strandlinje. Fiskerlejets nøjagtige grænse kendes ikke. Der er indtil videre ikke gjort fund, som kan bekræfte, at det strækker sig øst for Skalling laboratoriet, men de skriftlige kilder omtaler en bebyggelse på Langli, som indtil stormfloden i 1634 var landfast. Prøvegravninger viser, at området har et meget stort forskningsmæssigt potentiale. Under de stedvise metertykke flyvesandklitter gemmer sig velbevarede kulturlag med store mængder af fund.	**Mål/sårbarhed** Området er naturbeskyttet og kan ikke bebygges, men vand og vinderosion kan stedvis være ødelæggende. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Arbejdsrapport. Vadehavet Kulturarvsatlas. Oversigt over kortlægningsemner. August 2006, dkconline.dk)*

5.1 Ho landsby

Afgrænsning

Ho landsby på overgangen mellem klit- og marsklandskabet.

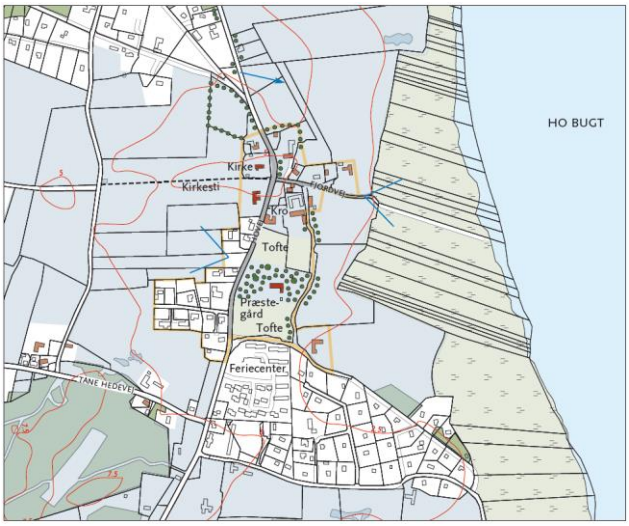

Bevaringsværdier

Ho, der ligger på vestsiden af Ho Bugt, er et eksempel på en landsby, hvor landbrug blev kombineret med fiskeri, søfart og handel.

Det er bebyggelsens karakteristiske placering på overgangen mellem klit/ager og marsk samt det vidtstrakte, marsklandskab, der er kulturmiljøets bærende bevaringsværdier.

Ho er en vejklyngeby med tre delvist adskilte bebyggelser og en del gårde spredt ud over bymarken. Landsbyen rummer kirke (opført omkring 1450), præstegård og -have samt markedsplads (Ho Fåremarked). De fleste gårde er to- eller trelængede, og en del har stadig deres stråtag. Mange fremtræder i dag som pudsede, men bl.a. præstegårdens stuehus står stadig i egnens karakteristiske røde sten. Der er stadig en del fastboende i Ho, men mange af gårdene anvendes i dag som sommerhuse, ligesom deres jord er udstykket til sommerhusgrunde.

Marskarealerne mod øst mellem landsbyen og Ho Bugt anvendtes primært til græsning af kreaturer, mens sandsletten vest for Ho også brugtes til landbrug.

Mål/Sårbarhed

Området er meget sårbart over for ny bebyggelse, anlæg, tilplantning mv., der kan sløre den klare grænse mellem engene og bebyggelsen på de højere liggende strøg. Man bør specielt undgå bebyggelse og beplantning, der kan hindre de åbne kig mellem bebyggelsesklyngerne ud over marsklandskabet og Ho Bugt. Desuden er det vigtigt at opretholde åbenheden vest for kirken.

Derudover kan landsbyen været truet af yderligere nedlæggelse af landbrugsbedrifter, ændrede driftsformer i marsken og afvanding, der kan sløre inddelingen og dermed tidligere tiders indviklede ejendomsforhold. Der er udarbejdet en bevarende lokalplan for Ho landsby.

Ho's beliggenhed tæt ved engene og marsken opleves som attraktivt, idet der flere steder er mulighed for at opleve den smukke udsigt ud over Ho Bugt og Vadehavet. Ho ligger i et fladt landskab, hvor ændringer kan ses på lang afstand. Derfor har det betydning, at nye bebyggelser indpasses i de rigtige proportioner og materialer. Den oprindelige vejstruktur har høj bevaringsværdi og giver flere smukke oplevelser, når man færdes rundt i byen. Byen er følsom over for væsentlige ændringer i beplantningerne. Det er vigtigt at fastholde de store

I forbindelse med udstykningen omkring 1800 blev marskengene opdelt i utallige smalle parceller, som sikrede gårdejerne så langt væk som fra Vejers adgang til hø fra marsken. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Arbejdsrapport. Vadehavet Kulturarvsatlas. Oversigt over kortlægningsemner. August 2006)*	træer, men også de gamle læhegn som der flere steder er rester af. Tofterne mellem de gamle gårde har høj bevaringsværdi, disse er særlig sårbare, såfremt der kommer nye bebyggelser eller beplantninger. Ho er omfattet af en bevarende lokalplan, som sikrer husenes fortsatte autenticitet. De gamle marker vest for landsbyen er følsomme over for bebyggelser, herunder sommerhuse, eller skovbeplantninger.

5.2 Ho og Bordrup	
Bevaringsværdier Ho og Bordrup ligger i den nordligste del af Vadehavet på vestsiden af Ho Bugt. Marskarealerne mod øst mellem landsbyerne og bugten anvendes primært til græsning af kreaturer, og sandsletten vest for Ho bruges også til landbrug. Bordrup, der nu er eksproprieret, lå omkranset mod nord, vest og syd af Bordrup Klitplantage, hvor egnens ældste klitbeplantning blev foretaget i 1853. Mod nord afgrænses Ho af Oksby Klitplantage og mod syd af Ho Klitplantage, hvis sydlige grænse går, hvor fiskerlejet Sønderside lå, før Skallingen blev dannet. Ho lå dengang centralt med kort afstand til både Ho Bugt og Vesterhavet. Ho ligger på overgangen mellem klit- og marsklandskabet og Bordrup lå på kanten mellem marsk og ager. Fra 1500-tallet og indtil plantagerne blev plantet i sidste halvdel af 1800-tallet, var sandsletten plaget af sandflugt fra vest. Marskens græs og senere også græsningsmulighederne på Skallingen samt den lette adgang til bugten og havet gav dog befolkningen et rimeligt indkomstgrundlag. De fleste gårde er to- eller tre længer, og en del har stadig deres stråtag. Mange fremtræder i dag som pudsede, men bl.a. præstegårdens stuehus står stadig i egnens karakteristiske røde sten.	**Afgrænsning** Områderne omkring Ho og Bordrup bestående af landsbyer og bebyggelser langs Ho Bugt og Varde Å vest for Varde. **Mål/Sårbarhed** Den meget karakteristiske bebyggelsesstruktur bør bevares. Områderne er meget sårbare over for ny bebyggelse, anlæg, tilplantning mv., der kan sløre den klare grænse mellem engene og bebyggelsen på højderyggene eller visuelt opdele de store sammenhængende engstrøg. Man bør specielt undgå bebyggelse og beplantning, der kan hindre det frie udsyn til og fra kirkerne, men også de åbne kig mellem bebyggelsesklyngerne ud over marskengene, Ho bugt og Varde Ådal bør bevares. Derudover kan områderne være truet af yderligere nedlæggelse af landbrugsbedrifter, ændrede driftsformer i marskengene og afvanding, der kan sløre inddelingen og dermed tidligere tiders indviklede ejendomsforhold. *(Kilde: Arbejdsrapport. Vadehavet Kulturarvsatlas. Oversigt over kortlægningsemner. August 2006, Ribe Amts Regionplan 2016)*

6. Redningsstationen på Skallingen	
Bevaringsværdier Skallingen er dannet efter den store stormflod i 1634. Skallingen dyrkes ikke, men den naturlige plantevækst er blevet udnyttet til høslæt og græsning for får og kvæg. Høslættet ophørte under krigen på grund af minefaren, og derefter satte landmændene ungkreaturer på sommergræsning i stedet for. Redningsstationen på Skallingen blev indviet i 1877 som en bistation under Blåvand, men med særskilt mandskab, og den blev nedlagt i 1944 givetvis på grund af tyskernes udlagte miner. Redningsstationen har i en årrække været anvendt som bolig for hyrden på Skallingen, men er de sidste to år blevet brugt som offentligt udstillings- og "madpakkehus".	**Afgrænsning** Halvøen Skallingen med redningsstationen. **Mål/Sårbarhed** Der skal udarbejdes mål og sårbarhedsvurdering for kulturmiljøet på Skallingen, før der tillades nybyggeri og ombygninger. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Arbejdsrapport. Vadehavet Kulturarvsatlas. Oversigt over kortlægningsemner. August 2006)*

7.1 Varde Ådal	
Afgrænsning Kulturmiljøet omfatter ådalen med kirkerne og rækken af gårde/bygninger, der ligger på kanten af ådalen langs højdekote 5.0. Afgrænsningen følger i princippet 5 m-koten.	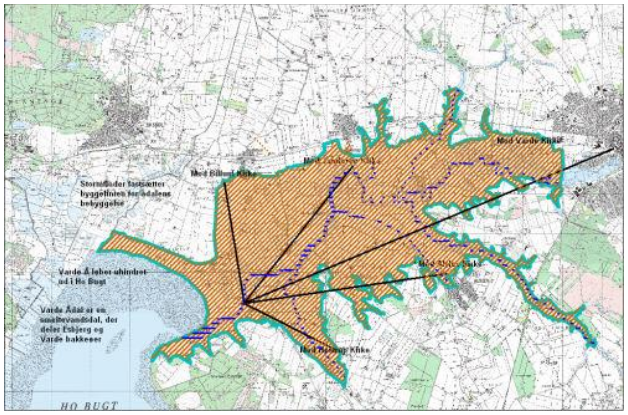
Bevaringsværdier De brede enge langs Varde Å strækker sig fra udløbet i vest ind mod Varde, hvor engarealerne helt ned til åen er bebyggede. På begge sider af ådalen ligger landsbyerne tæt med de yderstliggende og formentlig ældste gårde placeret langs 5-meter koten, hvor de er så tæt på åen som muligt, men i sikkerhed for de tilbagevendende oversvømmelser.	**Mål/sårbarhed** Hvis ådalen skal beholde sin åbne karakter, skal bebyggelsen holdes over kote 5.0, og byggeri, der skiller sig ud fra de eksisterende gårde og huse – iøjnefaldende eller højt erhvervs- eller boligbyggeri, skal undgås i engens nærhed. En ukritisk tilplantning vil også virke ødelæggende for ådalen og må undgås, ligesom det bør overvejes at åbne sigtelinjerne til kirkerne. Fra Tarphagebroen

Det er rækken af bygninger og ikke det enkelte hus, der er væsentlig i denne sammenhæng, som afgrænsning af den åbne, ubebyggede ådal. Mest markant er dette på nordsiden ved Janderup og Billum samt ved Kjelst, hvor den karakteristiske bebyggelse fortsættes ud mod Ho Bugt. Mod syd ligger landsbyerne Alslev, Vibæk, Hostrup, Kokspang og Kravnsø, der har samme karakteristiske træk, dog orienteret mere mod de tilløbende vandløb, Alslev Å, Hostrup Bæk og Kokspang Bæk end mod selve Varde Å. Også Jacobi Kirke i Varde samt landsbykirkerne i Billum, Janderup, Alslev og Hostrup er (og burde som tidligere være) tydelige pejlemærker langs Ådalen. Klynger af gårde på overgangen mellem eng og agerland. Bebyggelsen danner tilsammen et bånd, der følger den samme terrænkote. Fælles adgangsveje til marskengene, der er opdelt i smalle indgrøftede parceller eller fenner. Janderup Holm, tidligere ø i Janderup-Billum enge, med talrige oldtidsfund. Janderup med kirke, færgekro og spor af gammel ladeplads. Billum med kirke, forsamlingshus og skole på det højere liggende terræn adskilt fra selve byen. Begge kirker meget markant placeret i landskabet. Ny udstykning syd for kirken i Billum hindrer dog delvist det frie udsyn til og fra kirken. I Hyllerslev enkelte gårde af høj bevaringsværdi. Elkærhøj voldsted.	er der udsyn til fem kirker: Billum, Janderup, Varde, Alslev og Hostrup. Imidlertid er udsynet til Alslev Kirke nu hindret af træer, ligesom Hostrup Kirke også snart forsvinder mellem trækronerne. Den meget karakteristiske bebyggelsesstruktur bør bevares. Områderne er meget sårbare over for ny bebyggelse, anlæg, tilplantning mv., der kan sløre den klare grænse mellem engene og bebyggelsen på højderyggene eller visuelt opdele de store, sammenhængende engstrøg. Man bør specielt undgå bebyggelse og beplantning, der kan hindre det frie udsyn til og fra kirkerne, men også de åbne kig mellem bebyggelsesklyngerne ud over marskengene, Ho Bugt og Varde Ådal bør bevares. Derudover kan områderne være truet af yderligere nedlæggelse af landbrugsbedrifter, ændrede driftsformer i marskengene og afvanding, der kan sløre inddelingen og dermed tidligere tiders indviklede ejendomsforhold. Kulturmiljøet har regional betydning. *(Kilde: Vadehavet Kulturarvsatlas)*

7.2 Engene vest for Varde by med voldsted til Vardehus	
Afgrænsning Kulturmiljøet omfatter ådalen vest for Varde, med engstrøgene helt ind til Torvegadebroen.	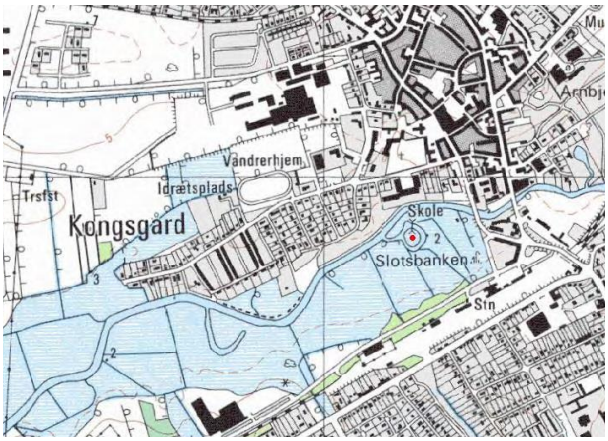
Bevaringsværdier Varde Ådal strækker sig som en grøn kile fra vest mellem byens nyere kvarterer helt ind til Torvegadebroen, der krydser åen lige syd for Torvet. De store engstrøg, helt ind til bykernen er et unikt træk og vidner om byens nære sammenhæng med og afhængighed af engarealerne. Set fra broen ligger Slotsbanken – voldstedet med den omgivne, vandfyldte grav, der står i forbindelse med åen – mod syd i engene tæt på byen. De åbne enge langs åen bliver sammen med de lavtliggende af byens huse fra tid til anden oversvømmet i forbindelse med stormflod.	**Mål/sårbarhed** Områderne er meget sårbare over for ny bebyggelse, anlæg, mv., der kan sløre den klare grænse mellem engene og bebyggelsen i byen eller visuelt opdele de store sammenhængende engstrøg. En ukritisk tilplantning vil virke ødelæggende for ådalen og bør undgås. *(Kilde: Vadehavet Kulturarvsatlas, Ribe Amts Regionplan 2016)*

8.1 Janderup Kirkeby

Afgrænsning

Åen danner afgrænsningen mod syd. Den vestlige grænse går fra åen langs ladepladsens vestre samt nordre skel, og følger vejen til Åkirkevej 40. Herfra stik øst til kirkens parkeringsplads samt øst om kirkegården og direkte mod syd til åen.

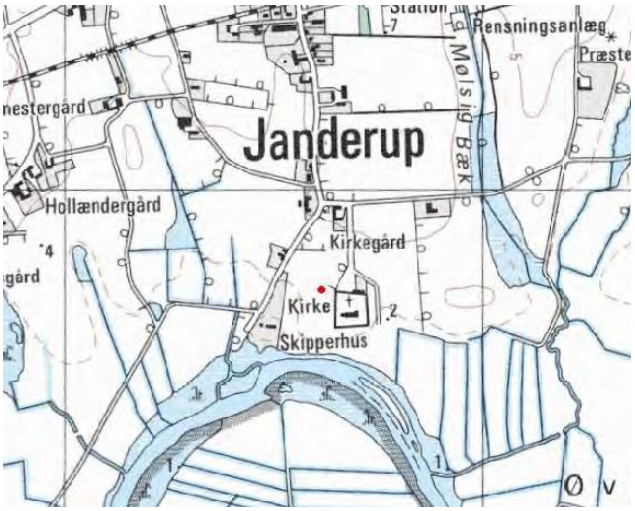

Bærende bevaringsværdier

Det eksisterende naboskab mellem kirke, kro/færgegård og ladeplads giver et godt indtryk af de centrale elementer i landsbyen Janderup, indtil byens centrum ved jernbanens anlæggelse i 1903 blev flyttet mod nord, op omkring stationen. Bygningernes beliggenhed og den naturskabte ladeplads, der til en vis grad vedvarende har været i funktion, udgør en enhed, som sammen med de åbne engarealer viser et forhold, der formentlig har eksisteret siden middelalderen. Disse forhold er de bærende i dette kulturmiljø.

Sammenhæng med:

Købstaden Varde havde en række ladepladser. Janderup var den nærmeste, men også Kjelst og Hjerting fungerede som ladepladser i Vadehavet, hvorimod Sønderside og Vesterside var orienteret mod Vesterhavet.

Bevaringstilstand:

Janderup kirke er ny istandsat. Kroen er i god stand, men noget forandret. Ladepladsen er relativt nyindrettet som rekreativt område og teltplads, hvilket bevarer pladsens åbne karakter mod åen. Derimod lukker den lægivende beplantning om pladsen for det åbne udsyn mod vest. Å og engarealer ligger tilsyneladende, som de har gjort i

Mål/sårbarhed

Kirken og ladepladsen holdes af det offentlige. Ladepladsen bør som nu slås løbende, så der er åben adgang til åen. Kro/færgegård vil fortsætte med at ændre sig, så de opfylder betingelserne for moderne boliger. Yderligere byggeri og tilplantning bør undgås i områdets nærhed, og den eksisterende beplantning bør tages op til vurdering og reduceres eller helt fjernes af hensyn til det frie udsyn. Tages disse ting ikke til overvejelse, mister området sin karakter.

I området omkring kirken og ladepladsen bør yderligere byggeri og tilplantning helt undgås, og den eksisterende beplantning bør tages op til vurdering og reduceres eller fjernes af hensyn til det frie udsyn. Ladepladsen bør som nu slås løbende, så der er åben adgang til åen.

Kulturmiljøet har regional betydning.

(Kilde: Vadehavet Kulturarvsatlas, Kommuneatlas Varde)

århundreder, men en del sammenhængende beplantning af ret høje træer er ved at ændre stedets karakter.	

8.2 Janderup Stationsby

Afgrænsning

Kulturmiljøet omfatter Janderup Stationsby.

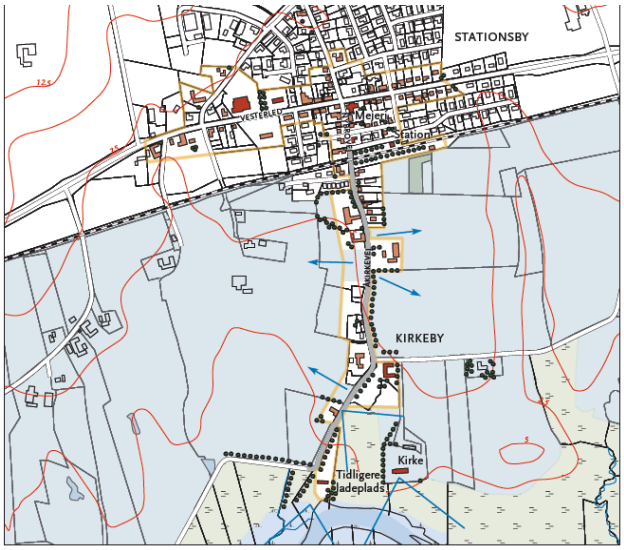

Bevaringsværdier

Janderup består af to dele, henholdsvis den gamle Kirkeby, der strækker sig langs den nord-sydgående Åkirkevej helt ned til Varde Å, og stationsbyen, der ligger på det højere liggende terræn nord for ådalen.

Det karakteristiske ved stationsbyen er banen, stationen med tilhørende pakhus og det helt lige øst-vestgående vejforløb, som hovedgaden Vesterled har igennem byen. Byen rummer desuden typiske institutioner fra andelstiden som mejeri, brugs og kro. Arkitekturen i stationsbyen er typisk stationsbystil: Villaer med pudsede facader og villaer opført i Bedre Byggeskik.

Stationsbyen er en større bebyggelse, der først har nydt godt af jernbanen, siden har den vendt sig mod trafikken og turisterne på landevejen. Byen har plejehjem, brugs, kro og et nedlagt mejeri. I øvrigt tæller bebyggelsen enkelte gårde, men præges især af enkelthuse på række langs vejene. Nær stationen ligger de ældre huse, der er præget af byggestilarter fra begyndelsen af århundredet. Omkring banelinjen og den fine, lille station med tilhørende pakhus er der et fint miljø.

Mål/sårbarhed

Stationsbyen er sårbar over for forandringer i byernes struktur, eksempelvis ændringer af Åkirkevejs profil og forløb. Bebyggelserne er sårbare over for andre materialevalg end de oprindelige.

De smukke kig mellem bygningerne og beplantningerne fra Åkirkevej ud over markerne, engene, ned til kirken og ud over den store marsk, er væsentlige som en del af Janderups identitet. Ændringer i beplantningerne ved fældninger af læhegn eller fældning af markante træer langs Åkirkevej vil forringe helhedsindtrykket. Området omkring Åkirkevej er sårbart over for nye boliger såvel som større produktionsbygninger mellem de gamle gårde.

Kulturmiljøet har regional betydning.

(Kilde: Vadehavet Kulturarvsatlas, Kommuneatlas Varde)

9. Billum	
Afgrænsning Kulturmiljøet omfatter de bevaringsværdige sammenhænge, der er vist i Kommuneatlas.	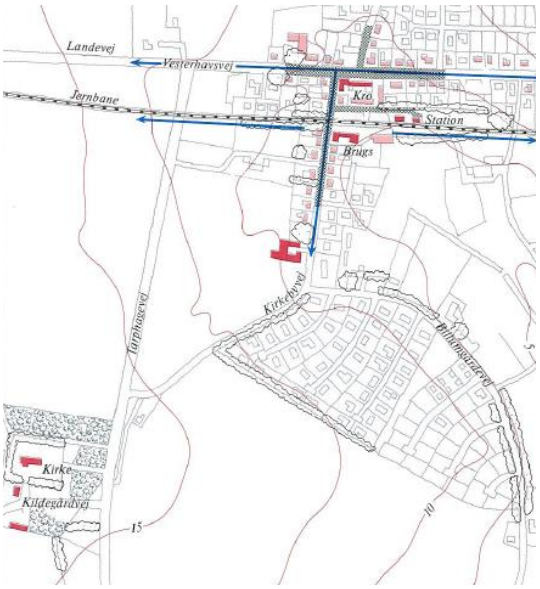
Bevaringsværdier Billum består af en klart adskilt Kirkeby og stationsby med station, brugs, kro (stærkt ombygget), missionshus, enkelte gårde og karakteristiske stationsbyhuse. De to byer ligger dog klart adskilt og opleves som to selvstændige bebyggelser. Som type er Billum stationsby identisk med nabobyen Janderup. Jernbanen og landevejen har formet bebyggelsen. Foruden privatbanestationen er her en brugs, en stærkt ombygget ældre kro og et missionshus. Byen rummer enkelte gårde, flere karakteristiske 'stationsbyhuse', og mod syd et større parcelhusområde. Billum kirke er fra senromansk tid, og sognet blev nævnt første gang i 1324. Kirken ligger højt over Varde Ådal med de brede Billum og Tarp enge i et udpræget landbrugsområde. Kirkens orientering afviger noget til syd, og det skulle efter sigende skyldes, at den var et vartegn i forbindelse med indsejlingen til Varde Å. Billum kirke ligger 17 m over havet på en udløber af Varde bakkeø, der mod øst og syd falder ned mod Varde Å, der fire km fra kirken munder ud i Ho Bugt. Den ligger en halv km fra landsbyen sammen med lidt spredt bebyggelse i	**Mål/sårbarhed** Både kirkebyen og stationsbyen er sårbare over for forandringer i byernes struktur. Bebyggelserne er sårbare over for andre materialevalg end de oprindelige. I området omkring kirken bør den eksisterende beplantning vurderes og reduceres eller fjernes af hensyn til det frie udsyn. Det er især vigtigt, at området nord for kirken holdes åbent, da det blandt andet er herfra, kirken markerer sig bedst. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Varde Museums registrering fra 1999, Kommuneatlas Varde, Registrering af kirkeomgivelser i Ribe Amt og Vadehavet Kulturarvsatlas)*

det åbne land, men med en ny udstykning mod sydøst. Billum Kirke er en markant bygning, som dominerer omgivelserne, men det kræver, at området holdes åbent, også når man ser op mod kirken fra syd!	

10. Hesselmed

Afgrænsning

Lillebæk er den vestlige afgrænsning op til vejen, der går nord om Hesselmed og udgør den nordlige grænse. Mod syd danner bækken en gaffel, hvis østre ben, Hesselmed Bæk er afgrænsningen mod syd. Den østre grænse følger gårdens matrikelskel ned til bækken.

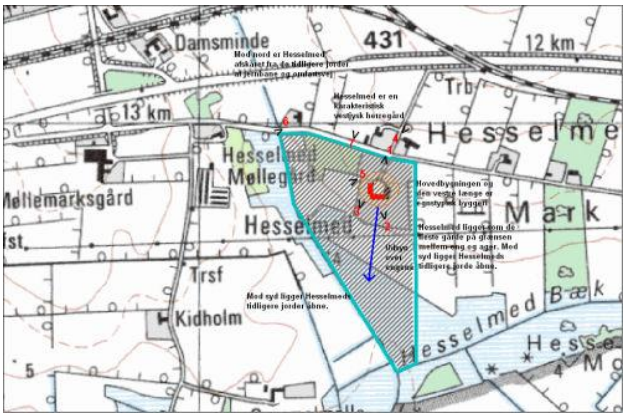

Bærende bevaringsværdier

De bærende bevaringsværdier udgøres af de bevarede bygninger og voldanlægget samt stedets karakteristiske beliggenhed og autenticitet. Med udsynet over engarealerne mod syd kan man stadig fornemme stedets karakter og de gode naturskabte betingelser, der har ligget til grund for, at hovedgården blev opført netop her.

Sammenhæng med:

Den vestjyske herregårdtype kendes blandt andet også fra Søviggård og Hennegård, der begge oprindeligt har orienteret sig mod Vesterhavet i modsætning til Hesselmed, der orienterer sig til Ho Bugt og Vadehavet.

Bevaringstilstand:

Gårdens bygninger trænger til istandsættelse, og der er udarbejdet planer for dens tilbageførelse, som blandt andet omfatter en nybygning i tillempet stil i stedet for kalksandstensbygningen. Voldanlægget, som er fredet efter Naturfredningsloven fra 1937, er bevokset med træer, men forekommer stort set intakt. Beplantningen af haven begrænser i dag udsigten over engen, men et par meget gamle træer på gårdspladsen og i indkørselen fra nord kan muligvis bevares. Mod nord er hovedgårdens jord afskåret af både jernbane og moderne vejanlæg.

Mål/sårbarhed

Hovedbygningen der er fredet, bør sættes i stand inden for overskuelig fremtid. Beplantningen bør tilpasses, så udsigten over engene genetableres, og voldanlægget bør ryddes for beplantning. Moderne byggeri, der afviger fra hovedgårdens arkitektur, bør ligesom udstykning undgås.

11. Visselbjerg	
Afgrænsning Kulturmiljøet omfatter Visselbjerg Hovedgård og den udstykkede landsby Vibæk. Afgrænsningen er vist med blå streg på kortet herunder.	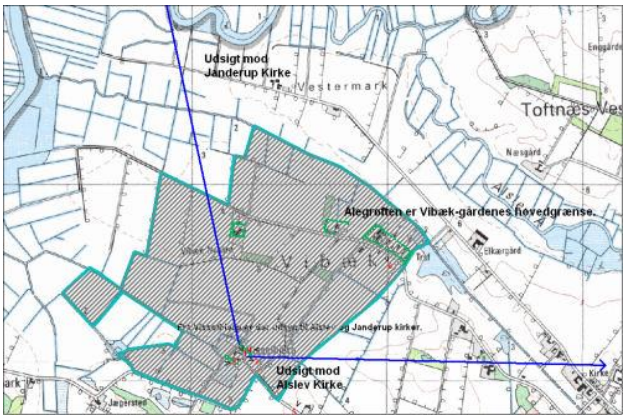
Bevaringsværdier Visselbjergs jorder ligger med de udstykkede Vibæk-gårde og et frit udsyn over engene på hver side af Varde Å. Voldstedet markerer stadig hovedgården, som den lå, da bøndergodset blev stykket fra i 1771, ligesom de henholdsvis spredte gårde og de tætliggende gårde i Vibæk, der dengang blev selvstændige, har ligget nogenlunde uændret i landskabet gennem mere end 200 år. Af hovedgården er kun voldanlægget bevaret med grave på de tre sider mod vest, syd og øst. Voldanlægget er tørt og bevokset med træer og krat som afgrænsning af haven til den nuværende gård. Fra Visselbjerg blev seks gårde udstykket og blev til bebyggelsen Vibæk. Den indbyrdes sammenhæng mellem disse relativt uforandrede elementer er det væsentlige ved kulturmiljøet.	**Mål/sårbarhed** Haveanlæg og anden træplantning bør begrænses for at beholde områdets åbne karakter, ligesom udstykning og vejanlæg bør undgås. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Vadehavet Kulturarvsatlas)*

12. Varde middelalderbyplan	
Afgrænsning Kulturmiljøet omfatter indfaldsvejene og det middelalderlige vejnet.	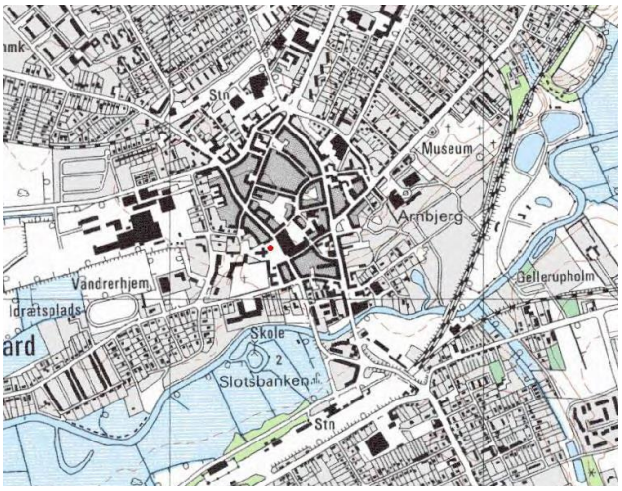
Bevaringsværdier Adskillige veje nordfra - fra Nymindegab (Ringkøbing), Holstebro, Viborg og Vejle - fører mod Varde for at passere Varde Å over Varde Bro, og de fortsætter som én vej sydpå mod Ribe - dog med en afstikker mod sydvest til Hjerting. Frem til midten af 1800-tallet førte vejene frem til byens porte, og gaderne inde i byen har tilpasset sig byens struktur siden middelalderen med de afgrænsende volde. Systemet af veje, der i århundreder har strålet ind mod Varde er sammen med den centrale bydels middelalderlige gadenet intakt, selv om byens bygninger stort set alle brændte i enten 1797 eller 1821. Det er vejnettets stort set uforstyrrede struktur, der i denne sammenhæng er det centrale og bevaringsværdige. Acciseboden, der lå ved Østerport er bevaret, dog i ombygget skikkelse. Accisen, som var en afgift, der fra senmiddelalderen til 1852 var pålagt visse varer, blev opkrævet ved acciseboderne, der lå ved købstædernes porte. Toldkammeret ved Varde Bro er også bevaret.	**Mål/sårbarhed** Gadegennembrud, omlægning og sløjfning af gader og indfaldsveje bør undgås. Der er udarbejdet en bevarende lokalplan for Varde bymidte. Kulturmiljøet har regional betydning. *(Kilde: Vadehavet Kulturarvsatlas)*

13. Arnbjerg

Afgrænsning

Kulturmiljøet omfatter det centralt beliggende parkområde anlagt i midten af 1800-tallet med høje bøgetræer, store plæner og vekslende haveanlæg. Afgrænsningen er vist med brun raster på kortet herunder.

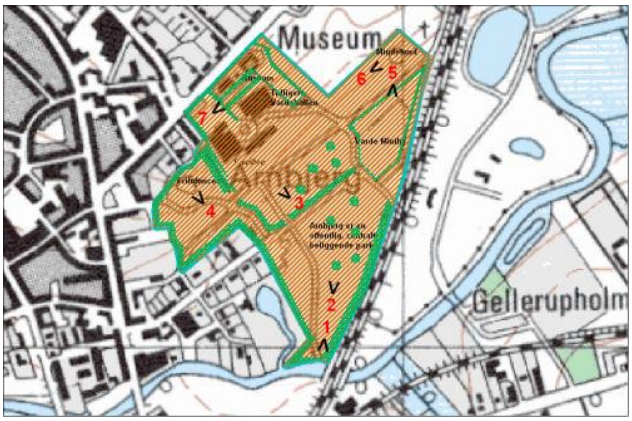

Bevaringsværdier

På malerier og ældre billeder fra 1800-tallet, hvor Varde ses over åen fra syd, fremtræder området med Arnbjerg øst for byen som træklædt, og de høje bøgetræer er stadig det mest fremherskende træk for parken, selv om den lavere del ned mod åen er præget af anden beplantning.

Arnbjerg blev kendt i trediveårskrigen, da Wallensteins soldater anlagde en skanse på bakken øst for Varde, hvorfra de med deres skyts kunne beherske byen. Skansen kan ses på kortet i Resens Atlas fra ca. 1660. Arnbjerg Pavillonen blev opført i 1899, fordi byrådet i Varde ville forsøge at undgå, at vardenserne tog til Esbjerg for at more sig.

Mindelunden, der afgrænser Arnbjerg mod øst, blev indrettet efter anden verdenskrig med Anker Hoffmanns monument for frihedskampen. Her er også mindesten for de syv vardensiske modstandsfolk, der mistede livet under krigen. Friluftsscenen blev bygget i 1947 og bruges nu hvert år af teatergruppen 7-Kanten til deres sommerspil samt til den årlige Open Air rock-koncert.

Da Arnbjerg lå frit mod øst uden for byen, har det med sine 13 m rejst sig højt mod nord i forhold til den nærliggende Varde Å. I dag ligger parken som en grøn oase midt i byen og skråner fra det høje punkt mod øst og syd ned mod åen. Parken er opdelt med store plæner, hvor byens befolkning kan sidde eller ligge og nyde solen, samt skyggefulde

Arnbjerg Pavillonen er tegnet af arkitekt E. Fleischer fra Århus og opført i 1899 med Varde kommune som bygherre. Der er i tidens løb foretaget flere om- og tilbygninger, bl.a. en stor mødesal i 1914 og en værelseslænge mod øst i 1989, hvor stedet blev til Hotel Arnbjerg.

Mål/sårbarhed

Der bør ikke gives tilladelse til byggeri eller lignende i Arnbjergparken. Parken bør vedligeholdes, så der veksles mellem folkeparksanlæg og mere lukkede havemiljøer. Det er også væsentligt, at hele området fortsætter med at være tilgængeligt for alle.

Kulturmiljøet har lokal betydning.

(Kilde: Vadehavet Kulturarvsatlas)

stier og flere mindre afsnit, der er tematisk inddelte med afstemt beplantning. Pavillonen, der i dag er en del af Hotel Arnbjerg, ligger sammen med friluftsscenen i den høje del mod nordvest, og Mindelunden afgrænser parken mod øst. Sydøst for parken ned mod åen ligger Varde Miniby.	

14. Varde Hospital	
Bevaringsværdier Hospitalet ligger i dag på samme grund, som den oprindelige bygning blev opført på i 1520. Dengang lå bebyggelsen ud til det åbne land, og i dag er Hospitalet et byhus midt i byen. Varde Hospital er oprettet før reformationen i 1520 af en borger i byen, Marquard Nielsen, kaldet "den rige". Hospitalet var ikke et sygehus i vore dages forstand, men en stiftelse for gamle og svagelige mennesker uden egne midler. Hospitalet blev administreret af kirken og byens råd. Bygningen har været brændt flere gange, sidst i 1821, det nuværende hus er fra 1824. På det ældste kort over Varde i Resens Atlas fra ca. 1660 ses Hospitalet måske endda som en tofløjet bygning længst mod vest i det, der dengang hed Hospitalsgade, den nuværende Vestergade. Fra Hospitalet, byens vestligste bygning har man kunnet se ud over bymarken og det tilgrænsende hedelandskab samt følge ådalens linjer mod vest. Hospitalsbygningen fra 1824 er et længehus med facaden rytmisk opdelt i fag. Det er opført i røde mursten med grundmur og kun i én etage i modsætning til den bygning, der ses på kortet i Resens Atlas, som havde to etager. I 1937 blev bygningen restaureret og ombygget, så den kom til at indeholde fem toværelses lejligheder med køkken og WC til hver og bad i kælderen.	**Mål/sårbarhed** Der skal udarbejdes mål og sårbarhedsvurdering for kulturmiljøet ved Varde Hospital, før der tillades nybyggeri og ombygninger. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Arbejdsrapport. Vadehavet Kulturarvsatlas. Oversigt over kortlægningsemner. August 2006)* 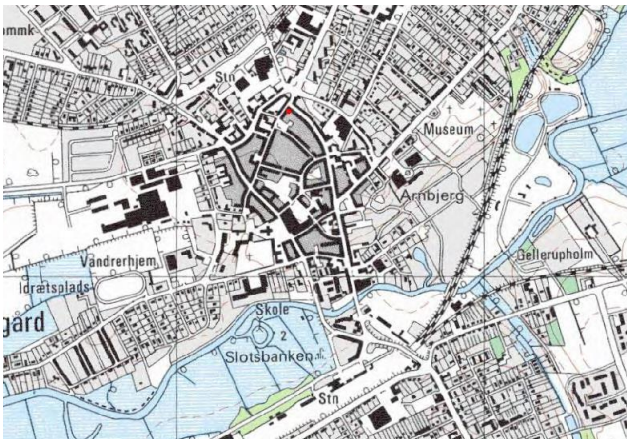

15. Vejers Strand

Afgrænsning

Mod nord begynder afgrænsningen, hvor Nordvej drejer mod øst og følger stien, der drejer mod vest og peger på en gennemgang mellem klitterne til stranden. Østgrænsen dannes af rækken af sommerhuse og -grunde langs Nordvejs østside, følger Vejers Havvej og fortsætter langs rækken af sommerhuse og -grunde ved Sydvejs østside. Den sydlige afgrænsning markeres af Sydvejs udmunding i Vejers Sydstrand og følger stien, der går mod vest fra Vejers Sydstrand til stranden. Havet er grænsen mod vest.

Bærende bevaringsværdier

Sommerhusbebyggelse (1920-1930) i de yderste klitrækker med udsigt over Vesterhavet samt Strandhotellet og Hotel Klithjem der begge har eksisteret siden feriestedets begyndelse. Husene omkring og vest for Nordvej ligget i et nærmest selvgroet system, hvor det stadig er muligt at passere klitterne ned til stranden. Ved Sydvej ligger husene langs vejens østside, mens området vest for vejen er åbent.

Sommerhusene ligger i det åbne klitlandskab – ofte på toppen af en klit med udsigt over havet. Grundene er ikke indhegnede, og der er frit udsyn og passage over klitterne til havet.

Sammenhæng med

De øvrige badesteder langs den danske vestkyst.

Bevaringstilstand

Selv om der stadig findes enkelte markante sommerhuse fra 1900-tallets første årtier, samt Strandhotellet og Hotel Klithjem begge har eksisteret på stedet siden feriestedets begyndelse, er det ikke bygningerne som sådan, der er det bevaringsværdige i dette kulturmiljø.

Det bevarende er hotellernes centrale placering ved bygaden og havet samt sommerhusenes beliggenhed på godt og ondt ved Nordvej. Sommerhusene er som et stort puslespil, hvor grundene med huse er som brikker, der hver især forsøger at få den optimale placering, gerne på toppen af en klit med udsigt over havet – et

Mål/Sårbarhed

Bygningskoncentrationer på enkelte større grunde som bankens sommerhuse (nu Nordvej 39) og ferielejlighederne (nu Nordvej 11) ved Snerlevej bør undgås, ligesom store sommerhuse på mindre grunde og poolhuse bør anbringes andre steder. Nybyggeri skal opføres, hvor det gamle hus lå, og må for at begrænse størrelsen ikke indeholde flere sengepladser end det foregående hus. Området vest for Sydvej bør ikke bebygges yderligere. Ved ombygning eller renovering af Strandhotellet og Klithjem skal bebyggelsen holde sig inden for de samme rammer i areal og høje selv om arkitekturen ændres. Beplantningen i hele kulturmiljøet skal være jordnær, og egnsfremmede planter bør undgås. Indtrykket af familiesommerhuse med begrænset udlejning og den frie adgang til stranden ønskes bevaret så man undgår yderligere hotel-, feriehus- eller lejlighedsanlæg inden for kulturmiljøet.

Kulturmiljøet har lokal betydning.

(Kilde: Varde Museums registrering fra 2010)

fænomen der gentages langs Sydvej, hvor det er muligt. Kun på steder med høj bygningskoncentration forsvinder denne frie fornemmelse, men mange steder findes den stadig.	

16.1 Henne Kirkeby

Afgrænsning

Mod syd afgrænses kulturmiljøet af Filsø / Henne Mølleå. Blåbjergvej og dennes forlængelse ned mod Filsø udgør den østlige grænse. Mod vest går grænsen langs Hennegårds vestlige tilkørselsvej fra Strandvejen og sydpå langs dennes forlængelse mod Henne Mølleå samt nord om Hennegård.

Bærende bevaringsværdier

Den vestjyske herregård, Hennegård er opført ved nordsiden af Filsø og beliggende vest for Henne Kirkeby, hvor kirken og præstegården er placeret henholdsvis vest og øst i byen med gårdene på række langs bygaden (Kirkebyvej) samt kro og skole centralt placeret. Hennegård og bebyggelsen langs bygaden i Henne Kirkeby lå efter gamle kort på overgangen mellem engen ned mod Filsø og den højere liggende agerjord. Et forhold der i store træk er uændret frem til i dag trods afvandingen af søen med indvundne, bredere landbrugs- og engarealer til følge. Flere af gårdene er ændrede efter tidens smag, men tilsammen giver de stadig et fint indtryk af tidligere tiders landbystruktur.

Sammenhæng med

Byen er enestående for området med sin beliggenhed ved nordsiden af Filsø, der tidligere var Danmarks næststørste sø.

Bevaringstilstand

Bebyggelsesstrukturen, hvor herregården med rester efter den tidligere voldgrav, kirken og gårdene ligger på række langs nordsiden af bygaden (Kirkebyvej), er stort set intakt. Hovedparten af bygningerne er stadig tilpasset den oprindelige byggestil, mens andre fremtræder som moderne familieboliger. Skolen har som eneste bygning trods flere placeringer altid ligget syd for vejen, mens et bolig-/erhvervsbyggeri syd for bygaden og en bolig syd for den relativt nye amtsvej (Strandvejen) er af nyere dato.

Mål/sårbarhed

Der bør ikke gives tilladelse til yderligere bebyggelse på arealerne syd for den gamle bygade (Kirkebyvej) eller Strandvejen ned til Filsø. Højere plantevækst bør undgås eller fjernes, så det frie udsyn ned mod søen forbliver intakt, ligesom master og møller bør anbringes et andet sted. Eventuelt nyt byggeri eller ændringer i eksisterende byggeri skal tilpasses den lokale byggeskik, ligesom anlægsarbejder på hele arealet skal afpasses efter lokale traditioner.

Kort sagt: Det er de bebyggede strukturer og den traditionelle vestjyske byggeskik, der sammen med det frie udsyn mod Filsø skal fastholdes.

I sammenhæng med kulturmiljøet skal man være opmærksom på, at området omkring Henne Kirkeby er meget rigt på oldtidsminder.

Kulturmiljøet har lokal betydning.

(Kilde: Varde Museums registrering fra 2010)

16.2 Henne Strand

Afgrænsning

Vejforløbet: Strandvejen fra Sneppevej mod havet og gaffelbenet Klitvej frem til svinget vest for hotelletkroen, hvor den fortsætter som en sti mod havet. Som lommer langs Strandvejen indlemmes nr. 427 / matr.nr. 1bu, nr. 448 / matr.nr.1aø og nr. 458 / matr.nr. 1dd samt som et løsrevet element Rylevej 22 / matr.nr. 1iø.

Bærende bevaringsværdier

Det gaffelformede vejnet mod stranden var dannet frem mod 1930, da de første butikker og hotellet blev bygget ved Henne Strand, og stedet begyndte at få karakter af sommerhusområde. Enkelte af de oprindelige huse ligger stadig som bevaringsværdige elementer mellem de senere tilkomne bygninger, men det er vanskeligt at beskrive et kulturmiljø, der binder dem sammen. Vejstrukturen og de enkelte huse indeholder stadig væsentlige, genkendelige elementer fra de oprindelige huse. Kan man abstrahere fra de mange senere tilkomne bygninger, får man et fint indtryk af den oprindelige bebyggelse og dens spredte beliggenhed. Det ældste hus ligger stadig på en relativt stor strandgrund.

Sammenhæng med

De øvrige badesteder ved den jyske vestkyst.

Bevaringstilstand

Vejforløbet eksisterer og vedligeholdes, men parkeringspladsen bag kiosken mellem vejgaflens ben er ikke længere offentlig.

Vandrehjemmet, der stort set er uændret siden opførelsen, fremtræder velholdt, og det samme gælder sommerhuset på Rylevej, hvor strandtunet stadig dækker hele grunden. De to butikker virker også velholdte, selv om de indgår i større komplekser og er iklædt moderne butiksfacader.

Mål/sårbarhed

Vej- og stiforløbet bør ikke ændres eller afspærres, og det ville være et plus, hvis parkeringspladsen igen kunne blive åben for alle.

Da det i øvrigt er de udpegede bygninger fra feriestedets begyndelse, som er det bevaringsværdige i dette kulturmiljø, er det vigtigt, at de løbende vedligeholdes, og at der ikke opføres bygninger, som slører deres tilstedeværelse, samt at strandtunet om huset på Rylevej ikke tilplantes.

Kulturmiljøet har lokal betydning.

(Kilde: Varde Museums registrering fra 2011)

16.3 Henne Mølleå	
Bevaringsværdier Spor af dyrefolde fra 1600-1800-tallet på sydsiden af Henne Mølleådal. Henne Mølleå Badehotel tegnet af Poul Henningsen (PH) i 1935, nænsomt restaureret med respekt for PH's særlige stil, den oprindelige atmosfære og naturen. Kløvbakken med højgruppe i hede. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: "Regionplan 2016", Varde Museums registrering fra 1999)*	**Mål/sårbarhed** Der skal udarbejdes mål og sårbarhedsvurdering for kulturmiljøet ved Henne Mølleå, før der tillades nybyggeri og ombygninger.

17. Filsø	
Bevaringsværdier Tidligere afvandet søområde. Den første afvanding fra 1848 bestod i nedlæggelse af stemmeværket ved Henne Mølle samt udretning og uddybning af Henne Mølleå. I 1912 blev der anlagt en afvandingskanal langs syd- og vestsiden af dyndengene, og arealet inden for kanalen blev inddiget og grøftet. Op gennem 1930'erne og 1940'erne skete der en egentlig dræning, og der blev bygget en ny el-drevet pumpestation. Det afvandede søområde havde et areal på ca. 1.200 ha. Tilbage af den oprindelige sø er ca. 80 ha i det nordøstlige hjørne (Filsø) og ca. 27 ha ved det sydvestlige indløb (Søvigsund). Ved Filsø er der en avlsgård med stuehus, hestestalde og folkeværelser fra 1941. Midt på det tidligere afvandede areal lå en stor kornlade fra 1940'erne. Af i alt 2.300 ha genskabtes der i 2012 en ny sø på 915 ha og sammen med Fidde sø og Søvigsund er det nye søareal på 1030 ha. Det skete blandt andet ved at lukke for tre pumpestationer. Den ny sø består reelt af tre søer; Mellem- og Søndersø, der er adskilt af en dæmning, samt Fidde sø.	**Mål/sårbarhed** Anlægget med afvandingskanaler, grøfter og pumpehuse er med til at fortælle historien om, hvordan landbruget i slutningen af 1800-tallet var i stand til at øge produktionen ved at inddrage nye arealer til dyrkning. Filsø er i dag et meget værdifuldt naturområde med et rigt fugleliv og indgår i Naturpark Vesterhavet.

Kulturmiljøet har regional betydning. *(Kilde: "Regionplan 2016", Varde Museums registrering fra 1999, Aksel Olesen: Mit liv, 1988)*	

18. Nymindegab

Afgrænsning
Gjødel-kanalen udgør den nordligste afgrænsning og Houstrup Strandvej den sydlige. Den vestlige grænse følger havet fra Houstrup Strandvej til Vesterhavsvej og derefter Regionalgrænsen op til Gjødel-kanalen. Den østlige grænse følger randbebyggelsen på brinken mod Nymindestrømmen nord for Vesterhavsvej. Syd for Vesterhavsvej er bebyggelsen og arealet på begge sider af Redningsvej omfattet indtil Nymindegab Plantages vestgrænse.

Bærende bevaringsværdier
Tidligere sejlads på og regulering af Nymindestrømmen – Ringkøbing Fjords naturlige udløb – med de dertil forbundne anlæg og bygninger samt den efterfølgende anvendelse som fritidsboliger.

De eksisterende vidnesbyrd om den sydgående vandring af udløbet fra Ringkøbing Fjord og de dermed forbundne menneskeskabte landskabsændringer samt randbebyggelsen på brinken langs Nymindestrømmen og den dertil knyttede historie om anvendelsen til forskellige tider.

Bevaringsværdier
Nyminde, Tipper, Klithane og Huge fiskerlejer med tomter efter fiskerboder.

Gødel Kanal og pumpestation (afvander de lavtliggende engarealer). Nymindestrøm (Ringkøbing Fjords gamle udløb). Nyminde Klitplantage fra 1890.

Nymindegab med ombyggede fiskerhuse og tidlige sommerhuse (husrækken på brinken mod syd), kro, redningsstation, og anløbsbro, hvor færger og fiskerbåde lå, inden dæmningen blev bygget.

Sammenhæng med
De øvrige lukkede fjorde langs vestkysten.

Bevaringstilstand
Landskabet forandrer sig vedvarende, og de menneskeskabte indgreb, der ikke bliver vedligeholdt, forsvinder eller udviskes med tiden, men en del af bebyggelsen, der var knyttet til fiskeri og sejlads findes stadig bevaret blandt de velholdte huse langs Redningsvej, hvorimod bebyggelsen på brinken nord for Vesterhavsvej gennemgående er af nyere dato, men også i god stand.

Mål/sårbarhed
Området er beskyttet af fredningsbestemmelser og lokalplan 116 (Område til bolig- og sommerhusformål i Nymindegab).

Den karakteristiske bebyggelse i området er sårbar over for om- og nybyggeri samt tilplantning der kan sløre strukturen.

Kulturmiljøet har lokal betydning.

(Kilde Varde Museums registrering fra 2010)

19. Lønne Stak, Lønne, Kragelund og Vesterlund.

Afgrænsning

Kulturmiljøet afgrænses mod øst af Lønne Bæk, mod vest af banelinjen mellem Nr. Nebel og Nymindegab, mod nord af Gødel Kanal og mod syd af punktet hvor Lønne Bæk skærer Vesterhavsvej. Vesterlund afgrænses desuden af det udlagte militære område akkurat vest for Vesterlundvej.

Bærende bevaringsværdier

Det er ikke de enkelte bygninger men den samlede bebyggelse orienteret mod Lønne Bæk og mod klitlandskabet og placeret langs Vesterhavsvej og Vesterlundvej – med adgang til Nymindegab – der er væsentlig i denne sammenhæng. Væsentligst er de udstrakte engarealer i kontrast til de – nu tilplantede – men tidligere altødelæggende klitter samt nærheden til havet.

Lønne Stak fremtræder med kirken, bygget i 1904, og de omgivende bygninger – liggende i en halvcirkel øst for kirken – som et centrum for de fire nævnte lokaliteter i Lønne Sogn. (Bygninger: skoler, forsamlingshus, købmandsforretning, smedje og brugsforening). I dag er hovedparten af disse bygninger en del af turistbranchen. Hundrede meter fra den nye kirke lå den gamle Lønne Kirke, der i dag kun er markeret som en forhøjning på den gamle kirkegård. Lige syd for den gamle kirke ligger den gamle skole fra omkring 1890.

Lønne og Kragelund - Spredt gård- og husbebyggelsesstruktur med Lønne Centralskole bygget 1957 (senere Lønne Højskole). Centralskolen afløste skolen i Lønne Stak og Lønne Klint Skole i Vesterlund (på hjørnet af Vesterhavsvej og Vesterlundvej).

Vesterlund - Spredt gårdbebyggelse fra 1800-tallet samt bebyggelse fra 1950'erne. Sydligst i Vesterlund ligger den gamle Lønne Klint Skole og 100 meter nord herfor søndagsskole/missionshus.

Tilbagetrukket fra Vesterlundvej ligger nogle gårde orienteret mod Lønne Bæk. Den nyere bebyggelse langs Vesterlundvej er bygget i forbindelse med

Sammenhæng med

Øvrige områder langs den jyske vestkyst hvis udvikling er styret og formet af sandflugt, og som orienterer sig mod både engarealer, klitlandskaber og havet.

Bevaringstilstand

Eng- og klitarealer fremstår særskilte og velholdte. Sea West samt udkanten af et sommerhusområde rækker akkurat ind i kulturmiljøet. Derudover ses kun enkelte nybyggerier indenfor kulturmiljøets afgrænsning.

Mål/sårbarhed

Området er meget sårbart over for ny bebyggelse, anlæg, tilplantning mv., der kan sløre den klare grænse mellem de lavtliggende enge og bebyggelsen på de højereliggende strøg. Man bør specielt undgå bebyggelse og beplantning, der kan hindre de åbne kig mellem bebyggelsesklyngerne ud over mærskengene.

Derudover kan landsbyerne være truet af yderligere nedlæggelse af landbrugsbedrifter, ændrede driftsformer i marsken og afvanding, der kan sløre inddelingen og dermed tidligere tiders indviklede ejendomsforhold.

Kulturmiljøet ligger i dag i udkanten af et stort sommerhusområde, og Sea West er placeret blot få hundrede meter øst for kulturmiljøet. En del af bygningerne omkring kirken i Lønne er i dag en del af turistbranchen. Ingen af bygningerne omkring kirken er deciderede bevaringsværdige – men det naturlige centrum, som kirken og de ovennævnte bygninger danner, bør man tilstræbe at tage hensyn til. Der bør ikke røres ved den gamle kirkegård og

opførelsen af Nymindegab-lejren under 2. Verdenskrig. Længere nordpå – mod Tipperne ligger Vesterlund Kro, som antagelig er opstået som kro i forbindelse med landmændenes trafik til de store engarealer på Værnengene. I tilknytning til kroen ligger tre stråtækte ejendomme fra 1880'erne og 1890'erne.	tomten af Lønne gamle kirke. Det anbefales, at man ikke ændrer ved eng og klitarealer, og at bebyggelsesmønsteret i de fire lokaliteter opretholdes. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: "Regionplan 2016" og Varde Museums registrering fra 2011)*

20. Lydum	
Afgrænsning Lydum består af et gadeforløb bestående af Lydumvej (øst-vest) og Åvej (nord-syd). De to veje løber sammen ved Lydum kirke. Mod syd afgrænses byen af Lydum å, mod nordøst af kirken, mod nordvest, hvor Lydumgårdvej skærer Lydumvej.	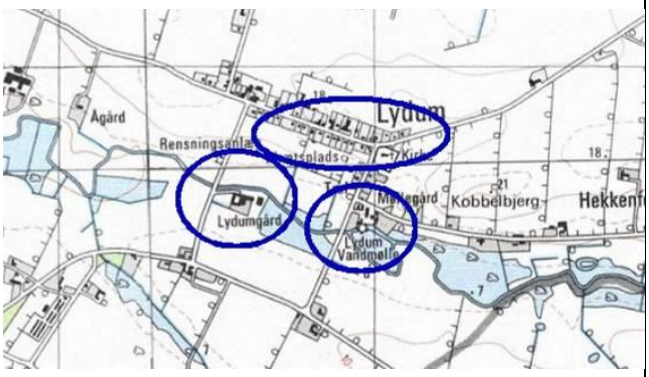
Bærende bevaringsværdier Lydum har gennem århundreder været domineret af middelalderkirken, Lydum mølle ved Lydum å og lidt sydvest for byen den gamle hovedgård Lydumgård. Selve Lydum består af kun to-tre gadeforløb (hvoraf Lydumvej og Åvej er de centrale, mens der lidt bebyggelse på Mellemvejen). Det nuværende Lydum er som by eller flække ikke ældre end slutningen af 1800-tallet og er opstået i forbindelse med oprettelsen af byens andelsmejeri i 1885. Indtil da havde Lydum kirke, Lydumgård og Lydum mølle ligget ensomt i landskabet. Middelalderkirken, der ligger i byens nordøstlige hjørne. Den gamle vandmølle, der ligger ved åen i byens sydøstlige hjørne. Lydumgård, der ligger lidt uden for selve hovedgaden i byens sydvestlige hjørne. **Sammenhæng med**	I de senere år har der imidlertid blevet investeret mange penge bl.a. i renovering af Lydum Mølle, som Real Dania-fonden har skudt penge i. Lydumgård har ligeledes gennemgået en renovering i de senere år – og begge bygninger fremstår i dag i god stand. Det samme gælder en række byhuse, der i de senere år er blevet renoveret. **Mål/sårbarhed** Det er først og fremmest Lydum vandmølle, Lydumgård og Lydum kirke, der vil være sårbare over for større anlægsprojekter i umiddelbar nærhed. Selve Lydum by er mindre sårbar over for forandringer, da det er en typisk bydannelse fra 1880'erne op til i dag, og som ikke i den forstand er unik. Vandmøllen ejes i dag af en forening, der er i fuld gang med en restaurering af den gamle mølle. Dette arbejde er endnu ikke afsluttet, men møllen er naturligvis sårbar over ændringer eller reguleringer af Lydum å eller store anlægsarbejder i umiddelbar

Lydum opstår i forbindelse med andelsbevægelsen og får i 1885 et andelsmejeri, der eksisterede frem til 1968. Lydums væsentligste vækstperiode lå i begyndelsen af det 20. århundrede og indtil omkring 1970'erne, hvor byen bl.a. nød godt af afvandringen fra landet. I 1955 havde Lydum 486 indbyggere. Dette tal var i 1992 faldet til 342 og 2002 til 330. **Bevaringstilstand** Lydum har været et lille bysamfund, der gennem de sidste 30-40 år har været præget af tilbagegang, således er der i dag, på nær en el-installatør, ikke længere noget forretningsliv i byen. Mejeriet, skolen, elektricitetsværket er lukket. Den generelle tilbagegang har også betydet, at Lydum har oplevet et vist forfald.	nærhed, der kan ødelægge stedets, åens og møllens herlighedsværdi. Lydumgård er af mange omgange forandret i forhold til den middelalderlige gård, der engang var på stedet. Således er de gamle hovedbygninger for længst væk. De gamle voldgrave er fyldt op osv. Ikke desto mindre ligger der nu en bevaringsværdig hovedbygning fra 1888 foruden den nyrestaureret nordlade. Spor af de middelalderlige voldgrave kan endnu påvises på stedet. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Varde Museums registrering fra 2011)*

21. Linding Vandmølle	
Afgrænsning Linding mølle ligger sydvest for Linding å ved Stokbæk bæk, hvor bækken skærer vejen Horne-Sig. Mølledammen ligger vest for denne vej og ejendommens bygninger øst for denne i en afstand af ca. 400m fra Stokbæk bæks udløb i Linding å.	
Bærende bevaringsværdier Linding mølle består af mølledammen, der ligger lige vest for møllerboligen og det gamle møllehus. Mellem mølledammen og bygningerne går Thorstrupvej. Anlægget er interessant af historiske og æstetiske grunde. Mølledammen blev fredet i 1953. Mølledammen og den gamle møllerbolig fra 1882, der er bygget sammen med det endnu ældre møllehus. Disse elementer udgør en helhed. **Sammenhæng med** Vandmøllerne spiller en afgørende rolle i den allertidligste industri Danmark. Vandmøllerne har sat mange spor i det danske landskab, og Linding mølle er ingen undtagelse. Således har man kulturlandskabet omkring mølledammen, der på stedet er autentisk. Linding mølle har været en traditionel kornmølle med produktion af gryn- og mel, men i begyndelsen af det 20. årh. nedlagdes mølleriet og i 1916 erstattedes det gamle møllehjul af en turbine til produktion af jævnstrøm.	**Bevaringstilstand** Møllen har fungeret som el-værk og siden som landbrug. Bygningen er løbende blevet tilpasset moderne behov, men i det ydre ser hovedbygningerne ud som for godt 100 år siden. Anlægget fremstår vedligeholdt. **Mål/sårbarhed** Mølledammen, der ligger lige vest for møllerboligen er meget autentisk og med stor herlighedsværdi. Mølledammen blev fredet i 1953. Den vil dog evt. komme i fare, hvis der anlægges store bygninger el. lign. i umiddelbar nærhed. Samtidig trænger stemmeværket til fornyelse, og der er i den forbindelse planlagt et fiskestryg (2013) en løsning, der forhåbentligt sikrer dammens fortsatte eksistens. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Varde Museums registrering fra 2012)*

22. Frisvad Vandmølle	
Afgrænsning Kulturmiljøet omfatter ådalen om Frisvad Møllebæk og strækker sig fra Sommerlyst Plantage, hvor grøften til Frisvad Vandmølle begynder, til et stykke syd for møllen, hvor Armvangvej krydser møllebækken.	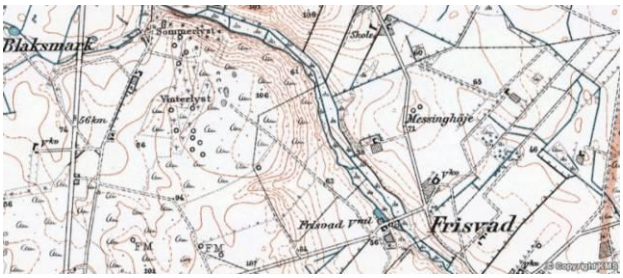
Bærende bevaringsværdier Frisvad Mølle med de nuværende bygninger og den del af Frisvad Møllebæks ådal, der har været udnyttet af møllens ejere. Frisvad Mølle har eksisteret siden 1500-tallet og var i drift som mølle til 1939. Derefter blev opstemningsretten til møllebækken udnyttet, først til en sumpbæverfarm og siden til et dambrug. I ådalen omkring møllen er der stadig mange spor efter de tidligere aktiviteter, ligesom vejen stadig går på mølledæmningen foran mølledammen. Det nuværende stuehus, som blev bygget i 1916 i den stil, der karakteriseres som "Bedre Byggeskik", fremtræder i dag nyistandsat, og udgør sammen med de senere udlænger et harmonisk anlæg. *(Kilde: Varde Museums registrering fra 2012)*	**Sammenhæng med** Frisvad Mølle er en af mange, der lå ved de mindre åer eller bække, der munder ud i Varde Å. **Bevaringstilstand** Møllebygningerne og den tilhørende have fremtræder velholdt ligesom området omkring mølledammen, mens arealerne, hvor dambruget tidligere lå, er ved at gro til. **Mål/sårbarhed** Ådalen bør ikke bebygges eller beplantes yderligere, og en nedskæring af beplantningen nord for dæmningen hvor dambruget har været, kunne give en bedre fornemmelse for ådalens karakter og dens tidligere udnyttelse. Den nuværende vedligeholdelse omkring bygninger, have og mølledam bør fortsættes.

23. Alslev Vandmølle	
Afgrænsning Mod vest afgrænses miljøet af jernbanen Varde-Esbjerg, mod nord afgrænses miljøet af dambruget og fiskedammene. Den østlige og sydlige del af afgrænsningen følger Alslev å og svarer til den gamle mølledams udstrækning. Mod sydvest indbefatter miljøet adgangsvejen til Alslev mølle.	
Bærende bevaringsværdier Hovedtrækkene ved Alslev mølle er møllerboligen, der dog i dag fremstår stærkt forandret. Dertil kommer den gamle møllelade, der trods flere forandringer endnu er interessante i kraft af alder og størrelse. Stedet er knyttet til en indsnævring af Alslev ådal, der gjorde etablering af dæmning og mølledam mulig. Den gamle møllerbolig og den gamle møllelade er det umiddelbart eneste synlige spor af den gamle mølle. De gamle møllebygninger er for længst nedrevet, og med lidt besvær finder man det gamle vandløb, der i sin tid drev møllen. Møllendammen er synlig for kendere af stedet, men er ellers groet helt til. En reetablering af mølledam og dæmning kan gøre stedet interessant i kulturhistorisk henseende. **Sammenhæng med** Alslev vandmølle har en århundrede lang historie, og som formentlig kan føres tilbage til middelalderen. Det vil sige, Alslev vandmølle repræsenterer en teknologisk skifte i middelalderen og hører til den tidligste industrialisering overhovedet. Helt indtil omkring 1900 fungerede møllen, som en lokal industrivirksomhed. Siden blev den i lighed med andre vandmøller omdannet til dambrug.	**Bevaringstilstand** Alslev mølles bevaringstilstand er ikke god. Møllerboligen er stærkt forandret. Ladebygningen trænger ligeledes til vedligeholdelse. Stedet bærer stærkt præg af, at det gennem det 20. årh. og helt indtil i dag har fungeret som en industrivirksomhed, men uden at nogen synes at have været opmærksom på stedets historie og smukke beliggenhed. **Mål/sårbarhed** Sporene efter den gamle vandmølle kan endnu påvises, men er i stærkt forfald. Stedets historie og tidligere funktion vil endnu kunne trækkes frem, hvis man ønskede det, men det kræver en indsats. Her tænkes på reetablering af mølledam og dæmningen samt istandsættelse af bygningerne. *(Kilde: Varde Museums registrering fra 2012)*

24. Karlsgårde Vandkraftværk

Afgrænsning

Kulturmiljøet Karlsgårde Vandkraftværk med Karlsgårde Sø dækker et areal på ca. 100 ha. Kraftværket er bygget i ådalen umiddelbart øst for det sted, hvor Varde Ås og Holme Ås udløb mødes. Foruden selve kraftværksbygningen, som ligger på matrikel nr. 41a, afgrænses kulturmiljøet af søbredden, som i øst afskæres ved Holme Ås indløb i søen vest for Tambours Have og å-indløbet ca. 3 km nordvest for Varde Landevej. (Det følgende er tilføjet ved revurdering af den geografiske afgrænsning september 2012, JUE, Museet for Varde By og Omegn). Hertil kommer de bebyggede områder, der ligger på hver side af udløbskanalen vest for kraftværket mod Varde Å; dvs. det område, der ligger nord for udløbskanalen og øst for Varde Å (hvor de løber sammen umiddelbart nordvest for Karlsgårde Vandkraftværk), samt det bebyggede område, der ligger syd for udløbskanalen (umiddelbart sydvest for Karlsgårde Vandkraftværk).

Bærende bevaringsværdier

Karlsgårde Vandkraftværk var det første vandkraftværk i Sydvestjylland, som kunne supplere strøm til et større område. Det er opført af andelsselskabet Sydvestjyllands Andels Elektricitets Forsyning og et væsentligt eksempel på andelstankens udbredelse i Sydvestjylland. Karlsgårde Vandkraftværk med den kunstigt skabte Karlsgårde Sø er et historisk monument over elektricitetens indførelse i Sydvestjylland og både kulturhistorisk og arkitektonisk bevaringsværdigt.

Sammenhæng med

Vandkraftværket ses i relation til andre nationale vandkraftværker, fx Harte Vandkraftstation (Danmarks første), Gudenåcentralen (Danmarks andet, landets største), Vestbirk Vandkraftstation og Christiansdal Vandkraftstation, som alle eksisterer endnu i 2011.

Bevaringstilstand

Karlsgårde Vandkraftværk og dæmningen blev fredet i 2001, og søen er naturfredet. Vandkraftværket fremstår i fin stand, og kræver blot almindelig vedligeholdelse. Søen er kviksølvforurenet som resultat af Grindstedværkets udledning af kemikalieaffald, herunder fenol, i Grindsted Å i efterkrigsårene. Affaldet blev ført til Karlsgårde via Ansagerkanalen, og der formodes at ligge flere tons kviksølv på bunden af søen.

Mål/sårbarhed

Yderligere naturgenopretning kan udgøre en trussel mod kulturmiljøet, enten i form af naturgenopretning af Holme Å, fjernelse af opstemning/dæmning, eller andre foranstaltninger, der vil sænke vandstanden i søen eller ændre på værkets konstruktion. Hertil kommer den ødelæggelse af maskiner, der vil ske, hvis værket ikke motioneres regelmæssigt.

Medarbejderboligerne vest for værket står i flere tilfælde uforandrede siden opførelsen i 1920'erne, 30'erne og 40'erne. Nogle har tilbygninger men uden at have forandret den grundlæggende arkitektur væsentligt. Imellem de gamle medarbejderboliger til kraftværket er der bygget flere nyere huse, så områderne med medarbejderboliger udgør ikke en genkendelig helhed i fællesskab med værket. Medarbejderboligerne forstærker forståelsen af værkets daglige drift og er dermed interessante i beskrivelsen af værket. Samtidig er området så forandret med tilbygninger og nybyggeri, at det ikke har afgørende betydning for værkets kulturhistoriske fortælleværdi, at husene bevares efter nogen særlige vilkår.

Kulturmiljøet har regional betydning.

(Kilde: Varde Museums registrering fra 2011)

25. Søviggård (Kulturmiljøet omfatter matr. nr. 1a, Søviggård, Outrup)	
Bevaringsværdier Middelalderligt voldsted og vestjysk herregård med hovedbygning fra 1766. Søviggård Herregård blev anlagt i 1639. Oprindeligt var gårdanlægget delt i en borggård og ladegård med voldgrav og vindebro. Sidenhen er herregårdens jorde reduceret betydeligt og området omkring herregården er i dag udlagt som fredskov. Den firelængede gård og spor efter voldgraven kan fortsat opleves. Hovedbygningen og de senere længer fremstår nyrenoverede, og ligger skjult i den omkransende skov. Miljøets fortælling er ikke længere synlig grundet drænede mølledam og frasalget af jordene. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Screening af kulturmiljøer Varde Kommune)*	**Mål/sårbarhed** Der skal udarbejdes mål og sårbarhedsvurdering for kulturmiljøet ved Søviggård, før der tillades nybyggeri og ombygninger.

26. Mejls og Bjerggårde (Kulturmiljøet omfatter de bevaringsværdige sammenhænge, der er vist i Kommuneatlas og registreret i den bevarende lokalplan nr. L 705)	
Bevaringsværdier Mejls er en vejby vokset frem omkring et par ældre, nu noget ombyggede gårde, en skole og en smedje. Bjerggårde umiddelbart nord for Mejls med en klynge af ældre velbevarede gårde i den egnstypiske byggeskik. Både bebyggelsen som helhed og flere af bygningerne er bevaringsværdige. Udsigt fra landsbygade til det omgivende landskab. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Varde Kommuneatlas)*	**Mål/sårbarhed** Generelt er bebyggelsen Mejls og Bjerggårde en utrolig homogen og bevaringsværdig helhed og som sådan meget sårbar over for utilpassede om-, til- eller nybygninger i fremtiden. Området repræsenterer derudover en ganske stor historisk fortælleværdi, som bør underbygges i den fremtidige planlægning.

27. Øse	
Bevaringsværdier Landsbymiljø med kirke samt tidligere kro, købmandsbutik, missionshus og enkelte huse (middelalder/1800-tallet). Øse er en lille, slynget vejby med spredt beliggende gårde nordøst for kirken. Umiddelbart omkring kirken findes den gamle kro og købmandsgård, og vest herfor ligger en række mindre gadehuse med tilknyttede erhvervsfunktioner og værksteder. Her findes også landsbyens missionshus. Landsbyen rummer fine arkitektoniske kvaliteter, hvor især Jakobsgård øst for byen er et velbevaret eksempel på en gårdbebyggelse. De bevarede gadehuse med småerhverv vest for kirken er vigtige for landsbyens struktur, da de er med til at understøtte det slyngede vejforløb. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Screening af kulturmiljøer Varde Kommune)*	**Mål/sårbarhed** Der skal udarbejdes mål og sårbarhedsvurdering for kulturmiljøet ved Øse, før der tillades nybyggeri og ombygninger.

28. Fåborg

Afgrænsning

Kulturmiljøet i Fåborg afgrænses i nordlig retning af Fåborgvej, mod øst afgrænses det af kirkegården. Mod vest afgrænses det med gården, der også udgør grænsen mod syd. Kirken ligger på Fåborgvej, mens kro og kirke ligger på den sydvestgående vej Krosvinget. Fraset den tidl. Fåborg vandmølle.

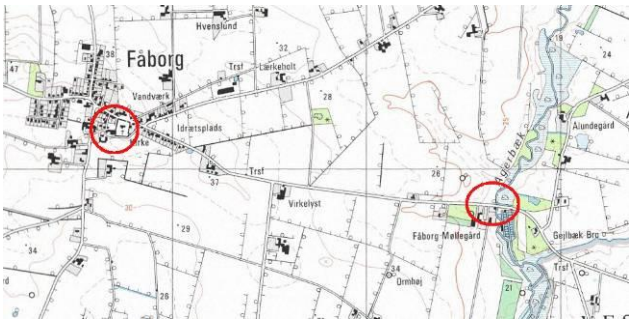

Bærende bevaringsværdier

Fåborg kirke ligger midt i Fåborg by på et af de højeste punkter i sognet og skal være en den højest beliggende kirke i herredet. Den ligger i den vestligste, bredeste, frugtbareste og tidligere tættest bebyggede del af sognet. Fåborg Kros historie er i modsætning til kirken kun meget sparsomt beskrevet. Kroens historie kan angiveligt spores tilbage til 1708, hvor vi kender navnet på en ejer, der skal have søgt om bevilling til at drive kro. Kroens alder kendes derfor ikke, men der er tale om en anneksgård til kirken – og den kan være opstået som privat gæstgiveri først, hvorefter den blev et "offentlig gæstgiveri" som følge af øget vejtrafik op gennem 16- og 1700-tallet. Den trelængede gård der er nabo til kroen er fra anden halvdel af 1800-tallet og har måske erstattet en tidligere bygning. Fåborg vandmølle er derimod nedrevet og forsvundet – dog kan man endnu se spor af møllehjulet på møllehuset.

Sammenhæng med

Kirken, kroen og gården udgør sandsynligvis resterne af en gammel landsbystruktur sammen med den nu forsvundne Fåborg vandmølle, der lå i landsbyens østlige udkant. Fåborg Kro er sammen med kroerne i Nymindegab, Billum og Henne Kirkeby efterhånden alene om at repræsentere den gamle vestjyske krokultur, når den føles mest ægte, som der står i *Kroer Danmark rundt* (2004).

Bevaringstilstand:

Kirkens bevaringstilstand må siges at være god. Kroen er ligeledes velholdt, men naturligvis præget gennem mange års tilbygninger og ombygninger. Selve kroens hovedbygning synes dog at have bevaret sit gamle udtryk. Således er facaden blevet pudset i 20. århundrede og tilbygningens historicistiske gavl ændret. Gårdens stuehus har også bevaret sit gamle præg i hovedtræk, men er naturligvis også præget af ombygninger især skiller de senere tilbyggede længer sig ud, og skaber i nogen grad stilforvirring.

Mål/sårbarhed

De tre bygninger udgør en sammenhæng. For så vidt som de indgår som de tilbageværende elementer af en middelalderlig landsbystruktur med kirke, kro og en gammel bondegård – om end kun kirken af de tilbageværende bygninger har en historie, der rækker så langt tilbage.

Kulturmiljøet har lokal betydning.

(Kilde: Varde Museums registrering fra 2010)

29. Vester Starup	
Bevaringsværdier Fritliggende kirke med gammelt vejforløb over åen (middelalder). Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Varde Museums registrering fra 1999)*	**Mål/sårbarhed** Der skal udarbejdes mål og sårbarhedsvurdering for kulturmiljøet ved Vester Starup, før der tillades nybyggeri og ombygninger.

30. Nørholm Gods	
Afgrænsning Kulturmiljøet omfatter hovedbygningen med sidefløje, portbygning, lænure, voldsted, vandmølle (inkl. dam), lysthus, hede, eng og skov på sydøstsiden af Lundvej. I alt ca. 550 ha. Området afgrænses mod nordvest af Lundvej og mod vest af skellet mellem skoven og jernbanen/de opdyrkede arealer. Mod syd, øst og nordøst afgrænses området af skellet mellem heden og de opdyrkede arealer. I nord går grænsen i skellet mellem naturområderne (hede og skov) og de kultiverede områder samt Lundvej.	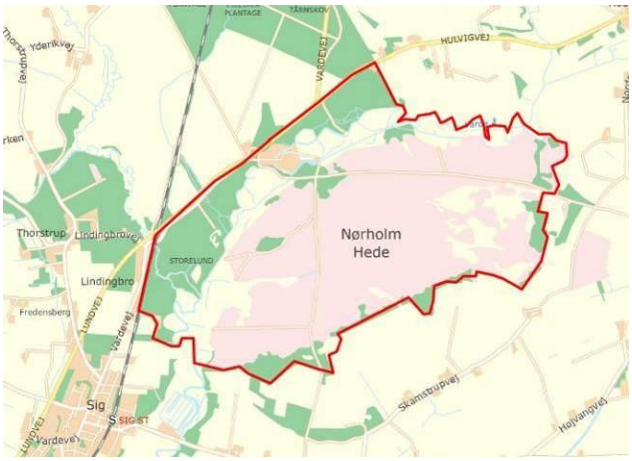
Bærende bevaringsværdier Nørholm Gods er Vestjyllands største eksisterende herregård. Hovedbygningen har ikke undergået større forandringer siden opførelsen i 1780. Da herregård, vandmølle, å, eng og delvist beplantet hede udgør et forholdsvist uspoleret kulturmiljø, er det bevaringsværdigt. **Sammenhæng med:** Nørholm ses i forhold til områdets andre herregårde, som endnu står med hovedhus og voldgrav, bl.a. Hesselmed og Hennegård, som alle er væsentligt mindre end Nørholm. **Bevaringstilstand:**	**Mål/sårbarhed** Den nyrestaureret mølle bør motioneres regelmæssigt, hvis ikke møllehjulet skal ødelægges. Lænurene ved hovedbygningen kræver restaurering. Yderligere naturgenopretninger bør vurderes i sammenhæng med det samlede kulturmiljø, der fortsat bør fremstå som en helhed med heden, engen og åen som væsentlige elementer. Fredning af heden skal vurderes som en fredning af heden som hede – dvs. den bør ikke gå i skov. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Varde Museums registrering fra 2011)*

Hovedbygningen med sidefløje, portbygningen, læmurene og vandmøllen er fredede og fremstår i god stand, med undtagelse af læmurene, som trænger til vedligeholdelse. Møllen blev skånsomt restaureret i 2009, bl.a. med mursten tillempet de oprindelige gule Nørholmsten med karakteristisk 'rille' og fremstår ligeledes i god stand. Det samme er gældende for lysthuset i slotsparken. Heden er bevokset flere steder og trænger til pleje. Parken fremstår vedligeholdt.	

31.1 Hodde	
Bevaringsværdier Hodde Landsby med gamle gårde, kro, husmandsboliger, nyere murermestervillaer, andelsmejeri. Størstedelen af bebyggelsen samlet langs landsbygaden. Kirke, præstegård og tidligere skole (nu: museum) nord for landsbyen. Markparcellerne til landsbyens gårde udgør store blokke. Mod nord er markparcellerne uden hegn og udgør tilsammen en kuplet flade som kontrast til landsbyens tætte bebyggelse og beplantning. Jernalderboplads øst for Hodde Kirke. Jernudvindingsovne.	**Mål/sårbarhed** Kulturmiljøet er sårbart over for bebyggelse, anlæg og beplantninger, der kan sløre de oprindelige strukturer. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: "regionplan 2016")*

31.2 Assenbæk Mølle

Afgrænsning

Assenbæk mølle ligger på Assenbækvej, en grusvej, der går fra Letbækvej. Kulturmiljøet indbefatter de to store mølledamme foruden den gamle møllerbolig. Mod nordvest afgrænses området ca. 50 nordvest for mølledammen, mod nordøst indbefatter miljøet et mindre stykke af Assenbækvej, der er adgangsvejen til området fra nordvest. Mod sydøst afgrænses miljøet af den sydøstlige mølledam og Krogager Dambrug. Mod sydvest afgrænses miljøet af de to mølledamme.

Bærende bevaringsværdier

Assenbæk mølle består af en to-længet hovedbygning foruden de to mølledamme. De nuværende møllebygninger er opført 1870, men er siden ombygget betydeligt. Det drejer sig om den to-længede bygning, der engang var hhv. møllebolig og staldbygning, men som nu er indrettet til beboelse. Dertil hører de to gamle mølledamme.

Sammenhæng med:

Vandmøllerne spiller en afgørende rolle i den allertidligste industri i Danmark. Vandmøllerne har sat mange spor i det danske landskab og Assenbæk mølle er ingen undtagelse. Således har møllerne bl.a. malet korn, produceret kartoffelmel, valket uldstof og stampet ben. I landskabet har de gamle møller i øvrigt lagt navn til mange veje i nærhed af møllerne. Møllerne har ligeledes gennem tiden haft stor betydning for regulering af vandløb.

Bevaringstilstand:

Assenbæk mølle fremstår i dag velholdt, men som sagt er der foretaget adskillige forandringerne på bygningerne fra 1870. Således er tagkonstruktionen ændret i gavlene, og der er påsat skodder ved vinduerne. Det skal dog huskes, at møllerboligen fra 1870 jo har afløst en ældre bygning, som vi ikke kender udseendet af. Det gamle møllehus med møllehjulet er ligeledes forsvundet.

Mål/sårbarhed

Assenbæk mølle ligger med sine to mølledamme i smukke naturomgivelser, der i høj grad vil være sårbare over for større anlægsprojekter i umiddelbar nærhed. Som sagt er der foretaget moderniseringer og forandringer på møllerboligen, men det er gjort på en måde, hvorved atmosfæren er blevet bevaret. Mølledammene kunne trænge til en oprensning, da de ellers på sigt vil gro helt til.

Kulturmiljøet har lokal betydning.

(Kilde: "Regionplan 2016")

31.3 Letbæk Mølle

Afgrænsning

Letbæk mølle ligger på vejen mellem Hodde og Tistrup. Møllen ligger, hvor Kraruplundvej møder Letbækvej. Mod nord afgrænses miljøet af mølledammen og mod syd af møllebygningerne og den tilhørende have. Mod øst afgrænses dels af mølledammen og en privat vej inden for dette område lå Breidablik. Mod vest afgrænses miljøet af mølledammen.

Bærende bevaringsværdier

Letbæk mølle består af de tre hovedbygninger, mølledammen samt området i umiddelbar tilknytning til møllendammen, hvor der i slutningen af 1800-tallet afholdtes folkemøder. Den ældste af de eksisterende er den vestligste, hvor undertagen stammer fra 1800 mens det øvrige af huset er fra 1800-tallet, mens den anden bygning er fra ca. 1900. Møllebygningerne dvs. de tre gamle bygninger medvirker alle til, at området har bevaret et miljø til i dag. Bygningerne tilfører stedet autenticitet. Mølledammen understreger desuden stedets historie. Breidablik, hvor der i 1800-tallet afholdtes folkemøder kan i dag kun erkendes med besvær på mølledammens østre bred.

Sammenhæng med:

Vandmøllerne spiller en afgørende rolle i den allertidligste industri Danmark. Vandmøllerne har sat mange spor i det danske landskab og Letbæk mølle er ingen undtagelse. Således har møllerne bl.a. malet korn, produceret kartoffelmel, valket uldstof og stampet ben. I landskabet har de gamle møller i øvrigt lagt navn til mange veje i nærhed af møllerne. Møllerne har ligeledes gennem tiden haft stor betydning for regulering af vandløb.

Lokalt har Letbæk mølle ligeledes haft betydning for det tidlige danske demokrati.

Bevaringstilstand:

Letbæk mølle har haft en omtumlet historie (se beskrivelsen af kulturhistorien). I øjeblikket (2012) fremtræder såvel bygninger som mølledam i god stand.

Mål/sårbarhed

Letbæk mølle ligger i yderst smukke naturomgivelser, der i høj grad vil være sårbare over for større anlægsprojekter i umiddelbar nærhed. Møllebygningerne er naturligvis ikke de originale, men har dog en anselig alder.

Kulturmiljøet har lokal betydning.

(Kilde: "Regionplan 2016")

32. Ølgod Stationsby

Afgrænsning

Kulturmiljøet består i dag af Stationspladsen med dens bygninger – stationen, det gamle Hotel Ølgod, hjørnekaréen Stationspladsen-Nørregade samt bygningen i den vestligste ende af Stationspladsen. Den sydlige del af Jernbanegade samt Storegade øst og vest for Jernbanegade. Lægeboligen fra 1876, i dag Jernbanegade 33. Det gamle apotek fra 1903, i dag Jernbanegade 27. Det ældste posthus, i dag Jernbanegade 23. Bjergegade – især husene på den nord-østlige side incl. det gamle Ølbryggeri. Desuden må hele vejstrukturen Jernbanegade, Storegade/Vestergade frem til kirken betragtes som en del af kulturmiljøet, da der her er tale om den struktur, der opstår i kølvandet på stationens placering. Det samme gælder forløbet af Bjergegade.

Bevaringsværdier

Stationsbyen Ølgod fremtræder fortsat med den bystruktur, der blev grundlagt med jernbanens komme. Det gælder Stationspladsen med dens bygninger, samt Jernbanegade/Storegade der forbinder den nye stationsby med det gamle centrum i Ølgod omkring kirken. Også Bjergegade kom til at forbinde de to bydele og bebyggelsen i den nordøstlige ende af Bjergegade hører til den tidligere bebyggelse i stationsbyen. Flere af husene og forretningerne i den sydlige del af Jernbanegade og i Storegade, øst og vest for Jernbanegade har ændret udseende efter formål og tidens smag, men det nævnte område giver fortsat et fint billede af den struktur og bebyggelse, der udviklede sig i årtierne efter anlæggelsen af jernbanen. Storegades bugtede forløb er usædvanligt for stationsbyernes hovedstrøg, men afspejler i Ølgod en gammel landevejs forløb.

Sammenhæng med:

Ølgod er en af de mange stationsbyer, der skød op langs Den Vestjyske Længdebane, som blev anlagt i 1870'erne.

Bevaringstilstand

Det generelle indtryk er, at bevaringstilstanden af bygninger indenfor kulturmiljøet er i rimelig eller god stand. Dog må det bemærkes, at der pt. er tomme butikslokaler i bygningerne lige vest for Jernbanegade på den nordlige side af Storegade.

Mål/sårbarhed

Det anbefales, at man ikke ændrer på Stationspladsens fremtræden og form.

Desuden anbefales, at der ikke ændres på det oprindelige gadeforløb, der kom til at forbinde stationsbyen med kirkebyen især krydset Jernbanegade/Storegade, (Jernbanegade-Storegade –Vestergade) samt forløbet af Bjergegade.

Det anbefales at man ikke foretager væsentlige forandringer på stationsbygningen, det gamle Hotel Ølgod, den gamle lægebolig og det gamle apotek samt på de to gamle posthuse.

Mange huse, værksteder og forretninger har gennem tiden ændret udtryk efter funktion og mode, og det skal også fortsat være muligt. Det anbefales dog, at man gør det nænsomt og så vidt det er muligt - i overensstemmelse med det oprindelige udtryk.

I lokalplan 24.01.L01 ses en liste over allerede udpegede historiske bygninger, og det anbefales, at de af bygningerne, der ligger i Kulturmiljøet, ikke ændres væsentligt.

Store ændringer i ovennævnte vil forringe fortælleværdien og ikke mindst reducere de synlige vidnesbyrd om Ølgods historie og udvikling. En udvikling som ikke blot betød rivende fremgang for Ølgod, men som også for alvor satte Ølgod i

Desuden er der tomme lokaler i Storegade 40 og (42?). Derudover er bygningen lige øst for Jernbaneoverskæringen på den nordlige side af vejen i mindre god stand. Den gamle lægebolig, det gamle apotek, de to gamle posthuse samt bygningerne på stationspladsen ser umiddelbart ud til at være i god stand. Dog bærer stationsbygningen præg af at den står mere eller mindre ubenyttet hen.	forbindelse med det øvrige Danmark og den øvrige verden. Kulturmiljøet har lokal betydning. *(Kilde: Varde Museums registrering fra 2011)*

33. Hjedding Mejeri	
Afgrænsning Omfattet den parcel, som Hjedding Mejeri ligger på, Hjedding By, Ølgod matr. nr. 5l og 5m. **Bevaringsværdier** Bygningen, hvor verdens første andelsmejeri blev etableret i 1882 har været mejerimuseum siden 1948. Det første andelsmejeri i Danmark startede i Hjedding den 10. juni 1882. Udformningen af mejeriets vedtægter blev grundstammen i mange andre andelsforetagender, og gårdmændenes idé fik vidtrækkende konsekvenser for dansk landbrug. Mejeriet fremstår, som da det blev taget i brug og viser, hvorledes den lille, originale Maglekilde-centrifuge og smørkærnen, begge drevet af dampmaskinen, revolutionerede dansk mejeridrift.	**Bevaringstilstand** Hjedding Mejerimuseum er fredet og tilhører Mejeriernes Fællesorganisation, der står for vedligeholdelsen. Bygningen, som drives af Museet for Varde By og Omegn, er i god stand. **Mål/sårbarhed** Mejeriet blev bygget på bar mark, hvor andelshaverne fandt, mejeriet ville ligge hensigtsmæssigt, og det ligger stadig med den omgivne beplantning i det åbne land. Der bør ikke gives tilladelse til at opføre bygninger, der vil forstyrre dette indtryk, i mejeriets nærhed. Kulturmiljøet har regional betydning. (Kilde: Mejeriforeningen)

34.1 Oksbøl

Afgrænsning

Afgrænses mod nordøst af Præstesøen og Præstegårdsvej. Mod sydvest af Fåresøen og Hærens Kampskole. Mod vest afgrænses lejrområdet af militært område. Mod øst afgrænses området af Blåvandshuk skole og Oksbøl by. Området er ca. 4 km2 stort.

Bærende bevaringsværdier

Den såkaldte "Nordlejr", der blev opført af den tyske værnemagt fra 1940-41. Lejren var en udvidelse af den eksisterede danske militærlejr. Lejren består i dag af et omfattede stisystem (lejrens veje omkring 30 km). Rundt om i lejren ligger en række bygninger, der blev opført af den tyske værnemagt, der indrettede (Nordlejren) som øvelseslejr for senere Østfrontssoldater. Efter befrielsen i maj 1945 blev "Nordlejren" omdannet til Danmarkshistoriens største flygtningelejr med 35.109 indbyggere (dobbelt så mange som i den næststørste lejr på Kløvermarken ved København), da lejren var størst i maj 1946. I flygtningeperioden omtales lejren altid som Oksbøllejren. Det gamle vejsystem, der stadig giver en god fornemmelse af, hvordan lejren var opbygget. De få eksisterende bygninger fra militærlejrens tid dvs. lazarettet (Oksbøl vandrehjem, vandtårnet, brandtårnet, garagen). Dertil kommer Blåvandshuk skoles SFO-bygning, skolens administrationsbygning. Foruden lejrkommandantboligen (Skovvænget 6) og den gamle hovedvagt (Skolevænget 9). De to sidstnævnte bygninger ligger uden for hhv. Naturstyrelsens og skolens område, men hænger nært sammen med det øvrige.

gamle klit med resterne af det gamle brandtårn (se ill.), derudover er der mange fundamentrester ude i området, og man finder ved at gå tur i lejren masser af gammelt byggemateriale (mursten, fliser, jern), der endnu ligger derude. Mest unikt er det dog, at hele vejsystemet er blevet bevaret, fordi området blev tilplantet. Derfor har vi med Oksbøllejren – givet vis den allerbedst bevarede af disse lejre, der husede de tyske flygtninge fra 1945-49.

Mål/sårbarhed

Området er i virkeligheden velbevaret efter af danske militærnægtere i løbet af 1950'erne var færdig med at nedbryde ca. 90% af bygningerne, fordi beplantningen af området sikrede, at vejsystemet og dele af kloaknettet og en række fundamenter endnu kan spores. Næsten hele bygningsmassen har således været væk i mange år og derfor er der god grund til at værne om de få endnu eksisterende bygninger. Således kan man godt være bekymret for det gamle lazaret (Oksbøl vandrehjem), for hvad sker der, hvis vandrehjemmet flytter? Bygningen trænger til vedligeholdelse og nyt tag. En nedrivning af den gamle bygning vil noget nær være katastrofal, fordi det er en af de eneste tilbageværende komplette bygninger fra det, der engang var Danmarks største flygtningelejr. Hvis bygningen forsvinder, så vil man skade formidlingen af denne historie, der har

Sammenhæng med Oksbøllejren er nært knyttet til besættelsestiden. Anlægget er lavet af den tyske værnemagt i forbindelse med besættelsen af Danmark. Oksbøllejren blev central efter krigen, da man i Danmark pludselig havde omkring 250.000 civile tyske flygtninge, der ikke kunne vende hjem. **Bevaringstilstand** Langt de fleste synlige spor af flygtningelejren er væk i dag. Der er dog flere undtagelser bl.a. Oksbøl vandrehjem (oprindelig opført som lazaret) (se ill.), et garage anlæg (se ill.), et vandtårn, den	national interesse i kraft af problemets omfang og Oksbøllejrens størrelse. Kulturmiljøet har regional betydning. (Kilde: Varde Museums registrering fra 2011)

34.2 Øvelsesterrænet ved Oksbøl	
Afgrænsning Omfatter mod syd Kallesmærsk Hede, hvor arealet strækker sig ud til kysten. Mod nord afgrænses området af Fiilsøvej og mod vest afskæres området ved Kallesmærskvej, Råsøvej, Urkokvej, Langsøvej og Kærgårdvej. Den østlige del afgrænses af Vrøgum Klitplantage samt halvdel af Ål klitplantage og et stykke øst for Blåvandsvej. Arealet er i alt på 6500 ha. Bordrup klitplantage, Vejers Klitplantage og Vejers Strand er ikke indbefattet i området.	
Bærende bevaringsværdier Hæren købte området i 1929, hvorefter den tyske værnemagt udvidede baraklejren til Ål Klitplantage i 1941. Da Hærens kampskole senere i 1952 flyttede til Oksbøl, blev der bygget betonveje, kampvognsgarager og vaskeanlæg. Med bæltekøretøjets indførelse blev ønsket om fri kørsel uden hensyn tagende til civile arealer mere påtrængende, og staten udvidede området i 1966 og eksproprierede i denne sammenhæng 306 ejendomme, heriblandt 60 landbrug, 116 sommerhuse og Mosevrå Kirke, som blev indlemmet i området. Kirken er bevaret til fortsat gudstjeneste midt i terrænet, mens nogle af landbrugsbygningerne bruges som kulisser for kampøvelser. **Sammenhæng med** Øvelsesterrænet er et militært område, der fortæller noget om kampvognens betydning under Den Kolde Krig. **Bevaringstilstand** I 1970'erne blev lejren moderniseret med nye vartningsanlæg for kampvogne, belægningsbygninger, jernbanespor og landingsbane til mindre propelfly.	**Mål/sårbarhed** Kulturmiljøet er et levn fra Den Kolde Krig og udpeget af Slot- og Kulturstyrelsen som et område med særlig interesse i fortællingen om Danmarks totalforsvar under denne periode. Området er ikke fredet og bruges og ejes stadig af Forsvarets bygnings- og Etablissementstjeneste. Øvelsesterrænet er i dag et meget værdifuldt naturområde. Der skal udarbejdes mål og sårbarhedsvurdering for kulturmiljøet Kulturmiljøet har national betydning. *(Kilde: Slot- og Kulturstyrelsen 2016).*

35. Nymindegab lejren	
Afgrænsning I det sydlige hjørne af Ringkøbing Fjord ligger Nymindegab lejren. Området afgrænses mod nord og øst af vesterlundvej. Mod syd ligger området ned til vesterhavsved, og mod vest afskæres området af Ringkøbing Fjord. Arealet udgør i alt 296 ha.	
Bærende bevaringsværdier Militærområde med bebyggelse fra 2. verdenskrig og tilknytning til Den Kolde Krig. Området var oprindeligt et fiskerleje, men ved 2. verdenskrigs udbrud og besættelsen af Danmark, kom området til at indgå som en del af tyskernes 5500 km lange befæstningsværk fra Pyrenæerne til Nordkap. Nymindegab lejren blev etableret i årene 1941-43 som støtteområde for det store forsvarsværk langs kysten. Netop ved Nymindegab ses fæstningsværket i dag stadig særligt tydeligt i form af de solide panserværnsmur. Efter krigens slutning blev Nymindegab lejren brug til at huse tyske flygtninge, men overgik hurtigt derefter i 1945-46 til uddannelsessted for genopbygningen af det danske forsvar. I 1949 overgik lejren til skole for det nyoprettet hjemmeværn, og gennem Den Kolde Krig har de fleste hjemmeværnsfolk været forbi stedet på kurser og øvelser. **Sammenhæng med** Militærområde med bebyggelse fra 2. verdenskrig og tilknytning til Den Kolde Krig. **Bevaringstilstand**	**Mål/sårbarhed** Kulturmiljøet er et levn fra Den Kolde Krig og udpeget af Slot- og Kulturstyrelsen som et område med særlig interesse i fortællingen om Danmarks totalforsvar under denne periode. Området er ikke fredet og bruges stadig af Hjemmeværnet. Der skal udarbejdes mål og sårbarhedsvurdering for kulturmiljøet. Kulturmiljøet har national betydning. (Kilde: Slot- og Kulturstyrelsen 2016 og Skov- og Naturstyrelsen 2016).

En del af lejrens tyske murstensbygninger har en frisisk/slesvigsk præg med lignelser til den danske Bedre Byggeskik-tradition. I Hjemmeværnets tid er der opført flere indkvarterings- og uddannelsesbygninger, der ligger som tre- og firelængede gårde rundt i terrænet, nærmest som en overdimensioneret landsby i et tilgroet klitlandskab.	

36. Lunderup	
Bevaringsværdier Lille hovedgård med bygninger fra 1785. Hovedgården blev udparcelleret i 1920érne, hvor der blev skabt en del nye brug nord for Varde Å.	**Mål/sårbarhed** Hovedgårdenes bygninger er fredede og må generelt betragtes som sikrede. Avlsbygninger og evt. landarbejderhuse, mølle, park m.v. bør bevares som en vigtig del af det samlede anlæg.

37. Hennebjerg	
Bevaringsværdier Karakteristiske gårdbebyggelser langs Hennebjergvej. Hennebjerg består af ni uudflyttede gårde, som alle ligger mod øst tilbagetrukket fra den nord-sydvendte Hennebjergvej. Syd for Hennebjerg ligger den tidligere Rolfsø, der blev afvandet i 1852 og i dag indgår som markarealer i landbruget. Kulturmiljøet er karakteristisk ved de mange velholdte, stråtækte gårdbrug fra slutningen af 1700-tallet opført i to-tre længer. De store landskabelige forandringer i form af landindvending og markarealernes sammenlægning svækker kulturmiljøets overordnede læsbarhed en smule.	**Mål/sårbarhed** Der skal udarbejdes mål og sårbarhedsvurdering for kulturmiljøet, før der tillades nybyggeri og ombygninger.

38. Lunde Barfred	
Afgrænsning Omfatter den sydvestligste del af Lundtang By, Lunde matr. nr. 1a, som afgrænses af matriklens grænse mod syd samt afskæres af Barfredvej mod nord og Lundtangvej mod øst. **Bevaringsværdier** Fra middelalderen var Lunde Barfred et kongeligt overnatningssted ved Lundtang Præstegård, og indtil 1890 stod der et hus med den oprindelige kælder. I dag er kun kælderen og en del af stensætningen bevaret.	**Bevaringstilstand** Lunde Barfred har i en lang årrække ligget i et træbevokset område, men ved en frivillig indsats blev stedet gjort tilgængeligt i sommeren 2012. Vegetationen i og omkring kælderen blev skåret ned, der blev anlagt en parkeringsplads langs vejen, og der blev slået en sti ind til kælderen. **Mål/sårbarhed** Området er relativt robust, men arealet omkring kælderen bør primært friholdes for træer, da deres rødder ødelægger stensætningen. Det optimale ville være at få hele anlægget restaureret.

39. Hejbøl Knap	
Afgrænsning Omfatter den vestligste del af Hejbøl Gde, Ølgod, matr. nr. 1ah, hvorpå Hejbøl Knap ligger. Kulturmiljøet afgrænses af matriklens grænse mod vest samt af den sydligste og den østligste skovvej. **Bevaringsværdier** Hejbøl Knap, der har en gravhøj på toppen, er en festplads med talerstol og scene beliggende i Hejbøl Plantage.	**Bevaringstilstand** Hejbøl Knap, der vedligeholdes af Hejbøl Knap-udvalget med hjælp fra Lindbjerg Skole, fremtræder i rimelig stand, men scenen synes ikke længere at være i brug. **Mål/sårbarhed** Hvis vedligeholdelsen ophører, vil festpladsen givetvis springe i skov i løbet af kort tid.

40. Hanssinelund	
Afgrænsning Kulturmiljøet afgrænses mod nordøst af jernbanen til Tarm, mod vest af Nørre Alle og mod syd af matr. nr. 1dy, 1dz og 1cf.	**Bevaringstilstand** Anlægget er holdt, men ikke velholdt, og flere af stenene trænger til at blive rettet op. Gange og bede er overgroede, så de ikke længere umiddelbart

Bevaringsværdier Hanssinelund nord for Ølgod er anlagt af boghandlerparret Hans og Sine Nielsen. Hans Nielsen var formand for Ølgod og Omegns Plantningsforening. Han købte området og anlagde plantagen, og han rejste 10 mindesten for store mænd i dansk litteratur. Oprindeligt et privat haveanlæg med mindesten for danske forfattere. I dag er anlægget kommunalt ejet.	kan erkendes. Man har formentlig opgivet havepræget, da Ølgod kommune overtog anlægget. **Mål/sårbarhed** Hvis den nuværende vedligeholdelse ophører, vil området formentlig springe i skov, mens en retablering af gangene vil højne anlæggets værdi væsentligt.

41. Skonager Hede:	
Bevaringsværdier Hede med rester af marksystemer fra ældre jernalder, "digevoldinger".	**Mål/sårbarhed** Digevoldingerne ved Skonager er fredet og må generelt betragtes som sikrede.

42. Slauggård, Fromssejr, Høllund Søgård (Dalgasslægtens plantage), Hovborg, Klelund og Baldersbæk plantager. (Delvis Varde Kommune)	
Bevaringsværdier "Københavnerplantager" med jagtslotte, skovrider-, skovfoged- og skovarbejderhuse, landskabelige haver, lysthuse og mindesten. Stort antal gravhøje bevaret i plantagerne.	**Mål/sårbarhed** Bevaringsinteresserne knytter sig især til det sammenhængende hedeareal, resterne af "kartoffeltysker"-kolonien og plantagerne med deres lystgårde, jagtslotte og haver. Ved Almstok og Lille Almstok er det bebyggelsesstrukturen med gårdenes placering langs gaden og de markante markparceller med deres diger og hegn, der så vidt muligt bør bevares. Området ved Almstok og Lille Almstok er sårbart over for bebyggelse, sammenlægninger af marker samt anden arealanvendelse, der slører opfattelsen af strukturen, f.eks. tilplantning

9. Sundhed

HIDTIDIG PLANLÆGNING

SUNDHEDSPOLITIKKEN 2014-2018

I den foregående planperiode er der arbejdet med alle områder af politikken. Nogle indsatser er fuldt implementeret, mens andre er delvist eller ikke implementeret. Eks. på indsatser, der er arbejdet med:

- Hygiejneorganisationen er etableret og dækker nu både Social- og Sundhedsområdet og Børn- og Ungeområdet. Desuden rådgives andre fagområder efter behov. Der arbejdes løbende med undervisning, ny viden og rådgivning.
- Varde Kommune har igangsat en stærk tobaksforebyggende indsats. Den viser sig i indgåelsen af partnerskabet Røgfri Fremtid og implementeringen af hhv. Røgfri arbejdstid og Røgfri Skoletid.

Der er ikke udarbejdet en ny sundhedspolitik, og derfor er det fortsat strategierne under Sundhedspolitikken 2014-2018, der udgør det strategiske fokus. Samtidig har Det Nære Sundhedsvæsen medvirket til at flytte vægten i retning af den patientrettede sundhedsindsats. En ny sundhedsstrategi er under udarbejdelse og forventes færdiggjort ultimo 2020.

SUNDHEDSAFTALEN 2015-2018

Der har været arbejdet med implementering af sundhedsaftalen i samarbejde med Regionen, de øvrige kommuner og almen praksis.

Der er udarbejdet en ny Sundhedsaftale gældende for 2019-2023, som der arbejdes med implementering af. I den nye indgår både uafsluttede indsatser fra aftale 2015-2018 samt nye initiativer og fokusområder.

VETERAN- OG PÅRØRENDEPOLITIK

Politikken er fuldt implementeret. Eksempelvis er der oprettet

- kommunal hotline for veteraner og pårørende.
- indgået formelle samarbejdsaftaler med eks. veterancentret.
- Afholdt halvårlige netværksmøder for aktører omkring veteraner og pårørende.

Evaluering af politikken foregår i løbet af 2020 herefter udarbejdes revideret politik gældende for 2021-2025 (formentlig).

KOMMUNEPLAN 2021

Strategierne for sundheds- og ældreområdet samt social og handicap indarbejdes i kommuneplanen – med fokus på at sikre gode rammer for at leve et sundt og godt liv.

Handicap- og ældrerådet skal inddrages, når der bygges nye veje, pladser, anlæg og bygninger, således, at der tages hensyn til tilgængelighed allerede inden bygninger, veje, pladser eller anlæg etableres.

AKTIVITETER 2021-2025

Implementering af Sundhedsstrategien herunder fokus på at øge samarbejdet på tværs af fagudvalg og -forvaltninger f.eks. ifm. implementering af røgfri arbejdstid og røg- og tobaksfri skoletid. Ved indsatser, der berører medarbejdere i Varde Kommune, vil der være fokus på sundhed og trivsel jf. arbejdsmiljøstrategien.

Implementering af strategien på ældreområdet herunder fokus på ensomhed samt ældre med særlige behov.

Implementering af strategi for social og handicap med fokus på at sikre lighed i sundhed, herunder fortsat implementering af medicininstruks og generel fokus på sikker medicinhåndtering, patientsikkerhed og forebyggelse på det specialiserede voksenområde.

Samarbejde med region, kommuner og almen praksis om, at indfri Sundhedsaftalens målsætninger bl.a. via Samordningsforum for somatik og psykiatri samt deltagelse i følgegrupperne under Sundhedsaftalen. Herunder samarbejde om forebyggelse for mental trivsel og sundhed for børn og unge.

Implementering og opfølgning på den reviderede Veteran- og Pårørendepolitik.

Etablering af et sundhedshus med aktører på tværs af sektorer, hvilket bidrager til udviklingen af det nære og sammenhængende sundhedsvæsen

10. Børn og unge

HIDTIDIG PLANLÆGNING

NY STRUKTUR PÅ DAGTILBUD OG SKOLEOMRÅDET

I den foregående planperiode er der udarbejdet en ny struktur på dagtilbud og skole, som trådte i kraft i august 2018. Den nye struktur baserer sig klyngedannelser, hvorved flere af de daværende skoler og dagtilbud har fået fælles økonomi, ledelse, bestyrelse og medarbejdergruppe. Det blev besluttet, at overbygningsskoler skal have mulighed for at profilere sig på særlige toninger og linjer. Udover de nye klynger er der også etableret skole- og børnebyer og børnecenter.

For at styrke kommunens specialtilbud for alle børn og unge blev specialtilbuddene fra Tistrup Skole, Lykkesgårdskolen og Specialbørnehaven Solsikken samlet som Sct. Jacobi Skole og Dagtilbud. Hensigten var, at enhederne skulle samles på Pramstedsvej nuværende Sct. Jacobi Skole (almen del); denne plan blev ændret i efteråret 2019, da det blev besluttet, at specialbørnehaven fortsætter på nuværende matrikel. Skolen og dagtilbuddet blev dannet med opstart 1. januar 2020 med fælles ledelse og fortsætter på nuværende matrikler frem til august 2021, hvor skoledelene på Lærkevej, Tistrup og Abildvej, Varde flytter sammen på Sct. Jacobi Skole og Dagtilbud, Pramstedvej Varde.

Brorsonskolen i Varde by, kommunens største skole var i vedligeholdelsesmæssigt dårlig stand. Derfor bygges der en ny 0.-9. klasses skole i tilknytning til Fritidscentret på Ortenvej. Den nye skole får navnet Frelloskolen. Skolen står færdig til indflytning august 2021.
Sct. Jacobi Skoles elever bliver august 2021 flyttet til Frelloskolen (2/3) og Lykkesgårdskolen(1/3). Der er vedtaget nye skoledistrikter for Varde By med start august 2021.

Desuden blev Billum Skole og dagtilbuddet Billum Børnehave lukket. Billum folkeskoles skoledistrikt er ved en distriktsændring overgået til Blåvandshuk Skoles distrikt i skoleåret 2017/2018.

Strukturforliget medførte, at Varde Kommune så på muligheden for optimering eller alternativ anvendelse af kvadratmeter på institutionerne med henblik på at undersøge, om man med fordel vil kunne samle aktiviteter på færre lokaliteter.

Udvalget for Børn og Læring besluttede den 23. april 2019, at der i forbindelse med bygningsanalysen på dagtilbudsområdet skulle udarbejdes et oplæg til kriterier for beregning af normerede pladser i kommunens dagtilbud for de 0-2 årige og de 3-6 årige. Baggrunden herfor var, at kommunerne i henhold til den nye dagtilbudslov § 27c skulle anvise pladser på baggrund af forældreønsker, hvis der var plads i den ønskede institution indenfor den normerede ramme eller tilbyde den ønskede plads, når denne bliver ledig. Derfor har hver institution på nuværende tidspunkt et godkendt antal maksimum pladser. Samtidig ville mindre skoler og dagtilbud kunne styrke samarbejdet gennem børneby-modeller.

ETABLERING AF ÅRRE BØRNECENTER

Årre Børnecenter blev som fælles institution etableret august 2018 og nybyggeri og ombygning stod færdigt i efteråret foråret 2019. Bygningerne blev indviet i foråret 2019. Der er ny ledelsesstruktur med skoleleder som fællesleder for børnehave, SFO og skole.

Første spadestik til Årre Børnecenter blev taget i starten af 2018. I december 2018 blev den nye børnehave til 70 børn taget i brug. Sidste del af den indvendige renovering af skolen faldt på plads i januar 2020, hvor gulvarealerne blev færdiggjort, og de nye rammer indtaget af elever og lærere. Udvendigt er der sat gang i beplantning rundt om matriklen og sidste etape - Byens Rum – forventes færdig i maj 2020. Der er 1. års gennemgang i marts 2020, og der er blevet afholdt officiel indvielse af det samlede projekt – ny børnehave, renovering af skolen og etablering af Byens rum i foråret 2019.

SAMMENLÆGNING AF BØRNEHAVERNE I OKSBØL

I forbindelse med budgetaftalen for 2019-2022 besluttede Byrådet, at Oksbøl Børnehave kunne fortsætte som selvejende institution, hvor kommunen ville finansiere en renovering, og den selvejende institution herefter skulle overtage al bygningsvedligehold og ombygning samt vedligehold af udenomsarealer i en ny driftsoverenskomst. Der blev bevilget 2,7 mio. kr. til renoveringen. Den nye driftsoverenskomst trådte i kraft den 5. marts 2019. Renoveringen blev afsluttet i efteråret 2019, og de nyrenoverede bygninger blev indviet med en reception den 22. oktober 2019.

IT I DAGTILBUD- OG SKOLE

I planperioden 2017-2021 har der været målrettet fokus på implementering af digitale løsninger på skoleområdet jf. skolereformen i 2014. Kommunerne skulle bl.a. anskaffe sig en samarbejds- og læringsplatform. I Varde Kommune blev Office 365 valgt som samarbejdsplatform og Meebook som læringsplatform. Der er i planperioden arbejdet målrettet med implementering og kompetenceudvikling i forhold til disse systemer. Desuden er etableret en 1:1 løsning på skoleområdet for at kunne honorere kravene i reformen. Alle elever i Varde Kommune fra 3. - 10.kl har en personlig pc og i 0.-2.kl stilles der klassesæt af pc'ere til rådighed. Aula, den nye kommunikationsplatform mellem skolerne og hjem, er blevet implementeret på skolerne i 2019. Aula implementeres på dagtilbudsområdet i efteråret 2020.

KOMMUNEPLAN 2021

STRUKTUR PÅ DAGTILBUD OG SKOLEOMRÅDET

Skole- og dagstilbudsstrukturen "Skoler og dagtilbud for alle" gør det muligt at udvikle kvaliteten og holde driften på et realistisk økonomisk niveau, selvom børnetallet falder.

Skole- og dagtilbudsstrukturen baserer sig på en idé om stærke samarbejdsklynger, hvor flere af de daværende skoler og dagtilbud har fået fælles økonomi, ledelse, bestyrelse og medarbejdergruppe. I dag har overbygningsskoler mulighed for at profilere sig på særlige toninger og linjer.

Strukturen på dagpleje- og dagtilbudsområdet:

Dagplejere: Klynge øst, klynge vest og klynge midt
Kommunale dagtilbud: Dagtilbuddet Vest, Dagtilbuddet Midt, Dagtilbuddet Øst
Børnebyer – kommunale: Blåbjergskolen - Blåbjerg Børneunivers, Lunde, Traneskole og Børneby - Regnbuen, Horne Børneby - Trinbrættet, Sig Børneby, Agerbæk-Starup Skole – Holme Åhuset, Starup Børneby.
Børnecenter – kommunal: Årre Børnecenter - Årre Børnehave
Selvejende dagtilbud: Søndermarken, Varde, Højgårdsparken, Varde, Møllehuset, Tistrup, Oksbøl Børnehave

Private dagtilbud - §20: Blåbjerg Børnehave, Stausø, Kvong Private Børnehave, Naturbørnehaven Engen, Mejls, Skovlund Børnehus, Svalereden, Lindbjerg, Billum Fribørnehave

Strukturen på skoleområdet nedenstående skoler:

- Blåvandshuk Skole og Janderup Skole(filialskole)
- Blåbjergskolen (Nr. Nebel Skole, Outrup Skole og Lunde/Kvong Børneunivers (børnehave og 0.-6.kl.) med filialerne Outrup Skole og Lunde Børneby
- Sct. Jacobiskole frem til august 2021
- Lykkesgårdskolen
- Brorsonskolen - Frelloskolen (august 2021)
- Ølgod Skole
- Trane Skole og Børneby (Tistrup, Thorstrup og Horne + børnehaverne i Sig og Horne)
- Agerbæk Skole og Starup Børneby (+børnehaven HolmeÅhuset
- Nordenskov/Næsbjerg Skole (Nordenskov er filialskole)
- Ansager Skole
- Alslev Skole (0.-6. klasse)
- Årre Børnecenter (børnehave og skole 0.-6.kl.)
- Sct. Jacobi Skole og dagtilbud (med specialklasserækker og specialdagtilbud)

10iCampus er tilknyttet Ungdomsskolen.

Samarbejdsklynger:

- Skoleklynge Vest: Blåvandshuk Skole (inkl. Janderup Skole) og Blåbjergskolen (inkl. Lunde/Kvong børneunivers og Outrup Skole).
- Skoleklynge Varde: Lykkesgårdskolen, Brorsonskolen, Sct. Jacobi Skole og Alslev Skole
- Skoleklynge Varde fra august 2021:Frelloskolen, Lykkesgårdskolen, Alslev Skole
- Skoleklynge Nord: Trane Skole og Børneby (Tistrup, Thorstrup og Horne) og Ølgod Skole.
- Skoleklynge Øst: Agerbæk Skole og Starup Børneby, Årre Børnecenter, Nordenskov/Næsbjerg Skole (Nordenskov Skole er filial til Næsbjerg), Årre Børnecenter og Ansager Skole.

BØRN OG FAMILIE

Tandplejen er organiseret i en klinikstruktur bestående af en central klinik placeret i Varde By.

I samarbejde med Socialstyrelsens Task Force arbejdes der med at sikre, udvikle og understøtte arbejdet omkring sagsbehandlingen på myndighedsområdet for udsatte børn og unge. Dette med fokus på at øge kvaliteten af arbejdet og effekten for borgerne.

SEKTORPLANLÆGNING

Byrådets målsætninger og politikker på dagtilbud og skoleområdet.

- Visionsstrategi – dagtilbud 2016
- Visionsstrategi – skoleområdet 2015
- Ny børne og unge politik

DAGTILBUD
Der arbejdes fremadrettet videre med fokus på den styrkede pædagogiske læreplan, hvor "Fra Intention til Handling" gennemarbejdes og justeres i praksis, så denne lever op til de nye retningslinjer og de tiltag, der foregår i Varde Kommune.

Fortsat arbejde med udviklingsforløbet omkring Demokrati i børnehøjde, som en del af stærke dagtilbud.

SKOLE
"Pejlemærker og Tegn på Skoleudvikling 2.0".

Der arbejdes fremadrettet fortsat med videreudvikling og implementering af skoleudviklingsprojektet "Skoleudvikling gennem databaseret praksis", og i de kommende år vil der i PLF-netværkene være fokus på vejlederfunktionen og dennes medlederfunktion/delegeret ledelse samt den resultatskabende vejleder, der arbejder med datainformeret praksis. Der vil være en fælles kompetenceudvikling i PLF-netværkene, som sammentænkes med skolernes egne lokale indsatser og for at kunne give mest mulig mening lokalt.
Afsættet for arbejdet med elevernes læring, dannelse, trivsel og chancelighed tager fortsat sit udgangspunkt i den fælles kommunale indsats "Pejlemærker og Tegn på Skoleudvikling 2.0".

ØGET PRAKSISFAGLIGHED I FOLKESKOLEN
Justering af folkeskolen april 2019 medførte et øget fokus på praksisfaglighed i folkeskolen og betød, at skolerne skal udbyde flere praksisfag i udskolingen 7.-8.kl. I Varde Kommune har særligt små udskolingsskoler vanskeligt ved at udbyde alle de musisk-praktiske valgfag. For at give eleverne nogle reelle valgmuligheder, kan skolerne samarbejde om at udbyde valgfag, og dermed opnå den nødvendige elevmængde til at oprette disse. I forhold til obligatoriske valgfag har skoleklynge nord, efter aftale med forvaltningen, igangsat en 2-årig prøvehandling, hvor en klasse på Ølgod og Tistrup skole modtager fælles undervisning i musik. Ifm. prøvehandlingen afholder forvaltningen i to år udgifterne til transport af elever. Skolerne skal som minimum udarbejde en midtvejs- og slutevaluering. Skoleklynge Varde afvikler en prøvehandling med at afvikle valgfagsundervisning på tværs af skolerne.

Varde Kommune har valgt at gøre dette som led i målet om at følge den nationale målsætning for unges ansøgning til erhvervsuddannelser i 2025.

FÆLLES FOR DAGTILBUD OG SKOLE
Dagtilbud og skole har fælles fokus på at skabe sammenhæng for børn 4 til 9-årige og med fokus på legende læring med projektet "Legende Læring sammenhæng for 4-9 årige", som er et projekt, som Varde Kommune er blevet udvalgt til at deltage i sammen med 5 andre kommuner. De deltagende dagtilbud og skoler fra Varde Kommune er: Årre Børnecenter, Hedevang Børnehave og Alslev Skole. Projektet ledes af KL i samarbejde med LEGO-Fonden.

AKTIVITETER I PLANPERIODEN 2021-2025

- Projekt "Legende Læring sammenhæng for 4-9-årige"
- Samtænkning og videreudvikling af ViNS og VKR – (Vi i naturen)
- Mere idræt og bevægelse i skolen
- Mangfoldige læringsmiljøer i dagtilbud og skole
- Praksisnær kompetenceudvikling
- Ny integreret institution - dagtilbud

- De første 1000 dage – tidlig indsats samarbejde mellem sundhedsplejen og dagtilbud
- Projekt ”Fremskudt funktion”.
- Den kommunale unge indsats (KUI) - Herunder ”Alle unge skal med”
- Implementering af anbefalingerne fra socialstyrelsens Task Force på området for udsatte børn og unge

Bilag 1 https://www.vardekommune.dk/befolkningsprognose-2018-2030

11. Kultur og fritid

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Der er i kommuneplanperioden 2017-2021 udarbejdet og opdateret informationsmateriale, som skulle være med til at øge kendskabet til de spændende, oplevelsesrige og udfordrende naturarealer i Varde Kommune. Herunder har Kultur og Fritid blandt andet udarbejdet "Cykelkort" og været medudvikler af Vardes "NaturKulturKanon " og "Kultur Highlights".

Der er arbejdet videre med at implementere resultaterne fra facilitetsanalysen for Varde Kommunes haller. Hertil bl.a. udvikling af Varde Fritidscenter i forbindelse med den kommende Frelloskole og fokus på en bæredygtig drift af hallerne i kommunen.

I perioden 2017-2021 har der været arbejdet med færdiggørelse af Kulturspinderiet og Varde Sommerland for at skabe mere sammenhængende kulturelle miljøer i Varde bymidte. Varde Sommerland er blevet opgraderet med et aktivitetsområde, som sikrer et endnu mere bynært rekreativt område. Kulturspinderiet ved Stålværket står færdig, men udvikler sig fortsat mod sin endelige indholdsmæssige form, både fysisk og tilbudsmæssigt. Dertil kommer en projektplan for et Teater- og Musikhus, som tager udgangspunkt i bygningerne Smedeværkstedet og Artillerimuseet og hvor bl.a. 7-kanten flytter ind.

I Ølgod er frivillige i gang med udviklingen af Kulturhuset i samarbejde med fonde. Begge projekter løftes af de fremtidige frivillige brugere i tæt samarbejder med Varde Kommune.

Der er arbejdet med at videreudvikle kunsten i kommunen, herunder opsætning af skulpturer i Varde i samarbejde med Poul Erik Bech Fonden samt partnerskabsaftale med Skulpturudstillingen i Ølgod for at sikre kvaliteten og afholdelse af Wadden Tide i 2019 ved Blåvandshuk.

Kommunen arbejder tæt sammen med Vardemuseerne om etableringen af FLUGT – Refugee Museum of Denmark i Oksbøl. Og på den lidt længere bane om etablering af et Militærmuseum i Nymindegab og et nyt museum i tilknytning til Hjedding Andelsmejeri.

I 2017 havde Varde 575-års kødstadsjubilæum, som blev fejret og blev starten på Varde Middelalderfestival, der blev afholdt i 2019 og holdes igen i 2021.

I planperioden 2017-21 udarbejdede Kultur og Fritid en ny Fritids-, Idræts- og Kulturpolitik.

KOMMUNEPLAN 2021

Inden for kultur- og fritidsområdet er der biblioteker, museum, musik- & billedskole, oplysningsforbund og foreninger med voksenundervisning, idrætscentre og udendørsanlæg, natur- og kulturformidling, lokalhistoriske arkiver og kunstudstillinger.

Varde Bibliotek består af hovedbibliotek i Varde og filialer i Agerbæk, Nr. Nebel, Oksbøl og Ølgod samt 17 bogbusstop. Kerneopgaven for biblioteket er at facilitere og fremme oplysning, uddannelse, fællesskaber og kultur. Biblioteket er både fysisk og digitalt tilgængeligt. Det digitale udlån er i disse år stigende og modsvarer faldet i det fysiske udlån. Borgerne bruger i højere grad biblioteket som et møde- og læsested. Flere end 300.000 besøger årligt bibliotekerne. Strategisk fremmer biblioteket kommunens mål om sund kultur for krop og hjerne. Biblioteket stimulerer formidlingen af materialer og aktiviteter, der fremmer viden, indsigt, læring, dannelse og leg. Samtidig gøres der i disse år en ekstra indsats for, gennem foreninger og frivillige, at skabe et aktivt medborgerskab, der eksponerer og understøtter det

gode liv gennem fritid og kultur. Varde Bibliotek bruger kræfter på opsøgende indsatser. Målet er at høste frugterne af flere synergier og fælles fodslaw gennem samarbejde med skole-, uddannelses-, dagpasnings-, sundheds-, social- og ældreområdet, men også gennem kulturelle institutioner og foreninger.

Vardemuseerne har siden 2017 været igennem en stor omstillingsproces med to fusioner, åbningen af Tirpitz, inddragelse af Blåvand Fyr og senest udviklingen af FLUGT – Refugee Museum om Denmark. Fusionerne var først med NaturKulturVarde i 2017 og senest med JANUS – Vestjyllands Kunstmuseum pr. 1. januar 2020. Derfor er museet pt i gang med formuleringen af en ny vision 2025, der forventes færdig i efteråret 2020.

Vardemuseerne er med åbningen af Tirpitz blevet en af de helt store museumsattraktioner i Danmark, og Tirpitz har betydet et væsentligt løft i kulturturismen i Varde Kommune. Det løft forventes at blive yderligere styrket med genåbningen af Nymindegab Museum i sommeren 2020, åbningen af FLUGT (forhåbentlig i foråret 2022), et nyt Militærmuseum i Nymindegab og et nyt museum ved Hjedding Andelsmejeri senere i planperioden.

Ved siden af fusionerne og udstillingsløftet har Vardemuseerne i den forgangne planperiode udvidet sit samarbejde med undervisningssektoren igennem en række forløb for både dagtilbud, grundskoler og ungdomsuddannelser. Det har ført til, at Varde Kommunes arbejde med børn, unge og museer er blevet observeret nationalt, så Vardemuseerne nu inddrages i udvikling af undervisningsforløb med mange andre institutioner over hele landet. Vardemuseerne ønsker fortsat at udvikle samarbejde, så Varde Kommune også i fremtiden kan være førende her.

Endelig bidrager Vardemuseerne (ikke mindst gennem NaturKulturVarde) aktivt til kommunens vision, Vi i Naturen, ligesom fusionen med JANUS har ført til ønsket om, at Vardemuseerne skal blive et statsanerkendt kunstmuseum. De indledende øvelser hertil er igangsat.

Musik & Billedskolens kerneopgave er at 'At skabe optimale rammer for elevernes musikalske og kunstneriske læringsmiljø'

Det sker gennem fokus på læringsfællesskaber, hvor det ikke kun er underviseren, som er drivkraften, men også eleverne, der i høj grad inspirerer hinanden.

Musik & Billedskolen er decentralt organiseret, med undervisning i et eller flere fag på 19 forskellige destinationer.

Ud over undervisning af elever, der interesserer sig for musik eller billedkunst, fylder samarbejdet med 'den åbne skole' mere og mere. Hver uge underviser et team af lærere 23 klasser i obligatorisk musik, heraf to orkesterklasser – en blæserklasse i Thorstrup og en violin/fløjteklasse i Nr. Nebel. Det understøtter i høj grad en national vision, der hedder 'Musik til alle'.

Et andet af de store samarbejdsfelter er Varde Kommunes dagtilbud, hvor et samarbejde mellem Vardemuseerne og Musik & Billedskolen over en 3-årig periode har udviklet et kulturbørnehavekoncept. Ønsket er, at arbejdet skal danne model for at tilbyde denne tværgående undervisningsform til alle dagtilbud i Varde Kommune.

Ud over undervisning, bidrager Musik & Billedskolen til de tværkulturelle samarbejder i Varde Kommune. Det er f.eks. Spil dansk, Middelalderfestival, koncertvirksomhed, eller tværgående projekter omkring musik og kultur til ældre, demente eller sårbare.

I 2020 er der 10 **lokale oplysningsforbund og foreninger**, som etablerer fritidsundervisning for voksne (i daglig tale aftenskoleundervisning). I 2019 blev der gennemført i alt 4.732 undervisningstimer inkl. afholdte foredrag.

I 2014 etableredes **Varde Kommunes Aftenskoleråd (VAR),** som varetager aftenskolernes interesser og fungerer som rådsorgan for politikere og forvaltningen. Det er forventningen, at VAR i de kommende år vil spille en mere central rolle i udviklingen af dette område.

I Varde Kommune er der i alt 10 **idrætscentre**, hvoraf fem har **svømmehaller**. I disse centre er der i alt 17 idrætshaller og seks minihaller. Dertil kommer nogle mindre skolehal-ler og 30 udendørs idrætsanlæg/stadions, der geografisk er spredt over hele kommunen. Herunder er det vist, hvor mange foreninger, der har modtaget tilskud til aktiviteter i 2019.

Idrætsforeninger, spejdere, børne- og ungdomskorps m.v.

- Antal foreninger, som modtog tilskud: 166
- Antal medlemmer under 25 år: 12.441
- Antal medlemmer over 25 år 13.676

Der er 18 lokalhistoriske arkiver, som har dannet et fælles arkivsamvirke. Arkiverne er meget forskellige i størrelse, men fælles for alle er, at de decentralt arbejder med lokalhistoriske aktiviteter, herunder indsamling og formidling.

UDVIKLINGSTENDENSER

Der er en landsdækkende tendens til, at borgerne i mindre grad søger holdsport og i højere grad anvender de mere individuelt tilrettelagte idrætsgrene. De selvorganiserede fællesskaber har fået en opblomstring, da de understøtter en fleksibilitet og hurtig omstilling. Samtidig er det blandt mange foreninger vanskeligt at tiltrække medlemmer og ledere til foreninger. Den demografiske udvikling, herunder faldende børnetal og stadig flere idrætsaktive ældre er også en tendens, der skal tages højde for.

Der er grundet ovenstående iværksat en række tiltag, der skal støtte hallerne og foreningernes udvikling af kompetencer og strukturer, der gør dem i stand til at tilpasse sig tendenserne på området. Særligt idrætshallerne vil fremover spille en mere aktiv rolle i understøttelse af tendenser og udvikling af tiltag, der efterkommer brugernes ønsker. Tendensen siger også, at gode rammer og faciliteter skaber aktiviteter.

DGI og DIF har udarbejdet en undersøgelse, hvor den viser en stigning af foreningsmedlemmer i Varde Kommune i 2019. Der ses især en stigning i aldersgrupperne 0-6 årige og 70+.

Outdoor-aktiviteter har også vokset sig større, og det forventes kun at udvikle sig endnu mere, hvor folk er blevet mere opmærksomme på, hvordan naturen kan bruges. Det er især det selvorganiserede, som kommer til udtryk i Outdoor-aktiviteter. I Kultur og Fritid arbejdes der tæt med Naturcentret for at skabe bedre faciliteter i naturen.

Kulturturisme er i vækst i disse år og åbningen af Tirpitz har især vist, hvor stor og positiv effekt en satsning på kulturturisme kan have, og herunder bidrage økonomisk til kommunen. En satsning på kulturturisme skaber bedre kultur- og fritidstilbud til turister og borgere i en kommune.

Tydeliggørelse og nytænkning af de kulturelle tilbud og muligheder vil medvirke til, at Varde Kommune kan træde i karakter og fortsat være attraktiv som bosætningskommune. Øget brug af digitale medier afleder også, at kommunen inden for kultur- og fritidsområdet formidler og synliggør de forskellige aktiviteter i nye medier. Brug af sociale medier og smartphones peger også i retning af nye informations- og kommunikationskanaler med borgere, foreninger og institutioner. Udvikling af attraktive turismetilbud spiller også sammen med udviklingen af de kulturelle tilbud samt muligheden for anvendelse af idrætsfaciliteterne i kommunen.

SEKTORPLANLÆGNING

Udvalget for Kultur og Fritid vedtog i 2019 Fritids-, Idræts- og Kulturpolitikken 2019-2021 (FIK-politikken), som dækker kultur- og fritidslivet i Varde Kommune.

FIK-politikken arbejder med fem overordnet temaer: Danmarks bedste foreningskommune, Kulturturisme, Sund kultur for hjerne og krop, Den røde tråd i læring, Bosætning og aktiviteter i den hele kommune. Til temaerne hører en række indsatser, der sikrer, at FIK-politikken udmøntes på optimal vis. Temaerne lægger sig yderligere op ad Byrådets Udviklingsstrategi for 2018-2021.

Varde Kommune har lang tradition for et tæt og stærkt samspil med frivillige indenfor alle fagområder. Byrådet har godkendt en frivilligpolitik, hvor visionen er, at Varde Kommune er en åben kommune, hvor nærdemokrati vægter højt, og hvor civilsamfundet inddrages aktivt på alle serviceområder. Frivilligpolitikken opdateres i den kommende periode.

AKTIVITETER I PLANPERIODEN 2021-2025

Danmarks Bedste Foreningskommune:

- Der er særlig fokus på udvikling og sundhed i vores foreninger, og de tilknyttede projekter i hallerne
- Naturen er vigtig brik i udviklingen af kultur og fritidstilbud til borgere og der støttes derfor op om udviklingen af Varde Kommune som Outdoorkommune.

Kulturturisme:

- Der støttes op om udviklingen af nye faciliteter og initiativer der understøtter Kulturturisme, som f.eks. Vardemuseernes udvikling af FLUGT og Militærhistorisk museum og kortlægning af aktiviteter i kommunen og formidling af kommunes kunst- og naturseværdigheder

Sund Kultur for Hjerne og Krop:

- Der er særlig fokus på det tværfaglige samarbejde, herunder især aktiviteter målrettet demensramte, idrætslige og kulturelle tiltag der styrker børns trivsel og dannelse

Den røde tråd i læring:

- Der er særlig fokus på en gentænkning af et sammenhængende kulturtilbud i fra dagtilbud til 9. klasse

Bosætning og aktiviteter i den hele kommune:

- Der støttes op om udviklingen af nye faciliteter der understøtter bosætning og aktiviteter i den hele kommune, som f.eks. udvikling og etablering af Ølgod Kulturhus og Teater- og Musikhus i Varde samt Byens Hjerte med JANUS og Hodde-Tistrup Hallen i Tistrup

12. Kommunale botilbud

HIDTIDIG PLANLÆGNING

På ældreområdet har Byrådet godkendt Plejeboligplan 2016 – 2025, Værdighedspolitik 2019, Demensstrategi 2019 – 2023 og Strategi for ældreområdet 2020-2021.

Et rejsehold beskrev i 2017, hvordan indretningen på det enkelte plejecenter kan sikre trivsel og gøres demensvenlig. Fra den statslige Demenspulje blev der tildelt støtte, der i 2019 blev brugt til at gennemføre en del af forslagene på Carolineparken, Lyngparken, Poghøj og Aktivitetscentret i Ølgod.

Derudover blev det i budgetaftalen for 2019-2022 besluttet, at der skal opføres 32 boliger til erstatning for Vinkelvejcentret i Ølgod, samtidig med at der skal opføres 8 demensboliger som tilbygning til Lyngparken.

I efteråret 2019 er der etableret et Udsatteråd i Varde Kommune, der skal varetage målgruppens interesser og eksempelvis udarbejde høringsforslag.

På specialområdet har Byrådet godkendt Strategi for Social og Handicap – Myndighed og tilbud. Som et led i handleplanen "Social og Handicap i Balance" arbejdes der med at tilpasse den nuværende tilbudsvifte til nuværende og fremtidige behov på området. Dette sker ud fra en tilbudsstrategi, der bygger på en række principper godkendt af Udvalget for Social og Sundhed i januar 2020.

KOMMUNEPLAN 2021

ÆLDREOMRÅDET

Varde Kommune råder i dag over 474 plejeboliger fordelt på 12 plejecentre. 11 af disse plejecentre drives af Varde Kommune, mens Blåbjerg Pleje- og Aktivitetscenter i Nørre Nebel drives af Danske Diakonhjem. Af de 474 pladser er der 53 midlertidige pladser fordelt på seks plejecentre. 65 af de 474 pladser er i særlige demensenheder beliggende i Oksbøl, Varde og Ølgod. Af disse kan enkelte boliger løbende anvendes til midlertidige boliger.

I Varde Kommune findes der et særligt boligtilbud til ældre: Ældreboligcentre. Der findes fem af disse – i Horne, Lunde, Nordenskov, Sig og Årre. Tilsammen er der 63 boliger i disse centre. Der er tale om tidligere plejehjem. De nuværende beboere visiteres til hjælp efter samme retningslinjer, som beboere i eget hjem, men der er adgang til fælles lokaler, hvor der afvikles aktiviteter, og da mange af beboerne har behov for hjælp fra hjemmeplejen, vil der ofte være personale i nærheden. Ældreboligcentrene fungerer dermed til en vis grad, som et alternativ til ophold på plejecenter.

SPECIALOMRÅDET

Samstyrken leverer i dag botilbud, beskæftigelse, samvær- og aktivitetstilbud, §85-støtte samt STU og aflastning til udviklingshæmmede borgere i Varde Kommune. Samstyrken har 86 botilbudspladser, placeret i Varde (55), Oksbøl (14) og Ølgod (17). Varde Kommune opfører pt. et nyt byggeri i forbindelse med Rosenvænget i Ølgod, hvor 18 nye boliger forventes at være indflytningsklar fra foråret 2021. Samstyrken leverer aflastning til hjemmeboende borgere på Jægumsvej i Varde (normering 4 pladser til voksne) og på Vænget i Årre (4 pladser til unge og voksne).

Bo- og rehabiliteringscenter Lunden er Varde Kommunes tilbud til borgere med erhvervet hjerneskade. Lunden har 24 varige boliger og 10 rehabiliteringspladser. Lunden modtager borgere fra hele landet.

Socialpsykiatrien har 11 permanente botilbudspladser i Ølgod.

AKTIVITETER I PLANPERIODEN 2021-2025

Implementering af strategi på ældreområdet, hvor der er fokus på demensvenlig indretning af inde- og udeområder på plejecentre, ligesom der løbende sker en tilpasning af den lokale plejeboligkapacitet, som sikrer, at borgere kan få en plejebolig i deres lokalområde.

Implementering af strategi for Social og Handicap, herunder en udvidelse af Rosenvænget i Ølgod og en ny tilbudsstrategi for det specialiserede socialområde, der vil medføre ændringer i den nuværende tilbudsstruktur. Derudover etablering af udslusningsboliger/særlige boliger til hjemløse, som alternativ til forsorgshjem.

13. Oversvømmelse og kysterosion

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Indenfor den hidtidige planperiode er der ikke foretaget ændringer i udpegninger eller retningslinjer.

I perioden har der været et fortsat fokus på at understøtte både grundejere og grundejerforeninger i deres videre arbejde med at håndtere klimaudfordringerne i sommerhusområderne. Der er flere sommerhusgrundejerforeninger, der er i gang med at undersøge, hvordan de kan håndtere udfordringer som følge af problematikker med overfladevand og grundvand. I det arbejde vejleder forvaltningen sommerhusgrundejerforeningerne og giver myndighedsgodkendelser til løsningerne.

KOMMUNEPLAN 2021

OVERSVØMMELSE FRA HAVVANDSTIGNINGER OG KYSTEROSION

Der er udarbejdet nye udpegninger af områder, der kan blive udsat for oversvømmelse fra havvandstigninger og kysterosion med tilhørende retningslinjer. Ligesom der er udarbejdet retningslinjer for etablering af afværgeforanstaltninger til sikring mod oversvømmelse og kyst erosion i de udpegede områder. Ændringerne er foretaget i henhold til klimaplanlovsændringen af 1. februar 2018.

Grundlaget for udpegninger af områder, der kan blive udsat for oversvømmelse af havvandstigninger

I forbindelse med udarbejdelse af udpegninger af områder, der kan blive udsat for oversvømmelse, er der taget stilling:

- Hvilket klimascenarie, der regnes efter
- Hvilken typer vand, der skal danne grundlaget
- Hvor ofte en hændelse må ske

Oversvømmelseskort anvendes til planlægning i forhold til fremtidig byudvikling, tekniske anlæg (rensningsanlæg mv.), sommerhusområder mv. hvor der er en forventet levetid på over 30 år, og hvor der er høje krav til robusthed. Derfor er der valgt et klimascenarie, der hedder RCP 8,5.

RCP er en forkortelse for 'Representative Concentration Pathway', og tallene dækker over forskellige scenarier for, hvor høj koncentrationen af CO_2 bliver i atmosfæren.

RCP8.5 er et højt udledningsscenarie med stigende udledninger også efter 2100, og kan betegnes som business-as-usual.

Oversvømmelseskort er udarbejdet på baggrund af stormflod og med en 50 års hændelse i år 2100 fordi:

- Varde Ådal er ubeskyttet mod stormflod (ingen sluse)
- Denne type vand medfører oversvømmelser af store landområder
- Stor indflydelse på planlægningen
- Det er ved stormfloder, vi har data.

Steder, hvor der ud fra historisk viden forventes oversvømmelser ved kommende store stormfloder vil være Varde Ådal inkl. Varde By og op til Sig, Blåvand og Ho området, Filsø – selve søen og Nr. Nebel (sluse i Hvide Sande og bagvand fra Ringkøbing Fjord). Der er regnet med en 50 års hændelse i år 2100, fordi det er det bedst tilgængelige data på revisionstidspunktet.

Baggrund for oversvømmelseskortet er en beregning fra Kystdirektoratet over oversvømmelser fra havstigninger. Datagrundlaget fra Kystdirektoratet er et kort, der viser ved hvilken kote et givent punkt bliver oversvømmet af havvand. Modellen er oprindelig med en nøjagtighed på 40x40 cm, men det giver en for stor datamængde for vores IT-systemer, og den er derfor ændret til 2x2 m.

Beregningen er udregnet uden sluser, dvs. at der ikke er en sluse i Hvidesande. Det skyldes at intentionen med oversvømmelseskortet er at vise det værst tænkelige scenarie.

Der er valgt en havvandstand for scenariet RCP 8,5 i år 2100 og en 50 års hændelse:

Scenarie	Vandstand [m DVR90] Vadehav Nord	Vandstand [m DVR90] Vestkyst
Højt CO_2 niveau (RCP8.5)	4,50	3,50

Tabel 13.1

Dernæst er der regnet med to forskellige type vandoplande hhv. vadehavet og Vestkyst, altafhængig af vandløbene udløb i disse vandoplande.

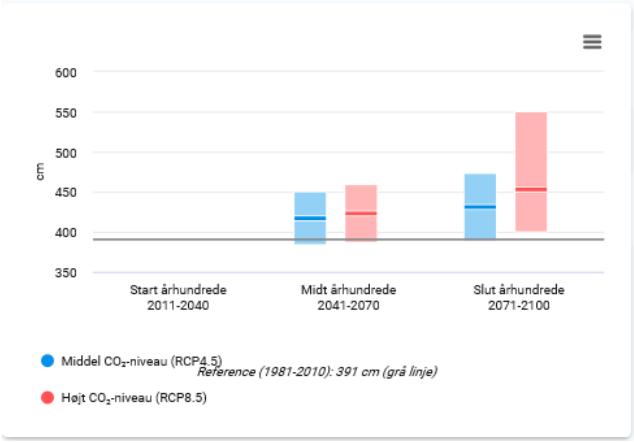

Vadehavet

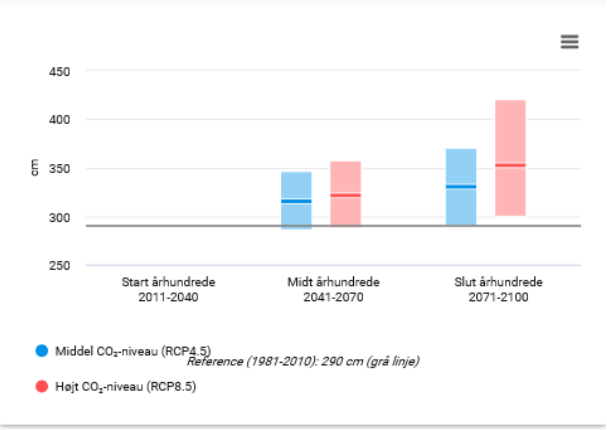

Vestkysten

Bemærk, at udpegningen ikke viser resultatet af mere regn eller højerestående grundvand eller de akkumulerede effekter.

Grundlaget for udpegninger af områder, der kan blive udsat for kysterosion

Varde Kommune har i 2020 indgået en fællesaftale om kystbeskyttelse af kyststrækningen ved Blåvand for perioden 2020-2024. Målsætningen for hele den af aftalen omfattet strækning er at fastholde den nuværende kystlinje. Kystdirektoratet har i 2016 udarbejdet en kystanalyse for hele landet. Formålet med kystanalysen har bl.a. været at give kommunerne et værktøj til at prioriteret deres indsats med kystbeskyttelse af de udsatte kyststrækninger. I Varde Kommune er det kyststrækningen ved Blåvand, der er medtaget som en erosionskyst.

I forlængelse af denne analyse og i forbindelse med at myndighedskompetence for administration af kystbeskyttelsesanlæg er overgået til kommunerne, har Kystdirektoratet igangsat udarbejdelse af et nationalt planlægningsværktøj til kystkommunerne.

Kystdirektoratet har ikke afsluttet dette arbejder endnu, og kommunerne har endnu ikke kendskab til funktioner og prioriteringer i værktøjet.

Udgangspunktet for den nuværende prioritering af indsatsen ved erosionskyster er således fortsat Kystdirektoratet kystanalyser fra 2016.

Halvøen Skallingen er statsejet og administreres af Naturstyrelsen. Naturstyrelsen har i deres driftsplan for Skallingen en målsætning om, at landskabet får lov at udvikle sig, så nedbrydning eller opbygning af land kan ske ved så naturlige processer som muligt. Dette vil bidrage til oplevelsen af et dynamisk landskab under konstant udvikling. Der er således ikke planlagt aktiviteter til aktivt at begrænse kysterosion.

Derfor udpeges samlet kyststrækningen fra Blåvands Huk til Skalling Ende til områder, der kan blive udsat for kysterosion i Varde Kommune.

Forudsætning for krav om etablering af afværgeforanstaltninger

Der kan på baggrund af konkrete forhold og relevante forundersøgelser være hensigtsmæssigt at stille krav om sokkelkoter, konstruktioner, befæstelsesgrad mv. i forhold til at potentielle fremtidige oversvømmelser fra regn-, grund- og havvand.

Sammenhæng til nabokommuner for så vidt angår afværgeforanstaltninger

Varde Kommune opstiller ikke konkrete afværgeforanstaltninger på kommuneplanniveau, men der er indarbejdet en retningslinje i kommuneplanens hovedstruktur, som giver mulighed for at der ved lokalplanlægning kan opstilles vilkår om afværgeforanstaltninger.

Kommuneplanens rammedel

Oversigt af rammeområder, hvor det registres i rammen, at området ligger indenfor et område, der kan blive udsat for fremtidige oversvømmelser fra havvandsstigninger eller kysterosion. Der tilføjes følgende sætning til rammbestemmelser til nedstående rammeområder: *Inden for området må der først udbygges, når det kan påvises eller sandsynliggøres, at området ikke er oversvømmelsestruet eller at oversvømmelser kan afværges på en hensigtsmæssig måde.*

02.01.B01		13.01.B02		16.10.R03		23.02.B05
02.01.B02		13.01.B03				23.02.B40
02.01.R02		13.01.S01		23.01.B03		23.02.R05
02.01.T01		13.02.R10		23.01.B06		23.02.T01
02.10.B01		13.02.R12		23.01.B07		23.03.B01
04.01.B04		13.02.R15		23.01.B08		23.03.B05
04.01.T01		13.02.S04		23.01.B09		23.03.B06
05.01.BL01		13.02.S05		23.01.C01		23.03.B10
05.01.R03		13.02.S06		23.01.C02		23.03.B11
05.01.R04		13.02.S07		23.01.C08		23.03.B12
05.01.R06 Tilleg 02		13.02.S08		23.01.C16		23.03.B15

05.01.R07		13.02.S09		23.01.C18		23.03.C01
05.01.R08 tilllg 09		13.02.S10		23.01.C20		23.03.E05
05.01.R11		13.03.S01		23.01.C24		23.03.E06
05.01.R13 Tilleg 05		13.10.E01		23.01.E01		23.03.E08
05.01.S01		13.10.R01		23.01.O04		23.03.R01
05.01.S03		13.10.R04		23.01.O05		23.03.R03
05.01.S04		13.10.R05		23.01.R02		23.03.R04
05.03.S01		13.10.T01		23.01.R03		23.03.T01
07.02.S01		15.01.B01		23.01.R04		23.03.T03
08.01.C01		15.01.B02				23.10.T01
08.01.R01		15.01.E05				
08.01.R02		15.01.R03				
08.01.R07		15.01.T01				
08.01.S01		15.10.R02				
08.01.S02		15.10.R03				
08.01.S03		15.10.T02				
10.10.B01						
10.10.O01						

Tabel 13.2 Rammer, der kan blive udsat for fremtidig oversvømmelse/kysterosion

KLIMATILPASNINGSPLAN

Varde Byråd godkendte den 3. februar 2015 Tillæg 05 til kommuneplan 2013 endeligt. Tillægget omfatter Klimatilpasningsplanen for Varde Kommune. Denne klimatilpasningsplan er stadigvæk gældende og indgår i administrationsgrundlaget i forhold til forskellige typer af vand, da klimatilpasningsplanen omhandler vandtyperne, grundvand, nedbør, vandløb og stormflod.

I De danske vintre forventes at blive mildere og fugtigere med stigende mængder af nedbør, mens somrene omvendt forventes at få mindre mængder af nedbør, flere og længerevarende hedebølger og oftere tilfælde af skybrud eller 'ekstremregn'.

Udfordringerne i Varde Kommune, som følge af klimaforandringer, er en lang kyststrækning og mange lavtliggende arealer. Kysten og kystnære åer kan blive påvirket af stigende havvandsspejl. Øget nedbør kan medføre, at grundvandet i de øvre magasiner kommer til at ligge højere end i dag. Det kan medføre, at arealer, der i dag er vandlidende, kan blive

permanente vådområder og nye områder kan blive vandlidende. Endvidere kan vandstanden i åer og søer stige. Den forventede øgede regnmængde og hyppige kraftige regnskyl kan overbelaste spildevandssystemerne.

Klimatilpasningsplanen:

- Skaber overblik over klimaforandringernes mulige konsekvenser i Varde Kommune.
- Kortlægger områder, hvor der er risiko for oversvømmelse som følge af højere vandstand i havet, åer og søer samt stigning i grundvandsspejlet.
- Lokaliserer områder, der er egnede til periodevis oversvømmelse og opstuvning af vand.
- Sikrer, at den fremtidige planlægning af byer og byggeri i det åbne land sker uden for områder med stor risiko for oversvømmelse.
- Sikrer, at de langsigtede kommunale investeringer til byggeri og anlæg, herunder veje, stier, kloak og forsyning vurderes under hensyntagen til de forventede konsekvenser af klimaforandringerne.

Redegørelsen til klimatilpasningsplanen for Varde Kommune kan ses i bilag 2.

AKTIVITETER I PLANPERIODEN 2021-2025

Fortsat fokus på at understøtte både grundejere og grundejerforeninger i deres videre arbejde med at håndtere oversvømmelse i sommerhusområderne.

Varde Kommune vil arbejde for øget dialog omkring regnvandshåndtering med DIN Forsyning ifm. renoveringsprojekter og i den forbindelse skabe nye grønne og blå strukturer i byerne.

Kortlægning af konsekvenserne ved flere stormfloder i Varde By.

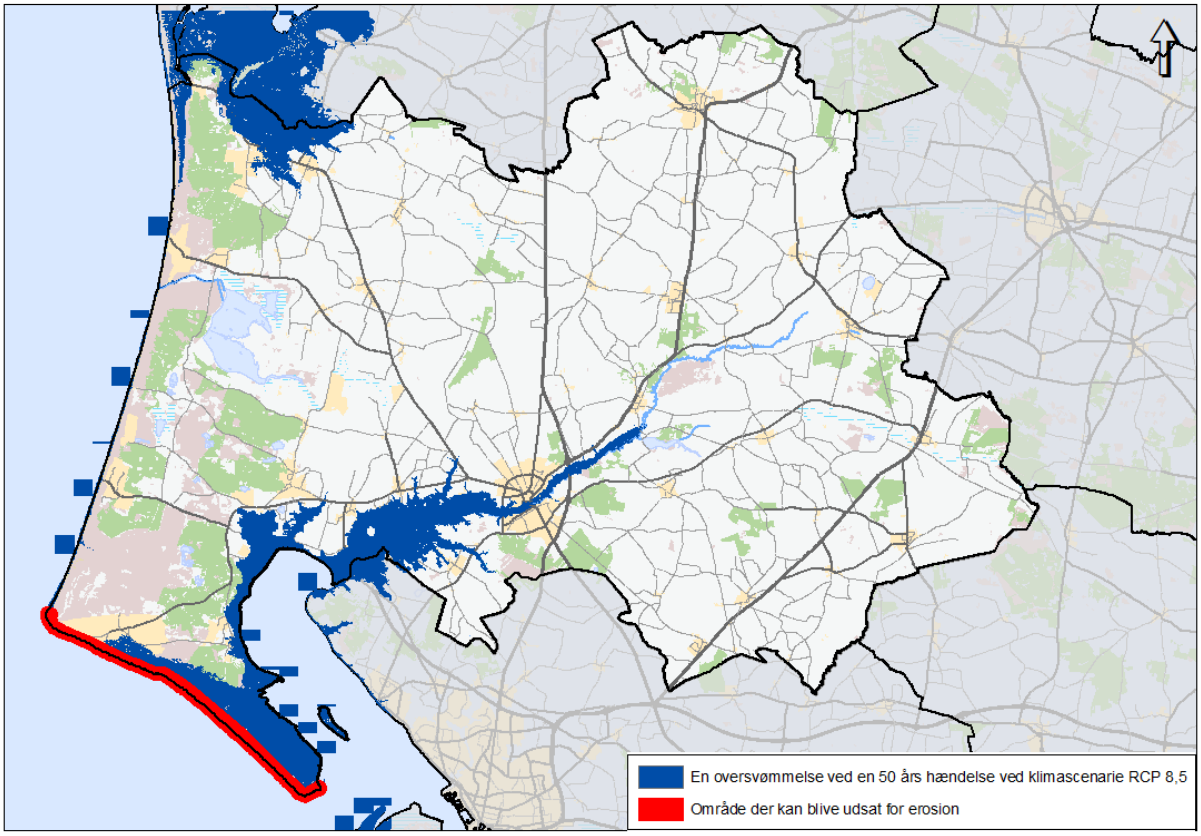
En oversvømmelse ved en 50 års hændelse ved klimascenarie RCP 8,5
Område der kan blive udsat for erosion

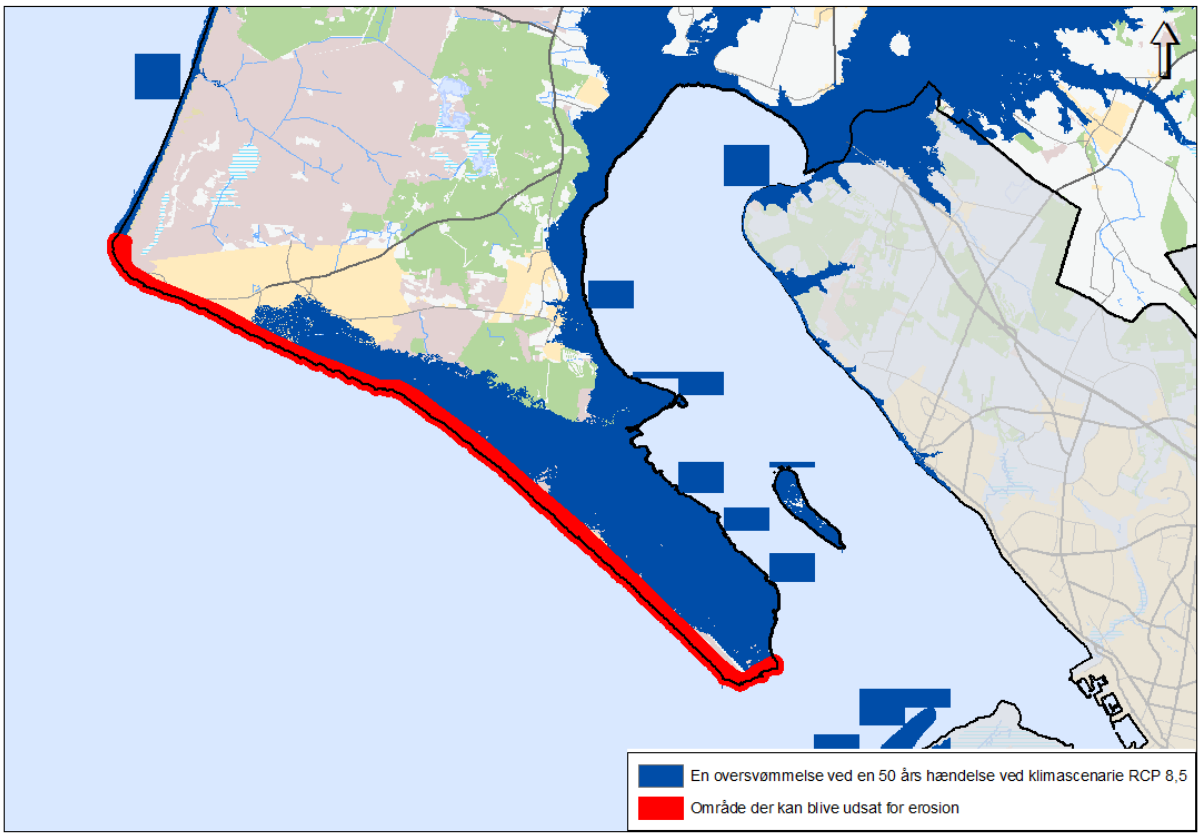
En oversvømmelse ved en 50 års hændelse ved klimascenarie RCP 8,5
Område der kan blive udsat for erosion

14. Bæredygtig energiforsyning

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Kommuneplan 2017 videreførte bestemmelserne for naturgas-, olietransmissions- og højspændingsledninger. På arealer omfattet af ovennævnte arealreservationer tillades ikke arealudlæg til byformål eller andre tiltag, som kan forhindre etablering af forsyningsledninger. I Kommuneplan 2017 blev de overordnede retningslinjer for biogasanlæg videreført.

Varde Kommune har i 2015 indgået en aftale med Danmarks Naturfredningsforening om at reducere kommunens CO_2-udledning med minimum to procent hvert år og minimum i fem år. De 2% måles ud fra Varde Kommunes CO_2-udledning på eget forbrug. Det indebærer de kommunale bygningers, køretøjers og gadelygters elforbrug. Det er målbart ved, at kommunen har registreret CO_2-udledningen i ton og derved kan beregne besparelsen i % hvert år, når kommunen har forbrugstallene efter et års afslutning.

Af specifikke tiltag er der siden 2015 udarbejdet generelle energioptimeringer af kommunens bygninger samt tilpasninger af bilpark og belysning. Derudover er der udarbejdet en ejendomsstrategi, som skal ende ud i en reducering af den kommunale bygningsmasse og derved reducere den samlede vedligeholdelsesbyrde, driftsomkostninger og CO_2 -udledningen.

Sekretariat:

Sekretariatet for strategisk energiplanlægning er sat i verden for at facilitere tværgående processer og samarbejder og agere bindeled mellem kommuner, politikere, forsyningsselskaber, erhvervsliv og borgere.

Strategisk energiplanlægning for Sydvestjylland

I 2018 blev der udarbejdet en Strategisk energiplan for Sydvestjylland (SEP) – version 2. Rapporten blev udarbejdet af PlanEnergi på vegne af partnerskabet bag SEP-Sydvestjylland (Fanø, Esbjerg og Varde Kommuner, DIN Forsyning, SE (nu N1), fjernvarmeselskaber m.fl.). Hovedformålet med rapporten var at give et overblik over, hvordan kommunerne kan bidrage til at indfri regeringens målsætning om fossil uafhængighed i 2050.

Siden rapporten blev færdig og til i dag, er der sket rigtig meget på den politiske dagsorden (bl.a. en klimaaftale fra 20. juni 2020), den teknologiske udvikling, tendenser om bæredygtighed i samfundet generelt osv. Derudover er tre store beslutninger blevet truffet, som påvirker det fremtidige indhold væsentligt:

1) Energistyrelsen har givet dispensation fra kraftvarmekravet
2) Ørsted lukker kulkraftværket (Esbjergværket) den 31. marts 2023
3) DIN Forsyning har fået godkendt sit projektforslag til en ny bæredygtig fjernvarmeproduktion – projektet Fremtidens Fjernvarme er i år gået fra udviklingsfasen til anlægsfasen.

Arbejdet med at udvikle Fremtidens Fjernvarmeproduktion var en stor del af den strategiske energiplan fra 2018, men det er derfor ikke længere relevant.

I stedet ligger der en stor udviklingsopgave i at udarbejde en energistrategi for Sydvestjylland, der ser på de næste skridt i det fortsatte arbejde med en bæredygtig omstilling af energisystemet. To af indsatsområderne fra Strategisk Energiplan 2018 er stadig relevante og peger ind i en kommende energistrategi, omend i revideret form i henhold til bl.a. klimaaftalen fra 20. juni 2020:

Fremtidens bæredygtige varmeforsyning i områder uden fjernvarme og med/uden naturgas**:** Fokus på at opnå en fossilfri varmeforsyning. Alle steder, hvor det er muligt, bør vi gøre en fokuseret indsats på at udbrede fjernvarmeløsninger. Dels er det er den mest bæredygtige opvarmningsform (miljørigtig og samfundsøkonomisk), vi kan etablere i Danmark, og dels skal vi sikre et varmeaftag til kommende genbrugsvarmeprojekter. I de tilfælde, hvor fjernvarme ikke er den mest optimale løsning, skal fokus være på at udbrede kollektive samt individuelle varmeløsninger.

- Facilitere udbygning af fjernvarmen (tænkt sammen med genbrugsvarme hvor muligt)
- Facilitere udarbejdelse af konverteringsplaner i eksisterende naturgasområder til udfasning af naturgas som opvarmning
- Facilitere demonstration af mindre kollektive varmeforsyningsløsninger i områder enten uden fjernvarme eller uden naturgas (også betegnet område 3 og 4)
- Facilitere samarbejde om bæredygtig udvikling mellem kommuner og lokalsamfund i de mindre byer og tyndt befolkede områder (hænger også sammen med nedenstående)

Fremtidens lokale produktion af grøn el og gas**:** Et fremadrettet fokus på at øge lokal elproduktion fra solceller og vindkraft, og samtidigt sikre den mest optimale infrastruktur, samfundsøkonomi og miljø-/klimagevinster. Husdyrgødning, overskudshalm og spildevandsslam skal søges udnyttet til biogasprodukter i det omfang, det er den mest bæredygtige løsning (miljømæssigt og samfundsøkonomisk).

- Facilitere tværgående samarbejde om elektrificeringens udfordringer for det lokale elnet og potentielle løsninger ift. udbygningen af VE-strømproduktion, tilslutning af store strømforbrugere, ladeinfrastruktur til elbiler m.m.
- Facilitere tværgående samarbejde og planlægning af fremtidige solcelle- og vindmølleparker, og undersøgelse af hvordan strømproduktionen kan bruges effektivt uden spild f.eks. solvarme eller kollektive varmepumper.
- Facilitere tværgående analyse af hensigtsmæssig udnyttelse af husdyrgødning, spildevandsslam og overskudshalm til biogas.

KOMMUNEPLAN 2021

Bestemmelserne for naturgas-, olietransmissions- og højspændingsledninger videreføres i Kommuneplan 2021. Der er ikke udlagt nye reservationer til naturgas-, olietransmissions- og højspændingsledninger i Kommuneplan 2021. De overordnede retningslinjer for biogasanlæg videreføres. Den konkrete udpegning af arealer til fælles biogasanlæg er vist i kommuneplanens kortdel.

I forbindelse med revision af kommuneplanen er det vedtaget, at Varde Kommune vil være uafhængig af fossile brændsler i 2050. Der er udarbejdet nye retningslinjer for større solcelleanlæg med tilhørende planudpegning for placering heraf.

DET VEDVARENDE ENERGISYSTEM

Med den nationale og kommunale målsætning om at være fossilfri i 2050, står Danmarks energisystem overfor en radikal forandring både på nationalt og kommunalt niveau.

Kendetegnet ved nutidens energisystem er, at systemet i høj grad er drevet på fossile brændsler. Det vedvarende energisystem er baseret på vedvarende energikilder hvoraf et el-baseret energiforbrug spiller en central rolle. Udfordringen ved det vedvarende energisystem er primært, at elproduktionen er fluktuerende og ikke kan lagres, som energikilderne kan i det fossile energisystem. Løsningen herpå er at skabe et mere fleksibelt system. Det gøres ved at

integrere de tre sektorer: el, varme og transport, hvilket er kendetegnet for fremtidens vedvarende energisystem.

Fremadrettet vil det betyde, at der er et øget behov for at producere vedvarende energi, hvoraf vind, sol og biogas er centrale energikilder. For at opnå en tilstrækkelig forsyningssikkerhed er det afgørende at have teknologier, som producerer elektriciteten på forskellige tidspunkter. I en dansk kontekst er det kombinationen af vindmøller og solceller, som supplerer hinanden bedst hertil.

VINDMØLLER

Opstilling af vindmøller forudsætter, at der udarbejdes miljøkonsekvensrapport for det konkrete projekt, kommuneplantillæg og lokalplan med tilhørende miljøvurdering af plangrundlaget. Planmæssige bindinger og retningslinjer for planlægning af de udpegede vindmølleområder fremgår af nedenstående redegørelser.

Ved den konkrete placering af vindmøller i forbindelse med lokalplanlægningen skal der, udover de hensyn, der er fastlagt i hovedstrukturen, tages følgende hensyn til vindmøllers placering i forhold til det overordnede vejnet og jernbanenet:

- En vindmølle kan ikke opstilles tættere på vejen end 1 gange møllens totalhøjde.
- I en afstand fra vejen på mellem 1,0 og 1,7 gange møllens totalhøjde skal Vejdirektoratet gives mulighed for, af sikkerhedshensyn og på grundlag af en konkret vurdering, at forlange en mølle flyttet længere væk end 1,0 gang møllens totalhøjde.
- Der bør foretages en konkret sikkerhedsmæssig vurdering af den enkelte mølles placering, f.eks. forøget risiko for overisning, distraktion i forbindelse med skilte, kryds, tilslutningsanlæg m.v.
- Længere væk end 1,7 gange møllens totalhøjde er der ikke belæg for at regulere en vindmølles placering. Afstanden mellem vindmølle og vej regnes fra yderste kant af vejbane eller nødspor til mølletårnets yderste begrænsning mod vej. For vej, der er pålagt byggelinje, fastsættes afstanden fra denne.

Ansøgninger om vindmølleprojekter uden for udlagte vindmølleområder skal omfatte dokumentation for, at der kan opsættes mindst 12 MW møller i et område, og at 95% af husejerne inden for en afstand af 6 x møllens højde fra kommende møller skriftligt har tilkendegivet, at de støtter projektet.

Der skal desuden redegøres for nedtagning af eksisterende gamle møller inden for nærzonen (4,5 km), og for projektets bidrag til at nedbringe det samlede antal vindmøller i kommunen.

I forhold til landskabet skal vindmøller, der opstillet i grupper, opstilles i et let opfatteligt geometrisk mønster. Grupperede vindmøller skal opstilles på en måde, så det visuelt er tilpasset det omkringliggende landskab på bedste vis. Det visuelle udtryk kan reguleres gennem antal, højden og opstillingsmønstre. Det er vigtigt at have for øje, at en reduktion i møllernes antal og højde ikke nødvendigvis giver et bedre landskabsæstetisk udtryk.

SOLENERGIANLÆG GENERELT

Store solenergianlæg omfatter solceller, solfangere og lignende anlæg, der benytter solenergi til produktion af varme, elektricitet mv., og som forsyner mere end en husstand.

For at sikre et samspil med fremtidens energisystem og for at undgå unødig CO_2-udledning samt kul- og biomasse forbrug, bør husstandsbatterier i videst muligt omfang undgås.

Som udgangspunkt vil det ikke være hensigtsmæssigt at placerer solvarmeanlæg i områder med grundvandsinteresser, da der er risiko for forurening fra brud på slanger og rør. Denne risiko er dog ikke forbundet med solcelleanlæg, hvorfor det er muligt at placere disse i indvindingsoplande, i områder med særlige drikkevandsinteresser og på kildepladser. Man skal dog forvente en række vilkår fra vandværkernes side for at undgå forurening. Vilkårene kan dreje sig om, hvordan solcellerne rengøres, brug af køretøjer i området, krav om udvaskningstest af udvask af overfladebehandlende stoffer til jorden etc.

STØRRE SOLECELLEANLÆG

Ved placering af større solcelleanlæg skal 95% af anlægget ligge indenfor planudpegninger hertil. Ved ansøgning om etablering af større solenergianlæg vil der derudover blive foretaget en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, som blandt andet vil ske på baggrund af landskabelige og naturbeskyttelsesmæssige hensyn samt nabohensyn og afskærmning, som er beskrevet i kommuneplanens tilkendegivelser.

Yderligere vil der være fokus på en placering, der skaber mulighed for en multifunktionel udnyttelse. Muligheden herfor varierer alt afhængig af lokalitet. Eksempler på placering af solcelleparker med multifunktionelle formål kan være områder; hvor man ønsker at undgå sprøjtemidler i forhold til grundvandsinteresser; områder med lav dyrkningsevne eller vådområder, hvor det er hensigtsmæssigt at tilbageholde næringsstoffer i forhold til vandmiljøet.

Solcelleanlæg har et stort arealforbrug, og derfor er det hensigtsmæssigt, at store tagoverflader i videst muligt omfang udnyttes hertil. Ved jordnær placering skal det forventede arealforbrug til anlægget opvejes i forhold til andre interesser som landbrug, natur, bystrukturer og produktion af andre vedvarende energiformer såsom vind og biogas.

Planudpegning for større solcelleanlæg

Varde kommune ønsker, at større solenergianlæg placeres på marginalejorde. I Varde Kommune anses marginaljord for at være af jordtypen JB1, grovsandet jord. I områder med jordtypen JB1 er der et lavt udbytte og et stort behov for vanding. Laget for Jordbundstyperne har baggrund i jordbundskort fra Landbrugsstyrelsen. Derfor er alle områder med anden jordtype end JB1, frasorteret i planudpegningen. Grundet en multifunktionel gevinst ved placering af solceller i områder med grundvandsinteresser, tilvælges indvindingsoplande, områder med særlige drikkevandsinteresser og kildepladser. Derudover er der en række hensyn, som ikke harmonerer med opsætning af større solcelleanlæg. Disse hensyn er fratrukket planudpegningen og er listet op nedenfor:

Områder som trækkes fra planudpegningen:

- Kyst-, dal og overgangslandskaber
- Geologiske interesseområder
- Kulturmiljøer
- Kirkeomgivelser
- Råstofområder
- Fredskov
- Natura 2000
- Søbeskyttelseslinjen

- Åbeskyttelseslinjer
- Landsbyer med en buffer på 1km*
- Rekreative rammer med buffer på 2 km fra rammerne
- Sommerhusrammer med buffer på 2 km fra rammerne
- Byzonearealer med en buffer på 2 km**.

Til sidst er sammenhængende områder under 100 ha frasorteret, da store solcelleparker vurderes fremadrettet at være af den størrelse og opefter. Efter denne frasortering var der behov for en gennemgang af de sammenhængende områder, for at sikre der reelt ikke var områder under 100 Ha, som blot havde en mindre sammenhæng med et større nærtliggende område. Det resulterede i, at yderligere 5 områder blev frasorteret. For at tydeliggøre en hensigtsmæssig placering i forhold til den samlede energiinfrastruktur, er placeringen af elnettet tilføjet til kortet.

* Udpegningen af landsbyer er udarbejdet på baggrund af, hvorvidt området indeholder en kommuneplanramme med blandet bolig og erhverv eller et centerområde. Det vurderes, at denne udpegning dækker de lokalsamfund, som er placeret i landzone, og vil tilgodese hvad der i Varde kommune må anses som en landsby. På baggrund af dette udtages følgende:

Lydum	Kærbæk
Stausø	Krusbjerg
Henne Kirkeby	Lindbjerg
Kærup	Strellev
Orten	Hodde
Tinghøj	Mejls
Rousthøje	Hjortkær
Vrenderup	Lyne (Ringkøbing-Skjern)

Varde Kommune er ved udpegningen også opmærksom på områderne Vittarp og Grøntfelt, som er placeret indenfor udpegningen. Ved et konkret projektforslag indenfor udpegningen vil der blive udarbejdet en vurdering af området, hvor lokale forhold indarbejdes.

**På trods af, at Nybro har en zonestatus som by, afgrænses den ikke af en buffer på 2 km. Bufferzonen på 2 km til byzone er indarbejdet i planudpegningerne for at varetage de nærrekreative interesser og befolkningen. Nybro er et naturgasanlæg som i forvejen præger landskabet med sin meget tekniske karakter og er derfor et oplagt sted at placere solcelleanlæg. Dertil skal nævnes, at Nybro har byzone af historiske årsager og ville ikke nødvendigvis blive planlagt til byzone i dag.

BIOGASANLÆG

Biogasanlæg skal som hovedregel placeres inden for de udpegede interesseområder for placering af biogasanlæg og store husdyrbrug. De kan desuden placeres indenfor erhvervsområder i miljøklasse 5-7, hvis dette skønnes hensigtsmæssigt.

Områder til fælles biogasanlæg er områder, kommunen vurderer som robuste og hensigtsmæssige i forhold til placering af store biogasanlæg. Grundet anlæggenes anseelige størrelse og meget tekniske karakter skal der tages særligt hensyn til de landskabelige værdier i planlægningen. Det er ligeledes et krav, at den samlede CO_2- udledning i forbindelse med produktionen holdes på et minimum. Det samlede transportbehov skal holdes på et minimum. Derfor planlægges anlæggene i tilknytning til dels det overordnede vejnet og dels de store husdyrbrug, der forventes at blive hovedleverandør og muligvis hovedaftager af gyllen. Derudover skal der tages særlige hensyn i forhold til anden arealanvendelse, som beboelsesområder, hvor der ofte er modstridende interesser. Områder til placering af biogasanlæg er udpeget på baggrund af følgende kriterier:

- 1 km fra større hovedveje,
- Områder egnet til store husdyrbrug,
- Områder *uden* særlige drikkevandsinteresser, OSD-områder,
- Områder *uden* nitratfølsomme indvindingsområder, NFI-områder,
- 500 meter fra områder udlagt til støj- og lugtfølsom anvendelse, hvilket vil sige, rammeområder udpeget i kommuneplanen til bolig, blandet bolig og erhverv, center samt områder til offentlige og rekreative formål.

Den endelige placering af biogasanlæg skal ske på baggrund af en konkret detaljeplanlægning for anlæggene i henhold til relevant lovgivning herunder plan-, naturbeskyttelses-, museums-, miljøbeskyttelses-, vandforsynings-, skov- og miljømålslovens bestemmelser.

Biogasprojekter skal opfylde plan- og miljøvurderingslovens krav samt miljøbeskyttelsesloven (miljøgodkendelse af såkaldt kap. 5–virksomhed). Alle biogasanlæg skal VVM-screenes efter miljøvurdering af konkrete projekter og alle kommune- og lokalplaner skal miljøvurderes efter regler om miljøvurderinger af planer og programmer. Såfremt et anlæg på grundlag af VVM-screeningen vurderes at have væsentlig miljøpåvirkning, kræves der en miljøvurdering af det konkrete projekt. Etablering af biogasanlæg kræver miljøvurdering af det konkrete projekt, hvis anlægget bliver så stort, at der tilføres mere end 100 tons biomasse pr. dag. Dette gælder også, hvis et eksisterende biogasanlæg udvides med mere end 100 tons biomasse pr. dag. Efter planloven er der pligt til at tilvejebringe en lokalplan, før der gennemføres større bygge- eller anlægsarbejder som for eksempel et biogasanlæg.

Udpegningerne til biogasanlæg er positivudpegninger, der skal signalere, hvor kommunerne ud fra en samlet vurdering finder placeringer mest hensigtsmæssige og ønsker at fremme udviklingen af biogas. At der er tale om positivudpegninger betyder dog også, at der er mulighed for at opstille biogasanlæg uden for de udpegede områder.

TRANSMISSIONSLEDNINGER

Omkring alle eksisterende transmissionsledninger er der tinglyst en zone på 2x20 m, inden for hvilken der ikke må opføres bygninger til ophold for mennesker. Desuden er der en observationszone på 2x200 m omkring ledningerne, hvor Energinet.dk ønsker at blive orienteret om planer for byudvikling, anlægsarbejder, vejanlæg, sportspladser, ridebaner, råstofindvinding, vindmøller, antennemaster mv. Dette skyldes, at naturgasledningerne er dimensioneret efter befolkningskoncentrationen i de berørte områder. Ny bebyggelse eller ændret anvendelse af arealerne nær eksisterende transmissionsledninger kan i særlige tilfælde betyde, at Arbejdstilsynet eller Energistyrelsen vil stille særlige krav.

Tekniske anlæg i kommunen. Det kan oplyses, at el-anlæg har en lovmæssig beskyttelse i 'bekendtgørelsen om sikkerhed for udførelse af elektriske anlæg', hvor der her gøres opmærksom på sikkerhedsafstande fastsat i bekendtgørelsen:

- Høje objekter nær Eltransmissions luftledningsanlæg, bør som minimum placeres i en afstand på objektets fulde totalhøjde fra respektafstanden* langs luftledningsanlægget
- Høje elektrisk ledende objekter nær Eltransmissions jordkabelanlæg, bør ikke placeres nærmere end 50m fra respektafstanden* til jordkabler, uden foranstaltninger for beskyttelse mod spændingsstigning i jorden
- Eltransmission accepterer ikke solcelleanlæg i servitutarealet for vores elanlæg, da vi til enhver tid skal kunne komme uhindret ind til vores anlæg for at foretage eventuelle reparationer samt almindeligt servicearbejde.

* Respektafstanden, som er fastsat for at give betryggende sikkerhed ved arbejde i nærheden af elforsyningsanlæg eller ved uheld og ulykker.

Varde Kommune ønsker stadig at indgå aftaler med elselskaberne om sanering af det eksisterende højspændingsnet og har følgende ønsker til sanering:

- *60 kV-ledning ved Varde Enge:* Forbindelsen Varde-Jegsmark har en uheldig placering vest om Varde, hvor ledningen er meget dominerende i det flade engområde ved Varde Å. Området er blandt andet udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde og benyttes som nærrekreativt område for Varde. Strækningen over engområderne ved Varde Å bør derfor snarest blive saneret.
- *60 kV-ledning ved Roust Mose:* 60 kV-forbindelsen fra Vr. Nebel til Årre forløber over Roust Mose, som er et værdifuldt større sammenhængende moseområde beliggende i et større naturområde. Den del af strækningen, der berører Roust Mose, bør kabellægges/bortsaneres.
- *60 kV-ledning over Holme Å ved Hovborg:* Vest for Hovborg krydses Holme Å af en 60 kV-ledning. Et par af masterne er placeret uheldigt i ådalen, der ligger i et naturområde og er fredet. Desuden er ådalen vigtig i forhold til rekreative formål som kanosejlads og lystfiskeri og i kraft af naturstien, der er etableret langs åen. Forbindelsen bør kabellægges på strækningen over åen.
- *60 kV-ledning langs Holme Å ved Sig:* I området mellem Nørholm Hede og Karlsgårde Sø, passeres Holme Å af en 150 kV-forbindelse. Derudover løber en 60 kV-forbindelse på en strækning i ådalen. 150 kV-forbindelsen forudsættes nedtaget ved anlæggelse af en 400 kV-ledning fra Esbjerg til Herning. I den forbindelse vil der ikke længere være behov for at føre 60 kV-forbindelsen på forskellige master i ådalen, hvilket vil forbedre det visuelle indtryk. En mere omfattende sanering af strækningen bør vurderes i forbindelse med etablering af en 150 kV stikledning til Grindsted.
- *60 kV-ledning langs Holme Å ved Nordenskov:* 60 kV-ledningen Karlsgårde-Krogager krydser på en strækning på ca. 2 km Holme Å adskillige gange. Masterækken er

placeret midt i ådalen og virker på trods af, at der er tale om træmaster, skæmmende på ådalen, hvor der blandt andet er etableret en meget benyttet vandresti. I forbindelse med etableringen af en 150 kV-ledningsforbindelse til Grindsted bør en sanering af strækningen Nordenskov-Krogager indgå i projektet med henblik på, at strækningen kan nedtages eller kabellægges.

VINDMØLLEPLAN

Varde Kommune ønsker at tilvejebringe en vindmølleplan, der på én gang bidrager til målet om at være uafhængig af fossile brændsler i 2050.

Ved beregning af antal MW medregnes kun møller på min. 3 MW, idet mindre møller forventes udfaset over en årrække.

- Såfremt at Varde Kommune skal være fossilfri i 2050, kræves det ud fra elforsyningen, at der produceres 0,46 TWh el fra vindmøller. Det svarer eksempelvis til 46 vindmøller af 3 MW.

For at kunne opfylde målsætningen fastholdes følgende vindmølleområder:

- Den nordlige del af Nybro-området (del af E) (Pt 7 møller 1,6 MW. Potentiale for på sigt at udskifte eksempelvis til 4 møller med samlet produktion på 12 MW)
- Østtarp (B) (Pt 10 møller 0,9 MW, eksempelvis potentiale for på sigt at udskifte til 5 møller med en samlet produktion på 15 MW)
- Ovnbøl (F)
- Ulvemosen (A) og Bækhede Plantage (A2) sammenlægges til ét område, da der er sket en samlet planlægning for de to områder.

Vindmølleområderne er udpeget på baggrund af følgende kriterier:

- Der kan opstilles minimum 3 vindmøller med en afstand på mindst 500 meter til nærmeste nabo.
- Der udpeges ikke vindmølleområder nærmere end 750 meter fra områder, der i kommuneplanen er udlagt til støjfølsom arealanvendelse.
- Kystnærhedszonen og arealer op til 5 km fra forsvarets arealer friholdes for nye vindmølleområder.
- Der udpeges ikke vindmølleområder indenfor de i kommuneplanen udpegede større uforstyrrede landskaber, værdifulde geologiske områder, kulturmiljøer og kirkeomgivelser.
- Der er ikke kendskab til andre væsentlige naturværdier, miljøforhold eller planmæssige bindinger, der strider mod opsætning af vindmøller.
- Værdifulde landskaber er så vidt muligt friholdt for vindmølleområder

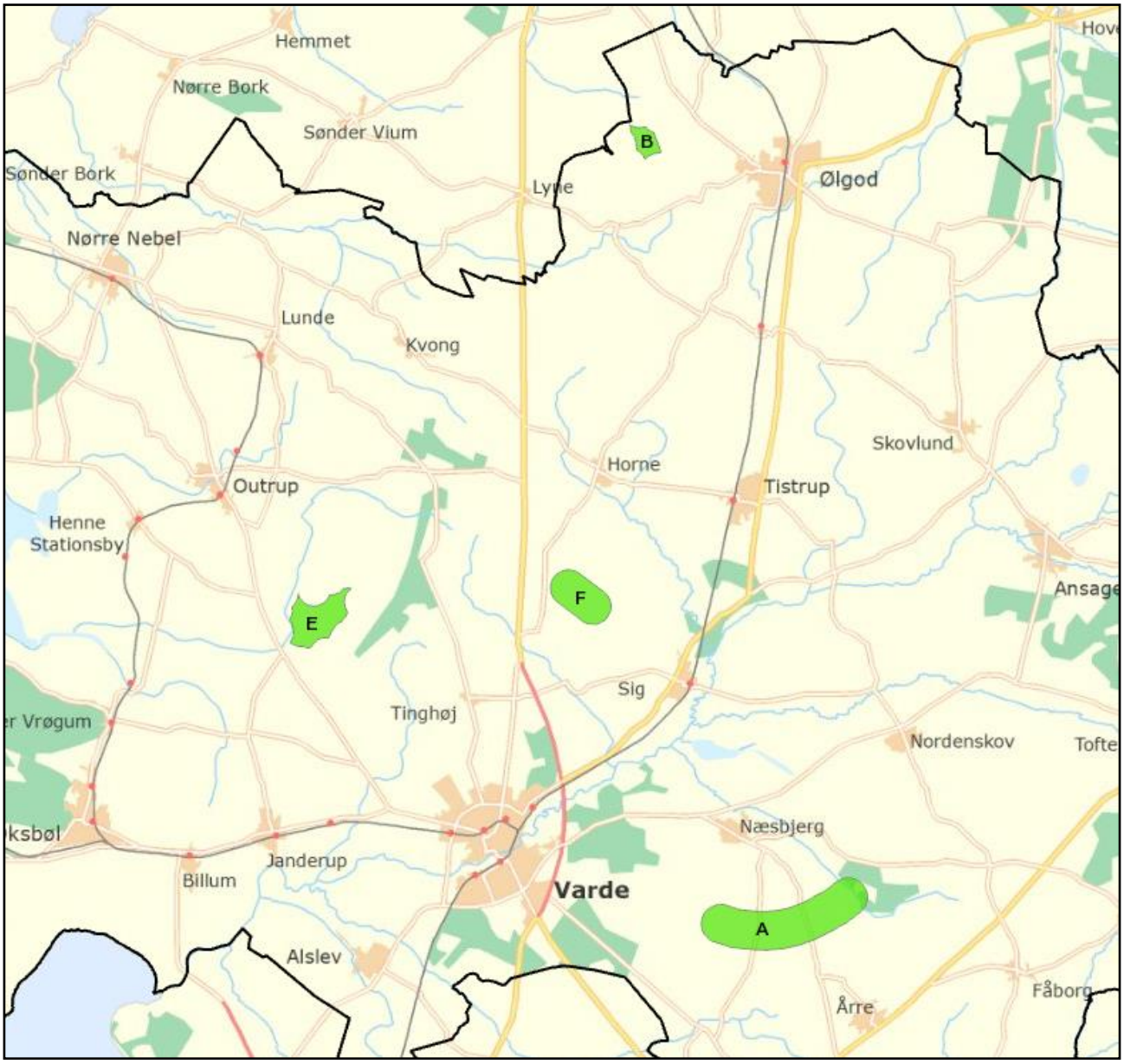

Figur 14-1: Vindmølleområderne i Varde Kommune i Kommuneplan 2021.

OMRÅDE A – ULVEMOSEN OG BÆKHEDE PLANTAGE

Placering
Området er beliggende syd for Næsbjerg, nord for Rousthøje, og er afgrænset som vist herunder.

Eksisterende vindmøller

Inden for område A er der opstillet 10 møller på i alt ca. 33 MW.

Der står en enkelt 600 kW vindmølle lidt vest for området, med en totalhøjde på ca. 70 meter. Der er desuden 6 vindmøller delvist inden for området, med en totalhøjde på ca. 70 meter. De 7 møller på 70 meter nedtages løbende og kan ikke genopstilles.

Planmæssige bindinger

Væsentlige bindinger i området er blandt andet (pr. 07.10.16): Beskyttede naturtyper, fredede fortidsminder, el-kabeltracé, lavbundsarealer, hovedindsatsområde for naturgenopretning og overgangslandskab.

Områdespecifikke retningslinjer

Det skal gennem miljøkonsekvensrapporten samt kommune- og lokalplanlægning sikre, at:

- Den enkelte vindmølle skal have en effekt på min. 3,3 MW, og en maksimal højde på 150 m.
- Vindmøllerne skal være ens af udseende og størrelse.
- Vindmøllerne skal stå på en ret eller buet linje med lige stor afstand mellem de enkelte vindmøller.
- Områdets udstrækning og rummelighed kan øges ved nedlæggelse af tilstødende beboelse.
- § 3 beskyttet natur må ikke påvirkes negativt, hverken ved etablering eller drift af vindmøller.
- Der skal i miljøkonsekvensrapporten tages særligt stilling til den visuelle påvirkning af de værdifulde landskaber

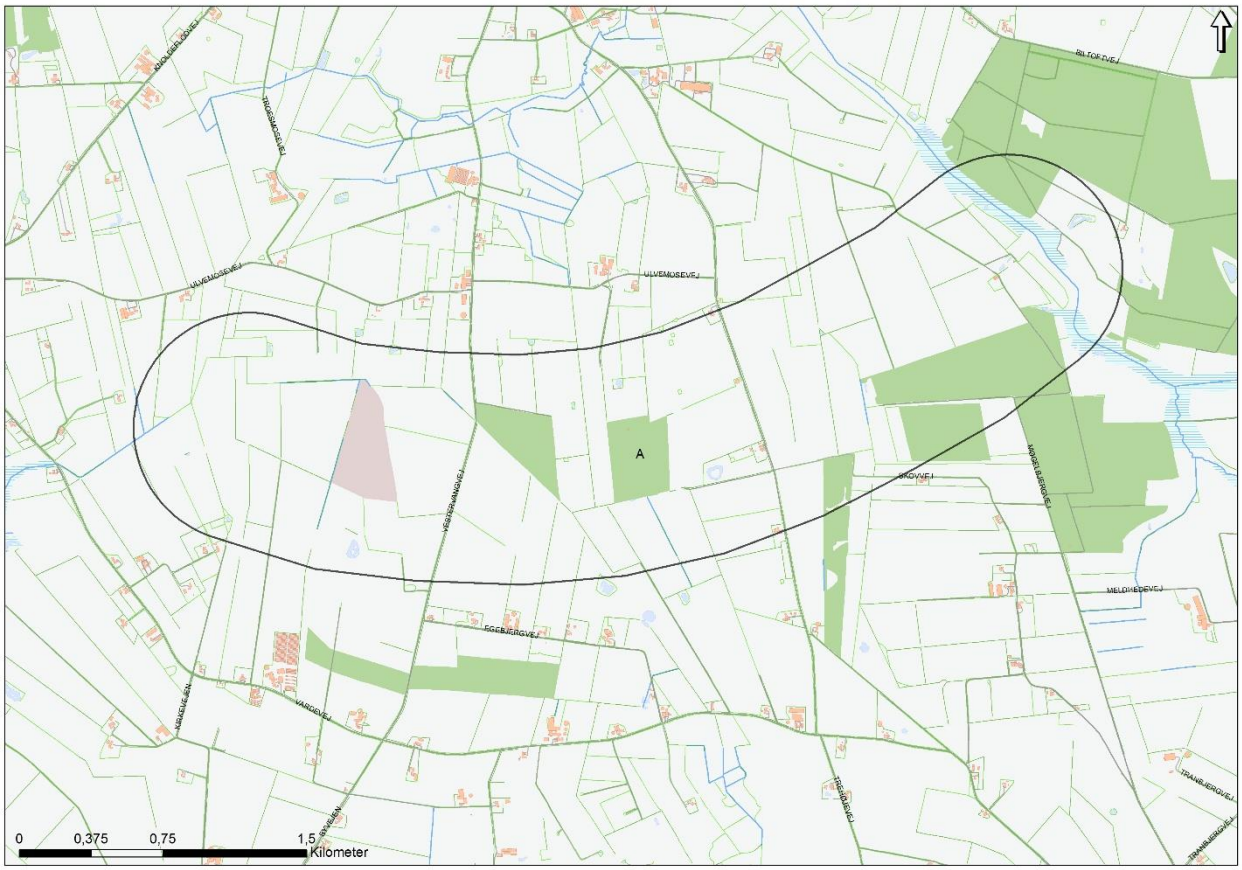
A
0
0,375
0,75
1,5
Kilometer

OMRÅDE B – ØSTTARP

Placering

Området er beliggende mellem Vallund og Østtarp ved Skærbækvej, og er afgrænset som vist herunder.

Eksisterende vindmøller

Der står 10 vindmøller i, eller i umiddelbar forbindelse med området. Vindmøllerne har en totalhøjde på ca. 70 meter.

Planmæssige bindinger

Området ligger meget tæt på kommunegrænsen mod Ringkøbing-Skjern Kommune.

Væsentlige bindinger i området er blandt andet (pr. 07.10.16): Beskyttede naturtyper, beskyttede sten- og jorddiger, fredede fortidsminder, lavbundsarealer.

Områdespecifikke retningslinjer

Det skal gennem miljøkonsekvensrapporten samt kommune- og lokalplanlægning sikres, at:

- Den enkelte vindmølle skal have en effekt på minimum 3,3 MW, og en maksimal højde på 150 meter.
- Vindmøllerne skal være ens af udseende og størrelse.
- Vindmøllerne skal stå på en ret linje, med lige stor afstand mellem de enkelte vindmøller.
- Områdets udstrækning og rummelighed kan øges ved nedlæggelse af tilstødende beboelse.
- § 3 beskyttet natur ikke påvirkes negativt, hverken ved etablering, eller efterfølgende drift af vindmøller.
- Beskyttede sten- og jorddiger i området ikke beskadiges, hverken ved etablering, eller efterfølgende drift af vindmøller.
- Fredede fortidsminder må ikke beskadiges, hverken ved opstilling eller drift af vindmøller.
- Der skal i miljøkonsekvensrapporten tages særligt stilling til den visuelle påvirkning af de værdifulde landskaber

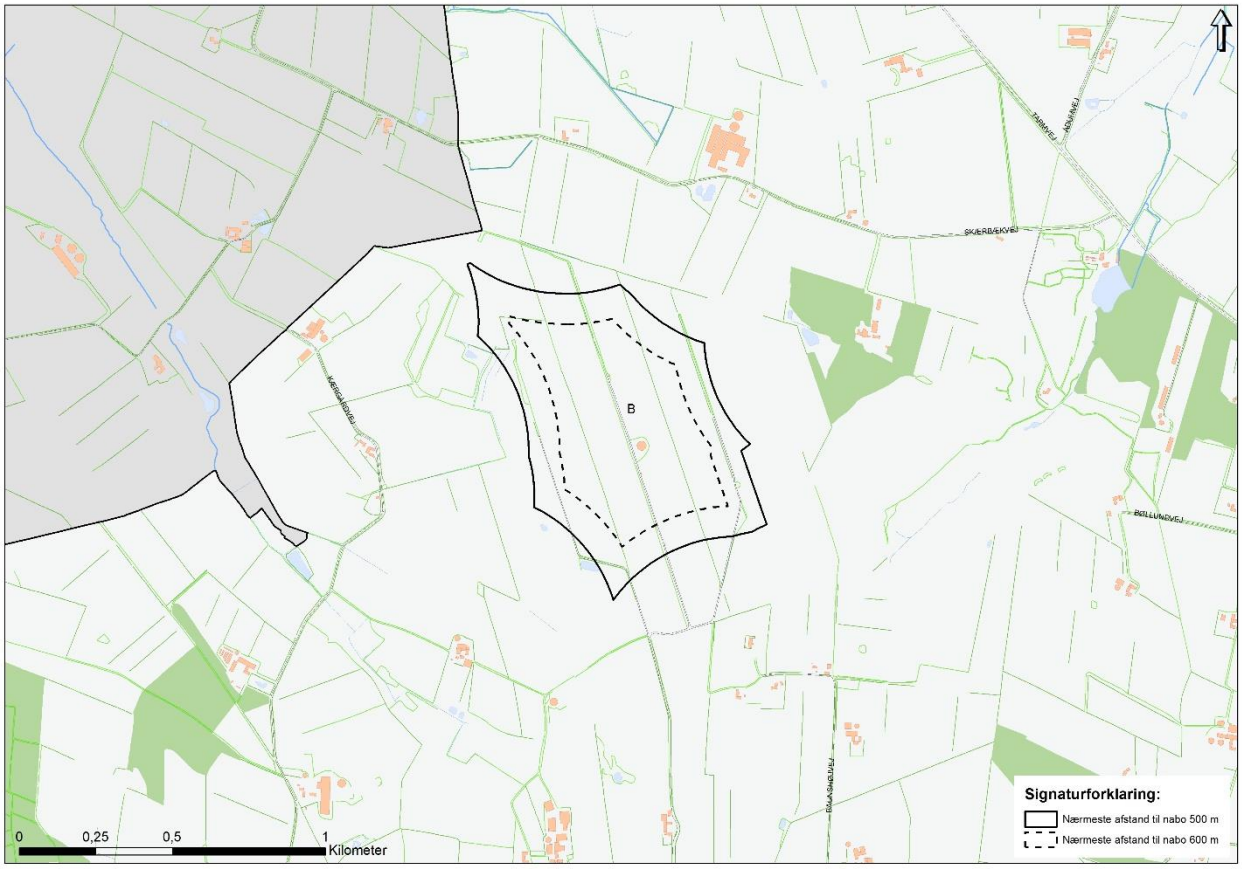
B
SKJERBÆKVEJ
BØLLUNDVEJ
0
0,25
0,5
1
Kilometer
Signaturforklaring:
Nærmeste afstand til nabo 500 m
Nærmeste afstand til nabo 600 m

OMRÅDE E – VITTARP/NYBRO

Placering

Området er beliggende vest for Vittarp og Nybro, og er afgrænset som vist herunder.

Eksisterende vindmøller

Der står 7 vindmøller indenfor området med en totalhøjde på ca. 100 meter.

Planmæssige bindinger

Væsentlige bindinger i området er blandt andet (pr. 07.10.16): Beskyttede naturtyper, beskyttede sten- og jorddiger, § 3 vandløb, olieledning, drikkevandsinteresser, lavbundsarealer.

Områdespecifikke retningslinjer

Det skal gennem miljøkonsekvensrapporten og kommune- og lokalplanlægning sikres, at:

- Den enkelte vindmølle skal have en effekt på minimum 3,3 MW, og en maksimal højde på 150 meter.
- Vindmøllerne skal være ens af udseende og størrelse.
- Vindmøllerne skal stå på en ret eller buet linje, med lige stor afstand mellem de enkelte vindmøller.
- Områdets udstrækning og rummelighed kan øges ved nedlæggelse af tilstødende beboelse.
- § 3 beskyttet natur ikke påvirkes negativt, hverken ved etablering, eller drift af vindmøller.
- Der skal i miljøkonsekvensrapporten tages særligt stilling til den visuelle sammenhæng mellem vindmøllerne og de værdifulde landskabsområder.
- Der skal tages hensyn til radiokædetracéet, der snitter det nordvestlige af området.

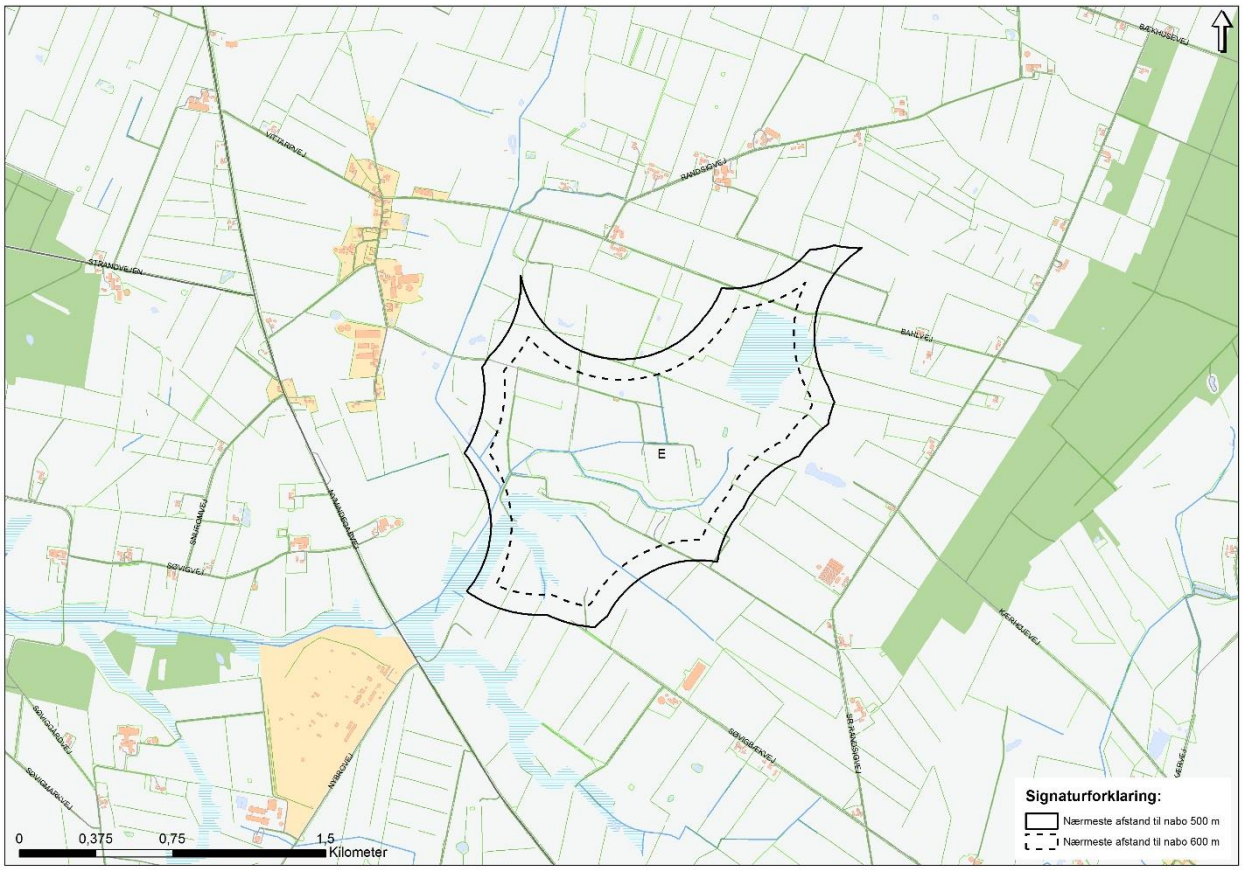
E
0
0,375
0,75
1,5
Kilometer
Signaturforklaring:
Nærmeste afstand til nabo 500 m
Nærmeste afstand til nabo 600 m

OMRÅDE F – OVNBØL

Placering
Området er beliggende vest for Ovnbøl ved Grønkærhoved Mose, og er afgrænset som vist herunder.

Eksisterende vindmøller

4 eksisterende vindmøller på i alt 12 MW inden for området.

Planmæssige bindinger

Væsentlige bindinger i området er blandt andet (pr. 07.10.16): Beskyttede naturtyper, § 3 vandløb, lavbundsarealer, spildevandsledning,

Områdespecifikke retningslinjer

Det skal gennem miljøkonsekvensrapporten samt kommune- og lokalplanlægning sikres, at:

- Den enkelte vindmølle skal have en effekt på min. 3,3 MW, og en maksimal højde på 150 m.
- Vindmøllerne skal være ens af udseende og størrelse.
- Vindmøllerne skal stå på en ret eller buet linje med lige stor afstand mellem de enkelte vindmøller.
- Områdets udstrækning og rummelighed kan øges ved nedlæggelse af tilstødende beboelse.
- § 3 beskyttet natur må ikke påvirkes negativt, hverken ved etablering eller drift af vindmøller.
- Miljøkonsekvensrapporten skal særligt behandle påvirkningen på områdets natur, samt den visuelle sammenhæng mellem vindmøllerne og deres omgivelser.

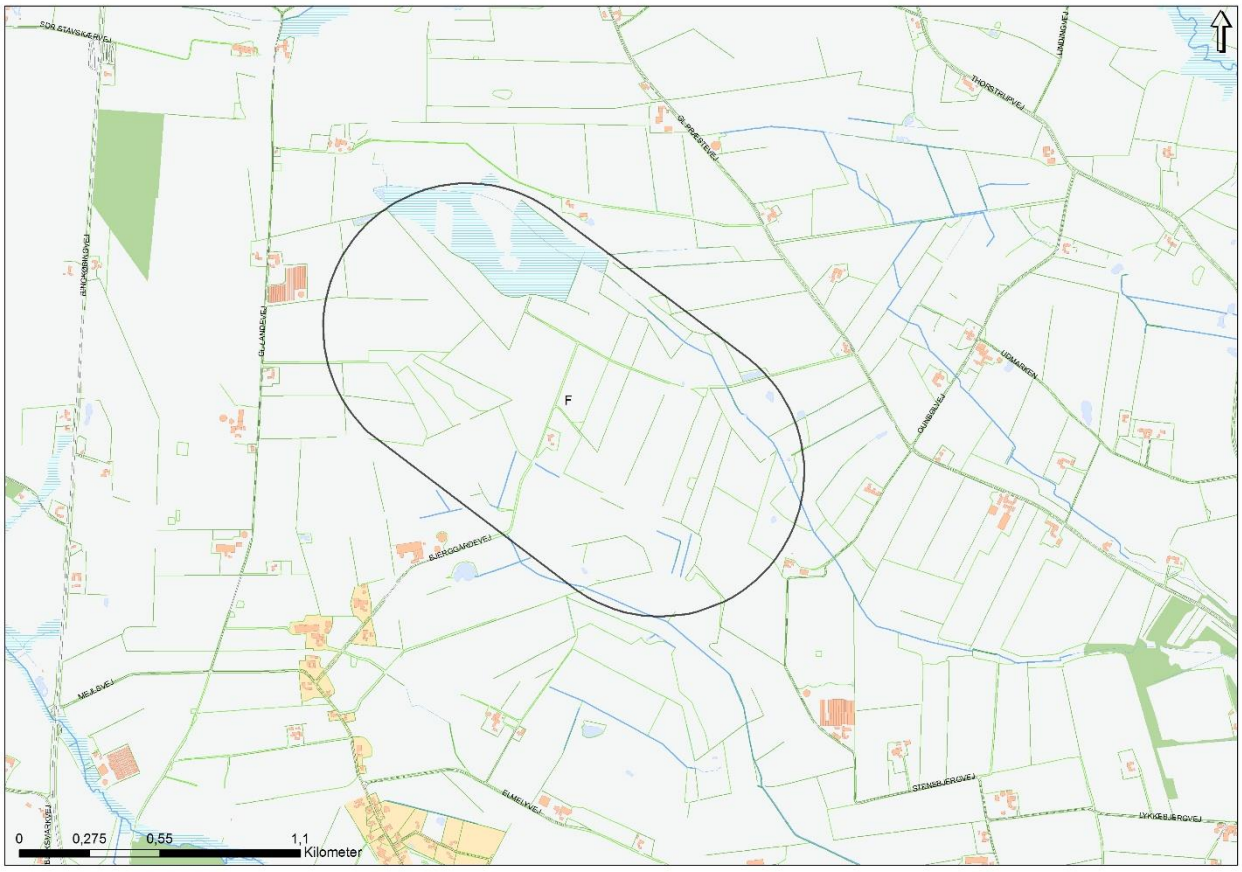

ØVRIGE ENERGIPRODUCERENDE ANLÆG

Ved ansøgning om opsætning af et eller flere energiproducerende anlæg, eller ansøgning om opsætning af energiproducerende anlæg, hvor der findes eksisterende energiproducerende anlæg, vil der blive foretaget en konkret vurdering af den samlede påvirkning af landskab mv. Det vurderes, at tovingede husstandsmøller eller hustandsmøller med gittermaster oftere kan virke forstyrrende i landskabet, da trevingede møller med rørtårn fremstår som mere kendte elementer i landskabet. Placering af flere energiproducerende anlæg i nærheden af hinanden vurderes ligeledes oftere at kunne virke forstyrrende i landskabet. Derfor må der som udgangspunkt forventes afslag på ansøgninger, der omfatter flere energiproducerende anlæg – fx husstandsmøller – på samme ejendom.

Der kan gives landzonetilladelse til opstilling af én husstandsmølle mv. med en maksimal totalhøjde på 25 m i umiddelbar tilknytning til fritliggende ejendommes bygninger, hvis det ud fra en konkret vurdering findes foreneligt med det åbne lands interesser. Normal praksis er, at en placering på op til 20 meter fra eksisterende bygninger vurderes at være i 'umiddelbar tilknytning'.

Inden for områder udpeget som kyst- eller dallandskaber eller kulturmiljø vil Varde Kommune være meget tilbageholdende med at meddele landzonetilladelse til energiproducerende anlæg. Hvis det vurderes, at anlægget kan tillades, vil der blive stillet vilkår til opsætningen. Vilkår kan blandt andet omhandle placering og udseende, og vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Inden for øvrige områder kan der ligeledes stilles vilkår til udseende og placering, hvis der findes væsentlige årsager til det.

For solenergianlæg kan vilkår blandt andet omhandle placering og vinkling, og der vil normalt blive stillet krav om, at fx solenergianlæg skal være ensfarvede i paneler, rammer og beslag mv. i samme farve som tagfladen eller facaden, det placeres på. Alle solenergianlæg skal desuden være antirefleksbehandlede.

I det nedenstående gives eksempler på tilpasning til landskab mv.:

Hvis en vertikal husstandsmølle placeres med beplantning i baggrunden, kan det ofte være hensigtsmæssigt, at møllen fremstår i en afdæmpet grågrøn jordfarve i stedet for hvid eller lysegrå. På denne måde vil møllen fremstå mindre markant i landskabet, og vingernes rotation vil ikke opfattes lige så forstyrrende i landskabet.

Et solcelleanlæg på en tagflade virker mindre skæmmende, hvis det integreres i tagfladen enten teknisk eller farvemæssigt.

Fritstående solenergianlæg vil i mange tilfælde fremstå mindre skæmmende, hvis de omkranses af beplantning.

AKTIVITETER I PLANPERIODEN 2021-2025

- Strategisk energiplanlægning i samarbejde med Esbjerg og Fanø Kommune
  Revision af Varmeforsyningsplan
- Iværksættelse af initiativer for udfasning af oliefyr. I samarbejde med kommunens lokale erhvervsvirksomheder iværksættes blandt andet initiativer som kampagner, oplæg og vejledning i forbindelse med indsatsen for at udfase oliefyr til boligopvarmning, især i kommunens landområder.
- Udfasning af naturgasfyr
- Konvertering af naturgasforsynede områder
- Kortlægning af kommunens energibalance
- Samarbejde på tværs af relevante aktører
- Sparring med relevante elnetselskaber om udvikling af det samlede elnet
- Ansøgninger for opstilling af vindmøller og solcelleparker indkaldes ved ansøgningsrunder

15. Offentlig forsyning

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Spildevands-, affalds- og vandplanlægningen varetages i kommunens sektorplanlægning. Spildevandsplan 2019-2029 er udarbejdet af Varde Kommune i samarbejde med DIN Forsyning. Den beskriver de eksisterende spildevandsanlæg og de planlagte renoveringer og klimatiltag. Planen er godkendt marts 2019.

Arbejdet med at udarbejde indsatsplaner til sikring af fremtidige drikkevandsressourcer er i gang og vil fortsætte i den kommende planperiode.

Med det eksisterende regulativ for husholdningsaffald, som trådte i kraft primo 2020, blev der indført udsortering af madaffald.

KOMMUNEPLAN 2021

Kommuneplan 2021 viderefører nedenstående sektorplaner inden for offentlig forsyning. Det drejer sig om "Spildevandsplan 2019-2029", "Affaldsplan 2013-2018" og "Vandforsyningsplan 2013-2023". Sektorplanerne er mere detaljerende end kommuneplanens afsnit om disse.

SPILDEVANDSPLAN 2019-2029

Varde Kommunes spildevandsplan beskriver den eksisterende og planlagte spildevandshåndtering.

I planen er der flere fokusområder:

- Separering af fælleskloak
- Sommerhusområder – klima og spildevand
- Udpegede overløb i Vandområdeplanen
- Badevandsindsatser
- Centralisering af spildevandsrensningen
- Forbedret spildevandsrensning i det åbne land

I forbindelse med spildevandsplanen er der udarbejdet en miljøvurdering, som belyser de miljømæssige konsekvenser af planen. Spildevandsplanen er udarbejdet under hensyntagen til Kommuneplan 2017 samt Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

<u>Separering af fælleskloak</u>

Ifølge spildevandsplanen er alt fælleskloak i Varde Kommune som udgangspunkt udlagt til separatkloakering indenfor en periode på 50 år. Alle grundejere, der bliver berørt af separeringen, vil få direkte besked fra DIN Forsyning A/S 3 år inden anlægsarbejdet påbegynder. Dermed får grundejerne min. 4 år til at få udført separeringen på egen grund.

<u>Sommerhusområder – klima og spildevand</u>

Der er udfordringer med håndteringen af både spildevand og overflade- og tagvand i en del sommerhusområder i Varde Kommune, som følge af højt grundvandsspejl, høj bebyggelsestæthed og mulighed for større sommerhuse, i samspil med de øgede nedbørsmængder.

I Spildevandsplanen er det besluttet, at DIN Forsyning i samarbejde med Varde Kommune skal udarbejde en handleplan for håndtering af spildevand for sommerhusområderne i Blåvand og

Vejers. Denne planlægning skal koordineres med fastlæggelsen af den fremtidige renseanlægsstruktur.

Udpegede overløb i Vandområdeplanen

Udpegningerne i Vandområdeplanen skal sikre renere vand i Danmarks kystvande, søer, vandløb og grundvand. Spildevandsplanen beskriver de indsatser, der skal udføres for at opnå en forbedret tilstand i de udpegede vandløb i Varde Kommune. Der er udpeget et renseanlæg samt 3 overløbsbygværker.

Spildevand i det åbne land

I Spildevandsplanen er der beskrevet en indsats overfor de ejendomme, der ligger inden for Vandområdeplanens kravoplande. Disse ejendomme vil blive gennemgået og kan evt. forvente et tilsyn eller påbud. Det drejer sig om en gennemgang af 1400 ejendomme i planperioden.

AFFALDSPLAN 2013-2018

Affaldsplan 2013-2018 beskriver status og nye initiativer for affaldshåndteringen i Varde Kommune i den nævnte periode. Planen trådte i kraft 1. juni 2012 og er den første samlede affaldsplan for kommunen efter kommunesammenlægningen.

Affaldsplanen beskriver Varde Kommunes målsætninger og initiativer på planområdet med hensyn til husholdnings- og erhvervsaffald. Desuden indeholder affaldsplanen en kortlægning af de eksisterende affaldsordninger og frembragte affaldsmængder med videre. Herudover er det kommunens ønske, at affaldsplanen skal inspirere private borgere, virksomheder og andre interesserede til at tage stilling til og få indflydelse på, hvordan affaldsområdet i Varde Kommune skal udvikle sig de kommende år.

Affaldsplanen er baseret på den dagældende lovgivning og retningslinjer for myndigheder, herunder Miljøbeskyttelsesloven, Affaldsbekendtgørelsen, regeringens affaldsstrategi og EU-direktiver. Affaldsplanen 2013-2018 var tænkt afløst af en ny affaldsplan 2018-2029, men fordi arbejdet har afventet nye EU-direktiver og omsætningen af disse direktiver i en national affaldsstrategi for Danmark, er denne plan blevet udskudt i flere omgange. Status i maj 2020 er, at de nye EU-direktiver er vedtaget, og at Miljøstyrelsen sidst har meldt ud, at man forventer at udsende et udkast til en ny, national affaldsstrategi i løbet af foråret 2020. På grund af forsinkelsen i lovgivningsarbejdet må det forventes, at en ny affaldsplan for Varde Kommune først bliver vedtaget i 2021. Efter udarbejdelse af en ny affaldsplan for Varde Kommune, vil der komme to nye regulativer, et for husholdningsaffald og et for erhvervsaffald.

Der er gennemført og/eller planlagt initiativer på følgende områder:

- Helårsområder
- Sommerhusområder
- Supermiljøstationer
- Genbrugspladser
- Erhvervsaffald

Helårsområder

Dagrenovation

Siden vedtagelsen af affaldsplan 2013-2018 er der imellem EU's medlemslande opnået enighed om et mål om separat indsamling af organisk husholdningsaffald (madaffald) fra 2023. Mange danske kommuner har derfor taget initiativer til at realisere dette mål, deriblandt Varde

Kommune. Fra 1. februar 2020 er DIN forsyning påbegyndt udskiftningen af affaldsspande til dagrenovation hos alle boligejere. De nye affaldsspande har typisk et rumfang på 240 liter med 2 rum: et til madaffald og et til restaffald. Madaffaldet bliver neddelt og afsat til biogasanlæg, som producerer gas af madresterne. Det afgassede madaffald bliver spredt ud på landbrugsjord. Restaffaldet forbrændes som hidtil på affaldsforbrændingsanlæg, som producerer elektricitet og varme. Ved udsorteringen af madaffald og nyttiggørelsen af madaffaldet reduceres den mængde som forbrændes med op mod 50 %. I løbet af 2020 følger udskiftningen af affaldsspande for lejeboliger.

Genbrugsspand

Ordningen fortsætter som hidtil, hvor alle helårsboliger har en 240 liters beholder til rådighed til indsamling af genanvendelige materialer. Beholderen er delt i to kamre, og borgerne er forpligtet til at sortere i følgende fraktioner:

- Rum 1: Papir, pap og plastfolie
- Rum 2: Rene glas og flasker, plastdunke samt metal
- Batterier og småt elektronik på låget

Sommerhusområder

Dagrenovation

Sommerhusejere kan frit vælge mellem tre tømningsordninger:

- Ugetømning
- Sæsontømning (flest tømninger i højsæsoner)
- Central fællesløsning

Miljøstationer

Ved miljøstationer kan sommerhusejere/brugere aflevere småt brændbart (dagrenovation) samt tilsvarende fraktioner af genanvendelige materialer, som indsamles ved hver husstand i helårsområder. Der er minimum én miljøstation i hvert sommerhusområde. Antallet af miljøstationer udbygges løbende efter behov.

Supermiljøstationer

Døgnåbne supermiljøstationer fungerer som supplement til genbrugspladserne. Her kan borgerne komme af med de mest gængse affaldstyper uden at skulle på genbrugspladsen.

Etablering af supermiljøstationer sker løbende. På nuværende tidspunkt er 18 supermiljøstationer færdigetableret.

Genbrugspladser

Genbrugspladsstrukturen i Varde Kommune bestod indtil juni 2012 af i alt 15 genbrugspladser. Med vedtagelse af Affaldsplan 2013-2018 blev det besluttet, at genbrugspladsstrukturen skal bestå af 5 store og moderne genbrugspladser beliggende i Varde, Oksbøl, Nr. Nebel, Vrenderup og Ølgod. I løbet af planens periode er renoveringen gennemført på alle 5 pladser og de øvrige genbrugspladser er blevet nedlagt.

Erhvervsaffald

Varde Kommune håndhæver nu kravet om anmeldelse af affald fra nedrivning og renovering af ejendomme. Som følge deraf har kommunen de sidste par år kunnet registrere et støt stigende antal anmeldelser af byggeaffald.

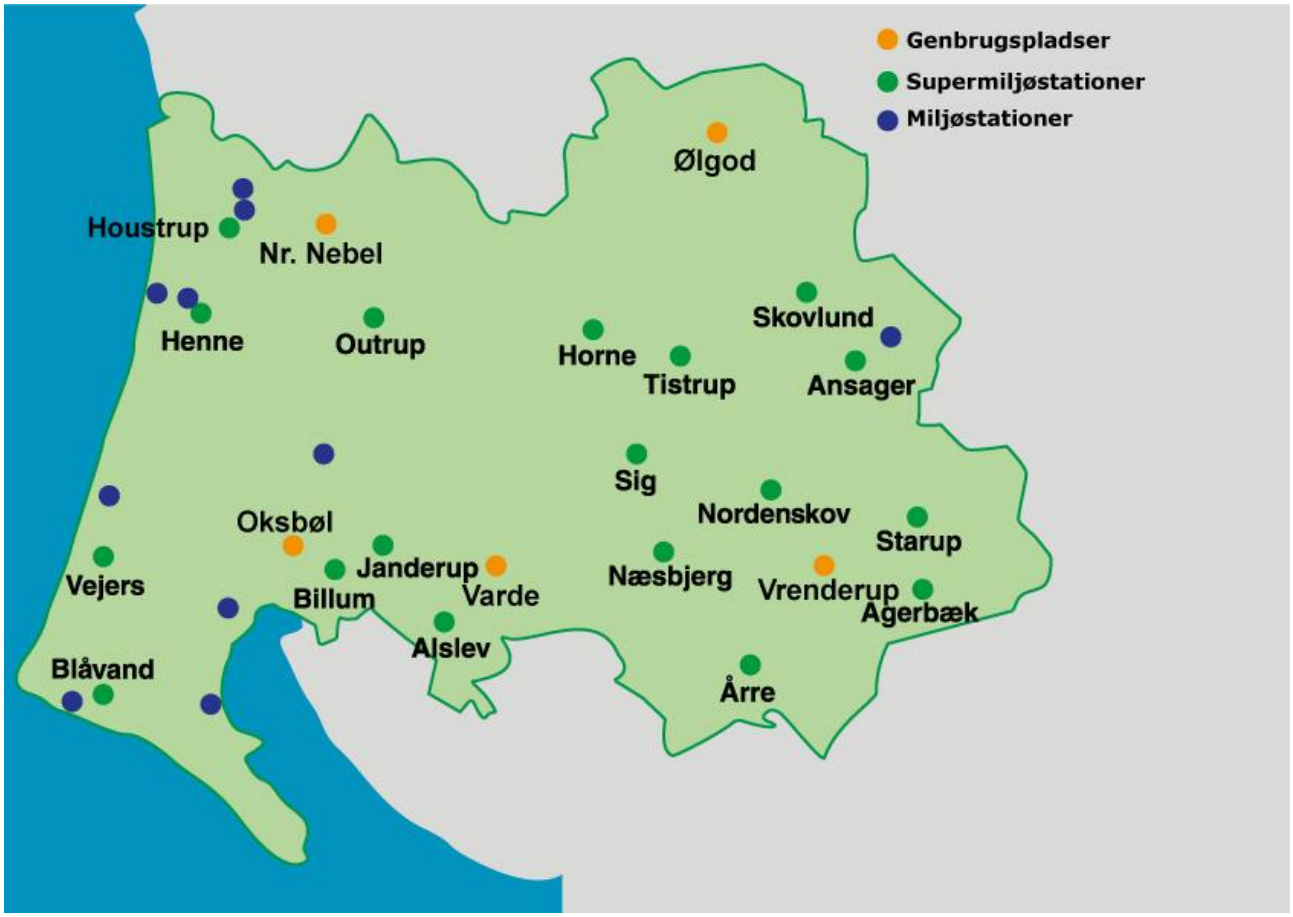

Figur 15-1 (Kilde DIN Forsyning)

VANDFORSYNINGSPLAN 2013-2023

Vandforsyningsplan 2013-2023 er udarbejdet af Varde Kommune i samarbejde med de almene vandforsyninger i kommunen og trådte i kraft i 2014. Vandforsyningsplanen fastlægger rammerne for den fremtidige forsyningsstruktur i Varde Kommune.

Planen består af to dele:

1. Et plangrundlag, der beskriver de tekniske forhold og udfordringerne for vandforsyningen i kommunen.
2. En plandel, som fastlægger rammerne for den fremtidige forsyningsstruktur i Varde Kommune.

AKTIVITETER I PLANPERIODEN 2021-2025

- Udarbejdelse af indsatsplaner til sikring af fremtidige drikkevandsressourcer.
- Revision af Vandforsyningsplan
  Udarbejdelse af handleplan for håndtering af spildevand i sommerhusområderne i Vejers og Blåvand
- Udarbejdelse af ny Affaldsplan.
- Løbende udvidelse af netværket af miljøstationer og supermiljøstationer.

16. Trafikanlæg og trafiksikkerhed

HIDTIDIG PLANLÆGNING

I den foregående planperiode er der anlagt nye stier, vejstrækninger og cykelstier og gennemført trafikforbedringer i byerne. Der har været fokus på at skabe sammenhæng i "stinettet" i forbindelse med anlæggelse af cykelstier- og spor ved mindre veje. Derudover har der været information og kampagner for at påvirke og forbedre trafikanternes adfærd i trafikken.

Listen over ønskede trafiksikkerhedsprojekter blev i 2017 suppleret med registrerede sorte pletter i perioden 2012-2016. Uheldene skal analyseres i forbindelse med en kommende revision af trafiksikkerhedsplanen.

Borgerhenvendelser om utrygge eller uheldsbelastede strækninger og kryds er løbende besigtiget med politiet. De steder, hvor vejafmærkninger kunne afhjælpe problemet, er blevet opstillet. De strækninger og kryds, som kræver en ombygning, er tilføjet til listen over ønsker til trafiksikkerhedsprojekter. Desuden deltager kommunen i Vejdirektoratets "udvidet dødsulykkesstatisik". Det indebærer, at politiet og Vejdirektoratet sammen besigtiger de uheldssteder, hvor dødsuheld har fundet sted.

KOMMUNEPLAN 2021-2025

Der overføres arealudlæg til veje fra Kommuneplanen 2017-2021, dog ændres vejforløbet for omfartsvejen nord om Varde By, og det bliver en del af Kommuneplan 2021. Øvrige eksisterende arealudlæg fortsat gældende.

DET OVERORDNEDE VEJNET

Det overordnede vejnet i Varde Kommune udbygges således, at der sikres et velfungerende transportsystem for personer, gods og den stadigt voksende ferietrafik. For at sikre dette mål prioriteres vedligeholdelse, modernisering og udbygning af infrastrukturen højt. Det er vigtigt, at der sikres arealer til infrastrukturanlæg inklusiv de nødvendige støjkonsekvenszoner.

I planlægningen af den overordnede infrastruktur skal der være fokus på tilgængelighed i, til og fra de større byer. I denne proces skal der tages udgangspunkt i en helhedsorienteret fysisk planlægning, hvor koordinering mellem kommuner og den statslige transportplanlægning indgår som vigtige dele.

Nye trafikanlæg må ikke placeres i internationale naturbeskyttelsesområder, i forsvarets øvelsesområder og så vidt muligt ikke i kyst- og dallandskaber. I planlægningen af nye trafikanlæg skal barrierevirkninger for dyr, planter og mennesker undgås, og det er vigtigt at tage hensyn til naturen med økologiske forbindelseslinjer, landskabelige værdier, kulturmiljøer mv.

Som grundlag for kommunens planlægning og prioritering af den fremtidige udbygning er det overordnede vejnet inddelt i vejklasser afhængig af deres betydning for kommunens centerstruktur, øvrige større trafikmål og sammenhængen med andre regioner og landsdele.

Nyanlæg af motorveje og motortrafikveje udbygning af eksisterende veje til 4 spor, overordnede veje med en påtænkt linjeføring gennem områder, der er udlagt som naturområde, værdifuldt landskabsområde eller bevaringsværdigt kulturmiljø, forudsætter, at kommunen udarbejder en miljøvurdering af det konkrete projekt.

Vejdirektoratet er vejmyndighed på statsveje, og Varde Kommune er vejmyndighed på trafikveje.

CENTRALE BYOMRÅDER

Ved at fredeliggøre de centrale byområder for uvedkommende trafik forbedres forholdene for de bløde trafikanter, og byernes centrum gøres mere attraktive at færdes i.

TRAFIKSIKKERHED

I forbindelse med forbedring af trafiksikkerheden på kommunens vej- og stisystemer lægges vægt på at bekæmpe "sorte" pletter på vejnettet, at anlægge nye vejstrækninger og cykelstier samt at gennemføre trafikforbedringer i byerne. Igennem vedvarende information og kampagner sættes der ind for at påvirke og forbedre trafikanternes adfærd i trafikken. Ved at skabe et sammenhængende "net" bestående af cykelstier, cykelspor og mindre trafikerede veje, der er egnede som cykelveje i hele kommunen, sikres de bløde trafikanter, og der skabes gode forbindelser mellem boligområder og grønne områder, mellem skole og hjem og mellem de større og mindre byer og sommerhusområder i kommunen og nabokommunerne.

AREALUDLÆG

Kommunens overordnede vej- og stinet skal forbinde bysamfund med hinanden og med regionen. Til dette reserveres der arealer som vist på kortbilaget. Der reserveres 200 m brede arealer til de viste vejudlæg. Inden for disse arealreservationer må der ikke udlægges arealer til andre formål, med mindre det kan dokumenteres, at dette ikke giver anledning til problemer i forhold til en kommende vej.

<u>Arealreservationer til veje:</u>

- Tarphagevejs forlængelse fra Billum til Nybro vest for Varde.
- Forbindelsesvej nord om Varde fra "Tændpibe-krydset" til Østre Omfartsvej.
- Forbindelsesvej fra Østre Omfartsvej til omfartsvejen ved Sig.
- Lokale gennemgående vej- og stiforbindelser mellem Ringkøbingvej, Lerpøtvej og Ortenvej i Varde nord.
- Omfartsvej syd om Roust mellem Roustvej og Tingvejen.
- Forlængelse af omfartsvej syd om Tistrup fra Yderikvej til Hornevej vest for idrætsanlæg

Reservationerne til anlæg af de nye overordnede veje og stier er funktionslinjer, som løbende kan justeres. Vejforløbet fastsættes endeligt i projekteringsfasen under hensyntagen til blandt andet naturen og landskabet samt forhold omkring de berørte ejendomme.

STIER

Cykelrutenettet, der er vist i kommuneplanens kortdel, skal lægges til grund for den kommunale planlægning på tværs af kommunegrænser.

Cykelrutenettet forbinder byer og natur- og fritidsområder. Det er i størst muligt omfang opbygget af svagt trafikerede veje, som er velegnede til cyklistfærdsel. I mindre omfang indgår der egentlige stianlæg, hovedsagelig i bynære områder og i de store ferieområder ved vestkysten.

I stiplanlægningen indgår endvidere etablering af lokale stier langs med nogle befærdede hovedlandevejs- og landevejsstrækninger uden sammenhæng med de regionale ruter.

KOLLEKTIV TRAFIK

Grundlaget for en nærbane, der forbinder Ribe – Bramming – Esbjerg – Varde – Oksbøl – (Nørre Nebel), er blevet undersøgt, og der er politisk opbakning til, inden for rammen af blandt andet arbejdet med Storbyregion Esbjerg, at opgradere den fælles infrastruktur. I forbindelse med etablering af en nærbane ønsker Varde Kommune, at arbejdet skal ses i en sammenhæng med serviceniveauet på strækningen Oksbøl-Nørre Nebel.

Det er i kommuneplanens kortdel angivet placering for muligt fremtidigt standsningssted for regional og lokal jernbanetrafik ved Forumvej øst for Alslev, på Esbjerg-Varde banen (mellem Guldager Station og Varde Banegård) også selvom der ikke påtænkes udlagt et nyt boligområde i nærheden af banen.

Alslevs indbyggertal er i 2020 mindre end, hvad der normalt kræves til oprettelsen af et trinbræt, men byen er under stadig vækst, hvorfor der stadig skal være fokus på oprettelsen af et trinbræt øst for byen ved Forumvej. Fra 2010-2020 er Alslev by vokset med 98 indbyggere.

For at opnå samfundsmæssig rentabilitet kræves det ifølge Trafikstyrelsen 2000 indbyggere inden for en radius af 1,5 km. Alslev Sogn består i 2020 af ca. 1650 indbyggere, hvoraf langt størstedelen af borgerne bor inden for en radius af 2,5 km af det foreslåede trinbræt.

Bramming-Grindstedbanen er i denne kommuneplanperiode blevet endegyldigt nedlagt og udgår dermed af planlægningen for trafikanlæg.

Når der er truffet nærmere aftale herom med trafikselskaberne, skal der reserveres areal til busstationer og lignende i bymidter og ved jernbanestationer samt til etablering af busveje, hvor dette kan medvirke til forbedringer på det miljø- og energimæssige område eller til forbedringer af den kollektive trafiks service og økonomi. Ved stationerne skal der sikres gode muligheder for omstigning mellem tog, bus, cykel og bil.

FORSVARETSAREALER

Retningslinjerne i kommuneplanen sikrer en fortsat anvendelse af Forsvarsministeriets øvelsespladser, skyde- og øvelsesterræner ved at sikre, at nye veje udlægges, så de ikke gennemskærer områderne og ved at sikre mulighed for trafikafvikling til og fra Forsvarsministeriets ejendomme. Er nærmere beskrevet i kommuneplanens tema 28 om Forsvarets arealer.

FLYVEPLADSER

Der findes flere flyvepladser i Varde Kommune, som enten er beskrevet i tidligere kommuneplaners rammedele, eller som har landzonetilladelser. Blandt andet findes der syd-øst for Nordenskov en svæveflyveplads, og ved Nørreholm mellem Sig og Tistrup findes en privat landingsplads. Syd for Varde findes en flyveplads, der blandt andet bruges til faldskærmsflyvning, og ved Oksbøllejren findes der en flyveplads, der bruges af militæret. Ydermere er der udlagt flyveplads ved Vallund Hede nordvest for Ølgod. Placeringen af flyvepladserne er fastlagt i kommuneplanens kortdel.

Luftfartshindringer som eksempelvis bygninger, master eller bevoksninger over 25 meter kan etableres inden for en indflyvningsplan for en flyveplads, der står åben for indflyvning fra offentligheden, hvis Trafikstyrelsen har accepteret det. Det vil sige, at enhver plan, som indeholder luftfartshindringer over 25 meter skal forelægges Trafikstyrelsen.

Kommuneplanens retningslinjer sikrer, at der ikke etableres anlæg, som kan tiltrække fugle indenfor en afstand af 13 km fra en flyveplads godkendt til civil luftfart. Civilluftfart omfatter offentlige flyvepladser, som anvendes til regelmæssig, erhvervsmæssig transport af passagerer, post og/eller fragt med luftfartøjer med en maksimal tilladt startmasse på 10 tons

eller derover eller med 20 eller flere passagersæder. I Varde Kommune betyder det, at ingen flyvepladser er omfattet afstandskravene for etablering af vådområder. Dog vil radiussen fra Esbjerg lufthavn række ind i Varde Kommune, hvilket kan ses i kommuneplanens kortdel.
Ved anlæg, som kan tiltrække fugle og forårsage kollisionsrisiko mellem fly og dyr, forstås dambrug, foderpladser for fugle/pattedyr, fuglereservater, lossepladser, kunstige anlagte søer, mergelgrave, minkfarme, vandfyldte grusgrave, udpegning af lavbundsarealer, udvidelse af eksisterende søer og vådområder, rensningsanlæg og lignende.

Flyvepladser er årsag til en væsentlig støjbelastning af omgivelserne, og det er vigtigt, at der ikke placeres boliger og anden støjfølsom anvendelse så tæt på flyvepladsen, at dette giver uacceptable støjgener. Omkring flyvepladsen er der fastlagt et støjkonsekvensområde efter Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1994 om støj fra flyvepladser.

VARDE I STORBYREGION ESBJERG - INFRASTRUKTUR

MOBILITET

Mobilitet giver samarbejde, udvikling og vækst. Mobilitet er det element, der binder storbyregionen sammen. Mens den konkrete infrastruktur muliggør mobilitet, er det placeringen af arealer til erhverv, uddannelse, boliger og detailhandel, der afgør hvor stor denne mobilitet behøver at være. I Storbyregion Esbjerg fokuserer vi på menneskers mobilitet med infrastruktur, der sikrer hurtig, let, sikker og billig transport.

Rute 11 er rygrad for vejinfrastrukturen i storbyregionen og er afgørende for den samlede mobilitet i storbyregionen. Den udgør en korridor for trafikken fra grænsen til storbyregionens erhvervsvirksomheder og længere mod nord til de mange feriedestinationer langs Vestkysten. Der er konkrete udfordringer på strækningen mellem Varde by og Korskroen, ligesom der, på hele strækket fra Varde til Tønder, er behov for en udbygning af vejen udenom byerne. For at give rute 11 en forøget kapacitet, ønsker vi den udbygget til en 2+1 vej, hvor der på visse stræk kunne opereres med en højere hastighedsgrænse.

Nærbaneforbindelsen fra Oksbøl, over Varde og Esbjerg til Ribe er et eksempel på en konkret infrastrukturel indsats, der styrker mobiliteten for storbyregionens befolkning med hurtig, let, sikker og billig transport. Vi vil i den fremtidige planlægning udnytte stationsnære områder til byudvikling. På den måde indgår arealanvendelsen også i storbyregionens langsigtede arbejde med mobilitet.

Med elektrificeringen af jernbanen til Esbjerg på plads, arbejder vi for at opnå effektive fjernforbindelser, der nedsætter rejsetiden til Danmarks andre store byer. Nærbanen udgør den regionale togforbindelse, der kan udbrede fordelene ved forbedrede fjernforbindelser til hele oplandet omkring Esbjerg.

Færgen til Fanø er en livsnerve for øen. Uden en stabil forbindelse med en hyppig frekvens kan øen ikke fastholde sin position som et attraktivt bosætningsområde. For storbyen Esbjerg giver færgen herudover en direkte cykelforbindelse til en af Danmarks bedste badestrande. Vi arbejder for en stabil færgedrift med overkommelige priser og gode parkeringsforhold for både biler og cykler.

<u>Handlinger</u>

- Bymæssig bebyggelse i stationsbyerne langs nærbanen.
- Udviklingsaftale med Region Syddanmark om bosætning og mobilitet.

Udviklingsfokus på færgen mellem bymidterne i Esbjerg og Nordby.

AKTIVITETER I PLANPERIODEN 2021 - 2025

- Kommunens overordnede mål for trafiksikkerhed følges op af handleplaner med konkrete mål og hensigter.
- Der skal udarbejdes en infrastrukturplan i forhold til cykel- og gangstier for Varde Kommune. Planens hovedformål er at sikre et sammenhængende hovedstinet, som forbinder kommunens byer og giver adgang til natur og fritidsområder. Planen udarbejdes som del af en samlet friluftstrategi for Varde Kommune.
- Samarbejde om fælles infrastruktur i regi af Storbyregion Esbjerg. Blandt andet gennem det videre arbejde med grundlaget for en nærbane, der forbinder Ribe – Esbjerg – Varde – Oksbøl.
- Samarbejde med Vejdirektoratet om udbygning af A 11.
- Samarbejde med Vejdirektoratet om etablering af cykelstier langs statsvejene.

17. Digital infrastruktur

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Indenfor den hidtidige planperiode har der ikke været aktiviteter eller foretaget ændringer i udpegninger eller retningslinjer.

KOMMUNEPLAN 2021

I Kommuneplan 2021 fastholdes retningslinjerne for Kommuneplan 2017, dog med mindre ændring som følge af statslige interesser ved, at udbygningen af den digitale infrastruktur skal tilgodeses i den fysiske planlægning samt hensyn til flysikkerhed og indflyvningsbaner.

Datagrundlaget for mastezonerne er opdateret i forhold til ændringer i de bagvedliggende udpegninger og er en konsekvensrettelse af enten mindre tekniske ændringer i planudpegninger eller opdateret datagrundlag for eks. §3-arealer, fredskovsarealer, beskyttelseslinjer og byggelinjer.

Den digitale infrastruktur

Den digitale infrastruktur har fremover to betydninger, herunder et forbruger- og et leverandørsynspunkt.

Med forbrugersynspunktet menes alle brugere af såvel bredbånd som mobilbaseret internetadgang og telefoni, mens leverandørsynspunktet omfatter virksomheder, der sælger netadgang eller hoster data i større mængder til eget brug eller for andre virksomheder og organisationer – også kaldet datacentre.

Set fra forbrugersynspunktet er Varde Kommune godt dækket ind, da mere end 99% af kommunen har mulighed for bredbånd. I forhold til mobilnettet er dækningen ikke helt så stor – og der er i særlig grad manglende dækning med mobiltdata i kommunens vestlige del med de store plantager og naturområder.

Varde Kommune har gode forudsætninger for at tiltrække virksomheder, der stiller store krav til fiberforbindelser, og der har behov for store mængder af el. De to faktorer er godt dækket ind i Varde Kommune. I løbet af 2020 går der yderligere en transatlantisk fiber i land på kommunens kyst og tilsvarende en forbindelse fra England. Det betyder, at en placering er gunstig for de virksomheder, der har brug for hurtige svartider og sikre forbindelser. Dertil kommer et overskud af strøm på det eksisterende 60 kV elnet, samt en senere udbygning med 400 kV forbindelser fra Norge og ned gennem Europa. Alt i alt gode rammer for større og mindre datacentre. Hertil kommer muligheden for at genanvende overskudsvarmen fra datacentrene i det fælles fjernvarmenet mellem Esbjerg og Varde Kommune. Sidstnævnte har en stor betydning for virksomhedernes grønne linje.

Ved ansøgninger om opstilling af telekommunikationsanlæg skal følgende godtgøres: Nødvendigheden af den ansøgte placering ved hjælp af diagrammer over dækningsbehovet og hvordan den ansøgte placering vil mindske dækningsbehovet, eksisterende forhold (herunder andre udnyttelser af eksisterende positioner), fremtidige forhold, visualisering af fremtidige forhold. Desuden skal der tages hensyn til andre tekniske anlæg. Mastezonerne på kortet i hovedstrukturen er vejledende, og der skal naturligvis tages hensyn til andre forhold i forbindelse med placeringen af nye master. På denne måde sikres den bedst mulige placering af master og antenner samtidig med, at der tages højde for omgivelser og udseende.

Hvor der er udlagt eller udlægges nye områder til byudvikling, udgår mastezonen i området og erstattes af bestemmelserne for opsætning af master i byområder.

AKTIVITETER I PERIODEN 2021-2024

- Der skal på tværs af teleselskaber skabes et grundlag for en optimal dækning af Varde Kommune med mobil telefoni og data sammenholdt med det absolut nødvendige antal master.
- Varde Kommunes erhvervspotentiale for etablering af datacentre skal prioriteres og udleves.

18. Det åbne land

HIDTIDIG PLANLÆGNING

I 2018 blev friluftsstrategi for Varde Kommune færdig. I strategien finder bevaring, beskyttelse og benyttelse af det åbne land sin balance. Derudover er der i 2019 udarbejdet en revision af Plan for Nationalpark Vadehavet 2019-2024.

KOMMUNEPLAN 2021

Som del af de statslige krav indarbejdes retningslinje for arealanvendelse i kystnærhedszonen samt udviklingsområder i kystnærhedszonen. Derudover videreføres den hidtidige planlægning fra Kommuneplanen 2017.

I det åbne land fastlægges de overordnede retningslinjer for planlægningen i det åbne land. Detailreguleringen findes i temaafsnittene: Kulturmiljøer, Klima, Landskab, Naturområder, Lavbundsområder, Landbrug, Skovrejsning, Grundvandsbeskyttelse, Vandløb og søer, Geologi samt Forsvarets arealer.

Det åbne land er præget af mange forskellige interesser, som ikke altid stemmer overens. Det åbne land er først og fremmest præget af intensiv landbrugsdrift, men benyttes også af andre interessenter. Eksempelvis skovbrug, dambrug, råstoferhverv og friluftsliv. Hertil kommer ønsker om by- og erhvervsudvikling, ferie- og fritidsanlæg, veje og andre tekniske anlæg. I Varde Kommune forvalter og anvender Forsvaret desuden store arealer. Bevarelse eller genoprettelse af de fælles naturværdier og kulturhistoriske spor i landskabet er ligeledes ønsker. Danmark er desuden forpligtet til at opfylde internationale krav om vand- og naturbeskyttelse.

De mange forskelligartede interesser i det åbne land har ført til en stigende konkurrence om bevaring, beskyttelse og benyttelse af det åbne land. Gennem kommuneplanen vil Varde Kommune sikre samspillet mellem de forskellige interesser i det åbne land, herunder blandt andet landbrug, bebyggelse, landskab, natur og vand.

LANDZONEADMINISTRATION

Landzoneadministrationen skal i samspil med kommune- og lokalplanlægning sikre en hensigtsmæssig sammenfattende fysisk planlægning. Landzonebestemmelsernes formål er specifikt at forhindre spredt bebyggelse og uplanlagt bebyggelse og anlæg i det åbne land. Derfor skal nyt bolig- og erhvervsbyggeri som udgangspunkt ske indenfor byzone eller udlagte rammeområder i landzone i umiddelbar tilknytning til eksisterende byer. Ligeledes skal nyt bolig- og erhvervsbyggeri ved landsbyer i landzone som udgangspunkt ske inden for udlagt rammeområder. Derigennem sikres de særlige karaktertræk for det danske landskab med klare grænser mellem land og by, og det åbne land bevares. Samtidig udbygges og understøttes kvaliteterne i byer og landsbyer.

Landzonebestemmelserne kan yderligere anvendes til at understøtte beskyttelsen af særlige værdier i det åbne land. Ved landzonetilladelser til nybyggeri kan der derfor stilles vilkår om hensyntagen til de landskabelige, naturmæssige og kulturhistoriske værdier. Hensigten er at beskytte og bevare værdifulde elementer og helheder i det åbne land. Vilkårene kan omhandle krav til beplantning, placering, udformning af bebyggelsen og materialevalg.

Miljømæssige hensyn spiller ligeledes en rolle i landzoneadministrationen, da luft-, vand-, jord- og støjforurening skal forebygges ved tilladelser til byggeri, herunder tilvejebringelse af forsvarlige kloakforhold, med en nedgang i udledningen af forurenende stoffer til vandmiljøet.

Udviklingsområder er områder i kystnærhedszonen, uden særlige landskabs-, natur- eller miljøinteresser, som er udpeget i et landsplandirektiv. I disse områder skal der ikke foreligge en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær placering ved inddragelse af nye arealer eller for planlægning af anlæg i landzone.

NATIONALPARK VADEHAVET

Afgrænsning

Nationalpark Vadehavet er Danmark største nationalpark og dækker et område på ca. 1.500 km^2, hvoraf ca. 300 km^2 er landareal. Nationalparken omfatter store dele af kystområdet mellem Blåvandshuk i nord og den dansk-tyske grænse i syd. Nationalpark Vadehavet udgør knap 10 % af det dansk-tysk-hollandske vadehavsområde. Området strækker sig i et ca. 500 km langt bånd fra Blåvandshuk i Danmark til Den Helder i Holland.

For Varde Kommune dækker Nationalpark Vadehavet et område fra Blåvandshuk, over Skallingen, til lige syd for Oksbøl samt et område langs Varde Ådal ind til Varde bymidte. Afgrænsningen af Nationalpark Vadehavet fremgår af kommuneplanens kortdel.

Vision

Nationalpark Vadehavet er internationalt kendt som et enestående marsk-, gest- og tidevandsområde med værdier i verdensklasse. Nationalparken benyttes, beskyttes og udvikles i et bæredygtigt samspil mellem natur og mennesker.

Målsætninger

I bekendtgørelsen for Nationalpark Vadehavet er der opstillet 12 målsætninger, som ses nedenfor.

- De væsentligste naturtyper som lavvandede havområder, tidevandsrender, vadeflader, højsander, åmundinger, marsk- og strandenge, forstrande og klitter skal bevares og deres kvalitet og mangfoldighed skal styrkes. De skal beskyttes mod næringsstofbelastning, invasive arter, forstyrrelse af fauna med videre og bevares som bæredygtige og dynamiske økosystemer med naturlig dynamik ved så vidt muligt at undlade indgreb i den naturlige tidevandsdynamik.
- Kulturskabte naturarealer som ferske enge og klæggrave skal bevares og deres kvalitet og mangfoldighed skal styrkes, og der bør bevares og fremmes en landbrugsdrift, som sikrer kulturlandskabet og områdets karakterarter.
- Nationalparkens karaktergivende landskabselementer og markante geologiske formationer skal bevares og synliggøres, og den dynamiske landskabsdannelse af klit- og marskområder skal fremmes.
- Kulturmiljøer og kulturhistoriske helheder og enkeltelementer, der fortæller om Vadehavet, skal bevares, synliggøres og gøres tilgængelige, herunder kystsikringsanlæg, afvandings- og bevandingssystemer, landbrug og bebyggelse på værft, marsk og geest, jagt, fiskeri og søfart, grænselandets historie og rekreation.
- Mulighederne for friluftsliv, naturoplevelser og kulturhistoriske oplevelser skal styrkes.
- Udviklingen af friluftsliv og turisme skal ske på et bæredygtigt grundlag og i samarbejde med lokalbefolkningen, turisterhvervet og områdets formidlingsinstitutioner.
- Særligt sårbare naturområder skal beskyttes mod slitage og forstyrrelse gennem formidling og planlægning af zoner, stiforløb med videre.
- Naturvejledning og formidling af nationalparkens landskab, natur- og kulturhistoriske værdier og friluftsmæssige muligheder skal styrkes og udvikles i samarbejde med lokale

aktører gennem udbygning og koordinering af aktiviteter, etablering af servicefunktioner og faciliteter.

- Forskning skal understøttes og undervisning styrkes gennem etablering af faciliteter og undervisningstilbud, herunder tilbud der fremmer natur-, kultur- og miljøbevidstheden hos børn og unge.
- Udviklingen af nationalparken skal ske i et samspil med omgivelserne.
- Nationalparken skal udvikles i samarbejde med Det Trilaterale Vadehavssamarbejde.
- Nationalparkens udvikling skal følges og evalueres.

Natur på internationalt niveau

Nationalpark Vadehavet rummer blandt andet de største sammenhængende tidevandsflader noget steds på kloden. Tidevandsfladerne udgør et livsnødvendigt 'spisekammer' for omkring 12 millioner trækkende vadefugle, gæs, ænder og terner fra store dele af den nordlige halvkugle. Marsken i Nationalpark Vadehavet rummer ligeledes natur på internationalt niveau. Forklaringen er, at der blandt andet i de saltpåvirkede områder lever omkring 500 dyrearter som det eneste sted på jorden. Dette gælder også for den lille laksefisk snæblen, som lever i flere af nationalparkens å-systemer, herunder Varde Å-systemet.

Organisation

Organisationen omkring Nationalpark Vadehavet er bygget op omkring en bestyrelse, et råd og et sekretariat. Nationalpark Vadehavet ledes af en bestyrelse udpeget af miljøministeren. Til at rådgive bestyrelsen i større sager eller sager af principiel karakter, har bestyrelsen et nationalparkråd. Nationalparkrådet er sammensat af forskellige interessenter. Sekretariatet varetager det daglige arbejde.

Bestyrelsen for Nationalpark Vadehavet har udarbejdet en Nationalparkplan, som strækker sig over en 6-års periode fra 2019 til 2024. Planen beskriver nationalparkens natur-, landskabs- og kulturhistoriske værdier og opstiller mål for, hvordan de kan styrkes og udvikles. Planen opstiller også mål for udviklingen af friluftsliv, formidling og erhverv i nationalparken.

En stor del af områderne i Nationalpark Vadehavet er beskyttede naturområder efter miljømålsloven og/eller naturbeskyttelsesloven. De ansvarlige myndigheder, herunder blandt andet Varde Kommune, er derfor forpligtet til at sikre en gunstig naturtilstand indenfor de områder af nationalparken, der er omfattet af de statslige natur- og vandplaner.

Nationalparkbestyrelsen prioriterer derfor tiltag, som understøtter den statslige og kommunale indsats. Derfor vil nationalparkplanen medvirke til at bevare og styrke kvaliteten og mangfoldigheden i den del af naturen, som ikke er omfattet af de statslige natur- og vandplaner samt de kommunale handleplaner. Desuden vil nationalparkplanen tilstræbe at skabe løsninger, som har langvarige perspektiver, og der ikke kræver en fast, tilbagevendende indsats fra nationalparkens side.

NATURPARK VESTERHAVET

Afgrænsning

Naturpark Vesterhavet dækker et område på cirka 22.500 hektar og ligger mellem Nationalpark Vadehavet og kommunegrænsen nord for Nymindegab. Naturparkens kystnære landskab strækker sig cirka 30 kilometer langs kysten og op til 9 kilometer ind i landet.

Området er sammensat af nogle egnskarakteristiske naturtyper og rummer adskillige natur- og kulturhistoriske værdier samt mange muligheder for friluftsliv. Hvert år tiltrækker disse forhold mange lokale, nationale og internationale besøgende. Afgrænsningen af Naturpark Vesterhavet fremgår af kommuneplanens kortdel.

Vision

Naturpark Vesterhavet vil udbrede naturværdier samt natur- og kulturoplevelser ved at tilbyde en ramme, som samtænker faciliteter, aktiviteter og oplevelser. Hovedformålet er udvikling af naturen, mens midlet er samarbejde. Naturpark Vesterhavets opgave er at fremme samspillet mellem områdets lodsejere, interessenter, formidlere, erhvervsliv, beboere og besøgende for at kunne tilbyde enestående naturoplevelser i en storslået natur.

Natur på internationalt niveau

Naturpark Vesterhavet indeholder Natura 2000-områder, som er et internationalt netværk af naturbeskyttelsesområder. Naturbeskyttelsesområderne kan have status som Ramsar-område, fuglebeskyttelsesområde og habitatområde. Udpegningen og afgrænsningen af Natura 2000-områderne foretages af staten.

Udpegningen af Natura 2000-områder i Naturpark Vesterhavet bunder blandt andet i de helt særlige kyst- og klitnaturtyper langs naturparkens kyster samt de store bestande af både træk- og ynglefugle. Fuglene ses især omkring Blåvandshuk og ved Filsø. Naturpark Vesterhavet indeholder også beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelsesloven. Disse naturtyper er især lysåbne som eksempelvis enge, moser og heder. Desuden har naturgenopretningsprojektet Filsø givet gunstige forhold for navnlig fugle- og planteliv, men også for kronvildtet og odderen. Naturpark Vesterhavet rummer også mange fortidsminder, der værnes om.

Organisation

Der er nedsat et naturparkråd, som er bredt repræsenteret af lokale aktører og foreninger.

Formand for Naturparkrådet: Udpeges af Udvalget for Plan og Teknik, Varde Kommune.

Næstformand for Naturparkrådet: Udpeges af Udvalget for Kultur og Fritid, Varde Kommune.

Derudover er Naturparkrådet repræsenteret af: Aage V. Jensen Naturfond, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, NaturKulturVarde, Vardemuseerne, Udviklingsrådet Blåvandshuk, Destination Vesterhavet, Sydvestjysk Landboforening, Udviklingsrådet Blåbjerg, Forsvaret og Varde Kommune, Teknik og Miljø.

Ud over Naturparkrådet er der etableret en ejergruppe bestående af de store lodsejere i naturparken. Her sidder en repræsentant fra Forsvaret, Naturstyrelsen, Aage V. Jensen Naturfond og Varde Kommune.

Naturpark Vesterhavets lovmæssige forhold

Naturpark Vesterhavets indhold og realisering er baseret på frivillighed, aktiv involvering af borgere, herunder lodsejere, interesse- og erhvervsorganisationer samt engagement i den enkelte kommune og i lokalbefolkningen i øvrigt.

Naturparken er formelt etableret via kommuneplanlægningen og har dermed et indirekte lovmæssigt ophæng. Det er vigtigt at understrege, at naturparkens grænser er ment som en foranstaltning, der hjælper planlægning og formidling af området. Naturparken lægger ikke yderligere begrænsninger på arealanvendelsen end, hvad der foreskrives med fredningen, vildtreservatet, Natura2000-udpegningen samt de mere generelle bestemmelser i lovene om skove, naturbeskyttelse og planlægning.

Naturparkplanen

Varde Kommune og Naturparkrådet har udarbejdet Naturparkplan for Naturpark Vesterhavet 2019-2024, som beskriver en række udviklingsmål og konkrete indsatser. Du kan læse hele naturparkplanen på www.naturparkvesterhavet.dk og www.vardekommune.dk

FRILUFTSTRATEGI

Med henblik på at udfolde visionen "Vi i naturen" og skabe grundlag for brug af naturen som afsæt for et sundt og aktivt liv, er der i 2018 udarbejdet en tværfaglig friluftstrategi for Varde Kommune. Sigtet er at udvikle Danmarks bedste naturinfrastruktur, så alle borgere og turister, uanset forudsætninger, gives en lang række varierede muligheder for, at færdes i og opleve naturen.

Friluftstrategien er bygget op omkring indsatsområderne:

- Bedre adgangsforhold
- Muligheder for friluftsaktiviteter
- Information
- Inddragelse af borgere

Som delelement i udarbejdelsen af friluftstrategien er der kortlagt arealer til bynær idræts- og rekreativ brug.

For at understøtte mulighederne for udvikling af aktiviteter på bynært og kommunalt ejet jord, er der fortsat udlagt rekreative rammeområder i Agerbæk, Alslev, Horne og Skovlund. Herudover er der, for at understøtte mulighederne for udvikling af aktiviteter i kommunens rekreative områder og med baggrund i Varde Kommunes byers udviklingsplaner, indskrevet udvidede rammer for etablering af rekreative faciliteter i en del af kommunens rekreative bynære rammeområder.

DEN SÆRLIGE PLANLÆGNINGSMÆSSIGE ELLER FUNKTIONELLE BEGRUNDELSE

Oversigt over ændringer i landzone i kystnærhedszonen, jf. §5b, stk1, nr. 1

Rammenummer	Generel anvendelse	Hvad ændres	Argumentation
02.01.O01	Område til offentligt formål	Den offentlig ramme for Alslev Kirke tilrettes matrikelskel, så det stemmeroverens med ejerforhold.	Da området hører til Alslev Kirke og rammeændringen sker grundet matrikelforhold, forventes ændringen i forhold til kystnærhedszonen at være af mindre omfang. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden sted, da det omhandler matrikulære forhold.
04.01.C01	Centerområde	For at muliggøre en mindre udvidelse af centerområde udvides rammen. Samtidig med ændringen fordeles det maksimale antal m2 fordeles mellem rammerne.	Området er lokaliseret i direkte forlængelse af den eksisterende by og i forbindelse med den eksisterende rundkørsel. Lokaliteten er i fugleflugtslinje beliggende ca. 3,3 km væk fra kysten og er i direkte tilknytning til Billum By. Mod syd, mellem kysten og lokaliteten, finder man både en eksisterende kernbane, et eksisterende, mindre, erhvervsområde og den ældste del af Billum, centreret omkring Billum Kirke. Etablering af bebyggelse på lokaliteten vurderes ikke at påvirke varetagelsen af hensynene til kystnærhedszone negativt. Ændringen er hensigtsmæssig placering i forhold til forhold til trafikstrømningen på Tarphagevej fra syd mod vest og derfor kan ændringen ikke lokaliseres udenfor kystnærhedszonen.
05.02.R01	Rekreativt område	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem. Derudover tilpasses afgrænsningen rammen til matrikel 5i. Dette sker, da campingpladsen i den forgangne periode er blevet solgt af Freja og udmatrikuleret.	Da området i forvejen er en campingplads, indeholder faciliteter til servicering af turister og lokaliteten er afhængig af den kystnære placering, forventes ændringen i forhold til kystnærhedszonen at være af mindre omfang

07.01.R01	Rekreativt område	Bebyggelsesprocenten ændres fra '0' til 'ingen bebyggelsesprocent angivet' samtidig med, at der sættes en maksimal bebyggelse på 250 m2 til opfyldelse af behov ved boldbanerne.	Rekreativ bebyggelse i forhold til boldbaner mv. ved bymæssig bebyggelse ca. 8,8 km fra kysten vurderes at være af underordnet betydning i forhold til at varetage hensynene ved kystnærhedszonen, og da der er tale om eksisterende rekreativ bebyggelse til et mindre bysamfund kan ændringen ikke placeres anden sted.
07.03.R01	Rekreativt område	Rammeområdet udvides, så der skabes både sammenhæng med nyudlægget af et sommerhusområde syd for og tilpasning til den faktiske anvendelse af arealet.	Der er tale om en mindre udvidelse af et rekreativt område til golfbane, hvor den eksisterende arealanvendelse er golfbane og samtidigt sikre ændringen en sammenhængende planlægning i forhold til nyudlægget af sommerhusområdet syd for. Ændringen kan derfor ikke lokaliseres anden sted.
07.03.S03	Sommerhusområde	Nyudlæg af sommerhusområde i overensstemmelse med gældende landsplandirektiv	Der henvises til landsplandirketivet og miljøvurderingen af rammeområdet.
07.03.T01	Tekniske anlæg	Ramme nr. 07.03.T01 udlægges som vejanlæg, der skal forbinde det nye sommerhusområde i ramme 07.03.S03 med Gl. Strandvej.	Hele området er omfattet af kystnærhedszonen. Formålet med denne zone er at friholde kystområderne for bebyggelse og anlæg, der ikke er afhængig af kystnærhed. Der er tale om et mindre teknisk arealudlæg, der er afhængig af at være lokaliseret i kystnærhedszonen, da formålet med arealudlægget er at muliggøre lokalplanlægning for en vejbetjening af at det nye sommerhusområde med Gl. Strandvej. Ændringer kan derfor ikke placeres anden sted og arealudlægget vurderes at have en begrænset indvirkning på de hensyn som varetages af kystnærhedszonen.
07.10.T01	Tekniske anlæg	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til containerplads. Den maksimale	Da området i forvejen indeholder faciliteter til brug for turister og lokalbefolkningen og lokaliteten er afhængig af den kystnære placering i relation til sommerhusbebyggelsen, forventes ændringen i forhold til

		bebyggelsesprocent angives til 10%.	kystnærhedszonen at være af underordnet betydning.
07.10.T02	Tekniske anlæg	For at sikre forholdene omkring en eksisterende kabelstation i området angives en maksimal bebyggelsesprocent på 10%.	Da der er tale om sikring af forholdene omkring eksisterende bebyggelse, forventes ingen påvirkning, og da lokaliteten er afhængig af den kystnære placering, forventes ændringen i forhold til kystnærhedszonen at være af mindre omfang.
13.10.R02	Rekreativt område	Rekreativt område i landzone. Området anvendes ikke længere jævnligt til markedsplads med tilhørende parkerings- og campingarealer i kortere tidsrum, og rammen udgår derfor.	At udtage et ikke længere aktuelt rammeområde til midlertidig markedsplads vurderes at have en mindre betydning for kystnærhedszonen
13.10.E01	Erhvervsområde	Med henblik på at området kan udvikles inden kollektive ferieformer konverteres et eksisterende erhvervsområde til lettere erhverv, der er lokalplanlagt som kursuscenter med tilhørende beboelse, til erhvervsområde som oplevelsesøkonomisk center (13.10.E01). Derudover fastholdes den eksisterende maksimale bebyggelsesprocent på 30, maks. højde på 8,5 m og maks. etage fastholdes. Der fremtidige zonestatus er landzone.	Området er i forvejen planlagt til kursuscenter med tilhørende beboelse. Rammeændringen drejer sig derfor ikke om inddragelse af nyt areal i det åbne land, men er en konvertering af et allerede rammeudlagt område i kystnærhedszonen. Området giver rig mulighed for aktiviteter i naturen, som særligt relaterer sig til kyststrækningen, og området er derfor afhængig af den kystnære placering. Ændringen i forhold til kystnærhedszonen vurderes at være af mindre omfang.
23.01.R04	Rekreativt område	Ramme nr. 23.01.R04 og R05. Rammen slås sammen med ramme 23.01.R05, da det opleves som et samlet område. Området er lokalplanlagt til offentlige formål og klubhus m.m. og har allerede eksisterende bebyggelse på omkring 630 m2. For at	Da området i forvejen indeholder en grad af faciliteter til lokalbefolkningen (Sejl-/Roklub) og lokaliteten er afhængig af den kystnære placering, forventes ændringen i forhold til kystnærhedszonen at være af mindre omfang, såfremt der ved bebyggelse i området og brug af faciliteterne tages

		muliggøre mindre rekreative bebyggelser samt renovering af eksisterende bebyggelse angives en maksimal bebyggelse på 850 m2.	hensyn til forudsætningerne i området.

OVERSIGT OVER ÆNDRINGER I LANDZONE I KYSTNÆRHEDSZONEN, JF. §5B, STK1, NR. 4

Argumentation for, at rammeområde 13.10.E01 opfylder kravene til, at ferie- og fritidsanlæg lokaliseres i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser.

Rammenummer	Generel anvendelse	Hvad ændres	Begrundelse
13.10.E01	Erhvervsområde	Med henblik på at området kan udvikles inden kollektive ferieformer konverteres et eksisterende erhvervsområde til lettere erhverv, der er lokalplanlagt som kursuscenter med tilhørende beboelse, til erhvervsområde som oplevelsesøkonomisk center (13.10.E01). Derudover fastholdes den eksisterende maksimale bebyggelsesprocent på 30, maks. højde på 8,5 m og maks. etage fastholdes. Der fremtidige zonestatus er landzone.	Rammeområde 13.10.E01 anses for at opfylde kravene til, at ferie- og fritidsanlæg lokaliseres i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser i forhold til den reelle brug af området. Varde Kommune gør opmærksom på, at området vest for Vesterhavsvej og sydøst for Nymindegab anses for værende den eneste reelle udviklingsretning for byen. Se kort med bl.a. fredskovsarealer og Natura 2000-områder nedenfor. Ramme 13.10.E01 ligger lige syd for den lokale boldbane i Nymindegab, som har adresse Sdr. Klintvej 11, og der er udelukkende fredskovsarealer mellem lokaliteten og boligområdet 13.01.B01 i Nymindegab. Arealet bliver anvendt til nærrekreativt område, da der bl.a. er en hundeskov i fredskovsarealet. Herudover Nymindegab Plantage med gåruter mv, se kort nedenfor. Samtidigt ligger Ramme 13.10.E01 i direkte tilknytning til ramme 13.10.R03, som giver mulighed for bebyggelse til rekreative formål i form af ridecenter med lade, staldfaciliteter, ridebane, ridehal, heste-folde, café,

			kursistboliger, læskure og ejerens bolig samt medarbejder-boliger. Eksisterende bebyggelse består af Nymindegab Ridecenter. Ridecenteret bidrager til at sikre oplevelsestilbud til turister. Ridecenteret er et større område, som både består af dyrehold (heste, geder og katte), legeplads, cafe, souvenirbutik, overnatningshytter (hytteferier) og ride-center. Derudover er stedet udgangspunkt for en lang række gå-, ride- og cykelruter i området. Afstanden fra 13.10.R03 til boligområdet 13.01.B01 i Nymindegab er i luftlinje er ca. 275 m. Cykelruten N1 går gennem 13.10.R03, hvilket giver cykelturismen mulighed for korte stop eller for overnatningsmuligheder. Ligeledes løber skinnecykler gennem området. I udviklingsplanen for vestkysten er udpeget 18 stærke feriesteder. Et af feriestederne er Nymindegab/Bork Havn, som ligger i umiddelbarnærhed til ramme 13.10.E01. Området opfattes som et samlet område på trods af den brede geografi. Et af formålene, med Nymindegab/Bork Havn er, at det skal aflaste øvrige feriesteder langs vestkysten. Rammeændringen af 13.10.E01 kan bidrage til dette og er inden for en allerede udlagt kommuneplanramme, og området er lokalplanlagt. På den baggrund anser Varde Kommune området for i forvejen at være et centralt sted for turismen med både oplevelsesmuligheder og ferie- og fritidsbebyggelse. Desuden vurderer Varde Kommune ikke, at rammeområdet 13.10.E01 er

			placeret som enkeltanlæg, der opsplitter ubebyggede kyststrækninger, da der er bebyggelse indenfor rammen, vest for rammen i form af det eksisterende ridecenter og nord for i form af boldbane med klubhus.

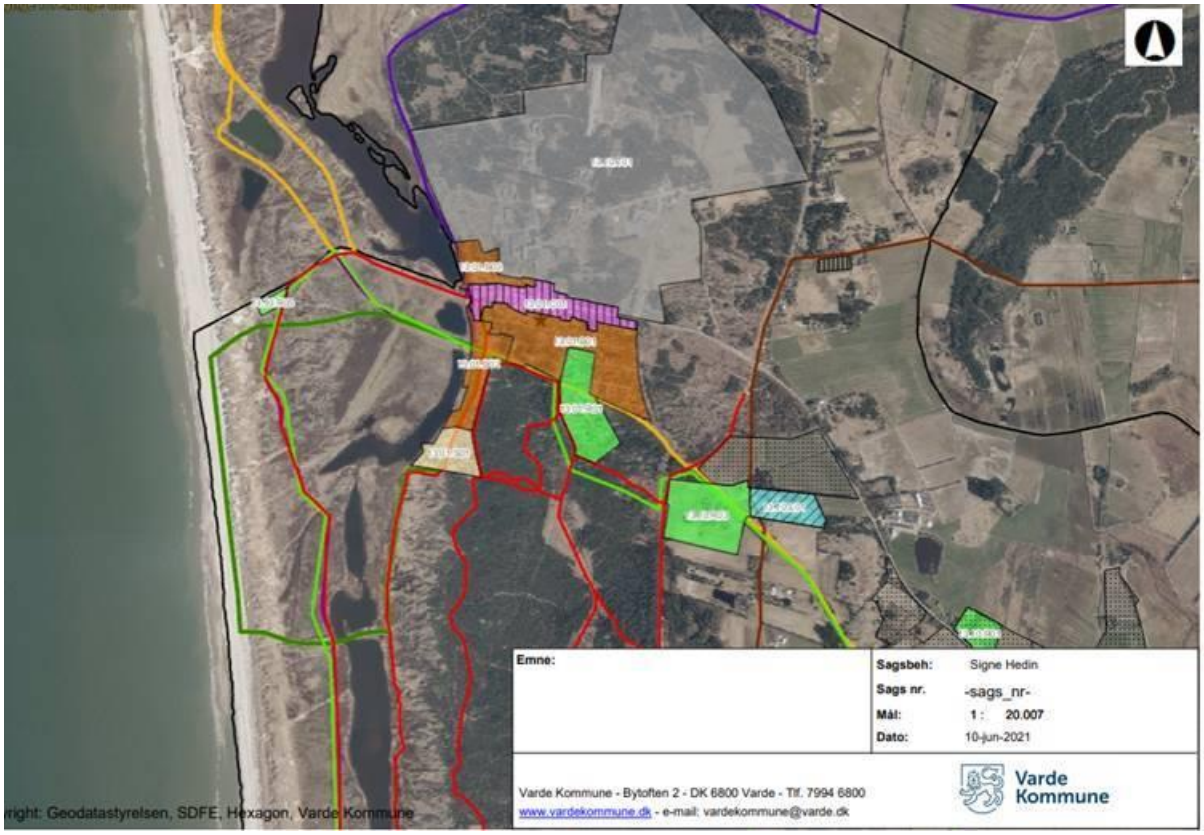

Jeg vil gerne...

Jeg vil gerne...

TILBAGEFØRSEL AF AREALER FRA BYZONE TIL LANDZONE

Der tilbageføres et enkelt område fra byzone til landzone i kommuneplan 2021.

Varde - ramme 23.03.R06

Lokalplan nr. L635 blev i 1984 udarbejdet på baggrund af et ønske om at udlægge området til kirkegård og muliggøre opførelse af kapel samt eventuelle bygninger i forbindelse med områdets anvendelse til kirkegård. Planerne om at udlægge området til kirkegård er aldrig blevet realiseret, og kommunen har ikke konkrete planer om, at arealet skal anvendes til kirkegård.

Tilbage i 1990 blev der meddelt tilladelse til opførelse af et spejderhus og efterfølgende et udhus i tilknytning hertil. Med aflysning af lokalplan nr. L635 er det kommuneplanens rammebestemmelser for rammeområde 23.03.R06, der regulerer områdets fremtidige anvendelse.

I Kommuneplan 2021, tilbageføres arealet til landzone. Rammeområdets afgrænsning ændres ikke, mens bestemmelserne ændres således, at området fremtidigt kan anvendes fleksibelt, herunder til kirkegården samt spejdercenter o.lign. rekreative form

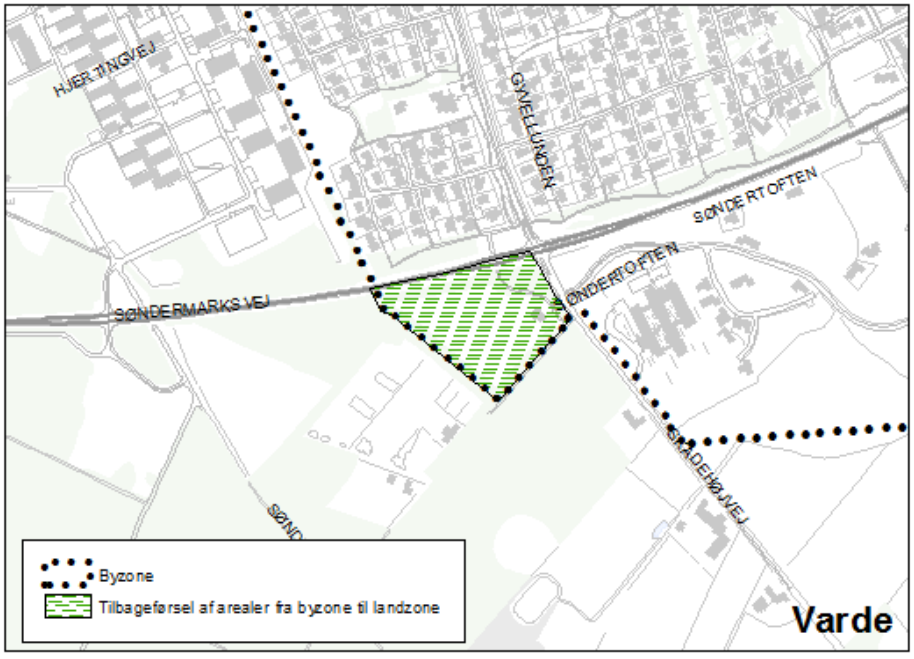

Figur 18.1. Arealet består af ramme 23.03.R06 og udgør omkring 3,4 Ha.

AKTIVITETER I PERIODEN 2021-2025

Udarbejdelse af rekreativ stiplan for forbindelse i det åbne land og i naturområder.

19. Landskab

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Indenfor den hidtidige planperiode har der ikke været aktiviteter eller foretaget ændringer i udpegninger eller retningslinjer.

KOMMUNEPLAN 2021

Foruden tekniske tilpasninger videreføres landskabsplanlægningen stort set uændret fra Kommuneplan 2017. De tekniske ændringer består i, at betegnelsen uforstyrret landskab ændres til større sammenhængende landskaber samt enkelte tilpasninger i udpegningerne af landskabstyperne ved hhv. Horne og Filsø og konsekvensrettelser som følge af arealudlæg til bebyggelse.

Uforstyrrede landskaber er en underkategori til større sammenhængende landskaber. Begrebet uforstyrret landskab stammer fra et pilotprojekt fra 1992 og er ikke en obligatorisk udpegning. Varde Kommune har en landskabskarakterbeskrivelse, som kategoriserer kommunens landskaber i tre kategorier. Derfor vurderes det ikke at være relevant at skelne mellem sammenhængende og uforstyrret landskaber.

Retningslinjerne er tilpasset, så de større sammenhængende landskaber også sikres i forbindelse med større byggeri jf. nationale interesser.

Der er ingen ændringer i udpegningen større sammenhængende landskaber fra Kommuneplan 2017 til Forslag til Kommuneplan 2021, i kun mindre tekniske tilpasninger langs kommunegrænsen. Arealopgørelsen i redegørelsen skal tilrettes, så der står 42363 ha.

Med den eksisterende landskabsplanlægning er 55,5 % af Varde Kommunes areal omfattet af bestemmelser, der sikrer de bevaringsværdige landskaber. Dette videreføres i Kommuneplan 2021 uforandret. Regnskabet af bevaringsværdige landskaber er følgende:

Kommuneplan 2021:

(Dal-, kyst- og overgangslandskaber)/(kommunens areal)*100=facit	(686251 ha)/(123.795 ha) *100= 55,1 %

LANDSKABSPLANLÆGNINGENS OPBYGNING

Landskabsplanlægningen er opbygget af 2 forskellige former for udpegninger med tilhørende retningslinjer. Udpegningerne er henholdsvise *større sammenhængende landskaber* og *landskabstyper.*

STØRRE SAMMENHÆNGDENDE LANDSKABER

Større sammenhængende landskaber er landskaber, der grundet geologiske dannelser, arealanvendelsesmæssige forhold og/eller hvor særlige oplevelsesværdier indgår i værdifulde sammenhænge. Større sammenhængende landskaber udpeges på baggrund af karaktergivende elementer og strukturer bestående af terræn, beplantning, byggeri, veje med videre, der tilsammen skaber en sammenhængende helhed i en større skala.

Der er få steder, hvor det er muligt at opleve et uforstyrret landskab uden dominerende eller støjende anlæg og aktiviteter. Derfor er større sammenhængende landskaber områder, der er eller ønskes uberørt af større byggeri og tekniske anlæg. Større tekniske anlæg og byggeri kan

eksempelvis bestå af motorveje, motortrafikveje, støjende sportsanlæg, jernbaner, el- og telemaster og vindmøller. De større sammenhængende landskaber udgør således en væsentlig rekreativ resurse.

LANDSKABSTYPER

Landskabstyper er betegnelsen for helt overordnede landskabstræk, der findes i det åbne land i Varde Kommune. Den enkelte landskabstype er særligt kendetegnet ved stor ensartethed i forhold til naturgrundlag og den dominerende arealanvendelse. Hver landskabstype rummer derfor nogle særligt karakteristiske og gennemgående landskabsstrukturer, som udgøres af karakteristiske landskabselementer. Derved skabes en tydelig landskabelig sammenhæng i hver landskabstype. Landskabstyperne kan derfor ses som større sammenhængende landskaber, hvor formålet er, at sikre landskabelige sammenhænge. Landskabstyperne udgøres af overordnede landskabsstrukturer og består af forskellige landskabskarakterområder.

Hver landskabstype rummer således sammenfald i forhold til udviklingstendenser, beskyttelsesinteresser og forvaltningsmæssige problemstillinger, hvad angår landskabelige interesser. Fra et forvaltningsmæssigt perspektiv er landskabsinddelingen derfor hensigtsmæssig. Forvaltningen kan med udgangspunkt i landskabsbeskrivelserne forholde sig konkret til lokale problemstillinger. Samtidig giver landskabstyperne mulighed for en kvalificeret varetagelse af *både* de særligt værdifulde landskaber, såvel som de mere almene landskaber.

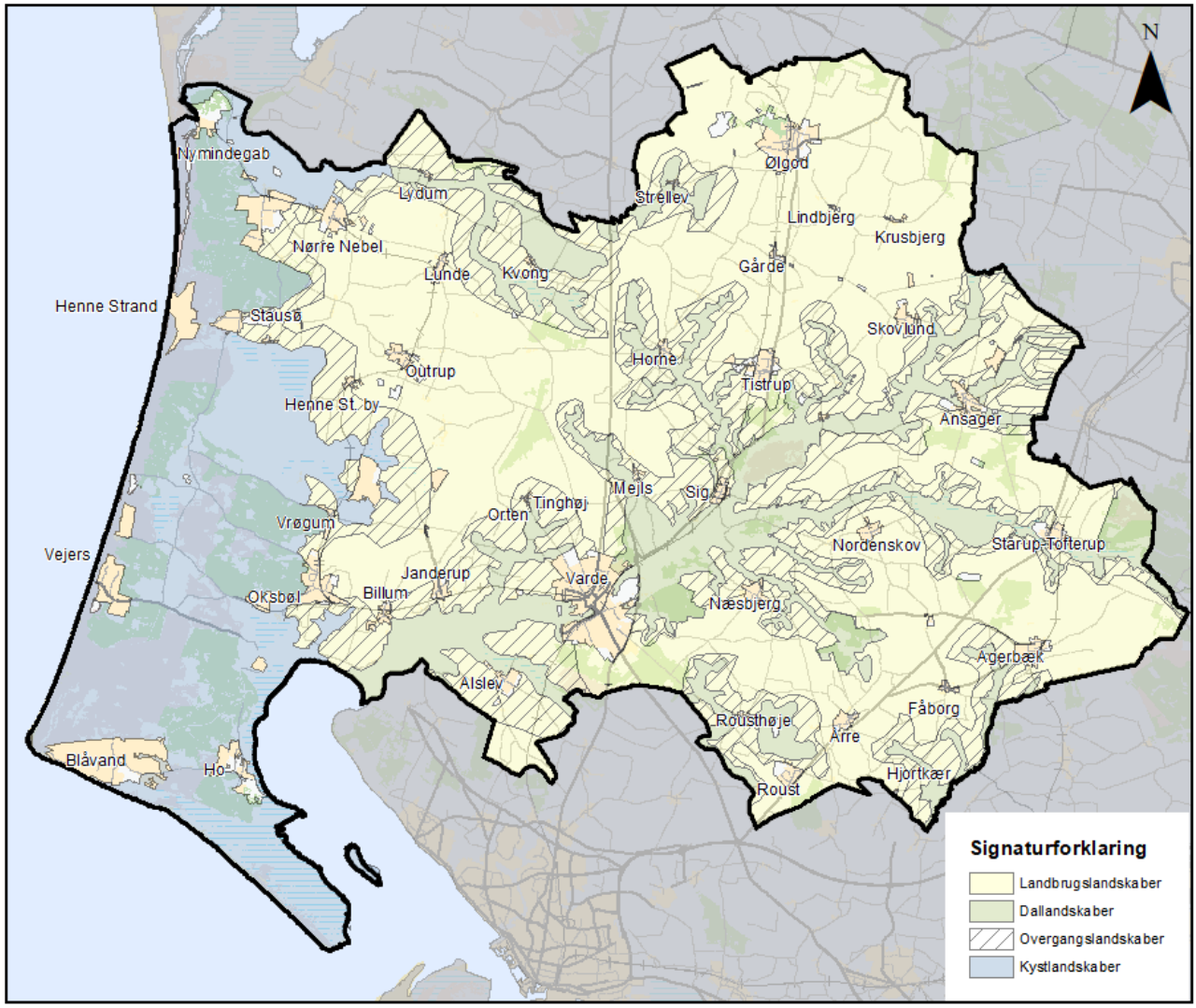

Figur 19-1: Landskabstyper i Varde Kommune.

Landskabstyper og landskabskarakterområder

Landskabsplanlægning tager udgangspunkt i en overordnet opdeling af det åbne land i 3 landskabstyper; *landbrugslandskaber, dallandskaber* og *kystlandskaber*. *Landbrugslandskaber, dallandskaber og kystlandskaber* er udpegninger, der er afgrænset efter en detaljeret landskabsanalyse af det åbne land. En del af landbrugslandskaberne er udpeget som *overgangslandskaber*, hvor der stilles større krav til den forvaltningsmæssige vurdering af konkrete projekter, da der er potentiale for visuelle sammenhæng mellem med dal- og kystlandskaber.

Kommuneplanens hovedstruktur fastsætter bestemmelser og retningslinjer for administration indenfor de enkelte landskabstyper. Retningslinjerne skal medvirke til at beskytte både de fysiske og visuelle sammenhænge i landskabstyperne, herunder specielt i dal- og kystlandskaber, samtidig med, at der stilles større krav til den forvaltningsmæssige vurdering af konkrete projekter i overgangslandskaber. Derfor medvirker kommuneplanens retningslinjer til at friholde dallandskaber for ny bebyggelse og anlæg, mens kystlandskaberne skal beskyttes, bevares og styrkes som åbne dynamiske naturlandskaber, hvor nødvendige bygninger og anlæg skal tilpasses landskabets karakter.

Hver landskabstype er yderligere opdelt i landskabskarakterområder. Et landskabskarakterområde er karakteriseret ved det særlige samspil mellem et områdes naturgrundlag og arealanvendelse, samt de særlige rumlige og visuelle forhold, der kendetegner området og adskiller det fra omkringliggende landskaber. For hvert landskabskarakterområde er der udarbejdet en landskabsbeskrivelse, som mere dybdegående redegør for konkrete landskabsforhold.

Landskabsbeskrivelserne giver overblik over de karakteristiske landskabstræk, der findes i det åbne land. Det vil sige, de landskabsstrukturer og –elementer, som har stor betydning for oplevelsen af landskabet. Desuden giver beskrivelserne indblik i tilstanden af det enkelte landskab, sårbarheder, udviklingstendenser, særlige landskabelige oplevelsesmuligheder og eventuelle udviklingspotentialer.

I nedstående afsnit er "Landbrugslandskaber", "Dallandskaber" og "Kystlandskaber" er redegjort for generelle landskabstræk, kvaliteter, sårbarheder, udviklingstendenser, potentialer med videre i de enkelte landskabstyper og landskabskarakterområder.

Kystlandskaberne i Varde Kommune består af otte landskabskarakterområder. Syv af de otte landskabskarakterbeskrivelser karakteriserer kystlandskaber som er sårbare overfor større tekniske anlæg. Det ottende karakterområde er Nørre Nebel Markslandskab, som mod nord er præget af en række høje vindmøller beliggende mod nord i Ringkøbing-Skjern Kommune. På trods heraf karakteriseres området som større sammenhængende natur, da det i Varde Kommune fremstår som uforstyrret samtidig med, at området har en betydning for at skabe sammenhæng til landskabskarakterområdet Lydum Ådal.

Dallandskaberne i Varde Kommune består af syv landskabskarakterområder. Alle syv landskabskarakterbeskrivelser af dallandskaber beskriver sårbarheden overfor større tekniske anlæg ved, at de særlige visuelle oplevelsesmuligheder er knyttet til oplevelsen af det samlede dallandskab. Særligt vigtige er de landskabelige sigtelinjer, der findes på langs og tværs af dallandskaberne. Dermed er alle karakterområder i dallandskaber sårbare overfor tekniske anlæg i form af både markante bygninger og traceer, der vil bryde de visuelle sammenhænge i landskabet og dermed ændre landskabsoplevelsen.

Landbrugslandskaberne er derimod karakteriseret ved, at store tekniske anlæg generelt bedre kan indpasses i forhold til det eksisterende landskab sammenlignet med kyst- og dallandskaber. Større tekniske anlæg harmonerer skalamæssigt udmærket med landbrugslandskabernes store skalaforhold. Ligeledes er landbrugslandskaberne på nuværende tidspunkt generelt karakteriseret ved, at der spredt i landbrugslandskaber anlægges store tekniske anlæg og bygninger som følge af løbende strukturændringer i landbruget, samt nye muligheder og krav til energiforsyning.

Ved udpegningen af større sammenhængende landskaber er der tre steder i dallandskaberne, hvor det er uhensigtsmæssigt at udlægge området til "større sammenhængende landskaber". Der er områder ved Varde By, Sig By og kommunegrænsen mod Billund Kommune mellem Ansager og Kvie Sø.

I tilfældet ved Varde By drejer det sig mod øst om, at der lægges afstand fra Varde By ud til Østre Omfartsvej, da denne har karakter af et teknisk anlæg, der bryder sammenhængen i dallandskabet og påvirker den landskabelige oplevelse af dallandskabet. Mod vest lægges ligeledes afstand fra Varde By. Dette skyldes det eksisterende rensningsanlæg samt allerede fastlagte rammer for byens udvikling, der vil kunne påvirke oplevelsen af det "større sammenhængende landskab".

I tilfældet ved Sig By drejer det sig om området øst for byen. Her er der taget hensyn til det eksisterende dambrug mod nord. Mod syd er der taget hensyn til eksisterende udlagte rammer. Dambruget er en tydelig forstyrrelse i dallandskabet med sine store bassiner og påvirker oplevelsen af det omkringliggende landskab. Derfor bliver dambruget ligeledes betegnet som et teknisk anlæg, der ikke bør indgå i et "større sammenhængende landskab".

Ved Ansager og Kvie Sø er et større område afgrænset af dallandskaber udlagt som "større sammenhængende landskab". Området består af fem smalle strukturer i dallandskabet, der tilsammen udgør en landskabelig sammenhæng. Området grænser op til kommunegrænsen mellem Varde og Billund Kommune. For både at sikre den landskabelige sammenhæng og udpegningen af "de større sammenhængende landskaber" på tværs af kommunegrænsen, udpeges området til "større sammenhængende landskaber".

Landskabskarakterområderne i dallandskaberne indeholder enkelte strukturer, der er for smalle eller har for kort afstand fra større eksisterende tekniske anlæg til at kunne indgå i "større sammenhængende landskaber". Disse strukturer er derfor undladt i de udpegede områder.

Alle landskabskarakterområder i kyst- og dallandskab er derfor udpeget som "større sammenhængende landskaber", som er i overensstemmelse med tilhørende landskabskarakterbeskrivelser.

AKTIVITETER I PLANPERIODEN 2021-2025

Ingen planlagte aktiviteter.

LANDBRUGSLANDSKABER

Figur 19-2: Landbrugslandskabet er karakteriseret ved tydelige, enkle og gennemgående strukturer, der skaber både variation og sammenhæng i landskaber og består af bygninger, beplantninger og tekniske anlæg.

Arealmæssigt udgør de åbne landsbrugslandskaber hovedparten af det åbne land i Varde kommune. Landskaberne findes øst for kystlandskaberne, hvilket vil sige på bakkeøerne og hedesletterne. Landbrugslandskaberne opdeles i to dele af Varde Ådal komplekset.

Grundlæggende er landbrugslandskabet opbygget af morænebakker og hedesletter. De højtliggende morænebakker er dannet af smeltevandssand og –grus (ca. 386.000 - 140.000 år siden). Efterfølgende har smeltevandsfloder eroderet brede hedesletter ned i bakkeøterrænet i forbindelse med sidste istid, Weichsel (ca. 115.000 – ca. 10.000 år siden). Jordbunden i hedesletterne består ligeledes af smeltevandssand og -grus. Med tiden er dannet et tykkere muldlag ovenpå de tidligere istidsaflejringer og i lavbundsområder findes humusholdige ferskvandsaflejringer.

Geologien har i samspil med dannelse af muld og ferskvandsaflejringer skabt relativt gode dyrkningsforhold. Derfor er den dominerende arealanvendelse forskellige former for landbrugsproduktion. Landskabsoplevelsen domineres især af det dyrkede landskab med fladt til letbølget terræn, store åbne marker, spredte plantage- og skovområder samt lavtliggende vådområder. Dette samspil af arealanvendelser skaber en mosaikstruktur. Landbrugsdriften gør landskabet meget foranderligt henover året og landmandens aktiviteter er en stor del af landskabsoplevelsen. Derfor er landbrugslandskabet og landskabsudviklingen stærkt knyttet til den landbrugsmæssige drift.

Tydelige, enkle og gennemgående strukturer på markfladen skaber på samme tid variation og sammenhæng i landskabet. De bærende strukturer udgøres især af oprindelige beplantnings- og bebyggelsesstrukturer, der gennem tiden er dannet af landbrugsproduktionen i området.

Beplantningen fungerer som en landskabelig ramme, der på én og samme tid afgrænser og skaber sammenhæng i det dyrkede landskab. En særlig karakteristisk del af landskabsoplevelsen er de mange læhegn, der danner linjeformede strukturer i landskabet og inddeler de åbne marker i mindre rum. Læhegnene danner derfor et åbent, enkelt og meget kultiveret landskab i middel til stor skala. Højt i terrænet giver læhegnene ofte mulighed for lange kig over landbrugslandskabet og de omkringliggende dallandskaber.

Ved bebyggelsen ændrer beplantningen typisk karakter og bliver mere høj og markant. Beplantningen fremstår som punktstrukturer i landskabet, men har stor betydning for landskabsoplevelsen, da den skaber en naturlig sammenhæng mellem bebyggelsen og det omgivende landskab. Beplantningen evner ofte at give bebyggelsen en naturlig tilknytning til stedet, så den ikke opleves som et afvigende fremmedelement på markfladen, se billede.

Figur 19-3: Beplantningen ved den oprindelige gård skaber sammenhæng mellem bebyggelsen og landbrugslandskabet. Derudover er oprindelige gårde og husmandssteder en gennemgående struktur, der forstærker det landlige præg og fortællingen om den lokale landskabsudvikling.
Punktstrukturer af store landbrugsbygninger, oprindelige gårdbebyggelse og husmandssteder er ligeledes gennemgående strukturer, der har stor betydning for landbrugslandskabets identitet. I dag er de store industrigårde meget dominerende bygningselementer med op til flere store bygningsanlæg. Den landbrugsrelaterede bebyggelse skaber i dag et meget ensartet, regelmæssigt og gennemgående mønster, der er en tydelig del af landskabskarakteren.

Spredt i landbrugslandskabet er med tiden etableret nye landskabselementer, der ikke er en oprindelig del af landskabet, herunder nybyggeri og en række tekniske anlæg og bygninger. Disse landskabselementer kan både fremstå som punktstrukturer i form af vindmøller eller linjeformede strukturer i form af højspændingsmaster. Disse landskabselementer påvirker landbrugslandskabets kvalitet i mindre grad sammenholdt med halvkultur- og naturlandskaber som dal- og kystlandskaber. Forklaringen er, at tekniske anlæg og bygninger vil fremstå som fremmedelementer i dal- og kystlandskaber.

KOMMUNEPLANENS RETNINGSLINJER

Landbruget spiller en hel central rolle i landbrugslandskabet. Det er et kultiveret landskab, der er formet og formes af den landbrugsmæssige drift. Landskabstypen rummer derfor mange kulturhistoriske landskabsfortællinger.

For at opretholde flere af de bærende landskabsstrukturer og –elementer er fortsat landbrugsdrift en nødvendighed. De enkle og gennemgående landskabstræk giver landbrugslandskaberne en særlig landlig karakter, som rummer landskabskvaliteter, der

adskiller sig markant fra både de urbane og meget varierede bylandskaber samt halvkultur- og naturlandskaber.

Derfor skal særligt store og tekniske anlæg etableres hensigtsmæssigt i landbrugslandskabet i forhold til landskabets karakter. Herved opnås, at landbrugslandskaber er områder, hvor der er gode udviklingsmuligheder for jordbrugserhvervene. Samtidig skal der være gode vilkår for øvrig udvikling, så længe arealforbruget begrænses til det helt nødvendige og udviklingen tager udgangspunkt i at styrke, understøtte eller supplere eksisterende landskabskvaliteter, på positiv vis. Det gælder særligt de karakteristiske beplantnings- og bebyggelsesstrukturer herunder landskaber, der indeholder kulturhistoriske fortællinger af lokal, regional eller national værdi.

Figur 19-4: Trods bygningernes anseelige størrelse og tekniske karakter har landbruget generelt formået at fastholde nyere landbrugsbyggeri som en karakteristisk struktur i landskabet. Det samme enkle, letgenkendelige formsprog går igen i hele landskabet. Mange af bygningerne er integreret hensigtsmæssigt i forhold til de eksisterende landskabsforhold. Der bevares i denne henseende et fortsat fokus på udseende og størrelsesforhold i forbindelse med landbrugsbyggeri.

DALLANDSKABERNE

Figur 19-5: Dalterrænet med det naturligt slyngede vandløb i dalbunden og høje tætte bevoksninger langs den øvre del af dalprofilet er gennemgående strukturer, der karakteriserer dallandskaberne.

Dallandskaber er betegnelsen for de landskaber, der findes i kommunens store ådale. Dallandskaber er udpeget med udgangspunkt i det lokale dalterræn. Enkelte steder, hvor natur- eller kulturhistoriske områder opleves som en naturlig del af dallandskabet, indgår områderne i udpegningen. Ligeledes følger afgrænsningen vejforløb, hvor vejene går tæt langs overkanten af dalsiden eller på anden måde er i tæt kontakt til dallandskabet.

De store ådale er typisk placeret i store hedesletteområder fra sidste istid, Weichsel. I dalbunden består jordbunden oftest af ferskvandsaflejringer, der gennem tiden er blevet sedimenteret gennem gentagne oversvømmelser. På dalsiderne består jordbunden af moræneaflejringerne.

Geologien og de landskabsdannede processer har skabt et meget karakteristisk dalterræn med en lavtliggende dalbund, hvor vandløbet naturligt slynger sig gennem ådalen. Dalterrænet er desuden karakteriseret ved jævne til stejle dalsider. Langs den øvre del af dallandskaberne markerer høje og tætte bevoksninger dalprofilet og gør landskaberne mere dramatiske. Et landskabstræk, der går igen i de fleste dallandskaber. Desuden afskærmer bevoksningerne ofte dallandskaberne mod tilstødende landbrugslandskaber.

De stejle, vandpåvirkede eller tørveholdige jorder er ikke optimale til afgrødedyrkning eller byggeri. Dallandskaberne har derfor et udpræget fravær af bebyggelse, men det er et karakteristisk træk, at gårde og husmandssteder gennem tiden er placeret på overgangen til dallandskaberne, hvor terrænet er mere plant og tørt. Bebyggelsen danner derved punktstrukturer i landskaberne. Jordbundsforholdene i ådalene betød, at ådalene traditionelt blev anvendt til ekstensive driftsformer såsom græsning og høslet. Denne arealanvendelse dominerer også mange af dallandskaberne i dag.

Til forskel fra landbrugslandskaberne skaber det dynamiske og vandpåvirkede naturgrundlag en naturlig begrænsning for arealanvendelsen i dallandskaberne. Arealanvendelsen består af intensivt og ekstensivt dyrkede marker samt naturnære dalstrækninger. Det dynamiske naturgrundlag og arealanvendelsen har skabt en gennemgående mosaikstruktur af meget kultiverede, halvkultiverede og naturnære landskaber. I dallandskaberne findes desuden forskellige kulturhistoriske elementer. Tidligere var vandmøllerne en vigtig del af landbrugsproduktionen på egnen og de fleste vandmøller kan stadig genfindes i dag. Desuden findes herregården Nørholm Gods ved Varde Ådal, hvor godset, den tilhørende vandmølle og det samlede herregårdslandskab omkring Varde Å er et meget værdifuldt kulturmiljø.

Figur 19-6: Den restaurerede Nørholm vandmølle er et smukt eksempel på velbevarede kulturhistoriske træk, der har stor oplevelsesværdi og som fortæller den lokale landskabsudvikling.

Det er ligeledes et gennemgående landskabstræk, at ældre byer i Varde Kommune overvejende er lokaliseret i tilknytning til vandløb, hvor bygrænsen mange steder har bredt sig ned af dalsiden. Dette skyldes den korte afstand til rent vand og de frugtbare dyrkningsforhold i forbindelse med dyrehold, der tidligere havde stor betydning for bosætningsmulighederne i det åbne land.

Figur 19-7: I ådalene findes områder, hvor dalstrækningerne dyrkes intensivt. Disse åbne dallandskaber fremhæver det karakteristiske dalforløb, men har ofte en mindre rekreativ værdi.

De intensivt dyrkede dalstrækninger rummer åbne dallandskaber, der formidler en større del af det samlede dalforløb. Disse dallandskaber er typisk meget ensartede landskaber, hvor der udover de dyrkede marker, det slyngede vandløb og beplantning yderst på dalsiderne, findes meget få landskabsstrukturer. Derfor er en af de bærende landskabsstrukturer de store opdyrkede markarealer, der fremhæver det karakteristiske dalforløb. Varierende bevoksninger af krat og småskov på stejle dalpartier er ligeledes en bærende landskabsstruktur og har derfor stor betydning for den rumlige opbygning. Punktstrukturer af landbrugsbygninger og husmandssteder langs dalsidernes yderkant er også en gennemgående struktur, der har betydning for landskabsoplevelsen.

Derfor spiller landbruget ligeledes en hel central rolle i de intensivt dyrkede ådale. Det er et kultiveret landskab, der er formet og formes af den landbrugsmæssige drift. For at opretholde flere af de bærende landskabsstrukturer og –elementer er fortsat landbrugsdrift en nødvendighed.

Figur 19-8: Dallandskaberne udnyttes ofte til ekstensive driftsformer som græsning eller høslet. Derfor er mange af dallandskaberne præget af halvkulturtyper og åbenhed, som har en varieret flora og fauna.

I de ekstensivt dyrkede dalstrækninger er landskabsoplevelsen præget af halvkultur og åbne landskaber. Historisk har græsningsengene altid været forbundet med ådale. Efter opdyrkningen af hederne har mange dallandskaber været centrale græsningsarealer for landbrugsproduktionen. Derfor er store åbne græsningsenge et karakteristisk landskabselement og en dominerende del af landskabsoplevelsen. Udover græsningsenge er varierende bevoksninger af krat og småskov på stejle dalpartier en bærende landskabsstruktur, der har stor betydning for den rumlige opbygning. Spredte træer og trægrupper langs vandløb fremhæver flere steder vandløbene og skaber variation i landskabsbilledet ved at danne både punktstrukturer og linjeformede strukturer i landskabet. Disse landskabselementer har derfor stor betydning for landskabsoplevelsen.

Den ekstensive landbrugsdrift spiller derfor en helt central rolle i mange dallandskaber. Halvkulturlandskaber, er formet og formes af den ekstensive landbrugsmæssige drift. For at opretholde flere af de bærende landskabsstrukturer og -elementer er forsat ekstensiv landbrugsdrift en nødvendighed.

Figur 19-9: Bevoksningsstrukturerne har stor betydning for landskabsoplevelsen som her, hvor bevoksninger på dalsiden indrammer dallandskabet og fremhæver terrænformen, mens bevoksning langs vandløbet fremhæver vandløbet og skaber variation i landskabsbilledet.

De naturnære dalstrækninger skaber et varieret dallandskab, der skifter mellem en mosaik af mindre og større naturområder samt åbne og lukkede dalstrækninger. Dermed skabes et dallandskab med meget vekslende rum- og skalaforhold. Skiftene mellem åbne naturtyper og lukkede bevoksninger er en stor del af landskabsoplevelsen. I de åbne dalstrækninger er det samlede dalstrøg og det karakteristiske dalterræn ligeledes en tydelig del af landskabsoplevelsen.

Figur 19-10: Enkelte steder gror landskaberne til, hvorved der dannes et meget frodigt landskabsbillede, hvor mødet mellem vandløb og land bliver mere dramatisk.

Naturlandskabet spiller en hel central rolle for landskabsoplevelsen i de naturnære dalstrækninger. Derfor er beskyttelse og bevarelse af naturen en nødvendighed for at opretholde de bærende landskabsstrukturer og elementer.

Dallandskaberne rummer særlige landskabsværdier og er samtidigt vigtige kerneområder for natur- og vandmiljø. Vandløbenes naturlige dynamik og tilstand, samt de økologiske processer, der er knyttet hertil, har stor betydning for vandkvaliteten. Ligeledes har ekstensiv landbrugsdrift og de naturnære dalstrækninger stor betydning for en lang række dyre- og plantearter.

Dallandskaberne i Varde Kommune er i en national sammenhæng meget værdifulde landskaber. Dele af Varde Å indgår i Nationalpark Vadehavet og er det eneste vandløb i Danmark, der naturligt påvirkes af tidevandet. Desuden er der udpeget flere internationale beskyttelsesområder i dallandskaberne. Kommunen er derfor ifølge lovgivningen forpligtet til at bevare, forbedre og sikre dallandskaberne og deres udbredelse.

Figur 19-11: Åbent dallandskab med græsningsenge, hvor bevoksningen på dalsiderne fremhæver dalterrænet samtidig med, at klynger af træer i dalbunden skaber variation i landskabsoplevelsen.

KOMMUNEPLANENS RETNINGSLINJER

Landskabs- og naturværdierne prioriteres højt i dallandskaberne. For at opretholde flere af de bærende landskabsstrukturer og –elementer er ekstensiv landbrugsdrift eller naturbeskyttelse en nødvendighed.

Derfor skal større sammenhængende dallandskaber beskyttes, bevares og styrkes som sammenhængende halvkulturlandskaber og friholdes for ny bebyggelse og anlæg. Til- og ombygning af eksisterende bebyggelse er tilladt, men skal tilpasses landskabet særligt med hensyn til beplantning, placering, udformning og materialevalg. Nødvendigt byggeri skal ske på baggrund af en nærmere vurdering af byggeriets påvirkning af landskabsværdierne. Nødvendigt byggeri skal tilpasses dallandskabet bedst muligt. Tilpasningen omhandler ligeledes beplantning, placering, udformning og materialevalg.

Dallandskaberne er ligeledes karakteriseret ved få bebyggelser og tekniske anlæg. Derfor er tilfældige bygninger og anlæg et meget uønsket element i dallandskaberne, da de ofte fremstår som forstyrrende fremmedlegemer uden tilknytning til omgivelserne.

Karakteristiske naturnære dalstrækninger skal som udgangspunkt beskyttes, bevares og styrkes. Dalstrækningerne skal beskyttes mod etablering af ny bebyggelse og anlæg, der bryder med landskabernes naturnære og oprindelige karakter.

Større, sammenhængende og åbne dalstrækninger, der særligt tydeligt illustrerer samspillet mellem ådalenes karakteristiske terrænforhold med lysåbne naturområder på dalsiderne og det naturligt slyngede vandløb i bunden af dalen, skal beskyttes og bevares som en karakteristisk del af dallandskaberne. I dallandskaberne findes desuden meget oplevelsesrige udsigtskvaliteter, som bør medtænkes og beskyttes i administrationen.

KYSTLANDSKABERNE

Figur 19-12: Kysten ved Blåvand med de store åbne vidder. Den spredte bebyggelse er tilpasset det omkringliggende landskab.

Kystlandskaberne består af flere forskellige typer af landskab, som er påvirket forskelligt eller dannet forskelligt gennem tiden: *Maritimt forland* dannet siden stenalderen 6000 f.Kr. *Marsk* afsat af tidevand, *vadeområder,* der er tørt ved lavvande, kunstige tørlagte arealer samt *klitlandskaber*. Herudover er der landskabelige områder, som er eller har været påvirket af den kystnære beliggenhed. De udpegede kystlandskaber er områder, der er vurderet til at rumme særligt værdifulde landskaber dannet af kystdannende processer. Kystlandskaberne er stærkt præget af Vesterhavets og vestenvindens påvirkning, og rummer betydelige naturperler, som har stor oplevelsesmæssig værdi.

Overordnet set kan kystlandskabet opdeles i to typer af landskaber:

KYSTFORLANDET OG KYSTBAGLANDET

Kystforlandet rummer en særlig intens oplevelse af det dynamiske kystlandskab. Det er særligt karakteriseret ved udsynet over havet og den evigt foranderlige kystlinje. Kystlinjen danner en skarp grænse mellem land og hav. Ved Vesterhavet er kystforlandet opbygget af den brede forstrand og de meget store klitområder, der rejser sig brat i vejret og grænser af mod

baglandet. Kystforlandet består af landskabstyper som marsk, vadeområder samt klitlandskaber.

Strandene langs Vesterhavet er kendetegnet ved, at der efter strandene er et klitområde, som består af fem forskellige klitter: Forklit, hvid klit, grøn klit, grå klit og indlandsklit. Imellem klittyperne kan der forekomme slette, klitkrat, klithede og klitsø.

I Ho Bugt dannes kystforlandet af naturlige marsklandskaber med de meget karakteristiske loer og store områder med strandenge i den inderste del af bugten.

I kystforlandet oplever man de vilde, urørte og oprindelige kystlandskaber, som ikke er præget af udviklingen, der gennem tiden er sket i de indre dele af landet.

Kystbaglandet består af mere åbne græsklædte klitområder, større klitplantager og marskområder. Terrænet er i klitområderne og klitplantagerne meget kuperet og i f.eks. marskområderne meget fladt og præget af højt grundvandsspejl. Det bærer dog præg af den kystnære placering, hvad angår beplantning og geologi.

Kystbaglandet er ofte uden udsyn til havet – men hvor landskabsdannelsen stadig påvirkes af havet og vinden.

Kystbaglandet er mindre eksponeret for påvirkninger fra havet og vinden, hvorfor de tidlige bebyggelser blev placeret her – dog lavere i terrænet, hvor de bedste læforhold var til stede. Byggestilen var afdæmpet og tilpasset de hårde vejrlige forhold. Dette har gjort, at det stadig er den vilde natur, der er den dominerende oplevelse i landskabet.

I kystbaglandet findes flere indsøer, hvoraf en – Filsø - er genskabt til næsten oprindelig størrelse. Flere steder bl.a. ved Filsø er den tidligere kystlinje bevaret intakt i kystbaglandet.

Kystlandskaberne er derfor særligt karakteriseret ved de meget store, vilde og uberørte naturlandskaber, som både har national og international værdi. Det er vigtigt at være opmærksom på, at der i tilknytning til kystlandskaberne findes flere større og mindre områder indeholdende bebyggelser som sommerhusområder og gamle fiskerbyer som f.eks. Nymindegab, Henne, Blåvand og Ho, som er vokset i størrelse i forbindelse med sommerhusbyggeri og andre turismefaciliteter, der er relateret til områderne.

Kystlandskaberne indgår i Naturpark Vesterhavet, og der er desuden udpeget flere internationale beskyttelsesområder. Kommunen er derfor ifølge lovgivningen forpligtet til at bevare, beskytte og sikre kystlandskaberne og deres udbredelse.

KOMMUNEPLANENS RETNINGSLINJER

Landskabs- og naturværdier prioriteres højt i Varde Kommune. For at opretholde flere af de bærende landskabsstrukturer og –elementer i kystlandskaberne er naturbeskyttelse en nødvendighed.

Kystlandskaberne administreres som en helhed, hvor der er fokus på at bevare, beskytte og styrke de karakteristiske landskabstræk som åbne, dynamiske naturlandskaber. Kystlandskaberne indeholder særlige, karakteristiske værdier i forhold til at opleve og forstå den oprindelige og påvirkelige kystlandskabsdannelse. Her findes fortsat ubebyggede eller sparsomt bebyggede områder. Disse landskabsområder skal friholdes for bebyggelse og anlæg med undtagelse af bebyggelse, der erhvervsmæssigt er nødvendigt for driften af en landbrugs- eller skovejendom.

Områder i kystbaglandet skal friholdes for byggeri og anlæg, som ikke er afhængig af en kystnær placering. Nødvendige bygninger og anlæg skal tilpasses landskabets karakter.

I kystlandskaberne kan der stilles vilkår i forhold til byggeri og lign. særligt med hensyn til beplantning, placering, udformning og materialevalg. Tilpasningen skal ske på baggrund af en nærmere konkret vurdering af byggeriets påvirkning af landskabsværdierne. Herved bevares kystlandskaberne som landskabelige helheder med deres høje natur- og landskabsværdi.

Inden for kystlandskaberne er der visse steder gennem lokalplanlægningen åbnet mulighed for at opføre/udvide bebyggelse, anlæg mv. Disse bebyggelser/anlæg vil fortsat kunne bebygges.

Kystlandskaberne er ligeledes karakteriseret ved få bebyggelser og tekniske anlæg. Derfor er tilfældige bygninger og anlæg et meget uønsket element i kystlandskaberne, da de fremstår som fremmedlegemer uden tilknytning til omgivelserne. De vil derfor ofte have tendens til at skabe en negativ forstyrrelse af oplevelsen af det unikke landskab.

Nedenfor ses et kort, der viser de eksisterende og planlagte forhold i kystnærhedszonen.

Områder, som ikke er rammeudlagt, er områder, der friholdes for ny planlagt bebyggelse.

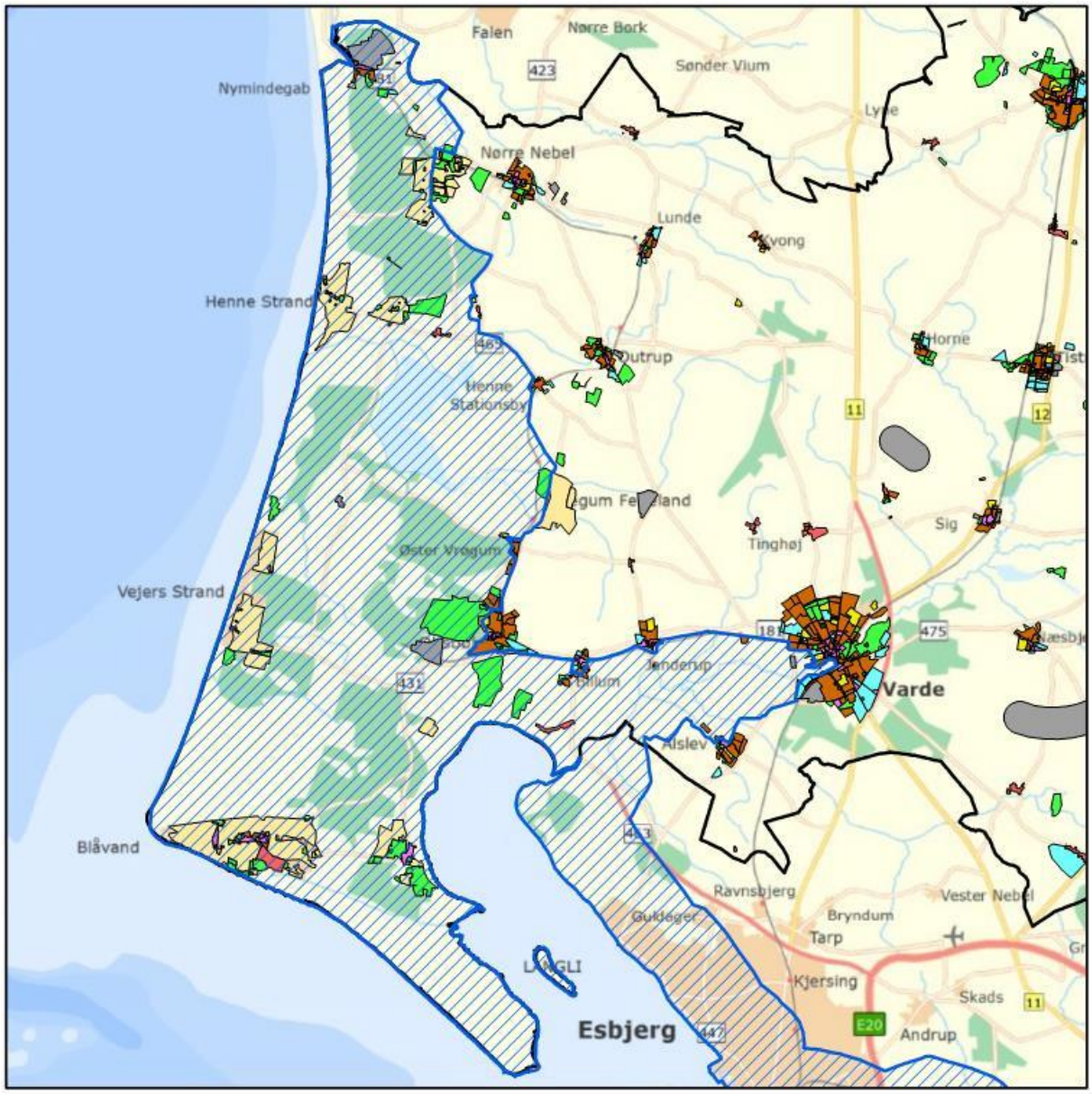

Figur 19-13: Kort over udlagte rammeområder i kystnærhedszonen.

OVERGANGSLANDSKABER

Overgangslandskaber er udpegede landbrugslandskaber, hvor det er nødvendigt med en konkret vurdering af konsekvenser af ny udvikling i forhold til landskabsværdierne i henholdsvis dal- og kystlandskaber. Overgangslandskaber er udpeget efter områder, hvor terrænet er orienteret mod dal- eller kystlandskaberne og hvor der derfor potentielt kan være udsyn til de udpegede dal- og kystlandskaber og omvendt.

KOMMUNEPLANENS RETNINGSLINJER

Derfor skal nye bygninger og anlæg, der visuelt vil opleves fra dal- og kystlandskaber, tilpasses landskabets karakter, særligt med hensyn til beplantning, placering, udformning og materialevalg. Eksempelvis vil markante bygninger eller anlæg placeret på det højtliggende terræn langs ådalene ofte kunne ses vidt omkring i åbne, lavtliggende dallandskaber.

Figur 19-14: Et eksempel på et overgangslandskab i Varde Kommune.

LANDSKABSKARAKTERMETODEN

LANDSKABSKARAKTERMETODEN SOM GRUNDLAG FOR LANDSKABSFORVALTNINGEN

Varde Kommune har udarbejdet en overordnet landskabskarakterkortlægning af kommunens landskaber i sommeren og efteråret 2012. På baggrund af kortlægningen har kommunens planafdeling korrigeret og udarbejdet endelige *landskabskarakterbeskrivelser* og vurderinger af det åbne land, hvad angår de dele af det åbne land, der ligger uden for kystlandskaberne.

Landskabet i det åbne land kan beskrives som en mosaik af mindre landskabsområder, *landskabskarakterområder*, der hver især rummer en særegen *landskabskarakter*. Metoden tager udgangspunkt i sårbarheder. Da der er tale om en overordnet kortlægning af større landskabsområder, vil det i sagsbehandlingen typisk være nødvendigt med en konkret vurdering af det givne landskab. Den konkrete vurdering skal sammenholdes med den overordnede landskabskarakterbeskrivelse, så der sikres en harmonisk og ensartet landskabsudvikling i hele landskabskarakterområdet. En systematisk kortlægning, beskrivelse og vurdering af de enkelte landskabskarakterområder har til hensigt at fungere som en grundlæggende viden i den kommunale forvaltning af landskabsinteresserne. Vidensgrundlaget indeholder således oplysninger om landskabets nuværende status; kvaliteter, tilstand og sårbarheder.

LANDSKABSKARAKTERENS TILSTAND OG SÅRBARHED SAMT DE SÆRLIGT VISUELLE OPLEVELSESMULIGHEDER

For hvert landskabskarakterområde beskrives henholdsvis landskabskarakterens *tilstand* og *sårbarheder*, samt eventuelle *særlige visuelle oplevelsesmuligheder*. Vurderingskriterierne er en obligatorisk del af landskabskaraktermetoden og har til formål at belyse landskabets nuværende status, umiddelbare trusler samt særlige landskabelige værdier.

Landskabskarakterens *tilstand* er udtryk for landskabskarakteren og de karaktergivende landskabselementers beskaffenhed. Vurderingen er en sammenvejning af landskabskarakterens styrke, tilstanden af karaktergivende landskabselementer og graden af forstyrrelser i landskabet. Tilstanden kan vurderes at være hhv. *god*, *middel* eller *dårlig*.

Sårbarhedsvurderingen er en vurdering af, i hvilken grad eksisterende landskabskvaliteter risikerer at blive påvirket negativt af en given udviklingstendens. Sårbarheden vurderes ud fra eventuelle udviklingstendenser eller planlagte ændringer og anskueliggør områder, hvor forvaltningen skal tage særlig hensyn. Hele karakterområdet, eller mindre dele af det, kan vurderes som *særligt sårbart*.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder er områder eller elementer i et karakterområde, der rummer særligt oplevelsesrige landskabskvaliteter.

Det er hensigten, at vurderingerne skal fungere som supplement til den overordnede landskabstypebeskrivelsen og som input til fremtidige udviklingstiltag. I nedenstående gennemgås analyse og vurderingsresultater for de enkelte landskabskarakterområder. For læsevenlighedens skyld, er landskabsforhold, som er generelle for landskabskarakterområder i de enkelte landskabstyper, beskrevet i et indledende afsnit.

LANDBRUGSLANDSKABER - LANDSKABSANALYSE OG -VURDERING

GENERELLE LANDSKABSFORHOLD

Landskabskarakterbeskrivelse

Landskabsoplevelsen domineres især af det *dyrkede* landskab med fladt til letbølget terræn, store åbne marker, spredte plantage- og skovområder samt lavtliggende vådområder. På markfladen skaber tydelige, enkle og gennemgående strukturer på samme tid variation og sammenhæng i landskabet. Disse bærende strukturer udgøres især af oprindelige beplantnings- og bebyggelsesstrukturer, der gennem tiden er dannet af landbrugsproduktionen i området. Særligt de mange læhegn og de åbne marker danner et åbent, enkelt og meget kultiveret landskab i middel til stor skala. Højt i terrænet giver læhegnene mulighed for lange kig over landbrugslandskabet og omkringliggende dallandskaber. Punktstrukturer af store landbrugsbygninger, oprindelige gårdbebyggelse og husmandssteder er ligeledes gennemgående strukturer, der har stor betydning for landbrugslandskabets identitet. Spredt i landskabet er med tiden etableret nye landskabselementer, der ikke er en oprindelig del af landskabet, herunder nybyggeri og en række tekniske anlæg og bygninger.

Geologi

Grundlæggende er landskabet opbygget af morænebakker og hedesletter. De højtliggende morænebakker er dannet af smeltevandssand og –grus (ca. 386.000 - 140.000 år siden). Efterfølgende har smeltevandsfloder eroderet brede hedesletter ned i bakkeøterrænet, i forbindelse med sidste istid, Weichsel (ca. 115.000 – ca. 10.000 år siden). Jordbunden i hedesletterne består ligeledes af smeltevandssand og -grus. Med tiden er et tykkere muldlag dannet ovenpå de tidligere istidsaflejringer og i lavbundsområder findes humusholdige ferskvandsaflejringer, som er transporteret fra højereliggende arealer.

Arealanvendelse

Den dominerende arealanvendelse er forskellige former for landbrugsproduktion. Derudover er beboelse, skov- og plantagedrift, tekniske anlæg, grusgravning og golfbaner også almindeligt forekommende.

Bærende landskabsstrukturer og –elementer

Landskabet er opbygget af få, enkle, ensartede og gennemgående strukturer, som er relateret til den landbrugsmæssige udvikling, der har skabt og stadig dominerer i landbrugslandskabet. De bærende strukturer udgøres af:

- en mosaikstruktur af især åbne, dyrkede marker, med spredte og lukkede skov- og plantageområder samt eng- og kratarealer i lavområder.
- linjeformede og afgrænsende læhegnsbeplantninger på markfladen.
- punktstrukturer af tætte bevoksninger omkring bebyggelse.
- punktstrukturer af oprindelige husmandssteder og gårdbebyggelse.
- punktstrukturer af store, enkle gårdbygninger, med industrikarakter.
- punktstrukturer af vindmøller.

Øvrige landskabselementer

Spredt i landbrugslandskaberne står en række forskellige landskabselementer, der er kendetegnet ved, at de ikke danner en sammenhængende eller gennemgående struktur i det samlede landskab.

Udviklingstendenser

Spredt i landbrugslandskaberne anlægges nye bygningstyper med anderledes byggestil og materialevalg. Bygningstyperne bryder med den oprindelige bebyggelsesstruktur i landbrugslandskaberne. De nye bygningstyper er ofte identiske med bygninger, der forbindes med nyere parcelhuskvarterer. Derfor er de en markant kontrast til det landlige præg og skaber spredt urbanisering af landskabet.

Figur 19-15: Nyere byrelaterede bygningstyper, ændrer på den oprindelige bebyggelsesstruktur, og medfører en begyndende urbanisering af de landlige landskaber.

Derudover anlægges spredt i landbrugslandskaber store tekniske anlæg og bygninger som følge af løbende strukturændringer i landbruget og nye muligheder og krav til energiforsyning. Eksempelvis vindmøller, biogasanlæg og solfanger-/solcelleanlæg. Disse nye landskabselementer giver landbrugslandskaberne en stadig mere teknisk karakter.

Figur 19-16: Store tekniske anlæg og bygninger bliver en mere almindelig del af landbrugslandlandskaberne og giver landskaberne en stadig mere teknisk karakter.

De landbrugsrelaterede beplantninger er en bærende del af landskabsoplevelsen i landbrugslandskaberne. Mange læhegn er med tiden blevet nedlagt eller misligholdt, da de ikke har den samme vigtige betydning for produktionen som tidligere. Derudover bærer mange beplantningsstrukturer i dag præg af at være etableret og plejet ud fra mere funktionelle hensyn. Den manglende vedligeholdelse eller uskønne pleje får flere steder det oprindelige landbrugslandskab til at fremstå fragmenteret og i dårlig tilstand.

Overordnet sårbarhedsvurdering

Tilstanden og det æstetiske udtryk i de landbrugsrelaterede strukturer har en fundamental betydning for oplevelsen af landbrugslandskaberne. De bærende strukturer bør derfor bevares som en tydelig del af landskabsoplevelsen og være i god vedligeholdelsesmæssig tilstand.

Figur 19-17: Et eksempel på en bærende struktur i landbrugslandskabet.

Den megen udvikling i landbrugslandskaberne skaber store forandringer og flere steder sløres karakteristiske landskabstræk. Derfor er landbrugslandskaberne og eksisterende strukturer sårbare overfor udviklingstendenser, der gør landskabsoplevelsen mere diffus og tilfældig.

Udviklingspotentiale

Landbrugslandskaberne er den landskabstype, der præges mest af udvikling. Derfor er det særligt vigtigt, at de bærende landskabsstrukturer i landbrugslandskaberne er i god vedligeholdelsesmæssig stand.

Beplantningsstrukturerne er en bærende del af landskabsoplevelsen i landbrugslandskaberne. Æstetiske overvejelser kunne med fordel integreres i etableringen og plejen af læhegn og skovbryn. I dag etableres læhegn typisk som flerrækkede beplantninger, der udover at være effektive lægivere, er til gavn for vildtet. En større anvendelse af de en-rækkede læhegn, som står spredt i landskabet, kunne resultere i et mere oplevelsesrigt landskabsbillede. De enrækkede læhegn har nogle landskabsmæssige kvaliteter de flerrækkede læhegn ikke rummer, men skal etableres, hvor det giver mening i forhold til vindforhold og vildtprioriteringer.

Tydeliggørelse af kulturhistoriske landskabsfortællinger i landbrugslandskaberne som middelalderkirker, fortidsminder, hovedgårde og lignende vil ligeledes løfte landskabernes oplevelsesværdi markant.

Figur 19-18: Det bevaringsværdige kulturmiljø, Søviggård Hovedgård, ligger godt skjult bag tæt beplantning og opleves kun i landskabet i træernes løvfaldsperiode.

18. VARDE BAKKEØ

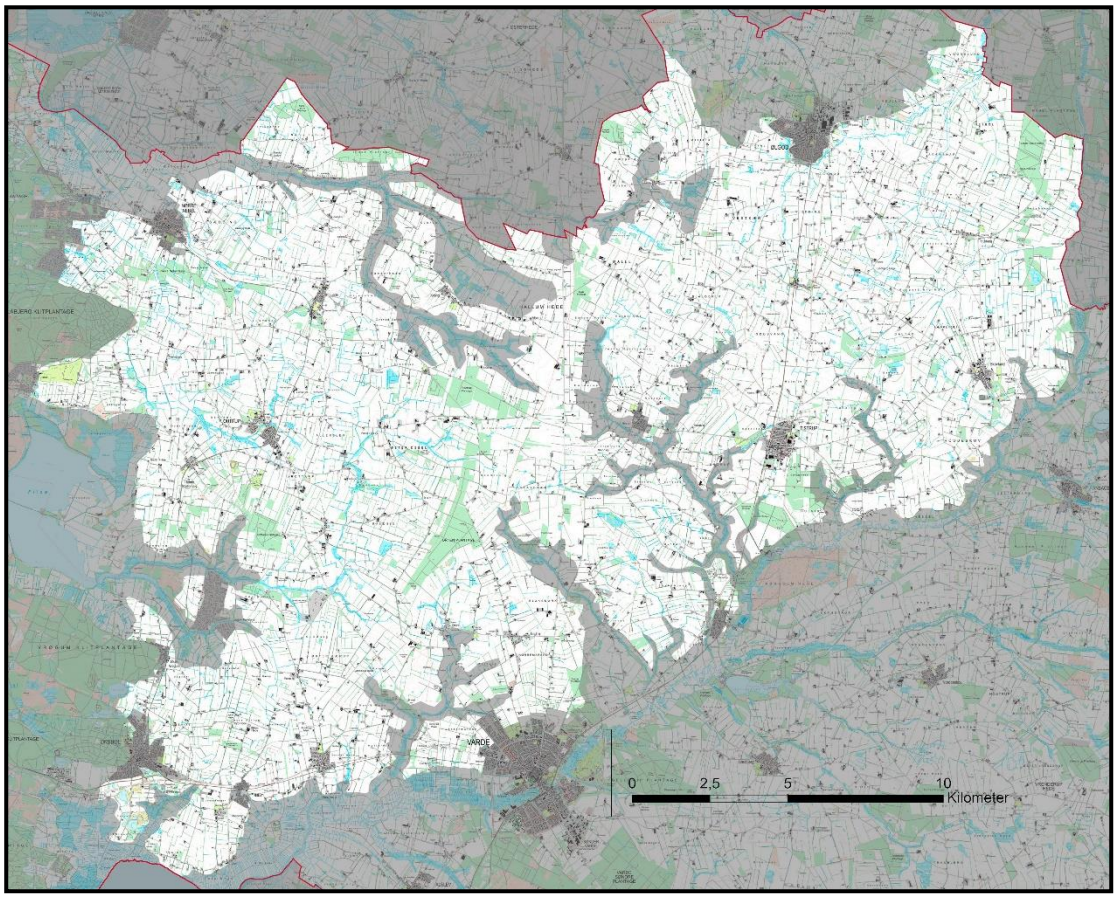

Figur 19-19: Kort over landskabskarakterområde 18 – Varde Bakkeø. Landskabskarakterområdet fortsætter udover kommunegrænsen mod nord og øst.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Landskabet er særligt karakteriseret ved et enkelt sammensat landbrugslandskab i stor skala, med mulighed for lange kig i området og nabokarakterområder. Terrænet er et jævnt til let bølget moræneterræn. I den sydlige del af området falder terrænet jævnt mod syd, ved overgangen til de lavtliggende hedeslettelandskaber. I den vestlige del, falder terrænet ned mod de mere lavtliggende kystlandskaber. Spredt i landskabet findes større tekniske anlæg, som højspændingstraceet Horns Rev-Karlsgårde mellem Oksbøl og Varde, Nybro Gasbehandlingsanlæg ved Outrup, driftsbygningerne ved Blåbjerg Biogas i Nørre Nebel, med videre.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Det vurderes ikke, at området rummer særlige visuelle oplevelsesmuligheder af national betydning, men området rummer flere kulturhistoriske landskabselementer med lokal betydning. Særligt de mange landsbykirker, som tidligere var vigtige orienteringspunkter i landskabet og en vigtig fortælling om den kulturhistoriske landskabsudvikling i området. Derudover findes mange velbevarede fortidsminder spredt i landskabet, især gravmonumenter samt en række kulturmiljøer.

Figur 19-20: Kig ind mod Lunde kirke fra nordøst. Et eksempel på hvordan et kulturhistoriske landskabstræk kan have stor betydning for landskabsoplevelsen og skabe en tydelig formidling af landskabets historie og udvikling.

Tilstandsvurdering

Landskabet vurderes at være i en *middel* tilstand. Vurderingen er baseret på det forhold, at mange af de oprindelige landbrugsstrukturer er bevaret som en tydelig, dominerende og forholdsvis intakt del af landskabsoplevelsen. Derfor er landskabskarakterens oprindelse og udviklingsmæssige historie bevaret som en intakt og meget tydelig del af landskabsoplevelsen i dag. Mange læhegn, der er den mest dominerende beplantningsstruktur, er med tiden blevet helt eller delvist fjernet. Spredt står bygninger tomme og i stærkt forfald.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Udviklingstendenser og sårbarheder beskrevet i det generelle afsnit er også gældende i landskabskarakterområdet Varde Bakkeø. Særligt den nordvestlige del af området er præget af affolkning, hvilket får bygninger til at ligge øde hen og gå i forfald. De oprindelige læhegnsstrukturer er flere steder fragmenterede og præges ofte af meget hårdhændet pleje uden større æstetiske overvejelser. Nye læhegn etableres næsten ensidigt som flerrækkede læhegn, hvilket skaber nogle meget ensformige landskaber.

Spredt i landskabet er udpeget en række vindmølleområder, forbeholdt store vindmøller op til 150 meter. Visuelt vil disse opleves dominerende lokalt og kunne ses på større afstande, men vingerne får en mere rolig omdrejningshastighed, hvilket gør, at de opleves som mindre forstyrrende, rent visuelt. Skalamæssigt vil møllerne harmonere udmærket med landbrugslandskabernes store skalaforhold.

Konkrete udviklingspotentialer

De eksisterende beplantningsstrukturer vil med fordel kunne styrkes, ved genetablering og mere skånsom pleje. Samlet vil denne ændring give den samlede landskabsoplevelse et markant løft. Desuden findes mange kulturhistoriske landskabsfortællinger som med fordel kunne tydeliggøres eller formidles. Blandt andet de mange fortidsminder elle kulturmiljøer, som for eksempel Hjedding Mejeri, Søviggård Hovedgård, med videre.

Figur 19-21: Udviklingstendens. Nye former for boligbyggeri, erhvervsområder, mv. skaber markante ændringer i det åbne og enkle landskab. Samtidig er de karaktergivende strukturer, som eksempelvis beplantningsstrukturerne blevet stadigt mere utydelige i landskabet.

19. ØLGOD SKOV- OG LANDBRUGSLANDSKAB

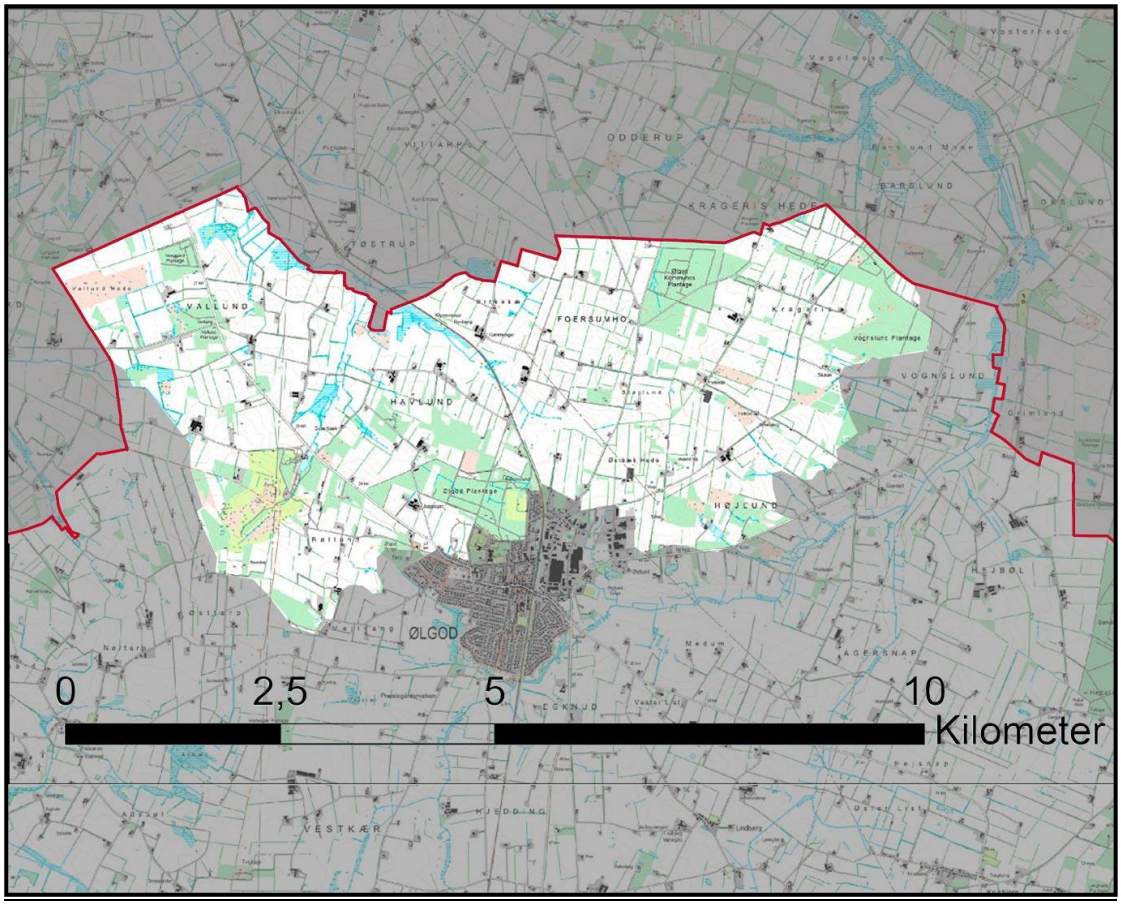

Figur 19-22: Kort over landskabskarakterområde 19 - Ølgod Skov- og Landbrugslandskab. Landskabskarakterområdet fortsætter mod nord ind i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Landskabet er særligt karakteriseret ved at være et mindre landbrugslandskab, som adskiller sig fra øvrige landbrugsområder, ved flere mindre skov- og naturområder. Desuden er læhegnene generelt meget tætliggende og domineres af mange ældre, store og en-rækkede nåletræshegn. Dette gør landskabet mere komplekst og med et mindre skalaforhold. Landskabet er mere lukket og de lange kig afgrænses som regel af beplantning.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Udover spredte fortidsminder, særligt gravhøje, vurderes landskabet ikke at rumme særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

Tilstandsvurdering

Tilstanden vurderes som middel til god.

Landskabskarakteren vurderes at være intakt i hele landskabet og de bærende landskabsstrukturer er i vedligeholdelsesmæssig god stand. Desuden rummer landskabet ikke dominerende tekniske anlæg. Enkelte steder er landskabet præget af ny bebyggelse, der på flere måder adskiller sig fra den eksisterende bebyggelsesstruktur.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Landskabet bærer kun spor efter mindre udviklingstendenser og den meget lukkede karakter, gør det samlede landskab relativt robust overfor udvikling. Dog bærer landskabet præg af mange mindre og spredte udviklingstiltag, som nye tilbygninger eller beplantning, som med tiden vil sløre tydeligheden af de karakteristiske strukturer.

Figur 19-23: Landskabet er mere lukket og varieret end i de øvrige landbrugslandskaber.

Mange af de ældre nåletræshegn skal formentlig afvikles indenfor en kort årrække. Flere er udskiftet med tre-rækkede læhegnstyper, men andre bliver sandsynligvis blot afviklet uden genplantning. En sådan udvikling vil åbne landskabet op og medføre et ændret skalaforhold.

Udviklingspotentiale

Området vil forsat fungere som et produktionslandskab. Landskabsoplevelsen vil styrkes, hvis der udover de traditionelle tre-rækkede læhegn, som etableres i området, ligeledes etableres en-rækkede læhegn, hvor det er hensigtsmæssigt. En-rækkede læhegn rummer andre landskabsmæssige kvaliteter og skaber en mere varieret landskabsoplevelse uden at sløre den eksisterende landskabskarakter.

12. VARDE OG GRINDSTED HEDESLETTER

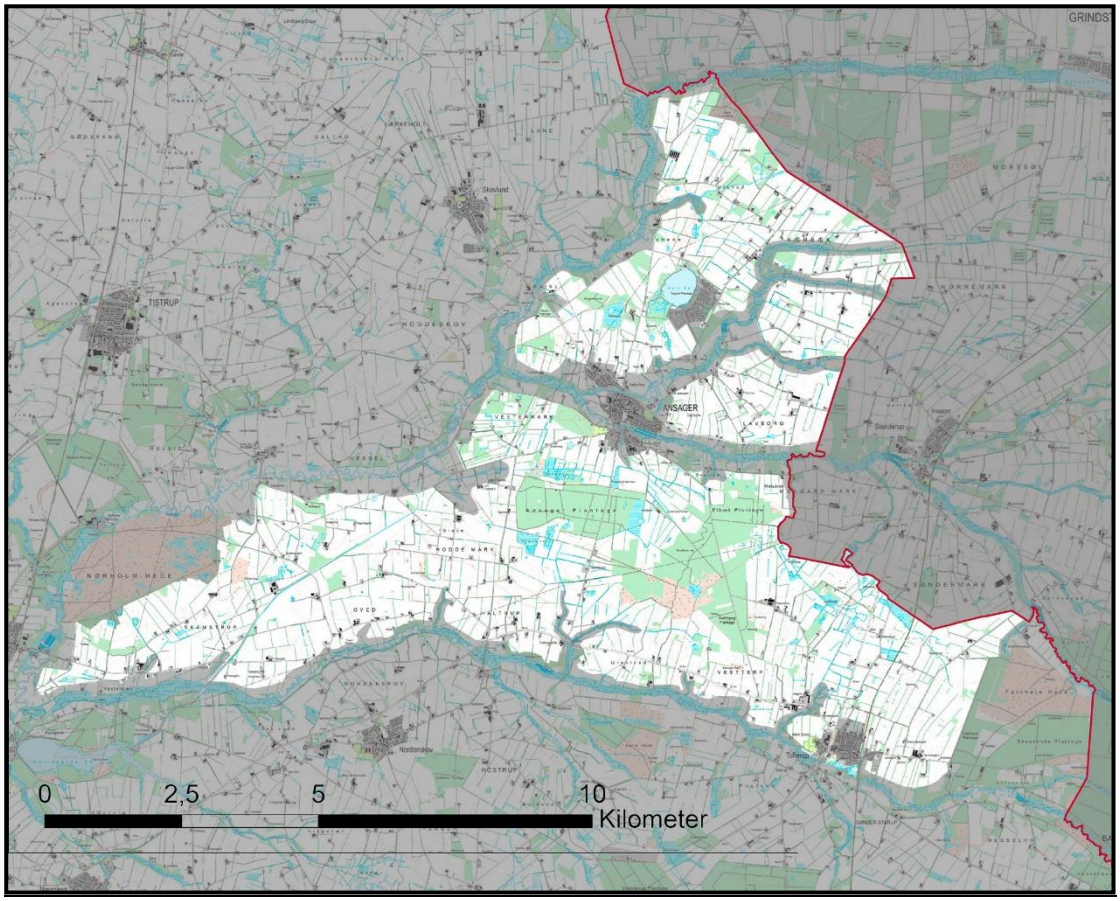

Figur 19-24: Kort over landskabskarakterområde 3 - Varde og Grindsted Hedeslette. Landskabet fortsætter mod øst ind i Billund Kommune.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Landskabskarakterområdet består af Varde Å og Grindsted Å hedesletter. Landskabet er særligt karakteriseret ved et sammenhængende landbrugslandskab med større, spredtliggende naturområder og mange ådale. Området ligger lavt i forhold til bakkeøerne og med et mere fladt terræn, der varieres i forbindelse med ådalene. Mellem Ansager og Tofterup ligger to større hedeplantager og spredt findes mange småskove. Centralt i den østlige del ligger Kvie Sø. De karaktergivende elementer skaber overordnet set et enkelt, åbent jordbrugslandskab i stor skala, hvor der er mulighed for lange kig i området og over tilstødende ådale.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Det vurderes, at området rummer særlige visuelle oplevelsesmuligheder af lokal betydning. Særligt landskabet omkring Kvie Sø har i dag stor rekreativ værdi. Landsbykirkerne og den oprindelige bebyggelsesstruktur fortæller den historiske landskabsudviklingen i området. Skove og naturområder fungerer som rekreative oaser. Derudover findes også spredte fortidsminder i landskabet.

Tilstandsvurdering

Tilstanden vurderes som middel.

Som i de øvrige landbrugslandskaber er landskabskarakteren relativt intakt i forhold til dens oprindelse og i landskabet findes kun få større tekniske anlæg. Ikke desto mindre kunne den bærende beplantnings- og bebyggelsesstruktur på markfladen med fordel styrkes.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Landskabskarakterområdet rummer de udviklingstendenser og sårbarheder, som er beskrevet i det generelle afsnit.

Udviklingspotentiale

Eksisterende landskabsstrukturer på markfladen kan med fordel styrkes.

Figur 19-25: Landskabet omkring Kvie Sø er genstand for et stort antal rekreative aktiviteter.

14. ESBJERG BAKKEØ

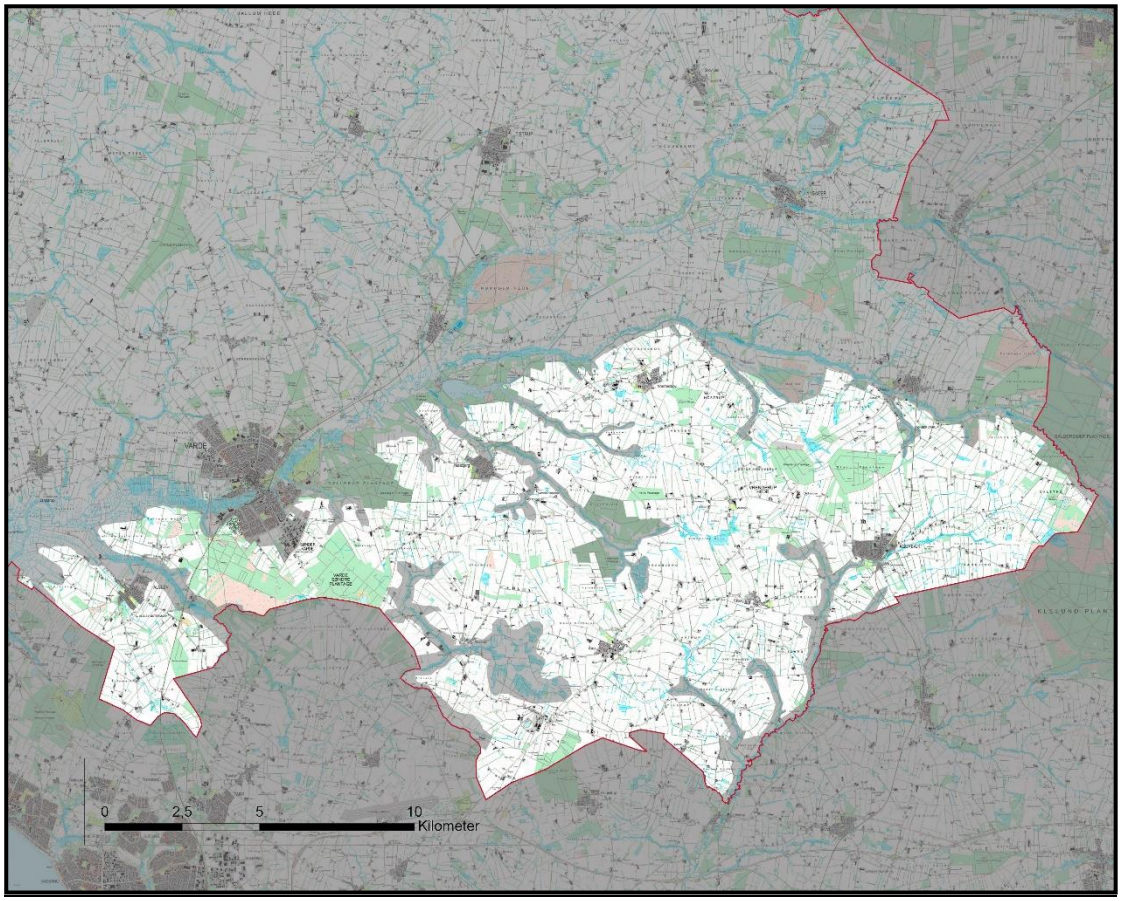

Figur 19-26: Kort over landskabskarakterområde 4 - Esbjerg Bakkeø. Landskabet fortsætter mod syd ind i Esbjerg Kommune.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Landskabet er særligt karakteriseret ved et stort homogent landbrugslandskab i stor skala med mulighed for lange kig i området og til nabokarakterområder. Terrænet er et fladt til let bølget moræneterræn. I nordøst falder terrænet ved Holme Hedeslette og karakterområdet deles i to af Holme Ådal. Mod vest falder terrænet ved Sneum Hedeslette ned mod Sneum Ådal. I området findes større skovområder, hovedsageligt nåletræsplantager, men også løvskovsområder, især syd for Varde By, omkring Helle og Agerbæk. Karakterområdet er ikke markant præget af tekniske anlæg, men spredt i området findes mindre vindmøllegrupper og forskellige anlæg med teknisk eller industriel karakter. De karaktergivende elementer skaber overordnet set et enkelt jordbrugslandskab i stor skala, hvor der er mulighed for lange kig i området og over tilstødende ådale.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Landskabets åbne karakter med tydelig formidling af terrænforhold, hydrologi og kulturhistoriske træk, repræsenterer fine landskabelige kvaliteter med lokal værdi. Området rummer tre oprindelige landsbymiljøer, som er udpeget som bevaringsværdige kulturmiljøer, da de repræsenterer karakteristiske kulturhistoriske landskabstræk for egnen. Desuden findes flere skove med stor rekreativ værdi, mv.

Tilstandsvurdering

Landskabet vurderes at være i middel tilstand.

Landskabskarakteren er relativt intakt i forhold til dens oprindelse. Men landskaberne har naturligvis udviklet sig med tiden, hvilket har tilført nye og større produktionsbygninger, nedlægning og fragmentering af levende hegn og markskel, mv. Flere steder findes bygninger, der er i forfald. Landskabet rummer enkelte tekniske anlæg og bygninger, der dog ikke opleves som markant forstyrrende.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Landskabskarakterområdet rummer de udviklingstendenser og sårbarheder som er beskrevet i det generelle afsnit. Derudover har byudvikling en dominerende påvirkning på landskabet lokalt. Særligt de markante erhvervsområder i Varde Syd opleves tydeligt i det åbne land, men ligeledes nye boligområder i de mindre områdebyer, hvor for eksempel reflekterende tagmateriale kan opleves på lang afstand i det åbne land.

Udviklingspotentiale

Eksisterende landskabsstrukturer kan med fordel styrkes. Særligt beplantningsstrukturerne i marklandskabet.

Figur 19-27: Typisk landskabsbillede. Åbne marker, spredte gårdbebyggelser og lægivende beplantningsstrukturer. Billedet viser tydeligt udviklingen i bebyggelsesstrukturen i landskabet, hvor der med tiden er bygget større og større driftsbygninger omkring de oprindelige gårde.

DALLANDSKABER - LANDSKABSANALYSE OG -VURDERING

GENERELLE LANDSKABSFORHOLD

Landskabskarakterbeskrivelse

Landskabskarakteren præges især af det karakteristiske dalterræn og det naturligt slyngede vandløb, der er gennemgående i dallandskaberne. Det er endvidere et gennemgående træk, at landskabsstrukturerne tydeligt afspejler det underliggende naturgrundlag, hvad angår terræn, jordbund og hydrologi. Langs den øvre del af dallandskaberne markerer høje og tætte bevoksninger dalprofilet og gør landskaberne mere dramatiske. Et landskabsbillede, der går igen i de fleste dallandskaber. Bevoksningerne afskærmer dallandskaberne mod tilstødende landbrugslandskaber. I dallandskaberne er desuden et udpræget fravær af bebyggelse, men det er et karakteristisk træk, at gårde og husmandssteder gennem tiden er placeret på overgangen til dallandskaberne. I dallandskaberne findes desuden forskellige kulturhistoriske elementer. Tidligere var vandmøllerne en vigtig del af landbrugsproduktionen på egnen og de fleste vandmøller kan stadig genfindes i dag. Desuden findes herregården Nørholm Gods ved Varde Ådal, hvor godset, den tilhørende vandmølle og det samlede herregårdslandskab omkring Varde Å er et meget værdifuldt kulturmiljø. Dallandskaberne rummer meget få tekniske anlæg. Ved byer og i forbindelse med dambrug findes dog ofte diverse tekniske anlæg i form af bygninger mv.

Øvrige landskabsstrukturer varierer i forhold til den lokale arealanvendelse, som varierer mellem intensivt og ekstensivt dyrkede marker samt naturnære dalstrækninger udenfor omdrift. De intensivt og ekstensivt dyrkede dalstrækninger er de mest almindeligt forekommende dallandskaber i Varde Kommune.

De intensivt dyrkede dalstrækninger rummer åbne dallandskaber, der ofte formidler en større del af det samlede dalforløb i landskabsoplevelsen. Det er typisk et meget homogent landskab, hvor der udover de dyrkede marker og det slyngede vandløb findes meget få landskabselementer.

De ekstensivt dyrkede dalstrækninger er et historisk landskabsbillede, der i århundreder har været knyttet til ådalene. Ligesom i de intensivt dyrkede dele af ådalene, rummer de ekstensive dyrkede områder større og åbne halvkulturlandskaber, som ofte formidler større sammenhængende dele af det karakteristiske dalterræn. Landskaberne er dog typisk mere varierede. Udover forskellige vegetationstyper findes flere steder både enkeltstående træer og trægrupper langs vandløbet. Områder med naturlig tilgroning er ligeledes en del af landskabsbilledet. Desuden tilfører de græssende kreaturer dynamik og oplevelsesværdi.

De naturnære dallandskaber er meget varierede med et mindre skalaforhold sammenholdt med de intensivt og ekstensivt dyrkede dallandskaber. Derudover har de naturnære dallandskaber en større vekslen mellem åbne og mere lukkede landskabsområder. Landskaberne rummer vilde og oprindelige naturlandskaber med stor rekreativ oplevelsesværdi. Landskabsstrukturerne er dannet og udvikles gennem naturlig succession, som foregår i tæt samspil med naturgrundlaget. Strukturerne skaber en stor variation af landskabsbilleder, der illustrerer naturens dynamik, flora og fauna mv.

Geologi og terræn

Dallandskaberne har et meget karakteristisk terrænprofil med den lavtliggende dalbund og de jævne til stejle dalsider, der danner grænsen til de tilstødende landskaber. I dalbunden består jordbunden oftest af ferskvandsaflejringer, der gennem tiden er blevet sedimenteret gennem gentagne oversvømmelser i ådalene. På dalsiderne består jordbunden af moræneaflejringerne.

Hydrologi

Undergrunden er meget vandpåvirket, hvilket skyldes den omfattende vandtransport, der finder sted i områderne. Vandløbene er overvejende med naturligt slyngede forløb og meget vandrige. Kun i forbindelse med en regulering er vandgennemstrømningen begrænset, for eksempel ved dambrug.

Arealanvendelse

Arealanvendelsen i dallandskaberne svinger meget og kan efter kulturtryk inddeles i tre overordnede kategorier: intensivt og ekstensivt dyrkede ådale samt naturnære ådale uden for omdrift. Arealanvendelsen varierer derfor mellem intensivt dyrkede marker, eng, mose og hedeområder, der typisk bærer præg af tilgroning. Stedvis findes mindre mere lukkede dallandskaber med samlede skovbevoksninger i hele ådalen.

Desuden findes flere steder dambrug og ved byer har bygrænsen flere steder bredt sig ned i ådalen og enkelte steder er der bygget tæt til vandløbet.

Kulturhistoriske landskabselementer

Spredt i dallandskaberne findes kulturhistoriske spor som vandmøller og herregårdslandskaber, der vidner om ådalenes centrale betydning for bosætningen i området.

Bærende landskabsstrukturer og -elementer

Landskabsdannelsen er betinget af terrænet, de hydrologiske forhold og især vandløbet, der danner en markant fysisk barriere i bunden af ådalene. Dallandskaberne er sammenholdt med landbrugslandskaberne dannet i tættere samspil mellem naturgrundlaget og den arealanvendelse, der er mulig lokalt. Det dynamiske samspil har med tiden skabt en gennemgående mosaikstruktur i ådalene af meget kultiverede landskaber og landskaber præget af henholdsvis halvkultur og natur. Opdelt efter arealanvendelse findes følgende landskabsstrukturer i dallandskaberne:

Intensivt dyrkede dalstrækninger

- Store opdyrkede markarealer hvor terrænet tillader opdyrkning.
- Varierende bevoksninger af krat og småskov på de stejle dalpartier langs yderkanterne af dallandskaberne.
- Punktstrukturer af landbrugsbygninger og husmandssteder, der ligger langs dallandskaberne, helt ud til dalsidernes øverste kant.

Ekstensivt dyrkede dalstrækninger

- Indhegnede græsningsenge med græssende dyr langs dalsiderne.
- Varierende bevoksninger af krat og småskov på de stejle dalpartier langs yderkanterne af dallandskaberne.
- Spredte linje- og punktstrukturer af træer og trægrupper langs vandløbene.
- Punktstrukturer af landbrugsbygninger og husmandssteder, der ligger langs dallandskaberne helt ud til dalsidernes øverste kant.

Naturnære dalstrækninger

- Mosaikstrukturer af åbne naturtyper og lukkede bevoksninger.
- Varierede og naturligt spredte bevoksninger på dalsiderne og langs vandløbene.

Udviklingstendenser

Den mest markante udviklingstendens er tilgroning. Tilgroning sker som en konsekvens af ophør af græsning og høslæt samt tilførsel af næringsstoffer til området. Særligt er store dele af hedeområderne præget af tilgroning, hvilket fortrænger det oprindelige hedelandskab.

Flere store gårde, herunder husdyrbrug, ligger langs grænsen til ådalene. Nybyggeri i forbindelse med udvidelse eller lignende kan virke meget dominerende i dallandskaberne. Særligt store bygninger, da skalaforholdene i dallandskaberne generelt er relativt små.

Overordnet sårbarhedsvurdering

Udviklingstendenserne i dallandskaberne har både positiv og negativ indvirkning på de karakteristiske landskabsforhold. I og med at målet for halvkulturlandskaberne er at bevare, beskytte og styrke eksisterende landskabsstrukturer og -elementer, er det ikke bare ny udvikling, men ligeledes et ophør i eksisterende aktiviteter, der kan medføre mere eller mindre uhensigtsmæssig udvikling i dallandskaberne.

Åbne halvkulturlandskaber som enge, heder og til dels moser er afhængige af en kontinuerlig pleje. Ophør af græsning eller høslæt leder til spontan tilgroning, som med tiden ændrer dallandskaberne til mere lukkede skov og sumpskove. I og med at dallandskaberne i forvejen er karakteriseret ved at være meget varierede og dynamiske, vil en mindre grad af naturlig tilgroning generelt ikke have store konsekvenser for landskabsoplevelsen. Tilgroning vil til gengæld være meget uhensigtsmæssig i dalstrækninger med særlige karakteristiske og åbne halvkulturområder eller større, åbne og sammenhængende dalstrøg. Ligeledes er de åbne ekstensive eller naturnære dallandskaber særlige sårbare overfor en intensivering af driften. Intensivering af driften bevarer de åbne landskaber, men medfører, at dallandskabet bliver mere kulturpræget, mindre oplevelsesrigt og tilbagetrænger åbne halvkulturområder og naturnære områder.

Dallandskaberne er derudover sårbare overfor opførelse af store bygninger i og tæt på ådalene, da bygningerne har risiko for visuelt at være markante og genere landskabsoplevelsen. Forklaringen er, at skalaforholdene generelt er relative små sammenlignet med landbrugslandskabet.

Dallandskaberne er derudover sårbare overfor ændringer i terrænet, som kan sløre dalprofilet.

Udviklingspotentiale

VisitDenmark, tidligere Danmarks Turistråd, satser i dag stærkt på Danmark som en destination for *oplevelsesturisme*. Kyst- og naturoplevelser er to former for oplevelsesturisme, som VisitDenmark vurderer, rummer et stort uudnyttet udviklingspotentiale i Danmark. I den sammenhæng har dallandskaberne i Varde Kommune et stort rekreativt udviklingspotentiale, til gavn for turisterhverv, med videre. Særligt på grund af landskabernes meget varierede og relativt uberørte karakter og det store indhold af oplevelsesrige naturlandskaber, som er værdifulde rekreative udflugtsmål. Desuden er det en stor kvalitet, at landskaberne er sammenhængende med de unikke kystlandskaber langs Vestkysten. Allerede i dag er ådalene udgangspunkt for rekreative friluftsoplevelser i form af gå- og cykelture, løb, kanosejlads, sportsfiskeri, med videre. Aktiviteter, der med fordel vil kunne udvikles endnu mere. Særligt rejsegrupper indenfor vandreturisme og sportsfiskeri ville være oplagte målgrupper. Men det kræver som minimum, at de eksisterende landskabskvaliteter bevares, beskyttes og styrkes, og at landskaberne udvikles som sammenhængende halvkulturlandskaber.

10. VARDE ÅDAL VEST

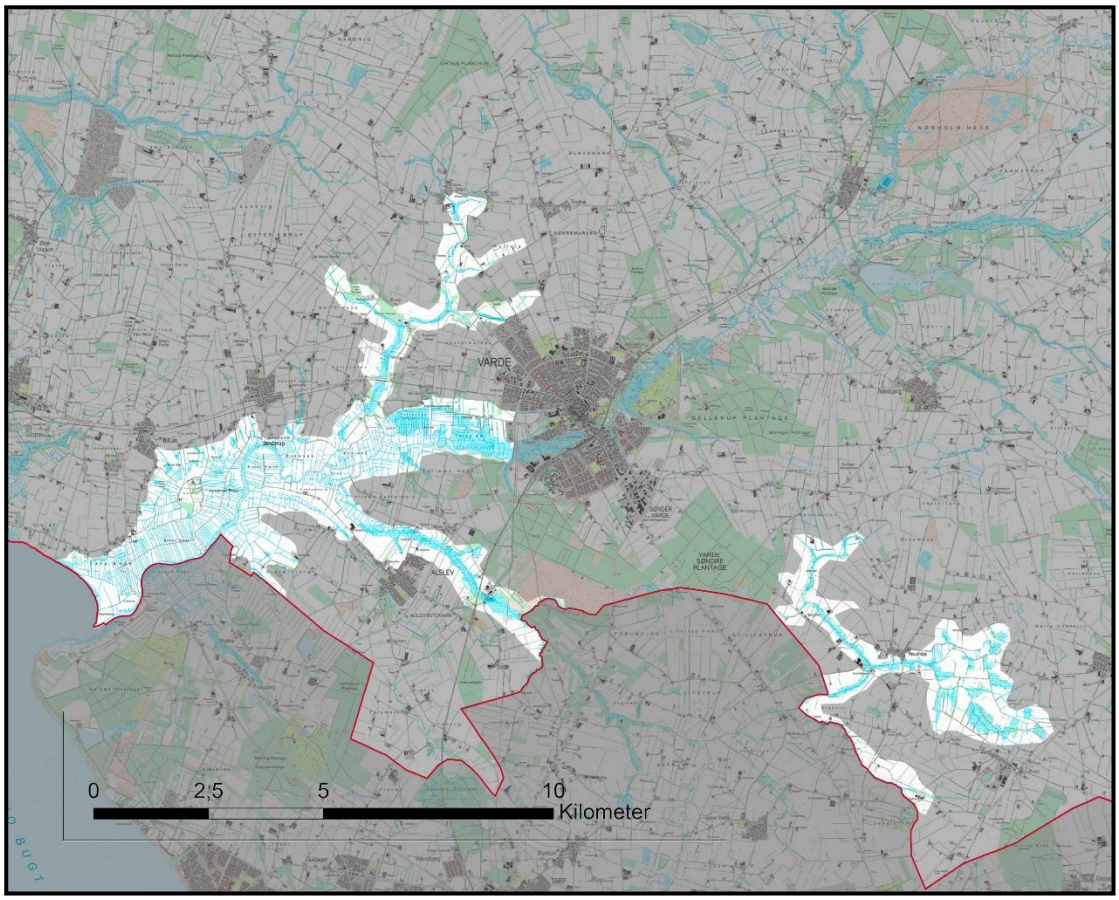

Figur 19-28: Landskabskarakterområde 10 - Varde Ådal Vest. Den sydlige del af området er beliggende i Esbjerg Kommune og er ikke vist på kortet.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Landskabet er særligt karakteristisk ved et meget åbent, ubebygget og enkelt sammensat dallandskab. Fra nord og syd slutter mindre ådale sig til Varde Ådal. De meget brede og jævne dalsider præges af græsningsarealer og dalbunden gennemløbes af Varde Å, der på denne del er særlig bred og storslynget. Landskabet er derfor i stor skala. Bebyggelse, i form af gårde, kirker og husmandssteder, ligger placeret langs 5 m koten, på begge sider af dalforløbet. Mod vest afgrænses landskabet af Vadehavet, som med mellemrum stiger ind i ådalen ved højvande. Landskabet afgrænses mod nord og syd af høj beplantning.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Det samlede dallandskab er som helhed et unikt kulturhistorisk landskab, der vurderes at rumme særlige visuelle oplevelsesmuligheder af national betydning. Desuden findes unikke kulturhistoriske elementer, der har stor betydning for landskabsoplevelsen. Et særligt smukt eksempel er Janderup Kirke, der er etableret centralt i landskabet tæt ved åløbet. Kirken fremstår som et meget karaktergivende landskabselement, der kan ses vidt omkring i det åbne landskab. Desuden er det visuelle og dynamiske samspil med Vadehavet en vigtig del af landskabsoplevelsen.

Tilstandsvurdering

Landskabet og de bærende strukturer i landskabet vurderes at være meget intakte og i en god tilstand.

Figur 19-29: Landskabet set fra vest. Som billedet illustrerer, er det et landskab i stor skala med et meget brede åløb og store græsningsenge på dalsiderne. Bevoksningen langs kanten af ådalen afgrænser landskabet mod de omgivende landskaber. Mellem bevoksningen anes bebyggelsesstrukturen, der ligger på overgangen til ådalen.

Sårbarhedsvurdering

Landskabet er meget åbent og har stor kulturhistorisk værdi. Der er et betragteligt udsyn til omgivende landskaber. Derfor er landskabsoplevelsen meget sårbar overfor ændringer i de omliggende landskaber. Specielt ændringer, der vil være uforenelige med de tydelige kulturhistoriske landskabstræk, som dette landskabskarakterområde rummer. Ændringer, der kan påvirke dallandskabet negativt er eksempelvis by- og industriudvikling ved Varde by, udvidelse eller etablering af landbrug, tekniske anlæg, med videre. Derfor er det vigtigt, at der i sådanne tilfælde sker en nøjere planlægning, hvor hensynene til landskabskarakterområdet prioriteres, og hvor der tages særlige hensyn til de landskabelige værdier.

Udviklingspotentiale

Hele landskabskarakterområdet bør beskyttes og bevares i den nuværende tilstand.

Figur 19-30: Udsigt over Janderup Kirke og Varde Ådal mod syd.

15. VARDE BY ÅDALE

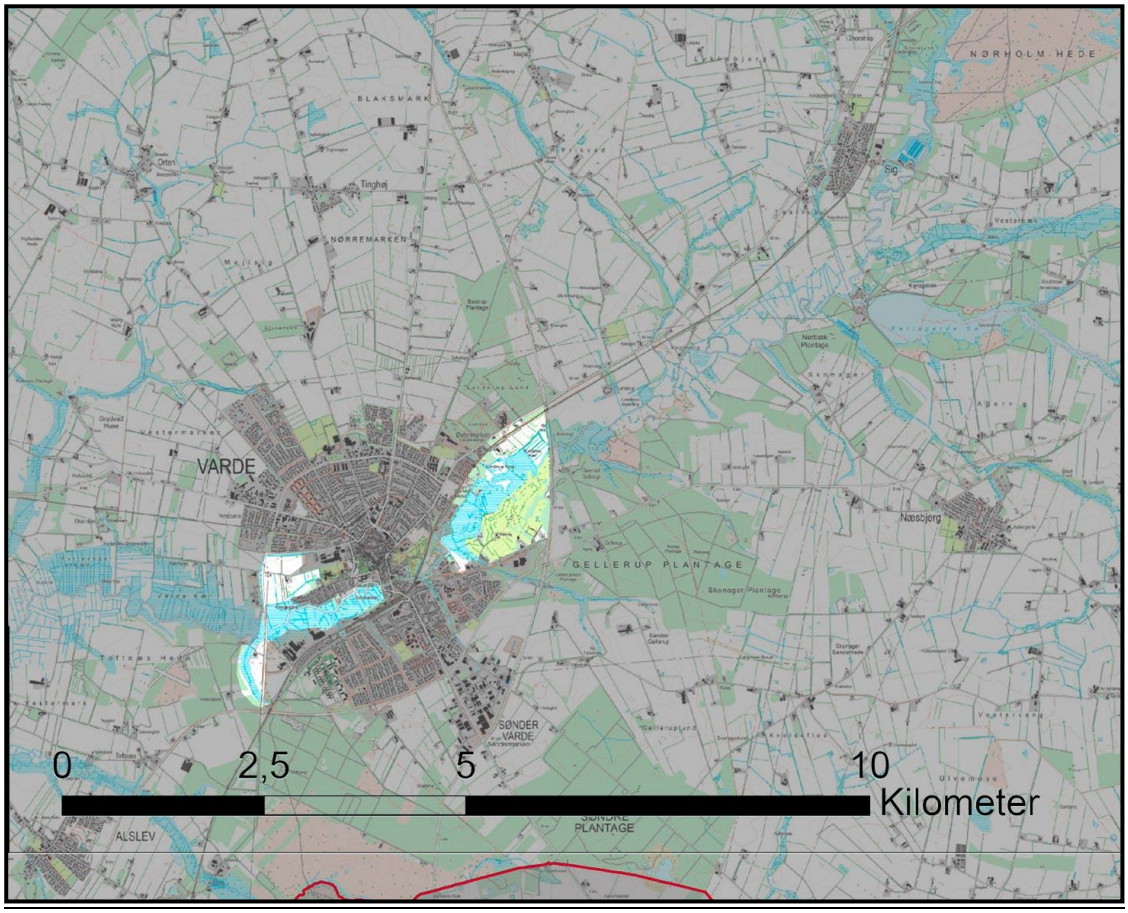

Figur 19-31: Landskabskarakterområde 15 - Varde By Ådale

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Landskabet er særligt karakteriseret ved et åbent og ubebygget dallandskab med mellemstore skalaforhold. Græsningsenge præger de brede og jævne dalsider og et meget vandrigt og storslyngende åløb gennemløber området. Landskabet opdeles i en østlig og vestlig del på grund af bygrænsen ved Varde by. I den vestlige del af området er det visuelle samspil mellem byen og ådalen en central del af landskabsoplevelsen. Særligt karakteristisk er den tæt-lave bebyggelse, der sikrer indkigget til Varde Kirke. Kirken er et landskabeligt orienteringspunkt, der markerer bykernen. Syd for området er der udsyn til industribygningerne mod syd. Det østlige delområde afgrænses mod omgivende landskaber af høje bevoksninger, men enkelte steder er der udsyn til boligområder, som ligger tæt nord og syd for området. Desuden er en række forskellige anlæg af mere teknisk og rekreativ karakter, blandt andet golfbanen, der ligger syd for ådalen.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Hele landskabskarakterområdet vurderes som en særlig visuel oplevelsesmulighed. Landskaberne har især stor betydning for Varde by, grundet landskabernes centrale placering med direkte adgang til bymidten.

Tilstandsvurdering

Ud fra en samlet vurdering af de bærende strukturer i dallandskabet og landskabets meget bynære beliggenhed, vurderes landskabet at være i en middel-god tilstand. De store

industribygninger, i den vestlige del af området, virker som forstyrrende fremmedelementer i det karakteristiske halvkulturlandskab.

Figur 19-32: Den vestlige del af karakterområdet. Den lave bygrænse er en stor del af landskabsoplevelsen, hvor Varde Kirke er en tydelig markering af bymidten. Billede fra 2004.

Sårbarhedsvurdering

Landskabernes tætte tilknytning til Varde by gør, at landskaberne er meget sårbare overfor bebyggelse i randzonen mellem den eksisterende by og de beskyttede naturområder langs Varde Å. Eksempelvis bør der ved byudvikling i områderne mellem randzonen og Varde by, som er synlige fra ådalen, tages særlige hensyn til landskabelige værdier.

Udviklingspotentiale

Ådalen har et unikt udviklingspotentiale på grund af den tætte tilknytning til Varde by. I den vestlige del, hvor samspillet mellem byen og ådalen er en betydelig del af landskabsoplevelsen, kan det overvejes at udnytte ådalenes store landskabelige potentiale i langt højere grad, end hvad tilfældet er i dag. Ådalen og Varde Å vil med fordel kunne gøres til en mere central del af Varde By. Her spiller selve overgangen mellem ådalen og byen en meget vigtig rolle og udviklingen bør tage udgangspunkt i en kvalificeret og helhedsorienteret planlægning.

Hele landskabskarakterområdet rummer desuden et stort rekreativt potentiale. Adgangen til landskaberne bør sikres og udbygges. Den landskabelige oplevelsesværdi vil kunne forbedres markant ved at holde landskabet åbent ved hjælp af græssende dyr, med videre.

11. VARDE ÅDAL ØST

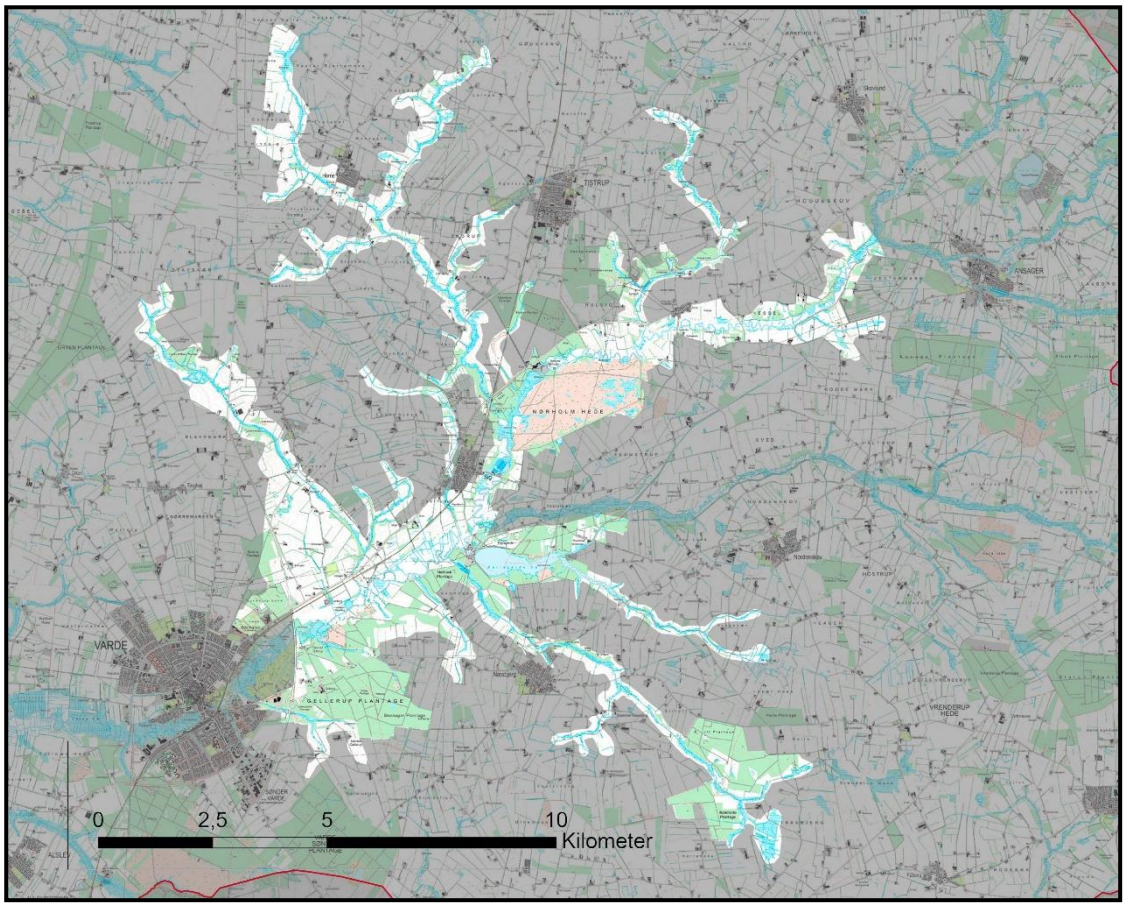

Figur 19-33: Landskabskarakterområde 11 - Varde Ådal Øst.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Landskabet er særligt karakteriseret ved et åbent, ubebygget og enkelt sammensat dallandskab, i mellemstor skala, der afgrænses mod nord af syd af terrænet og tæt beplantning. Bebyggelsen er typisk placeret på overkanten af dallandskaberne. Særligt i den vestlige del, findes mange intensivt dyrkede marker på de brede dalsider, som typisk er opdyrket tæt til åbrinken. Centralt i området findes større kulturmiljøer og naturområder, der breder sig ud over hedelandskabet, men som vurderes at have tæt sammenhæng med dallandskabet.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Hele karakterområdet vurderes at være en særlig visuel oplevelsesmulighed. De særlige visuelle oplevelsesmuligheder er knyttet til oplevelsen af det samlede dallandskab, der understøttes af de sigtelinjer, der findes på langs og tværs af landskaberne. I områdets vestlige del er terrænforholdene så markante, at der højt i terrænet er mulighed for betydelige udsigter over det samlede dallandskab. Helt unikt er det kulturhistoriske landskab omkring Nørholm Gods, med godset, vandmøllen, de græssede ådalsstrækninger og de omfattende hedearealer, der breder sig fra ådalen mod syd. Området ligger afskærmet fra omgivende landskaber af tæt beplantning. Kun i den østlige del er området mere åbent mod nord. Landskabet omkring Karlsgårde Sø og kulturmiljøet, Karlsgårde Vandværk, rummer ligeledes meget fine landskabelige kvaliteter, interessante kulturhistoriske landskabsfortællinger og stor rekreativ værdi.

Tilstandsvurdering

Tilstanden vurderes generelt som middel til god.

Særligt landskabet omkring Nørholm Gods vurderes at være i meget god stand, til trods for den megen tilgroning, som præger hedelandskaberne. Den øvrige del af landskaberne bærer meget præg af intensiv arealanvendelse og har flere steder meget karakter af produktionslandskaber. I området syd for Sig har et større, intensivt dambrug påvirket landskabsoplevelsen markant. Større terrænændringer og store driftsbygninger, uden relation til stedet eller omgivelserne, har ændret det oprindelige landskab betydeligt. Udviklingen har haft den konsekvens, at de visuelle sammenhænge i landskabet er brudt og de markante bygninger er så dominerende i det åbne landskab, at de har taget magten i landskabsoplevelsen.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Landskabskarakterområdet rummer imponerende dallandskaber og betydelige landskabskvaliteter. Landskaberne er derfor generelt sårbart overfor udvikling, der ændrer eller slører de karaktergivende landskabstræk. De store udsigtskvaliteter i udkanten af karakterområdet lukkes flere steder af bevoksning, som gror til. Ved ny udvikling bør det altid sikres, at udviklingen ikke opleves som forstyrrende i landskabsoplevelsen. Landskaberne omkring Nørholm Gods og Karlsgårde Sø er meget intakte og helstøbte og derfor meget sårbare overfor udvikling, der vil ændre eller påvirke det eksisterende landskabsbillede.

Udviklingspotentiale

Landskabet bør bevares, beskyttes og styrkes. De store udsigtskvaliteter i området vil med fordel kunne forbedres ved at sikre udsigtskiler ved centrale udsigtspunkter, som skal friholdes for tilgroning eller anden uhensigtsmæssig udvikling.

Figur 19-34: Udover værdifulde dallandskaber findes flere større naturområder i landskabskarakterområdet.

Figur 19-35: Store dele af dallandskabet består af intensivt dyrkede marker.

16. HOLME ÅDAL

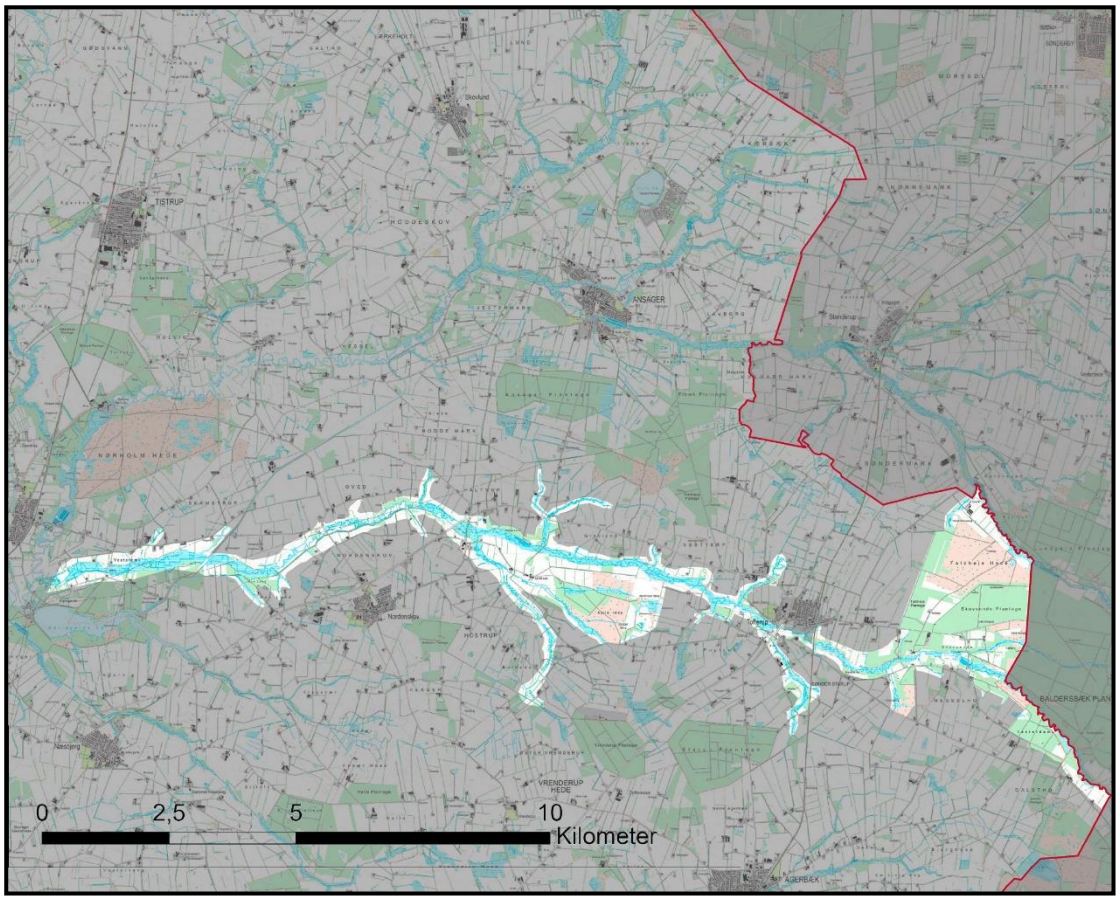

Figur 19-36: Landskabskarakterområde 16 – Holme Ådal. Landskabskarakterområdet fortsætter udover kommunegrænsen mod øst.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Landskabet er særligt karakteriseret ved et smalt og mere komplekst sammensat dallandskab i lille til mellemstor skala. Dalsiderne er relativt stejle og veksler mellem åbne og mere lukkede arealer. Grundet de meget varierede terrænforhold er store dele af landskabet med ekstensiv drift og karakterområdet rummer derfor mange store naturarealer. Ved Hostrup Stemmeværk afvandes den nedre del af vandløbet af Holme Kanal, der forløber parallelt med det oprindelige vandløb. Holme Kanal er i sin tid etableret for at lede vandet fra Holme Å til Karlsgårde Sø med henblik på at sikre vand til det nu nedlagte Karlsgårde Vandværk. Afvandingen medfører, at vandgennemstrømningen i åløbet vest for Hostrup Stemmeværk er reduceret til et minimum. I dallandskabet findes desuden to større dambrug, der præger landskabet lokalt, med terrænændringer i forbindelse med jorddamme, afvandingskanaler, produktionsbygninger med videre.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Ligesom de øvrige dallandskaber er de særlige visuelle oplevelsesmuligheder, knyttet til oplevelsen af det samlede dallandskab. Særligt vigtigt er de landskabelige sigtelinjer, der findes på langs og tværs af landskaberne. Den østlige del af landskabskarakterområdet vurderes at være en særlig visuel oplevelsesmulighed med regional, og eventuelt national værdi. De markante terrænforhold og de meget velbevarede landskaber, med åbne hede-, moseområder og naturlig bevoksning langs dalsider og åløb har stor landskabelig og rekreativ værdi.

Tilstandsvurdering

Tilstanden vurderes at være god i den østlige del af ådalen, men middel vest for Hostrup Stemmeværk på grund af den lave vandgennemstrømning i denne del af åløbet.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Tilgroning af dallandskaberne er en udvikling, som omdanner de åbne halvkulturområder til mere lukkede landskaber. I og omkring karakterområdet findes større nåletræsplantager, som medfører spredt selvforyngelse af ikke naturligt hjemmehørende nåletræarter i de naturnære dalstrækninger. Desuden kan en intensivering af den eksisterende dambrugsdrift påvirke den naturlige vandgennemstrømning og de lokale hydrologiske forhold i endnu større grad end i dag.

Udviklingspotentiale

Landskabet bør bevares, beskyttes og styrkes. Landskaberne besidder store landskabelige og rekreative værdier, hvorfor den regionale rute, Kyst-til-Kyst stien, som går fra Blåvandshuk til Vejle, er ført igennem ådalen. Både den landskabelige, såvel som rekreative værdi, vil kunne forbedres ved at genetablere den naturlige vandgennemstrømning i hele Holme Å. Derved vil landskabsoplevelsen i ådalen styrkes og den naturlige og landskabelige sammenhæng mellem Holme Å og Varde Å forbedres.

Desuden bør der udføres en planmæssig udpegning af bevaringsværdige åbne halvkultur-/naturområder langs dalen, da åbne områder er en fast del af landskabsoplevelsen i denne ådal. Disse områder skal beskyttes mod tilgroning for at sikre de oprindelige åbne naturtyper bevares.

17. ANSAGER OG GRINDSTED ÅDALE

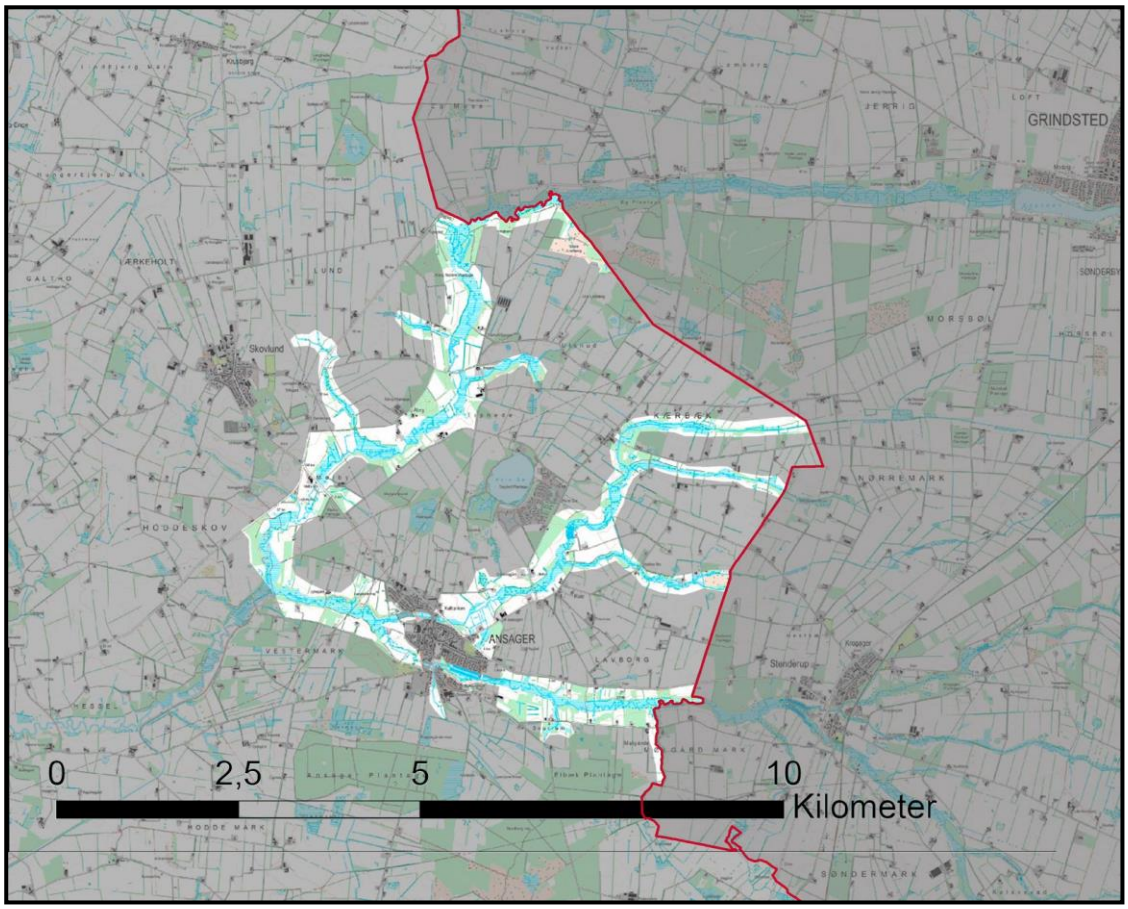

Figur 19-37: Landskabskarakterområde 9 – Ansager og Grindsted Ådale. Landskabskarakterområdet fortsætter udover kommunegrænsen mod øst.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Ansager Å og Grindsted Å mødes, hvor Varde Å begynder. Grindsted Å strækker sig ind over kommunegrænsen fra nordvest og Ansager Å fra vest. De er begge mindre ådale, men med naturligt slyngede og meget vandrige åløb. Ekstensiv drift er den dominerende arealanvendelse og de jævne dalsider har et rigt og varieret naturindhold. Flere steder er dalbunden groet til med pilekrat. Tætte bevoksninger afgrænser ådalene mod tilstødende landskaber. Langs Ansager Å er landskabet mere varieret med større lukkede bevoksninger og mindre trægrupper langs vandløbet. Åen gennemløber Ansager By og er opstemmet ved dambruget i byen. Grindsted Ådal har en mere åben karakter og flere steder ligger store landbrug tæt ud til ådalen.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Ligesom de øvrige dallandskaber er de særlige visuelle oplevelsesmuligheder knyttet til oplevelsen af det samlede dallandskab. Særligt vigtigt er de landskabelige sigtelinjer, der findes på langs og tværs af landskaberne. Ansager og Grindsted Ådales relativt urørte og intakte karakter samt den landskabelige sammenhæng med Varde Ådal vurderes samlet at være en særlig visuel oplevelsesmulighed.

Tilstandsvurdering

Tilstanden vurderes at være middel.

Landskabskarakteren vurderes at være intakt i forhold til dens oprindelse og de karaktergivende landskabselementer vurderes at være i vedligeholdelsesmæssig god stand. Dog sløres oplevelsen af landskabskarakteren flere steder af tilgroning langs vandløbet.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Ligesom de øvrige dallandskaber er Ansager og Grindsted Å sårbare overfor udvikling, der forstyrrer eller på anden måde bryder oplevelsen af det store sammenhængende halvkulturlandskab. Særligt sårbart er området omkring Ansager by, hvor der er både rekreative og udviklingsmæssige interesser, men også de nærliggende husdyrbrug i Grindsted Ådal kan medføre en udvikling, der præger landskaberne negativt.

Udviklingspotentiale

Skal bevares, beskyttes og styrkes som sammenhængende halvkulturlandskaber. Dog indeholder landskabet stort potentiale for udvikling af rekreative naturoplevelser.

Figur 19-38: Grindsted Å. Det vandrige åløb slynger sig igennem små naturområder og åbne marker på dalsiderne.

9. SNEUM ÅDAL

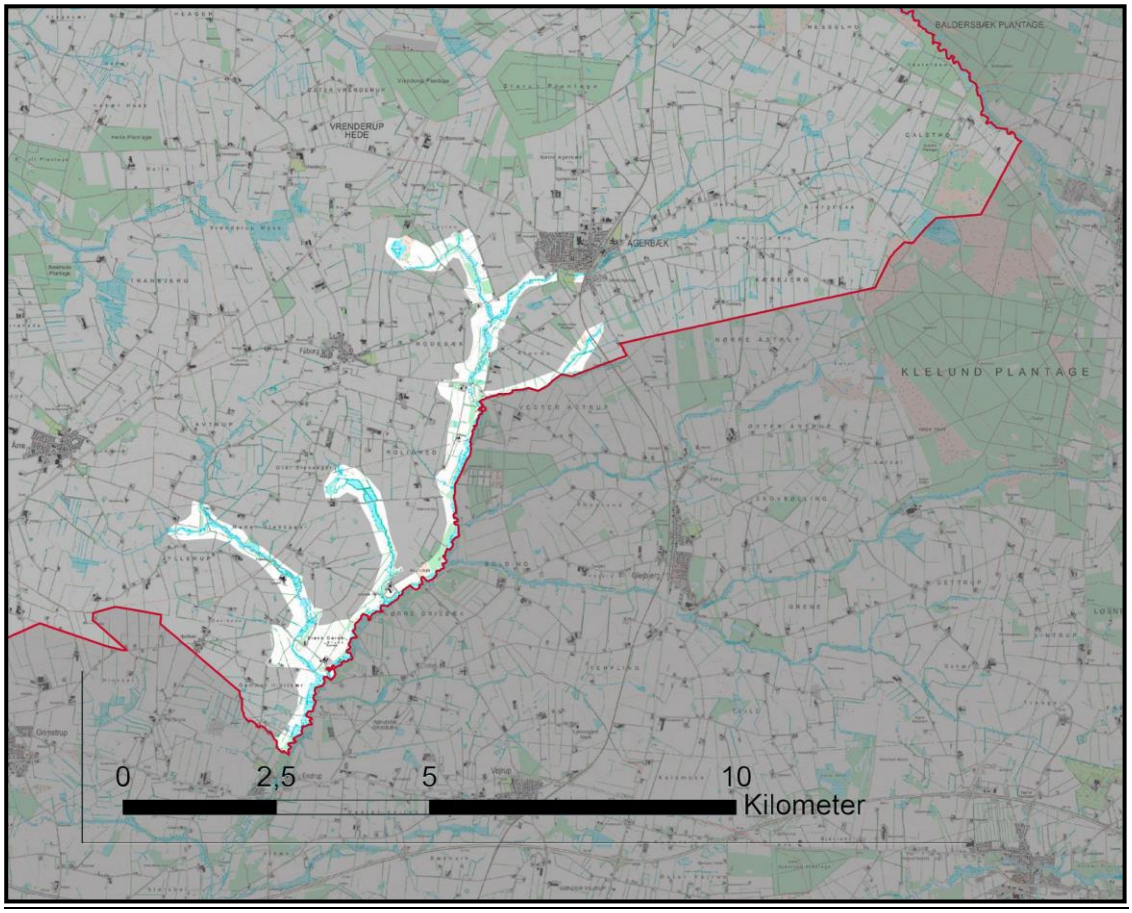

Figur 19-39: Landskabskarakterområde 9 – Sneum Ådal. Landskabskarakterområdet fortsætter udover kommunegrænsen mod syd og øst.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Sneum Å er et lille, men vidtforgrenet å-system i det sydøstlige hjørne af Varde Kommune. Åen løber fra Vejen Kommune i øst, langs kommunegrænsen mellem Varde, Esbjerg og Vejen Kommuner, før den fortsætter videre ind i Esbjerg Kommune. I Varde Kommune suppleres vandløbet af tre mindre tilløb fra vest. Landskabet er særligt karakteriseret af et åbent dallandskab i lille skala med spredte græsningsområder, naturarealer og småskove på de smalle dalsider. Særligt i den sydlige del af karakterområdet er vandløbet naturligt slynget og vandrigt. En større del af dalbunden er præget af tilgroning med pilekrat. Langs ådalen findes større plantage- og naturområder og en del større husdyrbrug, hvoraf enkelte ligger meget tæt ud til ådalen. I den nordlige del findes resterne af en tidligere vandmølle, som har virket ved åen og med tiden er tre dambrug etableret langs det lille vandløb.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Ligesom de øvrige dallandskaber er de særlige visuelle oplevelsesmuligheder knyttet til oplevelsen af det samlede dallandskab. Særligt vigtigt er de landskabelige sigtelinjer, der findes på langs og tværs af landskaberne. Dallandskabet i Sneum Ådal ligger godt gemt i landskabet, men rummer små oplevelsesrige naturperler.

Tilstandsvurdering

Landskabskarakteren tilstand vurderes at være dårlig til middel. De åbne enge præges af tilgroning og de tæt liggende store landbrug opleves som forstyrrende i halvkulturlandskabet.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Ligesom i øvrige dallandskaber er Sneum Å sårbar overfor udvikling, der forstyrrer eller på anden måde bryder oplevelsen af det store sammenhængende halvkulturlandskab. Da landskabet flere steder har en meget åben karakter, er landskabskarakteren særligt sårbar overfor udvikling af de nærliggende husdyrbrug.

Udviklingspotentiale

Landskabet ligger meget isoleret med kun få tværgående vejanlæg. Der kunne etableres en bedre formidling af landskabet via for eksempel trampespor langs vandløbet.

Figur 19-40: Tilløb til Sneum Å. Karakteristisk dalterræn med mosaikstruktur af åbne græsningsenge og natur samt varierende bevoksninger langs vandløbet, der afgrænser mod tilstødende landskaber.

3. LYDUM ÅDAL

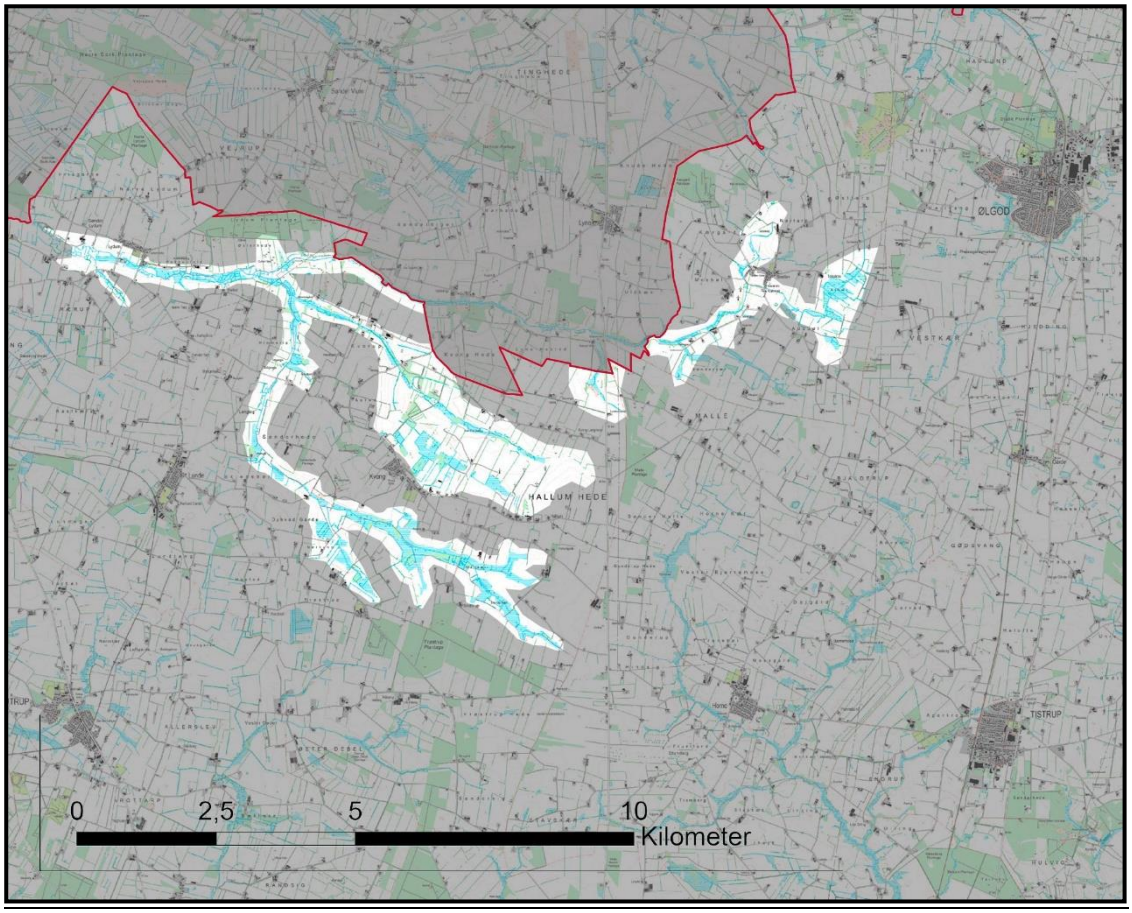

Figur 19-41: Landskabskarakterområde 3 – Lydum Ådal. Landskabskarakterområdet fortsætter udover kommunegrænsen mod nord.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Lydum Ådal er en af de mindre ådale i Varde Kommune og i modsætning til Varde Å systemet, munder Lydum Å ud i Ringkøbing Fjord. Landskabet er særligt karakteriseret ved et meget åbent dallandskab i mellemstor skala og stor visuel sammenhæng med omgivende landbrugslandskaber. Dalsiderne er jævne og intensivt dyrkede til åbrinken i størstedelen af området. Lydum Å er reguleret kraftigt og de oprindelige slyngninger er kun delvist bevaret på den midterste del af åstrækningen. Fugtige områder langs åløbet er tilgroet med pil. Ved Lydum by findes et bevaringsværdigt kulturmiljø, der rummer en karakteristisk bymæssig bebyggelse på kanten til ådalen, middelalderkirke og en tidligere vandmølle, Lydum Vandmølle. Kulturmiljøet er beliggende i bunden af dallandskabet og er en central del af landskabsoplevelsen fra den sydlige del af området.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Dallandskabet vurderes at rumme visuelle oplevelsesmuligheder af lokal værdi. De kulturhistoriske træk ved Lydum er meget velbevarede og intakte. Særligt Lydum Vandmølle/Elværk, der er centralt placeret i landskabet. Desuden vidner møllens historiske samspil med gårdene og de åbne engarealer i ådalen samt samspillet med kirken og byudviklingen langs den nordlige dalside om vandmøllens vitale betydning for lokalområdet og landskabsudviklingen.

Tilstandsvurdering

Tilstanden vurderes at være dårlig-middel. De karaktergivende elementer er en tydelig del af landskabet, men særligt det regulerede åløb gør, at oplevelsen af åen sløres markant.

Figur 19-42: Kig til Lydum by mod nord. Kirken på toppen af dalsiden og vandkraftværket i forgrunden har haft stor betydning for landskabsudviklingen i ådalen. Det ses tydeligt på billedet, hvordan indkigget til kirken hindres af beplantningen.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Landskabets meget åbne karakter gør det sårbart overfor påvirkninger udefra, som for eksempel udvidelse af de husdyrbrug, som er beliggende på overgangen til ådalen. Denne sårbarhed er særligt knyttet til landskaberne, som er i landskabelige sammenhæng med Lydum by og kulturmiljøet. Årsagen er, at kulturmiljøet rummer nogle af de største nuværende landskabskvaliteter i dette landskabskarakterområde.

Udviklingspotentiale

Lydum Ådal rummer et stort udviklingspotentiale. Dels rummer landskabet en spændende landskabsfortælling, dels besidder området et stort rekreativt potentiale på grund af den landskabelige sammenhæng med Ringkøbing Fjord, marsklandskaberne nord for Nørre Nebel og det øvrige kystlandskaber mod vest.

Men det kræver, at det samlede landskab og oplevelsesværdien styrkes markant. De karaktergivende landskabstræk bør tydeliggøres, så Lydum Ådal fremstår som et selvstændigt landskab, der adskiller sig fra det omgivende landbrugslandskab. Navnlig bør overvejes at genoprette det regulerede åløb for at genskabe det oprindelige dallandskab. Etablering af områder med ekstensiv drift og en mere varieret og karakteristisk bevoksningsstruktur vil desuden styrke områdernes samlede oplevelsesværdi og understøtte den kulturhistoriske fortælling i landskabet.

Den landskabelige oplevelse af kulturmiljøet ved Lydum Kirke vil desuden kunne styrkes betydeligt ved at afvikle den del af beplantningen, der i dag skjuler kirken i landskabet. Derved vil kirken, der er et betydeligt kulturhistorisk element og traditionsmæssigt et vigtigt landskabeligt orienteringspunkt, fremhæves som en større del af landskabsoplevelsen.

Figur 19-43: Det bevaringsværdige kulturmiljø, Lydum vandmølle/elværk i bunden af ådalen.

KYSTLANDSKABER – LANDSKABSANALYSE OG -VURDERING

LANDSKABSKARAKTERBESKRIVELSE

Kystlandskaber domineres af den kystnære beliggenhed. Her er sandet jordbund og alt er påvirket af den kraftige vestenvind. Her findes de store vidtstrakte heder og de høje klitter. I kystbaglandet er området påvirket af højt grundvand eller af tidevand, som har gjort, at der findes mange afvandingsgrøfter for at kunne dyrke jorden til ekstensivt landbrug.

Geologi

Grundliggende er kystlandskaberne opbygget af flyvesand, maritimt sand og ler. Flere steder består landskabets jordarter (fortrinsvis glaciale –istid og postglaciale- efter istid) af ferskvandsdannelser, marsk, strandvolde og mindre områder bestående af smeltevandssand og -grus. Flere steder har beplantning gjort, at der er dannet et mere eller mindre tykt muldlag ovenpå de tidligere aflejringer og i lavbundsområder findes humusrigholdige ferskvandsaflejringer, som er transporteret fra højere beliggende arealer.

Geologi - Kysten

Kyststrækningen syd for Nymindegab ned til Blåvandshuk er under generel fremrykning, idet en stor del af det eroderede materiale – hvoraf i øvrigt en del i dag også består af eroderet fodringsmateriale fra den centrale del af vestkysten - transporteres ned til denne strækning og aflejres på strand og havbund. Mellem Filsø og Vesterhavet er der opbygget et maritimt forland, og i den nordlige del af Filsø ses grusstrandvolde, der stammer fra tiden før søen blev afspærret.

Formmæssigt er kysten i særklasse på grund af revlesystemet Horns Rev (dimensionsmæssigt antageligt blandt de største af sin art), den brede sandstrand og ikke mindst den tilgrænsende klitzone med imponerende forklitter og bagvedliggende klithede.

Horns Rev med landingspunktet Blåvandshuk er orienteret øst-vestgående. Den ydre del af revet omfatter en række grunde med vanddybder på mindre end ti meter. Grundene ligger på randen af en stor banke dannet af sand og ral, der er ført ind fra Nordsøen over de sidste 8000 år. Det indre Horns Rev er et akkumulationsflak af Holecænt (11.700 år siden) marint sand, der stadig vokser vestpå. Flakket hviler fortrinsvis på Eem-havets aflejringer (mellem istid, 115.000 år siden). Horns Rev virker som en naturlig høfde, der danner læ for Vadehavet i forhold til påvirkninger fra Vesterhavet.

Blåvandshuk er det sydligste ankerpunkt for den danske Nordsøkyst. Det understøtter kysten mod nord, der forløber i en blød udlignet bue indtil det følgende ankerpunkt ved Nørre Lyngvig Fyr. Sydover udgår Skallingen fra Blåvandshuk. Kystlandskabet nord for Blåvandshuk er en storstilet, klitforstærket strandvoldsslette.

Den jyske vestkyst syd for Blåvandshuk er væsentligt påvirket af tidevandet (tidevandsstørrelse 1,5-1,9 meter).

Foran kysten findes en række barriereøer herunder Skallingen. Barriereøerne er dannet i postglacial tid (efter sidste istid - Weichsel som sluttede for 11.700 år siden) i takt med den relative havspejlstigning, og landskabet er dermed unikt på grund af sin høj-dynamiske karakter, hvor formændringerne har været overordentlig hurtige set i en geologisk målestok.

Inden for barrieren findes Vadehavet udviklet med alle sine formelementer: vader, dyb, højsander og forlandsmarsk, der ligeledes er forholdsvis uberørte. Udløbet af Varde Å er den eneste naturlige flodmunding i det nordvesteuropæiske Vadehav.

Arealanvendelse

Kystlandskaberne byder ikke på en overordnet arealanvendelse. Store dele af kystlandskaberne er bevaret som sammenhængende natur (klitter, skov/plantage og hede), hvilket nok er det mest karakteristiske ved dette landskab.

I tilknytning til kystlandskaberne findes flere større og mindre områder indeholdende bebyggelser som sommerhusområder og gamle fiskerbyer som f.eks. Nymindegab, Henne, Blåvand og Ho, som er vokset i størrelse i forbindelse med sommerhusbyggeri og andre turismefaciliteter, der er relateret til området.

Bærende landskabsstrukturer og – elementer

De bærende strukturer og elementer udgøres af:

- Store plantager/skovarealer.
- Store og udstrakte klitområder.
- Drænet marsklandskab omdannet til ekstensivt landbrug.
- Afgrænsede læhegnsbeplantninger.
- Indlandssøer og tidl. fjordlandskab.
- Punktstruktur af større solitære beliggende landbrug.

Øvrige landskabselementer

Spredt i kystlandskaberne findes en række forskellige landskabselementer, som sommerhuse, mindre husmandssteder, bunkers, der er kendetegnet ved, at de ikke danner en sammenhængende eller gennemgående struktur i det samlede landskab. De er generelt ikke dominerende i landskabet.

Udviklingstendenser

Spredt i kystlandskaberne anlægges nye bygningstyper med anderledes byggestil og materialevalg.

Bygningstyperne bryder med den oprindelige bebyggelsesstruktur i kystlandskabet. Nyere bygningstyper er ofte identiske med bygninger, der forbindes med nyere parcelhuskvarterer og er ikke tro mod de kulturmiljøer, de ønskes opført i. Derfor er de en markant kontrast til det kystnære præg, og skaber spredt uønsket urbanisering af landskabet.

Der er en øget tendens til at ville opføre private energiproducerende anlæg som eksempelvis hustandsvindmøller og solfanger-/solcelleanlæg. Disse nye tekniske installationer i landskabet risikerer at give området en ny karakter og sløre en fortsat positiv landskabsoplevelse. Det er en tendens, som nøje skal opvejes med det omkringliggende landskabs herlighedsværdi.

Overordnet sårbarhedsvurdering

Tilstanden og det æstetiske udtryk i de kystrelaterede strukturer har en fundamental betydning for oplevelsen af kystlandskaberne. De bærende strukturer bør derfor bevares som en tydelig del af landskabsoplevelsen og være i god vedligeholdelsesmæssig tilstand.

En øget udvikling/urbanisering i kystlandskabet skaber store forandringer og flere steder risikeres det at sløre de oprindelige karakteristiske landskabstræk. Derfor er kystlandskaberne og eksisterende strukturer sårbare overfor udviklingstendenser, der gør landskabsoplevelsen mere diffus og tilfældig.

Udviklingspotentiale

Kystlandskabet er den landskabstype, der er mest sårbar overfor udvikling. Det er særligt vigtigt, at de bærende landskabsstrukturer i kystlandskaberne forbliver i god vedligeholdelsesmæssig stand.

Der er dog potentiale til at udvikle flere turismefaciliteter i kystlandskabet dog baseret på, at de tilpasses det unikke omkringliggende kystlandskab og ikke skaber en negativ oplevelse af landskabet.

Figur 19-44: Henne Mølle Ås udløb i Vesterhavet. Badehotellet i midten af billedet er smukt tilpasset det omkringliggende landskab.

1. SKALLINGEN MARSK- OG KLITLANDSKAB

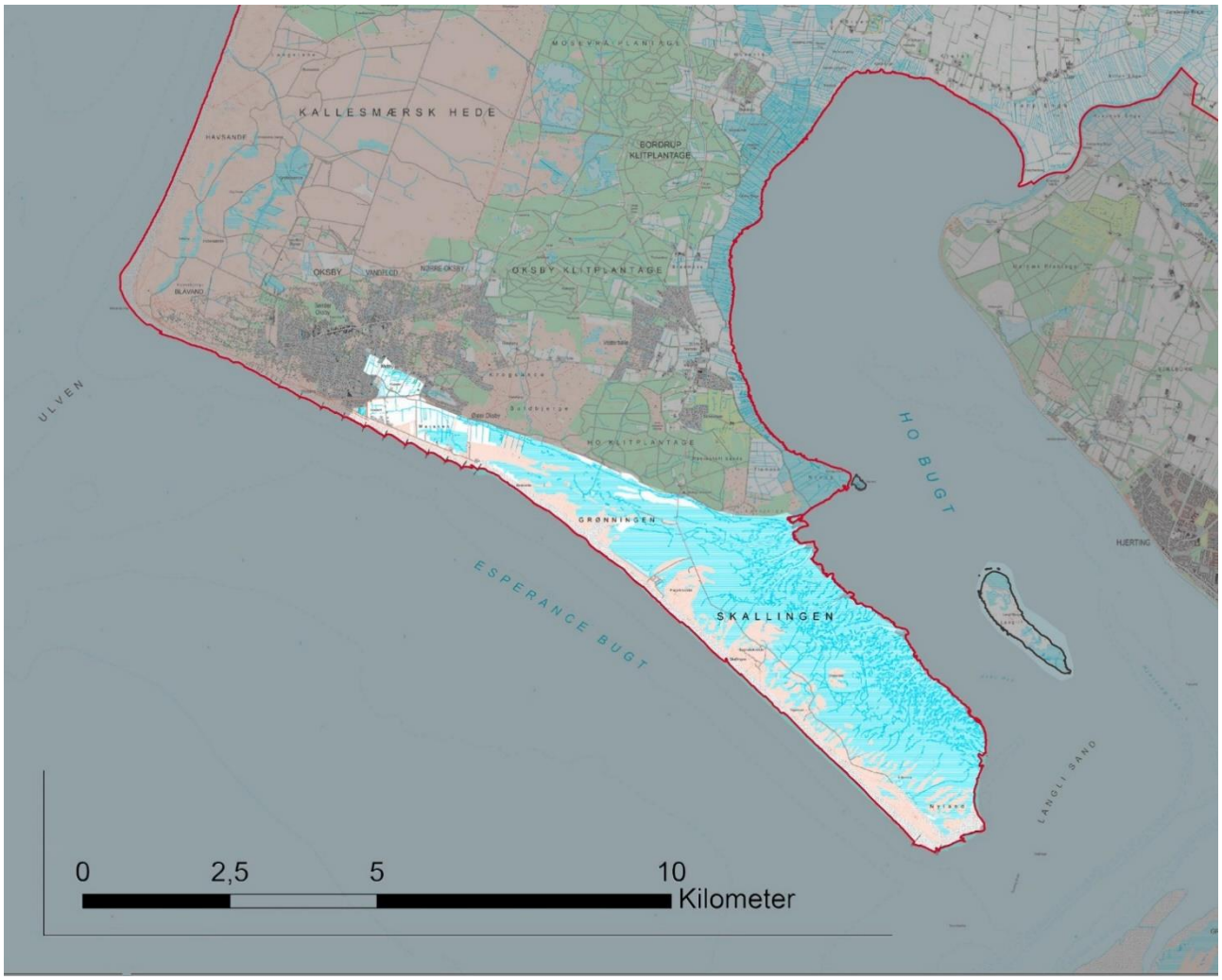

Figur 19-45: Landskabskarakterområde 1 Skallingen marsk- og klitlandskab.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Landskabskarakterområdet Skallingen syd for Blåvandshuk er først og fremmest præget af store sammenhængende og uforstyrrede marsk-, klit- og strandlandskaber på halvøen omgivet af havet mod øst, syd og vest. På marsken og på stranden fremstår landskabet helt fladt.

Skallingen besøges kun af få turister. Specielt den sydlige spids er meget lidt besøgt, hvorfor landskabsindtrykket er helt uforstyrret. Karaktergivende er endvidere den vide udsigt over Vesterhavet fra stranden og klitterne samt udsigten fra klitterne over den flade marsk til Ho Klitplantages markante skovrand og Ho Bugt. Karakterområdet fremstår som et ungt, stærkt naturpræget og dynamisk landskab, hvor området er overladt til naturens egen dynamik. Stranden med den eroderede klitfront såvel som marskens naturlige lo-systemer rummer i sig selv et ganske særligt oplevelsesindhold.

Hele området fremstår oplevelsesrigt pga. dets størrelse, dets uforstyrrethed samt det øde og oprindelige præg.

Mod nord, ved Ho Plantage, ligger Sønderside, hvor man kan opleve den gamle kystlinje som et spring i terrænet.

Skallingen, der blot er 400 år gammel, opfører sig i dag som en transgressiv barriereø, som er resultatet af den kombinerede virkning af havspejlsstigningen og et underskud i den langsgående sedimenttransport, da sedimentet, der kommer fra nord, i dag aflejres på Ulven ud for Blåvandshuk og derfor ikke når Skallingen.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

De særlige visuelle oplevelser i dette karakterområdet er knyttet til det upåvirkede landskab og den tilhørende flora.

Når marsken får lov at udvikle sig uden menneskets indgriben, dannes et naturligt dræningssystem af loer. De kan tydeligt ses i marsken på Skallingen, når de eroderer sig gennem det nydannede land i et forgrenet net af små, bugtede tidevandsrender.

Store dele af Skallingen er således præget af den dynamik, talrige oversvømmelser giver, og det er kun helt undtagelsesvis, at et træ får rodfæste på Skallingen. Derfor er der også knyttet en særlig flora til dette landskab. Marehalm og hjælme dominerer i klitterne. På strandengene ses den såkaldte Skalling-lyng - nemlig urten tætblomstret hindebæger og den ellers sjældne dværgbusk, stilkløs kilebæger. De grønne klitter er bevokset med rød svingel, smalbladet timian og gul snerre. Ellers byder Skallingen typisk på annelgræs, kveller, strandasters og strandmalurt.

Tilstandsvurdering

Skallingen er med dens unikke naturoplevelser i en meget god tilstand, som vurderes at være i international interesse. Skallingen er i forandring, da den er påvirket af hav og vind. Dette er medvirkende til, at man kan følge landskabets naturlige og dynamiske transformation, hvorfor der ikke bør ske en indsats imod dette.

Området er næsten uden bebyggelse, bortset fra enkelte sommerhuse og enkelte fritliggende småhuse, hvoraf et bruges til infocenter. Den gamle redningsstation anvendes som madpakkehus.

På Skallingen er der kun én mindre vej, som går forbi Højeknolde, Svenskeknolde og Olieknolde. Vejen er anlagt som betonvej af tyskerne under Anden Verdenskrig og ender ca. 3,5 km før spidsen af halvøen.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Området vil være særdeles sårbart for ny bebyggelse eller opførelse af tekniske anlæg. Udviklingen på Skallingen bør gå mod en tilbageførelse til den oprindelige natur.

Konkrete udviklingspotentialer

Eventuelle nye bygninger og tekniske anlæg til f.eks. turistfremmende faciliteter bør begrænses mest muligt. Der bør ikke opføres noget, der kan skæmme den visuelle oplevelse af dette unikke landskab. Der skal bestræbes på, at landskabet i dette område, skal have de bedste betingelser for at udvikle sig naturligt.

Figur 19-46: De karakteristiske loer på Skallingen udtrykker på smukkeste vis den unikke dynamiske natur der her findes.

2. NYMINDEGAB KLITLANDSKAB

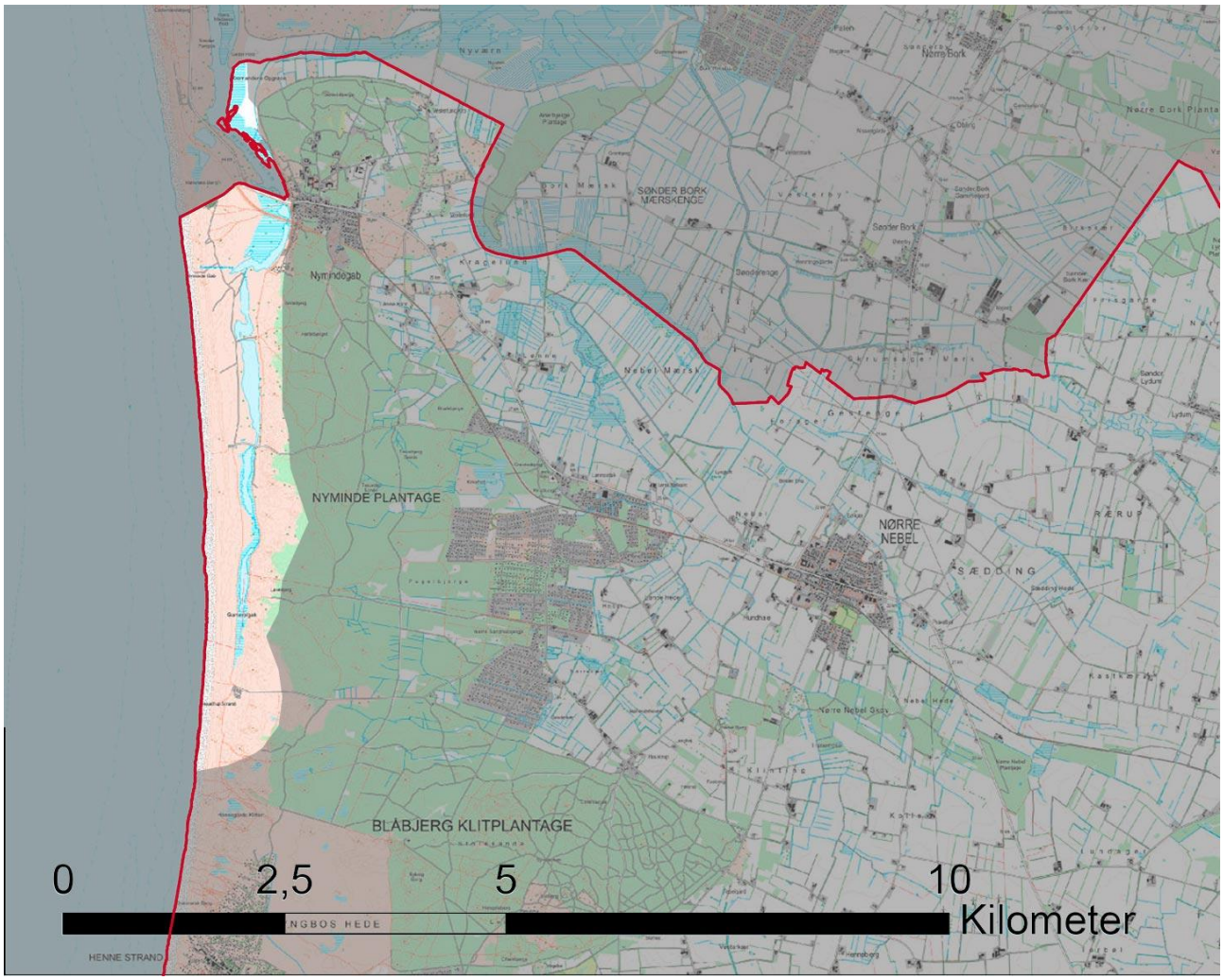

Figur 19-47: Landskabskarakterområde 2 Nymindegab Klitlandskab.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Landskabet er særligt karakteriseret ved klitlandskabet ved Vesterhavet og den tidligere fjord Gammel Gab samt klitlandskabet igen mod øst.

Terrænet er stærkt kuperet i klitlandskabet på begge sider af den gamle fjord. Mellem klitterne er der ved den gamle fjord et større hedelandskab. Her er ingen tekniske anlæg, der virker forstyrrende for oplevelsen af landskabet. De meget lange kig i landskabet er helt unikke, og man oplever det vestjyske kystlandskab i stor skala.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Området rummer meget store visuelle oplevelsesmuligheder af national betydning. Området indeholder desuden enkelte kulturhistoriske landskabselementer som bunkers fra 2. Verdenskrig med lokal betydning. Området må betegnes som en af de helt store landskabsoplevelser ved den danske vestkyst.

Figur 19-48: Gabet, der er beliggende mellem den gamle og nye kystlinje ved Nymindegab.

Tilstandsvurdering

Landskabet vurderes at være i en særdeles høj tilstand. Vurderingen er baseret på det forhold, at stort set alle de oprindelige landskabsstrukturer er bevaret som en tydelig, dominerende og intakt del af landskabsoplevelsen. Derfor er landskabskarakterens oprindelse og udviklingsmæssige historie bevaret som en intakt og meget tydelig del af landskabsoplevelsen i dag. Gennem området skærer den tidligere jernbanestrækning. Tracéet ligger højere i terrænet, men opleves ikke som et forstyrrende element i landskabet.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Udviklingstendensen er, at området stadig fremover vil være præget af de høje naturoplevelser, og at der stadig vil være en målrettet indsats for at bevare de unikke landskabstræk.

Tendensen til at skabe faciliteter til turister/besøgende er også til stede ved Nymindegab. Området er særdeles sårbart for tekniske anlæg og bebyggelse generelt, der ikke er tilpasset landskabet, for at sikre den fortsatte positive landskabsoplevelse.

Konkrete udviklingspotentialer

Oplevelsen af de unikke landskabstræk kunne med fordel styrkes via en nøje udarbejdet plan for en øget tilgængelighed evt. en sti eller boardwalk i fjordområdet. En sådan vil sikre, at den omkringliggende natur ikke lider overlast og vil kunne udvikle sig optimalt uden forstyrrelser. Det er dog afgørende, at en sådanne installationer vil være indpasset i omgivelserne og ikke spolere de landskabelige visuelle indtryk af området.

Landskabet skal i dette område have de bedste betingelser for at udvikle sig naturligt.

Figur 19-49: Klitterne ved Nymindegab udgør et dramatisk landskab formet af vind og hav.

4. OKSBØL MARSKLANDSKAB

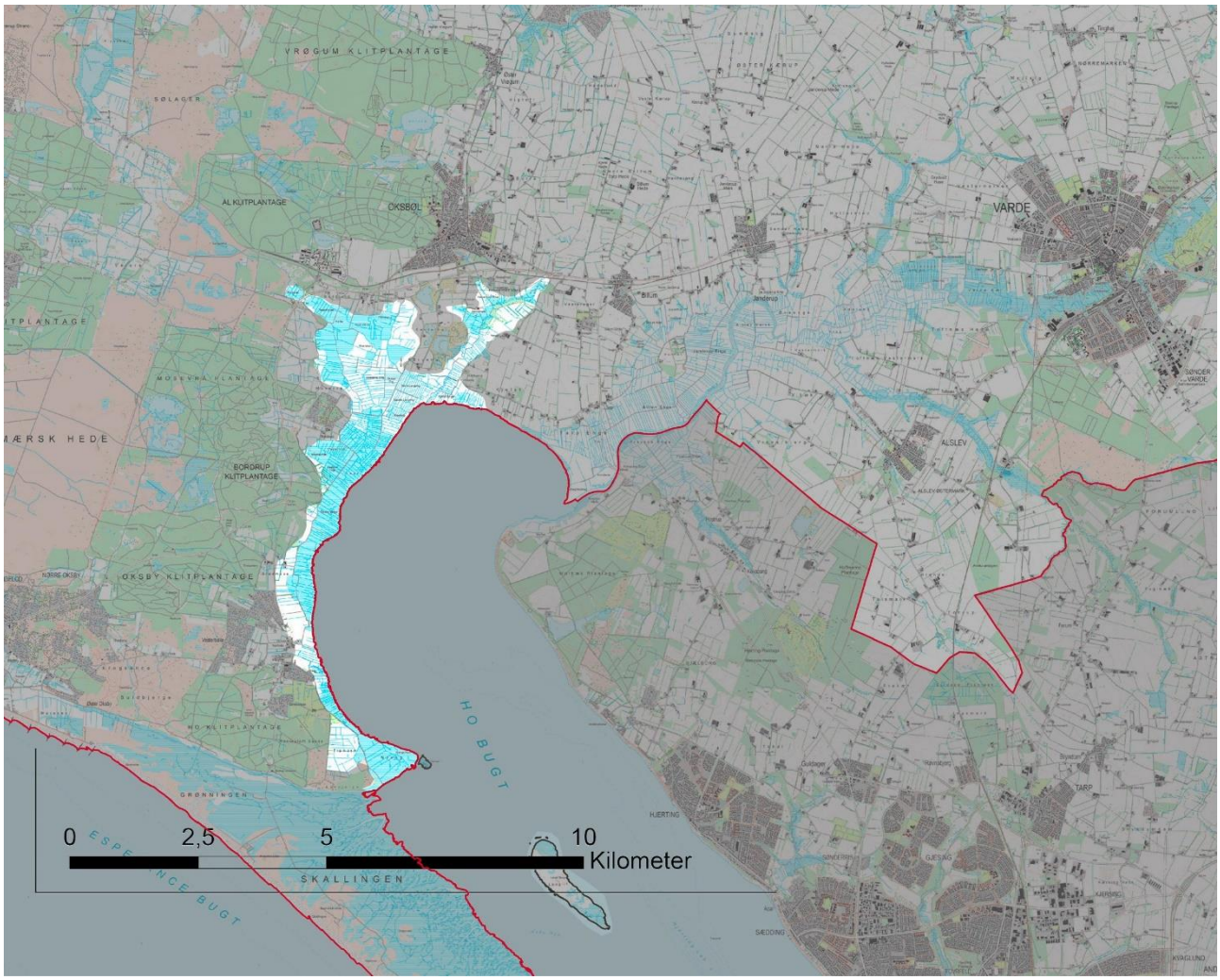

Figur 19-50: Landskabskarakterområde 4 Oksbøl Marsklandskab.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Området består af et langstrakt område af uinddiget marsk samt en mindre bræmme af afgræsset fladt klitlandskab langs den vestlige side af Ho Bugt. Afgrænsningen af området udgøres hovedsageligt af Ho Bugt i øst og syd, Varde Bakkeø i nord og klitlandskab med plantager og sommerhusområder i vest. Marsken er karakteriseret ved at være uinddiget, langstrakt (ca. 10 km lang), åben og flad. Karaktergivende er endvidere de smalle indgrøftede og afgræssede markparceller, det regelmæssige net af afvandingsgrøfter samt gennemløbet af åerne Kjelst Bæk og Storbæk. På grund af det flade terræn og den sparsomme træbevoksning, de ganske få tekniske elementer og den generelt sparsomme bebyggelse, fremstår landskabet som et åbent og ensartet rum.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

De særlige visuelle oplevelser i dette karakterområde er knyttet til marskens dynamik og opbygning med dens udsigter, samt at naturværdien er noget ganske særligt for dette område.

Specielt ved udløbene af Kjelst Bæk og Storbæk er landskabsrummet meget åbent på grund af den flade og op til 3 km brede marsk. Her giver vaderne og havet ekstra perspektiv, og er af stor oplevelsesmæssig værdi.

Herfra ses også Varde Bakkeøs markante hævning i terrænet og byen Kjelsts randbebyggelse. Fra bakkeøranden samt fra den flade og åbne marsk generelt, er der en vid udsigt over de langstrakte marskflader og Ho Bugt.

Tilstandsvurdering

Tilstanden af dette landskabsområde vurderes at være god. Karakterområdet fremstår generelt enkelt, uden støj og visuel uro fra tekniske elementer. Områdets karaktergivende elementer giver et tydeligt mønster pga. de afgræssede og uinddigede marskflader med strandeng, havet samt de smalle fenner med et regelmæssigt netværk af grøfter omkring.

De karaktergivende landskabselementer, det regelmæssige net af grøfter, de små markparceller og de afgræssede marskflader er i god fysisk stand. Tilstanden af landskabets visuelle oplevelsesmuligheder er ligeledes god pga. det lysåbne og oprindelige præg.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

For at opretholde karakteren af uinddiget marsk i Ho Bugt, er det vigtigt, at landskabet holdes åbent, og at engarealerne afgræsses. For at bevare det vide udsyn bør området holdes frit for tekniske anlæg samt bevoksning i form af træer.

Konkrete udviklingspotentialer

Området skal for fremtiden have lov til at udvikle sig naturligt. Det er vigtigt, at den naturlige afgrænsning mellem den flade marsk og det højere beliggende terræn og Varde Bakkeø bevares. Det betyder, at der, hvor der bliver dannet en skrænt i terrænet, skal denne bevares for at sikre de landskabsmæssige værdier.

5. NØRRE NEBEL MARSKLANDSKAB

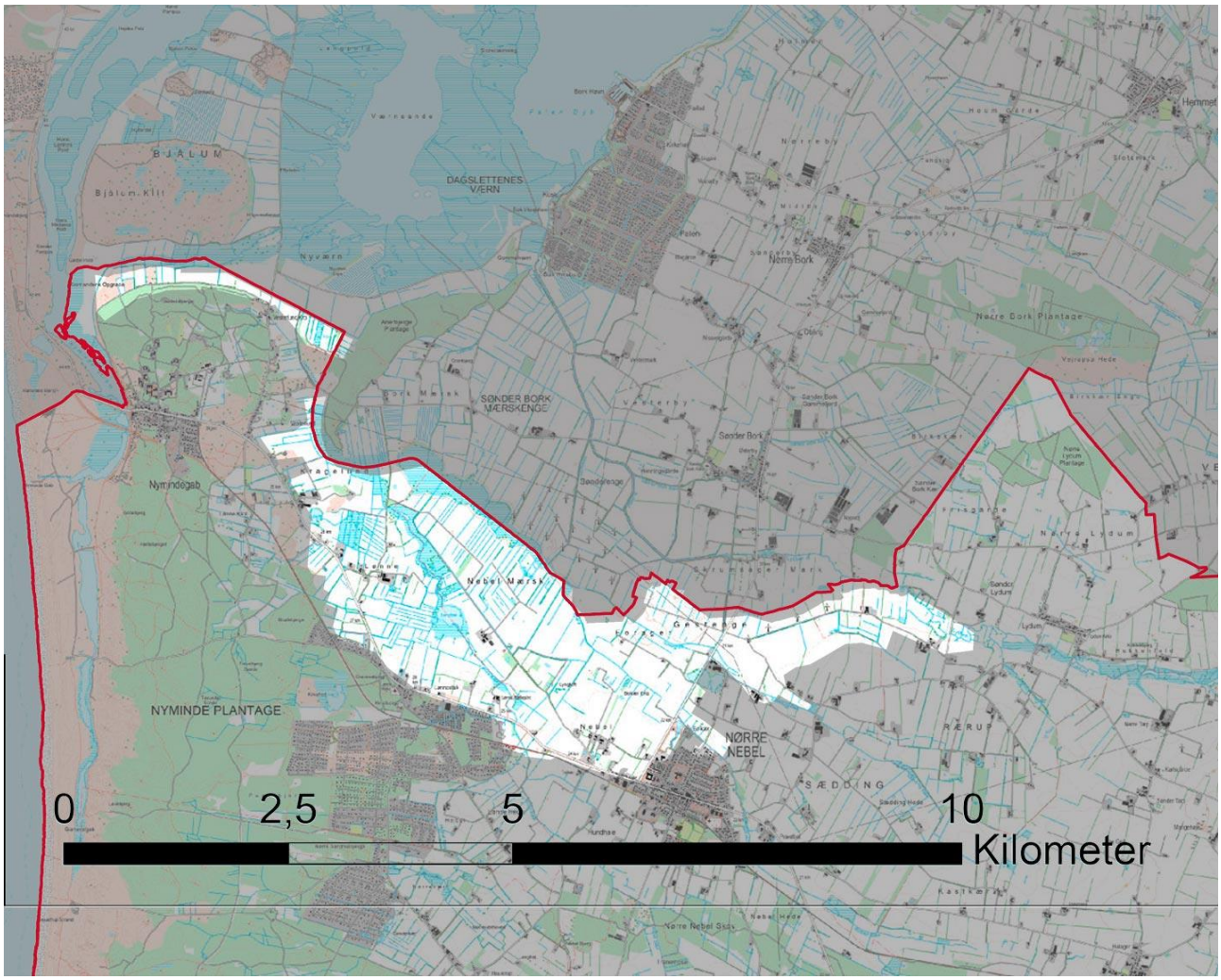

Figur 19-51: Landskabskarakterområde 5 Nørre Nebel Marsklandskab.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Landskabet er særligt karakteriseret ved et enkelt sammensat landbrugslandskab i stor skala med mulighed for lange kig i området og nabokarakterområder. Terrænet er et fladt til let bølget terræn.

Store dele af området er grøftet for at muliggøre driften af ekstensivt landbrug. Dette er sket som følge af det høje grundvandsspejl i området. Spredt i landskabet findes flere landbrug med flere større og mindre tekniske anlæg. Flere af disse er i øjenfaldende.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Det vurderes ikke, at området rummer særlige visuelle oplevelsesmuligheder af national betydning, men området rummer flere kulturhistoriske landskabselementer med lokal betydning. Særligt de mange afvandingsgrøfter vidner om landbrugets kamp mod naturen for at dyrke jorden optimalt.

Der er i dette karakterområde en høj visuel oplevelse med de store kig ud over landskabet.

Tilstandsvurdering

Landskabet vurderes at være i en svag tilstand i forhold til naturen. Vurderingen er baseret på det forhold, at mange af de oprindelige landbrugsstrukturer er brudt ved anlæggelse af afvandingsgrøfter. Grøfterne gennemskærer landskabet. Det oprindelige marskland ses kun meget sporadisk.

Flere læhegn, som er den mest dominerende beplantningsstruktur, er dog bevaret. I området findes mange forstyrrende elementer, som hindrer et fuldstændigt positivt indtryk af landskabet.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Udviklingstendenser og sårbarheder beskrevet i det generelle afsnit er også gældende i landskabskarakterområdet Nørre Nebel Marsklandskab. Landbrugets indtog med tilhørende moderne teknologi har gjort, at området har mistet sit oprindelige marskpræg. De oprindelige læhegnsstrukturer er flere steder fragmenterede og præges ofte af meget hårdhændet pleje uden større æstetiske overvejelser. Nye læhegn etableres næsten ensidigt som fler-rækkede læhegn, hvilket skaber et noget ensformigt landskab. Visuelt oplever man en række høje vindmøller fra et område beliggende mod nord i Ringkøbing-Skjern Kommune. Visuelt vil disse opleves dominerende lokalt og kunne ses på større afstande, men vingerne har en rolig omdrejningshastighed, hvilket gør, at de opleves mindre forstyrrende, rent visuelt. Området vurderes til at være sårbart overfor yderligere indgriben i de naturlige forhold i området. Især de sidste rester af søer og vandhuller og andre arealer, som endnu ikke er drænet. Der er dog allerede sket en meget hårdhændet indgriben i de naturlige forhold, hvilket er en udvikling, der må forventes at ville fortsætte.

Konkrete udviklingspotentialer

De eksisterende beplantningsstrukturer vil med fordel kunne styrkes ved genetablering og ved brug af en mere skånsom pleje.

En gendannelse af marsklandskabet flere steder vil skabe bedre vilkår for flora og fauna. Disse ændringer vil give den samlede landskabsoplevelse et markant positivt løft.

Figur 19-52: Afvandingsgrøft i Nørre Nebel Marsklandskab, som afvander de lavtliggende arealer.

6. BLÅBJERG OG KALLESMÆRSK HEDE- OG KLITLANDSKAB

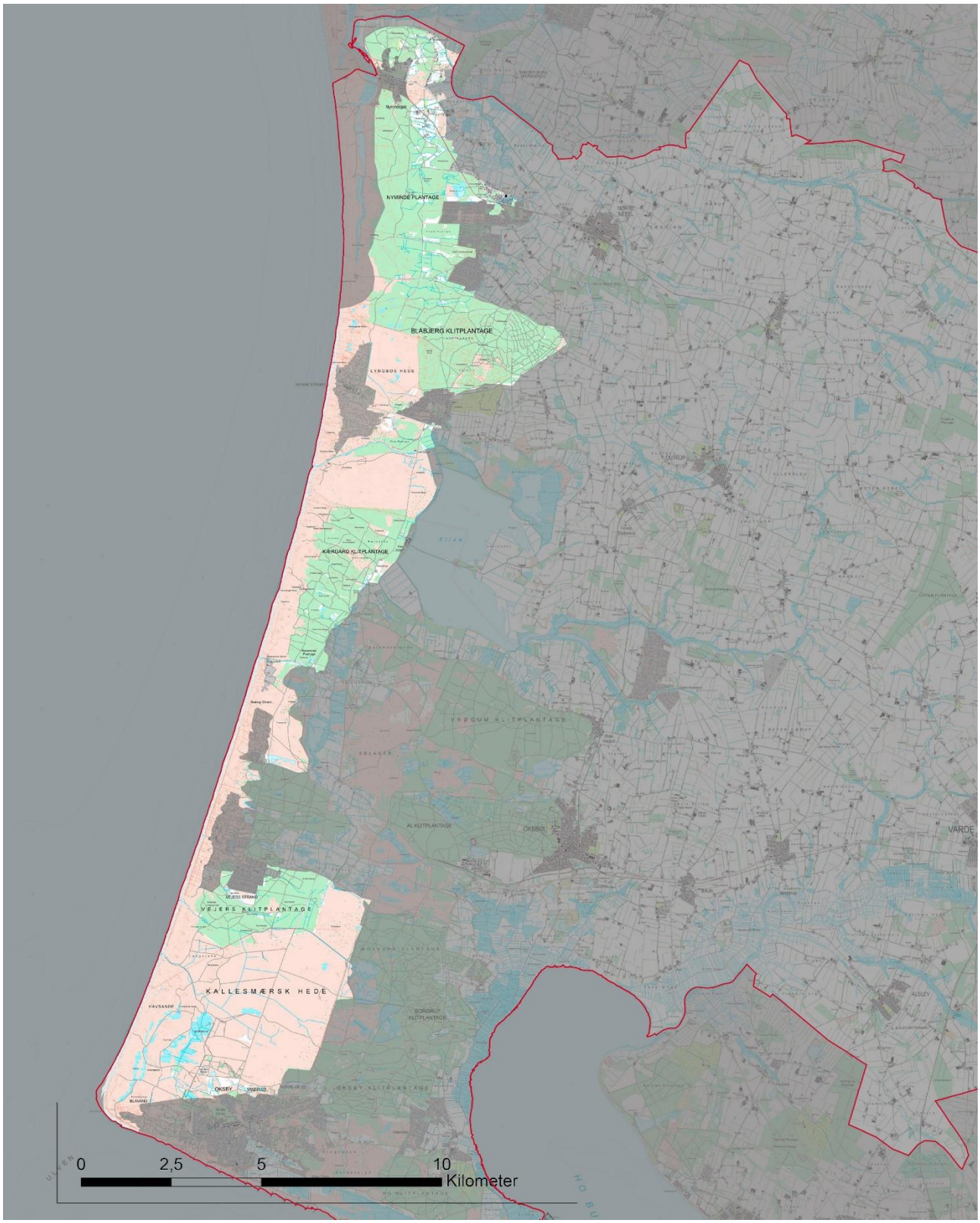

Figur 19-53: Landskabskarakterområde 6 Blåbjerg og Kallesmærsk Hede- og Klitlandskab.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Hele karakterområdet er særligt karakteriseret ved de brede kyster med forstrand og hvide klitter som de meget markante landskabstræk i dette landskabsområde.

Dette større sammenhængende landskab strækker sig fra Nymindegab til Blåvandshuk. Det er det mest kystnære landskab, der findes i Varde Kommune. Landskabet er beliggende helt ud til Vesterhavet mod vest, og mod øst afgrænses området med Blåbjerg Plantage, mod Filsø og mod syd er det afgrænset til Blåvand By. Området bærer præg af sandflugt, og byder på en særdeles spændende natur med klitter, kystskrænter, "bjerge", hede, egekrat og større plantager som Kærgård Klitplantage. Det er i dette landskabsområde, hvor man finder hovedparten af de gamle bunkers i Varde Kommune opført af tyskerne under 2. Verdenskrig som en del af Atlantvolden.

I den sydlige del af området findes Kallesmærsk Hede, beliggende vest for Oksbøl ud til Vesterhavet, som er det største sammenhængende hede-område i Sydvestjylland. Hele hedearealet er Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn, der dækker et samlet areal på 6.030 ha.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Området er i særdeleshed oplevelsesrigt. Vesterhavskysten med de brede strande og store klitter er et yndet udflugtsmål for turister. Det er her muligt at opleve de gamle kystskrænter, men også den varierede natur formet under påvirkningen af Vesterhavet. Naturen er særdeles unik, her får man bl.a. indtrykkene af de store plantager med løvklitterne, som var med til at dæmpe sandflugten. Man får oplevelsen af de store åbne vidder med hede, hvor man kan være heldig at se kronvildt.

Den sydlige del af området – Kallesmærsk Hede - fremstår som en stor flade mellem havklitter i vest og de tidligere vandreklitter i Oksby-Bordrup plantager i Øst. I den nordøstlige og sydøstlige del er terrænet kuperet med lave klitter. I den vestlige del er der en nord-sydgående velbevaret klitrække af indsande bag havklitterne.

Tilstandsvurdering

Landskabet vurderes at være i en god tilstand i forhold til naturen. Vurderingen er baseret på det forhold, at mange af de oprindelige landskabsstrukturer er bevaret. Der findes ikke mange visuelt forstyrrende elementer, som hindrer et positivt indtryk af landskabet. I øvelsesterrænet ved Kallesmærsk Hede ses flere bygninger og installationer i landskabet. Disse har dog en funktion i forhold til de øvelser, som Forsvaret afholder.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Området er sårbart for yderligere bebyggelse af sommerhuse, tekniske anlæg samt andre visuelt forstyrrende elementer.

Forsvarets øvelsesterræn ved Kallesmærsk Hede vil være undtaget for dette, da dette er et af få områder i landet, hvor der kan øves med tunge våben i forbindelse med øvelser. Dette kræver, at der her findes flere bygninger og tekniske installationer, som ikke findes andre steder i de kystnære landskaber.

Konkrete udviklingspotentialer

Udvikling inden for øvelsesterrænet på Kallesmærsk Hede udføres af Forsvaret. Der er mulighed for at udvikle forskellige friluftsfaciliteter i form af ruter til f.eks. mountainbike, vandrestier m.m. i den østlige del. Kysten og klitterne bør friholdes for fremtidigt byggeri. Evt. tilladelser til udvidelse af eksisterende faciliteter bør ske i sammenhæng med det eksisterende byggeri og må ikke fremstå visuelt forstyrrende. Det er vigtigt overordnet set, at dette landskabs særpræg bevares og beskyttes mest muligt.

Figur 19-54: Forstranden med de hvide klitter i baggrunden er indbegrebet af forståelsen af kystlandskabet. Det er nemlig, det mange forbinder med kystlandskabet – men der ligger endnu mere karakteristisk kystlandskab længere inde i landet – bag de hvide klitter.

7. OKSBY VRØGUM HEDE- OG PLANTAGELANDSKAB

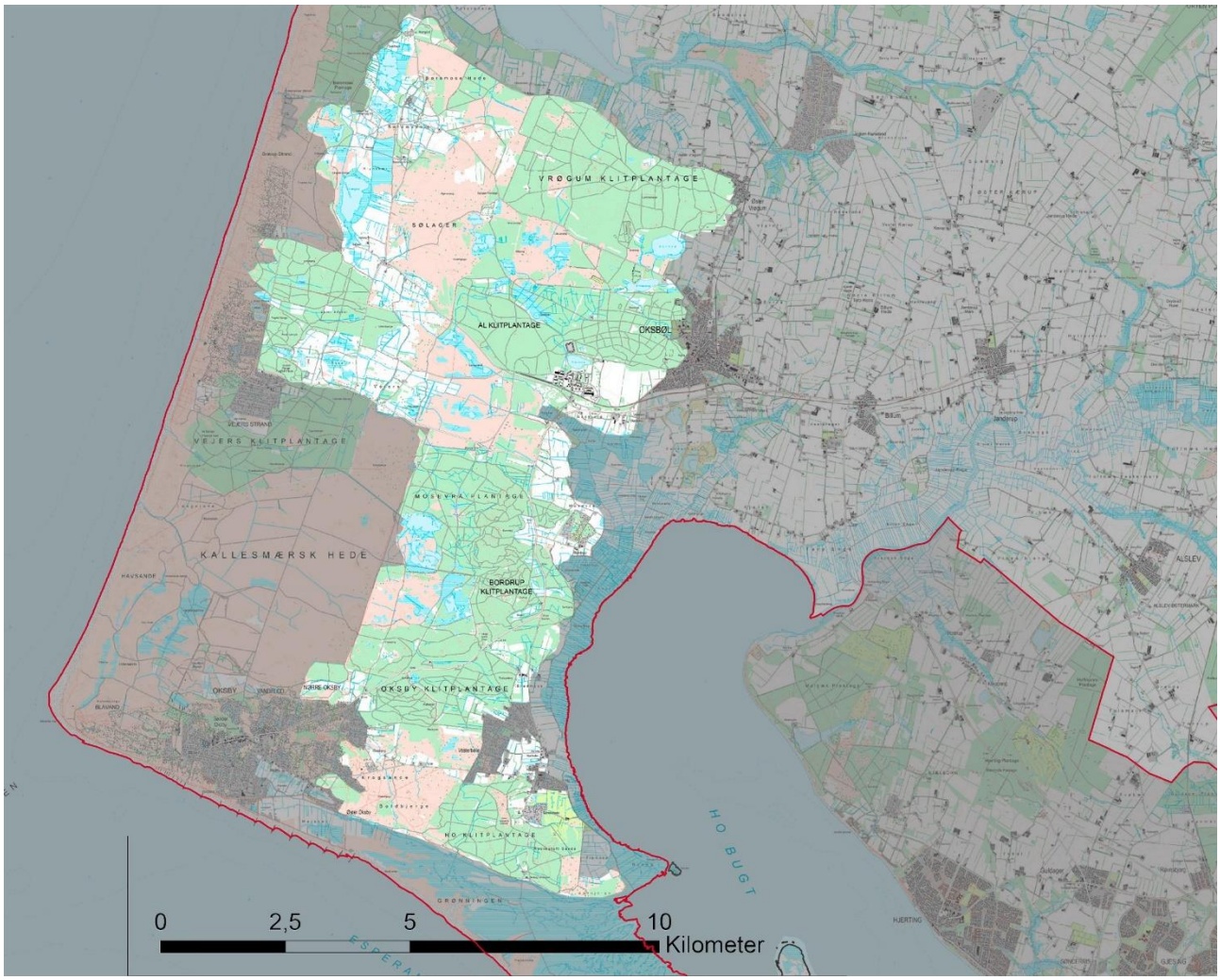

Figur 19-55: Landskabskarakterområde 7 Oksby Vrøgum Hede- og Plantagelandskab.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Dette landskabskarakterområde består af en varieret mosaikstruktur, der består af plantager, klitsøer og hedearealer. I dette karakterområde findes Vrøgum -, Ål -, Bordrup -, Oksby – og Vejers Klitplantager og Mosevrå Plantage.

Mod nord afgrænses området af Filsø, mod øst af byerne Vrøgum og Oksbøl og mod syd Skallingen. Det er et stærkt kuperet landskab, hvor man især i plantagerne finder de højtliggende klitter. Her findes større og mindre klitsøer, som giver et meget varieret flora- og faunaliv. Området er ikke så kulturpåvirket, men man fornemmer de mange afvandingsgrøfter, som er et levn fra man prøvede at afvande lavbundsarealerne mellem plantagerne til ekstensivt landbrug.

Figur 19-56: Mosaikstrukturen mellem skov og hede giver mulighed for et rigt dyreliv og positive oplevelser af naturen.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Områdets visuelle oplevelsesmuligheder er knyttet til oplevelsen af de større plantager, men også de fragmenterede mindre beplantninger adskilt af hedearealer er en særlig visuel oplevelse. Her får man en særlig oplevelse af landskabet, der netop med sin beplantning lader beskueren få lange kig ud i landskabet og dermed opleve dybde i landskabet.

Tilstandsvurdering

Området vurderes naturmæssigt at være i god tilstand. Hede- og klitlandskabet byder her på nogle af de mest fascinerende variationer af landskabsdannelser med store dramatiske højdeforskelle i terrænet. Landskabet her danner grundlag for at opleve en unik flora, som er karakteriseret ved at være hjemmehørende i de danske kystlandskaber. De store plantager er med deres kuperede terræn med til at højne oplevelsen og kvaliteten af dette kystlandskab.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Området har med de unikke terrænforskelle og mosaikstrukturer en stor tiltrækning på bl.a. diverse friluftsaktiviteter som eksempelvis mountainbike - og løberuter. Det er vigtigt, at faciliteterne hertil indpasses i omgivelserne således, at oplevelsen af den rige natur her ikke spoleres visuelt med fremmedelementer.

Karakterområdet er særdeles sårbart for placering af tekniske anlæg samt bebyggelse. Områder beliggende op til bymæssig bebyggelse er ekstra sårbare for urbanisering. Det er vigtigt, at der her er særlig bevågenhed på natur- og landskabsbeskyttelse.

Konkrete udviklingspotentialer

De eksisterende beplantningsstrukturer bør opretholdes.

Området har potentiale til at rumme flere faciliteter til turister, som ønsker at opleve naturen ved karakterområdet. Sådanne anlæg bør være mindre i skala og vil skulle indpasses i naturen, så de ikke forstyrrer - men supplerer naturoplevelsen.

Figur 19-57: Hede med fragmenter af tidligere læbælte. Bagerst ses klitterne.

8. FILSØ INDDÆMNINGEN

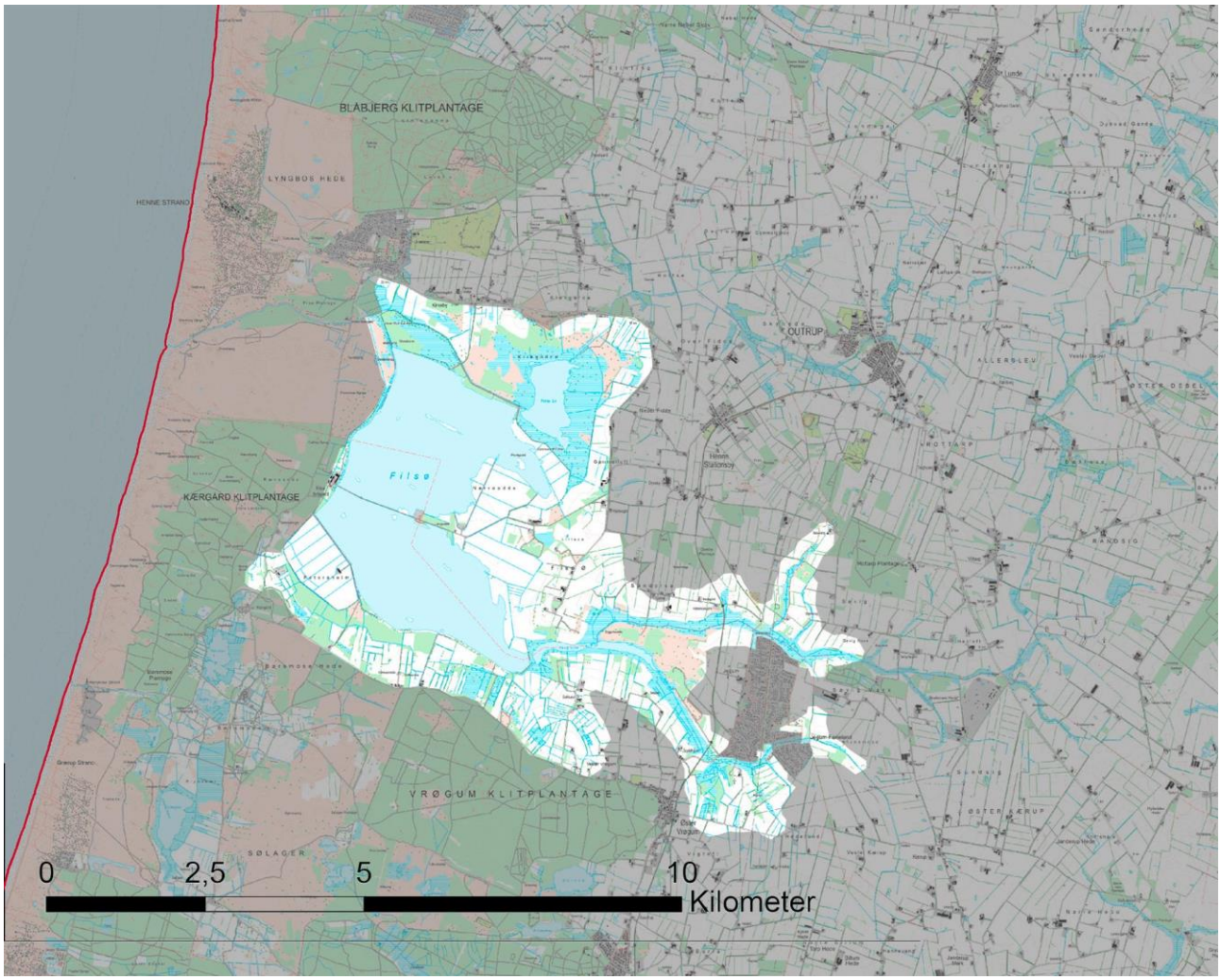

Figur 19-58: Landskabskarakterområde 8 Filsø Inddæmningen.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Landskabet er særligt karakteriseret ved, at Filsø er delvis reetableret efter mange års afvanding og opdyrkning til intensiv landbrugsdrift. Det er nu et naturområde med stor betydning for den lokale flora og fauna. De tilstødende arealer er lavtliggende i terrænet, da store dele også er tidligere søbund. Disse afvander stadig til Filsø. Landskabet er ligeledes præget af tilløbet til Filsø, Søvig Sund og Søvig Bæk og de tilstødende vandløb. Landskabet opleves visuelt i stor skala i det åbne land.

Der er tale om et nyt og genskabt landskab fra 2012, som allerede indeholder store landskabelige og botaniske værdier.

Figur 19-59: Filsø er efter sin gendannelse et sted, der rummer store naturoplevelser. Der ses stadig enkelte tekniske anlæg i landskabet fra tidligere tiders brug af området som landbrugslandskab.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Det vurderes, at området rummer særlige visuelle oplevelsesmuligheder af national betydning, og området rummer flere kulturhistoriske landskabselementer med lokal betydning. Særligt de mange afvandingsgrøfter er med til at fortælle historien om afvanding af de lavtliggende områder til fordel for ekstensivt landbrug.

Genopretning af Filsø har gjort stedet til en stor oplevelse af især fugle og vildt.

Tilstandsvurdering

Landskabet vurderes at være i en naturmæssig høj tilstand. Vurderingen er baseret på det forhold, at søen efter få år har fået en særdeles positiv biologisk balance, som tiltrækker et meget varieret dyre- og planteliv. Området er, med sin unikke tilstand af national betydning og genstand for studie inden for udvikling af flora og fauna i naturgenoprettede områder.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Landskabet ved Filsø er særdeles sårbart for visuelle forstyrrelser som nye tekniske anlæg. Det er vigtigt, at landskabet bevares som et storskala landskab. Beplantningen er fragmenteret som mindre samlede enheder. De er med til at definere skala-oplevelsen og bringe dybde i kiggene ud i landskabet i området og er derfor vigtige for oplevelsen af landskabet.
Landskabet er ligeledes sårbart over for tilgroning af området, som vil spolere oplevelsen af landskabet.

Konkrete udviklingspotentialer

De eksisterende beplantningsstrukturer vil med fordel kunne styrkes ved genetablering og en målrettet indsats mod ikke-hjemmehørende træarter. En fortsat indsats med afgrænsning for at vedligeholde de åbne flader i landskaber vil være hensigtsmæssigt. Området har stort potentiale til at rumme flere faciliteter til turister, som ønsker at opleve naturen ved Filsø. Sådanne anlæg vil skulle indpasses i landskabet så de ikke forstyrrer - men supplerer oplevelsen.

Figur 19-60: Filsø med profil af det omkringliggende kystlandskab.

13. LANGLI

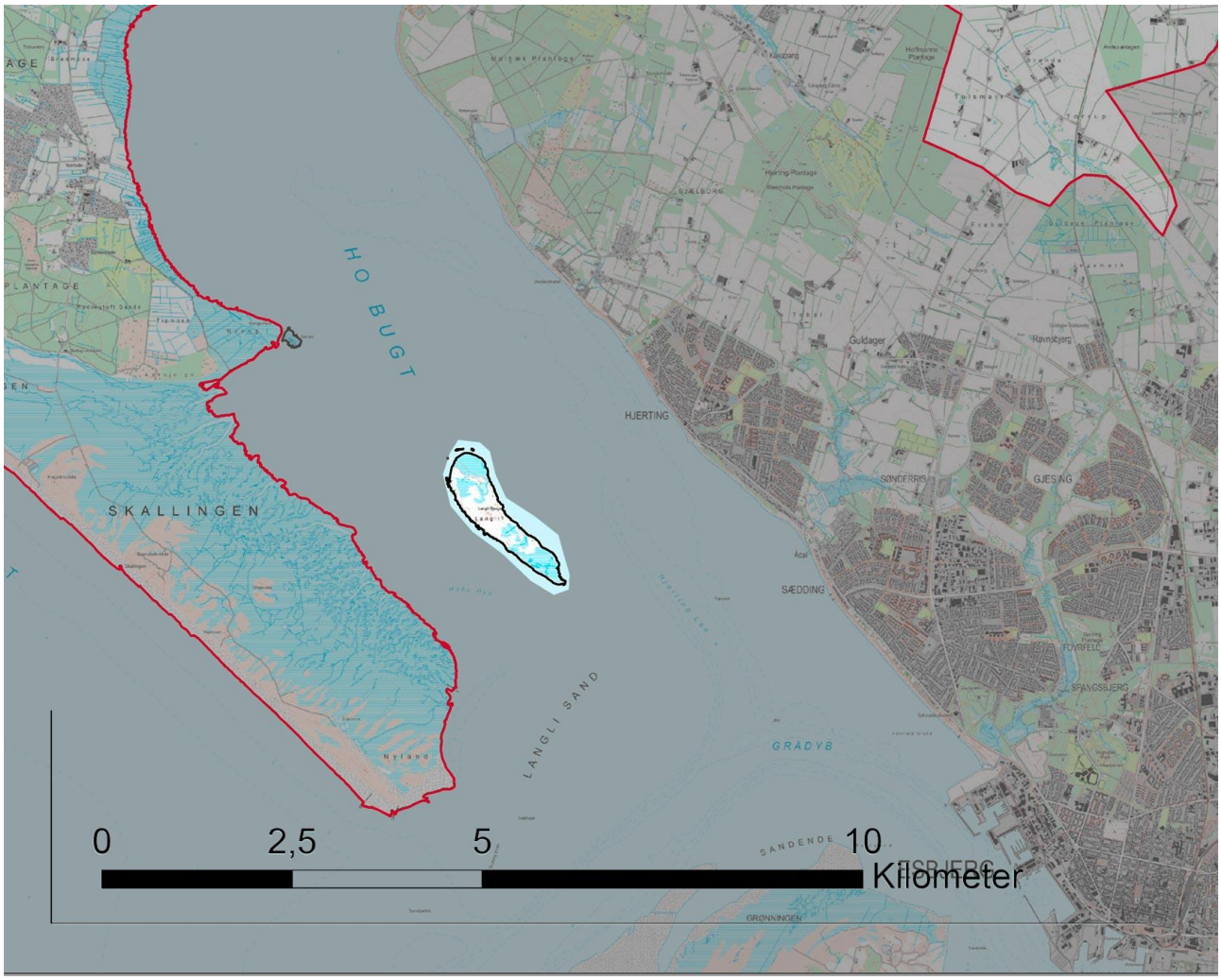

Figur 19-61: Landskabskarakterområde 13 Langli.

Landskabskarakterbeskrivelse – nøglekarakteristika

Landskabet på Langli er særligt karakteriseret af et uforstyrret marsk- og klitlandskab på den lille Vadehavs ø.

Langli ligger i den nordlige del af Vadehavet og sammen med halvøen Skallingen udgør den flakket, der adskiller Hobo Dyb og Hjerting Løb. Sammen med de omgivende vader og dyb udgør Langli og Skallingen de landskabelige hovedelementer i Grådyb tidevandsområde.

Set i geologisk målestok er landskabet forholdsvis ungt, idet det er dannet inden for de sidste 5.000 år. Helt frem mod bronzealderen (1800 f.Kr.) lå datidens Blåvandshuk ved Grærup. Siden har havets og vindens kræfter sammen med det stabile støttepunkt Horns Rev dannet strandvolde og klitter mod syd til Blåvand og Ho. Herved er der formet en forblæst hedeslette og et nyt kystforløb fra Blåvandshuk mod sydøst forbi det tidligere fiskerleje Sønderside til sydspidsen af Langli. Langt ind i middelalderen (år 500-1500) har Sønderside ligget så havåbent, at der fra stranden mellem Ho og Oksby kunne foregå et omfattende sæsonfiskeri. Fiskeriet blomstrede i det 16. og 17. århundrede, men fik en brat afslutning, da en voldsom stormflod i oktober 1634 udslettede Sønderside. Havet brød samtidig igennem klittangen og efterlod Langli som en ø. Øens klitter - Langli Bjerge - er op til 14 meter høje.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Langli har store visuelle oplevelsesmuligheder af national interesse. Her er det muligt at se landskabets transformation præget af vand og vind uden menneskelig indgriben.

Tilstandsvurdering

Øen er unik i sin tilstand, og vurderes at have stor betydning i forhold til Nationalpark Vadehavet.

Udviklingstendenser og sårbarhedsvurdering

Øen bevares med lysåben natur, hvor terrænets former udvikles under fri påvirkning af vejr og hav. Der er en øget interesse i at se sådanne naturtyper, men det er vigtigt at færdslen ikke får en negativ indvirkning på landskabet og naturen på øen. Udviklingstendenser og sårbarheder beskrevet i det generelle afsnit er også gældende i landskabskarakterområdet.

Konkrete udviklingspotentialer

Landskabet på øen bør bevares med lysåben natur, hvor terrænets former udvikles under fri påvirkning fra vejr og hav.

Figur 19-62: Langli er overordnet set meget flad - dog forekommer der enkelte klitter.

20. Naturområder

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Indenfor den hidtidige planperiode har der ikke været foretaget ændringer i udpegninger eller retningslinjer.

Kommuneplan 2017 byggede på naturområdet fortsat på en opdateret videreførelse af det tidligere Ribe Amts naturkvalitetsplanlægning. Naturkvalitetsplanen blev vedtaget med Regionplan 2016. Som en væsentlig nyhed blev Naturkvalitetsplanen dog suppleret og styrket med udpegningen af Grønt Danmarkskort med særskilte retningslinjer i Kommuneplan 2017. Der blev desuden udarbejdet en ny retningslinje, der skal tydeliggøre kommunens forpligtelse til i sin administration og planlægning at sikre beskyttelsen af de arter, der er listet på Habitatdirektivets bilag IV.

I planperioden er der arbejdet meget med den vedtagne naturpolitik. Varde Kommunes Naturpolitik er udarbejdet i tæt samarbejde med Grønt Råd og vedtaget af Byrådet i januar 2017. I naturpolitikken opstilles sigtelinjer og fem overordnede mål for naturarbejdet, og der er desuden et bredt indsatskatalog og en egentlig handleplan for første periode frem til 2019. En stor del af aktiviteterne i denne er gennemført eller under gennemførelse. Der har været særlig fokus på kommunens skove og driften af kommunens øvrige arealer, men ud over det er der tale om en bred vifte af naturplejeprojekter, naturinformation, naturstier, kortlægning af sjældne arter m.m. En del af aktiviteterne fortsættes i andre sammenhænge (som f.eks. arbejdet med fredningerne og Vild med Vilje), men der er ikke afsat yderligere særskilte midler til Naturpolitikken.

Der arbejdes løbende med gennemførelse af indsatsprogrammet for de kommunale Natura 2000-handleplaner. En række naturprojekter er under forberedelse eller udførelse med henblik på at gennemføre Natura 2000-handleplanernes indsatsprogram; - herunder for eksempel rydninger ved Kirkeodde, pleje af Hennegårds Klitter, projekt med naturlig hydrologi ved Ho Bugt, bekæmpelse af invasive arter og naturpleje ved Sneum Å. Kommunens sagsbehandling og administration af reglerne i det åbne land medvirker også til opfyldelsen af bevaringsmålsætningerne for Natura 2000-områderne.

Ligeledes er der i den forløbne planperiode arbejdet videre med den løbende opdatering af datagrundlaget for naturkvalitetsplanlægningen. Arbejdet er i de senere år gennemført med gennemgang af 200-250 naturlokaliteter årligt, og denne kadence forventes fortsat. Dog gennemgås ingen lokaliteter i 2020.

Den tidligere påbegyndte gennemgang af de fredede arealer er fortsat i planperioden, og der er udarbejdet og gennemført plejeplaner, hvor det er relevant.

Siden 2016 har kommunen gennemført plejetiltag på Alslev Hede, Kvong Hede og Kirkeodde ved Filsø. Plejetiltagene følges, og indsatsen suppleres med ekstra plejeforanstaltninger, hvor der er behov for det. En plejeplan for Hennegårds klitter er aftalt med lodsejerne og igangsættes i 2020, hvor der også forventes iværksat tiltag på kommunens areal ved Kvie Sø.

KOMMUNEPLAN 2021

Kommuneplan 2021 viderefører i vidt omfang bestemmelserne fra Kommuneplan 2017 for beskyttelse af naturen. Der er dog indarbejdet ændringer i målsætninger og aktiviteter for sikre og tydeliggøre den tætte sammenhæng med FN's verdensmål, der er særdeles relevante for naturområdet.

Målene med Grønt Danmarkskort og Naturkvalitetsplanlægningen, som er beskrevet nedenfor, er i tæt samklang med FN's verdensmål nr. 15 om livet på land, - herunder blandt andet følgende delmål: *"Beskyt og bevar økosystemer i ferskvand og på land. Beskyt biodiversitet og naturlige levesteder. Begræns invasive arter. Tag hensyn til økosystemer og biodiversitet i national og lokal planlægning*".

Dernæst er der udarbejdet nye retningslinjer og en status for Grønt Danmarkskort, der sikrer opfyldes af nye lovkrav til Grønt Danmarkskort samtidig med, at der er udarbejdet særskilte retningslinjer for eksisterende og potentielle hhv. natur og økologiske forbindelser i det Grønne Danmarkskort for at sikre et hensigtsmæssig administrationsgrundlag.

I forbindelse med Kommuneplan 2021 er det en national interesse, at alle eksisterende Natura 2000-områder på land indgår i Grønt Danmarkskort som naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser (eksisterende værdifuld natur). I forbindelse med Kommuneplan 2017 indgik alle Natura 2000-områderne i Grønt Danmarkskort enten som potentiel eller eksisterende værdifuld natur – alt afhængig af en konkret vurdering. For at opfylde den nationale interesse om, at alle eksisterende Natura 2000-områder på land indgår i Grønt Danmarkskort som naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, er udpegningen af Det Grønne Danmarkskort tilrettet.

DET GRØNNE DANMARKSKORT

Kommunen har i Kommuneplan 2017 udpeget sin andel af et samlet Grønt Danmarkskort. Målet er, at kortet giver et samlet overblik over, hvor den eksisterende natur findes, og hvor der i fremtiden kan skabes ny natur. Det er hensigten, at det Grønne Danmarkskort – på tværs af kommunegrænser og kommuneplaner – skal vise, hvordan nuværende natur sammen med ny natur kan bindes sammen i ét stort landsdækkende naturnetværk. Den danske natur skal således blive mere robust til gavn for bevarelse og spredning af vilde dyr og planter. I forbindelse med udarbejdelse af det Grønne Danmarkskort er der foretaget høring af nabokommunerne, som ingen bemærkninger havde.

Kommunerne er forpligtet til at anvende de "Digitale Naturkort" som det faglige grundlag i udpegning af eksisterende og potentielle naturområder og korridorer i det Grønne Danmarkskort. De Digitale Naturkort samler dels en række eksisterende lag, dels indeholder de en række nye kortlag – herunder biodiversitetskort -, der viser de nationalt vigtigste naturområder baseret på den nyeste viden om tilstedeværelsen af truede og sjældne arter.

Det fremgår af lovbemærkningerne, "*at anvendelsen af Digitale Naturkort og de nationale kriterier ved udpegningen af områder, som skal indgå i Grønt Danmarkskort vil føre til udpegning af alle Natura 2000-områderne på land. Derudover forventes også udpeget relevante fredede områder, natur- og vildtreservater, klitfredede arealer, større skove og § 3-beskyttede naturområder, hvor naturindholdet på forhånd er stort, eller som kan bidrage til en forbedret sammenhæng eller med en rimelig indsats kan forbedres, og hvor tiltag for naturen derfor kan iværksættes omkostningseffektivt. Nationalparkerne indeholder også værdifulde naturområder og forventes derfor også at indgå i Grønt Danmarkskort*". Derudover er det forudsat, at der sikres sammenhæng i udpegningerne på tværs af kommunegrænser.

Det er en national interesse, at alle eksisterende Natura 2000-områder på land indgår i Grønt Danmarkskort som naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser. Dette er uanset arealanvendelse og naturindholdet af de pågældende arealer, herunder også landbrugsarealer i omdrift.

Ved udpegningen af eksisterende og potentielle naturområder – udover Natura 2000-områderne, skal kommunerne anvende følgende nationale kriterier i prioriteret rækkefølge:

1) Eksisterende værdifulde naturområder udenfor Natura 2000-områderne.
2) Nye naturområder, som kan udvide eller skabe sammenhæng mellem eksisterende værdifulde naturområder, herunder i tilknytning til og mellem Natura 2000-områder.
3) Naturområder, som samtidig bidrager til andre formål, herunder klimatilpasning- og forebyggelse, vandmiljø eller rekreation.

Kriterierne for udpegningen af Grønt Danmarkskort betyder, at der er lagt afgørende vægt på at medtage alle naturlokaliteter (herunder skov og § 3-arealer), der enten indgår i en væsentlig direkte sammenhæng af naturkorridorer, eller som kan være med til at skabe bedre naturmæssig sammenhæng.

Grønt Danmarkskort har således ikke kun medtaget en bestemt værdiklasse af hhv. skov og § 3-natur. Eksempelvis omfatter Grønt Danmarkskort ikke bare alle skove med mindst middelhøj[1] HNV (High Nature Value) og alle § 3-arealer med højeste naturværdi[2].

Rent praktisk betyder det, at hvis et areal indgår i naturmæssig sammenhæng er det medtaget uanset værdi. Derfor er en meget væsentlig andel af de § 3-arealer, der har middelhøj naturværdi[3], medtaget.

I udarbejdelsen af et Grønt Danmarkskort i Varde Kommune er der taget udgangspunkt i lagene på det Digitale Naturkort, som viser høj naturværdi og høj biodiversitet, og disse lag er sammenholdt med kommunens egne naturregistreringer. Herudover er der foretaget en gennemgang af alle ovennævnte arealkategorier, og det er hermed sikret, at alle biologisk relevante fredede arealer i landzone, begge vildtreservater, alle væsentlige skovarealer med mindst middelhøj naturværdi (HNV) og Nationalpark Vadehavet (landdelen) indgår i det Grønne Danmarkskort. For så vidt angår klitfredede og strandbeskyttede arealer er alle arealer i landzone med i udpegningen – på nær dele af en campingplads og dele af en golfbane. Ved gennemgangen er det desuden sikret, at der er mulighed for gode korridorforbindelser mellem de værdifulde naturområder, og at væsentlige dele af de kulstofrige lavbundsarealer og ådalene samt de fleste arealer med væsentlige rekreative interesser er med i udpegningen.

Kommunens andel af det Grønne Danmarkskort er dermed også i god overensstemmelse med ovennævnte nationale kriterier om naturmæssig sammenhæng og om sammenfald med formål i forhold til klima, vandmiljø og rekreation.

Retningslinjerne om det Grønne Danmarkskort omfatter de fire arealkategorier: ”Eksisterende værdifuld natur”, ”Eksisterende økologiske forbindelser”, ”Potentiel natur” og ”Potentielle økologiske forbindelser”.

Varde Kommunes andel af det Grønne Danmarkskort vises på kortbilag med to undertemaer, så der skelnes imellem områder med ”Eksisterende værdifuld natur og eksisterende økologiske forbindelser” og områder med ”Potentiel natur og potentielle økologiske forbindelser”, jævnfør retningslinje 20.3.

[1] Naturværdien for skove er på en skala fra 1-19, hvoraf 19 angiver skove med mest naturværdi. Middelhøj værdi angiver, at skove med en værdi fra 8-19 er medtaget.
[2] § 3-arealer inddeles overordnet set i tre kategorier hhv. A, B og C i forhold til naturkvalitetsplanlægningen, hvor A angiver lokaliteter med mest naturværdi.
[3] Middelhøjværdi svarer til kategori B i naturkvalitetsplanlægningen.

I kortbilaget skelnes således ikke mellem den eksisterende værdifulde natur og den eksisterende økologiske forbindelse. Der er oftest et meget stort sammenfald mellem disse to kategorier, da funktionaliteten af den økologiske korridor er afhængig af et højt indhold af værdifuld natur. Tilsvarende vil en potentiel økologisk forbindelse samtidig indebære et naturpotentiale.

I forbindelse med denne gennemgang er 126 ha fredede arealer, 375 ha skov (Varde Søndre Plantage) og 14 ha klitfredede arealer blevet tilføjet det Grønne Danmarkskort i forhold til den hidtidige naturområdeudpegning i kommuneplan 2013. Hertil kommer, at gennemgangen af kommunens egne registreringer har ført til, at i alt 68ha § 3-beskyttede arealer med høj naturværdi uden for den hidtidige udpegning er føjet til det Grønne Danmarkskort. Kortet viser de tilføjede arealer i disse kategorier på baggrund af det Grønne Danmarkskort.

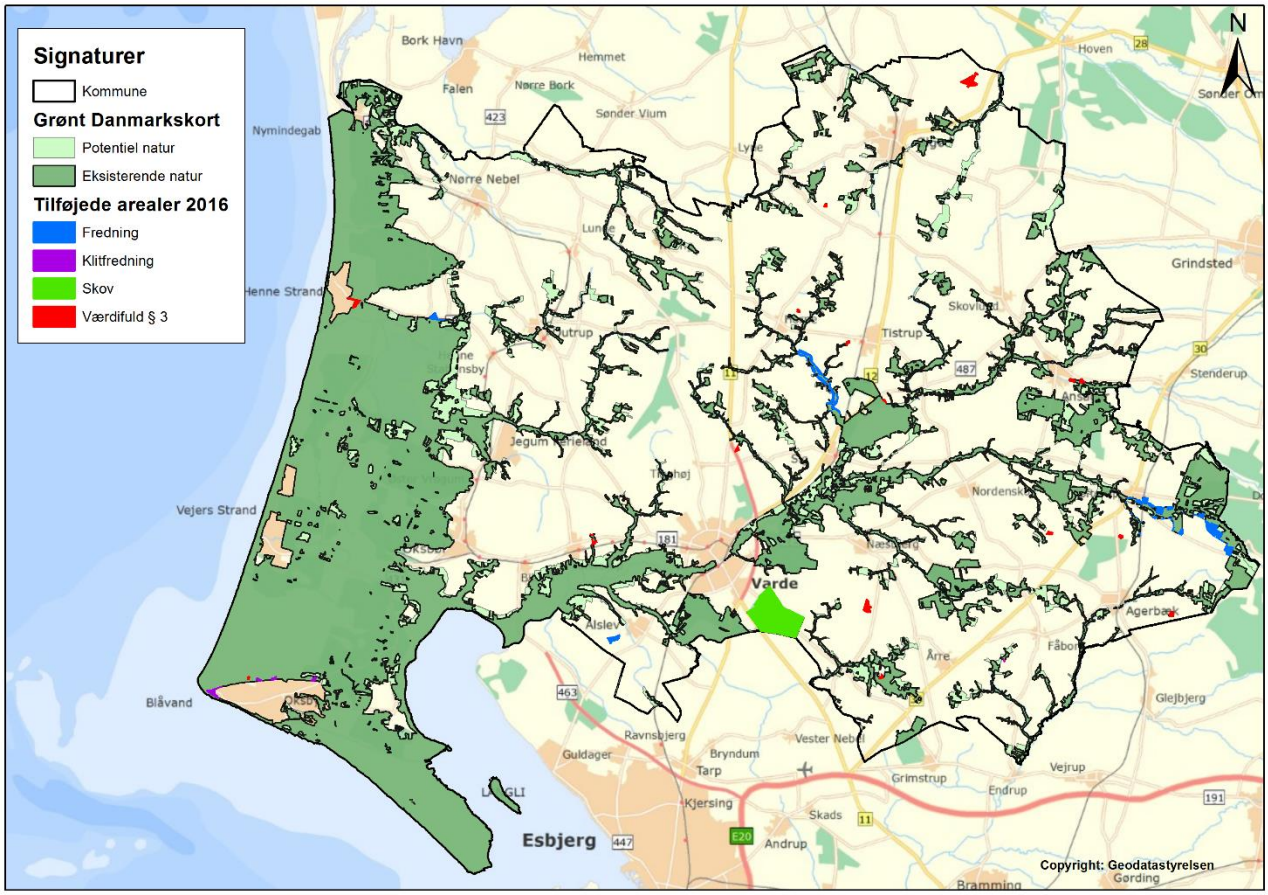

Figur 20-1: Grønt Danmarkskort. Bemærk at indarbejdelsen af den nationale interesse om, at alle eksisterende Natura 2000-områder på land skal indgå i Grønt Danmarkskort som naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser (eksisterende værdifuld natur) ikke fremgår af overstående kort.

Som udgangspunkt er bygninger, haver og tekniske anlæg ikke natur eller potentiel natur. Det er imidlertid valgt, at i langt de fleste tilfælde bibeholdes spredte bygninger, haver og mindre tekniske anlæg som en del af det Grønne Danmarkskort med potentiel natur eller natur. Det skyldes primært, at det er meget meningsforstyrrende med "mindre" huller i de to temaer.

Det Grønne Danmarkskort omfatter, som beskrevet, en række områder, hvor naturindholdet og naturbeskyttelsesmæssige interesser – herunder også landskabelige interesser - er af

væsentlig betydning. Beskyttelsen af naturen og landskabet er derfor udgangspunkt for anvendelsen af arealerne i disse områder. Arealanvendelsen, naturbeskyttelsen og adgangen til det åbne land er reguleret i blandt andet naturbeskyttelsesloven, vandløbsloven, planloven og skovloven.

Indenfor det Grønne Danmarkskort findes også landbrugsarealer i omdrift. Der er typisk tale om arealer, der grænser op til eller sammenbinder eksisterende naturarealer. Hensigten med at udpege disse arealer er at beskytte de eksisterende naturarealer og give mulighed for at skabe bedre forbindelse imellem dem, så de kan fungere som spredningskorridorer for dyr og planter. Blandt andet omkring vandløbene vil der ofte være en stor koncentration af eng- og moseområder eller andre naturtyper, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Områderne langs vandløbene vil derfor ofte være udlagt som en del af korridornetværket i det Grønne Danmarkskort. Ønsket om at bevare et frit udsyn over for eksempel en ådal eller en hede spiller også en vigtig rolle ved afgrænsningen af kortet.

Der er lagt særlig vægt på at sikre og forbedre naturnetværket i hovedindsatsområderne og imellem A- og B-målsatte § 3-lokaliteter; - jævnfør nedenstående om naturkvalitetsplanlægningen. Mere spredte C-målsatte § 3-lokaliteter, og lokaliteter, hvor der ikke vurderes at være reel mulighed for at skabe bedre korridorforbindelse til andre naturområder, er således udeladt. Som udgangspunkt er der ligeledes lagt vægt på, at afgrænsningen ikke krydser marker, men at grænsen så vidt muligt følger tydelige markskel, vejforløb og lignende. Det vil sige, at når det for eksempel er fundet nødvendigt at udpege et dyrket lavbundsareal i en vigtig korridor, er grænsen trukket ved nærmeste markskel, der ligger højere end lavbundsarealet. Det er dog ikke muligt at følge dette princip overalt.

Udpegningen skal primært sikre, at områderne friholdes for byggeri, anlæg eller andre ændringer, når de er er uforenelige med de naturmæssige og landskabelige interesser, ligesom der ikke kan planlægges for udviklingsområder i kystnærhedszonen inden for de fire kategorier af Grønt Danmarkskort. Udpegningen er ikke til hinder for, at ejendomme indenfor de pågældende områder fortsat kan drives landbrugsmæssigt, og at der kan opføres byggeri, der er nødvendigt for den landbrugsmæssige drift. Hvis nye landbrugsbygninger ønskes placeret uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, skal det vurderes, om placeringen vil være i strid med naturinteresserne. I den forbindelse vil det kunne tillægges afgørende vægt, hvis det konkrete areal kun er med i udpegningen på grund af ovennævnte princip om ”nærmeste skel”. I andre tilfælde kan det komme på tale at finde en anden placering eller udformning af det planlagte byggeri.

Inden for den del af det Grønne Danmarkskort, der samtidig har status som Natura 2000-områder, er retningslinjerne for administrationen lidt mere ”firkantede”. Det skyldes de statslige bekendtgørelser, der skal sikre, at Danmark overholder EU’s Habitatdirektiv og Fuglebeskyttelsesdirektiv. Tilsvarende gælder for retningslinje 20.11 om de strengt beskyttede bilag IV-arter, der er opført på Habitatdirektivets bilag IV. Dette er nærmere beskrevet i afsnittet nedenfor om Natura 2000-områder.

Status og udvikling for Grønt Danmarkskort

I løbet af planperioden er der vedtaget to mindre justeringer af udpegningen af Grønt Danmarkskort i Varde Kommune. På en lokalitet i Oksby var udpegningen tilsigtet at følge grænsen for sommerhusområde. Kommunen blev senere opmærksom på fejl i afgrænsningen af sommerhusområdet, og udpegningen af Grønt Danmarkskort skal derfor tilpasses, så den følger den korrekte grænse. Tilsvarende var udpegningen på en lokalitet nord for Mejls tilsigtet at følge afgrænsningen af en mose, der er omfattet af § 3-beskyttelsen i

naturbeskyttelsesloven. Da grænsen for mosen er ændret i forbindelse med en § 3-statusvurdering, skal udpegningen af Grønt Danmarkskort ændres tilsvarende.

Tabel 20-1: Udviklingen i Det Grønne Danmarkskort fra Kommuneplan 2017-2021.

Kommuneplan 2017	**Ha**
Potentiel natur	6.985
Potentielle økologiske forbindelser	6.985
Eksisterende værdifuld natur	35.551
Eksisterende økologiske forbindelser	35.551
Kommuneplan 2021	
Potentiel natur	5.515
Potentielle økologiske forbindelser	5.515
Eksisterende værdifuld natur	37.043
Eksisterende økologiske forbindelser	37.043

Årsagen til ændringen i ha i de forskellige kategorier af Grønt Danmarkskort skyldes indarbejdelsen af den nationale interesse om, at alle eksisterende Natura 2000-områder på land indgår i Grønt Danmarkskort som naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser (eksisterende værdifuld natur).

I Kommuneplan 2017 er det anført, at kommunen i løbet af planperioden vil undersøge muligheden for yderligere udbygning og styrkelse af Grønt Danmarkskort, og tilsvarende har kommunen som opfølgning på Naturråd 7's anbefalinger til Grønt Danmarkskort besluttet, at følgende to punkter skal indgå i arbejdsprocessen i en kommende temarevision for landbrugsplanlægningen:

- at inddrage placeringen af store husdyrbrug i afvejningen af hvilke arealer, der bør indgå i Grønt Danmarkskort, og
- at Grønt Danmarkskort og udpegningen af arealer til store husdyrbrug som udgangspunkt ikke overlapper.

Byrådet forventer imidlertid, at der inden for den nærmeste årrække kan forventes gennemført nye reformer i forhold til landbruget, jordfordeling samt natur- og vandmiljø, hvorfor det er besluttet, at den ovenfor omtalte temarevision for landbrugsplanlægningen skal afvente forventet ny lovgivning vedrørende planlægningen for det åbne land.

Der gøres ligeledes opmærksom på, at kommunens løbende arbejde med de kommunale Natura 2000-handleplaner, opdatering af datagrundlaget for naturkvalitetsplanlægningen og gennemgang af de fredede arealer og vurdering af plejebehovet bidrager positivt til udviklingen af Grønt Danmarkskort, da størstedelen af disse arealer indgår i udpegningen. Se under Hidtidig planlægning for yderligere information.

NATURKVALITETSPLANLÆGNING

Retningslinje 20.4 og 20.12, der vedrører udviklingen af naturværdierne i Varde Kommune, er baseret på det målsætningsarbejde, der er gennemført i forbindelse med naturkvalitetsplanlægningen.

Naturkvalitetsplanlægningen bygger på det tidligere Ribe Amts Naturkvalitetsplan, der blev vedtaget med "Regionplan 2016". Det omfattende arbejde med udarbejdelse af planen blev færdiggjort i 2005. Der er udarbejdet en rapport om amtets naturtyper og delrapporter, der

beskriver de enkelte kommuners naturforhold og naturværdier og angiver hovedindsatsområder samt målsætninger for de enkelte naturarealer. Kommunen har videreført naturkvalitetsplanlægningen, der med retningslinje 20.4 og 20.12 om målsætninger og hovedindsatsområder er en del af kommuneplanen.

Naturkvalitetsplanlægningens formål og indhold

Planlægningsarbejdet er primært tænkt som et redskab for kommunens egen indsats på naturforvaltningsområdet og som en tydeliggørelse af administrationsgrundlaget for borgerne og andre myndigheder. Derudover er det tanken, at staten, interesseorganisationer og borgerne generelt her kan finde viden om kommunens spændende naturområder samt hente inspiration til selv at arbejde videre med større og mindre tiltag, der kan forbedre natur-værdierne.

Naturkvalitetsplanlægningen er primært baseret på de områder, der er omfattet af natur-beskyttelsesloven. Naturbeskyttelsesloven trådte i kraft d. 1. juli 1992, og ifølge lovens § 3 er flg. naturtyper (§ 3-områder) beskyttet mod tilstandsændringer: heder, moser, enge, overdrev og strandenge, der enkeltvis eller tilsammen er større end 2500 m², samt søer større end 100 m² og en række udpegede vandløb.

Naturkvalitetsplanlægningen indeholder dels en statusbeskrivelse og målsætning for de enkelte § 3-områder og dels en planlægning af hovedindsatsområder og den fremtidige indsats for at bevare og forbedre naturområderne.

Vandløb, søer og vandhuller er ikke omfattet af naturkvalitetsplanlægningen og er derfor omfattet af vandplanernes miljømål om god eller høj tilstand. For mindre søer, der ikke indgår specifikt i vandplanerne, gælder det, at de skal opnå god økologisk tilstand.

Naturkvalitetsplanlægningen er bygget op med en overordnet målsætning for de enkelte § 3-områders fremtidige naturkvalitet og en vurdering af, hvorvidt målsætningen er opfyldt. Helt i tråd med Varde Kommunes Naturpolitik er det intentionen at vende forvaltningen af § 3-områderne fra en passiv administration af beskyttelsesbestemmelserne til en aktiv og fremadrettet udpegning af indsatsområder og en målrettet anvendelse af midler til naturpleje, naturgenopretning og naturvenlig landbrugsdrift.

Eftersom det kun er de biologiske forhold, der er inkluderet i statusbeskrivelsen, indgår der ikke en vægtning af naturområdernes rekreative og kulturhistoriske værdi. Naturkvalitetsplanens anbefalinger er derfor anført ud fra en rent biologisk synsvinkel og anbefalingerne vil i en række tilfælde skulle vægtes med andre interesser. Hensyn til rekreative interesser, kulturhistoriske værdier, landskab, vandmiljø og klima varetages blandt andet i udpegningen af det Grønne Danmarkskort.

Naturkvalitetsplanlægningen består udover retningslinjerne og denne sammenfattende redegørelse af følgende dele:

- En naturtype-rapport med en nærmere gennemgang af de forskellige naturtyper og deres naturindhold og udbredelse i det tidligere Ribe Amt.
- Fem rapporter med beskrivelse af naturværdierne for hver af de fem gamle kommuner, der siden 2007 udgør Varde Kommune

Kommunerapporterne indeholder en generel beskrivelse af naturforhold, herunder en vurdering af de enkelte § 3-områder, deres naturværdier og naturforbedringspotentiale.

Derudover findes en vurdering af de landskabsbiologiske sammenhænge. På baggrund af disse beskrivelser og vurderinger er § 3-områderne målsat og samtidig er der fastlagt de hovedindsatsområder, hvor en øget indsats til naturforbedring har første prioritet.

I naturtyperapporten beskrives de naturtyper, der kendetegner det sydvestjyske landskab. I rapporten findes en nærmere beskrivelse af de enkelte naturtypers udbredelse og deres naturindhold, ligesom status for bevaringstilstand og plejebehov er beskrevet.

Kommunerapporterne og naturtyperapporten udgør det uddybende grundlag for målsætningerne og hovedindsatsområderne og er således et vigtigt bilagsmateriale til Naturkvalitetsplanen. Alle rapporterne kan downloades på kommunens hjemmeside: http://www.vardekommune.dk/natur.

Naturkvalitetsplanens statusbeskrivelser af de enkelte § 3-områder bygger på et omfattende feltdatamateriale. Ribe Amt indsamlede første generation af dette datamateriale i perioden 1999 til 2004. Det vil sige, at de ældste data er adskillige år gamle. Naturen er ikke en statisk størrelse, men udvikler sig konstant – det kan både være i en positiv og negativ retning. De ældste data er derfor forældede, hvorfor Varde Kommune i 2009 har igangsat nyt feltarbejde med henblik på at få gennemført en ajourføring af datagrundlaget. Målet er fremover at gennemføre løbende opdatering af hele datamaterialet i en løbende turnus.

Den nuværende planlægning bygger på et 3-delt værdi- og målsætningssystem, men i forbindelse med ajourføringen skal der ske en tilpasning til den 5-trinsskala, der er udviklet af Danmarks Miljøundersøgelser og Kommunernes Landsforening for at sikre en ensartet indsamling af data på landsplan. Denne metode anvendes også i forbindelse med Vand- og Naturplanerne. Det er hensigten, at Naturkvalitetsplanens målsætninger skal ajourføres og tilpasses 5-trinsskalaen, når der er gennemført en ny gennemgang af alle kommunens naturlokaliteter.

Målsætning

Målsætningerne er et udtryk for kommunens ønske for den fremtidige udvikling af naturtilstanden på den enkelte lokalitet. Med optagelsen af målsætningerne i kommuneplanen er de bindende for Varde Kommunes planlægning, administration og øvrige indsats. Samtidig er målsætningerne – sammenholdt med hovedindsatsområderne - et udtryk for, i hvor høj grad kommunen prioriterer kanalisering af relevante støttemidler til bevaring eller forbedring af naturindholdet på lokaliteten.

Ud fra naturindholdet og det potentielle naturindhold i § 3-områderne er disse arealer tildelt en målsætning inden for 3 kategorier:

- A-målsætning er givet til alle meget værdifulde lokaliteter, der indeholder velbevaret natur med vegetation, der er særligt karakteristisk for naturtypen eller har forekomster af sjældne dyr og planter. Derudover er der givet en A-målsætning til karakteristiske lokaliteter, hvor der er gode muligheder for, at lokaliteterne kan udvikle sig til at indeholde ganske særlige naturværdier, eller hvor landskabsbiologiske sammenhænge og/eller særlige artsforekomster betinger, at der bør gøres en indsats. De A-målsatte lokaliteter ligger primært i forbindelse med de større vandløb eller større heder, moser og strandenge.
- B-målsætning er givet til de karakteristiske lokaliteter, der ikke har fået en A-målsætning og til lokaliteter, der indgår i væsentlige landskabsbiologiske sammenhænge og hvor der derfor er gode muligheder for, at arealerne kan udvikle sig til karakteristiske og værdifulde naturtypelokaliteter. De B-målsatte lokaliteter findes

primært i tilknytning til A-målsatte områder eller som mere eller mindre sammenhængende lokaliteter omkring mindre vandløb.

- C-målsætning er typisk givet til mindre og landskabeligt isolerede lokaliteter med beskedent naturindhold, hvor naturforbedring ikke vurderes at være realistisk.

Kvalitetsmålsætningerne fremgår af kommuneplanens kortdel. Det generelle billede er, at lokaliteter, der er beliggende i større biologisk sammenhængende eller relativt uspolerede naturområder, har fået en høj målsætning. Det er et udtryk for, at lokaliteter, der er beliggende i større naturnetværk, har et større potentiale for en forbedret naturværdi end mere isolerede lokaliteter. Dels er det i disse områder, vi finder de mest værdifulde lokaliteter, hvor målsætningen allerede er opfyldt, og dels er der landskabelige sammenhænge, der gør det muligt for planter og dyr at spredes til nye lokaliteter. En prioritering af indsatsen til naturforbedrende aktiviteter vil i disse områder kunne bevare de mest værdifulde lokaliteter og på længere sigt medvirke til, at de øvrige lokaliteter kan opfylde den høje målsætning.

I de ovennævnte fem rapporter med områdevis beskrivelse af naturværdierne findes mere detaljerede kort med målsætningerne. Her er det desuden muligt at se, hvorvidt målsætningen på den enkelte lokalitet er opfyldt eller ej.

Kvalitetsmålsætningerne udgør kommunens administrationsgrundlag for de § 3-beskyttede arealer. Dette er overordnet beskrevet i retningslinje 20.12 og under tilkendegivelserne samt uddybende beskrevet i naturtyperapporten.

Hovedindsatsområder

Et af de væsentlige formål med naturkvalitetsplanlægningen er at fastlægge hovedstrukturen i det vidt forgrenede netværk af økologiske forbindelseslinjer, så der kvalificeret kan peges på de hovedindsatsområder, hvor naturbevarings- og naturgenopretningsindsatser vil gøre mest gavn. Hovedstrukturen i netværket udgøres dels af korridorer og naturarealer med særligt værdifulde lokaliteter og dels af de største og mest sammenhængende korridorer, der skaber forbindelse imellem fjerntliggende naturarealer.

Hovedindsatsområderne fremgår af kommuneplanens kortdel. Der er ikke tale om en egentlig arealudpegning med faste grænser, idet arealafgrænsningen af det samlede eksisterende og potentielle natur- og korridornetværk er foretaget med udpegningen af det Grønne Danmarkskort. Med hovedindsatsområderne angives en ramme omkring hovedstrukturen i det samlede netværk og dermed en ramme for de områder, hvor Varde Kommune prioriterer kanalisering af relevante støttemidler til pleje eller naturgenopretning. Det er også i disse områder, at kommunen i særlig grad vil opfordre til, at borgerne og staten gør en indsats for at styrke korridornetværket og for at bevare og forbedre naturen.

De generelle overordnede mål for hovedindsatsområderne er beskrevet under tilkendegivelserne. I de ovennævnte fem rapporter med områdevis beskrivelse af naturværdierne er hovedindsatsområderne opdelt i delområder, og her er der anført mere detaljerede mål og ideer for det enkelte delområde.

Ikke alle korridorerne i hovedindsatsområderne er intakte, og der findes mange steder eksempler på brudte forbindelseslinjer, hvor intensivt dyrkede arealer fungerer som spærringer for dyr og planters vandring. Varde Kommune vil medvirke til, at driften på disse arealer ekstensiveres, hvilket vil forbedre spredningsmulighederne for dyr og planter og dermed sikre en mere optimal funktion af det samlede korridornetværk. Andre steder i korridorerne er det væsentligste problem, at den tidligere drift i form af græsning eller høslæt

er ophørt, hvorfor store områder er under tilgroning, hvilket er en trussel imod de varierede og ofte artsrige, lysåbne plantesamfund. En indsats for forbedring af korridornetværket er samtidig et af de fem overordnede mål i kommunens naturpolitik (”*mere sammenhængende natur*”).

Varde Kommune finder, at det væsentligste og bedste redskab til at bevare og styrke korridorerne og dermed at fremme den biologiske mangfoldighed er, at lodsejerne indgår frivillige naturvenlige driftsaftaler. Kommunen konstaterer ofte, at der blandt lodsejerne er en udbredt vilje til at indgå sådanne aftaler. Det er derfor vigtigt for opfyldelsen af naturkvalitetsplanens målsætninger, at staten vedligeholder og udbygger de nødvendige tilskudsordninger til naturgenopretning samt til drift og pleje af græs- og naturarealer. En af de vedtagne indsatser i Varde Kommunes Naturpolitik er øget information til lodsejerne om muligheder for naturpleje og om tilskudsmulighederne.

NATURA 2000-OMRÅDER

Natura 2000-områderne er et internationalt netværk af naturbeskyttelsesområder, og de kan have status som Ramsarområde, fuglebeskyttelsesområde og habitatområde. Udpegningen og afgrænsningen af Natura 2000-områderne foretages af staten.

Ramsarområder er vådområder af international betydning, navnlig som levesteder for vandfugle. Områderne er udpeget på baggrund af Ramsar-konventionen, som Danmark ratificerede i 1977. I Varde Kommune er Nymindestrømmen, Filsø-området og Vadehavet med Skallingen, Langli, engarealer ved Ho Bugt og Varde Ådal vest for Varde udpeget som Ramsarområde.

Fuglebeskyttelsesområder er vigtige levesteder for en lang række truede fuglearter. Udvælgelsen af arter er sket med udgangspunkt i sårbarheden med hensyn til udbredelsesmønster, antal eller krav til specielle levesteder. I Varde Kommune udgør fuglebeskyttelsesområderne de ovenfor nævnte Ramsarområder samt Kallesmærsk Hede og Grærup Langsø.

Habitatområder er områder, der indeholder naturtyper samt levesteder for dyr og planter, som er sjældne, truede eller særligt karakteristiske på EU-plan. Habitatområderne omfatter blandt andet naturtyper som næringsfattige søer, klitter, heder, græsarealer, strandenge, vadeflader, vandløb og gamle løvskove. Der er endvidere tale om fiskearter som snæbel, laks og flodlampret, pattedyr som odder og spættet sæl, samt den sjældne planteart vandranke. I Varde Kommune udgør habitatområderne de ovenfor nævnte Ramsar- og fuglebeskyttelsesområder samt Blåbjerg Egekrat, Lyngbos Hede og Hennegårds Klitter, Kærgård Klitplantage, Alslev Ådal samt Nørholm Hede, Nørholm Skov og Varde Å øst for Varde.

Fuglebeskyttelsesområderne og habitatområderne er udpeget på baggrund af EU’s Natura 2000-direktiver (Fuglebeskyttelses- og Habitatdirektiverne).

De nærmere regler for områderne er fastlagt i Miljø- og Fødevareministeriets og

Erhvervs- og Vækstministeriets bekendtgørelser om administrationen af de internationale naturbeskyttelsesområder og bilag IV-arterne. Retningslinjerne 20.1, 20.5 og 20.11 er en følge af disse bekendtgørelser, der udstikker faste rammer for den del af kommunens planlægning og administration, der kan berøre eller påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde, eller som kan påvirke de strengt beskyttede arter, der er listet på habitatdirektivets bilag IV. Det bemærkes, at beskyttelsen af bilag IV-arterne ikke er begrænset til Natura 2000-områderne.

Målsætningen for Natura 2000-områderne er at sikre eller genoprette en gunstig bevaringstilstand for de arter og naturtyper, som områderne er udpeget for. Danmark har forpligtet sig til at opfylde denne målsætning, og med henblik herpå har staten med baggrund i milljømålsloven udarbejdet Natura 2000-planer for de enkelte områder. Disse planers indsatsprogram er det bindende grundlag for kommunens Natura 2000-handleplaner.

Handleplanerne indeholder for de enkelte Natura 2000-områder:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag.
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevareministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

En handleplan skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

AKTIVITETER I PERIODEN 2021-2025

- Gennemførsel af aktiviteter fra indsatsplanen fra Naturpolitikken for Varde Kommune.
- Gennemførelse af indsatsprogrammet for de kommunale Natura 2000-handleplaner.
- Løbende opdatering af datagrundlaget for naturkvalitetsplanlægningen.
- Fortsætte gennemgangen af de fredede arealer samt udarbejdelse og gennemførelse af plejeplaner, hvor der ud fra hensynet til biodiversitet og sikring af økosystemer findes behov for det. Der arbejdes fortsat ud fra den prioriteringsliste over de fredede arealer, som kommunen vedtog i 2015.

21. Lavbundsarealer

HIDTIDIG PLANLÆGNING

I forbindelse med målet om at etablere 150 ha vådområder i Varde Kommune, er der i den forgangne planperiode etableret 50 ha vådområde, heriblandt ved Kvong Mose. Der er yderligere 15 ha som er ved at blive etableret. Der er dog også to projekter på i alt ca. 70 ha, som er stoppet på grund af lodsejermodstand.
Forundersøgelser er færdiggjort for 140 ha, og der er forundersøgelse i gang på ca. 400 ha.

KOMMUNEPLAN 2021

I Varde Kommune eksisterer to kategorier af lavbundsarealer, henholdsvis potentielt egnet lavbundsareal og øvrigt lavbundsareal.

Der er i alt udpeget 5.061 ha potentielt egnet lavbundsareal og 18.081 ha øvrigt lavbundsareal.

Mulighederne for at opfylde kvalitetsmålsætningerne for vandløb, søer og kystvande må ikke forringes, og der skal på tværs af administrative grænser ske en koordineret indsats for at skabe større, sammenhængende vådområder i tilknytning til eksisterende naturområder.

I henhold til Vandområdeplanen 2015-21 skal der til Vadehavet genoprettes vådområder, som reducerer udledning af kvælstof med 60,9 ton N, med en udskudt kvælstof indsats på 1.114 ton N. Til Ringkøbing Fjord skal der genoprettes vådområder, som reducerer udledning af kvælstof med 74,8 ton N, med en udskudt kvælstof indsats på 985 ton N.

En udskudt kvælstofindsats på X tons N betyder, at der mangler at blive fjernet X antal ton N for, at målsætningen for det respektive vandopland kan opfyldes.

I og med at der mangler at blive fjernet henholdsvis 1.114 ton N til Vadehavet og 985 ton N til Ringkøbing Fjord, venter der en stor opgave i den næste 6-årige planperiode for vandområdeplanerne fra 2021-2027 for at de fastsatte målsætningerne kan forventes indfriet.

Der skal ligeledes etableres vådområde til reduktion af fosforbelastningen af en række søer.

POTENTIELT EGNEDE LAVBUNDSAREALER OG ØVRIGE LAVBUNDSAREALER

De potentielle lavbundsarealer blev udpeget af det tidligere Ribe Amt i forbindelse med Vandmiljøplan II. Formålet med udpegningen fremgår af cirkulærets §1. Lavbundsarealerne, der kan genoprettes som vådområder, blev udpeget med henblik på at reducere kvælstofudvaskningen. Dernæst skulle cirkulæret sikre, at der ikke blev meddelt landzonetilladelser til byggeri og anlæg m.m., som kunne forhindre, at de udpegede områder kan genoprettes som vådområder. Disse krav er stadig gældende, hvilket også fremgår af planloven og de statslige krav til kommuneplanlægningen 2021.

I det tidligere Ribe Amt blev udpegningen af potentielle og øvrige lavbundsarealer udpeget ud fra følgende metode.

Udgangspunktet for hele kortlægningen af lavbundsarealer var data, der var oprettet i forbindelse med den landsdækkende okkerkortlægning 1981-84. Afgrænsningen var foretaget ud fra registreringen af vådbund på gamle topografiske kort. Dermed tog afgrænsningen udgangspunkt i arealer med signatur af eksempelvis mose på de høje målebordskort, hvilket vil sige arealer, som havde status af vådbund omkring 1900-tallet. Derfor har afgrænsningen af okkerkortlægning også en fornuftig afgrænsning i forhold til terræn.

Med udgangspunkt i data fra okkerkortlægning i perioden 1981-1984 tilføjede Ribe Amt kriterierne for at blive udpeget til lavbundsarealer. Disse kriterier fremgår af Miljø- og Energiministeriets vejledning fra 1998.

Af vejledningen fremgår det, at en væsentlig forudsætning for udpegningen af arealerne er, at områderne afvander til havområder, der er særligt følsomme over for kvælstofudledning, og hvor der kan forventes en forbedring af miljøtilstanden ved en reduktion af kvælstofudledningen. Endvidere skal følgende forhold være opfyldt:

- Arealerne skal gennemstrømmes af vandløb med høj kvælstoftilførsel. Det vil sige vandløb med et betydeligt landbrugsmæssigt opland eller landbrugspåvirket grundvandsopland.
- Arealerne skal ligge i områder, hvor de naturlige hydrologiske og topografiske forhold fører til, at der kan dannes vådområder med højtliggende grundvandsspejl.
- Etablering af vådområderne skal medføre, at naturkvaliteten forøges på arealerne.
- Arealerne skal kunne tilbageholde fosfor, så der ikke sker nettofrigivelse af fosfor.

Dernæst var der en udmelding fra Amtsrådsforeningen om at udpege en procentdel mere end kravet i vejledningen var. Disse kriterier gav samlet en arealudpegning kaldet A.

Af arealudpegningen A blev kun de bedst egnede areal udpeget som potentielt egnede vådområder ud fra følgende kriterier:

- SFL-området, der er omfattet af Varde-ådalsprojektet, skulle ikke indgå i udpegningen.
- Vandløbsstrækninger, hvor en vandstandshævning er uhensigtsmæssig/problematisk i forhold til dambrugsinteresser, bør ikke indgå i udpegningen.
- Marskarealer skal ikke indgå i udpegningen.
- Arealer bør overvejende bestå af humusholdige jorde med høj grad af landbrugsmæssig udnyttelse (>75% udnyttes landbrugsmæssigt) og høj drænings/grøftningsaktivitet.
- Tidligere eksisterende lavvandede søer med tilknytning til de større vandsystemer har høj prioritet.
- Arealer skal gennemstrømmes af vand med stor kvælstofafstrømning.
- Arealer skal gennemstrømmes af vandløb med stor tilvækst i vandføring.
- Arealer skal gennemstrømmes af uregulerede vandløb eller vandløb, hvor vandspejlet er i terrænniveau og hvor vandløbene gennemløber smalle ådale.
- Arealerne bør ikke indeholde friluftsmæssige og/eller natur- og kulturhistoriske værdier (§3), hvor en genopretning resulterer i en samlet forringelse af disse værdier, samt arealer, der er reserveret til andet formål i henhold til den gældende regionplan.

Denne arealudpegning blev udvidet, så afgrænsningen fulgte hele markblokke. Det var af hensyn til tilskudsordninger koblet på MVJ-aftaler. Samlet gav det udpegningen "Potentielt egnede lavbundsarealer" også kaldet B. På grund af afgrænsningen med hele markblokke indgår der arealer i udpegningen "potentielt egnede lavbundsarealer, som aldrig vil blive til lavbundsarealer på grund af terrænforhold.

Udpegningen ”Øvrige lavbundsarealer” er udpegningen A-B og er ikke tilpasset hele markblokke.

Regionplanens udpegninger af øvrige lavbundsarealer og lavbundsarealer, der er potentielt egnede som vådområder, er i princippet fastholdt.

Udpegningerne indgår i administrationsgrundlaget for vådområdeprojekter og er en del af projektskabelonen. Ved den endelige projektafgrænsning af vådområder indgår den landsdækkende okkerkortlægning fra perioden 1981-1984, men projekterne afgrænses altid indenfor udpegningen ”Potentielt egnede lavbundsarealer”.

I Varde Kommune er der udpeget potentielt egnede lavbundsarealer langs vandløb, som afvander til Vadehavet eller Ringkøbing Fjord.

AKTIVITETER I PERIODEN 2021-2025

Det forventes, at der i Varde Kommune skal etableres ca. 150 ha vådområder inden 2025.

22. Landbrug

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Indenfor den hidtidige planperiode har der ikke været aktiviteter eller foretaget ændringer i udpegninger eller retningslinjer.

KOMMUNEPLAN 2021

I forbindelse med Kommuneplan 2021 videreføres planlægningen for særlig værdifulde landbrugsområder uforandret fra Kommuneplan 2017 med undtagelse af, at udpegningen konsekvensrettes som følge af mindre tekniske rettelser i planudpegningerne Grønt Danmarkskort.

Hvor der er udlagt eller udlægges nye arealer til byudvikling inden for områder udpeget til særlig værdifulde landbrugsområder udgår området af udpegningen i forbindelse med den endelige vedtagelse af planen. Derfor sker der en ændring i selve afgrænsningen af særlig værdifulde landbrugsområder.

Områder til store husdyrbrug videreføres uforandret.

BAGGRUND OG FORMÅL

Det er Varde Kommunes formål, at plangrundlaget for landbrug skal skabe gode rammer for både landbrugserhvervet og den kommunale administration. Det er kommunens målsætning at støtte landbrugserhvervets interesser, herunder mulighederne for at foretage langsigtede investeringer og prioriteringer i forhold til virksomhedsdriften. For eksempel kan en ejer af en landbrugsvirksomhed, der har planer om at foretage større investeringer i den eksisterende ejendom, på forhånd orientere sig i kommuneplanen for at få overblik over de overordnede administrative begrænsninger i det åbne land. Ved at udpege arealer til store husdyrbrug tilvejebringes et effektivt administrationsredskab, idet de udpegede områder allerede er screenet for potentielle konflikter med landskabs-, natur- og miljøinteresser.

SÆRLIG VÆRDIFULDE LANDBRUGSOMRÅDER

Formålet med udpegningen særlig værdifulde landbrugsområder er at sikre tilstrækkelige landbrugsjorder i det åbne land, så gode rammer for et bæredygtigt jordbrugserhverv bevares. Samfundsudviklingen gør i stigende grad krav på arealerne i det åbne land, særligt i forbindelse med byudvikling eller etablering af infrastrukturanlæg. Det er en af kommunens primære opgaver i forvaltningen af interesserne i det åbne land at sikre, at forbruget af landbrugsjord til ikke jordbrugsmæssige formål ikke bliver større end nødvendigt. Varde Kommune prioriterer landbruget højt.

Hovedparten af den landbrugsjord, der i dag er i omdrift, er udpeget som særlig værdifulde landbrugsområder. Undtaget er landbrugsarealer i de udpegede lavbundsarealer, der er potentielt egnede som vådområder, skovområder, søer, forsvarets arealer, de fleste områder udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder (Ramsarområder, EU-fuglebeskyttelsesområder og EU-habitatområder) eller Grønt Danmarkskort, samt områder med rekreative interesser, såsom golfbaner, hvor landbrugsinteresserne vurderes at være beskedne eller marginale. Desuden indgår områder med byudviklingsinteresser heller ikke som en del af udpegningen særlig værdifulde landbrugsområder.

Inden for udpegningen særlig værdifulde landbrugsområder prioriteres arealanvendelsen til landbrugsformål højt. Der skal dog stadig være mulighed for at udlægge gode og velbeliggende arealer til blandt andet byvækst i tilknytning til eksisterende byer.

Kommuneplanens retningslinje 22.1 er således ikke til hinder for, at særlig værdifulde landbrugsarealer kan anvendes til andre formål end landbrug. Retningslinjen skal sikre, at inddragelse af særlig værdifulde landbrugsarealer sker efter en nøjere planlægning, der tager de nødvendige hensyn til landbrugsinteresserne.

Når landbrugsjorder skal overgå til ikke-jordbrugsmæssige formål, skal der lægges vægt på følgende:

- At forbruget af landbrugsjord til ikke-jordbrugsmæssige formål ikke bliver større end nødvendigt.
- At der sikres en passende afstand mellem eksisterende landbrug og ny boligbebyggelse mv., så miljøkonflikter så vidt muligt undgås.
- At der bevares større samlede jordbrugsområder med henblik på sikring af jordbrugets fremtidige erhvervsmuligheder.

Særlige værdifulde landbrugsområder med grundvandsinteresser er landbrugsområder, der ligger inden for følsomme vandindvindingsområder. Inden for disse områder vil der kunne indføres begrænsninger for anvendelsen af husdyrgødning og pesticider, hvis det vurderes nødvendigt for at undgå et for højt nitratindhold og pesticider i drikkevandet.

En del af særlig værdifulde landbrugsområder med grundvandsinteresser er også udpeget som skovrejsningsområder, hvor landmændene har mulighed for at få tilskud til skovrejsning. De værdifulde landbrugsområder med skovrejsningsinteresser er landbrugsområder, hvor især hensynet til grundvandsbeskyttelsen og ønsker om at fremme de bynære friluftsinteresser og spredningskorridorer gør det ønskeligt med mere skov.

I særlig værdifulde landbrugsområder beliggende i kyst- og dallandskaber eller overgangslandskaber, hvor der er visuel tilknytning til disse, skal der tages særlige landskabelige hensyn ved etablering af bygninger og anlæg (se kap. 19 Landskab). Desuden er en stor del af de kyst- og dallandskaber afhængige af landbrugets ekstensive driftsformer såsom græsning, mv., der forhindrer, at landskaberne gror til.

Særlige værdifulde landbrugsområder med naturinteresser er landbrugsområder i marsk, ådale og arealet omkring Filsø. Områderne drives i dag som landbrug, og det er Byrådets opfattelse, at udviklingen af landbrugserhvervet inden for disse områder skal kunne fortsætte som i dag. En del af områderne er imidlertid samtidig udpeget som Ramsarområde, EU-fuglebeskyttelsesområde og EU-habitatområde. Områderne er dermed omfattet af bekendtgørelsen for de internationale naturbeskyttelsesområder. Det betyder, at kommunen har en generel forpligtelse til at beskytte en række sjældne, truede og sårbare arter og deres levesteder.

Specielt beskyttelsen af trækkende og ynglende ande- og vadefugle kan give konflikter i forhold til landbruget, dels fordi der om foråret af og til forekommer vildtskader på vintersæden fra græssende gæs, dels fordi der ofte opstår ønsker om at intensivere landbrugsdriften i områderne.

Varde Kommune er opmærksom på, at der kan være behov for en ekstensivering af landbrugsdriften, ligesom der kan være behov for at reducere antallet af græssende dyr og udsætte tidspunktet for udbringning i værdifulde fugleområder. Det er dog vigtigt, at dette i givet fald sker gennem frivillige aftaler med den enkelte landmand og under anvendelse af støtteordninger, der giver landmændene kompensation for ekstensiveringen.

OMRÅDER TIL STORE HUSDYRBRUG

Områder til store husdyrbrug er områder i det åbne land, hvor der er særlige gode forudsætninger for etablering eller udflytning af husdyrbrug på over 500 dyreenheder. Store husdyrbrug kan godt etableres udenfor udpegningerne, men her kan det være vanskeligere at opnå tilladelse, og der vil også være områder i for eksempel ådale, hvor det ikke vil være muligt. Formålet med udpegningen er, at områder, der vurderes som robuste overfor meget intensiv landbrugsmæssig drift, skal forbeholdes til dette formål. Hensigten er at sikre jordbrugsområder, hvor der er gode betingelser og øget sikkerhed i forhold til langsigtede investeringer og prioriteringer. Områder til store husdyrbrug skal bevares som områder med gode udviklingsmuligheder for jordbrugserhvervet, og der kan kun tillades helt nødvendig udvikling, der ikke harmonerer med landbrugsinteresserne.

De udpegede områder rummer i forvejen mange af kommunens større intensive landbrug og relativt få beskyttelseshensyn i forhold til blandt andet landskabs- natur- og miljøinteresser. Der vil dog stadig skulle tages hensyn til naboer og udpegninger af lokal betydning som for eksempel §3-områder og skovbyggelinjer.

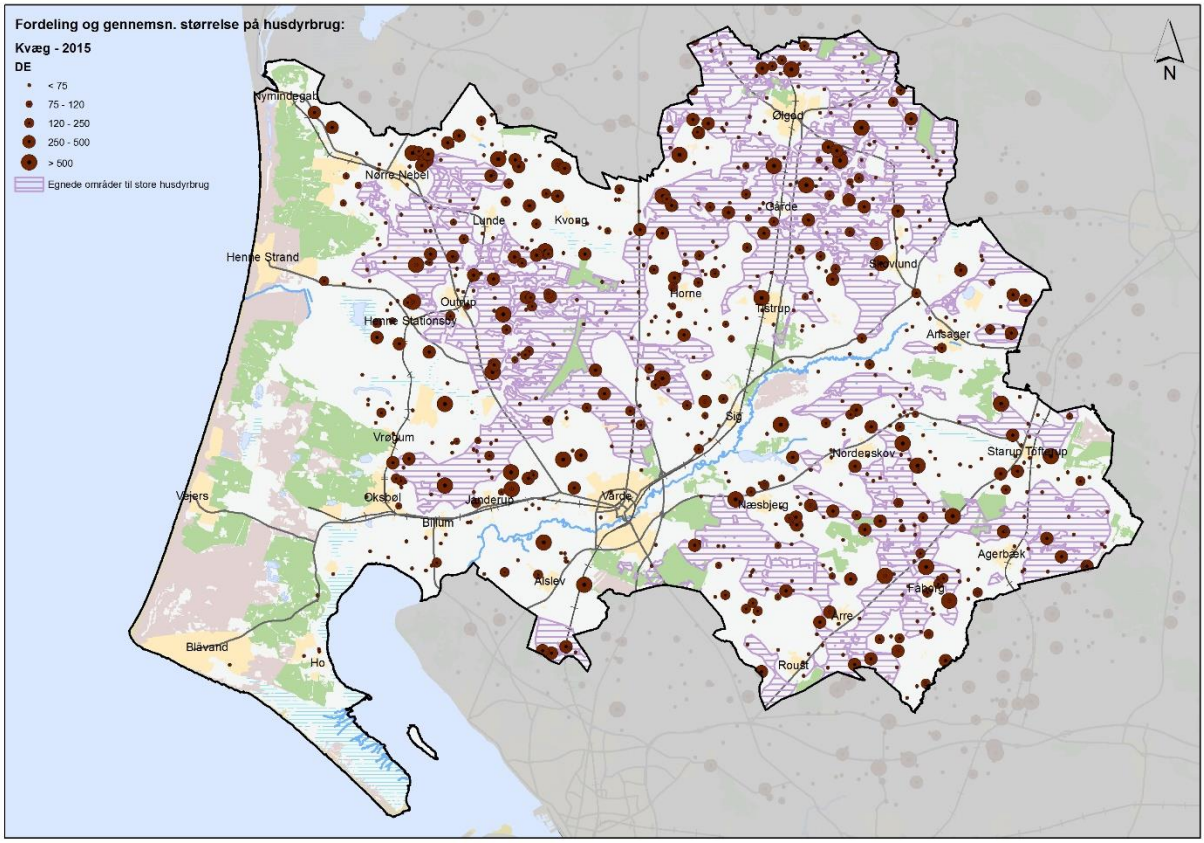

Figur 22-1: Udbredelse og størrelse af eksisterende husdyrbrug i Varde Kommune ift. områder for store husdyrbrug.

Områder til store husdyrbrug er centralt placeret i forhold til områder, hvor der er mulighed for etablering af større fællesbiogasanlæg, se tema 14. Derved sikres en tæt tilknytning mellem leverandør og aftager af gylle, hvilket er hensigtsmæssigt i forhold til den øgede transportmængde med videre. Særligt bør nye store husdyrbrug placeres i tæt tilknytning til eksisterende eller planlagte fælles biogasanlæg.

Udpegningsgrundlag

Områder til store husdyrbrug er afgrænset via en overordnet GIS-analyse af det åbne land. Områderne er udpeget på baggrund af en sammenvejning af henholdsvis landbrugets interesser, miljøministeriets jordbrugsanalyser, landskabelige og naturmæssige værdier samt øvrige plan- og lovgivningsmæssige bindinger og interesser, der findes i landskabet. Det er Varde Kommunes opfattelse, at langt hovedparten af store husdyrbrug i det åbne land vil blive etableret som en udvidelse af eksisterende husdyrbrug. Derfor har afgrænsningen af områderne taget udgangspunkt i områder, som i forvejen rummer en høj koncentration af større landbrug (se kortbilag). Områder med særligt mange eller særlige landskabs-, natur- og miljøinteresser og/eller kulturhistoriske interesser indgår ikke i områder egnede til store husdyrbrug, da andre beskyttelseshensyn skal tages i disse områder. Disse beskyttelseshensyn vil blive gennemgået i det efterfølgende.

Landskabelige hensyn

Sideløbende med landbrugsplanlægningen har Varde Kommune udarbejdet et plangrundlag for de landskabelige interesser i det åbne land. Plangrundlaget tager afsæt i en overordnet opdeling af det åbne land i landbrugs-, dal- og kystlandskaber. I dal- og kystlandskaber findes en række beskyttelseshensyn i forhold til etablering af bygninger og anlæg, der ofte vil kræve en konkret vurdering fra sag til sag. Det kan derfor typisk være mere kompliceret at opnå tilladelse til et projekt. I landbrugslandskabet, der er karakteriseret ved landbrugsarealer med landbrugsbygninger, er der færre beskyttelseshensyn, som skal overholdes. Det vil derfor oftest være enklere at få tilladelse til byggeriet i landbrugslandskabet. Områder, der ligger i dal- eller kystlandskaber eller i overgangslandskaber og derved har tæt visuel tilknytning til dal- og kystlandskaberne, er vurderet som mindre egnede til store husdyrbrug og indgår derfor ikke i områder egnede til store husdyrbrug. Ligeledes er større sammenhængende landskab også vurderet til som mindre egnede til store husdyrbrug.

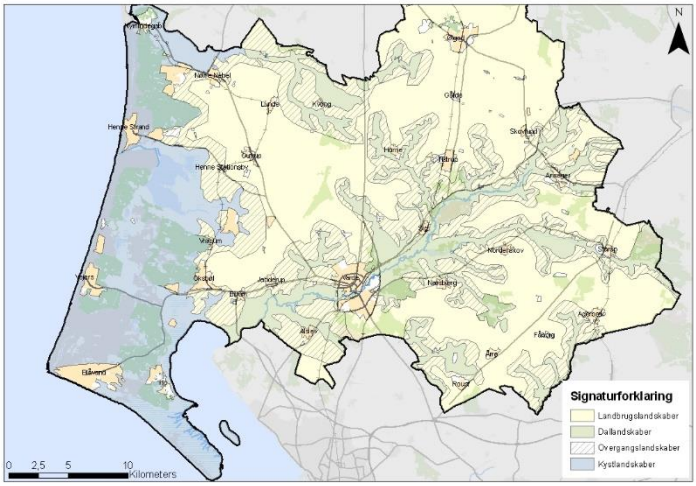

Figur 22-2: Landskabstyper i Varde Kommune.

Naturmæssige hensyn

I det åbne land findes en række forskellige nationale eller internationale beskyttelsesinteresser, som ofte er i direkte modstrid med meget intensiv landbrugsdrift. Nedstående områder indgår ikke i områder egnede til store husdyrbrug, hvis der er tale om særlige store udpegninger eller områder, hvor der er en særlig stor koncentration af udpegninger. Årsagen er, at beskyttelseshensyn til naturen skal tages i disse områder:

- Internationale beskyttelsesområder/Natura 2000.
- Hovedindsatsområder.
- Skove og plantager.

Øvrige beskyttelses- og planhensyn

I det åbne land findes en række beskyttelses- og planinteresser, som ikke harmonerer med store husdyrbrug. Områder med særligt store udpegninger eller særlig stor koncentration af udpegninger er ikke vurderet at være egnede til store husdyrbrug:

- Byzone, sommerhusområder og rammeområder udpeget i kommuneplanen.
- 500 meter bufferzone omkring byzone og sommerhusområder.
- Lokalplanlagte områder.
- Aktive graveområder.
- Bevaringsværdige kulturmiljøer.
- Kirkeomgivelser.
- Potentielle lavbundsområder.
- Områder med særlige drikkevandsinteresser, OSD-områder.
- Nitratfølsomme indvindingsområder; NFI-områder.

INTENSIVE HUSDYRBRUG

Ved etablering eller udvidelse af intensive husdyrbrug i nærheden af værdifulde naturområder bør der udvises særlig opmærksomhed, hvad angår mulighederne for at reducere eller forebygge forureningen af omgivelserne. Ved forureningsfølsomme naturtyper som blandt andet overdrev, heder, moser, søer og skove er det især kvælstofbelastningen, der bør søges reduceret.

I de internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder gælder et særligt forsigtighedsprincip, hvorefter det som udgangspunkt ikke er muligt at tillade etablering eller udvidelser af husdyrbrug, som medfører en merbelastning af områder, hvor belastningen i forvejen er for høj.

Varde Kommune lægger stor vægt på, at der fortsat skal være mulighed for at udvikle og udvide landbruget i kommunen på lige fod med udviklingen i andre dele af landet, men er opmærksom på, at en sådan udvikling nøje skal afstemmes med og tilpasses landskabet, miljøet og naturen.

AKTIVITETER I PERIODEN 2021-2025

Ingen planlagte aktiviteter.

23. Skovrejsning

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Indenfor den hidtidige planperiode har der ikke været aktiviteter eller foretaget ændringer i udpegninger eller retningslinjer

KOMMUNEPLAN 2021

Kommuneplan 2021 viderefører planlægningen for skovrejsning stort set uændret fra Kommuneplan 2017.

I den forgangne planperiode er der i 22 tilfælde givet tilladelse til at rejse skov indenfor områder, hvor skovrejsning er uønsket. Dette er sket ud fra en konkret vurdering af hvert enkelt tilfælde. Disse områder udpeges til områder, hvor skovrejsning er ønsket i forbindelse med Kommuneplan 2021.

De udlagte skovrejsningsområder i Kommuneplan 2021 er udpeget på baggrund af private ønsker. Ønskerne blev imødekommet i det omfang, de opfyldte formålene med skovrejsning, herunder sikring af grundvand, forøgelse af bynær skov, etablering af grønne netværk og i øvrigt ikke var i væsentlig konflikt med eksempelvis behovet for udspredningsarealer. Samtidig er råstofgraveområder og arealer omkring vindmølleområder friholdt.

Udpegningerne "områder, hvor skovrejsning er uønsket" og "skovrejsningsområder" opdateres i Kommuneplan 2021 som følge af opdateringer i datagrundlaget for udpegningerne.

I Kommuneplan 2021 er der i alt 58921 ha "Områder hvor skovrejsning er uønsket" og 55772 ha "Skovrejsningsområder".

SKOVREJSNING

Skovrejsning har positiv betydning for grundvandsbeskyttelse, den biologiske mangfoldighed samt friluftsliv og naturoplevelser. Skovene er med til at sikre godt drikkevand, da grundvand dannet under skov normalt indeholder færre miljøskadelige stoffer end grundvand dannet under landbrugsjorder. Skovene kan ligeledes medvirke til at mindske tilførslen af luftbårne næringsstoffer til næringsfattige naturtyper. Skove er desuden med til at begrænse mængden af drivhusgas i atmosfæren, da træer lagrer kulstof.

Det nationale skovprogram, 2002, har en hovedmålsætning om at udvikle skovbruget i en bæredygtig retning, som varetager tre typer af hensyn: de økonomiske, de økologiske og de sociale. I forlængelse heraf har, "Det nationale skovprogram" seks overordnede mål, hvoraf specielt to er relevante i forhold til den kommunale skovplanlægning.

Mere skov og natur: Skovarealet skal forøges, så skovlandskaber dækker 20 – 25 % af Danmarks areal i løbet af en trægeneration (80- 100 år). Målsætningen udvikles med henblik på at styrke naturindholdet og lokal deltagelse.

Sociale hensyn: Fastholde og udvikle skov som et velfærdsgode, hvor befolkningen sikres muligheder for friluftsliv og naturoplevelser i skoven.

Skovplanlægningen spiller en væsentlig rolle i forhold til at øge skovareal, men også i forhold til, at der gennem skovrejsning arbejdes mod, at der er attraktiv og varieret tilgængelig skov i nærheden af alle bymæssige bebyggelser i Danmark.

OMRÅDER, HVOR SKOVREJSNING ER UØNSKET

Udgangspunktet for denne udpegning er landskabsplanlægningen i Varde Kommune.

Landskabsplanlægningen inddeler landskabet i fire kategorier: Kyst-, dal-, overgangs- og landbrugslandskaber. Kystlandskaberne er karakteriseret ved åbne dynamiske naturlandskaber, som skal beskyttes og bevares. Dallandskaber er større sammenhængende ådale, der skal beskyttes og styrkes som sammenhængende naturlandskaber og friholdes for ny bebyggelse og anlæg. For at sikre væsentlige landskabsværdier som åbenhed og udsigter udpeges kyst- og dallandskaberne som områder, hvor skovrejsning er uønsket.

For at sikre udsigten og dermed samspillet mellem kirker og det omgivende landskab, udpeges både området indenfor kirkebeskyttelseslinjer og kirkeomgivelser til områder, hvor skovrejsning er uønsket.

Derudover udpeges bevaringsværdige kulturmiljøer og udpegede kulturmiljøer til områder, hvor skovrejsning er uønsket. De bevaringsværdige kulturmiljøer er generelt karakteriseret ved at være åbne og have samspil mellem landskab og bygninger. Udpegede kulturmiljøer indeholder kulturhistoriske værdier, men er endnu ikke præcis afgrænset. Kulturmiljøerne inkluderes for at sikre, at de kan friholdes for skovrejsning, der ikke er forenelige med de kulturhistoriske interesser.

Områder indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen udpeges som områder, hvor skovrejsning er uønsket. Områderne udpeges for at sikre, at fortidsminderne forbliver synlige i landskabet og dermed sikre væsentlige kulturhistoriske værdier. Samtidig bevares således de arkæologiske lag omkring fortidsminderne.

Områder indenfor beskyttelseslinjen for strand, å og sø udpeger Varde Kommune til områder, hvor skovrejsning er uønsket. Hensigten er primært at sikre udsigten langs de åbne landskabselementerne strande, vandløb og søer.

Beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelsesloven udpeges til områder, hvor skovrejsning er uønsket. Formålet er at beskytte naturtyperne imod dræningseffekt, skygge og direkte bladnedfald fra træer, som kan ændre hydrologien og næringsindholdet i naturtyperne. Hvis de beskyttede naturtyper bliver inkluderet i et skovrejsningsområde, vil rydningspligten forsvinde. Sandsynligheden vil dermed øges for, at de beskyttede naturtyper gror til.

Natura 2000-områderne udpeges ikke som områder, hvor skovrejsning er uønsket. Årsagen er, at naturtyperne varierer fra skov til lysåbne naturtyper. Derimod skal ethvert ønske om skovrejsning nær eller indenfor et Natura 2000-område konsekvensvurderes. Vurderingen udarbejdes i forhold til områdets udpegningsgrundlag og bevaringsmålsætning ifølge Habitatbekendtgørelsen. Hvis Varde Kommune vurderer, at ønsket om skovrejsning vil have en negativ indflydelse på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag og bevaringsmålsætning, er det ikke muligt at imødekomme ønsket om skovrejsning.

I Kommuneplan 2021 eksisterer både potentielle lavbundsarealer og øvrige lavbundsarealer. Begge disse kategorier af lavbundsarealer udpeges til områder, hvor skovrejsning er uønsket.

De potentielle egnede lavbundsarealer er arealer, der tidligere har haft et naturligt højt vandstandsniveau, og hvor det tidligere er vurderet, at arealer vil kunne tilbageholde kvælstof og dermed medvirke til at reducere udvaskningen af kvælstof fra landbrugsarealer til havmiljøet. Skovrejsning på de potentielle egnede lavbundsarealer vil have en dræningseffekt, som forhindrer, at det naturlige vandstandsniveau kan genskabes. Derfor udlægges de potentielle lavbundsarealer til områder, hvor skovrejsning er uønsket.

Øvrige lavbundsarealer, er lavbundsarealer, som vil kunne genskabes til naturområder og udvikle sig til værdifulde naturområder. Dette omhandler både genskabelse af den oprindelige natur og i den forbindelse også, at grundvandet ikke sænkes så meget, at de naturmæssige interesser på langt større arealer skades. Derfor udlægges de øvrige lavbundsarealer til områder, hvor skovrejsning er uønsket.

Yderligere kan skovrejsning på lavbundsarealer være spildt, hvis grundvandsstanden skal hæves i forbindelse med genopretning af et vådområde på et lavbundsareal. Hævning af grundvandsstanden vil normalt kræve, at eksisterende skovbevoksninger fældes.

Råstofindvinding i graveområder har første prioritet i forhold til anden anvendelse. Derfor udpeges graveområder til områder, hvor skovrejsning er uønsket. I forlængelse heraf medfører skovrejsning fredskovspligt på det tilplantede areal. Derfor vurderes det mest hensigtsmæssigt, at graveområderne udlægges til områder, hvor skovrejsning er uønsket. Derimod kan skovrejsning ved efterbehandling af et graveområde være en mulighed under forudsætning af, at der ikke er andre forhold som umuliggør skovrejsning.

Eksisterende og kommende vindmølleområder udpeges til områder, hvor skovrejsning er uønsket. Årsagen er, at det ikke er hensigtsmæssigt at rejse skov i områder, hvor vindenergi prioriteres.

Nationale kystlandskaber, værdifulde geologiske områder, geologiske rammeråder og nationale geologiske interesseområder er i Varde Kommune karakteriseret ved naturlige kystdynamiske processer og ureguleret vandløbsudløb i Vadehavet. Eneste undtagelse er Filsø-Blåbjerg området, som indeholder informationer om havspejlsudviklingen langs den jyske vestkyst og har vigtige udsigtspunkter udover kystlandskabet i Varde Kommune. Derfor udlægges de værdifulde geologiske områder til områder, hvor skovrejsning er uønsket.

SKOVREJSNINGSOMRÅDER

De udpegede skovrejsningsområder er områder, hvor det ud fra en samfundsmæssig helhedsbetragtning vil være mest hensigtsmæssigt at plante ny skov.

De eksisterende skovrejsningsområder videreføres i Kommuneplan 2021 for at sikre, at grundejere ikke mister muligheden for at rejse skov med tilskud. Dog er eksisterende skovrejsningsområder, der indgår i de nye områder, hvor skovrejsning er uønsket taget ud.

UDPEGNINGSGRUNDLAG

Udpegningsgrundlaget for skovrejsningsområder baseres på baggrund af en samlet vurdering af hensyn til grundvandsbeskyttelse, drikkevandsresurser, bynær placering, eksisterende og fremtidig infrastruktur samt landskabs- og naturinteresser, herunder at skabe økologiske forbindelser i det åbne land.

Placeringen af skovrejsningsområder tager hensyn til grundvandsbeskyttelse, drikkevandsinteresser, bynær placering samt landskabs- og naturinteresser, herunder muligheden for at skabe forbindelse mellem eksisterende skove og natur i det åbne land.

Varde Kommune har fravalgt at inddrage hensynet til tætheden af husdyrenheder. Årsagen er, at skovrejsningsområderne ikke begrænser landbrugets mulighed for at anvende områderne til

udspredningsarealer. Derfor vurderer Varde Kommune, at skovrejsningsområderne udlægges, hvor de bedst tjener formålene; grundvandsbeskyttelse og drikkevandsinteresser og bynær placering.

Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD), nitratfølsomme indvindingsområder, indvindingsoplande til vandværker og indsatsområder udpeges som udgangspunkt til skovrejsningsområder.

SCREENINGSAFGØRELSE

Ved skovrejsning og rydning af skov på over 0,5 ha skal Varde Kommune altid udarbejde en screeningsafgørelse ifølge bekendtgørelsen om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur og miljøvurderingsbekendtgørelsen.

Vurdering af virkninger på miljøet (VVM)

Nyplantning og rydning af skov, der må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, forudsætter, at der udarbejdes miljøkonsekvensrapport for det konkrete projekt.

Der skal altid screenes for udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport ved nyplantning og rydning af skov med henblik på omlægning til anden arealudnyttelse.

AKTIVITETER I PERIODEN 2021-2025

Ingen planlagte aktiviteter.

24. Grundvandsbeskyttelse

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Indenfor den hidtidige planperiode har der ikke været aktiviteter eller foretaget ændringer i udpegninger eller retningslinjer.

KOMMUNEPLAN 2021

Nedstående redegørelse er baseret på de statslige vandområdeplaner 2015-2021 fra juni 2016. Den næste vandplan forventes at blive sendt i høring i 2021. Oprindeligt skulle den gælde fra 2021-2027, men den forventes nu at gælde fra 2022.

VANDOMRÅDEPLANER

Varde Kommune ligger i Vanddistrikt 1 – Jylland og Fyn. Varde Kommunes geografiske udbredelse er omfattet af 2 vandområdeplaner, henholdsvis hovedopland 1.10 Vadehavet og hovedopland 1.8 Ringkøbing Fjord.
Kommuneplan 2021 må ikke stride imod vandområdeplanerne. Der er derfor indskrevet retningslinjer, hvoraf det fremgår, at tilstanden af grundvandsforekomster skal leve op til miljømålene fastsat i vandområdeplanerne.
Vandplanerne er et instrument til at opfylde EU's Vandrammedirektiv. Målet er, at alle vandområder – grundvand, vandløb, søer og den kystnære del af havet – i udgangspunktet skal have god tilstand.

Konkrete miljømål for grundvand
Det generelle miljømål for grundvand er god tilstand. Dette mål er nået, når både den kvantitative tilstand og den kemiske tilstand er god.
God kvantitativ tilstand forudsætter, at den gennemsnitlige indvinding pr. år over en længere periode ikke overstiger den langsigtede tilgængelige grundvandsresurse (vandbalance).
Varde Kommune vægter derfor i høj grad at sikre en langsigtet vandbalance ved udstedelsen af vandindvindingstilladelser.
Den kvalitative tilstand af de enkelte grundvandsforekomsterne er generelt ikke undersøgt i tilstrækkeligt omfang. Derfor er der ikke defineret krav om tiltag i forhold til den kvalitative tilstand af grundvandet i vandområdeplanerne 2015-2021.
Det er resultaterne fra de detaljerede statslige grundvandskortlægninger, som definerer grundvandets tilstand i de undersøgte områder. Grundvandsressourcen kortlægges i de områder, hvor der er specielle grundvandsinteresser. Dette er områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandforsyninger.
I forbindelse med kortlægningen af hhv. områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande indsamles normalt data for større geografiske områder. Dvs. at der ofte også er oplysninger om grundvandets tilstand i områder, som ligger omkring indvindingsoplande og OSD-områder.

I forbindelse med undersøgelse af grundvandets kvalitative tilstand er de lovmæssige kemiske analyser fra de almene vandforsyninger og data fra den statslige grundvandsundersøgning relevante (GRUMO).

BESKYTTELSE AF GRUNDVANDET I OMRÅDEUDPEGNINGER

Faktaboks

Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) er områder, hvor der gøres en særlig indsats for at sikre drikkevandsforsyningen. Disse områder udgør de grundvandsmagasiner, der har størst betydning for drikkevandsressoursen. Afgrænsningen vil blive justeret af Miljøstyrelsen i takt med, at viden om de geologiske og hydrologiske forhold øges.

Områder med drikkevandsinteresser (OS) er områder, hvor den generelle grundvandsbeskyttelse er tilstrækkelig til at sikre kvaliteten af drikkevandet.

Indvindingsoplande til vandværker (IOL) er de områder, hvorfra grundvandet, der indvindes i vandværker, dannes.

Kildepladszoner til vandværker er områder med en radius af 300 m omkring vandværkernes indvindingsboringer til beskyttelse af vandværkernes kildepladser.

Boringsnære beskyttelseszoner (BNBO) er af Miljøstyrelsen beregnede nærhedszoner omkring vandværksboringer, som skal friholdes for enhver form af forurening.

Følsomme indvindingsområder (FI) udgør dele af områder med særlige drikkevandsinteresser og dele af

Som tidligere nævnt er det Varde Kommunes mål at beskytte grundvandet mod forurening. Hensigten er først og fremmest at sikre tilstrækkeligt drikkevand af god kvalitet, både nu og i fremtiden. Retningslinjerne er et udtryk for byrådets prioritering og interesseafvejning af drikkevandsinteresser i forhold til aktiviteter, som kan medføre en risiko for forurening af grundvandet. Retningslinjerne skal sikre, at der tages de fornødne hensyn til grundvandsbeskyttelsen. I kommuneplanen er der derfor udpeget syv områdekategorier, som anvendes i administrationen. Afgrænsningen af områderne fremgår af kommuneplanens kortdel. Definitionen på de seks områdekategorier kan ses i nedenstående faktaboks.

<u>De vigtigste forureningskilder</u>
I en kommune præget af landbrug, er den største trussel for grundvandet, at det forurenes med nitrat og pesticider fra landbrugsproduktionen.
Her er anvendelsen af gødskning og pesticider på marker og enge (fladekilder) den største udfordring. Beskyttelse af grundvand mod pesticider og nitrat stammende fra fladekilder sker i forbindelse med indsatsplanlægningen af grundvandsbeskyttelse.
Derudover er punktkilder ved landbrugsvirksomheder en stor udfordring i forbindelse med grundvandsbeskyttelsen.
Desuden er der risiko for punktkildeforureninger stammende fra industrivirksomheder, trafik, behandling af spildevand og andre aktiviteter i byerne.
<u>Punktkilder:</u>
<u>Punktkilder ved landbrugsvirksomheder</u>
De vigtigste potentielle forureningskilder ved landbrugsvirksomheder er brønde, påfyldnings-, vaske- og gårdspladser, opbevaringssteder af gødning og pesticider, markstakke, ensilagepladser og ajlebeholdere. Varde Kommune fører derfor en restriktiv politik i forbindelse med miljøgodkendelser og lovpligtige tilsyn af landbrugsvirksomheder.
<u>Brønde, boringer og jordvarmeanlæg</u>
Brønde og boringer, der ikke bliver brugt, kan udgøre en risiko for grundvandet. Miljørisikoen beror i, at forureninger via de ubenyttede brønde eller boringer siver direkte ned til grundvandet. Forureningsfaren bliver særlig overhængende for anlæg, der ikke er i brug, og som derfor heller ikke altid bliver vedligeholdt. Derfor er det nødvendigt med en indsats for at sikre, at ubenyttede boringer og brønde sløjfes på lovlig vis. Varde Kommune giver som udgangspunkt ikke tilladelse til nye havevandsboringer, vertikale varmeboringer og

grundvandskøleanlæg i indvindingsoplande til vandværker og områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og vil stille skærpede krav i tilladelser til etablering af horisontale jordvarmeanlæg.

Olietanke

Gamle nedgravede olietanke kan udgøre en risiko for grundvandet. Gamle afblændede tanke kan stadigvæk være til risiko for grundvandet. Det er vigtigt, at olietanke opfylder den gældende lovgivning. Varde Kommune giver derfor ikke tilladelse til etablering af nedgravede olietanke indenfor indvindingslande til vandværker og OSD. Varde Kommune gør også en indsats for, at ikke brugte og ulovlige olietanke bliver sløjfet.

Affalds- og lossepladser

Gamle affalds- og lossepladser har vist sig at være en stor trussel for grundvandsressourcen i Varde Kommune. I de seneste år måtte flere vandværksboringer tages ud af drift på grund af miljøskadelige stoffer i drikkevandet. Disse stoffer stammer ofte fra pesticidbelastet overskudsjord, jord fra jorddeponier og fra affald af ukendt sammensætning. Generelt er forureningsstoffer i affalds- og lossepladser en trussel for drikkevandskvaliteten.

Nedsivningsanlæg

Nedsivning af spildevand kan udgøre en risiko for grundvandet, og der er fokus på anlæg på over 10 personenheder på grund af spildvandsmængden. Derfor kan der ikke forventes tilladelse til at etablere større nedsivningsanlæg, og Varde Kommune vil yderligere arbejde for, at der ikke etableres større bebyggelser med individuelle nedsivningsanlæg.

Nedsivning af vejvand

Der kan ikke forventes tilladelse til, at vejvand nedsiver gennem lukkede nedsivningsanlæg i forbindelse med anlæg af nye veje eller større omlægninger af veje indenfor OSD, kildepladszoner, indvindingsoplande til vandværker og indsatsområder. Dette skyldes blandt andet, at hvis olie eller andre forurenende stoffer løber ud i forbindelse med en trafikulykke, kan de hurtigt forurene grundvandet via lukkede nedsivningsanlæg.

Anvendelse og udbring af affaldsprodukter – herunder spildevand og slam

Udbringning af spildevand, slam og komposteret slam samt genanvendelse af restprodukter som slagge og flyveaske kan medføre udvaskning af metaller i uønskede mængder. Desuden kan slam og komposteret slam indeholde miljøfremmede organiske stoffer. Disse organiske stoffer bør heller ikke udvaskes til vandmiljøet. Udbringning af spildevandsslam, komposteret slam, slagger og flyveaske bør derfor som udgangspunkt undgås i OSD, indvindingsoplande til vandværker, kildepladszoner og indsatsområder.

Deponering af forurenet og lettere forurenet jord

Der kan ikke forventes tilladelse til etablering af jorddepoter med let forurenet jord indenfor OSD, indvindingsoplande til vandværker, kildepladszoner og indsatsområder. Forklaringen er, at den naturlige geologiske beskyttelse er dårlig i størstedelen af Varde Kommune. Især miljøskadelige stoffer med en stor opløselighed, kan nå grundvandet med vandet, som siver ned i jorden. Ud fra en konkret vurdering kan der gives tilladelse til deponering af jord forurenet med immobile stoffer.

Henstillingen til kommunerne om at sikre, at der ikke udbringes jord fra anlægsarbejder i områder med særlige drikkevandsinteresser, indvindingsoplande til vandværker, kildepladszoner og indsatsområder, er en generel anbefaling til forsigtighed. Årsagen er, at kvaliteten af jorden ofte alene er fastlagt på grundlag af et skøn eller begrænsede undersøgelser.

Råstofgravning og deponering i råstofgrave

Bortgravning af jorden under grundvandsspejlet betyder, at der ikke længere er jord over grundvandet, der kan binde og omsætte stoffer, inden de når grundvandet. Dette indebærer risiko for, at grundvandet vil blive yderligere belastet med næringsstoffer, da gravesøer og grundvandet som regel står i direkte forbindelse med hinanden. Eventuelle miljøfremmede stoffer som for eksempel sprøjtemidler og nedbrydningsprodukter herfra – afhængigt af forholdene – kan få direkte adgang til grundvandet.

Efter en konkret vurdering vil der blive stillet skærpede vilkår ved grundvandssænkning i forbindelse med råstofindvinding under grundvandsspejlet, især i OSD, indvindingsoplande til

vandværker, kildepladszoner og indsatsområder. I disse områder vil der være krav om genetablering af råstofgraven til naturformål.

BORINGSNÆRE BESKYTTEÆSESOMRÅDER (BNBO)

Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) er nærhedszoner omkring vandværkernes indvindingsboringer. Inden for disse nærhedszoner kan det være nødvendigt at gennemføre indsatser til sikring af boringerne og grundvandet omkring boringerne.
Miljøstyrelsen er ansvarlig for beregning af BNBO til alle aktive indvindingsboringer til den offentlige vandforsyning efter den gældende BNBO-vejledning.
Varde Kommune kan foretage grundvandsbeskyttende tiltag i forbindelse med indsatsplanerne for grundvandsbeskyttelsen. Indenfor BNBO kan Varde Kommune og de respektive vandværker aftale frivillige rådighedsindskrænkninger til sikring af BNBO. Derudover kan Varde Kommune påbyde rådighedsindskrænkninger efter miljøbeskyttelseslovens § 24 til beskyttelse af grundvandet og boringerne indenfor BNBO. Varde Kommune er indstillet på at påbyde rådighedsindskrænkninger indenfor BNBO, hvis det efter kommunens opfattelse er nødvendigt at beskytte indvindingsboringens BNBO, hvis det ikke er muligt at indgå frivillige aftaler, og hvis den respektive vandforsyning samtidig er indforstået med at finansiere rådighedsindskrænkninger.
Miljø- og Fødevareministeriet har den 11.01.2019 offentliggjort en tillægstekst til aftalen om pesticidstratigien 2017-2021. Formålet med tillægget til pesticidstrategien er at reducere risikoen for nedsivning af pesticider i BNBO. I tillægsaftalen pålægges kommunerne indtil 2022 at vurdere alle BNBO på landbrugsjord vedr. behovet for yderligere indsatser, som fx at flytte boringen eller at indgå aftaler om pesticidfri drift, stop for dyrkning af jorden eller egentligt opkøb af jorden. Kommunerne opfordres til at igangsætte indsatsen og sørge for, at der indgås de nødvendige aftaler, frivilligt eller ved påbud. Fra 2023 skal der gælde et generelt forbud mod brug af pesticider i BNBO.

INDSATSPLANER FOR GRUNDVANDSBESKYTTELSE

Miljøstyrelsen har udarbejdet grundvandskortlægninger til alle områder med OSD og indvindingsoplande til vandværker.
Varde Kommuner skal vedtage indsatsplaner til alle af de af Miljøstyrelsen udpegede indsatsområder jævnfør § 13 og 13a i vandforsyningsloven og § 2 i bekendtgørelsen om indsatsplaner.
Kommuneplanen fastlægger retningslinjer og tilkendegivelser for den generelle grundvandsbeskyttelse i kommunen, hvorimod en indsatsplan beskriver den detaljerede grundvandsbeskyttelse i et nærmere defineret indsatsplanområde.
Formålet med en indsatsplan er at beskytte grundvandet således, at der kan sikres en god vandkvalitet, der er egnet til drikkevandsformål efter simpel vandbehandling, både nu og i fremtiden. En indsatsplan er en handlingsplan, der angiver i hvilke områder, det er nødvendigt at gøre en ekstra indsats for at beskytte grundvandet. Planen angiver, hvem der er ansvarlig for at gennemføre de forskellige indsatser, og hvornår de gennemføres. Indsatsplanen danner grundlaget for de aftaler, som skal indgås for at beskytte grundvandet samt for myndighedernes administration på området. En indsatsplan giver mulighed at påbyde rådighedsindskrænkninger eller ekspropriation for at beskytte grundvandet jævnfør §§ 24 og 26a i miljøbeskyttelsesloven.
Indsatsplanen binder kommunalbestyrelsen således, at den skal overholdes ved den øvrige administration og ved udstedelse af andre planer. En kommuneplan og vandforsyningsplan må ikke stride mod indsatsplanen udarbejdet efter § 13 i vandforsyningsloven og vice versa. En indsatsplan efter vandforsyningslovens § 13a må på udarbejdelsestidspunktet jævnfør lovens § 13a, stk.2 ikke stride mod kommuneplanen, vandforsyningsplanen eller indsatsplaner efter § 13.
Varde Kommune har vedtaget indsatsplaner for 5 af kommunens 7 OSD-områder og 4 af i alt 22 indvindingsområder til vandværker. Kommunen er for tiden i gang med at udarbejde

indsatsplaner til øvrige kortlægningsområder. Opfølgning af indsatserne og periodisk revurdering af indsatsplaner er en vedvarende kommunal opgave.

BESKYTTELSE AF GRUNDVANDET VED UDLÆG AF BYOMRÅDER

Ved kommuneplanlægningen skal det sikres, at områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til vandværker beskyttes mod forurening.
I bekendtgørelsen, *om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse,* defineres hvad man ikke må planlægge for i henhold til beskyttelse af grundvand.
Den kommunale planlægning skal som udgangspunkt sikre, at OSD og indvindingsoplande til almene vandforsyninger friholdes for virksomhedstyper eller anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet. Forbuddet gælder ikke arealer, der allerede er udlagt i kommuneplanen for disse virksomhedstyper og anlæg.
Hvis kommunen alligevel vil byudvikle i et OSD eller indvindingsopland til et vandværk, skal der udarbejdes en grundvandsredegørelse til kommuneplanen eller kommuneplantillægget.
Kravet om en grundvandsredegørelse gælder også ved ændringer af arealanvendelsesbestemmelserne i eksisterende kommuneplanrammer, som muliggør planlægning for en arealanvendelse for virksomhedstyper eller anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet. Redegørelsen skal godtgøre, at der er en særlig planlægningsmæssig begrundelse for placeringen, at lokalisering uden for de nævnte områder er undersøgt og ikke fundet mulig, og at faren for forurening af grundvandet kan forebygges.
Byrådets prioritering og interesseafvejning mellem drikkevandsinteresser og by- og erhvervsudvikling er i direkte tråd med de nationale interesser vedrørende byudvikling i forbindelse med grundvandsbeskyttelse. Retningslinjerne skal sikre, at de nødvendige forbehold tages for at beskytte grundvandet.

Varde Kommune skal udarbejde en grundvandsredegørelse, hvis to følgende ændringer foretages indenfor OSD eller i et indvindingsopland til et vandværk:

a. ved planlægning for by- og erhvervsudvikling eller
b. ved ændring til mere følsom arealanvendelse

Grundvandsredegørelsen skal redegøre for følgende:

- Redegørelsen skal omfatte hele OSD eller indvindingsoplandet og skal som minimum beskrive vægtning af de statslige interesser, bymønsteret i forhold til OSD eller indvindingsoplandet, det særlige behov for udlæg i OSD eller indvindingsoplandet, restrummelighed og muligheden for alternative placeringer.
- OSD-områdets eller indvindingsoplandets størrelse, naturlige beskyttelse og kvalitet mht. naturligt forekommende og eventuel forurenende stoffer skal beskrives.
- Forsyningssituationen i de berørte forsyningsområder skal beskrives og vurderes.
- Forholdet til vandområdeplanerne og indsatsplaner til grundvandsbeskyttelse skal vurderes.
- Befæstelsesgrad og forhold til grundvandsdannelse skal vurderes.
- Type anvendelse, herunder med udgangspunkt i listen over placering af forskellige former for byudvikling i forhold til grundvandsinteresser, skal vurderes.

Der er udarbejdet en grundvandsredegørelse for hele Varde Kommune ved Kommuneplan 2017 og denne opdateret i forhold til relevante udlæg af byområder i Kommuneplan 2021, se venligt afsnittet ”Grundvandsredegørelse”.

BESKYTTELSE AF GRUNDVANDET I FORHOLD TIL ERHVERVSAREALER OG VIRKSOMHEDER MED SÆRLIGE BELIGGENHEDSKRAV

I bekendtgørelsen om "krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse" §2, står der skrevet, at kommunalbestyrelsen i kommuneplanlægningen skal friholde OSD og indvindingsoplande for virksomhedstyper eller anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet.

Indenfor OSD, kildepladszoner, indvindingsoplande til vandværker og indsatsområder vil kommunen af hensyn til grundvandsbeskyttelsen i nødvendigt omfang stille skærpede vilkår ved miljøgodkendelse af nye listevirksomheder med særlige beliggenhedskrav. Dette kan for eksempel være forbud mod nedgravning af tanke. Desuden kan der eksempelvis stilles krav om, at der etableres membran under tanke og synlige rørforbindelser, eller at der etableres tæt underlag med pumpesump og eventuelt overdækning ved pladser til opbevaring af stoffer, der kan sive ud til og forurene jord og grundvand. Endvidere bør nedsivning af tag- og overfladevand ikke tillades, hvis der er risiko for, at vandet kan være forurenet.
Ved miljøgodkendelse af eksisterende virksomheder i OSD, kildepladszoner, indvindingsoplande til vandværker og indsatsområder, bør der foretages en vurdering af, om der for eksempel kan undgås nedgravning af tankanlæg, eller om der kan indføres skærpede foranstaltninger. Man skal specielt være opmærksom på oplag og håndtering af stoffer som benzin, klorerede og andre opløsningsmidler samt sprøjtemidler. Derudover stiller kommunen skærpede krav afhængigt af behovet for beskyttelse, hvis der skal etableres kemikalietank. Dette afhænger blandt andet af jordbundsforholdene, oplagrede stoffer og tankanlæggets placering i forhold til vandværkernes indvindingsoplande. Der kan for eksempel stilles skærpede krav om kontrolboringer i nærheden af tanken, dræning under tanken, poreluftskontrol, dødemandsknap i forbindelse med væskeoverførsel fra/til tanken, dobbeltvæggede tanke, katodisk beskyttelse af tanke samt etablering af membran under tanke og rørforbindelser til inspektionsbrønde mv.
Kommunen giver normalt kun tilladelse til etablering af et grundvandskøleanlæg, når der er tilstrækkeligt grundvand, og at indvindingen vurderes ikke at medføre væsentlige negative ændringer for nærliggende drikkevandsindvindinger, vandløb, søer, moser eller vådområder. Ansøgeren vil kunne forvente tilladelse til at etablere grundvandskøleanlæg i områder, hvor varmespredningen ikke kan påvirke vandværkernes indvindingsopland. Kommunen vil altid foretage en konkret vurdering inden der gives tilladelse.
Udenfor indvindingsoplande og OSD giver kommunen normalt tilladelse til anvendelse af grundvand til køleformål, når dette ikke er i strid med andre interesser – for eksempel tilstanden i mindre vandløb eller anden indvinding af grundvand til erhvervsformål. Kommunen finder det i øvrigt hensigtsmæssigt, at sekundærvand bliver taget i brug, hvor det ud fra en samlet betragtning kan lade sig gøre.

AKTIVITETER 2021-2025

Udarbejdelse og vedtagelse af indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse for de resterende områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til vandværkerne i Varde Kommune.

GRUNDVANDSREDEGØRELSE

INDLEDNING

Grundvandsredegørelsen revideres, så den nyeste viden om grundvandsforholdene i kommunen er indarbejdet. Redegørelsen behandler byudvikling i Varde Kommune i forhold til de potentielle problemstillinger, der kan være i forbindelse med grundvandets beskyttelse.

Formålet med redegørelsen er, at Varde Kommune fremover kan planlægge byudvikling med hensyntagen til grundvands- og drikkevandsinteresser for den nuværende og fremtidige drikkevandsforsyning. Baggrunden er, at byudvikling potentielt kan true grundvandet ved kemisk påvirkning fra naturligt forekommende og miljøfremmede stoffer fra f.eks. virksomheder, befæstede arealer mm. og ved kvantitativ påvirkning, hvis der ikke dannes nok grundvand ved f.eks. høj befæstelsesgrad.
Redegørelsen kan vise kommunen og Staten, hvor der er potentiel konflikt mellem kommende byudviklingsområder og områder med vigtige, og sårbare grundvandsressourcer. Redegørelsen er udformet, så den opfylder statens krav til en grundvandsredegørelse på området.
Redegørelsen er ikke et dokument beregnet til at finde alternative grundvandsressourcer (erstatnings-OSD) til erstatning af de nuværende og heller ikke til at planlægge, hvor fremtidige kildepladser til almene vandforsyninger kan ligge i forhold til fremtidig byudvikling. Det vil blandt andet kræve en udvidet kortlægning af ukendte grundvandsressourcer og en vurdering af den fremtidige forsyningssituation i forhold til vandforbrug, befolkningsudvikling, vandværksøkonomi mm.
Grundvandsredegørelsen er for hele Varde Kommune. Redegørelsen præsenterer opdaterede kort over områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD), indvindingsoplande til vandværker (IOL) og nitratfølsomme indvindingsområder (NFI). Desuden gennemgås grundvandsressourcens størrelse, naturlige beskyttelse og kvalitet mht. naturligt forekommende og forurenende stoffer. Forsyningssituationen i kommunen, og relevante nabokommuner, beskrives. Forholdet til vandplaner, kommunale handleplaner, indsatsplaner og regionale råstofplaner vurderes.
Også befæstelsesgrad, nedsivningspotentiale og grundvandsdannelse samt arealanvendelse gennemgås i forhold til byudviklingens potentielle forureningstrussel mod grundvandet.
Endelig beskriver redegørelsen vægtning af de statslige interesser, bymønstre i forhold til OSD og indvindingsoplande, det særlige behov for udlæg i OSD og indvindingsoplande, restrummelighed og BNBO-områder, muligheden for alternative placeringer samt uudnyttede arealudlæg i OSD, indvindingsoplande og NFI.

NATIONALE INTERESSER FOR GRUNDVANDSBESKYTTELSE I DEN KOMMUNALE PLANLÆGNING

Det er en national interesse at sikre rent og rigeligt drikkevand, og at den danske drikkevandsforsyning i dag og fremover er baseret på rent grundvand, der som udgangspunkt alene kræver en simpel vandbehandling.
Grundvandsressourcerne for den nuværende og fremtidige drikkevandsforsyning inden for OSD og indvindingsoplande til almene vandforsyninger skal dække det nuværende og fremtidige behov for vand af drikkevandskvalitet. OSD og indvindingsoplande til almene vandforsyninger udenfor OSD udgør kernen i den målrettede grundvandsbeskyttelse og betragtes som strategiske indvindingsområder, hvis beskyttelse kommunerne skal varetage i deres fysiske planlægning.
Administrationsgrundlaget for nationale interesser for drikkevand i den kommunale planlægning findes i bekendtgørelsen om ”krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse”.
En nærmere beskrivelse af de enkelte krav om grundvandsbeskyttelse i den kommunale planlægning findes i Erhvervsstyrelsens vejledning om nationale interesser i kommuneplanlægning.
Kapitel 2.2 om grundvand i Erhvervsstyrelsens vejledning om nationale interesser i kommuneplanlægning definerer retningslinjerne for den kommunale planlægning på området:

- Kommunen skal i sin kommuneplanlægning friholde områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger for virksomhedstyper eller anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet. Forbuddet gælder ikke arealer, der allerede er udlagt i kommuneplanen for disse virksomhedstyper og anlæg.

- Kommunen skal friholde boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) til almene vandforsyninger for udlæg af nye arealer til en arealanvendelse, der medfører øget fare for forurening af grundvandet.

- Hvis kommunen fraviger forbuddene, skal den udarbejde en grundvandsredegørelse til kommuneplanen eller kommuneplantillægget. Kravet om grundvandsredegørelse gælder også ved ændring af arealanvendelsesbestemmelserne i eksisterende kommuneplanrammer, når dette muliggør planlægning for en arealanvendelse for virksomhedstyper eller anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet. Redegørelsen skal godtgøre, at der er en særlig planlægningsmæssig begrundelse for placeringen, at lokalisering uden for de nævnte områder er undersøgt og ikke fundet mulig, og at faren for forurening af grundvandet kan forebygges.

DEFINITIONER

Dette kapitel indeholder en beskrivelse og definition af de begreber, der bruges i forbindelse med en grundvandsredegørelse for byudvikling:

- Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD): Områder i Danmark, hvor der sker en målrettet beskyttelse af den nuværende og fremtidige grundvandsressource, der kan bruges til drikkevand.

- Indvindingsopland (IOL): Det område, hvor grundvandet strømmer hen til indvindingsboringens filter projiceret op på jordoverfladen. Indvindingsoplandenes størrelse og antal er variable, alt efter hvor store tilladelser til indvinding er, og hvor der indvindes.

- Nitratfølsomme Indvindingsområder (NFI): Områder, der er særligt sårbare overfor forurening af grundvandet med nitrat. Udpeget på baggrund af nitratsårbarhed og nogen/stor grundvandsdannelse.

- Boringsnære beskyttelseszoner (BNBO): Nærhedszoner omkring vandværksboringer, som skal friholdes for enhver form af forurening.

VANDFORSYNING

Dette kapitel beskriver vandforsyningerne og deres struktur i hele Varde Kommune for at give et overblik over den nuværende placering og størrelse af vandindvindingen samt forsyningsstrukturen i kommunen og til/fra nabokommuner.

Vandindvinding

I Varde Kommune findes der 22 aktive almene vandværker samt 2 distributionsvandværker uden egen indvinding. Den tilladte indvindingsmængde og den aktuelle indvindingsmængde fremgår af tabel 24-1. Oplysningerne stammer fra Jupiter databasen.

Vandforsyning	Antal boringer	Tilladelse (m^3/år)	Indvinding i 2018 (m^3/år)	Indvinding i 2019 (m^3/år)
Ølgod Vandværk	15	500.000	473.592	432.649
Oksbøl Vandværk	5	215.000	186.285	179.907
Din Forsyning, Lerpøtvej Vandværk	30	2.020.000	1.279.910	1.045.487
Din Forsyning, Kvong Vandværk	9	165.000	102.521	99.401

Tistrup Vandværk	5	260.000	257.267	222.955
Helle Vest	15	567.000	612.818	576.922
Agerbæk Vandværk	8	142.000	116.049	110.638
Vejers Strand Vandværk	9	122.000	99.345	96.470
Jegum-Vrøgum Vandværk	8	110.000	80.994	72.541
Billum Vandværk	9	82.000	55.235	55.322
Krusbjerg Vandværk	2	74.000	76.601	71.486
Strellev Vandværk	7	75.000	40.690	44.483
Gårde Vandværk	5	68.000	62.550	73.310
Lindbjerg Vandværk	4	62.000	54.794	57.664
Grærup Vandværk	3	20.000	15.279	15.172
Tofterup Vandværk	9	184.000	168.433	195.268
Janderup Vandværk	9	145.000	157.983	131.345
Skovlund/Ansager Vandværk	3	337.000	331.528	315.028
Outrup Vandværk	20	350.000	346.254	331.524
Oksby og Ho Vandværk	9	400.000	388.225	382.258
Nordenskov Vandværk	12	310.000	233.216	216.128
Klinting Vandværk med Bork og Henne	51	950.000	875.558	812.932

Tabel 241: Almene vandværker i Varde Kommune, kilde GEUS/Jupiter maj 2020.

Ud over indvinding af grundvand til almene vandværker, sker der i Varde Kommune også indvinding af grundvand til industri, markvanding, privat husholdning og vanding af offentlige anlæg (sportsanlæg, parker, m.m.). Oplysningerne stammer ligeledes fra Jupiter databasen og Varde Kommunes vandforsyningsplan 2013-2023.

De indberettede mængder af vandværker fra 2019 udgør i alt 5.538.890 m^3. Desuden er der ca. 1600 markvandingsboringer med en samlet tilladt indvinding på ca. 36,2 mio. m^3/år. Ydermere er der grundvandsindvinding til erhverv, ikke almene vandværker og ca. 700 enkeltindvindere (1-2 husstande).
I Varde Kommune er der 7 OSD-områder, Kvong, Hindsig, Ølgod, Skovlund, Forumlund, Diagonalvej og Baldersbæk. Tre OSD-områder ligger delvist udenfor kommunegrænsen. De almene vandværker indvinder fra 5 OSD-områder. Der er beregnet boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) for alle vandværksboringer i kommunen for at kunne udlægge nødvendige beskyttelseszoner udover de normale 25 meter.

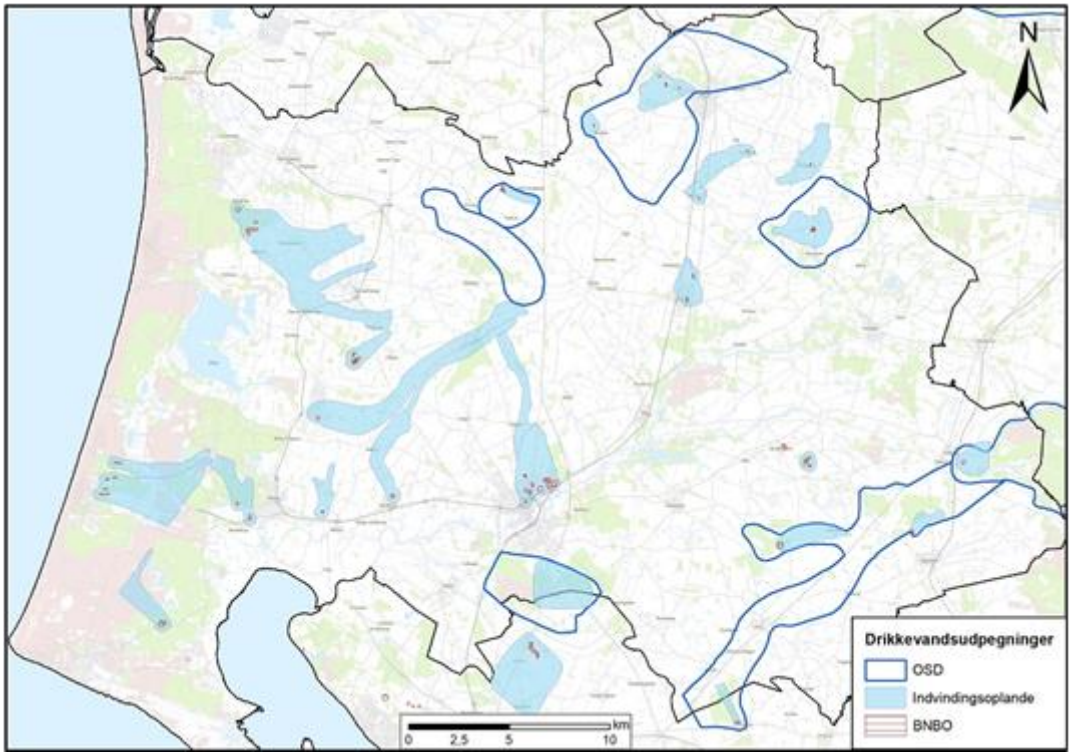

Figur 241: Oversigt over OSD, almene vandværkers indvindingsoplande og BNBO i Varde Kommune, kilde Miljøportalen maj 2020.

Forsyningsstruktur

Varde Kommune har en samlet vandforsyningsplan for kommunen. Den nugældende vandforsyningsplan har sigtet 2013-2023.

Varde Kommune har som særligt fokusområde at sikre den fremtidige vandforsyning i forhold til at sikre kvantitet og kvalitet af drikkevandet. For at gøre dette, koordinerer Varde Kommune indsats og samarbejde mellem vandværker, kommune og andre aktører. Kommunen afholder dialogmøder med vandværkerne, har løbende samarbejde med Vandrådet og deltager i vandværkernes årlige generalforsamlinger. Derudover opfordrer kommunen forbrugerne til vandbesparelser og gør selv en indsats for at begrænse vandforbruget i kommunens institutioner, skoler og øvrige ejendomme.

Vandforsyningsstrategien for Varde Kommune tager udgangspunkt i de eksisterende 22 almene vandværker, der indvinder fra ca. 100 indvindingsboringer fordelt på 24 kildepladser spredt i kommunen. Den spredte placering af kildepladserne modvirker, at der sker en påvirkning af grundvandskvaliteten, vådområder og natur. Ligeledes, udgør spredningen en forsyningssikkerhed i forhold til en eventuel forurening af grundvandsressourcen. Ved at sprede indvindingen over store arealer og forskellige grundvandsmagasiner minimeres antallet af vandværker og forbrugere, som berøres af en eventuel forurening.

Udover de 22 almene vandværker, er der 2 distributionsvandværker, ca. 1800 landbrugsvirksomheder, der har en eller flere markvandsboringer (i alt ca. 3000 markvandsboringer). Derudover er der grundvandsindvinding til erhverv, ikke almene vandværker og ca. 800 enkeltindvindere (der hver forsyner 1-2 husstande). Nogle forsyningsområder er delte, hvor der foregår eksport af vand over kommunegrænsen, der er således ca. 180 ejendomme i Ringkøbing-Skjern Kommune, der forsynes fra Ølgod, Kvong eller Klinting vandværkerne. DIN Forsyning har i deres forsyningsområde en forsyningsledning til Esbjerg Kommune.

GRUNDVANDETS BELIGGENHED, KVALITET OG SÅRBARHED

Beskrivelsen af geologi, hydrologi, grundvandskemi og sårbarhed giver i dette kapitel et overblik over grundvandets generelle beliggenhed og tilstand i hele Varde Kommune. Beskrivelsen stammer fra den statslige kortlægning af grundvandsressourcen i OSD og i indvindingsoplande. I beskrivelsen indgår oplysninger fra redegørelser af 10 grundvandskortlægninger for OSD og indvindingsoplande:

- OSD Hindsig,
- OSD Kvong med Kvong Vandværk,
- OSD Forumlund med Forum Vandværk,
- OSD Diagonalvej med Agerbæk, Helle Vest og Grimstrup vandværker,
- OSD Baldersbæk med Tofterup Vandværk,
- OSD Ølgod-Skovlund med Ølgod, Strellev, Gårde, Lindbjerg, Krusbjerg og Ansager-Skovlund vandværker,
- Nordenskov Vandværk,
- Varde Vandværk Lerpøtvej og
- Oksbøl m.fl. samt Tistrup, som omfatter vandværkerne Oksbøl, Billum, Janderup, Oksby Ho, Vejers, Grærup, Jegum-Vrøgum, Outrup, Klinting og Tistrup.

Beskrivelsen er et sammendrag af de væsentligste detaljer fra disse kortlægninger, og for yderligere oplysninger henvises til selve kortlægningsmaterialet.

Geologi, magasiner og dæklag

Den geologiske opbygning af Varde Kommune er i det efterfølgende stykket sammen af ovennævnte kortlægninger.

Landskabet i det vestlige Jylland er generelt præget af hedesletter og bakkeøer. De vestjyske bakkeøer er rester af morænelandskaber fra den næstsidste istid, Saale Istiden. Bakkeøerne er omgivet af flad lavereliggende hedesletter (smeltevandssletter), som er dannet af smeltevand i den sidste istid, Weichsel Istiden. Under Weichsel Istiden lå gletsjerfronten fra Hovedfremstødet omkring Hovedstilstandslinjen (den Jyske Højderyg) mod øst, og smeltevandet løb derfor mod vest mellem bakkeøerne og dannede smeltevandssletterne med overordnet hældning mod vest.

Et system af smeltevandsfloder har haft sit løb fra isranden ved Grindsted Hedeslette. Smeltevandsfloderne har dannet det dalforløb, der i dag adskiller Esbjerg Bakkeø fra Varde Bakkeø. Varde Å har i dag sit løb i dalen.

I Weichsel Istiden blev området ikke overskredet af isdækket. Området lå i stedet hen som et koldt og goldt landskab uden for isranden.

Under istiderne Elster, Saale og Weichsel blev der afsat store volumener af sediment, henholdsvis moræneaflejringer og smeltevandssedimenter. Indenfor Varde Kommune udgør smeltevandssandet overordnet de øvre primære grundvandsmagasiner. Der er jævnfør kortlægninger for vandværkerne i den vestlige og centrale del af kommunen 3-4 teoretiske, hydrostratigrafiske, kvartære grundvandsmagasiner fra Elster og/eller Saale istiderne og Weichsel Istiden.

Der er kun tynde lerlag over og mellem sandmagasinerne, så de kvartære magasiner udgør i store områder et sammenhængende sandlag på op til 100 meters tykkelse. Især i områder med begravede dalsystemer er lagene tykke.

Under kvartærtidens sand- og lerlag findes de prækvartære lag fra perioden Miocæn, der veksler mellem kvartssand, glimmersand og glimmerler afsat under en vekslen mellem stigende og faldende havniveau for ca. 20-10 millioner år siden. Lagene er således gammel kyst eller havbund. Lagene fra Miocæn kaldes Gram/Hodde Ler, Odderup Sand, Stauning Sand, Arnum Ler, Bastrup Sand, Klintinghoved Ler, Klintinghoved Sand, Billund Sand og Vejlefjord Ler.

De miocæne grundvandsmagasiner som er Odderup Sand/Stauning Sand, Bastrup Sand og Billund Sand findes primært i den østlige del af Varde Kommune.

Hydrologiske forhold

Varde Kommune ligger vest for hovedopholdslinjen, hvilket meget overordnet set betyder, at grundvandet dannes indenfor og øst for kommunen og strømmer mod vest. Den generelle strømretning brydes af et hovedvandskel med øst-vestlig retning i den nordlige del af Varde Kommune således at vand nord for vandskellet hovedsageligt løber mod Ringkøbing Fjord via Skjern Å, og syd for vandskellet mod Ho Bugt via Varde Å, eller Vesterhavet via Filsø. Indenfor kommunen er Varde Å langt det største vandløb.
I Varde Kommune findes der mange dybe, højtydende grundvandsmagasiner, men beskyttelsen er flere steder ringe, idet der ikke er tilstrækkelig stor lerdæklagstykkelse over magasinerne. Det gælder f.eks. nordøst for Agerbæk og i OSD områderne ved Ølgod.
I de mere terrænnære magasiner er beskyttelsen ringe, netop fordi der ikke er tilstrækkelig lerdæklag.
Naturstyrelsen (nu Miljøstyrelsen) har udarbejdet grundvandsmodeller for kortlægningsområdet Diagonalvejen i den sydøstlige del af kommunen, Baldersbæk i den østlige del, Ølgod i den nordøstlige del, Varde for den centrale sydlige de og Oksbøl m.m./Tistrup i den vestlige og centrale del.

Grundvandsdannelsen i Varde Kommune er til de øverste magasiner ofte lig med nettonedbøren, som for større områder varierer mellem 400 og 700 mm/år. Den årlige nedbør ligger på omkring 1000 mm/år, men varierer fra øst mod vest, idet den er omkring 1100 mm i øst og 950 mm mod vest.
Der indvindes både fra kvartære og prækvartære magasiner i Varde Kommune. I den nordøstlige del af kommunen indvindes fra over 80 meters dybde. Magasinet er her op til 250 meter tykt. Længere mod syd aftager magasintykkelsen til maksimalt 100 meter. Mange steder er magasinet sammenhængende selvom det består af både kvartære og prækvartære sandlag.

<u>Grundvandskemi</u>
Grundvandsmagasinerne i Varde Kommune er generelt sårbare over for påvirkninger fra terræn. De dybe magasiner er stadig uden nitrat, men de terrænnære magasiner er stærkt påvirkede af aktiviteter på overfladen. Påvirkningen trænger stadig dybere ned i magasinerne. Store dele af de terrænnære magasiner er belastet med pesticider især fra landbrugsaktiviteter, og der er også mange fund af pesticider i de dybe magasiner. I 2019/2020 har 4 ud af kommunens 22 vandværker problemer med indhold pesticider i drikkevandet.
Der er fundet nitrat i de sårbare dele af grundvandsmagasinerne til 40-50 m under terræn, men grundvandet er påvirket til omkring 70 m under terræn, hvor sulfat er forhøjet. Et enkelt sted er der fundet nitrat til en dybde af 120 meter under terræn. I figur 24-2 ses, at grundvandet er under 50 år gammelt til en dybde af over 50 meter. Det ses også, at lerdæklagene ikke er sammenhængende.

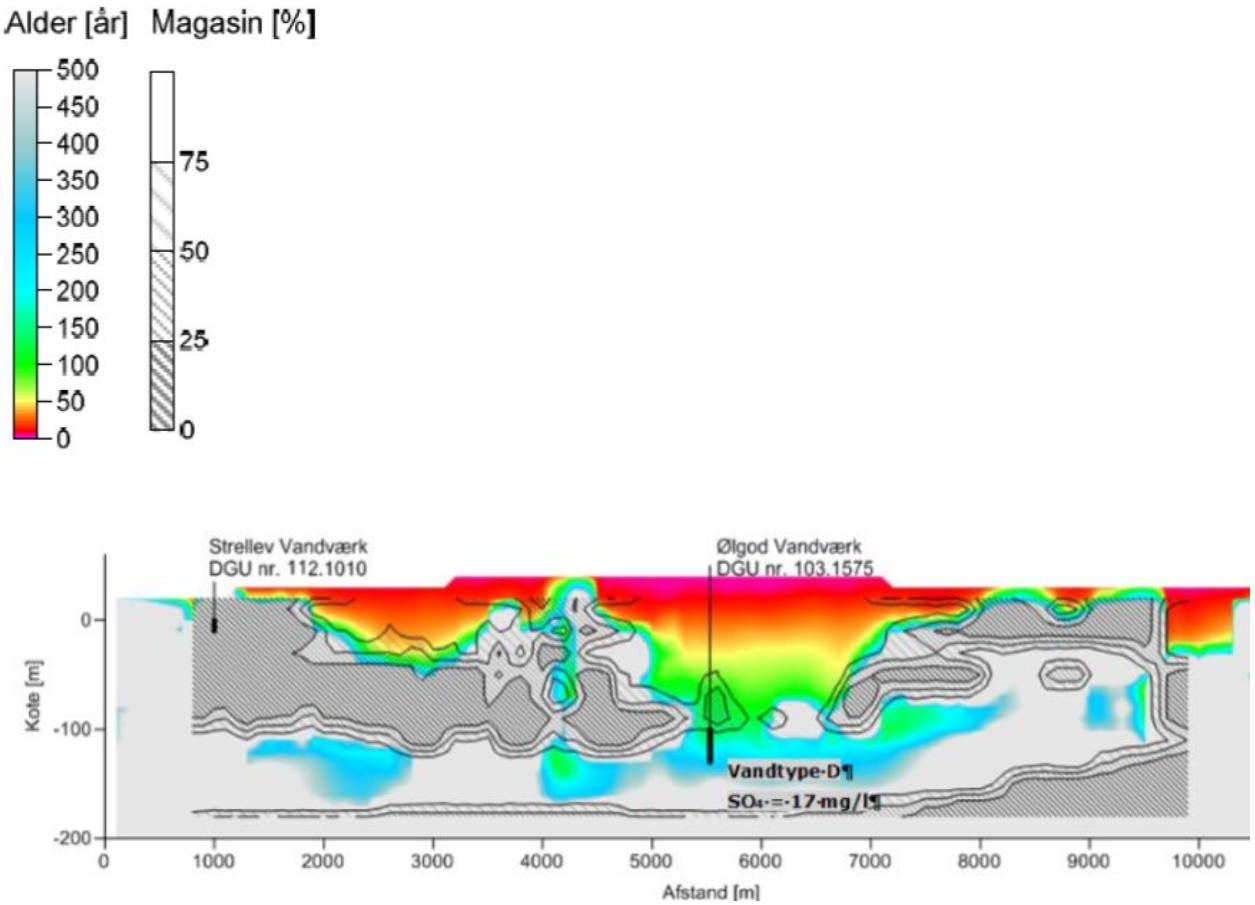

Figur 242: Grundvandets alder og forekomst af magasin i den nordlige del af kommunen, fra Strellev Vandværk til nordøst for Ølgod, kilde grundvandskortlægning Ølgod, 2014.

Magasinerne er generelt forvitrede og ionbytningen viser, at der er stor sårbarhed i de terrænnære dele. Der er fundet pesticider og miljøfremmede stoffer en lang række steder. I nogle områder er der pesticider i alle terrænnære boringer, hvilket tyder på fladeforurening. Generelt er der fund i næsten halvdelen af de boringer, som er blevet analyseret for pesticider.
Lokalt viser grundvandskvaliteten, at magasinet er bedre beskyttet mod påvirkninger fra overfladen, hvilket formodentlig hænger sammen med geologien, idet der stedvist ses tykke lerlag over grundvandsmagasinerne.

Der er konstateret et antal fund af chloroform i indvindingsboringer, men fundene kan generelt tilskrives naturlig dannelse, og da koncentrationerne samtidig er lave, vurderes stoffet ikke at være problematisk i forhold til vandindvinding. Der ses desuden nogle steder fosfor, som også vurderes at være naturligt forekommende, men som stedvist ses i koncentrationer over grænseværdien.
Der er påvist sporadiske fund af miljøfremmede stoffer, blandt andet klorerede opløsningsmidler og oliestoffer i et mindre antal boringer. Overordnet vurderes disse stoffer ikke at være problematiske for vandindvindingen i Varde Kommune, men lokalt kan de være.

<u>OSD, indvindingsoplande, NFI og SFI</u>
I Varde Kommune er der i alt 7 OSD, hvoraf 4 OSD ligger helt inden for kommunegrænsen, mens 3 OSD ligger delvist i nabokommunerne Esbjerg, Billund og Vejen kommuner. Indvindingsoplandene omfatter de arealer, hvor der strømmer grundvand til de almene vandværkers indvindingsboringer. Størrelsen af indvindingsoplandene er afhængig af

indvindingsmængdens størrelse, og de er derfor beregnet ud fra den tilladte indvindingsmængde for hvert vandværk.
Indvindingsoplandene er vist på figur 24-1, hvor det ses, at mange indvindingsoplande ligger udenfor OSD.
På figur 24-3 er vist nitrat- og sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder (NFI og SFI).
Nitratfølsomme indvindingsområder afgrænses, hvor grundvandmagasinet har stor nitratsårbarhed, og hvor der samtidig sker nogen eller stor grundvandsdannelse til magasinet.
Hvor grundvandsmagasinet har nogen nitratsårbarhed og der samtidig sker nogen eller stor grundvandsdannelse til magasinet, afgrænses som udgangspunkt nitratfølsomme indvindingsområder, men der foretages dog en konkret vurdering af behovet for afgrænsning.
Der afgrænses ikke nitratfølsomme indvindingsområder, hvor grundvandsmagasinet har lille nitratsårbarhed, uanset størrelsen af grundvandsdannelsen.
Det er dermed ikke samtlige OSD og indvindingsoplande inden for Varde Kommune, der er afgrænset som NFI, og NFI-områderne ligger ofte som spredte usammenhængende områder.
Sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder (SFI) findes indenfor kommunen i OSD Baldersbæk, OSD Forumlund og inden for indvindingsoplandene til Oksbøl, Oksby-Ho, Vejers og Grærup vandværker (figur 24-3).

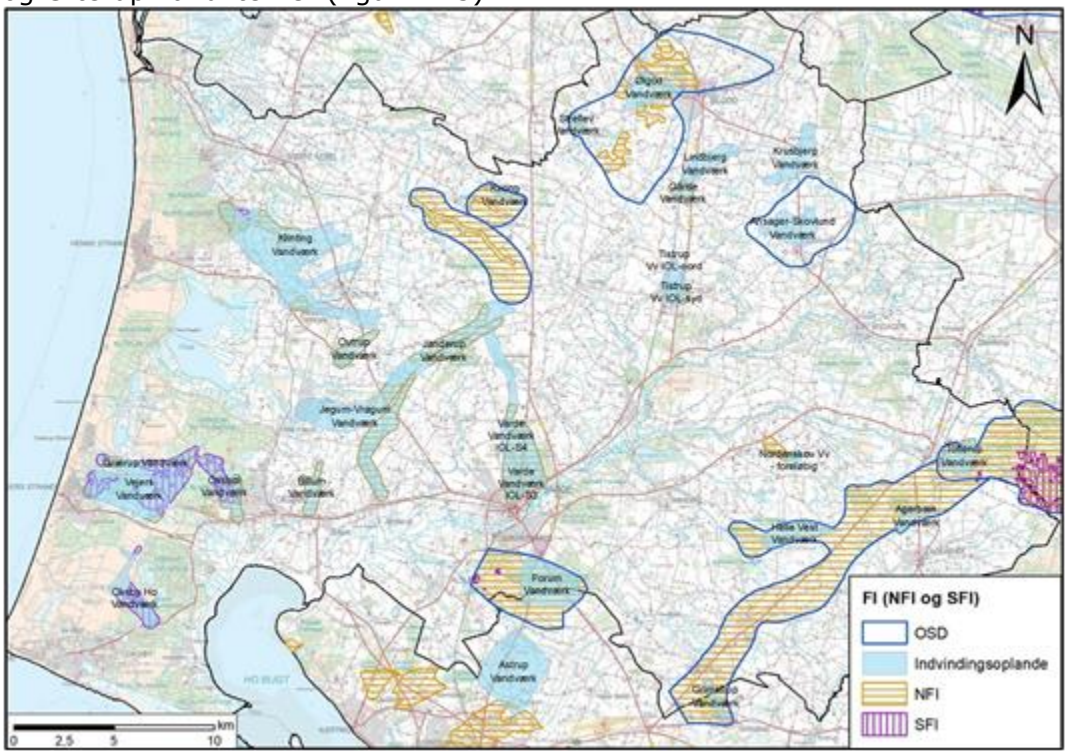

Figur 243: Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD), indvindingsoplande, nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) og sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder (SFI) i Varde Kommune, kilde Miljøportalen maj 2020.

FORHOLD TIL ANDEN PLANLÆGNING

Dette kapitel beskriver grundvands- og overfladevandsrelaterede emner i anden planlægning som: vandplaner, kommunale handleplaner, klimatilpasningsplan, indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse og råstofplan. Derved fås et overblik for hele Varde Kommune over konfliktpotentiale til anden planlægning samt om anden planlægning kan have indflydelse på, hvor der kan ske byudvikling i OSD, indvindingsoplande og NFI.

<u>Vandområdeplaner og kommunale handleplaner</u>
Varde Kommune ligger inden for hovedopland 1.8 Ringkøbing Fjord og 1.10 Vadehavet og er dermed omfattet af to af Statens vandområdeplaner.

Størstedelen af kommunen ligger inden for hovedopland 1.10 Vadehavet, mens hovedopland 1.8 Ringkøbing Fjord dækker den nordlige del af Varde Kommune. Beliggenheden af hovedvandoplandene er illustreret i Figur 24-4.

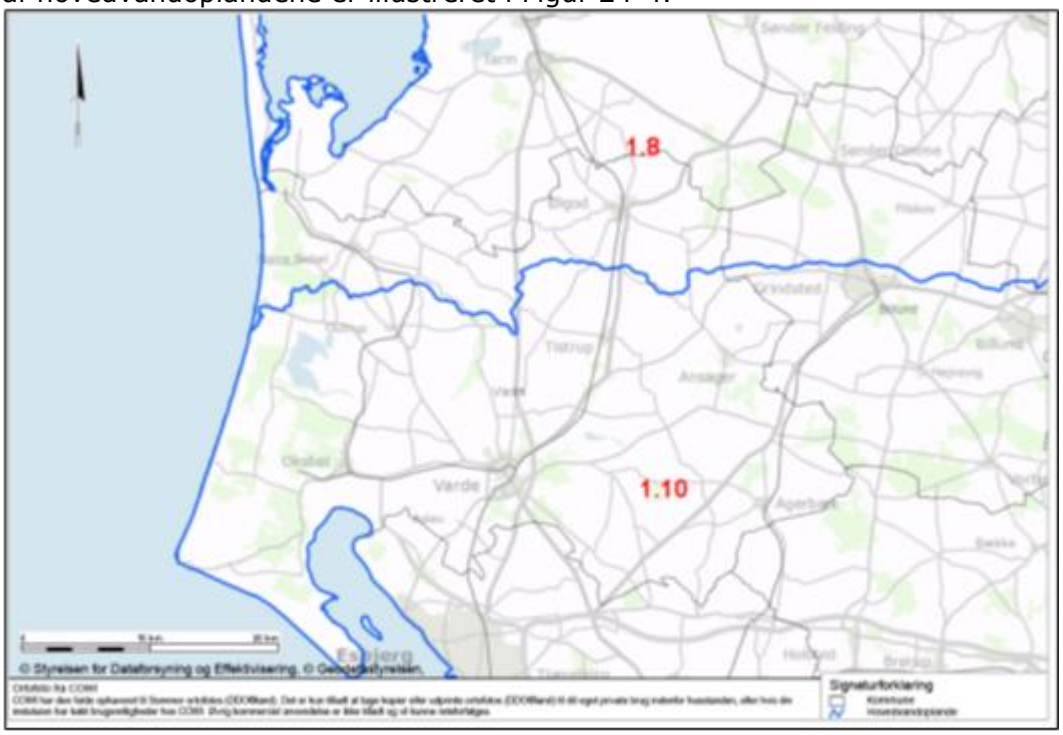

Figur 244: Hovedvandoplande i Statens vandområdeplaner. Varde Kommune ligger i hovedvandoplandene 1.8 og 1.10.

En oversigt over grundvandsforekomsterne i Varde Kommune ses på figur 24-5.
Med hensyn til grundvandsforekomsternes kvantitative tilstand må den aktuelle, gennemsnitlige indvinding ikke overstige den langsigtede grundvandsdannelse. Denne vandbalance beregnes som en udnyttelsesgrad 30 % af grundvandsdannelsen. Grundvandets påvirkning af overfladevand er vurderet i forhold til vandløb på baggrund af en model, der opstiller sammenhængen mellem en række vandføringsparametre og de biologiske kvalitetselementer i vandløbene.
Grundvandets kemiske tilstand vurderes på baggrund af en generel kvalitetsvurdering af grundvandet, grundvandets påvirkning af overfladevand og terrestrisk natur, indtrængning af saltvand eller andet samt kemiske trends.
Grundvandsforekomsterne har alle en god kvantitativ tilstand.
Grundvandsforekomsterne har en god kemisk tilstand, undtagen grundvandsforekomst DK_1_456_15, der har ringe kemisk tilstand på grund af klorid. Vurdering af den kemiske tilstand for forekomsten baserer sig på data fra færre end 5 indtag i perioden 2000-2013. Grundvandsforekomsten findes fra Hodde og mod østsydøst via Tofterup og ind in nabokommunerne. I følge vandområdeplanen skal der ikke laves en indsats overfor denne grundvandsforekomst.
Den kemiske tilstand skal varetages derfor af generelle reguleringer og kommunale indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse.
Til sikring af den kvalitative tilstand af grundvandsforekomsterne og fremtidens drikkevandsinteresser skal kommunen udarbejde indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse i de områder, som er omfattet af den statslige grundvandskortlægning.
Grundvandskortlægningen omfatter alle OSD og indvindingsoplande til offentlige vandværker uden for disse. Indsatsplaner beskriver i detaljer, hvad der skal gøres for at sikre gode grundvandsressourcer til drikkevand. Figur 24-1 viser OSD og indvindingslandene, som der udarbejdes indsatsplaner for.

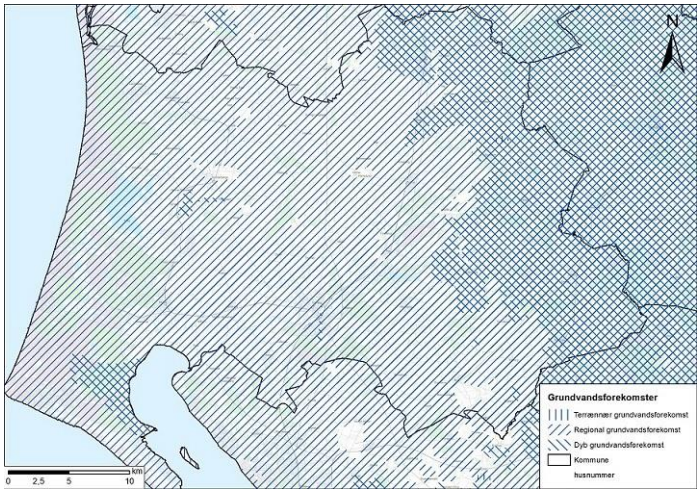

Figur 245: Grundvandsforekomsten i Varde Kommune fordelt på terrænnær, regional og dyb grundvandsforekomst, VP_2016-2021.

Klimatilpasningsplan

Varde Kommune har udarbejdet en klimatilpasningsplan. Planen er en del af Varde Kommunes samlede planlægning af klimatilpasning. Klimatilpasningsplanen skal især bruges som prioriteringsværktøj, mens der udarbejdes særskilte handlingsplaner, som er mere konkrete i forhold til afdækning af udfordringer afledt af klimaændringerne og i forhold til konkrete klimatilpasningsprojekter.
I klimatilpasningsplanen behandles udfordringerne i forbindelse med grundvandsressourcen, og der er udarbejdet kortgrundlag med forventet dybde til grundvandsspejlet i 2050. Mange områder i kommunen forventes at have grundvandsspejlet mindre end 0,5 meter under terræn. Det kan få betydning for den fremtidige arealanvendelse, for afledning af regn- og spildevand, for overfladisk regnvandsafstrømning og for vandføringen i vandløbene.
I forhold til afløbssystemer vurderes klimatilpasning at skulle ske via en langsigtet indsats, som blandt andet omfatter separatkloakering.

Indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse

I Varde Kommune har Naturstyrelsen (nu Miljøstyrelsen) frem til december 2015 gennemført grundvandskortlægningen for Varde Kommunes 6 OSD-områder og for vandværkers indvindingsoplande udenfor OSD. Varde Kommune har vedtaget indsatsplaner for OSD Hindsig, OSD Kvong, OSD Forumlund, OSD Diagonalvejen og OSD Baldersbæk. Derudover er Varde Kommune i gang med at udarbejde indsatsplaner for OSD Ølgod-Skovlund samt for vandværkerne Varde, Nordenskov, Oksbøl m.fl. samt Tistrup.

Råstofplan

I efteråret 2021 er den gældende råstofplan for Region Syddanmark Råstofplan 2020.
I Varde Kommune er der ifølge Råstofplan 2020 udlagt interesseområder for ler, sand, grus og sten spredt over hele kommunen.
Graveområder for ler findes jævnfør Råstofplan 2020 i området ved Nordenskov-Øse, hvor der ikke er udlagt OSD eller indvindingsoplande.
Graveområder for sand, grus og sten findes i større områder syd for Oksbøl ved Hesselmed, Broeng og Kjelst og syd for Alslev ved Alslev, Vibæk og Hostrup. Hovedparten af råstofressourcen ved Oksbøl og Alslev er beliggende under grundvandsspejlet, og gravning under vandspejlet vil derfor være nødvendigt for at udnytte hele ressourcen. I disse områder findes der ingen indvindingsoplande eller OSD.
Derudover er der i Råstofplan 2020 udpeget graveområder for sand, grus og sten nordøst for Varde i området ved Bastrup Plantage mellem Stilbjerg og Solbakken. Desuden udlægger Råstofplan 2020 et nyt graveområde for sand, grus og sten ved Bastrup. Her skal der i

forbindelse med råstofindvinding og genetablering tages ekstra hensyn til grundvandsinteresser, da graveområderne ligger tæt på indvindingsoplandet til Varde Vandværk Lerpøtvej. Her skal der som udgangspunkt ikke graves under grundvandsspejlet.

GRUNDVANDSDANNELSE OG NEDSIVNING

I kapitlet gennemgås grundvandsdannelse og nedsivningspotentiale for hele Varde Kommune, da disse emner ved byudvikling kan øge og/eller mindske grundvandsdannelse til grundvandsmagasiner.

Grundvandsdannelse

I forhold til trusler mod grundvandet i forbindelse med byudvikling, er det relevant at se på, hvor og i hvilket omfang der sker grundvandsdannelse. Grundvandsdannelse til det primære magasin kan ses på www.klimatilpasning.dk. Nedsivning Varde Kommunes gældende spildevandsplan er Spildevandsplan 2019-2029.

En af de store udfordringer er håndtering af konsekvensen af klimaændringerne, med blandt andet øget nedbør og forhøjet grundvandsstand, og i Varde Kommune er der fastlagt målsætning for håndteringen af tag- og overfladevand, der så vidt muligt skal bortskaffes lokalt ved nedsivning på egen grund eller afledes til en regnvandsledning.
Tilladelse til nedsivning af spildevand eller overfladevand reguleres af Varde Kommune via administrative retningslinjer for grundvandshensyn, regnvandsbassiner uden fast bund betragtes også som nedsivning. I hver enkelt sag foretages individuelle vurderinger, hvor almene vandværkers indvindingsoplande samt OSD vurderes. Varde Kommune anvender nedenstående tabel 24-2 som administrative retningslinjer.

Type af spildevand	Områder *inden for* almene vandværkers indvindingsoplande	Områder *inden for* OSD	Områder *uden for* OSD og almene vandværkers indvindingsoplande
Overfladevand fra boligområder	Ja[1]	Ja[1]	Ja
Overfladevand fra erhvervsområder	Vurders særskildt	Vurders særskildt	Vurders særskildt
Spildevand < 30 PE	Ja, hvis afstanden til vandforsyningsboringer er > 300 m[2]. Kan nedsættes i helt specielle tilfælde[3]	Ja, hvis afstanden til vandforsyningsboringer er > 300 meter[2]. Kan nedsættes til 75 m ved gunstige hydrogeologiske forhold	Ja, hvis afstanden til vandforsyningsboringer er > 300 meter[2]. Kan nedsættes til 75 m ved gunstige hydrogeologiske forhold
Spildevand > 30 PE	Nej	Nej	Ja

Tabel 242: Varde Kommunes administrative retningslinjer for nedsivning af tag- og overfladevand.

Ved tilslutning af nye områder, stilles der krav om forsinkelse af overfladevand via lokalt regnvandsbassin til 1/l/s/ha.
For at undgå at kloaksystemet bliver overbelastet, kan der i lokalplanen blive fastsat grænser for, i hvor stor udstrækning forskellige typer arealer må befæstes. Befæstelsesgraden angiver, hvor meget overfladevand, der maksimalt må afledes til kloaksystemet fra ejendommens areal uden forsinkelse. En befæstelsesgrad på 0 svarer til, at intet overfladevand må afledes til kloaksystemet, mens en befæstelsesgrad på 1 svarer til, at overfladevand fra hele matriklens samlede areal må afledes til kloaksystemet uden forsinkelse.
Ved separatkloakering øges mængden af udledt overfladevand og dette kræver et særligt fokus i forhold til nogle forureningsparametre og problemer med højtstående grundvand. Høj grundvandsstand er problematisk både ift. nedsivning, men evt. også ift. forurening af grundvandet. Region Sydjylland kortlægger jordforureninger, hvor der er konstateret eller formodning om kraftig forurening i jord og /eller grundvand fra for eksempel lossepladser og andre kortlagte grunde. Derudover, er højtstående grundvand et problem ift. fugt og vand

især i kældre, og vil i perioder med meget regn betyde vandmættede jorde og dermed hurtigere afstrømning af overfladevand til lavtliggende områder.

BYUDVIKLING

I dette kapitel gennemgås statens krav til forebyggelse af fare for forurening af nuværende og fremtidige grundvandsressourcer i forhold til byudvikling samt Varde Kommunes bymønster. Derefter gennemgås kommunens byudviklingsområder og udviklingsprojekter i OSD og indvindingsoplande til vandværker samt BNBO-områder.

Lovgrundlag

Lovgrundlaget for at sikre, at kommuneplanlægningen jævnfør planloven bidrager til forebyggelse af fare for forurening af nuværende og fremtidige grundvandsressourcer er:

- Bekendtgørelse om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse fra januar 2017 og
- Erhvervsstyrelsens vejledning om nationale interesser i kommuneplanlægning fra marts 2018.

Bekendtgørelsen og vejledningen definerer følgende retningslinjer:

- Kommunen skal i sin kommuneplanlægning friholde områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for OSD for virksomhedstyper eller anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet. Forbuddet gælder ikke arealer, der allerede er udlagt i kommuneplanen for disse virksomhedstyper og anlæg

- Kommunen skal friholde boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) til almene vandforsyninger for udlæg af nye arealer til en arealanvendelse, der medfører øget fare for forurening af grundvandet.

- Hvis kommunen fraviger forbuddene, skal den udarbejde en grundvandsredegørelse til kommuneplanen eller kommuneplantillægget. Kravet om grundvandsredegørelse gælder også ved ændring af arealanvendelsesbestemmelserne i eksisterende kommuneplanrammer, når dette muliggør planlægning for en arealanvendelse for virksomhedstyper eller anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet. Redegørelsen skal godtgøre, at der er en særlig planlægningsmæssig begrundelse for placeringen, at lokalisering uden for de nævnte områder er undersøgt og ikke fundet mulig, og at faren for forurening af grundvandet kan forebygges.

De statslige udmeldinger i bekendtgørelsen og vejledningen gør det nødvendigt at stille skærpede krav til placering og indretning i forbindelse med byudvikling og andre kommuneplanlagte aktiviteter i områder inden for BNBO, OSD og indvindingsoplande til vandværker.
Bekendtgørelsen om byplanlægning m.m. fra januar 2017 betyder en lempelse af tidligere regler, da de nye krav for byudvikling i OSD og indvindingsopland kun har betydning for planlægning af byudvikling for erhvervsområder.
Erhvervsstyrelsens vejledning om nationale interesser i kommuneplanlægning fra marts 2018 stiller også krav om beskyttelse af boringsnære beskyttelsesområder (BNBO), og disse krav gælder for byudvikling i det hele taget, da også arealanvendelsen som boligområde kan være til nogen risiko for grundvandet.
Konsekvensen er, at arealer hvor der er BNBO, dvs. kildeplader til almene vandforsyninger som udgangspunkt skal friholdes for byudvikling. Derudover skal OSD og indvindingsoplande så vidt muligt skal friholdes for byudvikling af erhvervsområder og for erhvervsvirksomheder i allerede kommuneplanlagte byområder.

Ønskes der alligevel byudvikling og anden ændret arealanvendelse i disse områder, skal der udarbejdes en grundvandsredegørelse som nævnt for oven.

- Denne grundvandsredegørelse skal godtgøre, at det ikke er muligt at finde en alternativ placering til den planlagte byudvikling.

- Samtidigt skal denne redegørelse indeholde en beskrivelse, hvordan faren for forurening af grundvandet kan forebygges. Det vil sige, at risikoen skal kvantificeres og det skal angives, hvilke tiltag der eventuel skal til for at sikre grundvandets kvantitative og kemiske tilstand.

Byudvikling og sikring af grundvandsinteresser

Aktiviteter til boligformål er ikke til væsentlig risiko for grundvandet, hvormed der kan planlægges for aktiviteterne.
Ved aktiviteter til boligformål ved kildepladser til vandværker med indvindingsboringer med BNBO kan grundvandet for eksempel beskyttes ved,

- at der i den respektive plan fastlægges en beskyttelseszone omkring vandværksboringer,

- at BNBO friholdes for boligbyggeri og anden miljørisikabel arealanvendelse og

- at der ved salg af byggegrunde tinglyses rådighedsindskrænkninger på ejendommen som for eksempel forbud mod anvendelse af pesticider.

Aktiviteter til erhvervsformål er i nogen grad til risiko for grundvandet, afhængig af erhvervstypernes miljøklasser.
I erhvervsområder i OSD og indvindingsoplande til vandværker og tæt på BNBO kan grundvandet fx beskyttes ved,

- at der kun planlægges tillades erhvervsvirksomheder i miljøklasse 1-3, som ikke er til nogen væsentlig risiko for grundvandet,

- ikke at tillade etablering af virksomheder og anlæg, hvor der oplagres, håndteres eller anvendes mobile forureningskomponenter, herunder organiske opløsningsmidler, pesticider og olieprodukter.

- at tage i særlig grad hensigt til grundvandsbeskyttende tiltag i forbindelse med miljøgodkendelser til de enkelte virksomheder.

Det er som udgangspunkt ikke muligt at etablere særligt grundvandstruende virksomheder inden for OSD eller indvindingsopland til vandværker eller tæt på BNBO.

Bymønstre for Varde Kommune
I Varde Kommune er byernes roller og deres vækstpotentialer beskrevet i kommuneplanen. Byerne er fordelt i én hovedby (Varde), områdebyer, lokalbyer, kystbyer og landsbyer. Byernes roller fortæller, hvilken udvikling og funktion Varde Kommune i fremtiden ønsker, at byerne skal have.

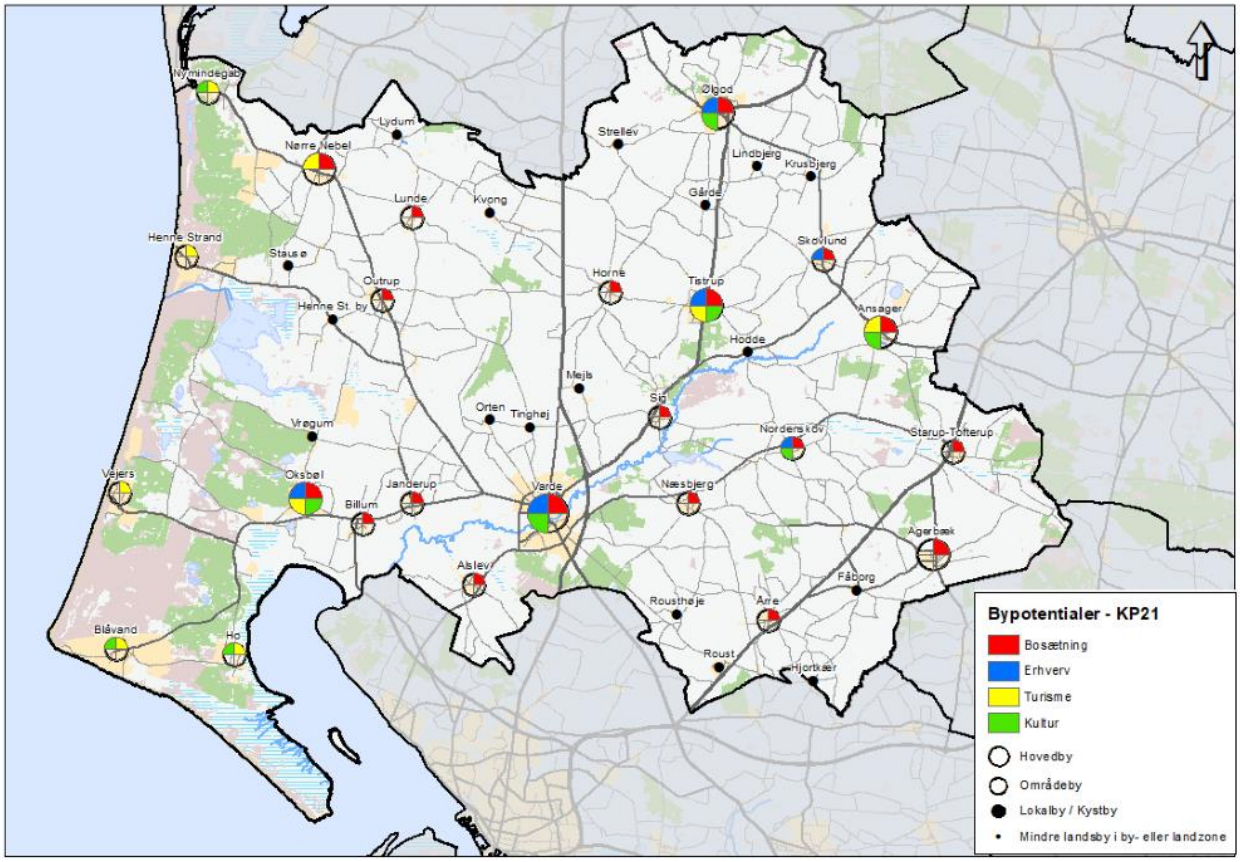

Figur 241:Bymønster (bypotentialer) i Varde Kommune.

Byrolle-hierarki er et hierarki, hvor kommunens byer er inddelt i hovedby, områdebyer, lokalbyer og mindre landsbyer i by- eller landzone. Opdelingen ses nedenfor:

Hovedby: Varde, som har derved det største vækstpotentiale i kommunen. Der skal planlægges for et varieret udbud af byggegrunde med mulighed for opførelse af forskellige boligformer. Dertil skal sikres et varieret udbud af erhvervsarealer med mulighed for opførelse af byggeri til forskellige erhvervsformål, herunder arealer til pladskrævende varegrupper.

Områdebyer: Ølgod, Oksbøl, Tistrup, Nørre Nebel, Agerbæk og Ansager. Ølgod, Oksbøl, Tistrup, Nørre Nebel, Agerbæk og Ansager er områdebyer.
Områdebyerne er karakteriseret ved at have potentiale inden for bosætning. Derudover har områdebyerne i forskellig grad potentialer inden for erhverv, turisme og kultur. I områdebyerne skal der sikres udviklingsmuligheder ved et varieret udbud af arealer til byudvikling inden for de områder, hvor byerne har potentialer. Særligt i Ølgod, der sammen med Varde, rummer den største koncentration af industriarbejdspladser, skal der satses på at udnytte erhvervspotentialet.
Dertil skal det sikres, at der er udlagt og lokalplanlagt arealer, der sikrer, at der kan ske en varieret boligudbygning i områdebyerne, for at understørre byernes vækstpotentiale.

Kommunens lokalbyer omfatter Outrup, Alslev, Sig, Årre, Næsbjerg, Nordenskov, Lunde, Skovlund, Starup-Tofterup, Janderup, Horne og Billum.
Lokalbyerne har bosætningspotentiale, idet de har en skole, børnehave og dagligvarebutik. Derudover har enkelte af lokalbyerne potentiale inden for turisme og erhverv.I lokalbyerne

skal der sikres mulighed for boligudbygning. Derudover skal der skabes mulighed for at udnytte lokalbyernes eventuelle øvrige potentialer.

Kommunes kystbyer omfatter Nymindegab, Vejers, Henne Strand, Blåvand og Ho. Kystbyerne har et særligt potentiale for turisme og det skal sikres, at detailhandlen fastholdes i bymidten, så bymiljøet og byens attraktion fastholdes.

De mindre landsbyer i by- og landzone omfatter Hodde, Henne Stationsby, Rousthøje, Roust, Hjortkær, Fåborg, Krusbjerg, Lindbjerg, Gårde, Strellev, Mejls, Tinghøj, Orten, Vrøgum, Stausø, Kvong og Lydum.
I landsbyerne skal ske en tilpasset boligudbygning under hensyntagen til landsbymiljøet. I de mindre landsbyer vil der ikke blive planlagt egentlig byudvikling. Udbygningen vil her kunne ske som afrunding af den eksisterende by samt ved huludfyldning. Roust har dog som landsby en særlig rolle i forhold til erhvervsudviklingen.
Byudvikling i områder med OSD og/eller indvindingsopland samt BNBO
I Varde Kommune er der udlagt arealer til byrelaterede aktiviteter, som ligger i forlængelse af kommuneplanens retningslinjer og målsætning for byudvikling. I henhold til den statslige udmelding i bekendtgørelsen om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse og BNBO er der screenet for områder, der endnu ikke er planlagte, dvs. uudnyttede rammeområder, der ikke er lokalplanlagte, perspektivområder og områder med ændret anvendelse.
Nogle af disse arealer er beliggende i OSD og/eller indvindingsoplande samt BNBO, der så vidt muligt skal friholdes for byudvikling af erhvervsområder. Her skal de planmæssige hensyn og begrundelser indgår i indkredsningen og overvejelserne omkring mulige alternative placeringer eller undtagelse fra hovedreglerne.

Udlagte erhvervsområde i OSD og/eller indvindingsoplande

plannr	anvendelsegenerel
06.01.E01	Erhvervsområde
07.01.E01	Erhvervsområde
10.02.E01	Erhvervsområde
12.01.E01	Erhvervsområde
12.01.E03	Erhvervsområde
17.01.E02	Erhvervsområde
19.01.E01	Erhvervsområde
19.01.E02	Erhvervsområde
19.01.E03	Erhvervsområde
19.01.E04	Erhvervsområde
19.01.E05	Erhvervsområde
19.01.E06	Erhvervsområde
19.01.E07	Erhvervsområde
19.01.E08	Erhvervsområde
19.01.E09	Erhvervsområde
19.10.E01	Erhvervsområde
19.10.E02	Erhvervsområde
21.01.E01	Erhvervsområde
21.01.E02	Erhvervsområde
21.01.E12	Erhvervsområde

21.02.E01	Erhvervsområde
21.10.E04	Erhvervsområde
23.02.E01	Erhvervsområde
23.02.E02	Erhvervsområde
23.02.E09	Erhvervsområde
23.03.E10	Erhvervsområde
23.03.E12	Erhvervsområde
24.01.E03	Erhvervsområde
24.01.E04	Erhvervsområde
24.01.E05	Erhvervsområde
24.01.E06	Erhvervsområde
24.01.E07	Erhvervsområde
24.01.E08	Erhvervsområde
24.01.E11	Erhvervsområde
24.01.E12	Erhvervsområde
24.01.E13	Erhvervsområde
24.01.E14	Erhvervsområde
24.01.E18	Erhvervsområde
24.01.E19	Erhvervsområde
24.10.E02	Erhvervsområde
24.10.E03	Erhvervsområde
25.01.E01	Erhvervsområde
25.01.E02	Erhvervsområde
25.02.E01	Erhvervsområde
25.01.E03	Erhvervsområde

Tabel 243: Udlagte erhvervsområder i OSD og/eller indvindingsoplande.

Nedenfor ses erhvervsområderne fordelt på de enkelte byer.

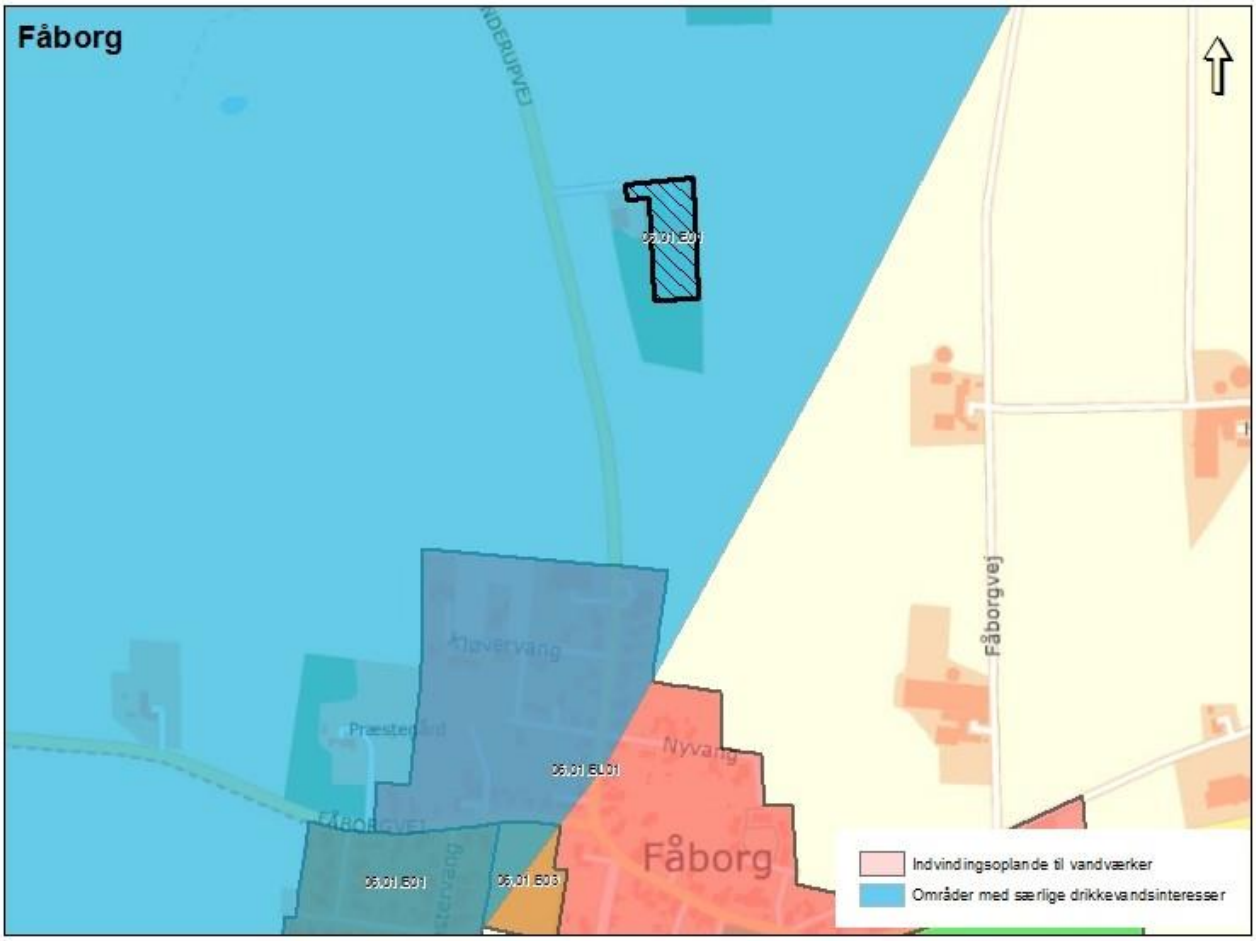
Fåborg
Fåborgvej
Nyvang
Fåborg
Indvindingsoplande til vandværker
Områder med særlige drikkevandsinteresser

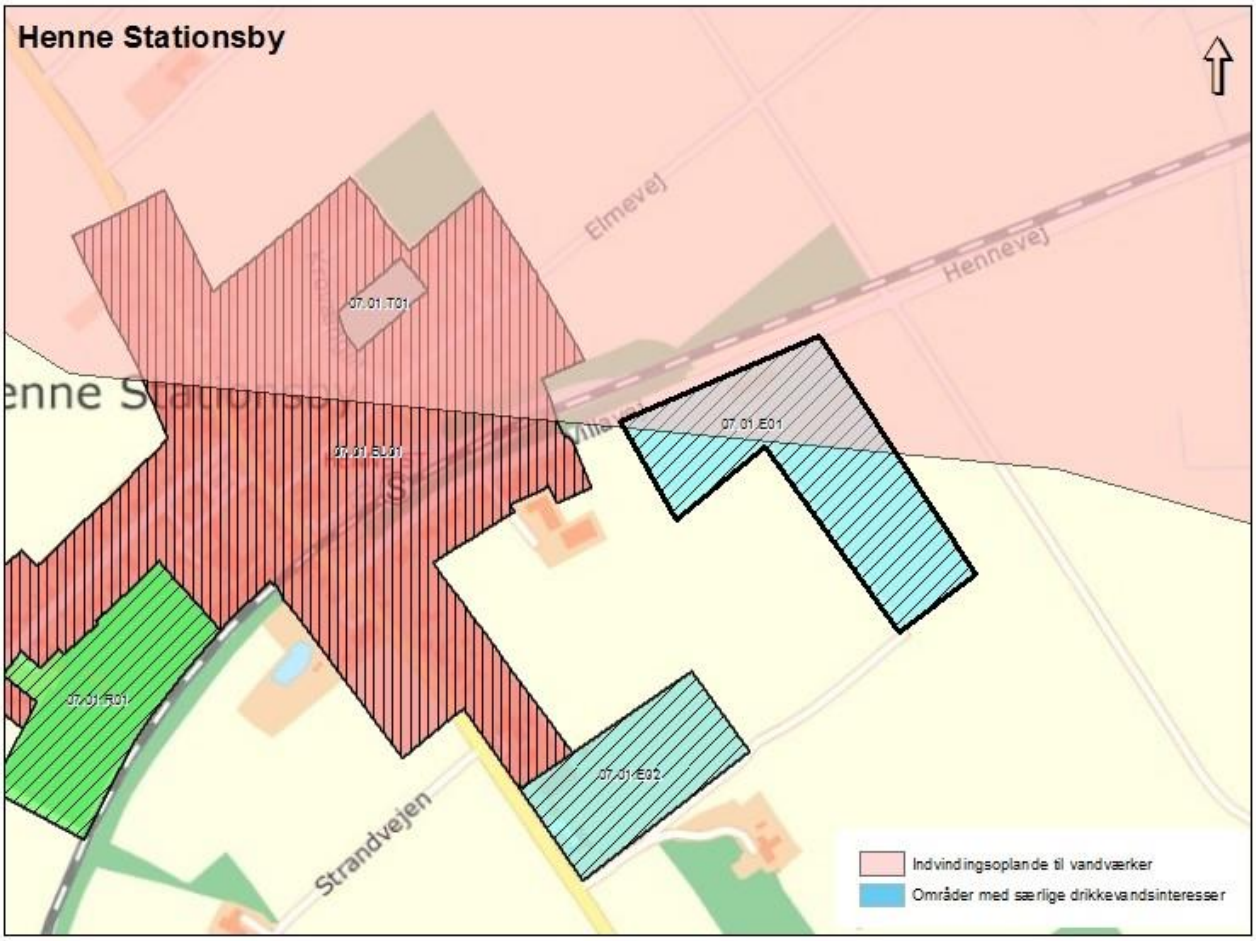
Henne Stationsby
Elmevej
Hennevej
07.01.T01
07.01.BL01
07.01.E01
07.01.F01
07.01.E02
Strandvejen
Indvindingsoplande til vandværker
Områder med særlige drikkevandsinteresser

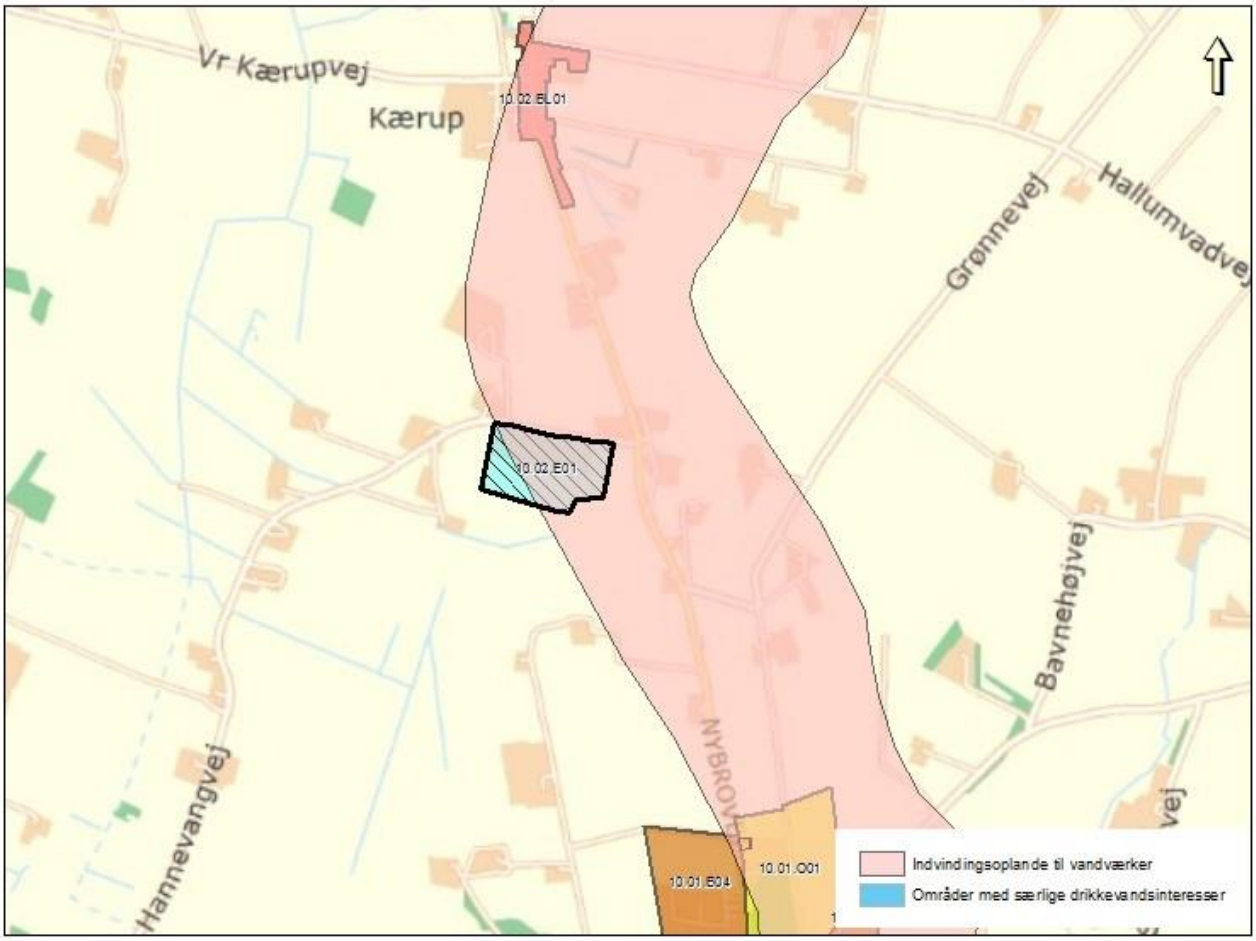
Vr Kærupvej
Kærup
10.02.IBL01
10.02.IE01
Grønnevej
Hallumvadvej
Bavnehøjvej
Hannevangvej
10.01.IE04
10.01.IO01
Indvindingsoplande til vandværker
Områder med særlige drikkevandsinteresser

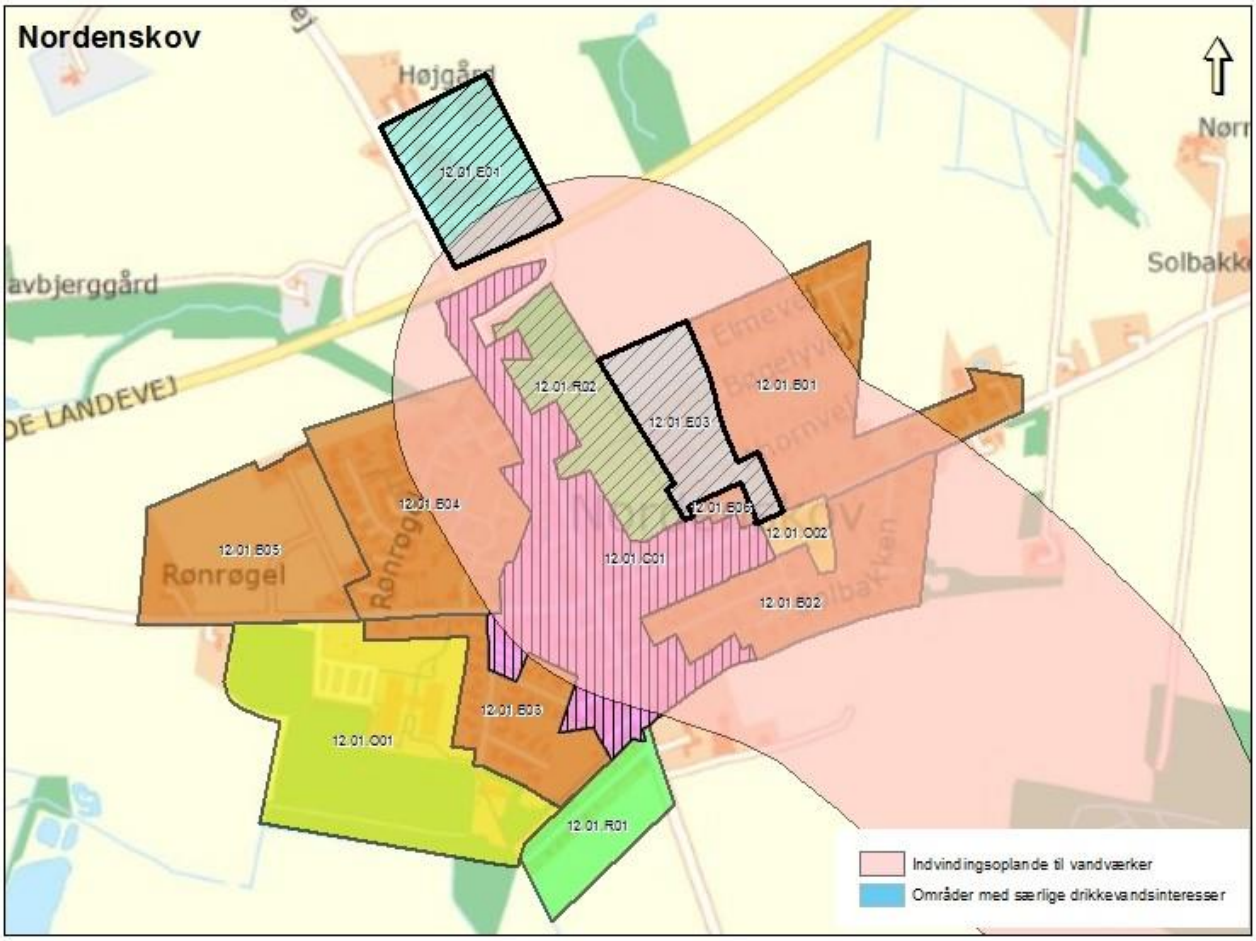
Nordenskov
Højgård
Nørr
Solbakk
avbjerggård
DE LANDEVEJ
Rønrøgel
12.01.E01
12.01.R02
12.01.E03
12.01.E01
12.01.E04
12.01.E05
12.01.E06
12.01.O02
12.01.C01
12.01.E02
12.01.E03
12.01.O01
12.01.R01
Indvindingsoplande til vandværker
Områder med særlige drikkevandsinteresser

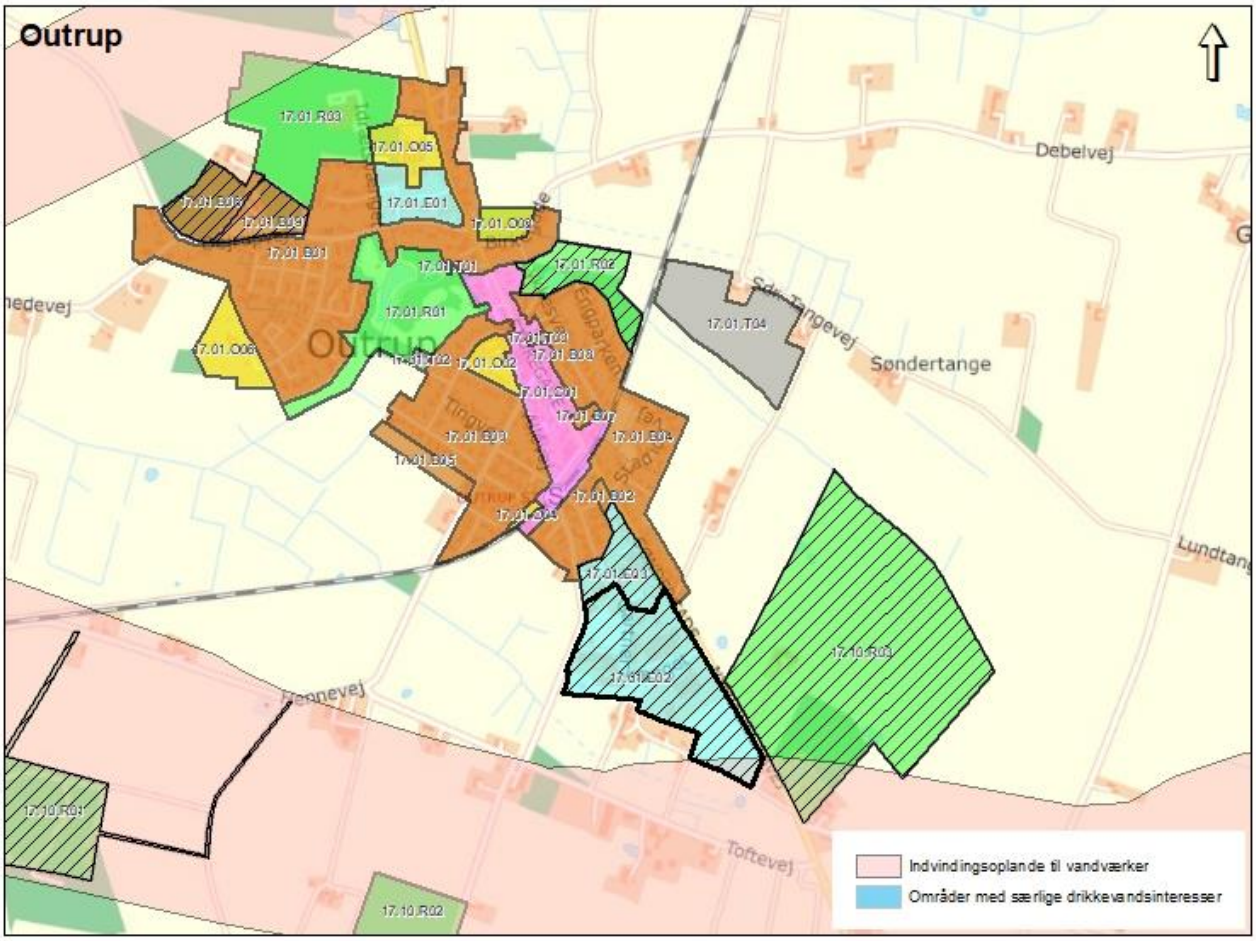
Outrup
Debelvej
Søndertange
Toftevej
17.01.R03
17.01.O05
17.01.E01
17.01.O08
17.01.E08
17.01.E09
17.01.E01
17.01.T01
17.01.R02
17.01.R01
17.01.T04
17.01.O06
17.01.O02
17.01.E03
17.01.O01
17.01.E07
17.01.E04
17.01.E05
17.01.E02
17.01.O04
17.01.E03
17.10.R01
17.10.R04
17.10.R02
Indvindingsoplande til vandværker
Områder med særlige drikkevandsinteresser

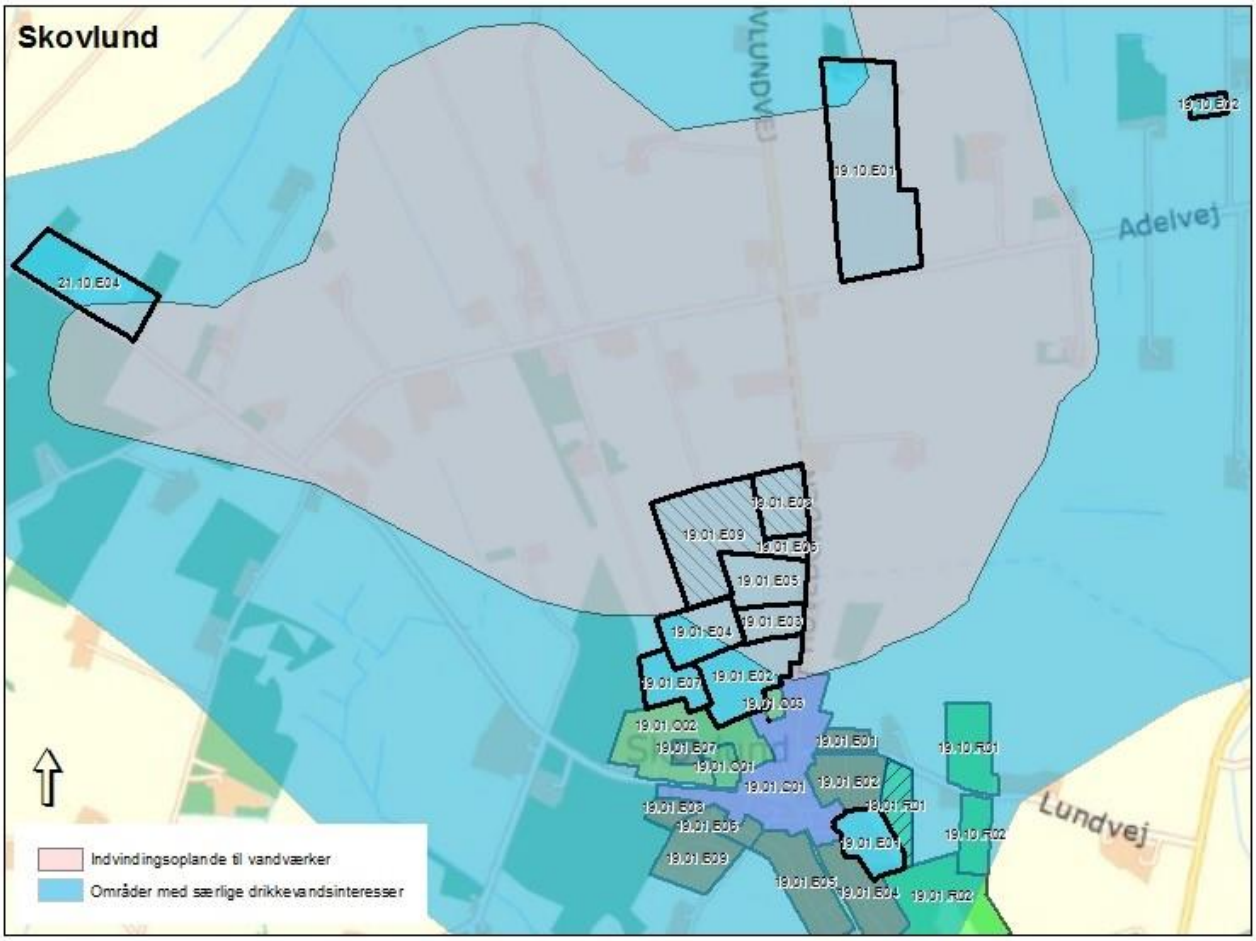
Skovlund
Adelvej
Lundvej
19.10.E01
19.10.E02
21.10.E04
19.01.E08
19.01.E09
19.01.E06
19.01.E05
19.01.E04
19.01.E03
19.01.E07
19.01.E02
19.01.C03
19.01.C02
19.01.E07
19.01.C01
19.01.E01
19.01.C01
19.01.E02
19.01.E03
19.01.E05
19.01.E09
19.01.F01
19.01.E04
19.01.E05
19.01.E04
19.01.F02
19.10.F01
19.10.F02
Indvindingsoplande til vandværker
Områder med særlige drikkevandsinteresser

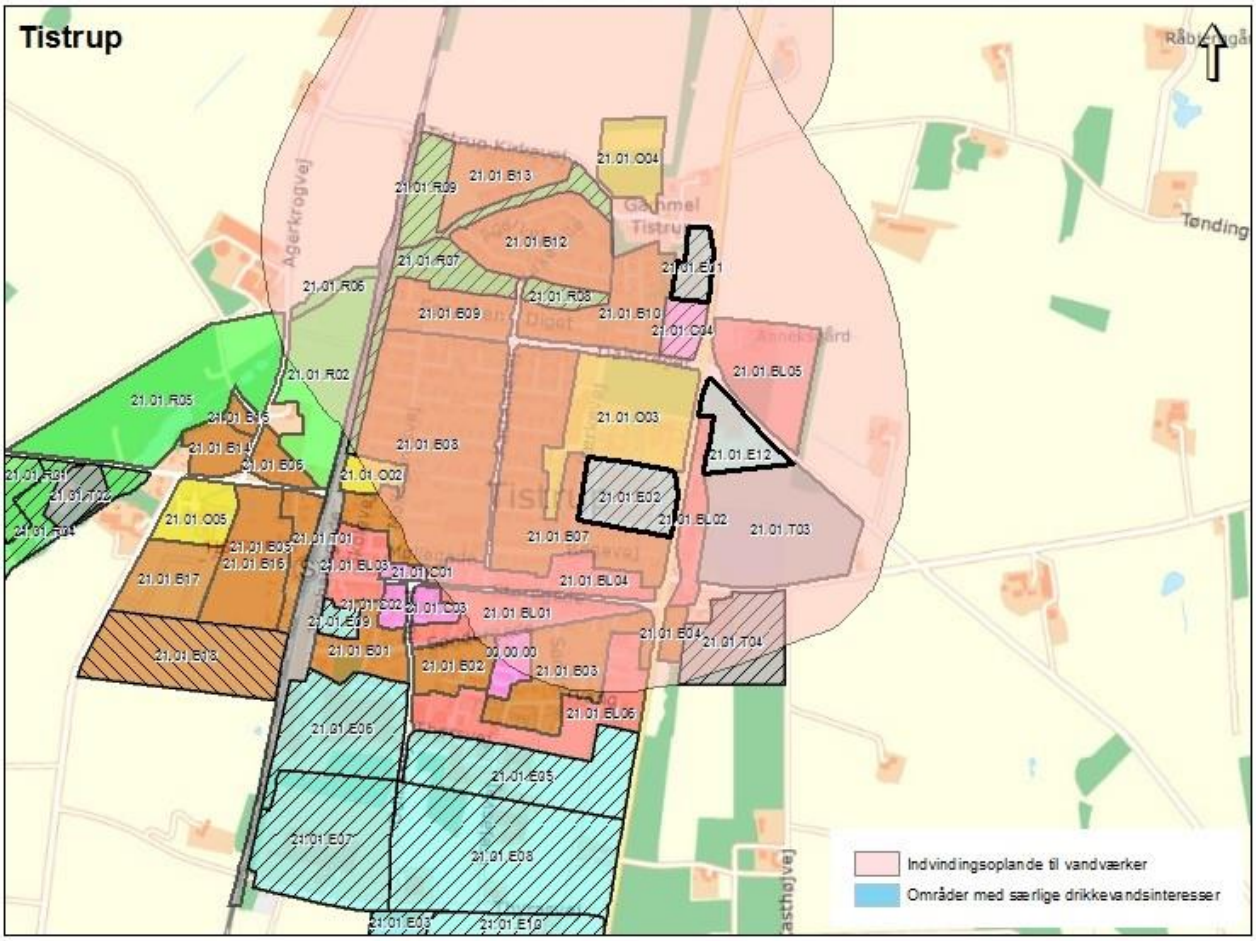
Tistrup
Tønding
Agerkrogvej
Gammel Tistrup
21.01.O04
21.01.B13
21.01.R09
21.01.B12
21.01.R07
21.01.E11
21.01.R06
21.01.R08
21.01.B09
21.01.B10
21.01.C04
21.01.BL05
21.01.R02
21.01.R05
21.01.O03
21.01.E12
21.01.B08
21.01.O02
21.01.E02
21.01.BL02
21.01.T03
21.01.O05
21.01.B07
21.01.T01
21.01.BL03
21.01.C01
21.01.B17
21.01.BL04
21.01.C02
21.01.C03
21.01.BL01
21.01.E04
21.01.T04
21.01.E18
21.01.E01
21.01.B02
00.00.00
21.01.B03
21.01.BL06
21.01.E06
21.01.E05
21.01.E07
21.01.E08
21.01.E03
21.01.E10
Indvindingsoplande til vandværker
Områder med særlige drikkevandsinteresser

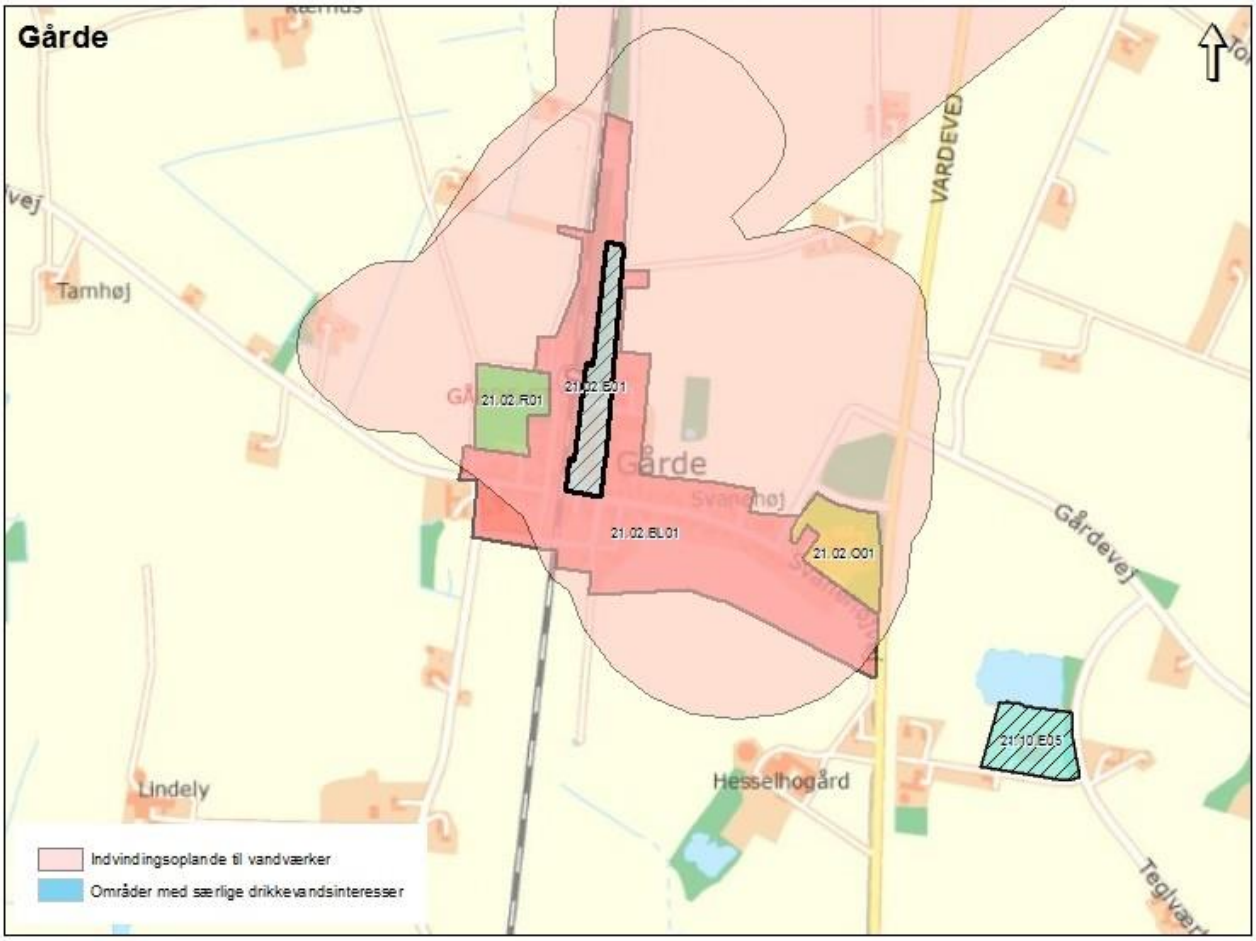
Gårde
Tamhøj
21.02.IE01
21.02.IR01
Gårde
21.02.IBL01
21.02.IO01
Gårdevej
21.10.IE05
Lindely
Hesselhogård
Indvindingsoplande til vandværker
Områder med særlige drikkevandsinteresser

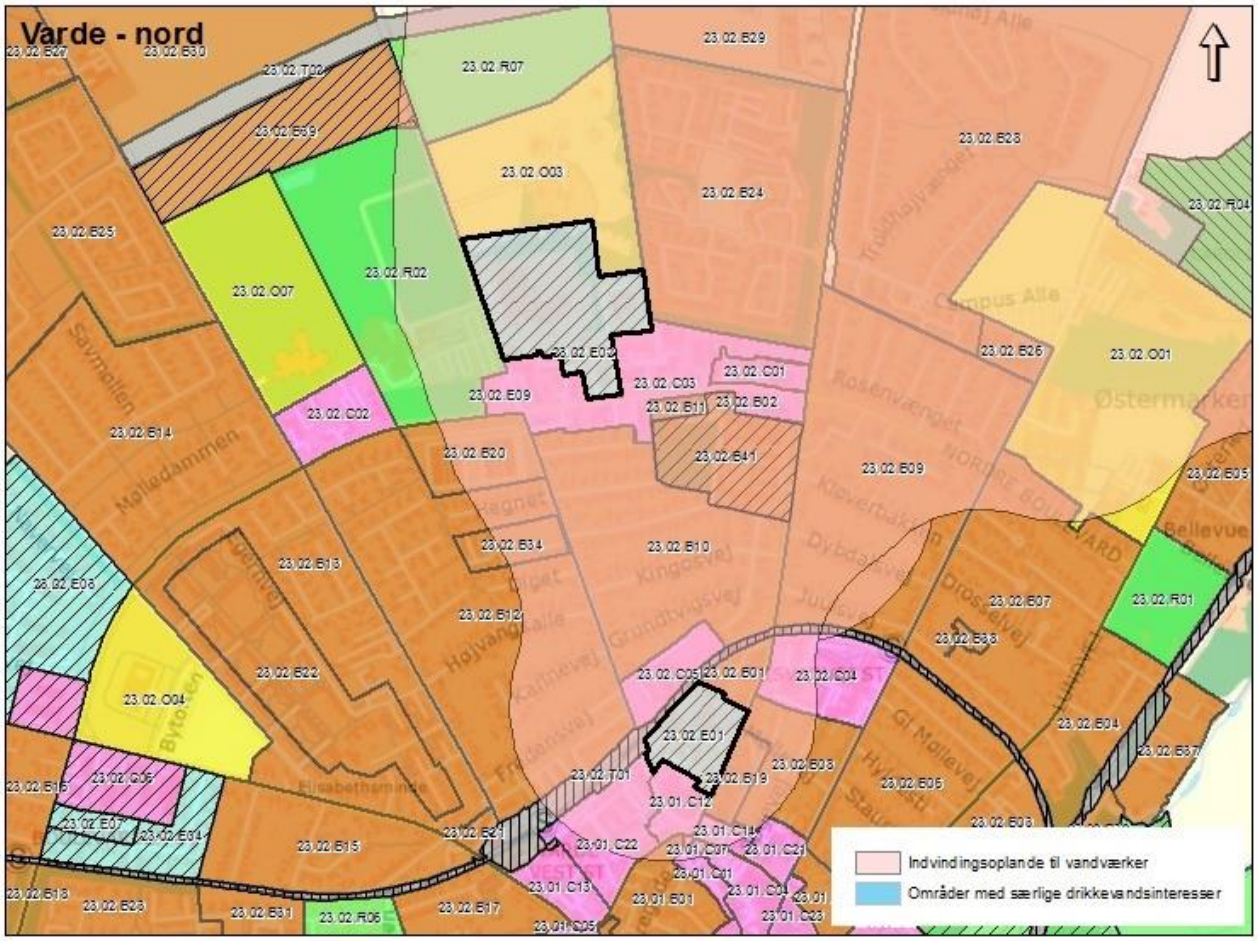
Varde - nord
Indvindingsoplande til vandværker
Områder med særlige drikkevandsinteresser

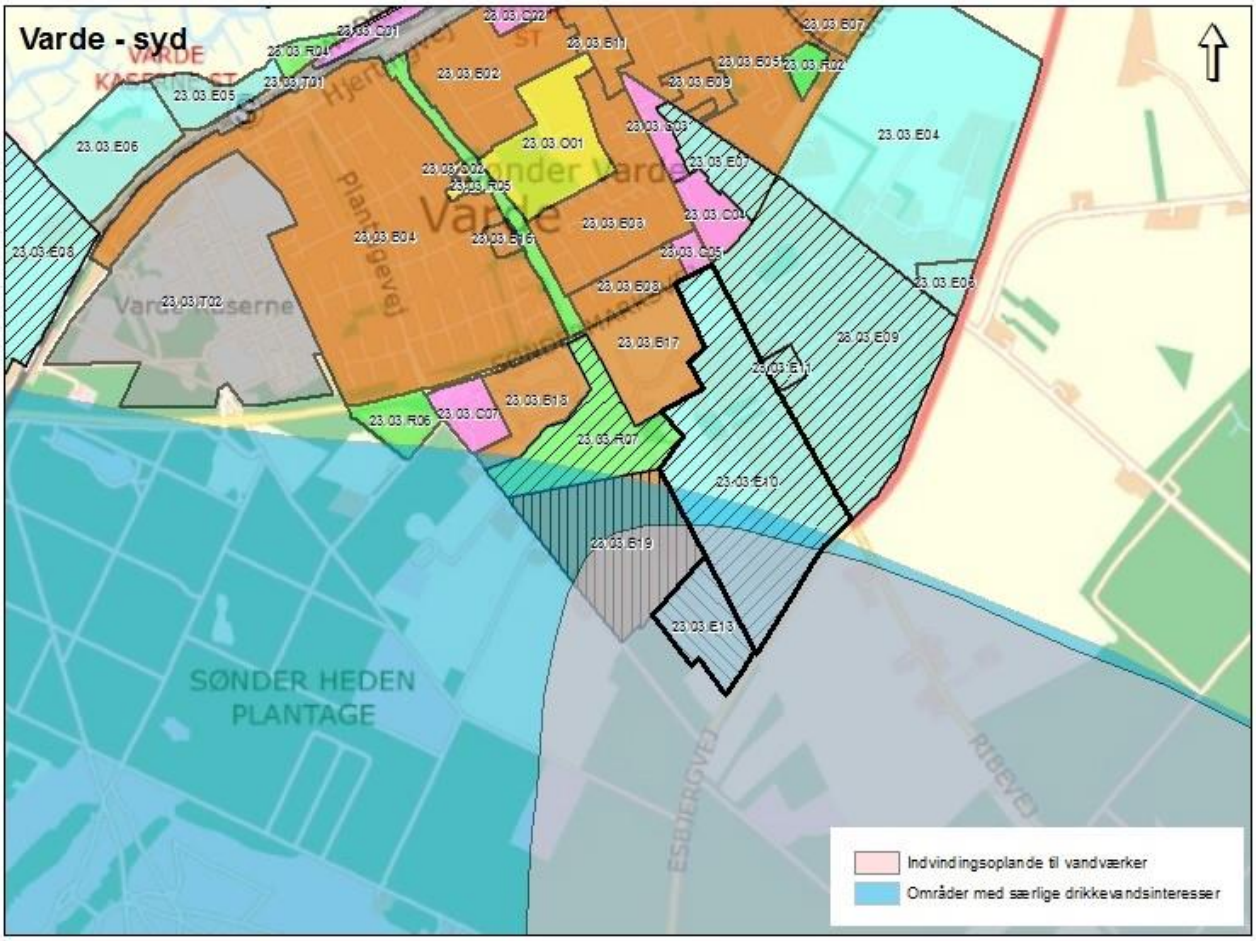
Varde - syd
Varde
Varde Kaserne
SØNDER HEDEN PLANTAGE
Indvindingsoplande til vandværker
Områder med særlige drikkevandsinteresser

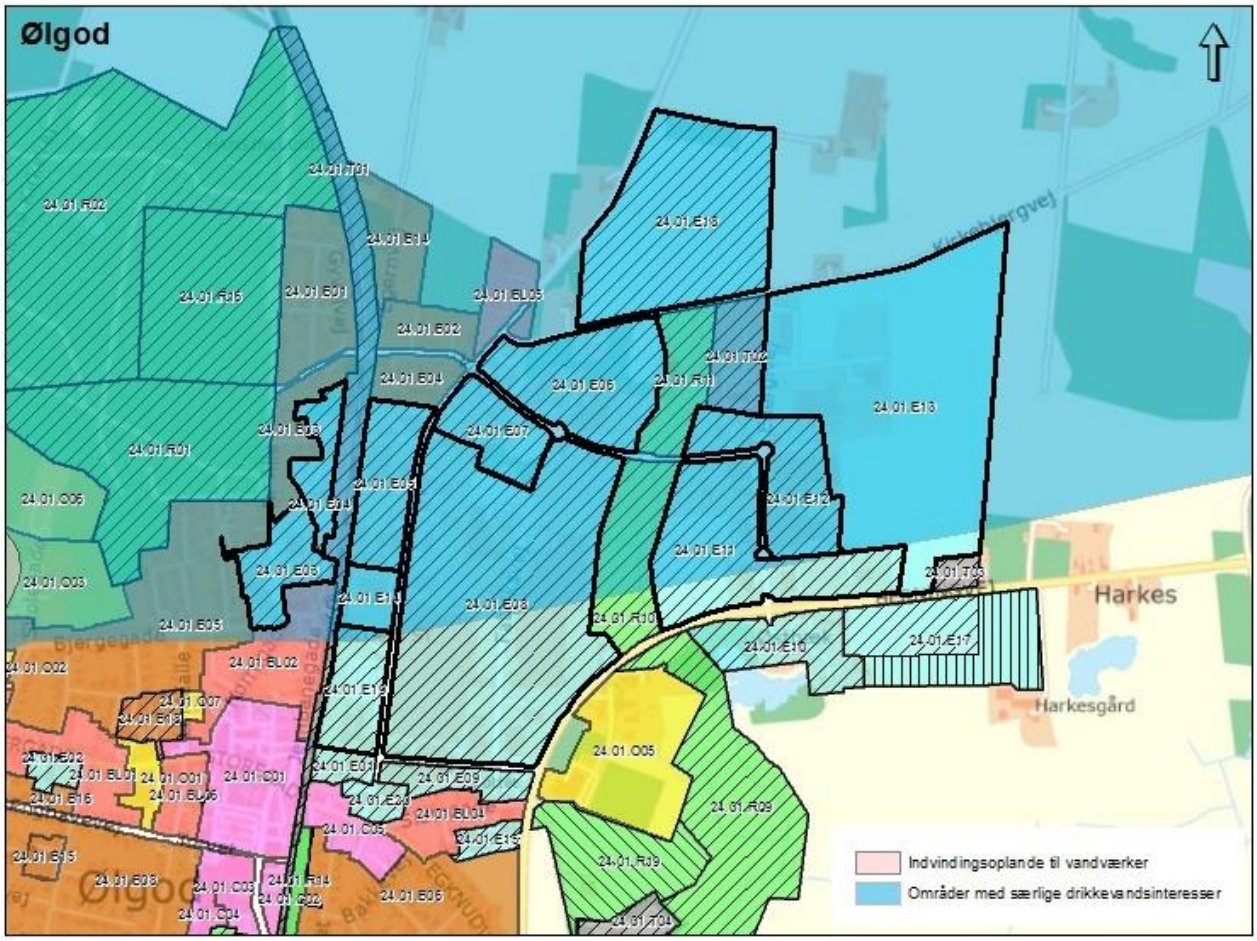
Ølgod
Harkes
Harkesgård
Indvindingsoplande til vandværker
Områder med særlige drikkevandsinteresser

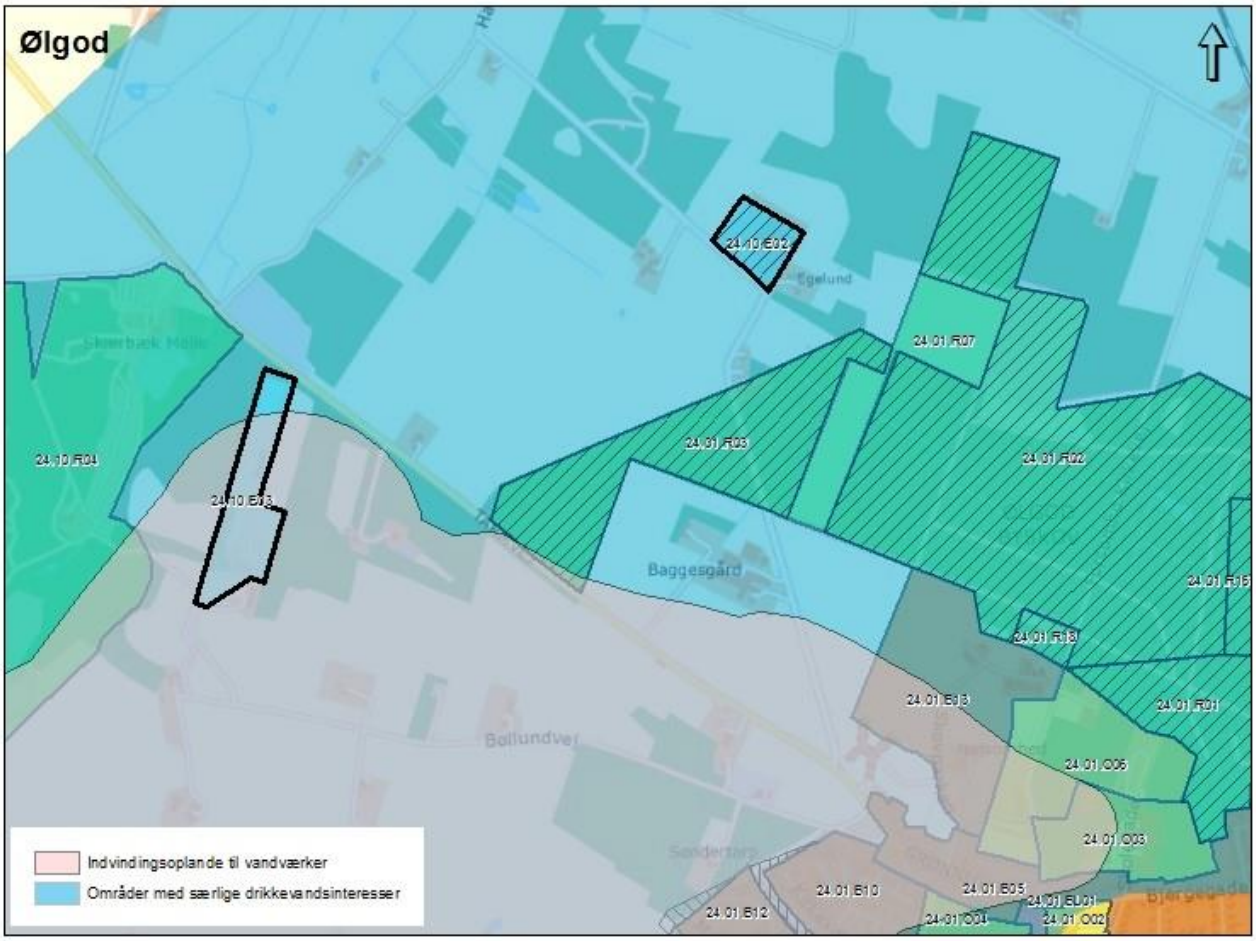
Ølgod
24.10 E02
24.01 R07
24.01 R03
24.01 R02
24.10 R04
24.10 E03
Egelund
Skierbæk Hede
Baggesgård
Ballundvej
24.01 R16
24.01 R18
24.01 E13
24.01 R01
24.01 O06
24.01 O03
24.01 E10
24.01 E05
24.01 E01
24.01 O02
24.01 E12
24.01 O04
Indvindingsoplande til vandværker
Områder med særlige drikkevandsinteresser

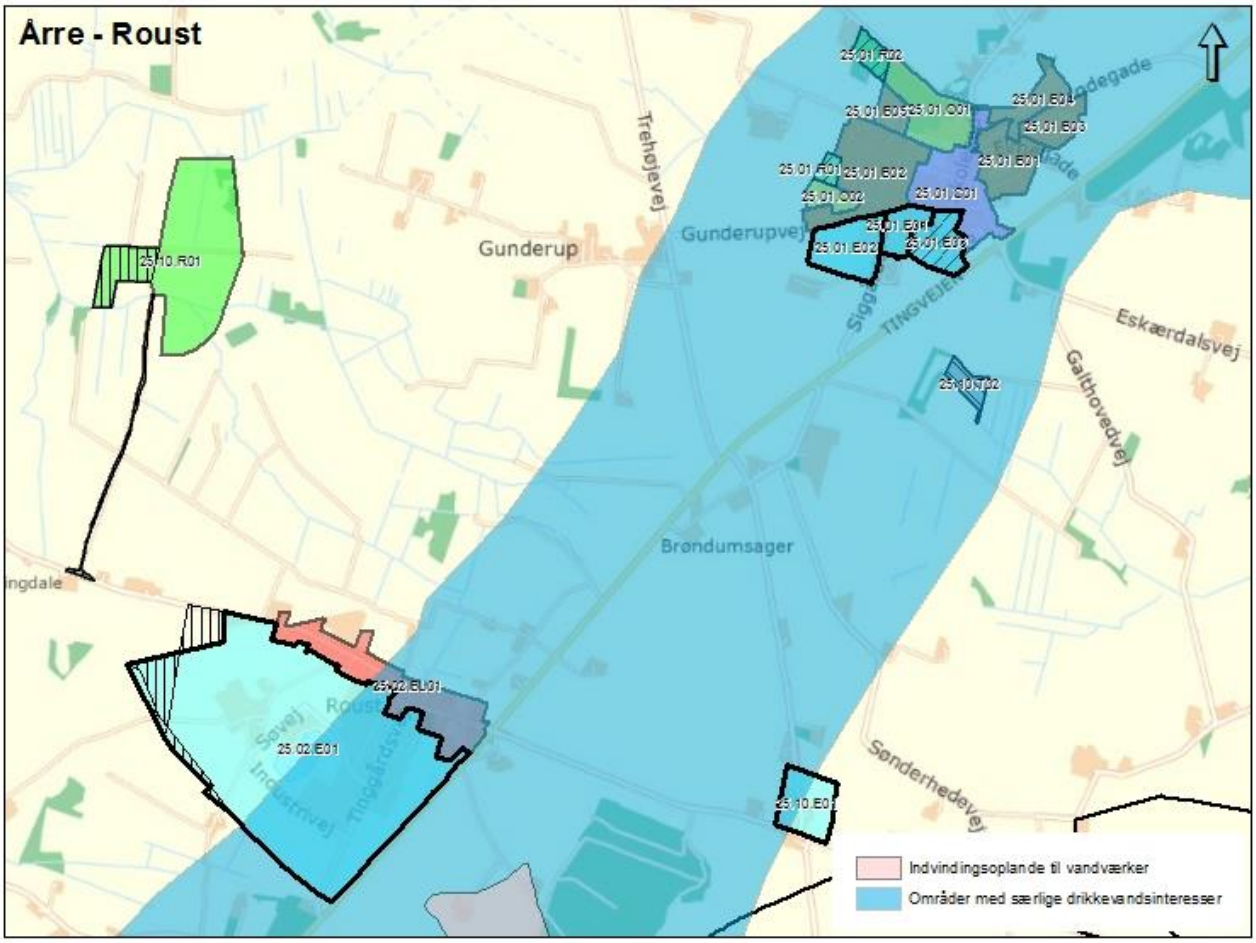

Ny eller ændret arealanvendelse i OSD og/eller indvindingsoplande

plannr	Anvendelse generel	Tilføjelse af rammetekst*
06.10.E01	Erhvervsområde	X
07.10.T03	Teknisk anlæg	X
10.01.B04	Boligområde	
10.10.E01	Erhvervsområde	X
10.10.T01	Teknisk anlæg	X
12.01.C01	Centerområde	X
17.10.R01	Rekreativt område	X
17.10.R03	Rekreativt område	X
17.10.T01	Teknisk område	X
17.10.T02	Teknisk område	X
19.01.E08	Erhvervsområde	X
19.01.E09	Erhvervsområde	X
21.01.C04	Centerområde	X
23.02.B36	Boligområde	X
23.02.B39	Boligområde	X
23.02.B40	Boligområde	X

23.02.B41	Boligområde	X
23.02.R04	Rekreativt område	
23.02.T01	Tekniske anlæg	
23.03.B19	Boligområde	X
23.03.E12	Erhvervsområde	X
24.01.E04	Erhvervsområde	X
24.01.T02	Tekniske anlæg	X
25.01.E03	Erhvervsområde	X

Tabel 244: Oversigt over ny eller ændret anvendelse i OSD og/eller indvindingsoplande, der er relevante i forhold til grundvandsbeskyttelsen.

*Teksten, som indskrives i rammebestemmelserne under notat miljø: Grundvandsbeskyttelse skal indgå i fremtidige lokalplanlægning eller behandlinger af tilladelser til bygge- og anlægsprojekter. Der skal ved lokalplanlægning fastlægges retningslinjer for: Forbud mod oplag af pesticider, olie og kemikalier samt håndtering af overflade- og spildevand.

I overstående tabellen er frasorteret ny eller ændret anvendelse, som ikke er relevant for grundvandsbeskyttelsen. Det drejer sig om følgende fem kategorier, hvor tal i nedenstående punkter stemmer overnes med tabel nedenfor.

1. Berigtigelse, udlæg af Kp-ramme til gældende lokalplan
2. Den maksimale højde ændres i eksisterende erhvervsområder fra 8,5 m til 10 m.
3. Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for at regulere fremtidigt rekreativt byggeri angives maksimal højde og m2.
4. Et tekniske område, hvor den maksimale bebyggelsesprocent angives til 10%. Den specifikke anvendelse ændres til forsyningsanlæg.
5. Et tekniske område langs en jernbane, hvor den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for at regulere fremtidigt byggeri angives maksimal højde og m2.

plannr	Anvendelse generel	Årsag til frasortering
06.01.E01	Erhvervsområde	1
10.02.E01	Erhvervsområde	1
11.10.T03	Tekniske anlæg	1
17.10.T03	Tekniske anlæg	1
17.10.T03	Tekniske anlæg	1
17.10.T04	Tekniske anlæg	1
25.02.E01	Erhvervsområde	1
07.01.E01	Erhvervsområde	2
12.01.E01	Erhvervsområde	2
12.01.E03	Erhvervsområde	2
17.01.E02	Erhvervsområde	2
21.01.E01	Erhvervsområde	2
21.01.E02	Erhvervsområde	2
21.02.E01	Erhvervsområde	2
23.02.E01	Erhvervsområde	2

23.02.E02	Erhvervsområde	2
23.02.E09	Erhvervsområde	2
23.03.E10	Erhvervsområde	2
24.01.E03	Erhvervsområde	2
24.01.E05	Erhvervsområde	2
24.01.E06	Erhvervsområde	2
24.01.E07	Erhvervsområde	2
24.01.E08	Erhvervsområde	2
24.01.E11	Erhvervsområde	2
24.01.E12	Erhvervsområde	2
24.01.E18	Erhvervsområde	2
24.01.E19	Erhvervsområde	2
24.10.E02	Erhvervsområde	2
12.01.R02	Rekreativt område	3
19.01.R01	Rekreativt område	3
21.01.R07	Rekreativt område	3
21.01.R08	Rekreativt område	3
21.01.R09	Rekreativt område	3
22.01.R01	Rekreativt område	3
23.03.R07	Rekreativt område	3
24.01.R01	Rekreativt område	3
24.01.R02	Rekreativt område	3
24.01.R03	Rekreativt område	3
24.01.R05	Rekreativt område	3
24.01.R06	Rekreativt område	3
24.01.R10	Rekreativt område	3
24.01.R11	Rekreativt område	3
24.01.R16	Rekreativt område	3
24.01.R18	Rekreativt område	3
25.01.R01	Rekreativt område	3
25.01.R02	Rekreativt område	3
21.01.T04	Tekniske anlæg	4
24.01.T01	Tekniske anlæg	5

Tabel 245: Frasorteret ny eller ændret anvendelse, som ikke er relevant for grundvandsbeskyttelsen.

ARGUMENTATION FOR DE ENKELTE ÆNDRINGER

06.10.E01: Udlæg af denne ramme skyldes, at der i forvejen er en gældende lokalplan fra 1987, lokalplan nr. 5, som udlægger området til lager med en bebyggelsesprocent på 40 og en maksimal højde på 11 meter. For at sikre sammenhæng i planhierarkiet udlægges rammen med en bebyggelsesprocent på 40 og en maksimal højde på 11 meter. I rammens notat om miljøforhold er noteret, at grundvandsbeskyttelse skal indgå i fremtidige lokalplanlægning eller behandlinger af tilladelser til bygge og anlægsprojekter. Herved sikres grundvandsinteresserne ved ny planlægning.

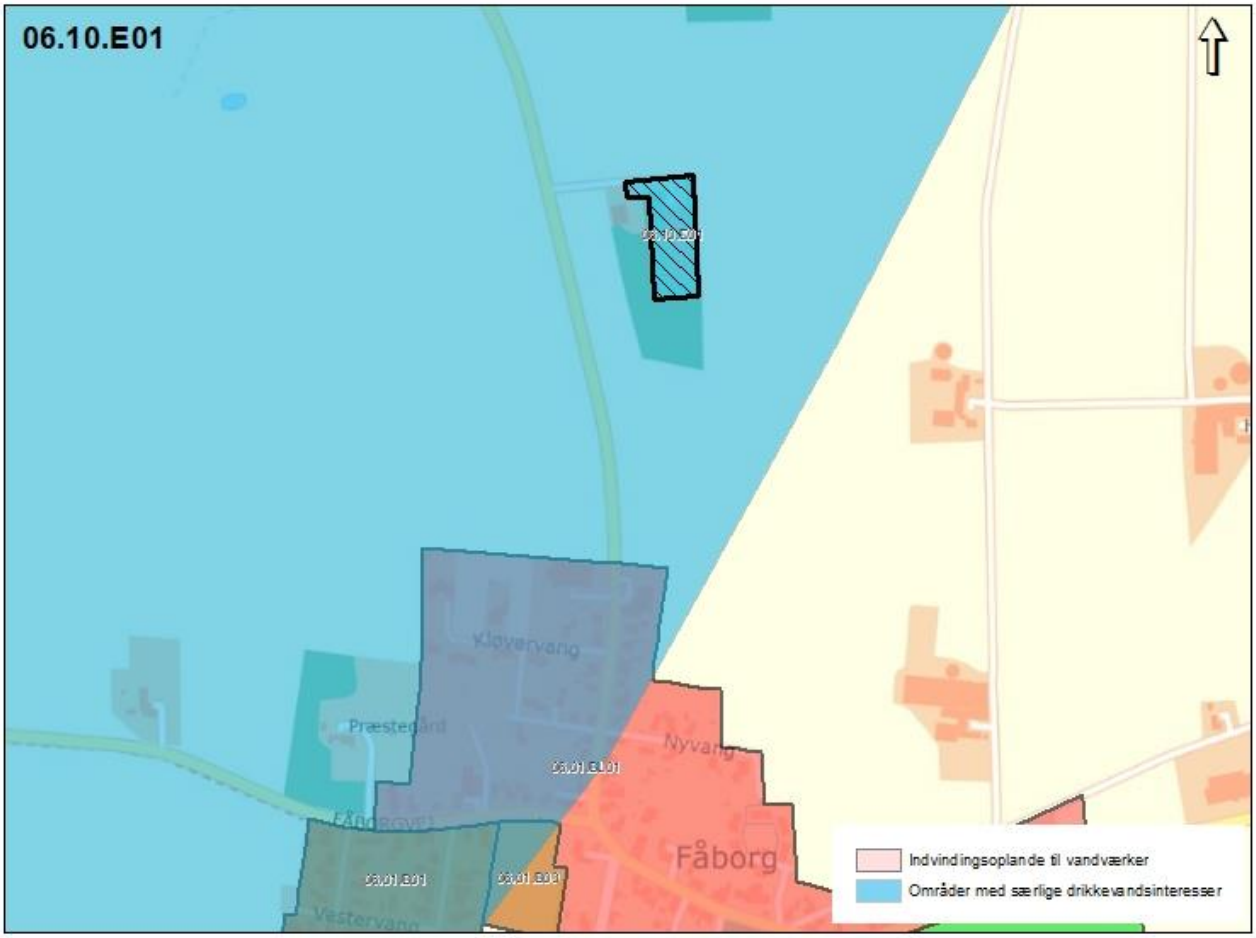

Ramme nr. 07.10.T03: Der tilføjes en ramme til de eksisterende rensningsanlæg på matrikel 3q Fidde By, Henne, og der fastsættes en bebyggelsesprocent på 10. Hele rammeområdet indgår i indvindingsområdet Klinting Vandværk. Der er tale om et eksisterende renseanlæg, hvor der udlægges et ramme, der sikrer evt. udbygningsmuligheder for renseanlægget. Påvirkningen ved at udlægge og angive en bebyggelsesprocent vurderes at være af mindre betydning. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Dette sker med henvisning til en virksomhed eller et teknisk anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet, kan være placeret i såvel miljøklasse 3 som miljøklasse 7.
I og med at der er tale om et eksisterende renseanlæg kan ændringen ikke lokaliseres anden sted.

Ramme nr. 10.01.B04: Rammen udvides med matrikel 17br, som indeholder den forhenværende SFO i Janderup. Grundet interesse fra en mulig køber ønskes matriklen ændret til boligområde med henholdsvis åben-lav og tæt-lav bebyggelse.

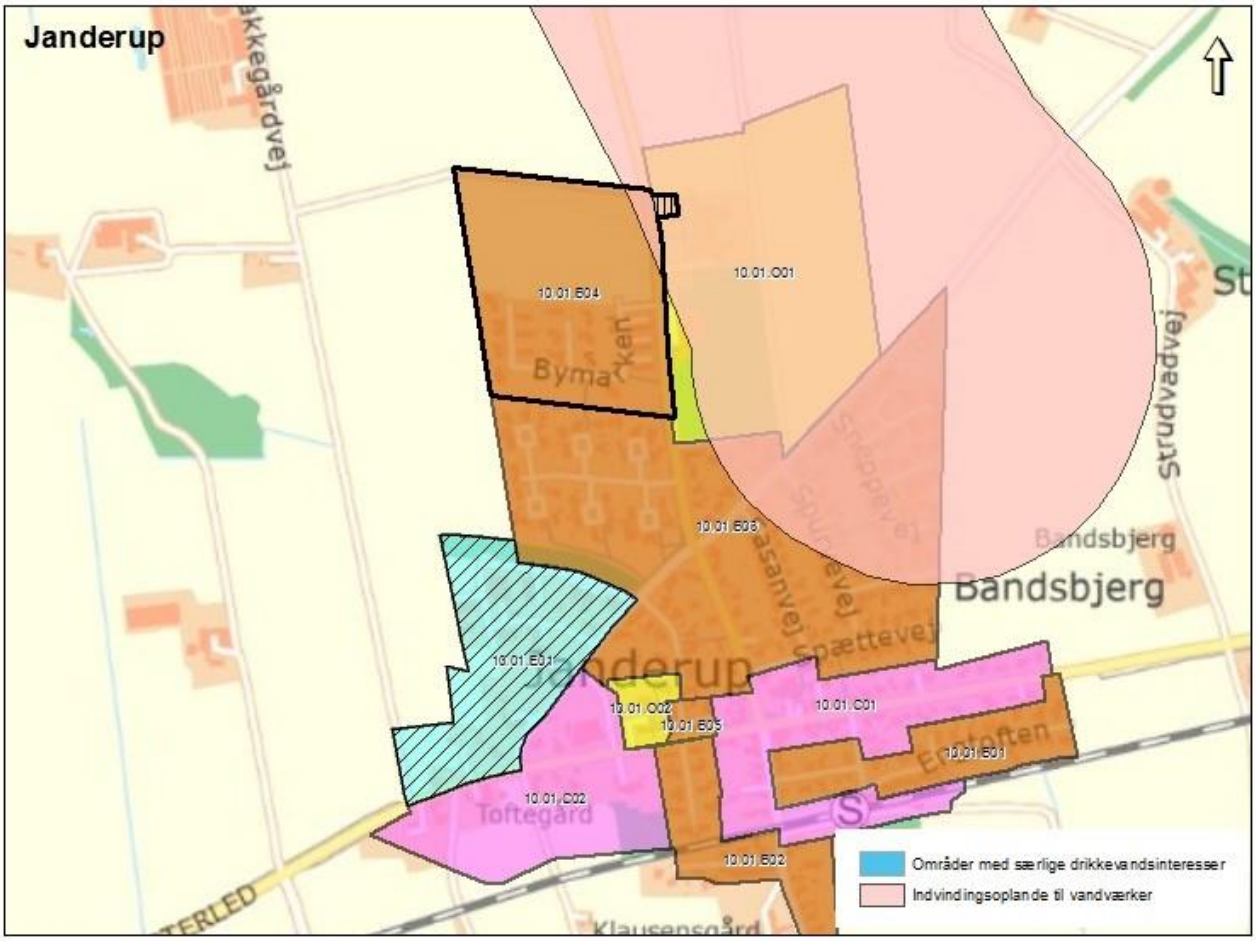

Området er beliggende indenfor de gældende og fremtidige følsomme indvindingsområder. At inddrage området til bolig vurderes ikke at medføre større påvirkning heraf end den eksisterende anvendelse i form af offentligt område, herunder SFO-bygning. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, da omhandler brugen af en eksisterende bygning i bybebyggelse.

10.10.E01: Udlæg af denne ramme skyldes, at der i forvejen er en gældende lokalplan fra 1996, lokalplan nr. 711, som udlægger området til korn og foderstof med en bebyggelsesprocent på 50 og en maksimal højde på 25 meter. I lokalplanen står beskrevet i redegørelsen punkt 2.05, at der er overensstemmelse med kommuneplanens ramme-bestemmelser. Der er derfor tale om en berigtigelse, hvor rammen får en bebyggelsesprocent på 50 og en maksimal højde på 25 meter. I rammens notat om miljøforhold noteres standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Dette sker med henvisning til en virksomhed eller et teknisk anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet, kan være placeret i såvel miljøklasse 3 som miljøklasse 7.Herved sikres grundvandsinteresserne ved ny planlægning.

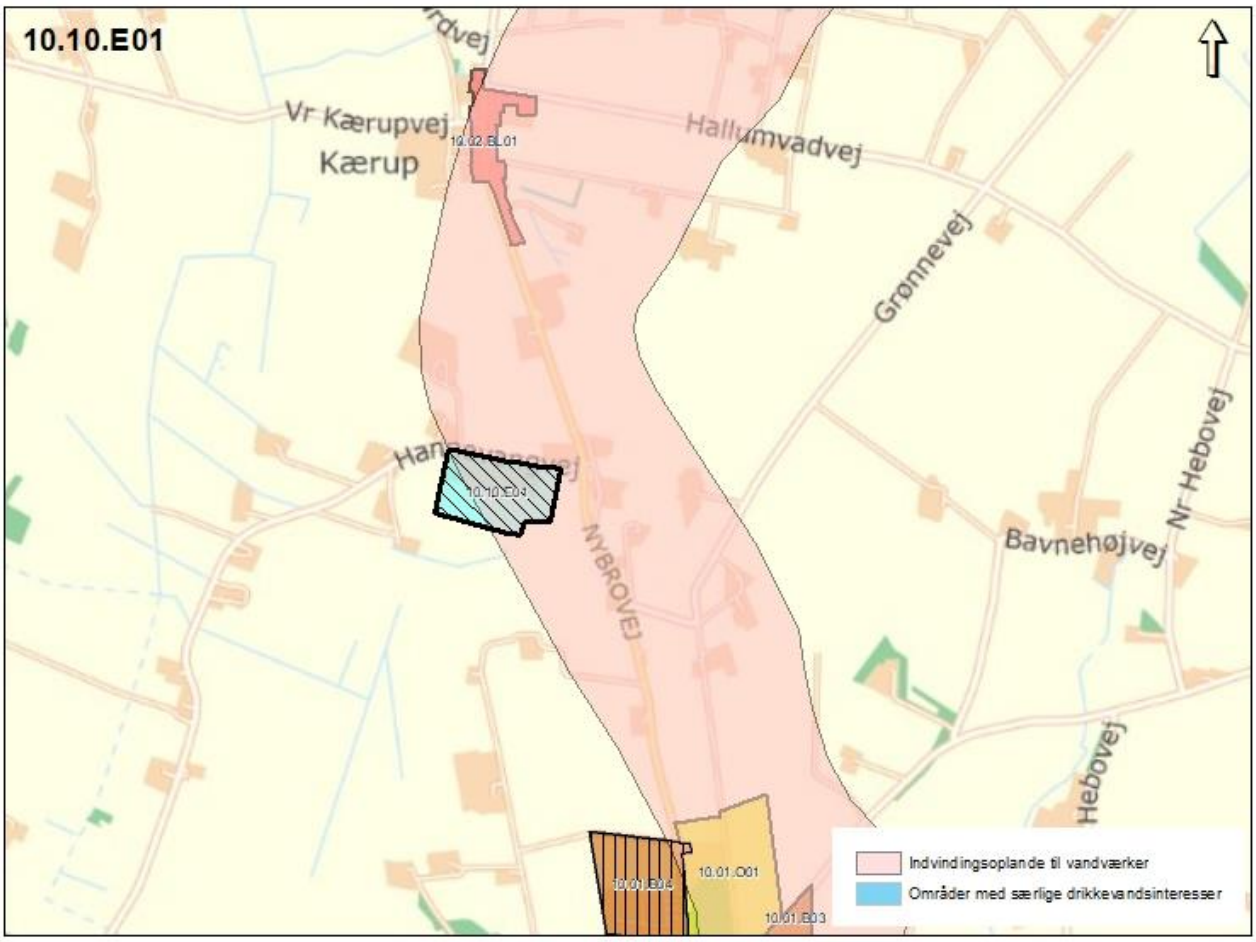

Ramme 10.10.T01: Det omhandler Nybro Gasbehandlingsanlæg. Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til forsyningsanlæg. Rammeområdet ligger delvist indenfor indvindingsoplandet til Jegum-Vrøgum Vandværk.
Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Dette sker med henvisning til en virksomhed eller et teknisk anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet, kan være placeret i såvel miljøklasse 3 som miljøklasse 7.
Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, for et forsyningsanlæg som Nybro, der er vigtigt nationalt gasbehandlingsanlæg.

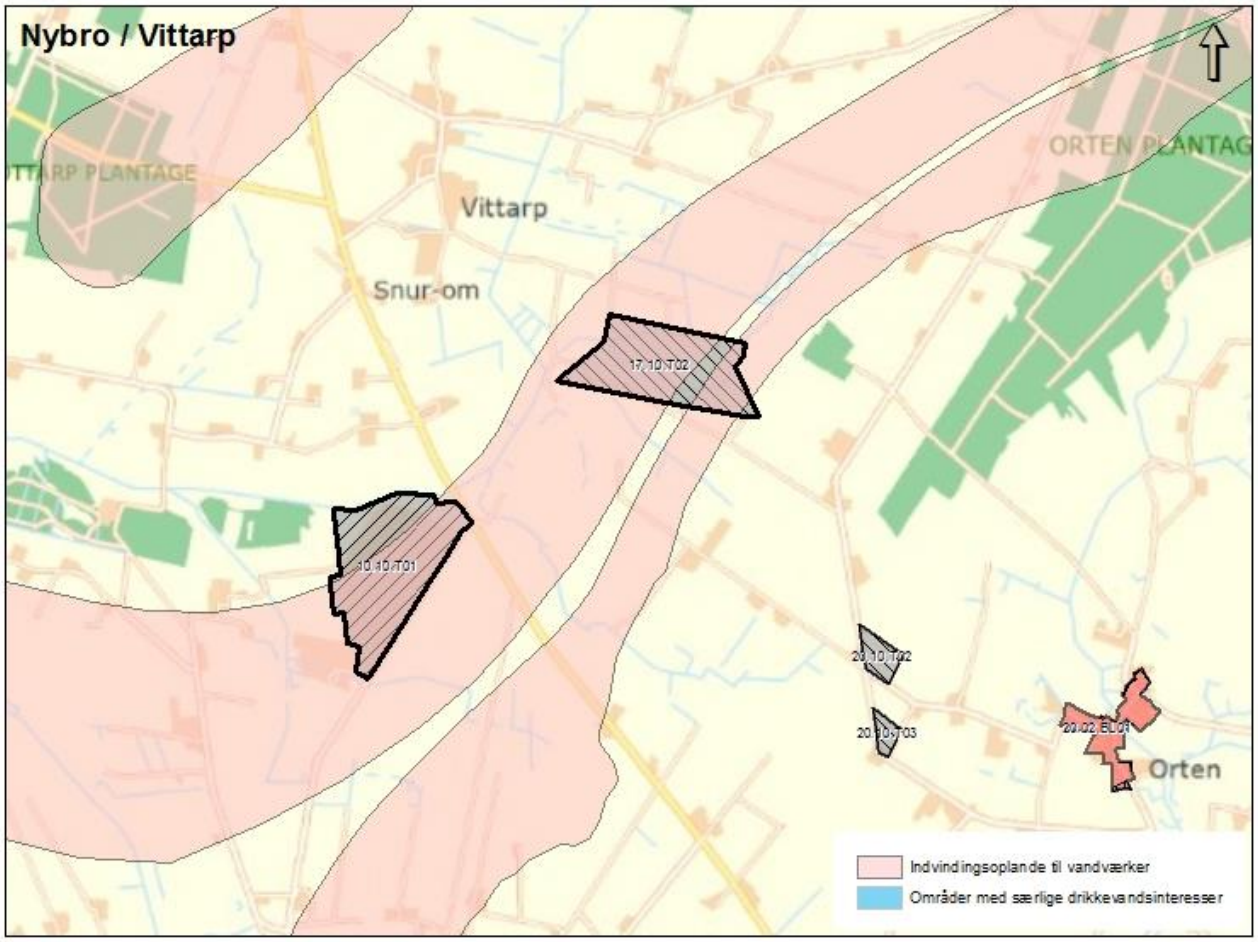

Ramme 12.01.C01: Der er ønske om at ændre det eksisterende mejeriet til boliger, og derfor udvides rammeområde 12.01.C01, så matrikel 2h Nordenskov By, Øse indgår i rammen. Arealet er på nuværende tidspunkt lettere erhverv. Området er beliggende indenfor de gældende og fremtidige følsomme indvindingsområder.

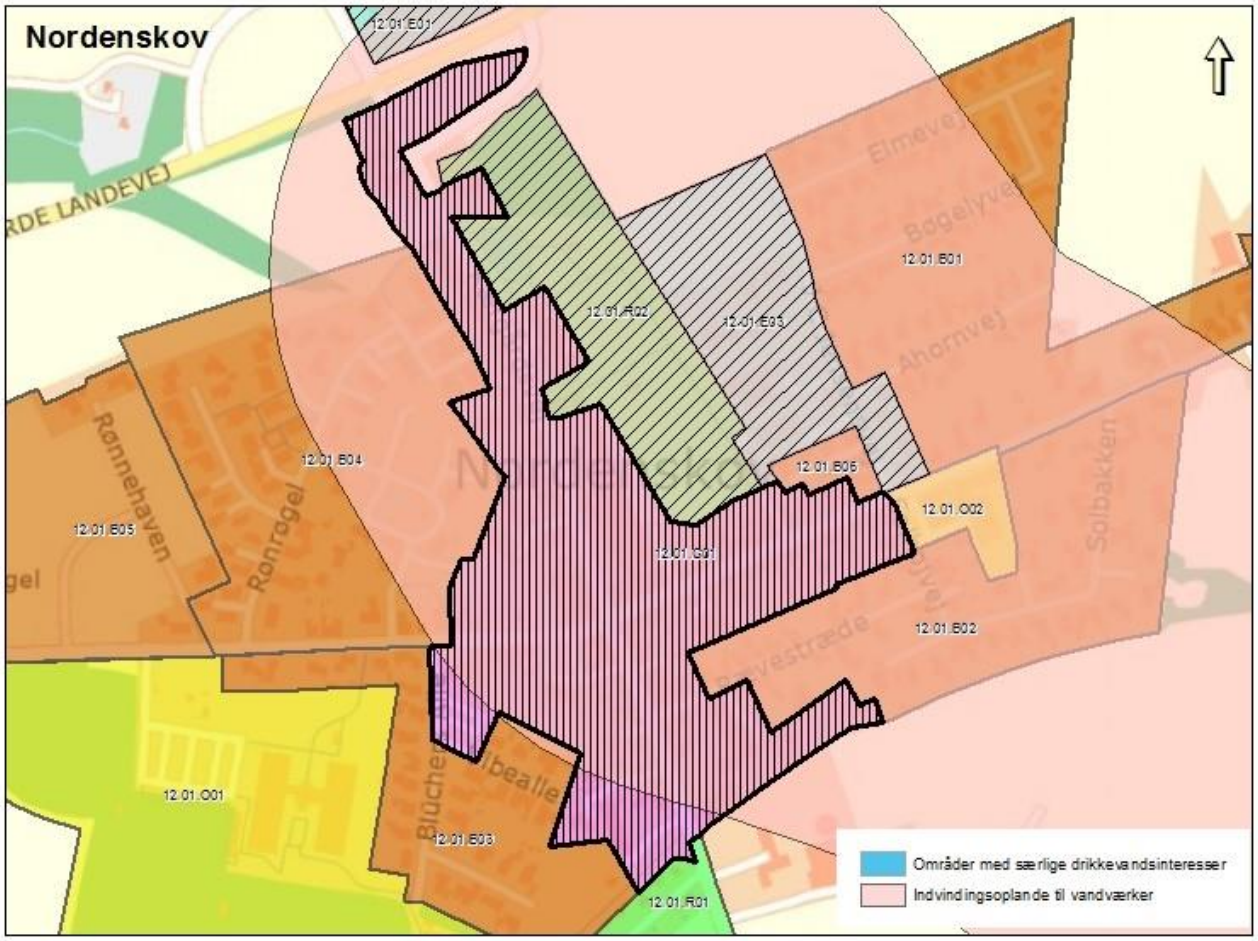

Ændringen af rammen fra lettere erhverv til centerområde vurderes ikke at være af betydning, da det reelt ikke ændrer på muligheden for miljøklasser indenfor kommuneplanrammen. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Dette sker med henvisning til en virksomhed eller et teknisk anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet, kan være placeret i såvel miljøklasse 3 som miljøklasse 7. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, da ændringen omhandler brugen af en bygning/et område i bybebyggelse.

Outrup

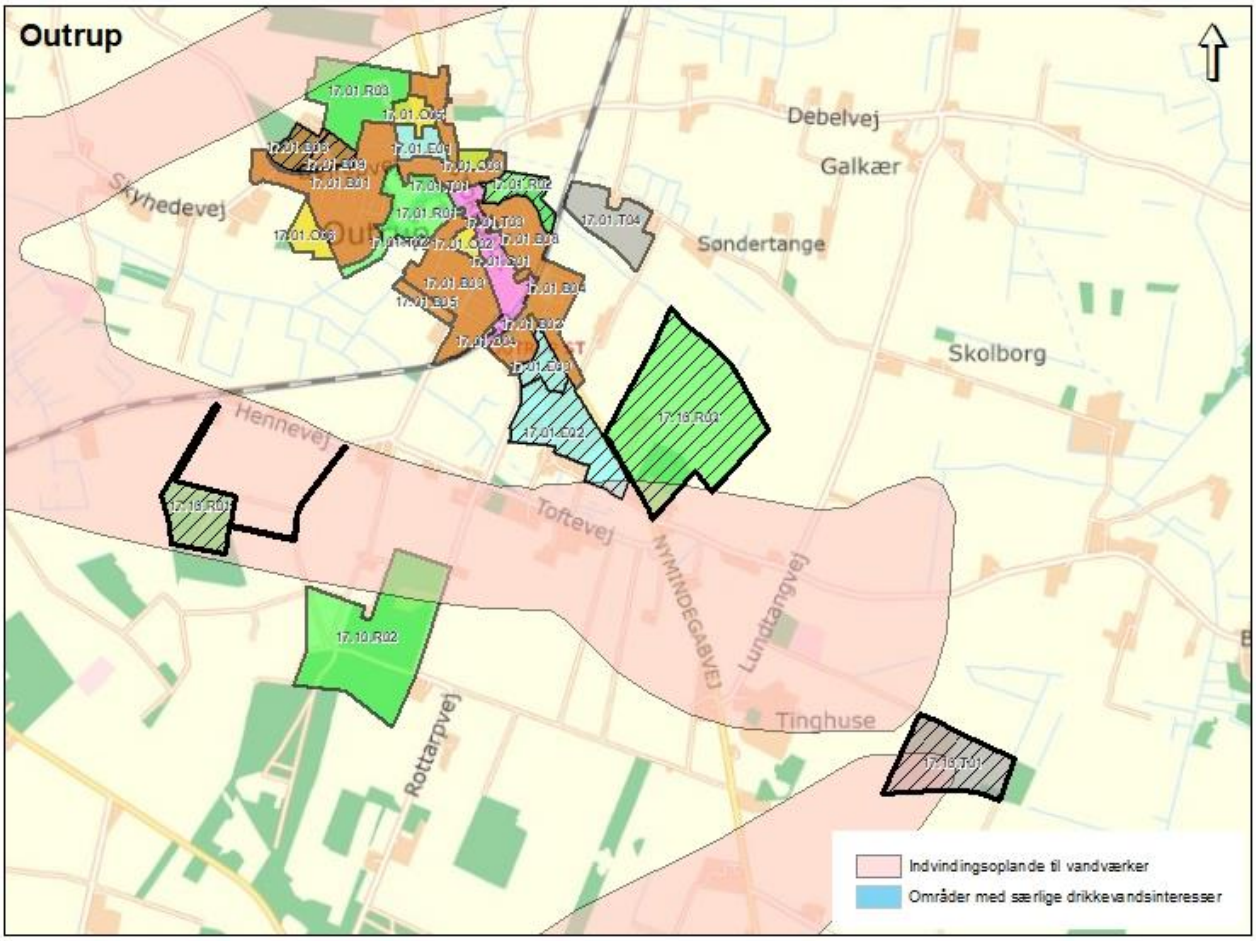

Ramme 17.10.R01: En eksisterende ramme for en eksisterende speedwaybane, som har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give et reelt billede af at området indeholder bebyggelse og give mulighed for mindre ny bebyggelse angives bebyggelsesprocenten til 5%. Området indgår i indvindingsområdet Klinting vandværk og påvirkningen ved at angive en bebyggelsesprocent vurderes at være af mindre betydning i forhold til den nuværende anvendelse. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Dette sker med henvisning til en virksomhed eller et teknisk anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet, kan være placeret i såvel miljøklasse 3 som miljøklasse 7. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, da ændringen omhandler brugen af et eksisterende lokalplanlangt område til støjende fritidsaktiviteter i landzone.

Ramme 17.01.R03: En eksisterende ramme, hvor en del har været anvendt til udendørs legeland. Bebyggelsens omfang angives til maksimalt at være 10%. For at sikre en hensigtsmæssig vurdering af de fremtidige byggemuligheder til turisme formål i området angives en bebyggelsesprocent. Dette er den eneste ændring. Den sydligste del af rammeområde 17.10.R03 indgår i indvindingsområdet Klinting vandværk og påvirkningen ved at angive en bebyggelsesprocent vurderes at være af mindre betydning. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, da ændringen omhandler brugen af et eksisterende kommuneplanlagt område til turismeformål i landzone.

Ramme 17.10.T01: Outrup Biogas. Den sydvestlige del af rammeområde 17.10.T01 indgår i indvindingsområdet Outrup Vandværk og påvirkningen ved ændringen

af bebyggelsesprocenten forventes derfor at være af mindre betydning. Bebyggelses hæves fra 45 til 60 % for den enkelte ejendom. Dette sker for imødekommende fremtidige udvidelsesønsker for et eksisterende biogasanlæg. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Dette sker med henvisning til en virksomhed eller et teknisk anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet, kan være placeret i såvel miljøklasse 3 som miljøklasse 7. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, da ændringer sker for en eksisterende kommuneplanramme, som er lokalplanlagt til biogasanlæg, og hvor der er et eksisterende biogasanlæg.

Skovlund
Ramme nr. 19.01.E08 og E09: Der udlægges to nye erhvervsområder et til lettere erhverv E08 og et til tungere erhverv E09, da der er et behov for nye erhvervsarealer i relation til fødevareerhvervsklynge Skovlund. Maksimal højde angives til at være 10 meter.
Begge rammeområder er omfattet af særlige drikkevandsinteresser og indgår i indvindingsoplandet til Ansager-Skovlund Vandværk.

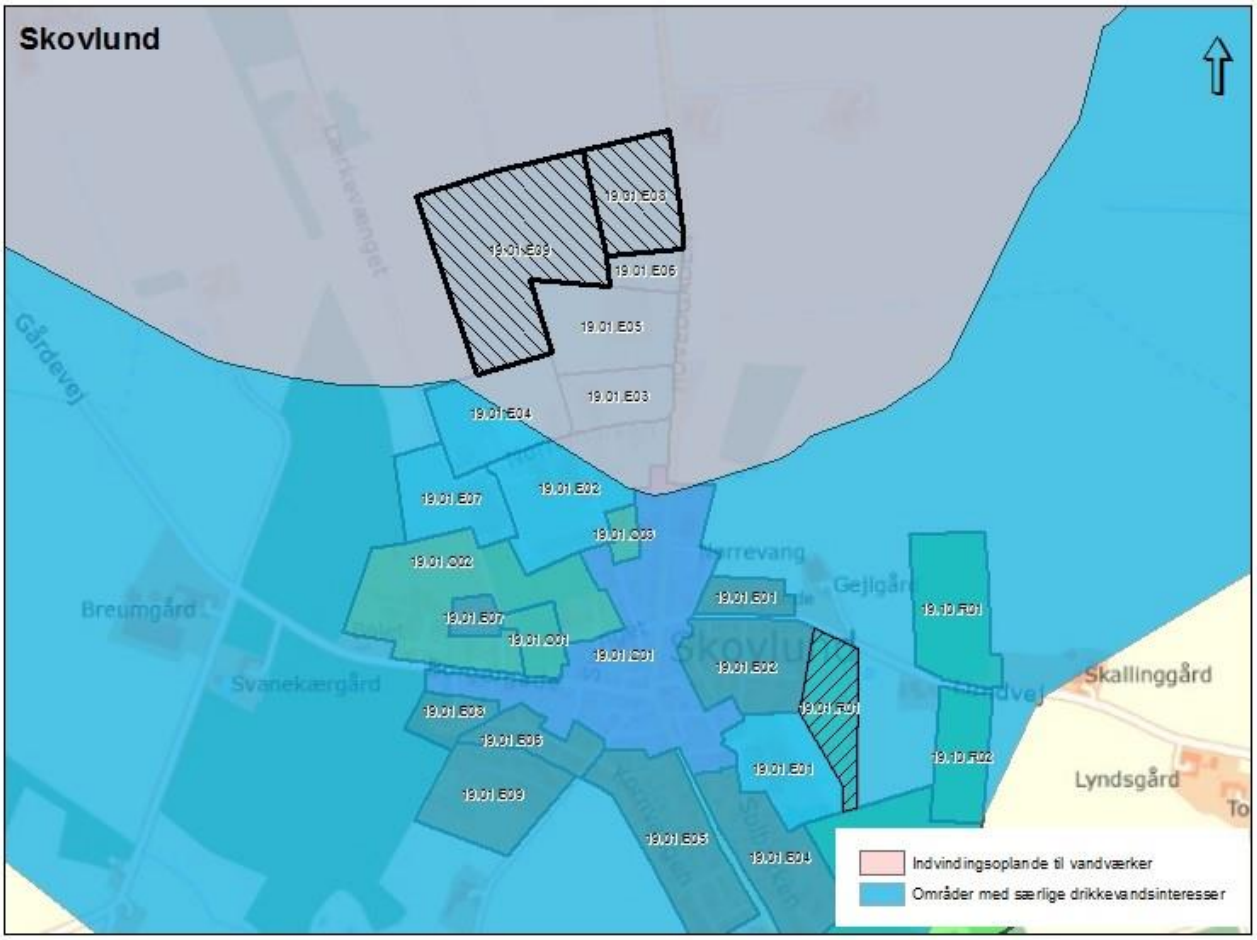

Udlæg af nye erhvervsarealer, både til lettere og tungere erhverv, kræver, at der ved udarbejdelse af lokalplan for områderne tages hensyn til områdets særlige drikkevandsinteresser. Ved udarbejdelse af lokalplaner stilles krav om tæt belægning for veje, parkeringspladser og oplagsarealer. Oplag må kun foretages på arealer med tæt belægning eller i tankgårde med tæt belægning, så det sikres, at der ikke sker nedsivning fra arealer, hvor der håndteres eller oplagres stoffer, som kan forurene grundvandet. Oplagsarealer og tankgårde skal have kant og mulighed for opsamling. Forurenet regnvand skal afledes via kloak eller regnvandsbassiner (og lignende) med tæt bund.

Rent tagvand kan nedsives, hvis muligt. Derudover skal nye virksomheder have kend-skab til og overholde Varde Kommunes forskrifter for opbevaring og håndtering af olie og kemikalier.
Link:https://www.vardekommune.dk/sites/default/files/erhverv/affald_og_miljoe/forskrift_for_opbevaring_og_haandtering_af_olie_og_kemikalier.pdf

Derfor tilføjes standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Dette sker med henvisning til, at en virksomhed eller et teknisk anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet, kan være placeret i såvel miljøklasse 3 som miljøklasse 7. Det er ikke muligt at lokalisere nyudlæggene udenfor OSD og indvindingsopland eller anden steds i lokalområdet. Skovlund har særlige drikkevandsinteresser under hele byen og i alle verdenshøjner. Det vil ikke være muligt at udlægge et arealudlæg i Skovlund, der opfylder planlægningsprincippet om indefra og ud i forhold til eksisterende byzoneareal, der ikke vil være opfattet af særlige drikkevandsinteresser.

Indvindingsoplandet til Ansager-Skovlund Vandværk er lokaliseret i den nordlige del af Skovlund – faktisk hvor eksisterende erhvervsområder er lokaliseret. Hvis både princippet om indefra og ud, hensigtsmæssig adskillelse af rene bolig- og erhvervsområder samt hensyntagen til fremtidig nyudlæg af boligområder der ikke vil være påvirket af lugt fra eksisterende renseanlæg med slammiraliseringsanlæg (19.10.T01) eller eksisterende bedrifter lige vest for byen langs Gårdevej, så er det faktisk kun øst for eksisterende 19.01.E07 og 19.01.E04 at et arealudlæg er muligt. Når denne lokalitet er fravalgt, så omhandler det nærheden til Skovlund Efterskole i rammeområde 19.01.O02, og at de trafikale muligheder for transport at tungere trafik vurderes uhensigtsmæssig ad Gårdevej og tværs gennem det eksisterende fuldt udbygget erhvervsområde ad Nørre Marken. Derfor kan der kun udlægges erhverv indenfor OSD-områder og indvindingsoplande.

Tistrup
Ramme 21.01.E01. For at muliggøre flytning af Super Brugsen, ændrer matrikel 2an planlægning fra erhvervs- til centerområde og matriklen tilføjes en selvstændig ramme 21.01.C04.Den generelle anvendelse angives til centerområde. Specifik anvendelse som enkelt stående butik. Bebyggelsesprocent angives til maksimalt at være 50 og den maksimal højde på 8,5m og 1,5 etage.

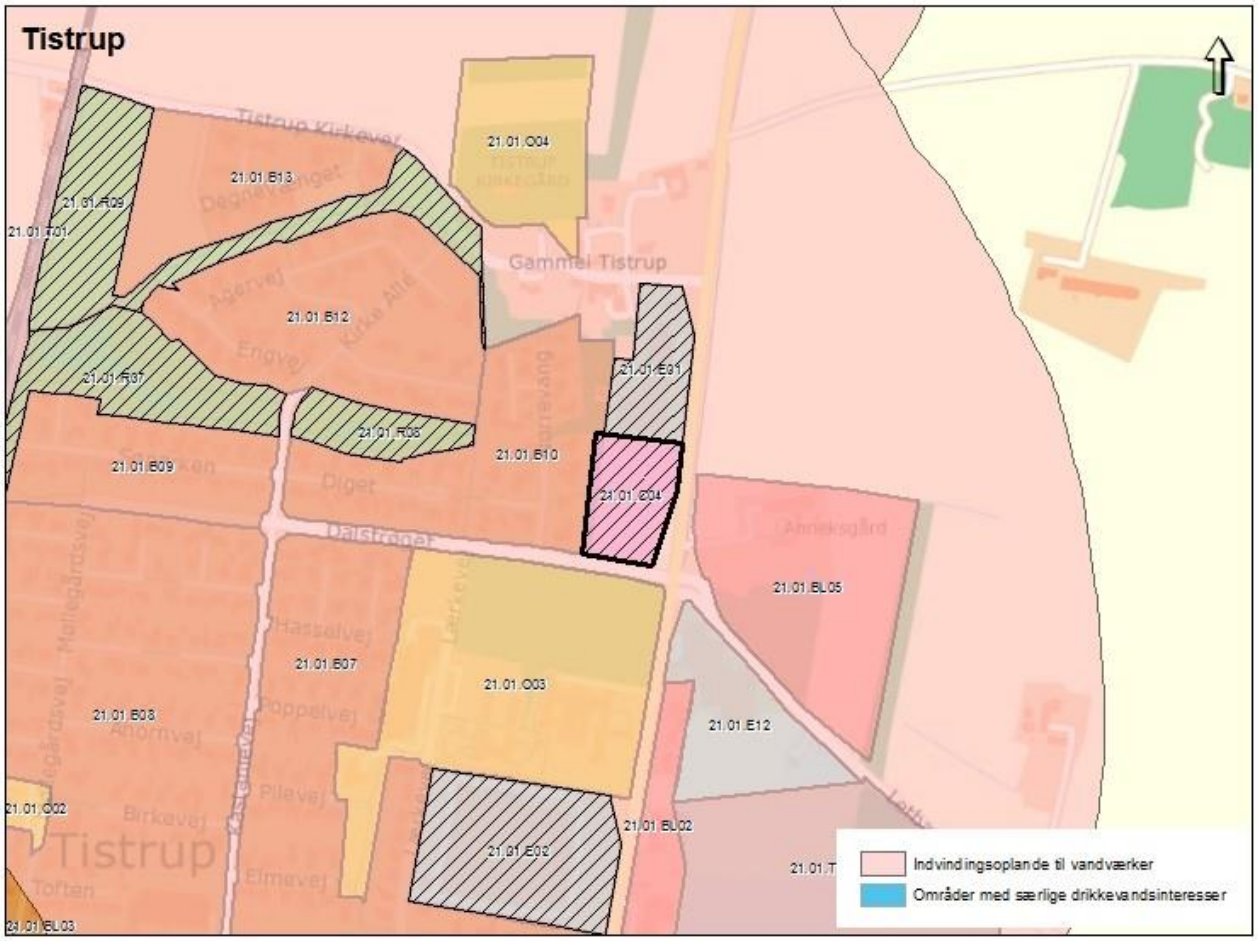

Rammeområdet indgår i indvindingsoplandet til Tistrup Vandværk. Ændringen fra tungere erhvervsområde til centerområde vurderes at være af mindre betydning, da centerområdet til en enkeltstående butik vurderes at sikre drikkevandsinteresserne bedre end tungere erhverv. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Dette sker med henvisning til en virksomhed eller et teknisk anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet, kan være placeret i såvel miljøklasse 3 som miljøklasse 7. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, da det omhandler konvertering af eksisterende bybebyggelse.

Ølgod
24.01.T02: Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 60% og byggehøjden til 10 m. Bebyggelsesprocenten er fastlagt ud for den gældende lokalplan for området, som er fra 1986, og som fastsætter en bebyggelsesprocent til 50%. Da området i forvejen er bebygget, angives bebyggelsesprocenten til 60%, for at sikre mulighed for mindre om/tilbygninger. Den specifikke anvendelse ændres til Deponeringsanlæg, som fx losepladser og genbrugsstationer i overensstemmelse med plandata's kategorier. Rammeområdet er placeret i et OSD-område. Ændringen af rammen i form af en bebyggelsesprocent vurderes ikke at være af betydning i forhold til grundvandsbeskyttelsen. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Dette sker med henvisning til en virksomhed eller et teknisk anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet, kan være placeret i såvel miljøklasse 3 som miljøklasse 7. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, da ændringen omhandler eksisterende planlagt genbrugsplads i Ølgod by.

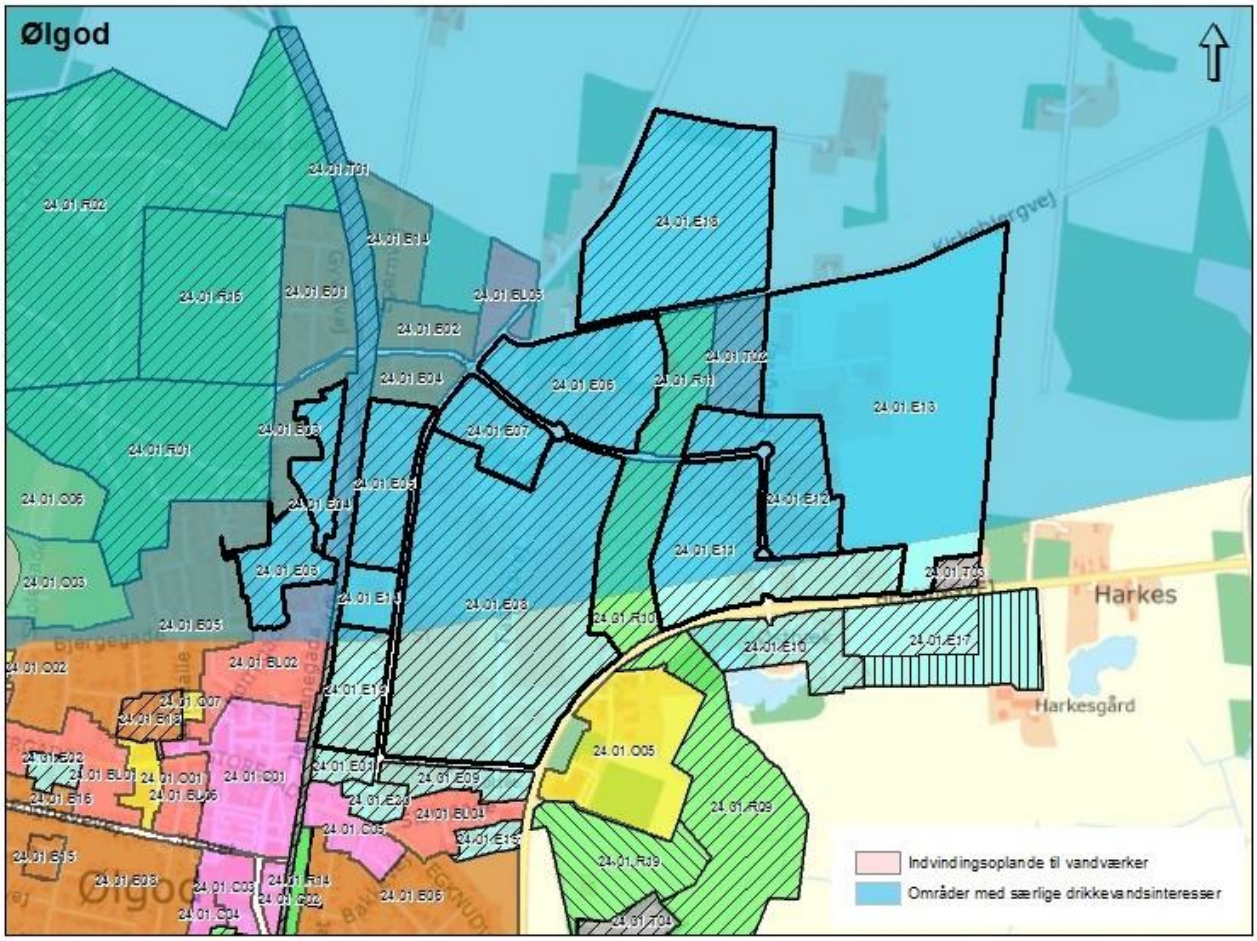

Forventede fremtidig forsyningsstruktur og ændringer i Varde By
DIN Forsyning har den 16.04.2020 meddelt Varde Kommune, at der er udarbejdet en strukturplan for vandforsyningen i kommunen, og at Varde Vandværk Lerpøtvej, og det tilhørende kildefelt vil udgå, når det nye ansøgte kildefelt ved Vittarp er gået i stabil og normal drift. Begrundelsen for dette er, at Varde Vandværk Lerpøtvej er udtjent og ikke tidssvarende, og at de fleste boringer er væsentligt påvirket af miljøfremmede stoffer. Om der skal bruges dele af det eksisterende kildefelt til nødforsyning af et nyt vandværk, er der endnu ikke taget stilling til. Men hvis der skal bevares nogen indvindingsboringer, vil det formodentligt være kildepladsen ved Carolinelund (Østermarken) øst for Varde By, hvor boringerne er bedre beskyttet mod forurening end boringerne i byen. DIN Forsyning har meddelt, at Varde Vandværk på nuværende vidensgrundlag vil indstille produktionen om ca. 3 år. I forbindelse med forsyningssikkerheden vil der efterfølgende være primært indvinding fra Vittarp Kildefeltet suppleret af Nørre Nebel og Klinting vandværker og som strategisk sikkerhed en forsyningsforbindelse til DIN Forsynings vandforsyningssystem i Esbjerg Kommune. Denne forventede ændring vil medføre ændringer udpegningerne i forbindelse med grundvandsbeskyttelsen og relevansen af disse.

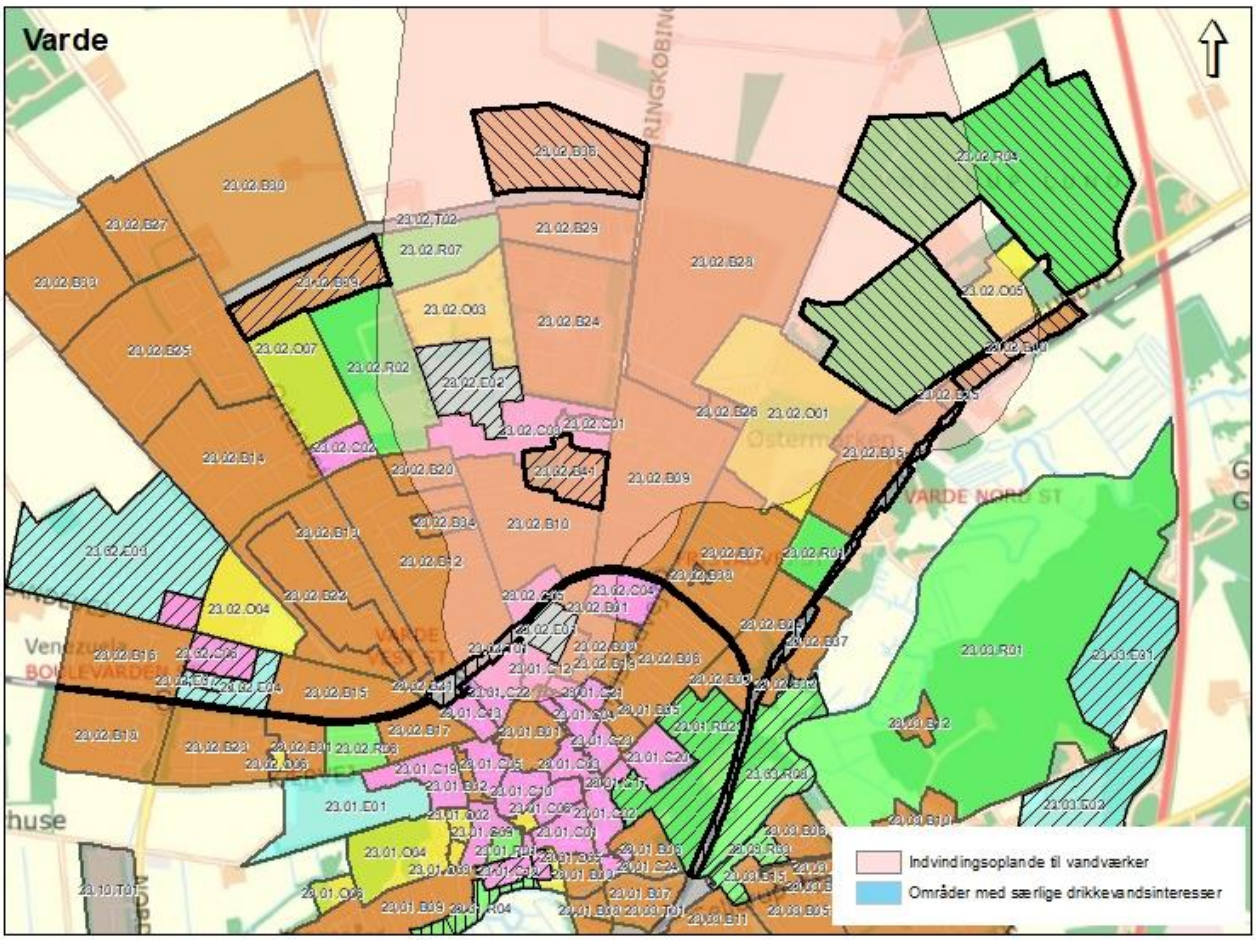

Varde Nord
23.02.B36: Med henblik på at sikre et varieret udbud af byggegrunde udlægges rammeområde 23.02.B36. Den generelle anvendelse angives til boligområde med en specifik anvendelse på åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse med en bebyggelsesprocent på henholdsvis 30% og 40%. Den maksimale højde angives til 8,5 m og maksimalt 2 etager.
Hele området ligger indenfor de gældende og fremtidige følsomme indvindingsområder. Grundvandsbeskyttelsen forringes ikke af at området udlægges til boligformål, set i forhold til den nuværende anvendelse til landbrugsformål. Miljøpåvirkningen fra arealudlægget vurderes derfor at være begrænset. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, da det omhandler byudvikling i umiddelbar forlængelse af den eksisterende by, tilpasset reservation til fremtidig omfartsvej og som en udfyldning mellem to eksisterende boligområder hhv. vest og øst for.

23.02.B39: Området ændres fra rekreativt område til boligområde. Den generelle anvendelse angives til boligområde med en specifik anvendelse på åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse med en bebyggelsesprocent på henholdsvis 30% og 40%. Den nuværende anvendelse er intensivt landbrugsdrift.
Den aller østligste del af området er beliggende indenfor de gældende og fremtidige følsomme indvindingsområder og indvindingsoplande til Varde Vandværk. Påvirkningen ved at ændre anvendelsen af området fra landbrug til boligområde med åben-lav og tæt-lav, vurderes at være af mindre betydning for indvindingsområdet. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds,

da det omhandler byudvikling i umiddelbar forlængelse af den eksisterende by, lige nord for den nyanlagte skole i Varde Nord og i umiddelbar forlængelse af eksisterende fritidscenter med tilhørende boldbaner.

23.02.B40: Rammen udlægges, da der er behov for nye boligudlæg. Rammen omfatter hele eller dele af matrikel 136d + 136az+136ay og 146a. Den generelle anvendelse angives til boligområde med en specifik anvendelse på åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse med en bebyggelsesprocent på henholdsvis 30% og 40%.
De nordvestlige dele af rammeområdet er beliggende indenfor de gældende og fremtidige følsomme indvindingsområder. Grundvandsbeskyttelsen forringes ikke af at området udlægges til boligformål, set i forhold til den nuværende anvendelse til landbrugsformål.
Miljøpåvirkningen fra arealudlægget vurderes derfor at være begrænset. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser.
Syd for den eksisterende jernbane afgrænses Varde By mod øst/nordøst af boligområdet 23.02.B37. Mellem boligområde 23.02.B37 og forslag til boligområde 23.02.B40 ligger nogle skovejendomme i det åbne land. Disse ejendomme både grænser op til eller indgår i Natura 2000-områder og §3beskyttede arealer. I samspil med, at de arealer, som ikke er beskyttet, hovedsageligt er skovområder, vurderer Varde Kommune, at det er uhensigtsmæssigt at byudvikle på disse arealer af både naturmæssige og landskabelige hensyn. Varde Kommune vurderer, at skovområderne har en positiv indvirkning i samspil med de beskyttede arealer.
Det område, som foreslås udlagt til boligområde 23.02.B40, er derimod omdriftsarealer afgrænset af læhegn. Det er derfor ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, da det omhandler byudvikling i umiddelbar forlængelse af den eksisterende by, som skal bidrage til at der kan tilbydes et alsidigt og differentieret udbud af byggegrunde i Varde By.

23.02.B41: Brorsonskolen lukker og derfor ændres rammen fra offentligt område til at være boligområde med ramme nr. 23.02.B41. Den generelle anvendelse angives til boligområde med en specifik anvendelse på åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse med en bebyggelsesprocent på henholdsvis 30% og 40%.
Området er beliggende indenfor de gældende og fremtidige følsomme indvindingsområder og indvindingsoplandet til Varde Vandværk. Påvirkningen ved at ændre anvendelsen af området fra skole til boligområde med åben-lav og tæt-lav, vurderes at være af mindre betydning for indvindingsområdet. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, da det omhandler byudvikling af eksisterende bybebyggelse midt i Varde Nord.

23.02.R04: Der udlægges en ny rekreativ ramme efter den eksisterende afgrænsning som Caroline Lund, Lunden og Lunderup Lund. Dette skal sikre vigtige rekreative områder til Varde By. Den generelle anvendelse angives til rekreativt område med specifik anvendelse som nær rekreativt område. Bebyggelsens omfang og areal angives til maksimalt at være 250 m2 for at give mulighed for at regulere fremtidigt rekreativt byggeri. Denne type rekreativ anvendelse vurderes ikke at udgøre en risiko for grundvandsbeskyttelsen. I forlængelse af boligområdet 23.02.B35 mod øst/nordøst ligger et mindre skovareal og ejendommen Skovlyst. Denne ejendoms skovareal syd for Lundvej danner i sammenhæng med den offentlige skov Carolinelund og Lunden nord for Lundvej et stort rekreativt grønt område, som har stor rekreativ værdi for Varde Bys borgere. Yderligere er der i forlængelse af Carolinelund og Lunden et større privat skovareal udlagt, der hedder Lunderup Lund. Disse tre skovområder udgør et rekreativt område. Derfor er denne ændring geografisk stedfæstet til at sikre vigtige rekreative områder til Varde By.

23.02.T01: Den eksisterende ramme udvides langs den eksisterende jernbane, så kommuneplanrammerne er fladedækkende i Varde By, og denne ændring er geografisk stedfæstet til lokaliseringen af jernbanen. Da der ikke angives ny mulighed for

byggeri i denne ramme, vurderes ændringen ikke at udgøre en risiko for grundvandsbeskyttelsen.

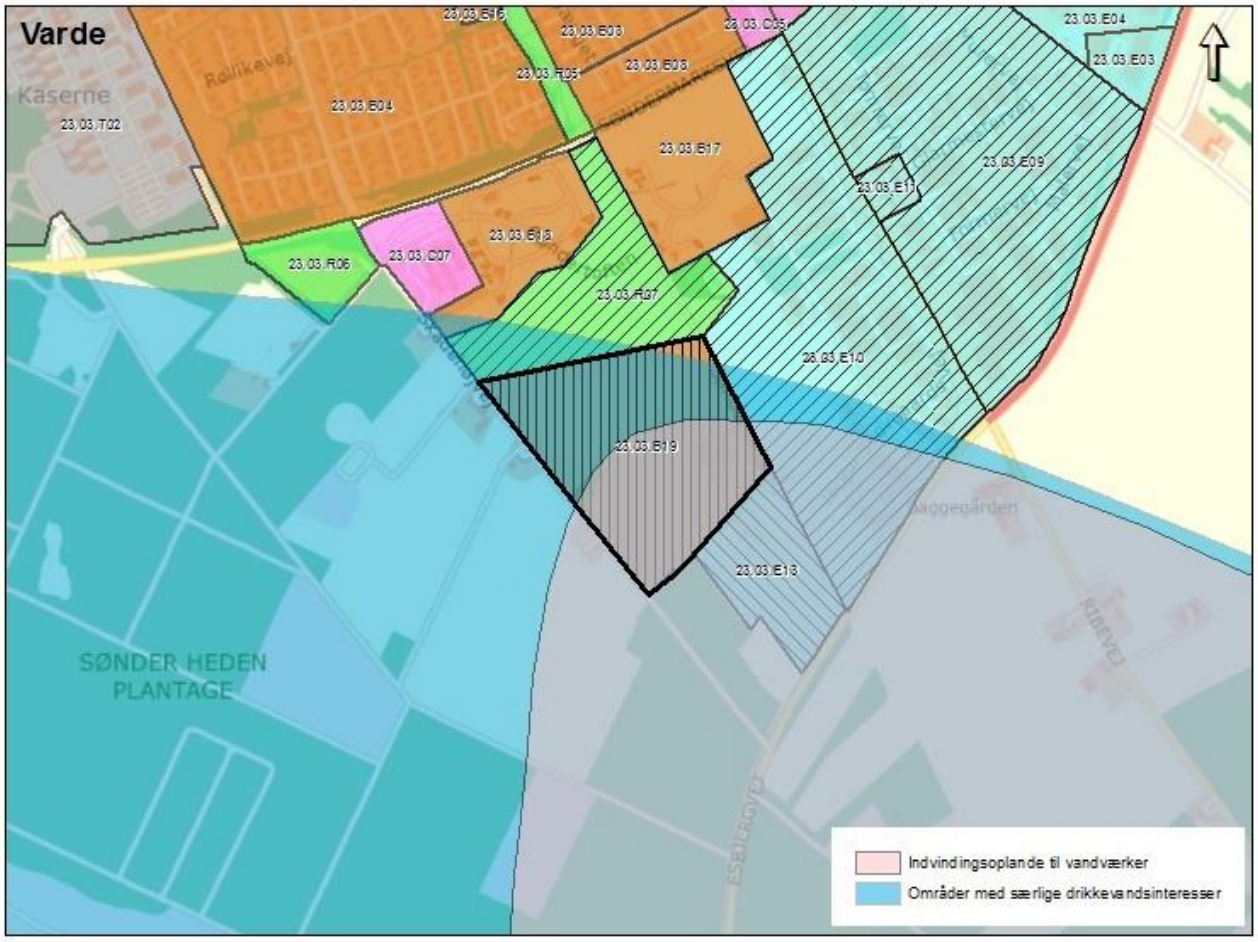

23.03.B19: Udvidelse af eksisterende bolig i Varde Syd. Der henvises til de planfaglige argumenter og vurderinger i afsnittet nedenfor med titlen *Varde Syd.*

23.03.E12: Udlæg af nyt erhvervsområde til facadeerhverv i miljøklasse 1 til 2. Der henvises til de planfaglige argumenter og vurderinger i afsnittet nedenfor med titlen *Varde Syd*

24.01.E04: For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m. Grundet nærhed til bolig nedklassificeres rammeområdet til miljøklasse 3. Rammeområdet er placeret i et OSD-område. Ændringen af rammen fra tungere til lettere erhverv vurderes ikke at være af betydning i forhold til grundvandsbeskyttelsen. Dette sker med henvisning til en virksomhed eller et teknisk anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet, kan være placeret i såvel miljøklasse 3 som miljøklasse 7. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, da ændringen omhandler eksisterende planlagt bybebyggelse midt i Ølgod by.

24.01.T02: Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 60% og byggehøjden til 10 m. Den specifikke anvendelse ændres til Deponeringsanlæg, som fx lossepladser og genbrugsstationer i overensstemmelse med plandata's kategorier. Rammeområdet er placeret i et OSD-område. Ændringen af rammen i form af en bebyggelsesprocent vurderes ikke at være af betydning i forhold til grundvandsbeskyttelsen. Dette sker med henvisning til en virksomhed eller et teknisk anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af

grundvandet, kan være placeret i såvel miljøklasse 3 som miljøklasse 7. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, da ændringen omhandler eksisterende planlagt genbrugsplads i Ølgod by.

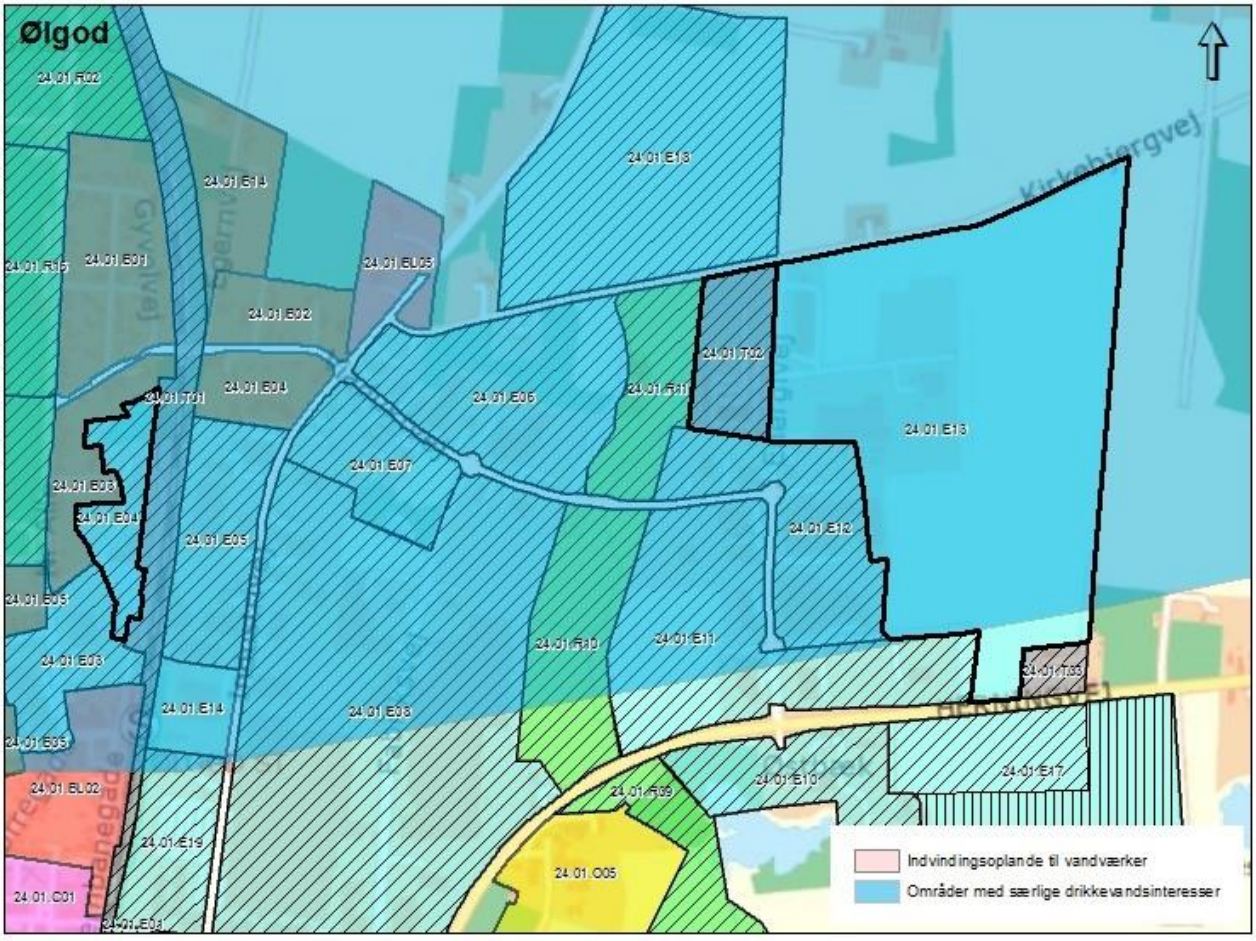

24.04.BL01: Kategorien for konkrete anvendelse er udgået og derfor ændres den specifikke anvendelse fra blandet bolig og erhverv til Landsbyområde. Derudover tilrettes rammen så den følger matrikel 5n.
Rammeområdet er placeret i Indvindingsopland til Krusbjerg Vandværk. Tilføjes af matrikel sker fora t sikre overensstemmelse med matrikelafgrænsning. Ændringen af rammen vurderes ikke at være af betydning i forhold til grundvandsbeskyttelsen. Dette sker med henvisning til en virksomhed eller et teknisk anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet, kan være placeret i såvel miljøklasse 3 som miljøklasse 7. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, da ændringen omhandler tilpasning til matrikelskel.

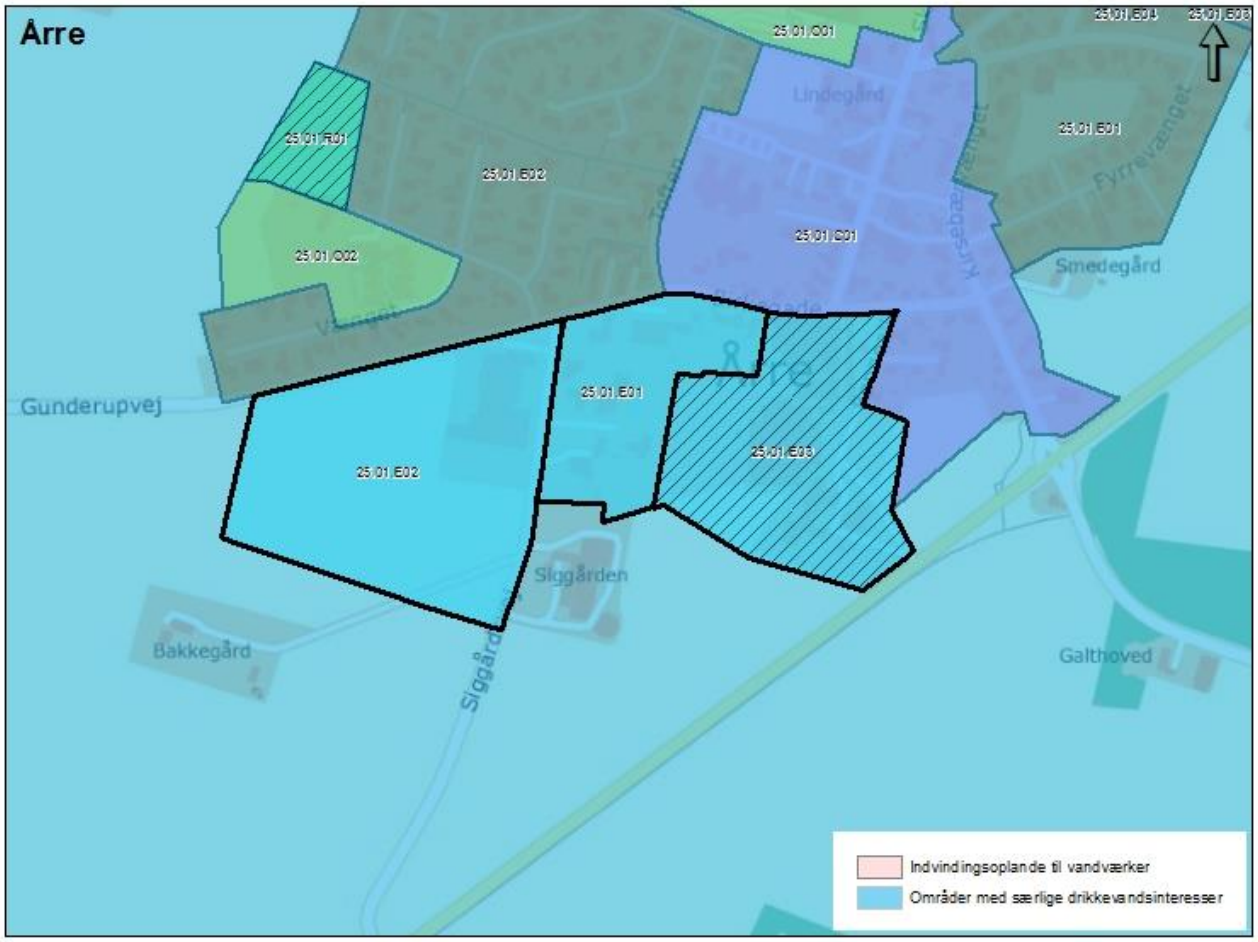

25.01.E03: For at sikre udviklingsmuligheden for eksisterende erhverv ændres dele af rammeområde 25.01.E02 virksomhedskategorien til tungere industri, der angives en bebyggelsesprocent på 50 og geografien udvides. Det er ikke muligt at lokalisere ændringen anden steds, da ændringen omhandler mulighed for udvidelse af eksisterende erhverv. Samtidig påpeges, at hele Årre by er placeret i OSD område, og derfor afhænger byens udviklingsmuligheder af, at udvikling er muligt, men med hensyntagen til grundvandsinteresserne.
Ændringen af rammen vurderes ikke at være af betydning i forhold til grundvandsbeskyttelsen. Dette sker med henvisning til en virksomhed eller et teknisk anlæg, der medfører en væsentlig fare for forurening af grundvandet, kan være placeret i såvel miljøklasse 3 som miljøklasse 7. Ændringen af rammens geografi vurderes ikke at være af betydning, da området i dag benyttes af landbruget. Risiko for sprøjtning reduceres ved omlægning til erhverv. Af hensyn til at sikre grundvandsinteresserne i området tilføjes dog standardbemærkningen for varetagelse af grundvandsinteresser samtidig med at der ved udarbejdelse af lokalplan og ved udførelse af erhvervsejendomme skal tages hensyn til områdets særlige drikkevandsinteresser.

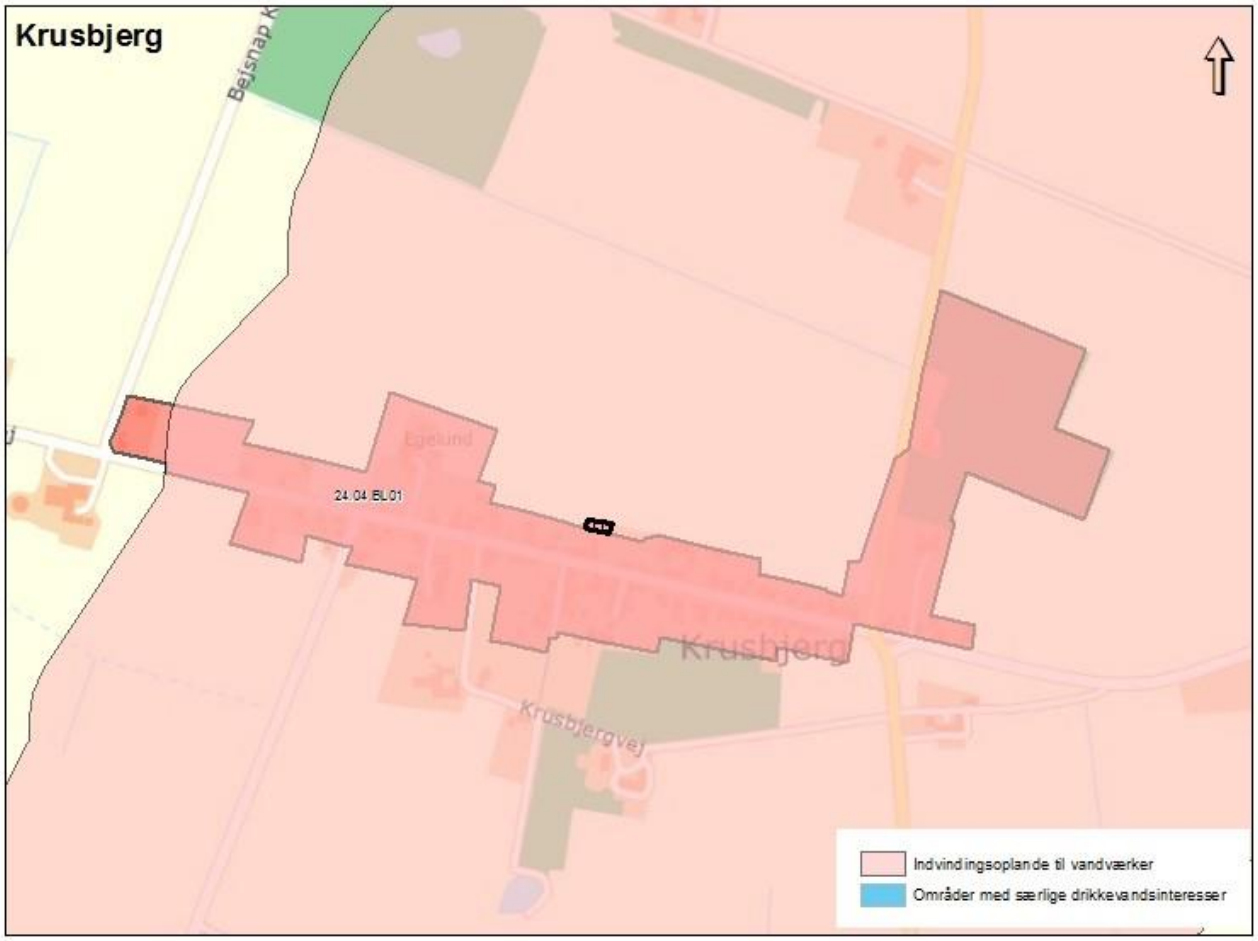

Nyudlæg indenfor boringsnæreområder

plannr	Anvendelse generel
12.01.C01	Centerområde
23.02.B40	Boligområde
23.02.B41	Boligområde
23.02.R04	Rekreativt område
23.02.T01	Tekniske anlæg
24.04.BL01	Blandet bolig og erhverv

Tabel 246: Oversigt over nyudlæg i BNBO, der er relevante i forhold til grundvandsbeskyttelsen.

I tabellen overfor er frasorteret nyudlæg, som ikke er relevant for grundvandsbeskyttelsen. Det drejer sig om følgende to kategorier, hvor tal i nedenstående punkter stemmer overnes med tabel nedenfor.

1. Den maksimale højde ændres i eksisterende erhvervsområder fra 8,5 m til 10 m.
2. Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for at regulere fremtidigt rekreativt byggeri angives maksimal højde og m2.

plannr	Anvendelse generel	Årsag til frasortering
12.01.E03	Erhvervsområde	1
23.02.E01	Erhvervsområde	1
23.02.E02	Erhvervsområde	1
12.01.R02	Rekreativt område	2

Tabel 247: Frasorteret nyudlæg, som ikke er relevant for grundvandsbeskyttelsen.

Nedenfor ses rammeområder på kort, men der henvises til de planfaglige argumenter for nyudlæggene ovenfor.

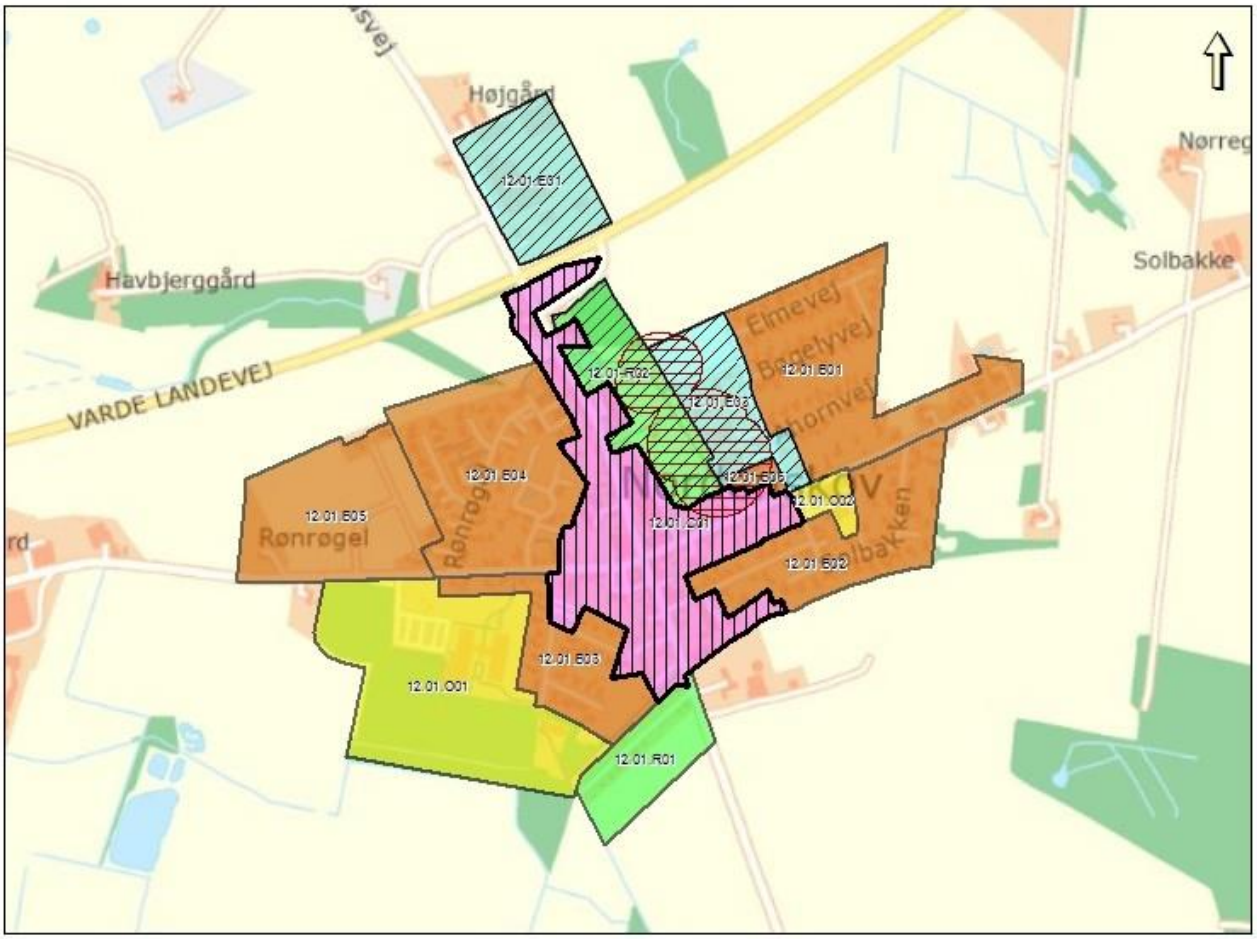

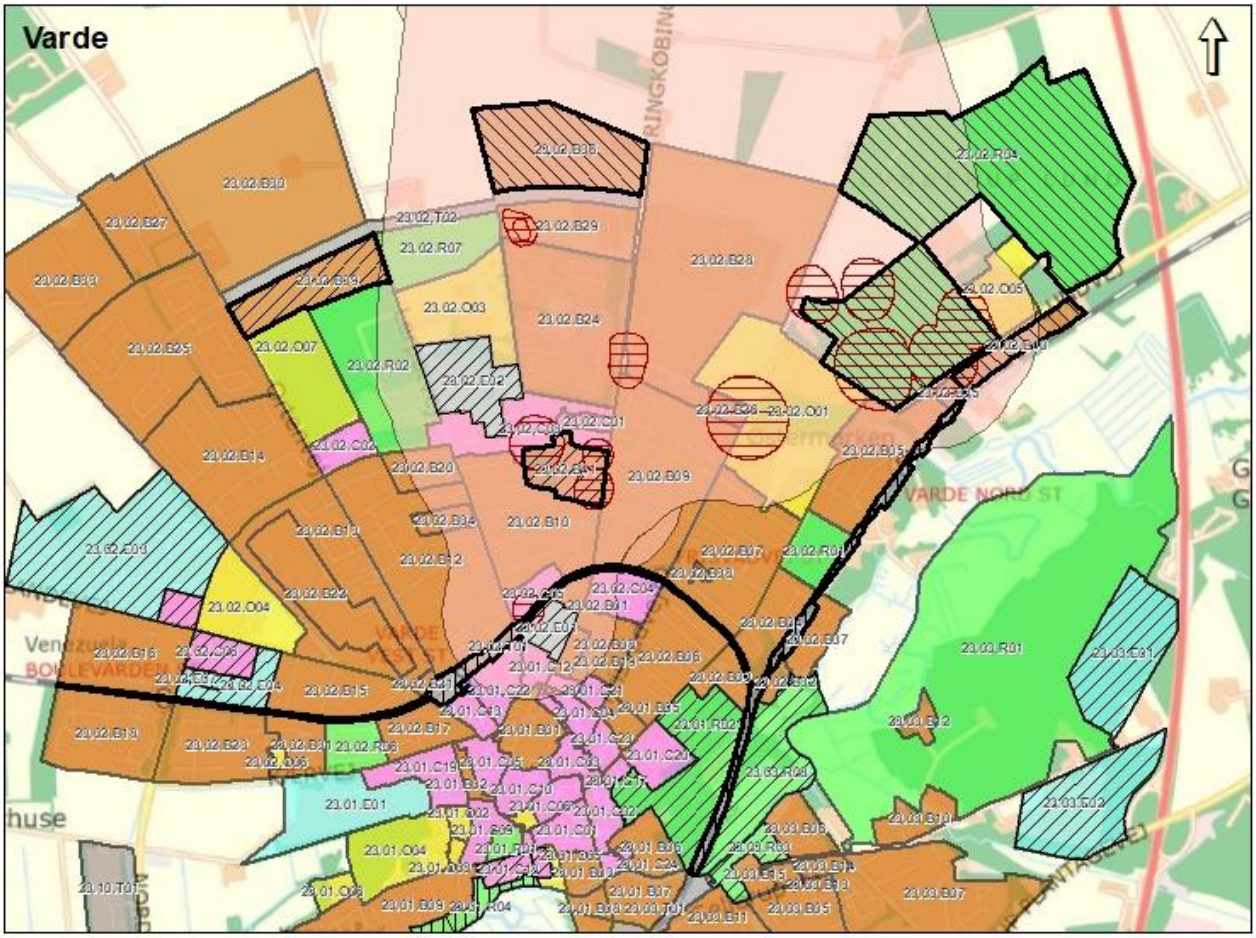
Varde

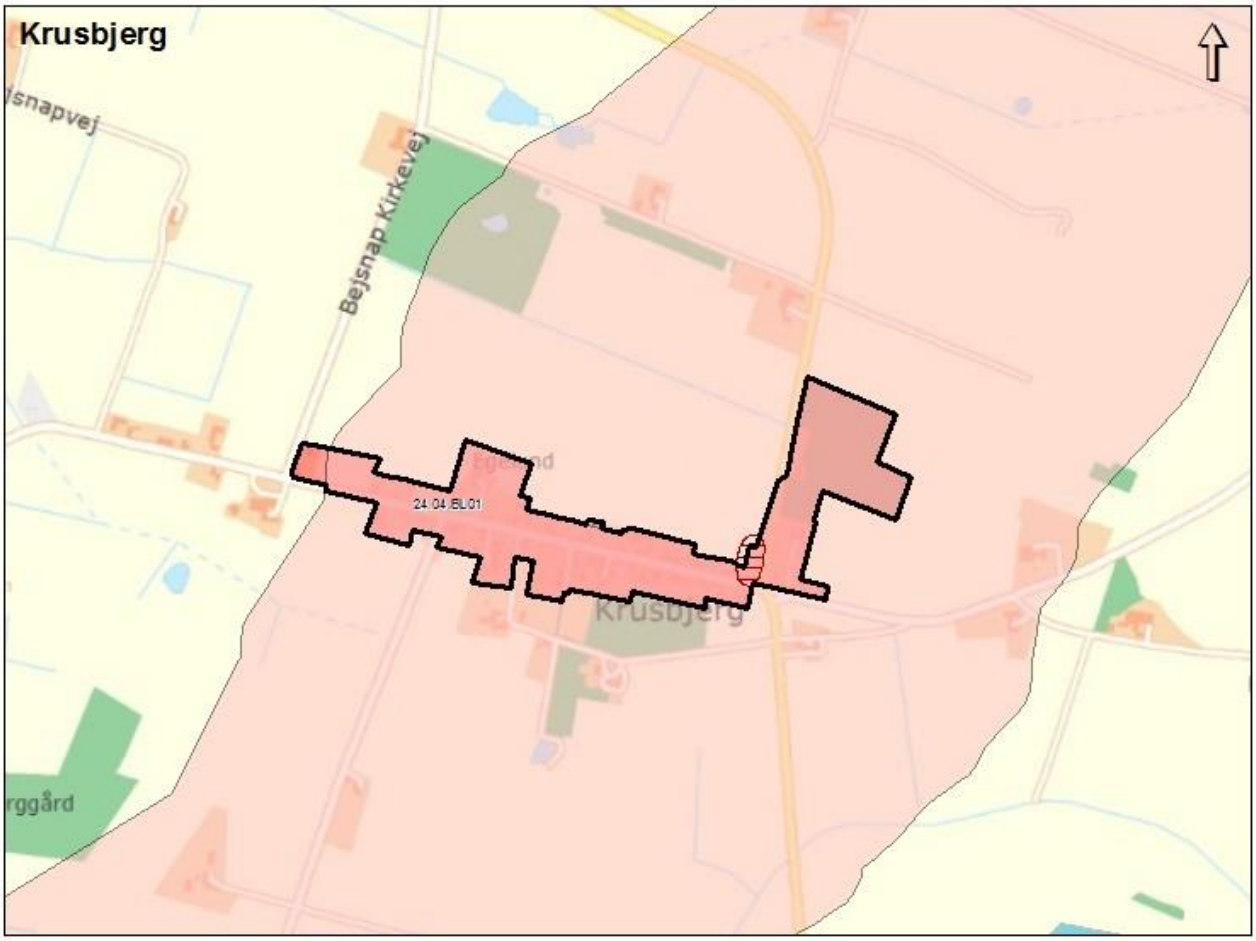

For at få et samlet overblik over tilføjet rammearealer, samt om rammearealer er taget ud, udvidet eller har fået ændrede rammebestemmelser i forhold til forrige planperioder henvises til tema 30, hvor der findes tabeller fordelt på lokalområder.

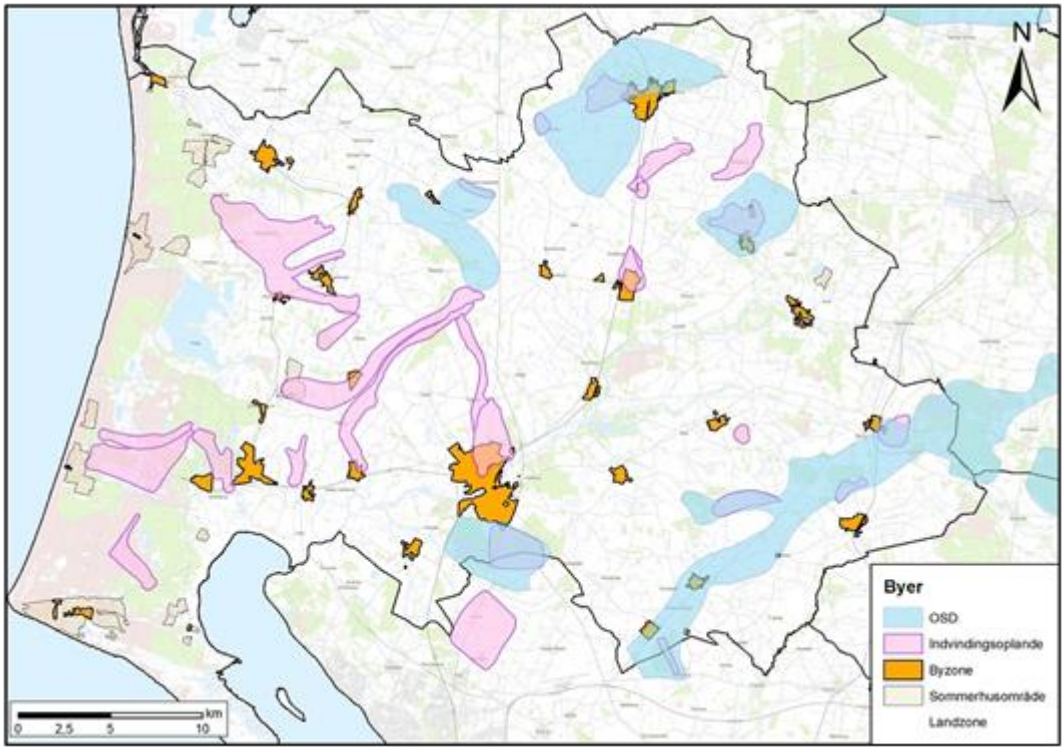

Figur 248: Zoner i Varde Kommune og grundvandsinteresser – Kilde: Kommuneplan 2017 og Miljøportalen maj 2020, Varde Kommune.

Uudnyttede rammeområder i Varde Kommune

I Varde Kommune er 11 rammeområder, der endnu ikke er lokalplanlagt for, beliggende indenfor områder med grundvandsinteresser. Rammeområderne består af endnu-ikke lokalplanlagte rammeområder fordelt på henholdsvis 7 boligområder og 4 erhvervsområder. Rammeområderne ses i tabel nedenfor.

By	Kommuneplanramme	NFI	OSD	Indvindings-oplande	Aktivitetstype	Tilføjelse af rammetekst*
Fåborg	06.01.B03	X	X		bolig	X
	06.01.BL01	X	X		Bolig/erhverv	X
Henne	07.01.BL01	X		x	Bolig/erhverv	X
Nordenskov	12.01.E03	X		X	erhverv	X
Skovlund	19.01.B07		X		bolig	X
Tistrup	21.01.E01			X	erhverv	X
Varde	23.02.B34	X		X	bolig	X
Ølgod	24.01.B17		X		bolig	X
	24.01.E18		X		erhverv	X
Årre	25.01.B04	X	X		bolig	X
	25.01.E02	X	X		erhverv	X

Tabel 248: Uudnyttede rammeområder i Varde Kommune.

*Der indskrives i de pågældende uudnyttede kommuneplanrammer i rammebestemmelserne under notat miljø: Grundvandsbeskyttelse skal indgå i fremtidige lokalplanlægning eller behandlinger af tilladelser til bygge- og anlægsprojekter. Der skal ved lokalplanlægning

fastlægges retningslinjer for: Forbud mod oplag af pesticider, olie og kemikalier samt håndtering af overflade- og spildevand.

Varde Syd
Varde er kommunens hovedby. I Varde by skal der sikres en udvikling, som understøtter livet og udviklingen i hele kommunen gennem alsidige tilbud inden for kultur, fritid, detailhandel og erhverv. Der skal derfor sikres et varieret udbud af arealer til erhvervsformål og boligformål. Varde Syd har en god trafikal beliggenhed i forhold til de store erhvervsområder i Esbjerg, og udbygningen i den sydlige del af byen har de senere år overvejende omfattet industri- og større salgsvirksomheder.
Der mangler muligheder for udbygning af boligområder i bydelen, og især med henblik på at styrke elevgrundlaget til Lykkesgårdsskolen, er det hensigtsmæssigt at planlægge for en yderligere boligudbygning i Varde Syd.
Ifølge kommuneplanen skal byudviklingen tage hensyn til den eksisterende natur og de markante landskabstræk i området. Dog vurderes området fra et landskabeligt synspunkt ikke at være sårbart over for ny bebyggelse, idet området er afgrænset fra det omgivende landskab af Søndre Plantage og i direkte tilknytning til eksisterende bymæssig bebyggelse.
I Varde Syd er begrænsede muligheder for bolig- og erhvervsudvikling.
Udviklingsmulighederne begrænses af, at en del af arealerne mod sydvest anvendes til militære formål, Østre Omfartsvej ligger som en afgrænsning af byen og områderne inden for vejen er næsten fuldt udnyttet til erhvervsarealer og mod syd er områder med grundvandsinteresser.
I Varde Kommune er mulighederne for arealudlæg i Varde Syd nøje gennemgået og analyseret. 'Planhæfte for Varde' der indeholder rammer for lokalplanlægning til kommuneplan 2017 er en vurdering af byudviklingsmuligheder i Varde Syd. Dertil er udarbejdet en udviklingsplan for Varde Syd, der omhandler et konkret udviklingsprojekt ved Søndermarksvej og et større område med bl.a. perspektivarealer mellem Søndermarksvej, Ribevej, Esbjergvej og Skadehøjvej.

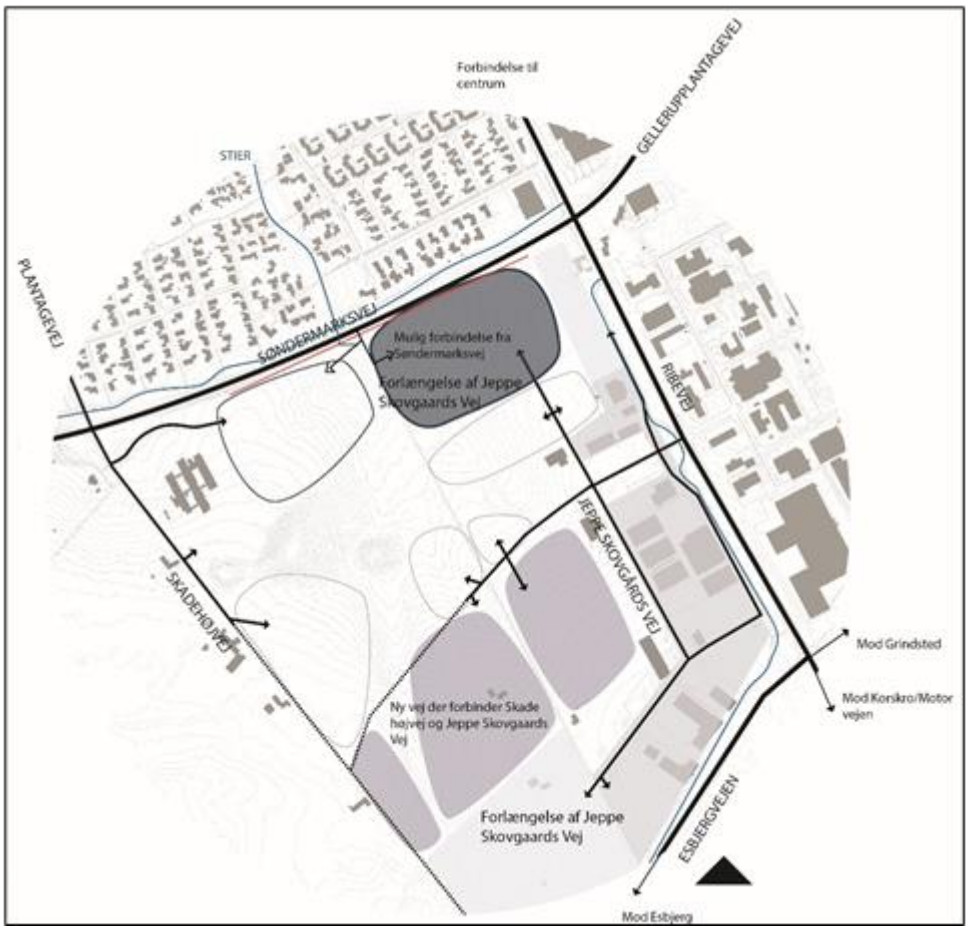

Figur 249: Kort fra udviklingsplan for Varde Syd.

Den sydlige del af udviklingsplanområdet er omfattet af grundvandsinteresser, herunder et perspektivområde til boligformål og et mindre område til erhvervsformål med miljøklasse 1-2.

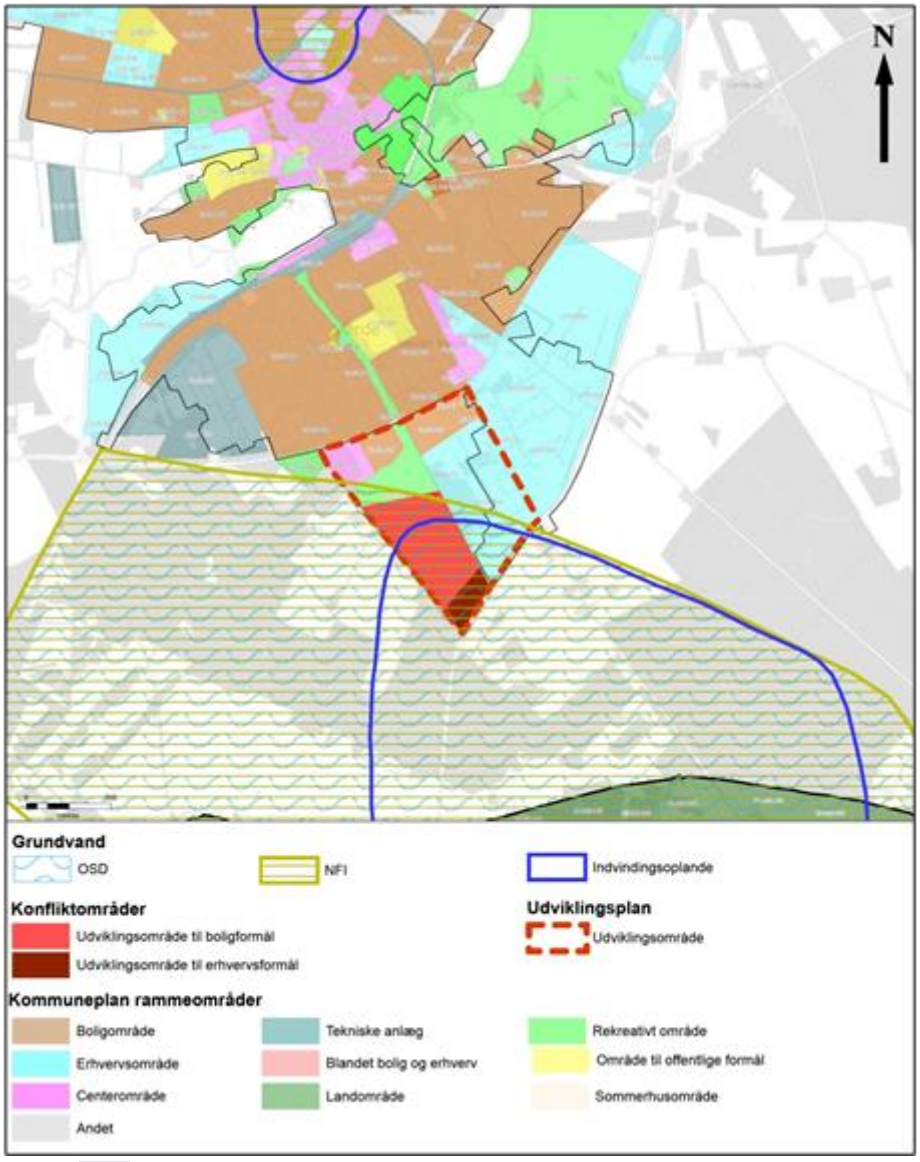

Figur 242: Udviklingsområder beliggende i OSD Forumlund – Varde Syd.

En stor del af den sydlige del udviklingsplanområdet er beliggende i OSD Forumlund. Der er ingen indvindingsoplande til vandværker ved udviklingsplanområdet. De tidligere vandværker Varde Bakkevej Vandværk og Forum Vandværk er ikke længere i drift.

Risikovurdering i forhold til hydrogeologiske forhold

Fysiske forhold: Området ligger på kanten af Esbjerg Bakkeø ned til en smeltevandsdal med Varde Å. De øverste jordlag består af kvartært smeltevandssand og ferskvandssand. Under de kvartære aflejringer ligger miocænt sand og ler.

Hydrogeokemiske forhold: Grundvandsstrømningen er overvejende fra øst-sydøst mod vestnordvest. Redoxgrænsen er vurderet til omkring 50 meter under terræn. Der har ikke været indvinding i området siden 2007 på grund af fund af pesticider, atrazin, BAM, glyphosat og desphenyl-chloridazon. Der er i øjeblikket monitering af grundvandskvaliteten. Det er ikke udelukket, at der kan indvindes drikkevand i OSD Forumlund på et senere tidspunkt. Grundvandet er under 25 år om at nå fra området og ned til indvindingsmagasinet og der er ingen lerlag mellem terræn og magasin. Der er derfor ringe

beskyttelse af grundvandsmagasinet og forurening vil hurtigt nå fra overfladen og ned til grundvandsmagasinet.
Ressourceforhold: Grundvandsindvindingen vil påvirke placeringen af indvindingsoplandet og grundvandets strømningsretning. Ved en grundvandsindvinding vil der trækkes mere vand ned til grundvandsmagasinet. Rammeudlægget vil formentlig betyde lidt mindre grundvandsdannelse på grund af en ændret befæstelse. Da store dele af området er skov, vil det være ønskeligt at en større andel af grundvandet dannes under skov.
Konklusion: Eventuelle forurenende aktiviteter bør placeres udenfor områder med grundvandsdannelse. Desuden bør hele området indenfor OSD så vidt muligt beskyttes mod pesticider, da grundvandet er meget ungt og i forvejen er belastet med pesticider. En større befæstelsesgrad og dermed mindre nedsivning vil ikke have nogen særlig negativ konsekvens, da grundvandsforekomsterne i Varde-område har god kvantitativ tilstand. En større befæstelsesgrad og dermed mindre nedsivning vurderes at have en relativ lille negativ konsekvens for Varde Å i forhold til den tidligere påvirkning fra grundvandsindvinding i området.
Boligformål
Da aktiviteten 'boligformål' ikke er grundvandstruende i væsentligt omfang, og der ikke er nogen vandværks-kildepladser med indvindingsboringer og BNBO i udviklingsområderne i Varde Syd, kan der planlægges for den.
I forbindelse med udarbejdelsen af eventuelle fremtidige lokalplaner indarbejdes bestemmelser, der sikrer, at de planlagte aktiviteter ikke udgør en trussel mod grundvandet. Hvilke bestemmelser, der kan sikre grundvandets kvantitative og kemiske tilstand, afhænger af de konkrete projektforslag for området.
Mindre grundvandstruende erhvervsformål
Såfremt aktiviteten 'erhvervsformål' omfatter mindre grundvandstruende erhverv, kan der planlægges for aktiviteten i området, i fald alternativer uden for OSD ikke gives.
I forbindelse med udarbejdelsen af eventuelle fremtidige lokalplaner indarbejdes bestemmelser, der sikrer, at de planlagte aktiviteter ikke udgør en trussel mod grundvandet. Hvilke bestemmelser, der kan sikre grundvandets kvantitative og kemiske tilstand, afhænger af de konkrete projektforslag for området
Potentielt grundvandstruende erhvervsformål
Såfremt aktiviteten 'erhvervsformål' omfatter potentielt grundvandstruende erhverv bør der ikke planlægges for aktiviteten i OSD. Dog er der muligheder for at planlægge for udvidelse af allerede eksisterende potentielt grundvandstruende virksomheder og anlæg i OSD samt for allerede kommuneplanlagte uudnyttede områder udlagt til potentielt grundvandstruende virksomheder og anlæg, såfremt argumentationen i redegørelserne samt kommunens tiltag for grundvandsbeskyttelse er vægtige. Hvis dette er tilfældet, skal der ske tiltag til sikring af grundvandet som for eksempel omhandler parkerings- og kørearealer, opbevaring af olie og kemikalier, befæstelsesgrad samt regnvands- og spildevandsledninger.

ØVRIGE PLANMÆSSIGE BINDINGER
Arealerne omkring Varde er omfattet af flere planmæssige bindinger herunder 'bevaringsværdigt kulturmiljø', 'Kystnærhedszone', Dallandskab' og 'Nationalpark Vadehavet' der primært knytter sig til arealerne omkring Varde Å vest for byen og Varde Bymidte.
Fælles for bindingerne er, at de omfatter arealer nord for jernbanen og ikke arealer i eller omkring Varde syd.
I Varde Syd er Varde Sønder Plantage, og arealer tæt derved, udpeget til områder, hvor der ønskes skovrejsning, herunder også en del af arealerne i udviklingsplanområdet beliggende i område med grundvandsinteresser.
Et område mod sydvest er desuden omfattet af støjkonsekvenszonen for den militære skydeplads ved Varde Kaserne.
Ifølge kommuneplanen vil Varde Kommune arbejde for at skabe ny bynær natur, der kan fremme friluftsmulighederne og medvirke til at give byområderne karakter ved at udlægge skovrejsningsområder nær byerne.

Omkring store dele af Varde, herunder også Varde Syd, er arealer udpeget som 'særligt værdifuldt landbrugsområde'. Udpegningen omfatter en del af arealerne i udviklingsplanområdet beliggende i område med grundvandsinteresser.
'Særligt værdifuldt landbrugsområder' er udpeget for at sikre, at landbruget i kommunen fortsat har gode vækst- og udviklingsmuligheder. Dog kan der ifølge kommuneplanen udlægges arealer til nødvendig byudvikling, og der kan plantes skov i områder, hvor væsentlige interesser gør dette ønskeligt. Skovrejsning er et yderligt tiltag til sikring af grundvandsressourcen.

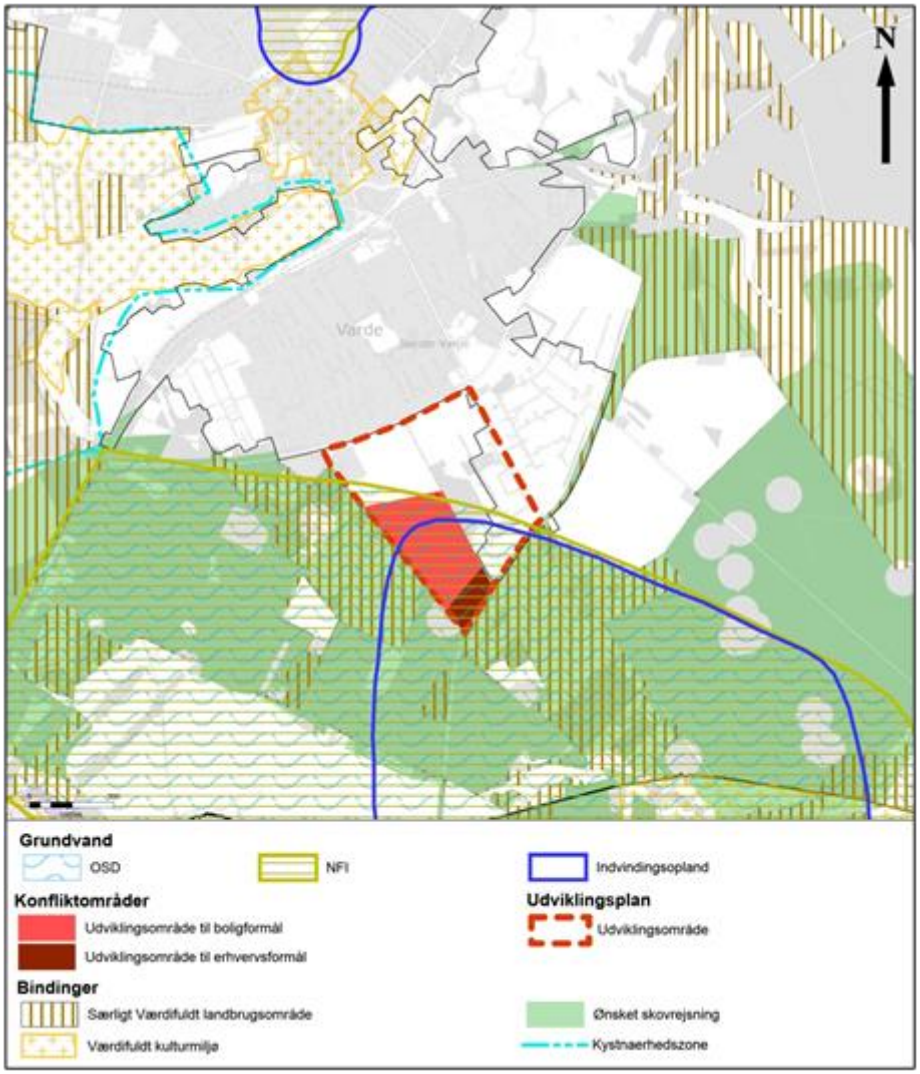

Figur 243: Planmæssige bindinger i området – Varde Syd.

VURDERING
Ifølge kommuneplanen skal Varde by som kommunens hovedby sikres gode muligheder for vækst indenfor både bolig og erhverv.

<u>Boligformål</u>
Området til 'boligformål' i udviklingsplanområdet i Varde Syd er beliggende i et område med grundvandsinteresser og er udlagt direkte syd for et stort boligområde ved Plantagevej. Området er med til at sikre fremtidige boliger i Varde Syd.
Med henvisning til 'Udviklingsplan for Varde Syd' vil boligområderne blive forbundet af en grøn struktur og stisystemer. Dertil udlægges større grønne, rekreative områder, der sikrer friluftsmuligheder i tråd med retningslinjerne for boligområder i kommuneplanen.

Varde By afgrænses naturligt mod syd af Esbjergvej og Østre Omfartsvej. Mod nordøst er et mindre arealet ubebygget. Arealet ligger mellem Østre Omfartsvej og Gellerup Plantagevej. Arealet ligger udenfor grundvandsinteresser, men arealet vurderes ikke at være hensigtsmæssigt til boligområde, idet det er beliggende tæt ved en større vej, hvorfra der forventet støjgener, samt at arealet ligger tæt ved det store erhvervsområde med bl.a. tungere industri i miljøklasse 5-7. Arealet vurderes derfor at være ikke egnet til 'boligformål' og samtidig kan et boligområde på denne lokalitet være begrænsende for de eksisterende virksomheders udviklingspotentiale og mindske muligheden for at nye virksomheder kan etablere sig i et eksisterende erhvervsområde.
Øvrige alternativer vil være sydøst for Øster Omfartsvej og være beliggende udenfor byens naturlige afgrænsning samt uden tilknytning til eksisterende boligområder, skoler mv. og dermed ikke være hensigtsmæssige til byudvikling på kortere sigt.
På den baggrund, samt med henvisning til at aktiviteten 'boligformål' er en mindre grundvandstruende aktivitet, er det den samlede vurdering, at det er muligt at planlægge for aktiviteten.
Det anbefales dog, at der i forbindelse med udarbejdelsen af eventuelle fremtidige lokalplaner indarbejdes bestemmelser, der sikrer, at de planlagte aktiviteter ikke udgør en trussel mod grundvandet. Hvilke bestemmelser, der kan sikre grundvandets kvantitative og kemiske tilstand, afhænger af de konkrete projektforslag for området.
I Kommuneplanen er området udlagt til boligområde 23.03.B19.

Erhvervsformål
Området til 'erhvervsformål' i udviklingsplanen for Varde Syd ligger i et område med grundvandsinteresser og grænser op til Esbjergvej. Arealudlægget sker i forlængelse af de eksisterende erhvervsgrunde mellem Jeppe Skovgaardsvej og Esbjergvej.
Derved etableres erhvervsområdet som facadebebyggelse med en synlig placering mod den trafikerede Esbjergvej og med gode trafikale muligheder for kørsel til Esbjerg og motorvejen via A11. Samtidig afslutter arealudlægget udviklingsplanens område mod vest og syd ud til Esbjergvej. Arealudlægget skal derfor også ses som en overgangszone eller 'buffer' mellem det bagvedliggende boligområde og en større trafikal befærdet vej.
Det vurderes, at området til 'erhvervsformål' med sin beliggenhed i forlængelse af det eksisterende erhverv, og som 'buffer' for det bagvedliggende boligområde ud mod den trafikerede Esbjergvej, er planmæssigt velbegrundet, og ikke kan henvises til alternative arealer. På den baggrund, samt med henvisning til, at området udlægges som erhvervsområde med miljøklasse 1-2 – forventeligt ikke grundvandstruede virksomheder – vurderes det, at der kan planlægges for aktiviteten.
Det anbefales dog, at der i forbindelse med udarbejdelsen af eventuelle fremtidige lokalplaner indarbejdes bestemmelser, der sikrer, at de planlagte aktiviteter ikke udgør en trussel mod grundvandet. Hvilke bestemmelser, der kan sikre grundvandets kvantitative og kemiske tilstand, afhænger af de konkrete projektforslag for området.
Det omtalte område er udlagt erhvervsområde 23.01.E12 til kontor- og serviceerhverv miljøklasse 1-2, for at imødekomme efterspørgsel på facadeerhverv.

KONKLUSION

Det følgende er et resumé af redegørelsens delkonklusioner:
I Varde Kommune findes der 22 aktive almene vandværker samt 2 distributionsvandværker uden egen indvinding/produktionsværker. Derudover, er der ca. 1800 landbrugsvirksomheder, der har en eller flere markvandsboringer. Der er i alt ca. 3000 markvandsboringer. Ydermere er der grundvandsindvinding til erhverv, ikke almene vandværker og ca. 800 enkeltindvindere (1-2 husstande).
Der er eksport af vand over kommunegrænsen til Ringkøbing-Skjern Kommune, der forsynes fra Ølgod, Kvong eller Klinting Vandværk. Der er ingen import af vand til Varde Kommune. Dog har DIN Forsyning en nødforsyning af vand fra Esbjerg Kommune til DIN Forsynings forsyningsområde i Varde Kommune.

De indberettede indvindingsmængder fra den offentlige drikkevandsforsyning fra 2019 udgør i alt 5.538.890 m^3. De indberettede mængder af vandværker fra 2019 udgør i alt 5.538.890 m^3.
Desuden er der ca. 1600 markvandingsboringer med en samlet tilladt indvinding på ca. 36,2 mio. m^3/år. Ydermere er der grundvandsindvinding til erhverv, ikke almene vandværker og ca. 700 enkeltindvindere (1-2 husstande).

I Varde Kommune er de primære grundvandsmagasiner 3-4
teoretiske hydrostratigrafiskelag af smeltevandssand fra istiderne Elster, Saale og Weichsel. Der er kun tynde lerlag over og mellem sandmagasinerne, så de kvartære magasiner udgør i store områder et sammenhængende sandlag på op til 100 meters tykkelse.
Under kvartærtidens sand- og lerlag findes de prækvartære sandmagasiner Odderup Sand/Stauning Sand, Bastrup Sand og Billund Sand, primært i den østlige del af Varde Kommune.

Grundvandsdannelsen i Varde Kommune er til de øverste magasiner ofte lig med nettonedbøren, som for større områder varierer mellem 400 og 700 mm/år.
Grundvandsmagasinerne i Varde Kommune er generelt sårbare over for påvirkninger fra terræn. De dybe magasiner er stadig uden nitrat, men de terrænnære magasiner er stærkt påvirkede af aktiviteter på overfladen.
Store dele af de terrænnære magasiner er belastet med pesticider fra især landbruget, og der er også mange fund af pesticider i de dybe magasiner. I 2019/2020 har 4 ud af kommunens 22 vandværker problemer med indhold pesticider i drikkevandet.
Der er udover pesticider påvist sporadiske fund af miljøfremmede stoffer, blandt andet klorerede opløsningsmidler og oliestoffer i et mindre antal boringer. Overordnet vurderes disse stoffer ikke at være problematiske for grundvandet i Varde Kommune, men lokalt kan de være.

Der findes i Varde Kommune i alt 7 OSD, hvoraf 4 OSD ligger inden for kommunegrænsen, mens de resterende 3 OSD ligger delvist i nabokommunerne Esbjerg, Billund og Vejen Kommune.

I forhold til anden planlægning gælder overordnet, at grundvandsinteresserne varetages dels gennem vandplaner, klimatilpasningsplan og kommuneplan ved generel regulering i danske lovgivning og dels via målrettet regulering i indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse.
Byudvikling i forhold til grundvandsinteresser vil derfor i konkrete tilfælde skulle forholde sig til indsatsplanerne. Der er ingen væsentligt konfliktpotentiale i forhold til råstofplanen.
I kommuneplanen er der mål for en fordeling af byudviklingen. Varde er kommunens hovedby, hvor der skal sikres gode muligheder for vækst. Kommunen har desuden 6 områdebyer, hvor der skal sikres gode bosætningstilbud og lokale servicetilbud.
Dertil er en række lokal- og kystbyer med mindre bosætningspotentialer og landsbyerne, hvor der kun i begrænset omfang vil ske egentlig byudvikling.
I Varde Kommune er 11 rammeområder, der endnu ikke er lokalplanlagt for, beliggende indenfor områder med grundvandsinteresser. Rammeområderne består af endnu ikke lokalplanlagte rammeområder fordelt på henholdsvis 7 boligområder og 4 erhvervsområder.
Der indskrives i de pågældende uudnyttede kommuneplanrammer i rammebestemmelserne under notat miljø: Grundvandsbeskyttelse skal indgå i fremtidige lokalplanlægning eller behandlinger af tilladelser til bygge og anlægsprojekter.

<u>Varde Syd</u>:
I Varde Syd er et udviklingsplanområde for et større erhverv, bolig og centerområde. Området, der udlægges til boligformål, sikrer boligtilbud i en del af byen. Det vurderes, at udlægget med sin beliggenhed er planmæssigt fornuftigt, samt at der ikke er øvrige oplagte muligheder for en alternativ placering, hvormed der kan planlægges for aktiviteten.

Erhvervsområder i miljøklasse 1-2, ligger i forlængelse af eksisterende erhvervsområde og som 'buffer' mellem boligområdet og en trafikeret vej.
På den baggrund vurderes udlægget at være planmæssigt velbegrundet, og der kan således planlægges for aktiviteten.

25. Vandindvinding

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Den hidtidige planlægning for vandindvinding for Varde Kommune har været varetaget gennem:

- Varde Kommune – Vandforsyningsplan 2013-2023
- Statslige Vandområdeplaner 2015-2021
- Varde Kommune – Natura 2000-handleplaner 2016-2021
- Fælles kommunalt administrationsgrundlag

Varde Kommune har i samråd med Billund-, Vejen- og Esbjerg Kommune videreført Ribe Amts grundvandsressourcestyring af grundvandet. Grundvandsressourcen bliver opdateret løbende året igennem og afspejler grundvandsresursen i et kort og viser, hvor der er mulighed for indvinding af grundvand. Grundvandsressourcekortet har hidtil været administrationsgrundlaget i de 4 kommuner.

I administrationsarbejdet anvender kommunen beregningsværktøjet BEST med fokus på vurdering af påvirkninger fra vandindvindinger. BEST anvendes til hydrologiske beregninger og vurderinger og giver blandt andet overblik over den enkelte borings påvirkning og grundvandsressourcens udnyttelsesgrad. Grundvandsressourcekortet er implementeret i BEST.

KOMMUNEPLAN 2021

VANDOMRÅDEPLANER

Kommuneplan 2021 må ikke stride imod vandområdeplanerne. Derfor er retningslinje 25.2 indskrevet. Heraf fremgår det, at der ikke må tillades vandindvinding, hvis dette kan være til hindre for at gennemføre vandområdeplanerne.

NATURA 2000-HANDLEPLANER

Kommuneplan 2021 må ikke stride imod Natura 2000-handleplaner. Indvinding må ikke forringe muligheden for at opfylde bevaringsmålsætningen for de enkelte Natura 2000-områder. Derfor er retningslinje 25.2 suppleret med netop dette i kommuneplanrevisionen.

VANDINDVINDING I VARDE KOMMUNE

Der er 22 vandværker i Varde Kommune med tilladelse til indvinding af i alt ca. 7,2 mio. m^3/år. Der er 2 distributionsvandværker. Desuden er der ca. 1600 markvandingsboringer med en samlet tilladt indvinding på ca. 36,2 mio. m^3/år. Efter vandforsyningsloven kan kommunen give tilladelse til indvinding af vand.

PRIORITERING AF GRUNDVANDSUDNYTTELSEN

Retningslinje 25.3 og 25.4 er udtryk for Byrådets interesseafvejning og prioritering af vandressourcen. Prioriteringen gælder overalt i kommunen og vil blive taget i anvendelse, hvis kommunen vurderer, at grundvandsresursen ikke kan dække alle behov.

Indvindingsoplandet til et vandværk, er det område, hvorfra grundvandet bliver indvundet på kildepladsen gennem dybe filtersatte boringer. Hvis der er vedtaget en indsatsplan for beskyttelsen af grundvandsresurserne i indvindingsoplandet, kan der være investeret betydelige beløb i beskyttelsen af konkrete arealer. Beskyttelse kan omhandle dyrkningsaftaler, oprydning af forurenede grunde med videre. Beskyttelsen i oplandet har derfor højest prioritet. Kommunen giver som udgangspunkt ikke tilladelse til nye boringer eller

udvidelse af indvindingsmængden for eksisterende boringer til eksempelvis markvanding indenfor indvindingsoplandet til vandværket eller i områder med særlig drikkevandsinteresser (OSD), hvis det er uforeneligt med drikkevandsinteresserne, idet kommunen skal beskytte drikkevandskvaliteten. Det fremgår af retningslinje 25.5, at grundvandsressourcen indenfor indvindingsoplande reserveres til drikkevandsforsyning.

STYRING AF UDNYTTELSEN AF VANDRESURSERNE (VANDFORBRUG)

Grundvandsindvinding generelt

Byrådet har vedtaget et handlingsprogram for at styre udnyttelsen af vandressourcen, specielt i forhold til erhvervsmæssig indvinding.

Heraf fremgår det, at der fortsat vil gives tilladelse til indvinding og udvidelse af indvinding i grundvandsoplande, hvor der beregningsmæssigt vurderes at være overskud af vand i forhold til recipientmålsætningen. Disse grundvandsoplande kaldes "åbne oplande". Som beskrevet ovenfor, gives der som udgangspunkt ikke tilladelse til nye boringer og udvidelse af indvindingsmængden for eksisterende boringer i indvindingsopland til vandværker og i OSD-områder.

Ved fornyelse af tilladelsen fra boringer, der ligger nær naturområder eller nær vandløb, som er målsat som "høj økologisk tilstand", vil der, hvis den kommunale sagsbehandling påviser nødvendigheden af dette, blive stillet krav om reduktion i indvindingen.

I de oplande, hvor der beregningsmæssigt vurderes at være underskud af vand i forhold til recipientmålsætningen, vil Byrådet arbejde hen imod at reducere tilladelser indenfor oplandet for at forbedre de økologiske tilstande i vandløbet. Disse grundvandsoplande kaldes "lukkede oplande". Indenfor disse oplande vil der normalt ikke blive givet indvindingstilladelser til nye boringer eller tilladelser til udvidelse af indvindingsmængden fra eksisterende boringer. Dette ses i hovedstrukturens tilkendegivelser. Ved fornyelse af tilladelser vil der blive stillet krav om reduktion af indvindingsmængden, hvis det ifølge BEST-beregninger vurderes, at et vandløb påvirkes uhensigtsmæssigt af indvindingen. Dette ses i hovedstrukturens tilkendegivelser.

Byrådets mål er hermed, at der i løbet af en periode på 15 år i de "lukkede oplande" bliver en bedre overensstemmelse mellem vandindvindingen og de vejledende værdier for påvirkning af vandløbene.

Byrådet vil følge udviklingen med det iværksatte handlingsprogram. I det omfang det lader sig gøre, vil kommunen søge at forbedre de beregningsmæssige forudsætninger.

Ved alle ansøgninger om tilladelser til vandindvinding skal det vurderes, om der er tilstrækkeligt grundvand, og om indvindingen vil medføre væsentlige negative ændringer for nærliggende boringer og naturtyper. Dette fremgår også af retningslinje 25.3 i hovedstrukturen.

Indvinding til dambrug

I Varde Kommune er der 8 aktive dambrug. Alle dambrugene indvinder vand fra vandløb og ingen af dambrugene indvinder i øjeblikket vand fra boringer.

Til dambrugsformål gives tilladelser til indvinding af grundvand på samme vilkår som andre erhvervsindvindinger. Indvindingen skal ske gennem korte vandløbsnære boringer og boringerne skal stå i direkte hydraulisk kontakt med vandløbsbunden og være filtersat maksimalt 10 meter under terræn. Det er et krav, at det oppumpede vand bliver ledt tilbage

til samme vandløb opstrøms eller samme sted som vandindtaget. Derudover er det et krav, at boringer filtersættes meget tæt på vandløbsbunden.

Indvinding til markvanding

Kommunen giver tilladelse til indvinding af grundvand til markvanding fra overfladenære grundvandsmagasiner. Det dybereliggende grundvand i OSD skal så vidt muligt være reserveret til drikkevandsforsyningen. Dette fremgår af hovedstrukturens retningslinje 25.6.

I vandværkernes indvindingsoplande skal grundvandsressourcen som udgangspunkt reserveres til drikkevandsforsyning. Dette fremgår af hovedstrukturens retningslinje 25.5.

Der gives normalt ikke tilladelse til at bore dybere end de vejledende maksimale boredybder. Dette fremgår også af hovedstrukturens tilkendegivelser. I områder med vanskelige indvindingsforhold kan indvindingen ofte ske ved etablering af flere korte boringer, der bliver koblet sammen.

Indvinding til dyrevanding

Afgørelser fra Natur- & Miljøklagenævnet viser, at kommunerne ikke har hjemmel til at pålægge landbrugsbedrifterne at aftage vand fra vandværkerne til vanding af husdyr. Derfor kan en landmand, der ikke er forsynet med vand fra en almen vandforsyning forvente at få tilladelse til at vande husdyr fra eksisterende eller nye boringer, hvis der er tilstrækkeligt med grundvand indenfor det pågældende indvindingsopland. Der gives som udgangspunkt ikke tilladelse til dyrevanding i indvindingsopland. Dette fremgår også af hovedstrukturens tilkendegivelser.

Direkte oppumpning fra vandløb

Der gives normalt ikke tilladelser til direkte oppumpning fra vandløb. Undtagen herfra er oppumpning fra visse nedre vandløbsstrækninger, gravede bassiner, afvandingskanaler eller strækninger, hvor vandføringen primært er styret af tidevand. Dette fremgår også af retningslinje 25.7. I de øvrige vandløbsstrækninger gives afslag, hvis der kan etableres en boring, der kan yde tilstrækkelig vand. Dokumentation skal foreligge for, at det ikke er muligt at indvinde tilstrækkeligt vand. Særlige historiske begrundede indvindinger direkte fra vandløb vil dog fortsat kunne forvente fornyede tilladelser. Dette fremgår af hovedstrukturens tilkendegivelser.

PLACERING AF BORINGER

Vandindvinding ved forurenede grunde

For at undgå spredning af en forurening til grundvandet skal nye indvindingsboringer placeres i en afstand af mindst 300 meter fra forurenede grunde og anden truende forurening. Dette fremgår af hovedstrukturens tilkendegivelser. Det kan være nødvendigt at etablere nye boringer længere borte, for ikke at trække forurenende stoffer ud af den aktuelle forurenede grund. Kommunen vil altid foretage en konkret hydrologisk vurdering, der skal sikre, at indvinding kan finde sted uden negativ påvirkning af omgivelserne.

Vandindvinding ved vandløb, søer, vådområder mv.

Grundvand siver gennem jordlagene og vil før eller senere løbe ud i vandløb, søer og vådområder, hvor det er med til at sikre et varieret dyre- og planteliv, specielt i tørre perioder. En for kraftig oppumpning af grundvand kan derfor medføre vandmangel i disse områder.

Der vil derfor normalt ikke gives tilladelse til vandindvinding i nærheden af vandløb, søer, moser, enge og andre værdifulde naturområder som for eksempel vådområder i klitlavninger, hvis det vurderes, at indvindingen kan få væsentlig negativ indvirkning på naturområdets tilstand. Dette er i overensstemmelsen med hovedstrukturens retningslinje 25.3, og det fremgår desuden af hovedstrukturens tilkendegivelser. Dette vil for eksempel være tilfældet, hvis vandføringen i et vandløb bliver påvirket i et omfang, så målsætningen i vandområdeplanerne for vandløbet ikke bliver opfyldt. Indvindingsboringer skal derfor normalt placeres mindst 300 m fra de målsatte vandløb. Dette fremgår af hovedstrukturens tilkendegivelser.

Indvindingstilladelser på lokaliteter der først efter tilladelsens ikrafttrædelse registreres som § 3 areal efter naturbeskyttelsesloven, kan forventes fornyet, men ikke udvidet.

Vurdering af virkningerne på miljøet

Arbejder i forbindelse med indvinding af grundvand over 10 mio. m^3/år kræver udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport for det konkrete projekt (opført på bilag 1 i lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter). Det betyder, at der forud for tilladelsen skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport for det konkrete projekt (tidligere VVM-redegørelse).

Derudover kan vandforsyningsboringer (dybdeboringer), anlæg af ledninger over større afstande, ændringer/udvidelser af projekter forudsætte gennemførelse af en miljøkonsekvensrapport for det konkrete projekt (VVM), hvis anlægget vurderes at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet.

Ved kommunens afgørelse af VVM-pligt skal der tages hensyn til en række forhold, blandt andet den samlede effekt af vandindvindingen i et påvirket område set i forhold til naturværdierne.

TILSYN I HENHOLD TIL VANDFORSYNINGSLOVEN

Varde Kommune fører tilsyn med boringer til indvinding af vand, herunder, at vilkårene bliver overholdt. Det er kun autoriserede brøndborerfirmaer, der er godkendt af Danmarks & Grønlands Geologiske Undersøgelser (GEUS), der må etablere og sløjfe boringer.

Ved eventuelle ændringer i boringer eller ændringer i behandlingsanlægget skal Varde Kommune have besked, da det kan have betydning for tilladelser og indberetning af oppumpede vandmængder.

AKTIVITETER I PERIODEN 2021-2025

- Sikre bedre overensstemmelse imellem vandindvinding og god vandtilstand i vandløb, søer, kystvande og naturtyper således, at de fastlagte mål kan opfyldes i vandområdeplaner samt Natura 2000-områder og Natura 2000-handleplaner.

26. Vandløb og søer

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Kommuneplan 2017 indarbejdede Statens Vandområdeplaner for den 2. planperiode 2015–2021 med de tilhørende bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer, som samtidig dannede grundlag for Varde Kommunes administration af vandløb og søer.

Varde Kommune har de seneste fire år gennemført en lang række af vandområdeplanens indsatser til sikring af faunapassage og forbedring af de fysiske forhold i vandløbene. Det er særligt omkring en række dambrug, at der nu er etableret faunapassage. Samtidig med er der skabt forbedrede gyde- og opvækstbetingelser for vandløbenes fisk og fauna. Det første okkerrensningsanlæg er etableret ved Kybæk og yderligere anlæg er undervejs.

Der er løbende indsamlet supplerende viden om vandløbenes tilstand målt ved undersøgelser af fiskebestande, vandløbsfauna og okkermålinger. Desuden har Varde Kommune bidraget til en kvalificering af afgrænsning og udpegning af vandløbene i vandområdeplanen. I den forbindelse er vandløb taget ud af vandområdeplanen, og der er foreslået udpegning af stærkt modificerede vandløb. Dette er af staten indarbejdet i vandområdeplanen i juli 2019, hvor ca. 100 km vandløb i Varde kommune ikke længere har en konkret målsætning i vandområdeplanen.

KOMMUNEPLAN 2021

I december 2000 trådte EU´s Vandrammedirektiv i kraft og direktivet blev implementeret i dansk lovgivning den 22. december 2003 ved ”Lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder”. Loven indebærer, at planlægningen og overvågningen for vandområderne ændres, og at myndighederne i den forbindelse i højere grad end tidligere indarbejder sammenhængene mellem overfladevand, grundvand og terrestriske naturtyper i planlægningen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning offentliggjorde den 27. juni 2016 vandområdeplaner for anden planperiode (2015-2021) med tilhørende bekendtgørelser om miljømål og indsatsprogrammer samt høringsnotater og sammenfattende redegørelser. Ifølge Miljø- og Fødevareministeriets Arbejdsprogram for den tredje vandområdeplan 2021 til 2027, forventes planen vedtaget og implementeret 22. december 2021.

Vandområdeplanerne er en samlet plan for at forbedre det danske vandmiljø. De skal sikre renere vand i Danmarks kystvande, søer, vandløb og grundvand i overensstemmelse med EU's vandrammedirektiv. Vandområdeplanerne for anden planperiode er baseret på en opdatering og videreførelse af vandplanerne for første planperiode og gælder fra 2015 – 2021. Vandområdeplanerne for den kommende 3. planperiode baseres på en opdatering og videreførelse af vandområdeplanerne for 1. og 2. planperiode.

Der er udarbejdet en vandområdeplan for hvert af de fire vandområdedistrikter i Danmark. Varde Kommune er omfattet af vandområdeplan gældende for Vandområdedistrikt 1, Jylland og Fyn.

Vandområdeplanerne er udarbejdet under inddragelse af andre statslige myndigheder og kommunerne, og især kommunerne har en helt central rolle, når indsatserne konkret skal gennemføres. Kommunen er udførende part og får økonomisk dækning for arbejdet. Målet med indsatserne er at opfylde kravet om god økologisk vandkvalitet i alle målsatte overfladevande. Et mål, der dækker over en tilstand, som kun er svagt påvirket af menneskelig aktivitet.

Som grundlag for vandområdeplanerne for anden planperiode har der også været nedsat lokale vandråd, som i samarbejde med kommunerne har udarbejdet forslag til afgrænsende kriterier for udpegning af de målsatte vandområder og de fysiske indsatser på vandløbsområdet.

Statens Vandområdeplaner indeholder en række bindende retningslinjer, som vil danne grundlag for Varde Kommunes administration af vandløbene. Vandområdeplanerne kan ses på: https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/vandomraadeplaner/vandomraadeplaner-2015-2021/

MÅLSÆTNING FOR VANDLØB

Den overvejende del af arealerne i Varde Kommune afvandes af to store vandsystemer nemlig Varde Å og Sneum Å, som begge har udløb i Vadehavet. Af andre større vandløb kan nævnes Omme Å (en del af Skjern Å-systemet), Lydum Å og Gødel Kanal, der alle har udløb i Ringkøbing Fjord samt Henne Mølleå, der har udløb i Vesterhavet.

Der er fastlagt målsætninger for ca. 625 km vandløbsstrækninger, der omfatter hovedparten af alle offentlige og private vandløb, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Vandløbene varierer fra små hurtigt strømmende bække til langsomt flydende åer og afvandingskanaler.

Målsætningerne for vandløbene i Varde Kommune fremgår af nedenstående tabel og kommuneplanens kortdel. Uanset vandløbets målsætning, må der ikke gennemføres tiltag i vandløbet, som vil forringe de faktiske forhold eller som vil forhindre en målopfyldelse.

	Miljømål **Vandområdeplan 2015-21** **(km vandløb)**
Høj økologisk tilstand	**0**

	God økologisk tilstand	**579**
	Maksimal økologisk potentiale	**0**
	Godt økologisk potentiale	**51**
	Sum	**630**

Tabel 26-1: Målsætningerne for vandløbene i Varde Kommune.

Statens vandområdeplaner indeholder en redegørelse for de enkelte vandområder og de tekniske baggrundsnotater beskriver hvilke handlinger, der kræves. Staten har udarbejdet meget konkrete indsatsprogrammer for vandløbene i de enkelte vandområder. Varde Kommune er omfattet af vandopland nr. 1.8 Ringkøbing Fjord og vandopland nr. 1.10 Vadehavet.

FYSISKE INDSATSER FOR MÅLOPFYLDELSE AF VANDLØB

Som en del af udarbejdelsen af Vandområdeplanen, har kommunen udpeget strækninger, hvor der skal ske en fysisk forbedring af vandløbene for at nå målopfyldelse. Til at rådgive kommunerne har der været nedsat vandråd bestående af landbrugets organisationer og de grønne organisationer.

I Varde Kommune skal der gennemføres følgende indsatser fra planperioden 2015-2021:

Vandløb	Virkemiddel
Hjedding bæk	Okkeranlæg
Agersnap bæk	Hævning af vandløbsbund 2 spærringer eksisterer ikke
Østerbæk	Udlægning af groft materiale Okkeranlæg
Engebæk – Hoven Å (Sammen med Billund Kommune).	Okkeranlæg Genslyngning

Tabel 26-2: For vandopland Ringkøbing Fjord skal der i planperioden 2015-2021 gennemføres de i tabellen nævnte indsatser.

Vandløb	Virkemiddel
Alslev Å	**Spærring fjernes**
Holme Å	**2 spærringer fjernes**
Letbæk	**Spærring fjernes**
Assenbæk	**Spærring fjernes**
Letbæk Møllebæk	**Spærring fjernes**
Frisvad Møllebæk	Okkeranlæg Udlægning af groft materiale Plantning af træer
Ovnbøl bæk	Okkeranlæg Udlægning af groft materiale Spærring ved Lundvej Spærring ved Jernbane

Kybæk	Udlægning af groft materiale
Hornelund/Lervad/Malle-Bounum Bæk	Okkeranlæg Udlæg af groft materiale
Lerbæk	Spærring fjernes
Skonager lille Å	Okkeranlæg Udlægning af groft materiale Hævning af vandløbsbund
Bolhede bæk	Okkeranlæg Udlægning af groft materiale
Roust Møllebæk	Okkeranlæg Udlægning af groft materiale
Autrup og Jyllerup bæk	Okkeranlæg Udlægning af groft materiale Spærring fjernes
Foot bæk	2 spærringer fjernes

Tabel 26-3: For vandopland Vadehavet skal der i planperioden 2015-2021 gennemføres de i tabellen nævnte indsatser.

En række af de indsatser, der var nævnt i den 1. Vandplan 2010-15, og som endnu ikke er gennemført, er ført videre i Vandområdeplanen. I forbindelse med statens vedtagelsen af den 3. vandområdeplan i 2022, vil der være yderligere indsatser til forbedring af vandløbenes fysik.

VANDLØBSVEDLIGEHOLDELSE OG REGULATIVER

Vandløbenes fysiske miljø er generelt set forbedret de senere år. Vedligeholdelsen af vandløbene gennemføres under hensyntagen til såvel de afvandingsmæssige interesser, som til plante- og dyreliv. Tidligere hårdhændet vedligeholdelse gennem længere tid har medført, at nogle vandløb har opnået overbredde og -dybde i forhold

til de regulativmæssige rammer. Derfor bør vedligeholdelsen tilrettelægges, så grøden skæres i en strømrende, hvor bredden maksimalt udgør den bundbredde, der er fastsat i regulativet. Derved stabiliseres vandløbene og den fysiske variation øges til gavn for vandløbenes plante- og dyreliv. I mange tilfælde vil det være hensigtsmæssigt at skære i flere mindre strømrender, der tilsammen har den bundbredde, der er fastsat i regulativet.

I forbindelse med revisioner af regulativerne er det derfor væsentligt, at der tages udgangspunkt i de hidtil gældende dimensioner for vandløbene. Derved kan hårdt vedligeholdte vandløb tilpasses de oprindelige regulativmæssige rammer gennem en mere skånsom vedligeholdelse eventuelt kombineret med udlægning af gydegrus.

MÅLSÆTNING FOR SØER

I Varde Kommune er 23 søer specifikt målsat i de statslige vandområdeplaner, se tabel nedenfor. Generelt er miljømålet for søerne, at de skal have god økologisk tilstand. 9 af de 23 søer opfylder på nuværende tidspunkt miljømålet og har mindst god økologisk tilstand.

Søer, der ikke indgår specifikt i de statslige vandområdeplaner, reguleres gennem anden lovgivning.

Tilstandsklasse	**Tilstand 2015 – antal søer**	**Miljømål – antal søer**
Høj økologisk tilstand	**2**	**-**
God økologisk tilstand	**7**	**23**
Moderat økologisk tilstand	**4**	-
Ringe økologisk tilstand	**3**	-
Dårlig økologisk tilstand	**2**	-
Godt økologisk potentiale	-	**-**
Moderat økologisk potentiale	-	-
Ukendt økologisk potentiale	5	
Sum	**23**	**23**

Tabel 26-4: Tabellen viser Vandområdeplanens tilstandsvurdering af målsatte søer i Varde Kommune. Desuden angives målsætningen for tilstandsklasserne. En målsætning kan både være en tilstand og et potentiale.

INDSATS FOR MÅLOPFYLDELSE AF SØER

Hvis flere af søerne skal opfylde deres målsætning, kræver det miljøforbedrende tiltag i søernes oplande. Den vigtigste indsats for søerne vurderes at være reduktion af tilførte næringssalte og miljøfarlige stoffer. Dette kan for eksempel ske gennem omlægning af dræn og vandløb, som fører næringssalte til søerne, afskæring af spildevand, forbedret rensning fra bebyggelse i det åbne land, etablering af bufferzoner, dyrkningsfri bræmmer og ekstensivering af driften omkring søerne, eventuelt med skovrejsning og etablering af vådområder.

Det er en forudsætning for flere af søerne, at der gennemføres restaureringsindgreb, hvis søerne skal opfylde deres målsætning. Indgrebene er eksempelvis biomanipulation og/eller opgravning af fosforholdigt sediment. Årsagen er, at søerne er låst fast i et dårligt kredsløb. Kommunen har ikke på nuværende tidspunkt afsat midler til denne type foranstaltninger.

Det forventes, at forureningsbelastningen for de forureningsfølsomme søer vil kunne nedbringes ved at forbedre spildevandsrensningen på ejendommene i det åbne land. Derfor skal udledningen af spildevand fra ejendommene i det åbne land, reduceres indenfor de oplande, hvor søernes målsætning ikke er opfyldt, eller på længere sigt er truet som følge af spildevandsudledningen.

Desuden forventes det, at den generelle regulering af landbrugets håndtering af gødning vil nedsætte belastningen af søerne.

Statens vandområdeplan indeholder mål om reduktion af fosforbelastningen til en række søer. Reduktionen sker ved etablering af fosfor-vådområder.

SPILDEVANDSANLÆG

Et af fokusområderne i Spildevandsplan 2019 – 2029 er, at alt fælleskloak i Varde Kommune som udgangspunkt skal separatkloakeres indenfor en periode på 50 år. Separatkloakeringen foregår efter en investeringsplan udarbejdet af DIN Forsyning A/S med hensyntagen til nedslidte kloakker, udpegede områder i Vandområdeplanen, adgang for borgerne m.m. Fordele ved separering af spildevand og regnvand er, at man kan undgå overløb af opblandet regnvand og spildevand til vandløbene under kraftig regn, og at der tilledes mindre vand til renseanlæggene. Yderligere er det en fordel, at det vand, der stuver/stiger til terræn ved ekstreme regnhændelser, vil være meget renere end fælleskloakerede områder, da spildevand og regnvand ikke afledes i samme ledning. I takt med at områder bliver separatkloakeret og grundejerne opfylder deres påbud om adskillelses af regn- og spildevand bliver overløbsbygværker nedlagt, og der anlægges forsinkelsesbassiner på regnvandssystemet inden udledninger til vandløb.

I Varde Kommune er der ca. 228 regnbetingede udløb fordelt på ca. 75 udløb fra fælleskloakerede oplande (overløbsbygværker) og 152 udløb fra separatkloakerede oplande. Der udledes renset spildevand fra 8 offentlige renseanlæg, som alle udleder til nærmeste vandløb.

Miljøstyrelsen vil gennem det løbende tilsyn sikre, at de kommunale spildevandsanlæg drives i overensstemmelse med generelle lovgivningsmæssige krav og særskilt regulering; udledningstilladelser. Hvor det viser sig, at kravene er utilstrækkelige eller overskrides, vil Varde Kommune iværksætte yderligere tiltag med henblik på, at målsætningerne for de berørte vandområder kan opfyldes.

UDLEDNING AF SPILDEVAND I DET ÅBNE LAND

I Varde Kommune er ikke alle ejendomme i det åbne land tilsluttet offentlig kloak. Disse ejendomme har enten direkte udledning (efter bundfældningstank) eller har egen renseløsning.

I Spildevandsplan 2019-2029 er fokus på de ejendomme. der ikke er planlagt kloakeret, og som ikke overholder gældende rensekrav. Disse ejendomme kan forvente krav om forbedret spildevandsrensning ved anlæg af individuelle renseløsninger. I planperioden er der ca. 1400 ejendomme inden for kravoplande, der skal gennemgås og eventuelt kan forvente et tilsyn og påbud om forbedret spildevandsrensning.

DAMBRUG

Der er 8 ferskvandsdambrug i Varde Kommune, der alle ligger i tilknytning til vandløbene.

Indretningen og driften af dambrugene er forbedret gennem tiden, hvilket har medført en betydelig reduktion af den samlede udledning af forurenende og miljøfremmede stoffer. Der er imidlertid fortsat forureningsproblemer nedstrøms ved mange af dambrugene, som følge af udledningen af næringsholdige og iltforbrugende stoffer.

Opstemninger ved dambrug udgør fysiske spærringer for vandløbsfaunaens passage forbi dambrugene. Både opstemning og det store vandindtag har hidtil været medvirkende til at bryde kontinuiteten i vandløbene. Derfor er de generelle målsætninger for vandløbene ikke opfyldt. Den negative effekt forstærkes yderligere, når der ligger flere dambrug efter hinanden ved samme vandløb. Det har vist sig, at etablerede fisketrapper eller lignende ikke er tilstrækkelig til at sikre den frie passage gennem vandløbene. Gydeområderne er ofte beliggende øverst i vandsystemerne. Derfor er det kun en mindre andel af fiskene, der når frem, ligesom mange ungfisk af laks og havørred bliver forhindret i at vandre nedstrøms.

Vandområdeplanerne skal sikre, at der skabes fri passage forbi dambrug for fisk og vandløbsdyr, og Varde Kommune vil igennem vandløbsprojekter sikre, at der skabes fri passage forbi dambrugene.

Dambrugenes miljøforhold er reguleret via dambrugsbekendtgørelsen. Desuden er dambrugene opført på listen over godkendelsespligtige virksomheder og skal søge godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 (miljøgodkendelse). Den godkendende myndighed er Varde Kommune.

Varde Kommune lægger i forbindelse med sagsbehandlingen vægt på, at vandmiljøet sikres mod forureningspåvirkning, og at driften af dambrugene ikke hindrer opfyldelsen af de målsætninger, der er fastsat for de enkelte vandløbsstrækninger.

Varde Kommune vil gennem tilsynet med dambrugene sikre, at de drives i overensstemmelse med dambrugsbekendtgørelsen og miljøgodkendelsen. Hvis de opstillede krav er utilstrækkelige til at sikre, at den fastsatte målsætning for forureningstilstanden opnås, vil Varde Kommune gennem påbud om yderligere forureningsbegrænsende foranstaltninger søge at opfylde målsætningen.

Ved fornyelse af vandindvindingstilladelse af overfladevand fra vandløb til dambrug skal det sikres, at dambrugene ikke indvinder mere vand, end de har behov for og, at mindst halvdelen af medianminimumsvandføringen i vandløbet bevares. Det skal medvirke til at mindske de biologiske forstyrrelser af vandløbet og sikre, at der ikke opstår vandløbsstrækninger uden vand.

Desuden vil Varde Kommune ved nye tilladelser til indvinding af overfladevand sikre, at der er tilstrækkeligt med vand i vandløbet mellem dambrugenes indløb og udløb, så den generelle fiskevandsmålsætning for vandløbene kan overholdes. Det betyder, at der overalt skal være tilstrækkeligt med vand i vandløbet, at der skal være et varieret dyre- og planteliv i vandløbene uden om dambrugene, og at vandindvindingen i sig selv ikke må hindre faunapassagen.

OKKERFORURENING

Okkerforureningen er og vil fortsat være et meget væsentligt miljøproblem i Varde Kommune. Knap 60 % af vandløbsstrækningerne er okkerbelastede, heraf omkring halvdelen så kraftigt, at det naturlige plante- og dyreliv er stærkt reduceret eller helt forsvundet.

I 1985 blev okkerloven vedtaget. Det tidligere Ribe Amt administrerede okkerloven med henblik på at nedbringe vandløbenes okkerforurening således, at dræning i okkerpotentielt område ikke medførte øget okkerbelastning.

I perioden 1986-89 og perioden 1997-1999 gennemførte det tidligere Ribe Amt en kortlægning af vandløbsstrækninger med okkerforurening. Kortlægningen og opfølgende analyser viser, at omfanget af okkerforureningen er uforandret i vandløbene.

Okkerforurening, der stammer fra dræning af større sammenhængende arealer, kan nedbringes ved etablering af okkerrensningsanlæg eller hævning af vandstanden. På baggrund af kortlægningen er der etableret 4 okkerrensningsanlæg i Varde Kommune. Derudover er der gennemført projekter med hævning af vandstanden i de ånære arealer. Hensigten er at nedbringe okkerforureningen i områder med diffus udsivning af jernholdigt vand. Hævning af vandstanden kan blandt andet også gennemføres ved at begrænse grødeskæringen eller ved udlægning af gydegrus i vandløbene.

I forbindelse med Vandområdeplanen skal der etableres 12 nye okkeranlæg i Varde Kommune, samtidig med at der gennemføres restaureringstiltag på vandløbsstrækningerne nedstrøms.

AKTIVITETER I PERIODEN 2021-2025

- Gennemførsel af de indsatser, der er beskrevet i Vandområdeplanen for 2015-2021, med tilhørende bekendtgørelser.
- Genopretningen af Holme Å. I samarbejde med lodsejere og sportsfiskerforeninger vil der i udvalgte vandløb ske yderligere tiltag til forbedringer af gyde- og opvækstforhold for fisk og fauna.

27. Geologi

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Indenfor den hidtidige planperiode har der ikke været aktiviteter eller foretaget ændringer i udpegninger eller retningslinjer.

KOMMUNEPLAN 2021

I Kommuneplan 2021 videreføres den tidligere planlægning for geologien – med mindre ændringer. Kommuneplanen er opdateret jævnfør de nationale interesser, så de geologiske interesser afvejes i forhold til kystbeskyttelseshensyn. Derfor anvendes retningslinjerne for de værdifulde geologiske interesser i forbindelse med administrationen af *Råstofplanen*, i den kommunale administration og af kystdirektoratet i forbindelse med kystsikring.

Kommuneplan 2021 opdateres efter den seneste Råstofplan.

Oversigten over værdifulde geologiske områder og nationalt udpegede kystlandskaber i Varde Kommune er ikke blevet opdateret siden Kommuneplan 2017.

RÅSTOFPLAN

Et interesseområde er et område, hvor der sandsynligvis findes råstoffer. Inden området kan udpeges som graveområde, skal der udarbejdes en nærmere kortlægning og en afvejning af råstofgravning i forhold til andre arealinteresser. Et graveområde er et areal, der er reserveret til råstofindvinding i perioden 2020-2031 Der eksisterer to kategorier af graveområder henholdsvis et graveområde for sand, grus og sten samt et graveområde for teglværker, bentonit og klæg.

I forbindelse med administration af *Råstofplanen* bruges retningslinjer for de værdifulde geologiske interesser. Ved råstofgravning kan geologiske interessante profiler afdækkes, som ikke tidligere har været mulige at udpege. Retningslinjerne for de værdifulde geologiske områder skal sikre, at efterbehandlingen i sådanne tilfælde så vidt muligt sker på en måde, så profilen bevares. Formålet med efterbehandlingen er at skabe nye rekreative områder med god tilgængelighed gennem en planlægning af den fremtidige arealanvendelse og udformning af landskabet.

VÆRDIFULDE GEOLOGISKE OMRÅDER OG UDPEGEDE KYSTLANDSKABER

Landskaber med varierede geologiske formationer og særlig geologisk værdi illustrerer, hvordan landskabet oprindeligt er blevet dannet og til stadighed ændres. Landskaberne har dermed stor betydning for forskning og undervisning samt for borger og turisters natur- og landskabsforståelse. Mange geologiske landskabsdannelser er iøjnefaldende, og har stor æstetisk og landskabelig værdi.

De nationale geologiske kystinteresser dækker over 99 lokaliteter langs Danmarks 7300 km lange kystlinje. Lokaliteterne er udpeget af Skov- og Naturstyrelsen i 2004.

De national udpegede kystlandskaber og mest værdifulde geologiske områder i Varde

Kommune omfatter Vadehavet med Skallingen, Ho Bugt og Varde Å's udmunding, Blåvands Huk og Horns Rev, Klitområderne fra Blåvands Huk til Nymindegab, den sydlige del af klitområderne ved Holmsland Klit, Blåbjerg, Filsø samt grusgravområde ved Broeng og Ølgod Lergrav.

Bevaringsinteresserne og opfordringer til naturforvaltningen er nærmere beskrevet i nedenstående tabel.

Oversigt over værdifulde geologiske områder og nationalt udpegede kystlandskaber i Varde Kommune kan ses i nedstående tabel.

Område	**Geologi**	**Værdi**	**Naturforvaltning**
Vadehavet	Den jyske vestkyst syd for Blåvands Huk er væsentligt påvirket af tidevandet. Foran kysten findes en række barriereøer: Skallingen, Fanø, Mandø og Rømø adskilt af et lagunegab, som varetager vandudvekslingen mellem Nordsøen og Vadehavet. Barriererne er dannet i Postglacial tid i takt med den relative havspejlsstigning. Dermed er landskabet unikt på grund af sin højdynamiske karakter, hvor form ændringerne har været overordentlig hurtige set i et geologisk tidsperspektiv. Årsagerne er dels samspillet mellem de litorale, tidale og eoliske processer og dels at tekniske kystindgreb er relativt få. Herved har naturen fået frit spillerum. Indenfor barrieren findes Vadehavet udviklet med alle sine formelementer: vader, dyb, højsander, og forlandsmarsk.	Der knytter sig store forsknings- og undervisningsmæssige værdier til området. Lokaliteten udgør det eneste sted i Danmark, hvor der findes et dynamisk vadehav med tilstødende marskdannelser og barriereøer.	Det er vigtigt, at områderne fortsat henligger i naturtilstand, og at der ikke gribes ind i de naturlige processer.
Blåvands Huk – Horns Rev	Horns Rev med landingspunktet Blåvands Huk er orienteret øst-vestgående. Den ydre del af revet omfatter en række grunde med vanddybder mindre end 10 meter. Grundene ligger på randen af en stor banke af sand og ral, der er ført ind fra Nordsøen over de seneste 8000 år. Det indre Horns	Blåvands Huk- Horns Rev området har stor forskningsmæssig interesse, der både knytter sig til den komplekse sedimentdynamik på revet, men også til revets og hukkets betydning for og indvirkning på kystdynamikken	Det er vigtigt, at de naturlige kystdynamiske processer kan forløbe uhindret.

	Rev er et akkumulationsflak af Holocænt marint sand, der stadigvæk vokser mod vest. Horns Rev virker som en naturlig høfde, der danner læ for Vadehavet.	umiddelbart nord og syd for lokaliteten.	
Skallingen	Skallingen er en 10 km lang 2 km bred barriereodde, som udgør den nordligste barrieredannelse i Vadehavet. I læ af odden ligger lagunen Ho Bugt med udbredte muddervader. Varde Å munder ud i Ho Bugt med et estuarie.	Skallingmarsken, der ikke er beskyttet af diger, fremstår som et af de største naturlige marskområder i Nordeuropa. Varde Ås munding er det sidste estuarie i Danmark og Varde Å er det eneste vandløb, der løber ureguleret ud i Vadehavet.	Det er vigtigt, at de naturlige kystdynamiske processer og vandløbsprocesser forløber frit.

Filsø - Blåbjerg	Området omfatter en tidligere havbugt, som via en lagunefase med havstigning i Stenalderen, blev afspærret fra havet af barrieredannelser og omdannet til en stor sø. Blåbjerg er en klit, der er udviklet på toppen af bakkelandskabet.	Området rummer vidnesbyrd om og har potentiale for videre undersøgelser af havspejlsudviklingen langs den jyske vestkyst.	Det er vigtigt, at der ikke sker en nedbrydning af sedimenterne i Filsøbassinet, hvilket f.eks. kan ske ved en sænkning af grundvandsspejlet. Det vil være værdifuldt med udsigtskorridorer fra Blåbjerg.
Oksbøl Grusgrav (graveområde ved Broeng)	Grusgrav med et marint oddekompleks fra Sen Elster – Holstein. Desuden findes i området en fossil jordbund af Eem alder, der er udviklet i Saale morænesand.	Grusgraven er et af få steder i Danmark, hvor der er mulighed for at studere marine højenergiaflejringer fra Holstein Mellemistid og en fossil podzol fra Eem Mellemistid.	Det vil være værdifuldt med et oprenset og vedligeholdt profil i grusgraven.
Ølgod Lergrav	Nedlagt teglværksgrav med tilskredne profiler, der viste søaflejringer fra Cromer Mellemistid og fra to interstadialtider i Elster Istid – Ølgod I og II.	Søaflejringerne er sjældne i Danmark. Stedet er typelokalitet for Ølgod I og II Interstadialer.	Det vil være værdifuldt med et fritgravet og vedligeholdt profil i lergraven, i det mindste i den øvre del af lagserien.
Holmslands Klit - Ringkøbing Fjord	Den jyske vestkyst fra Bovbjerg til Blåvandshuk er en højenergikyst med en kystparallel materialetransport. Transporten er blandt verdens største, og samtidig er kyststrækningen en del Danmarks længste udligningskyst. De rigelige sandmængder fra primært de glaciale smeltevandsaflejringer har medført storskala tangedannelser bl.a. ud for Ringkøbing Fjord og opbygget marint forland, bl.a. ved den nu udtørrede Filsø. Kysten nord for Nymindegab er under generel erosion. Derfor foretages der intensiv	Lokaliteten har stor forsknings- og undervisningsmæssig værdi, både mht. til kystens og klitternes dynamik og morfologi. Kysterne omkring Ringkøbing Fjord indeholder talrige elementer, der kan indgå i tolkningen af den Holocæne udvikling ved den jyske vestkyst. Skjern Å deltaet i Ringkøbing Fjord er Danmarks største indlandsdelta, og Tipperne, der er et gammelt tidevandsdelta, er af stor morfologisk værdi. Endvidere har	Det er vigtigt, at de naturlige kyst- og vandløbsdynamiske processer i videst muligt omfang kan forløbe frit, og at de geologiske landskabsformer fremtræder åbent.

	kystbeskyttelse syd for Hvide Sande for at undgå et gennembrud af tangerne. Formmæssigt er kysten i øvrigt i særklasse. For det første pga. revlesystemet, som dimensionsmæssigt antages at være blandt de største af sin art. For det andet som følge af den brede og mere end 100 km lange strandbred og sidst men ikke mindst den tilgrænsende klitzone med imponerende forklitter og klitheder.	lokaliteten en meget stor rekreativ værdi.	

Tabel 27-1: Oversigt over værdifulde geologiske områder og kystlandskaber i Varde Kommune.

Kilde: By- og Landskabsstyrelsen http://www.blst.dk/NR/rdonlyres/E14E4015-5C9A-43A5-8723-70D425C068BD/65394/Sydjylland.pdf og http://www.naturstyrelsen.dk/NR/rdonlyres/5BD078FE-3B8F-4F9D-A7E8-A022F158C72E/115554/MidtjyllandID.doc

AKTIVITETER I PERIODEN 2021-2025

Der er ingen aktiviteter.

28. Forsvarets arealer

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Drifts- og plejeplanerne for Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn, Nymindegablejren og Varde Øvelsesplads gælder til hhv. 2026, 2030 og 2032. Drifts- og plejeplanerne anvendes til at opnå, at den fortsatte militære anvendelse af områderne sker på en måde, der samtidig sikrer implementeringen af planlægningen inden for Natura 2000-områderne såvel som beskyttelsen af bilag IV-arterne og hensynet til den nationale naturbeskyttelseslovgivning.

Teknisk sker dette ved, at forsvaret indarbejder Natura 2000-planlægningen i drifts- og plejeplanerne på lige fod med øvrige formelle forskrifter. Dette sker i forbindelse med den løbende revision af eksisterende drifts- og plejeplaner eller ved udarbejdelse af nye. I tilfælde, hvor der foreligger relativt nye drifts- og plejeplaner, sikres Natura 2000-planlægningen gennem tillæg. Endelig udarbejder Forsvaret udarbejdet resuméer af Natura 2000-delen af drifts- og plejeplanerne. Resuméerne indgår som bilag i Varde Kommunes Natura 2000-handleplaner for de enkelte områder.

Resuméerne består af en række kortfattede afsnit, der starter med resuméet fra drifts- og plejeplanen eller tillægget hertil. Derefter beskrives Forsvarets andel af de relevante Natura 2000-områder, dels på arealniveau og dels i forhold til naturindhold fordelt på naturtyper og arter. Til slut gives i skemaform en oversigt over målsætning og indsats i forhold til sikring af Natura 2000-værdierne. Den samlede drifts- og plejeplan, tillæg og tilhørende aktivitetskort kan findes på Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse hjemmeside: https://ejendomsstyrelsen.dk/.

Miljø- og Fødevareministeriet og Forsvarsministeriet indgik i januar 2019 aftale om, at Forsvaret fremover kan anvende Naturstyrelsens arealer i Varde Kommune til uddannelse og træning. Det drejer sig om ca. 8000 ha. Aftalen indebærer, at der skal etableres et stort antal nye spor og veje på Naturstyrelsens arealer. Hertil kommer, at aftalen må forventes at indebære behov for et stort antal omlægninger og ændringer på det nuværende øvelsesterræn. Forsvaret har derfor haft en sporplan i offentlig høring i 2020. Den egentlige myndighedsbehandling af sporplanen følger herefter.

KOMMUNEPLAN 2021

Retningslinjerne 28.1 og 28.2 vedrørende planlægning og administration på Forsvarets arealer er som følge af ændrede statslige krav til planlægningen revideret og suppleret. Det medfører blandt andet nye procedurer for høring af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse i forbindelse med planlægning for beboelse, sygehuse, skoler, plejehjem, forsamlingslokaler o.l. i nærheden af Forsvarsministeriets depoter og i forbindelse med planlægning for vindmøller, byggeri og anlæg med en højde over 25 m inden for en afstand af 5 km fra Forsvarets arealer.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse skal ligeledes høres i forbindelse med ansøgning om og planlægning for anlæg, der kan tiltrække fugle, inden for en afstand af 13 km fra Oksbøl Skydeterræn. Det gælder ansøgninger vedrørende søer, damme, lavvandede kystområder, vådområder, dambrug, råstofgraveområder, græsningsarealer, golfbaner, boldbaner, event- og festivalpladser, affaldsdepoter, fiskerihavne og minkfarme.

Militære områder i Varde Kommune

Der er tre eksisterende militære områder i Varde Kommune, som i alt udgør godt 6.800 ha. Områderne er Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn, Varde Øvelsesplads og Nymindegablejren.

Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn dækker over knap 6400 ha skov-, hede-, klit- og mosearealer. Dette område er landskabeligt set enestående med store ornitologiske, botaniske og historiske interesser. Desuden er området omfattet af flere tinglyste fredninger.

De ca. 230 ha, som Varde Øvelsesplads dækker over i Varde Kommune, rummer et usædvanligt landskab med sandklitdannelse ovenpå tidligere marsk, mens Nymindegablejren dækker over ca. 230 ha i et område med naturtyper som hede, klit, overdrev og strandsump. Gennem drifts- og plejeplanerne for de tre militære områder er der opstillet retningslinjer for beskyttelse og vedligehold af naturen i områderne.

AKTIVITETER I PERIODEN 2021-2025

- Forsvaret har tidligere udarbejdet resuméer af drifts- og plejeplaner til de kommunale Natura 2000-handleplaner, som gælder for indsatsperioden 2016-2021. Disse skal i den kommende periode revideres.
- Samarbejdet med Forsvaret om at sikre en bæredygtig udvikling med sikring af økosystemerne og biodiversiteten sker fortsat med afsæt i Forsvarets Drifts- og plejeplaner for Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn, Nymindegablejren og Varde Kaserne og de deraf afledte resuméer til de kommunale Natura 2000-handleplaner.
- Myndighedsbehandling af sporplanen, der er udarbejdet som følge af Miljø- og Fødevareministeriet og Forsvarsministeriet aftale om, at Forsvaret fremover kan anvende Naturstyrelsens arealer i Varde Kommune.

29. Miljøpåvirkninger

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Indenfor den hidtidige planperiode har der ikke været foretaget ændringer i udpegninger eller retningslinjer. Der er sket en opdatering flere gange i løbet af perioden af støjkonsekvensområderne.

KOMMUNEPLAN 2021

Gener fra støj bør først og fremmest undgås ved, at der i planlægningen tages højde for konflikter mellem støjkilder og støjfølsomme områder. Derfor udarbejdes der i Kommuneplan 2021 et opdateret datagrundlag for støjkonsekvensområder. Der indhentes støjkonsekvensområder fra Forsvarets aktiviteter og fra Vejdirektoratet langs hovedlandeveje. Derudover opdaterer Varde Kommune støjkonsekvensområder for kommunens listevirksomheder, virksomheder med regelmæssigt miljøhensyn og udvalgte landbrug. Desuden udlægges der i Kommuneplan 2021 støjkonsekvensområder omkring tekniske anlæg, vindmøller og støjende fritidsanlæg m.v. i landzone, som skal friholdes for ny støjfølsom anvendelse.

UDLÆG AF AREALER TIL STØJFØLSOM ANVENDELSE

Der skal tages tilstrækkelige støjmæssige hensyn, når der udlægges arealer til støjfølsomme formål i landzone tæt på støjende anlæg og aktiviteter. Tilsvarende skal der tages støjmæssige hensyn, når der overvejes udlæg af industri- og håndværksarealer eller arealer til andre støjende formål tæt på boliger eller anden støjfølsom anvendelse.

Ved støjfølsom anvendelse forstås boligområder, sommerhusområder, kolonihaveområder, campingpladser, rekreative områder, særlige naturområder, kontorer for offentlig eller privat administration, områder til skoler, hospitaler, børnehaver, plejehjem og lignende, hoteller, enkeltboliger og områder for blandet bolig- og erhvervsbebyggelse.

For at kunne tage tilstrækkelig støjmæssige hensyn i planlægningen, udlægges støjkonsekvensområder.

STØJKONSEKVENSOMRÅDER

Støjkonsekvensområder er de nærområder omkring særligt støjende anlæg, hvor der må tages særlige støjmæssige hensyn ved planlægning af arealanvendelsen.

Der må ikke udlægges areal til støjfølsom anvendelse inden for støjkonsekvensområder, medmindre der gennem kommune- og lokalplanlægningen fastsættes bestemmelser om etablering af tilstrækkelig støjafskærmning. I så fald skal det dokumenteres, at støjniveauet ved den støjfølsomme arealanvendelse ikke overstiger de grænseværdier, som er fastsat for den støjende aktivitet. Undtaget herfra er mindre udfyldningsbyggeri eller byggeri, der genopføres efter brand.

Støjkonsekvensområderne afgrænses i forhold til støjfølsom arealanvendelse med udgangspunkt i de bekendtgørelser og vejledninger, der gælder for de forskellige støjende aktiviteter. Miljøstyrelsens vejledende regler om støj skal overholdes inden for blandt andet veje og jernbaner, støjende fritidsanlæg, flyvestationer samt skyde- og øvelsesterræner. Desuden skal bekendtgørelse om støj fra vindmøller overholdes.

Tabellen nedenfor viser vejledende afstande fra grænsen af støjfølsomme områder (områdetyperne 3-8) til grænsen af planlagte eller eksisterende erhvervsområder (områdetyperne 1-3). For en nærmere beskrivelse af områdetyperne henvises til Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 om ekstern støj fra virksomheder med tilhørende supplement til vejledning om ekstern støj fra virksomheder nr. 3 af 1996.

Områdetype	**1. Erhvervs- og industriområder**	**2. Erhvervs- og industriområder med forbud mod generende**	**3. Områder for blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområder mv.**
3. Blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområde mv.	500 m	100 m	-
4. Etageboliger	500 m	100 m	-
5. Åben lav boligbebyggelse	1000 m	300 m	50 m
6. Sommerhusområder og offentligt tilgængelige rekreative områder, særlige naturområder mv.	1000 m	300 m	50 m
7. Kolonihaveområder	1000 m	300 m	50 m
8. Det åbne land	500 m	100 m	-

Tabel 29-1: Vejledende støjkonsekvensafstande for følsomme områder til erhvervsområder.

Beregninger, der tager udgangspunkt i de faktiske landskabsforhold og den eksisterende samt planlagte bebyggelse, vil ofte kunne medføre, at afstandskravene kan reduceres.

UDLÆG AF STØJKONSEKVENSOMRÅDER

Støjkonsekvensområder skal anvendes af Varde Kommune til forebyggelse af støjgener ved både sagsbehandling af landzonesager og ved planlægning i form af udarbejdelse af forslag til kommuneplantillæg og lokalplan. Konsekvensområderne skal ses som en opmærksomzone for sagsbehandlerne, hvor der i hvert enkelt tilfælde skal foretages en konkret vurdering.

Virksomheder

Varde Kommune har primo 2020 96 listevirksomheder, 9 maskinværksteder omfattet af maskinværkstedsbekendtgørelsen, 8 dambrug og 274 virksomheder omfattet af brugerbetalingsbekendtgørelsen (virksomheder, der ikke har en miljøgodkendelse, men som skal have regelmæssige miljøtilsyn). Der er udlagt et støjkonsekvensområde for disse virksomheder. For at få fastlagt afgrænsningen af støjkonsekvensområderne er alle virksomhederne blevet klassificeret efter de 7 klasser i *Håndbog om miljø og planlægning*. Virksomhederne er klassificeret ud fra deres listepunkt eller punkt på brugerbetalingsbekendtgørelsen. For de virksomhedstyper, der i *Håndbog for miljø og planlægning* er nævnt under to klasser (f.eks. er maskinfabrikker og betonfabrikker nævnt både i klasse 5 og 6) er virksomheder med en miljøgodkendelse klassificeret i den højeste klasse,

mens virksomheder af samme type, men uden en miljøgodkendelse er klassificeret i den laveste klasse. Herefter er støjkonsekvenszonen bestemt efter *Håndbog om miljø og planlægning*.

Klasse	Støjkonsekvensområde
3	50 m
4	100 m
5	150 m
6	300 m
7	500 m

Tabel 29-2: Virksomhedsklasse med tilhørende støjkonsekvensområde.

Der er en række listevirksomheder, der ikke kan klassificeres i en af de 7 klasser. Det drejer sig om skydebaner, motorsportsbaner og flyvepladser. Her er støjkonsekvensområdet bestemt ud fra kommunes kendskab til virksomheden, herunder hvor meget den bruges, og hvad der skydes med eller køres på. Støjkonsekvensområdet for især skydebaner og flyvepladser bør ikke være en cirkel, idet støjudbredelsen er meget forskellig i forskellige retninger fra aktiviteten. Det vil kræve et uforholdsmæssigt stort arbejde at klarlægge den rigtige støjudbredelse, og derfor er det valgt at lægge støjkonsekvensområdet ind som en cirkel, så støjudbredelsen er den samme i alle retninger.

Konsekvensområdets midtpunkt er som udgangspunkt lagt midt på virksomheden. For de virksomheder, hvor kommunen har kendskab til, at støjkilderne er placeret andre steder, er midtpunktet flyttet hen til støjkilden. For store virksomheder eller virksomheder med støjkilder forskellige steder, er støjbufferzonen lagt uden om en polygon, som den enkelte sagsbehandler har tegnet ud fra vedkommendes kendskab til støjkilderne på virksomheden. Der har således været en konkret vurdering for hver virksomhed af, hvor støjkonsekvensområdet skal lægges.

Vindmøller

I Kommuneplan 2017 er der ikke udlagt støjkonsekvensområder omkring vindmøller og tekniske anlæg. Støjkonsekvensområder omkring støjende fritidsanlæg er medtaget i kommuneplan 2017, idet disse alle har en miljøgodkendelse (skydebaner, motorsportsbaner samt flyvepladser).

Varde Kommune har primo 2020 107 store vindmøller (over 25 meter i totalhøjde). I Kommuneplan 2021 udlægges et støjkonsekvensområde omkring de store vindmøller på fire gange vindmøllens højde, idet det forventes, at de i bekendtgørelsen fastsatte støjgrænserne for vindmøller så kan overholdes. For 15 af møllerne kunne højden ikke umiddelbart findes. For disse møller er højden målt ved hjælp af skråfoto.

Vindmøller i Varde Kommunes nabokommuner medtages også, hvis støjkonsekvensområdet for disse går ind over Varde Kommunes kommunegrænse.

Der udlægges ikke støjkonsekvensområder for andre tekniske anlæg end de ovenfornævnte, idet dette ikke vurderes at være relevant.

Risikovirksomheder

I forbindelse med risikovirksomheder anvendes ofte tre forskellige begreber, som defineres nedenfor.

Sikkerhedszone

Sikkerhedszonen udgør det areal omkring virksomheden, hvor konkrete risikoberegninger har vist, at sandsynligheden for at dø som følge af et uheld på virksomheden, er større end et dødsfald pr. 1 mio. år.

Som udgangspunkt må der ikke være eksisterende eller planlagt følsom anvendelse inden for sikkerhedszonen.

Efter en konkret vurdering kan der accepteres andre virksomheder end risikovirksomheden inden for sikkerhedszonen. Kriteriet for dette er, at sandsynligheden for et dødsfald er mindre end 1 gang pr. 100.000 år.

Planlægningszone og samfundsmæssig risikovurdering

Planlægningszonen udgør det areal omkring virksomheden, der potentielt kan blive påvirket af et uheld. Planlægningszonen fastsættes ud fra den maksimale konsekvensafstand for det værst mulige uheld, hvor sandsynligheden for et uheld er større end 1 gang pr. 1 mia. år.

Inden for planlægningszonen skal planmyndigheden altid inddrage risikoforholdene i overvejelserne, når der planlægges for en mere følsom arealanvendelse, herunder flere boliger og andre aktiviteter, som medfører en væsentlig stigning i antallet af mennesker, der varigt opholder sig i denne zone.

Er der følsomme aktiviteter indenfor planlægningszonen, skal det som udgangspunkt dokumenteres ved beregninger, at den samfundsmæssige risiko er acceptabel. Hvis det ud fra de foreliggende oplysninger er åbenlyst, at acceptkriterier for samfundsrisiko er overholdt, er det ikke nødvendigt med beregninger.

Inden for planlægningszonen skal der som udgangspunkt ikke planlægges for institutioner, som er væsentlige i en beredskabssituation, eksempelvis sygehuse og bygninger, som huser redningsberedskabet. Såfremt der alligevel igangsættes en sådan planlægning med baggrund i historisk betingede arealanvendelser, skal der tages hensyn til de særlige forhold, der kan gælde for disse institutioner, f.eks. særlige behov i forbindelse med beredskabets håndtering af uheld. Desuden bør kommunen arbejde for at nedbringe omfanget af planlægningszonen, så ovennævnte institutioner på sigt kommer til at ligge udenfor planlægningszonen.

Det skal ligeledes vurderes, om der inden for planlægningszonen er andre aktiviteter, der vil kunne påvirke eller påvirkes af en risikovirksomhed og dermed afstedkomme eller forværre et større uheld (dominoeffekt).

Generel planlægningsafstand på 500 meter
Af Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 371 af 21. april 2016 om planlægning omkring risikovirksomhed fremgår, det at ved udarbejdelse af en kommune- eller lokalplan inden for 500 m fra en risikovirksomhed skal hensynet til risikoen for større uheld inddrages i planlægningen.

Hensigten med denne afstand er, at kommunerne "tænker sig godt om", når der planlægges indenfor 500 m fra en risikovirksomhed. Når der foreligger konkret beregnede planlægningszoner omkring en virksomhed, vil det være dem, man benytter i forbindelse med en eventuel samfundsmæssig risikovurdering. Hvis planlægningszonerne strækker sig mere end 500 m fra risikovirksomheden, har bekendtgørelse nr. 371 ingen praktisk betydning, da det er hele planlægningszonen, kommunen skal forholde sig til.

Hvis planlægningszonerne er mindre end 500 m fra risikovirksomheden skal planmyndigheden forholde sig til risikoen for uheld i området mellem planlægningszonen og 500 meter zonen. I dette område vil vurderingen sandsynligvis være, at fordi området ligger uden for planlægningszonen er risikoen for uheld acceptabel i området uanset arealanvendelsen.

Ørsted, Nybro Gasbehandlingsanlæg

Nedenfor ses sikkerhedszonen og planlægningszonen omkring Nybro Gasbehandlingsanlæg Nybrovej 185, 6851 Janderup.

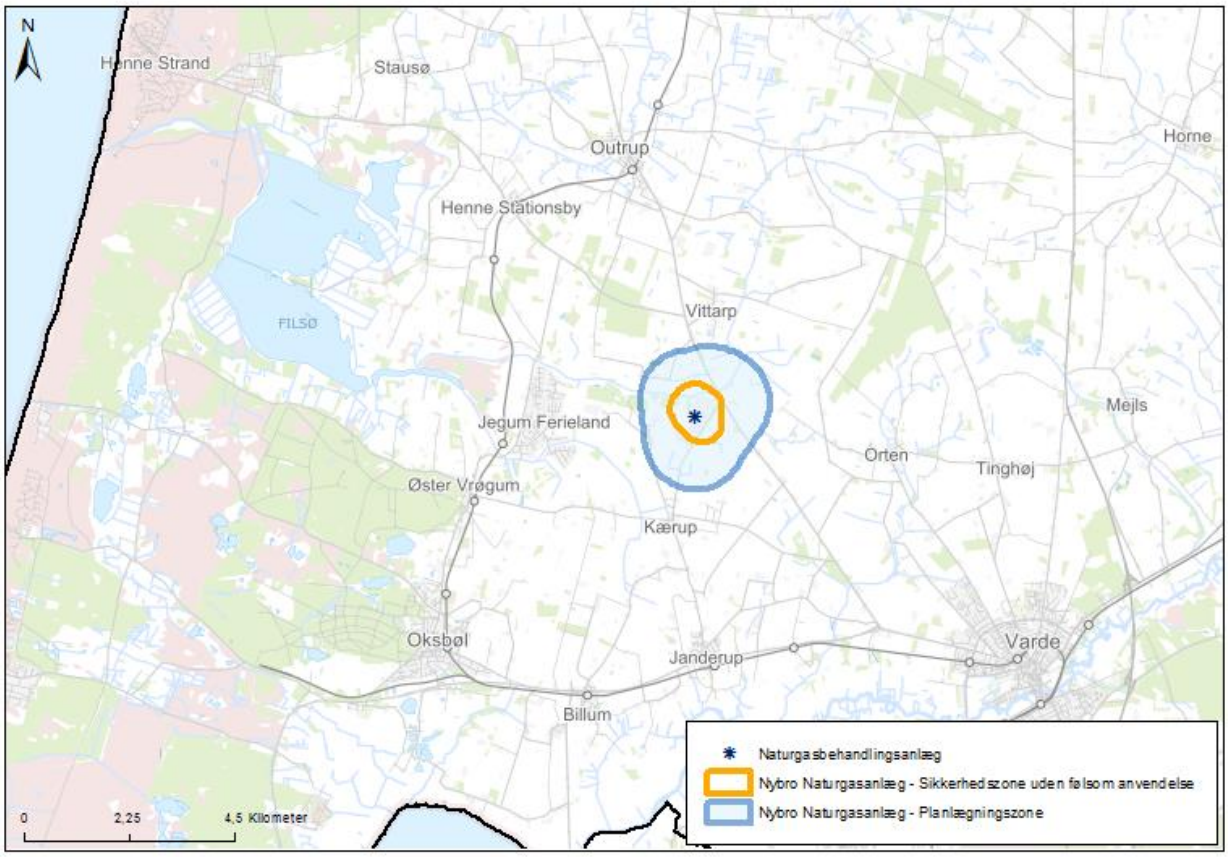

Figur 29-1 Sikkerhedszonen og planlægningszonen omkring Nybro Gasbehandlingsanlæg

Omkring gasbehandlingsanlæggets ydre afgrænsning skal der friholdes en sikkerhedszone på 1 km. Hvis der opstår ønsker om bebyggelse eller anden anvendelse, der kan medføre sikkerhedsmæssige problemer inden for denne foreløbige afgrænsning, vil der blive fastlagt en endelig og konkret afgrænsning af sikkerhedszonen. Bygninger, anlæg mv., der er nødvendige for den fortsatte jordbrugsmæssige drift vil fortsat kunne etableres inden for sikkerhedszonen, hvis det i øvrigt er foreneligt med den lovgivning, der regulerer det åbne land.

<u>Landbrug</u>

I forhold til planloven må en lokalplan kun udlægge arealer, der er belastet af lugt, støv eller anden luftforurening fra eksempelvis husdyrbrug til boliger, institutioner, kontorer, rekreative formål m.v., hvis lokalplanen med bestemmelser om bebyggelsens højde og placering kan sikre den fremtidige anvendelse mod en sådan forurening. Derfor er det nødvendigt med opmærksomhedszoner, der gør opmærksom på den mulige konflikt, og hvor der efterfølgende kan foretages konkrete vurderinger af den reelle forventede gene fra husdyrbruget.

Gener fra husdyrbrug består hovedsageligt fra støj og lugt. Den største gene vurderes at være lugt i forhold til rækkevidden.

Husdyrbrug er registreret i forskellige registre. Der er det landsdækkende Centrale Husdyrbrugs Register (CHR), hvor samtlige aktive besætninger er registreret. Dog ikke besætninger med hunde og heste. Varde Kommune har sit eget register i Struktura. Her er registreret de besætninger, som har en størrelse, som gør, at der skal føres tilsyn med dem. Her er også besætninger med hunde og heste registreret, samt inaktive besætninger, som dog lovgivningsmæssigt har lov at starte op igen.

De husdyrbrug, som fremgår i dette tema, er derfor et kombineret udtræk af CHR og Structura, og viser et "øjebliksbillede" for efteråret 2020.

De små husdyrbrug bl.a. uden erhvervsmæssigt dyrehold er forsøgt sorteret fra.

Lokaliseringen er ikke 100 % korrekt, da punktet burde ligge midt i anlægget på alle ejendomme. Det er svært at sætte forskellige lugtgeneafstande på de forskellige typer af husdyrbrug. Denne afstand kan variere fra 0 – 1300 m. Derfor fastsættes en bufferzone på 1300 m uanset husdyrbrug, hvor der så efterfølgende foretages en konkret vurdering af den reelle forventede gene fra husdyrbruget.

Databasen indeholder oplysninger om

- Adresse
- CHR-nr
- Dyreart
- Besætningstype

PRODUKTIONSVIRKSOMHEDER

I Varde Kommune har vi nogle få produktionsvirksomheder af national betydning. Det drejer sig om Nybro Gasbehandlingsanlæg, som modtager, behandler og videredistribuerer gas fra boreplatformene i Nordsøen til naturgasforbrugere. Nybro Gasbehandlingsanlæg skal til at modtage naturgas fra Norge, som skal renses på gasbehandlingsanlægget og sendes i rør videre til de baltiske lande (Baltic Pipeline). Nybro Gasbehandlingsanlæg er en risikovirksomhed.

Derudover har Varde Kommune 3 biogasanlæg, som opgraderer biogassen og leder gassen til naturgasnettet. Der er tale om Nørre Nebel, Ølgod og Outrup biogasanlæg. De 3 biogasanlæg ligger på nuværende tidspunkt lige under grænsen for at være risikovirksomhed. 1 af biogasanlæggene er udlagt til produktionsvirksomhed med tilhørende konsekvensområde, jf. kp-tillæg 24 til Kommuneplan 2017, som blot videreføres.

Desuden er alle 4 virksomheder er omfattet af EU's IE-direktiv om industrielle emissioner.

På den baggrund udpeges alle 4 virksomheder til produktionsvirksomheder med tilhørende konsekvenszone.

Nybro vurderes at være en virksomhed, der i et nationalt synspunkt er en større virksomhed med væsentlige investeringer knyttet til beliggenheden og en virksomhed med oplandseffekt - en råstofs- og forsyningsvirksomhed.

Biogasanlæggene vurderes at være virksomheder med en oplandseffekt – råstofs- og forsyningsvirksomheder.

Formålet med planlægningen for produktionsvirksomheder er at undgå at planlægge sig i en potentiel miljøkonflikt. Det vil sige, at udpegningen af det pågældende rammeområde til et erhvervsområde til produktionsvirksomheder og det tilhørende konsekvensområde har til formål, at der tages højde for, hvordan nye eller ændrede anvendelser på naboarealer til

rammeområdet kan få indvirkning på produktionsvirksomheders miljøvilkår og udviklingsmuligheder.

Formålet med udpegningen af et erhvervsområde til produktionsvirksomheder er at gøre det klart, hvor det ikke vil være tilladt at omdanne området til andre formål end produktionserhverv af hensyn til de eksisterende produktionsvirksomhedernes drifts- og udviklingsmuligheder.

Der foretaget en konkret vurdering af hvilke dele af rammeområdet, der skal udpeges til erhvervsområde med produktionsvirksomheder.

Ved Nørre Nebel Biogas inkluderer rammeområdet også tilkørselsveje, og disse tilkørselsveje er undladt for udpegningen, da det ikke er muligt at lokalisere virksomheder på tilkørselsvejene. Ved Ølgod og Outrup Biogas samt Nybro inkluderes hele rammeområdet.

Et konsekvensområde omkring et erhvervsområde til produktionsvirksomheder har til formål at tydeliggøre, at det kan have konsekvenser at planlægge for miljøfølsom anvendelse som eksempelvis boliger, institutioner, kontorer, rekreative anvendelser m.v. i nærhed til produktionsvirksomhederne. Konsekvensområder kan sammenlignes med "opmærksomhedszoner", der anviser, hvor man i sin planlægning skal være særlig opmærksom på produktionsvirksomheden. Det er for at undgå miljøkonflikter i forhold til støj-, lugt-, støv- og anden luftforurening. Konsekvensområder har ikke umiddelbare konsekvenser for eksisterende lovlig anvendelse.

Der udlægges et konsekvensområdet med en fast radius af 500 meter omkring erhvervsområdet for produktionsvirksomhederne for biogasanlæggene. Grænsen på 500 meter svarer til den afstand, der normalt anvendes i planlægningen for særligt forurenende virksomheder (miljøklasse 7) og for planlægningen omkring risikovirksomheder. Den højeste miljøklasse, der kan lokaliseres i erhvervsområdet, er miljøklasse 7.

I forhold til Nybro udlægges sikkerhedszonen på 1 km til konsekvensområde.

Figur 29-2 Konsekvensområdet omkring Nørre Nebel Biogas

Figur 29-3 Konsekvensområdet omkring Outrup Biogas

Figur 29-4 Konsekvensområdet omkring Ølgod Biogas

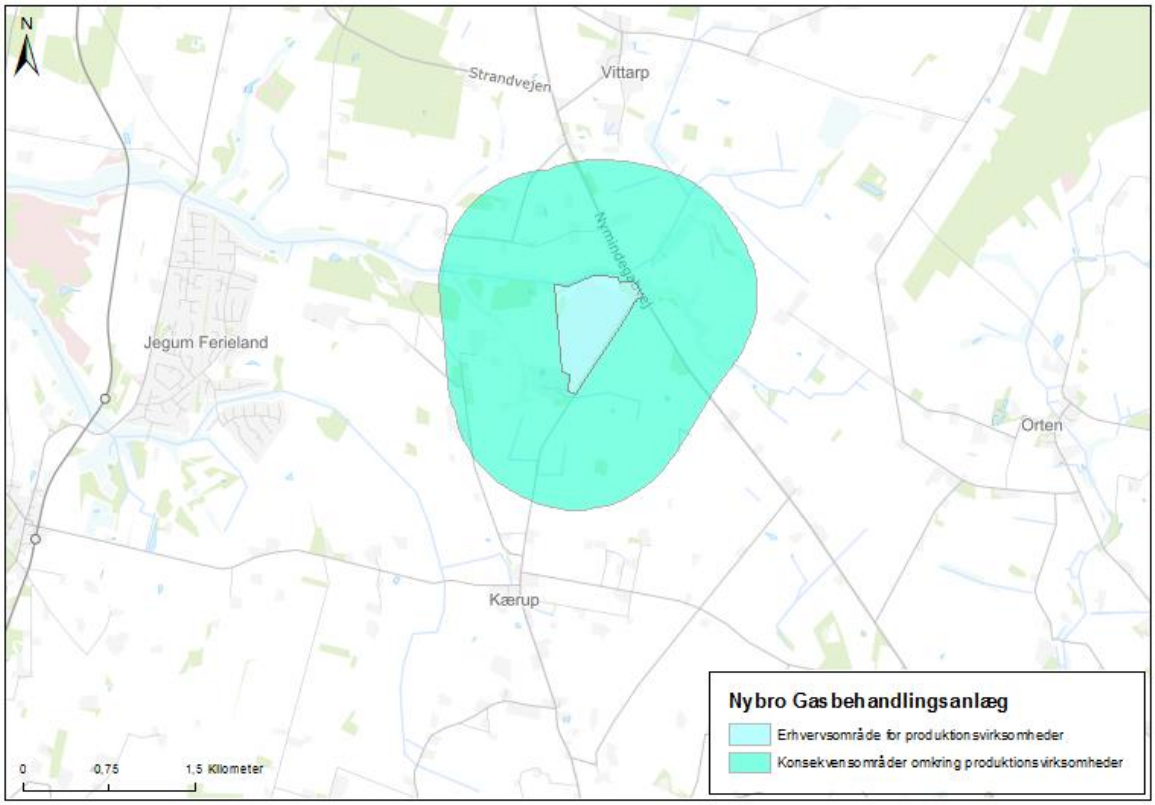

Figur 29-5 Konsekvensområdet omkring Nybro Gasbehandlingsanlæg

AKTIVITETER I PERIODEN 2021-2025

Ingen planlagte aktiviteter.

30. Ændringer i rammer og arealudlæg

HIDTIDIG PLANLÆGNING

Hidtidig planlægning af arealudlæg og -anvendelse har været varetaget via rammebestemmelserne i Kommuneplan 2017, Varde Kommune.

LOKALPLANLÆGNING OG KOMMUNEPLANTILLÆG

I redegørelsens kapitel 31 findes tabeller over den hidtidige planlægning siden seneste kommuneplanrevision fordelt på henholdsvis lokalplaner og kommuneplantillæg.

KOMMUNEPLAN 2021

I Kommuneplan 2021 er der foretaget forskellige ændringer i forhold til områdernes afgrænsning og deres anvendelse, se tabel nedenfor.

NUMMERERING

Nummereringen af rammeområderne i Kommuneplan 2021 følger den nummerering, der blev fastlagt ved Kommuneplan 2021. Enkeltområderne nummereres/navngives efter nedenstående princip, se figur 30.1.

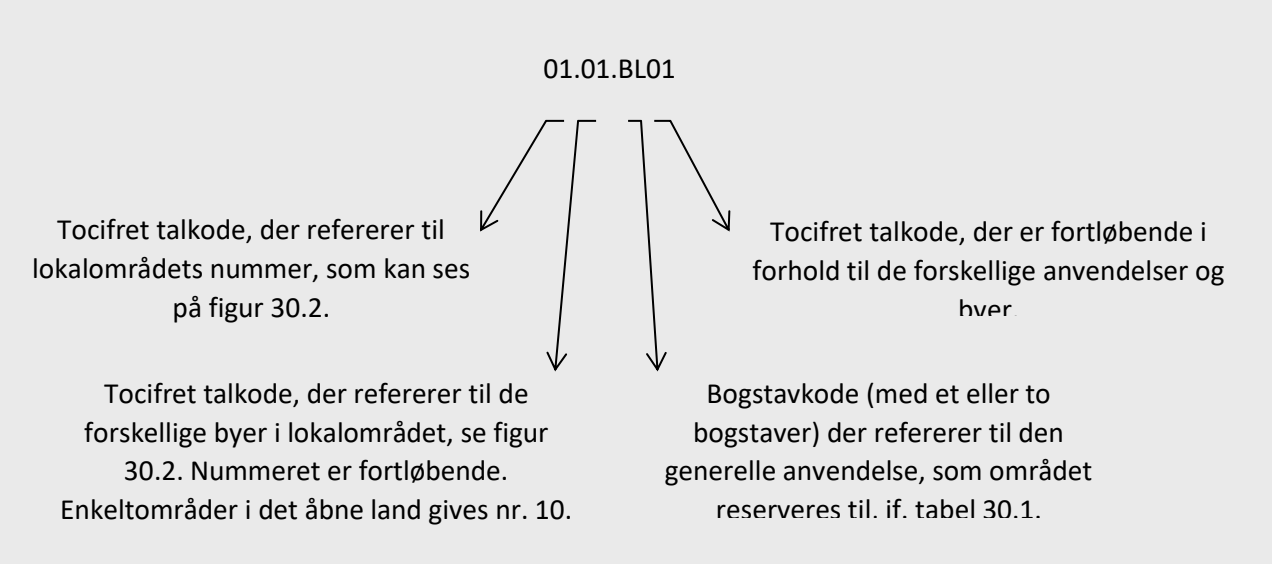

Figur 30.1: Navngivning af enkeltområder i "Kommuneplan 2010-2022".

Figur 30.2: Lokalområdeopdelingen af kommunen i forhold til navngivning af rammeområder.

Rammerne er opdelt i 25 hæfter, et for hvert lokalområde. Et lokalområde svarer omtrent til et sogn. I et lokalområde findes typisk en områdeby eller en landsby samt en eller flere mindre bysamfund. Hvert planhæfte er opbygget med en beskrivelse af de enkelte byer, deres udviklingsprojekter, arealopgørelser, beskrivelse af mindre byer inden for lokalområdet samt bevaringsværdige bygninger, efterfulgt af rammebestemmelserne.

<u>Bogstavkoder for den generelle anvendelse</u>

Bogstavskoderne for den generelle anvendelse af et enkeltområde tager udgangspunkt i Miljøministeriets PlanDK2-standard og fremgår af tabel 30.1 herunder. Siden sidste kommuneplanrevision er lovgivningen omkring jordbrugsparceller blevet ændret, så det ikke længere er muligt at planlægge herfor. Jordbrugsparceller udgår derfor som et boligtypeeksempel.

Generel anvendelseskategori	**Definition, som der er anvendt**	**Eksempler på anvendelser**

Boligområde (B)	Rene boligområder med begrænset mulighed for lokal detailhandel, lokal privat og offentlig service og fællesanlæg. Boligandel på mindst 80 %.	Åbent-lavt boligområde Tæt-lavt boligområde Etageboliger
Blandet bolig og erhverv (BL)	Blanding af boliger og erhverv med en boligandel mellem 20 og 80 % og tilsvarende en erhvervsandel mellem 80 og 20 %.	Områder med blandet anvendelse til boliger og erhverv. Landsbyområder. Anvendes typisk i landsbyer.
Erhvervsområde (E)	Rene erhvervsområder med begrænset mulighed for lokal detailhandel, lokal privat og offentlig service og fællesanlæg. Erhvervsandel på mindst 80 %. Der gives i nogle få erhvervsområder i rammebestemmelserne mulighed for enkeltstående butikker eller butikker til særligt pladskrævende varer.	Rene erhvervsområder. Erhvervsområde, hvor der er mulighed for en enkeltstående butik. Erhvervsområder, hvor der er mulighed for erhverv samt butikker med særligt pladskrævende varer.
Centerområde (C)	Centerområder samt områder med en blandet anvendelse ud over blandet bolig- og erhvervsformål.	Centerområder dækker områder med en kombination af anvendelserne (O, R, B, BL og E). Det vil sige, at i centerområder er alle funktioner mulige undtagen deciderede industrierhverv[4] samt sommerhuse. Derudover kan der være mulighed for butikker. Der skelnes i de enkelte rammebestemmelser mellem: 1) Centerområde med mulighed for butikker 2) Centerområde uden mulighed for butikker
Rekreativt område (R)	Omfatter alle fritids- og turistanlæg og rekreative grønne områder i og uden for byerne.	▪ Selvstændige idrætsområder: Herunder skyde- og golfbaner samt landingspladser. ▪ Rekreative områder: Herunder grønne områder og kolonihaver. ▪ Ferie- og turistanlæg: Herunder feriecentre, campingpladser, turistanlæg og lignende.

[4] Med industrierhverv menes erhverv fra og med miljøklasse 4 og til og med miljøklasse 7.

Sommerhusområde (S)	Omfatter arealer der er udlagt til sommerhusområder.	Sommerhusområder
Område til offentlige formål (O)	Omfatter arealer udlagt til uddannelses-, sundheds-, kulturelle, administrative, samt sociale formål.	Offentlige institutioner, herunder skoler, ældre-, unge- og daginstitutioner, multihaller, museer, biblioteker, kirker og lignende.
Tekniske anlæg (T)	Kategorien tekniske anlæg kan omfatte trafikanlæg og kommunikationsanlæg, forsyningsanlæg og andre tekniske anlæg herunder miljøanlæg, rensningsanlæg, deponeringsanlæg, m.v. Der medregnes også militære områder i denne kategori.	Spildevandsanlæg, militære områder, genbrugspladser, solfangeranlæg, renseanlæg, øvrige tekniske anlæg i relation til spildevand, mv.

Tabel 30.1: Oversigt over, hvad de forskellige typer af generelle anvendelse dækker over.

Boligområder:

Af tabel 30.1 ses, at der i boligområder (B-områder) kan tillades indretning af en del af en bolig til sådanne former for erhverv, som sædvanligvis kan udøves i forbindelse med en bolig. Eksempler på erhverv, der sædvanligvis udøves i forbindelse med en bolig, er for eksempel frisør, ejendoms-, advokat-, revisor- og arkitektvirksomhed og lignende liberale erhverv samt dagpleje og lignende, jf. bygningsreglementet. I forhold til minimumsgrundstørrelse på tæt-lav, hvis ikke andet er nævnt i rammebestemmelserne, så er minimumsgrundstørrelsen for tæt-lav boligbebyggelse på 300 m^2

Centerområder og butikker:

Generelt for "centerområder og butikker" gælder, at disse kan indeholde boliger, kontor- og servicevirksomheder, mindre fremstillings- og håndværksvirksomheder, der ikke er generende for omgivelserne, offentlige institutioner og andre offentlige samt rekreative formål, herunder f.eks. et museum. Dertil kommer, at der i nogle centerområder må etableres butikker, mens der i andre centerområder for eksempel kun må etableres lettere erhverv. Centerområder med mulighed for etablering af detailhandel forefindes i kommuneplanens tema 5.

I forbindelse med udrulning af Plandata og opdatering af kategorier, er detailhandelskategorierne, i modsætning til tidligere, blevet en del af de specifikke anvendelser, der skal indberettes i Plandata under kommuneplanens rammeområder. Anvendelsen bycenter er udgået, og det skal derfor i specifik anvendelse defineres, om der er tale om bymidte, lokalcenter mv. eller om der er tale om centerområde uden mulighed for butikker, med eksempelvis etageboliger og/eller publikumsorienterede serviceerhverv.

Varde Kommunes tolkning af indholdet i de angivne detailhandelskategorier i Plandata bygger på udsagn i "Vejledning om detailhandelsplanlægning 2017":

- **Bymidte**, side 10:

Bymidten har typisk udgangspunkt i den historiske del af den oprindelige by. Den er oftest karakteriseret ved, at der foruden butikker er eksempelvis caféer, restauranter, biografer,

spillesteder, hoteller, stationer og busterminaler, lægekonsultationer, banker, forretningsservice, kulturtilbud, rådhus, bibliotek, skole, sundhedsvæsen og offentlig administration mv.

- **Lokalcenter**, side 12:

Et lokalcenter kan omfatte en hel landsby således, at butikker kan placeres, hvor som helst i landsbyen, når blot det samlede areal ikke overstiger 3.000 m² bruttoetageareal.

Tolkning - Da lokalcentre kan omfatte det meste af de centrale dele i af en mindre by, vurderes anvendelsen i sådanne tilfælde at kunne indeholde samme anvendelser som i bymidten, men i mindre skala.

Disse muligheder vil derfor altid supplere de angivne specifikke anvendelser, hvis der er angivet bymidte eller lokalcenter.

Boliger i centerområder (bymidter og lokalcentre): Da der inden for bymidter og lokalcentre historisk betinget kan være mange specifikke anvendelser specificeres hér, at der generelt inden for bymidter og lokalcentre vurderes også at kunne være 1. tæt-lav boligbebyggelse med minimumsgrundstørrelse på 300 m2, 2. etageboliger samt 3. åben-lav boligbebyggelse.

Detailhandel

For at opfylde planlovens krav om at indskrive den samlede butiksramme samt den maksimale butiksstørrelse for de enkelte områder til butikker, er områderne, hvor der tillades butikker, udskilt som selvstændige rammeområder.

Der tillades kun butikker i centerområder samt erhvervsområder, hvor der er indskrevet en ramme til butiksformål. Dog tillades der generelt salg af egne produkter fra virksomheder, jf. detailhandelskapitlet i hovedstrukturen og i redegørelsen i Kommuneplan 2021.

Definition af detailhandel mv. samt eksempler

Dagligvarebutikker *Butikker, der forhandler produkter, der indgår i husholdningens daglige brug*	**Udvalgsvarebutikker** *Butikker, der forhandler længerevarende forbrugsgoder*	**Publikumsorienterede serviceerhverv samt særlige offentlige formål** *Funktioner der ikke er detailhandel, men som med fordel kan lokaliseres i tilknytning til detailhandel*	Liberale erhverv
Eks. Apotek Blomster Kiosk Helsekost Materialist Supermarkeder mv.	Eks. Beklædning Boligudstyr Bøger Kunst/galleri Legetøj Optiker mv.	Eks. Bank Bibliotek Café Hotel Frisør Restaurant mv.	Eks. Kontor Administration Fysioterapi Lægeklinik Køreskole Tegnestue mv.

Erhvervsområder og områder til blandet bolig- og erhvervsformål:
Erhvervsområder opdeles generelt i fem kategorier i forhold til den specifik anvendelse i rammebestemmelserne, men undtagelser findes. Kategorierne tager udgangspunkt i miljøklassebegrebet fra Miljøministeriets "Håndbog om Miljø og Planlægning - boliger og erhverv i byerne" fra 2004, se figur 30.3 nedenfor.

De fem kategorier, som erhverv generelt opdeles i under "specifik anvendelse" i rammebestemmelserne, er:

- "Kontor- og serviceerhverv" svarer til erhverv i miljøklasse 1.
- "Oplevelsesøkonomisk center" svarer til erhverv fra miljøklasse 1 til og med 5.
- "Lettere industri" svarer til erhverv fra miljøklasse 1 til og med miljøklasse 3.
- "Tungere industri" svarer til erhverv fra miljøklasse 4 til og med miljøklasse 5.
- "Industri med særlige beliggenhedskrav" svarer til erhverv fra miljøklasse 6 til og med miljøklasse 7.

Det understreges, at selvom miljøklasse 1 indeholder butikker som et erhverv, er det kun tilladt at etablere butikker i de rammeområder, hvor der er fastsat en butiksramme i rammebestemmelserne, medmindre der er tale om en mindre butik med salg af egne produkter, se nedenfor under detailhandel.

Områder til blandet bolig og erhvervsformål har historisk set kunne indeholde erhverv fra og med miljøklasse 1 til og med miljøklasse 3. Et landsbyområde, der typisk består af en blanding af gårde, mindre håndværksvirksomheder og boliger, vurderes derfor at ville kunne være udlagt som rammeområde til blandet bolig- og erhvervsformål, med specifik anvendelse som landsbyområde.

Afstandsklasser

Der opereres med 7 klasser og disse klassers anbefalede afstand til boligområder:

Klasse 1	0 meter	forretninger, liberale erhverv, kontorer og småværksteder med butik.
Klasse 2	20 meter	bogbinderier, elektronikværksteder og. f.eks. laboratorier.
Klasse 3	50 meter	håndværksprægede virksomheder og visse servicevirksomheder.
Klasse 4	100 meter	levnedsmiddelfabrikker og mindre, overfladebehandlende virksomheder, herunder autolakkerier.
Klasse 5	150 meter	maskinfabrikker, betonfabrikker og farve- og lakindustrivirksomheder.
Klasse 6	300 meter	asfaltfabrikker, slagterier, større maskin- og betonfabrikker samt jernstøberier
Klasse 7	500 meter	medicinal- og pesticidproduktion og kraft- og stålvalseværker.

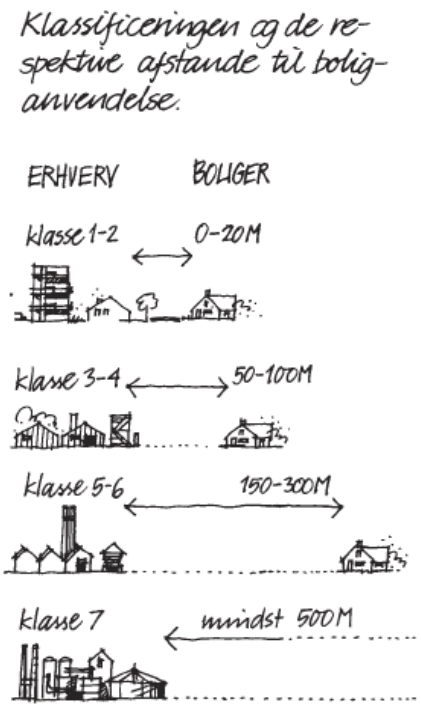

Figur 30.3: Miljøklassesystematikken [Miljøministeriet, 2004]

Bevaringsværdige bygninger

Retningslinjer for bevaringsværdige bygninger er fastsat i hovedstrukturens Tema 8 Kulturmiljøer og bevaring. Udpegede bevaringsværdige bygninger fremgår af adresselister i det enkelte lokalområde.

Tekniske anlæg og trafikanlæg

Varde Kommune vurderer, at bebyggelsesprocenten til tekniske anlæg og trafikanlæg udelukkende skal vurderes på baggrund af konstruktioner, der betragtes som egentlige bygninger. Det vil sige, stolper/bærende konstruktion med en egentlig tagkonstruktion.

Derfor kan der i tekniske områder etableres meget bebyggelse (mange konstruktioner), som ikke indberegnes i bebyggelsesprocenten ifølge bygningsreglementet. Eksempelvis procestanke, plansiloer, solcelleanlæg m.m. Dette gælder også overdækning af disse tekniske konstruktioner i form af teltdug, presninger og lignende. Denne type overdækning vil blive betragtet som en del af det tekniske anlæg. Men i det øjeblik, hvor overdækningen er en egentlig tagkonstruktion med tilhørende stolper bærende konstruktion vil det tælle med i bebyggelsesprocenten.

Sammenhængen og udformningen i de konkrete anlæg vil altid blive vurderet i forbindelse med konkret byggeansøgning.

Rekreative områder – Regnvandsbassiner

Etablering af regnvandsbassiner er muligt i rekreative områder, hvis det er i overensstemmelse med øvrig lovgivning. Dog bør etablering af regnvandsbassiner opfylde kommuneplanretningslinjer for disse, som kan ses i tema 13.

Perspektivarealer

Når der i kommuneplanen angives et perspektivområde, betyder det, at der enten ud fra en faglig vurdering eller ud fra viden omkring et konkret projekt forventes at kunne ske en fremtidig udvikling af området. Anvisning af perspektivområder er ikke egentlig planlægning, som ved udlæg af rammeområder i kommuneplan, men blot en indikation af, hvor udvikling kunne tænkes at finde sted.

Den faglige forventning omkring et perspektivområde vil ofte bygge på en vurdering af den planfagligt passende afrunding af byen og/eller en vurdering af forhold, som vil have indflydelse på planlægningen, eksempelvis miljøforhold, naturforhold eller landskabelige forhold.

Anvisningen af perspektivområde fortæller ikke entydigt, om der vil blive tale om boligudvikling, erhvervsudvikling eller anden udvikling; men de nærtliggende rammeområder, samt områdets attraktivitet, kan i mange tilfælde give en indikation af, hvilken retning, der vil være den mest oplagte for den videre udvikling af perspektivområdet.

Rækkefølgebestemmelser

For at sikre en hensigtsmæssig udbygning af byen, hvor eksisterende investeringer i infrastruktur, sociale institutioner som skoler, børnehaver mv. udnyttes bedst muligt, fastsættes rækkefølgebestemmelse for udbygning i de enkelte byområder i Varde, områdebyer og landsbyer. Principperne for rækkefølgebestemmelserne er nærmere beskrevet i Tema 2 Byroller i kommuneplanens hovedstruktur. Konkrete rækkefølgebestemmelser er angivet i planhæfterne for de enkelte lokalområder.

OVERSIGT OVER ÆNDRINGER I RAMMER OG AREALUDLÆG

I forbindelse med kommuneplanrevisionen har Varde Kommune foretaget ændringer i retningslinjer og kommuneplanrammerne. Ikke alle ændringerne vurderes at medføre en væsentlig påvirkning på miljøet. Der er tre typer af ændringer, som kræver, at der udføres miljøvurdering. Det er de ændringer, der:

1. fastsætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser,
2. berører international naturbeskyttelse, eller
3. forventes at have en mindre til væsentlig påvirkning af miljøet.

Det er alene indholdsmæssige ændringer, der er omfattet af krav om miljøvurdering. Følgende ændringer vurderes ikke at medføre væsentlig påvirkning af miljøet og vil derfor ikke blive særskilt miljøvurderet:

- En teknisk ændring f.eks. i henhold til tilpasning af kategorier i plandata.dk eller ved ændret navn af eksisterende rammer og retningslinjer.
- Redaktionelle ændringer eller mangler i bestemmelserne såsom forkerte zoneangivelser og oplysninger om placering kystnærhedszone.
- Hvis der er tale om mindre ændringer af rammegrænser i overensstemmelse med de faktiske forhold eksempelvis tilpasning af matrikelgrænser.
- Berigtigelser i forhold til gældende lokalplaner.

I nedenstående tabel vises ændringer i rammer og arealudlæg, herunder nye udlæg, arealudtag, ændret geografi, ændret generel anvendelse og øvrige ændringer i rammebestemmelserne. Derudover fremgår af listen tekniske tilretninger til rammer i henhold til ændrede kategorier og indberetningsforhold i PlanData. Tabellen er under de enkelte planhæfter opdelt i rammeændringer af væsentlig karakter og tekniske tilretninger.

TEKNISKE ÆNDRINGER

Bycenter:
De eksisterende rammer med en specifik anvendelse som bydelscenter udgår. I de tilfælde vil den nye specifikke anvendelse, bestemmes ud fra udpegningerne i kommuneplanens tema 5 detailhandel. Udpegningerne fordeler sig på henholdsvis bymidte, enkeltstående butikker, eller lokalcenter. Der tilføjes ydereliger to kategorier til den specifikke anvendelse som bestemmes ud fra de boligtyper som primært eksisterer.

Blandet bolig og erhverv:
De eksisterende rammer med blandet bolig og erhverv gives fremover en specifik anvendelse som tæt-lav boligbebyggelse med en bebyggelsesprocent på 40%, åben-lav boligbebyggelse med en bebyggelsesprocent på 30% og lettere erhverv (som betyder, at der må placeres virksomheder fra og med miljøklasse 1 til og med miljøklasse 3), medmindre det er landsbyområder. I disse tilfælde er det angivet i tema 30.

Tekniske anlæg: Som udgangspunkt angives en maksimal bebyggelsesprocent på 10%.

De lokalplaner, som mangler en kommuneplanrammen, anses for tekniske tilretninger i form af en berigtigelse.

Følgende kategorier konsekvensrettes jf. erhvervsstyrelsens nye anvendelseskategorier

Ældrecenter: Døgninstitution
Skoler: Uddannelsesinstitution
Kirker og kirkegårde: Religiøse institutioner og gravpladser. Hvis bebyggelsesprocenten er 0, angivelsen herom.
Åben-lav fremherskende: Åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse med bebyggelsesprocent på 30 og 40 procent
Tæt-lav fremherskende: Åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse med bebyggelsesprocent på 30 og 40 procent
Idrætsanlæg: Sport- og idrætsanlæg
Rekreativt grønt område: Som udgangspunkt angives maksimalt 250 m2 og en maksimal højde på 5 m, medmindre andet er angivet.
Blandet boligtyper: Åben-lav, tæt-lav og etageboliger.
Jordbrugsparceller: En generel anvendelse som boligområde, med en specifik anvendelse som boligområde. Derudover angives der i notat om områdets anvendelse: Jordbrugsparceller og i notatet angives min. grundstørrelse på 3000- max 10.000 m2.

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
01. Agerbæk – ændringer til rammer				
Ingen ramme	Nye områder	Ved Sønderbyen 2 udlægget et nyt areal til boligformål med specifik anvendelse som åben-lav og tæt-lav bolig.	01.01.B13	Den generelle anvendelse angives til boligområde med en specifik anvendelse som Åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse med henholdsvis 30% og 40% i bebyggelsesprocent og en maks højde på 8,5 m.
01.01.B09	Ændret geografi + ændret anvendelse	Det ønskes at inkludere matrikel 8o i rammen for at eventuelle nye boliger ligger i direkte forlængelse af byen. For at imødekomme en varslet ændring ændres antal etager fra 1,5 til 2 og højden fra 7m til 8,5m	Uændret	Antal etager ændres fra 1,5 til 2 og højden fra 7m til 8,5m
01.01.C01	Ændret geografi	Matrikel 28c overgår til ramme 01.01.C01 som en del af områdeplanen 2020 for Agerbæk. Derudover tilrettes kategorien.	Uændret	Den specifikke anvendelse angives som bymidte, åben-lav og tæt-lav boligområde
01.01.E03	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
01.01.E05	Ændret anvendelse	Som en del af områdeplanen 2020 i Agerbæk omdannes området fra Erhverv til Bolig med specifik anvendelse som åben-	01.01.B12	Den specifikke anvendelse angives til Boligområde med en specifik anvendelse som åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse og en maks højde på 8,5 m.

		lav og tæt-lav. Den tidligere ramme 01.01.E05 udgår dermed.		
01.01.E06	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde sættes til 8,5 m til 10 m.
01.01.R01	Ændret anvendelse	Områdets specifikke anvendelse og maksimale højde ændres for at stemme overens med rammens nuværende brug og bebyggelse.	Uændret	Den specifikke anvendelse sættes til sport- og idrætsanlæg. Den maksimale højde ændres fra 3,5 m til 8,5 m og angivelse af maks. Antal etager fjernes.
01.01.R03	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2 og angivelse af maksimal bebyggelsesprocent fjernes eftersom den er angivet til 0	Uændret	I notat om bebyggelsens omfang og udformning angives maksimal 250 m2 bebyggelse og en maks. højde til 5 m, og angivelse af maksimal bebyggelsesprocent fjernes.
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
01. Agerbæk – tekniske tilretninger til PlanData				
01.01.B05	Ændret geografi	Rammen tilrettes til matrikelskel	Uændret	Uændret
01.01.O01	Udgået kategori + Ændret geografi	Den specifikke anvendelse angives til anvendelseskategorierne. Rammen udvides og tilpasses matrikelskel	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til uddannelsesinstitution og daginstitution
01.01.O04	Den konkrete anvendelse udgår	Den konkrete anvendelse udgår	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres til daginstitution jf. eksisterende anvendelse
01.01.R02	Ændret geografi	Rammen tilrettes til matrikelskel	Uændret	Uændret
01.01.T01	Den konkrete anvendelse udgår	Den konkrete anvendelse udgår. Derudover er der fremtidige planer om etablering af et regnvandsbassin	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres til rensningsanlæg og regnvandsbassin

Rammeområde (hidtil)	Hvad sker?	Hvorfor ændring?	Nyt rammenummer	Rammebestemmelses-ændring

02. Alslev – ændringer til rammer				
02.01.E01	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
02.01.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
02.01.R01	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2 og en maksimal højde på 8,5 m
02.01.R03	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2 og en maksimal højde på 8,5 m
02.01.O01	Ændret geografi	Den offentlig ramme for Alslev Kirke tilrettes matrikelskel, så det stemmeroverens med ejerforhold.	Uændret	Uændret
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
02. Alslev – tekniske tilretninger til PlanData				
02.01.C01	Udgået kategori og ændret geografi	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse. Derudover tilpasses rammen så den passer til matrikelskel.	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Lokalcenter Åben-lav og tæt-lav boligområde
02.01.R02	Udgået kategori	Angives efter anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til sports- og idrætsanlæg
02.01.T01	Udgået kategori	Angives efter anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til rensningsanlæg
02.01.O03	Udgået kategori	Angives efter anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til daginstitution og døgninstitution
02.10.BL01	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse angives til landsbyområde	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til landsbyområde

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt**	**Rammebestemmelses-ændring**

			rammenummer	
03. Ansager – ændringer til rammer				
Ingen ramme	Nyt område	For at muliggøre et nyt boligområde, udlægges en ramme til boligformål. Rammen omfatter en del af matrikel 16d, samt 10ap og 10bz	03.01.B11	Den generelle anvendelse angives til boligområde med en specifik anvendelse som åben-lav og tæt lav. Maks. 8,5m og 2 etager.
Ingen ramme	Nyt område	For at kunne mulighed for at udvikle erhverv i Ansager udlægges et nyt rammeområde for erhverv på matrikel 12ø og en del af matrikel 13l Ansager By	03.01.E06	Den specifikke anvendelse angives til miljøklasse 1-3 med mulighed for erhverv til og med miljøklasse 4 i områdets vestlige del. Der tilføjes en maksimal bebyggelsesprocent på 50 og højde på 10m.
03.01.B05	Ændret geografi/Nye områder	Rammen flyttes, så den i stedet omfatter matrikel 24u, 4aa og 4c. For at imødekomme en varslet ændring ændres antal etager fra 1,5 til 2 og højden fra 7,5m til 8,5m	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse. Antal etager ændres fra 1,5 til 2 og højden fra 7,5m til 8,5m
03.01.E01	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
03.01.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
03.01.E04	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
03.01.E05	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
03.01.R01	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2.	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 250 m2 og den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område. I notat om områdets anvendelse angives skov.
03.01.R03	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2. Derudover angives den specifikke anvendelse til Nærrekreativt område.	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område. Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 250 m2 og en maksimal højde 5 m.

03.01.R06 og 03.01.R08	Ændret anvendelse + Ændret geografi	Der ligger to ens rammer i forlængelse af hinanden. De lægges derfor sammen.	03.01.R06	Rammens specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område. I notat skal der stå engareal
03.01.R07	Ændret geografi	Rammeområdet udvides således Søparken på matrikel 1ay og 24f, Ansager By, Ansager indgår i rammen samt for at give mulighed for rekreativ bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Nærrekreativt område med et notat om engareal. I notat om bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250m2. Den maksimale højde angives til 5 m
03.01.R10	Ændret anvendelse	Den eksisterende bebyggelse overstiger hvad rammen muliggør for bebyggelse. Derfor ændres den.	Uændret	Samlet maks. areal for bebyggelsen er 600m2. Den nuværende maks. byggehøjde på 8,5 m bibeholdes.
03.01.R11	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2.	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2. Den maksimale højde angives til 5 m.
03.01.R13	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2.	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2. Den maksimale højde angives til 5 m.
03.10.T01	Ændret geografi	Rammen tilpasses matrikelskel	Uændret	Uændret
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
03. Ansager – tekniske tilretninger til PlanData				
03.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
03.01.C02	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
03.01.C03	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelsern	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte

		e og eksisterende anvendelse		Åben-lav og tæt-lav boligområde
03.01.O03	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og derfor rykkes den op i specifik anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til daginstitution
03.01.O04	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og derfor rykkes den op i specifik anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Døgninstitution og sundhedsinstitution
03.01.R05	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives derfor til Nærrekreativt område	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Nærrekreativt område med et notat om engareal
03.01.R09	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til sommerhus- og fritidsboligbebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til sommerhus- og fritidsboligbebyggelse
03.02.R01	Ændret kategori	Den specifikke anvendelse ændres fra rekreativt område til øvrige ferie- og fritidsformål	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til øvrige ferie- og fritidsformål
03.10.R02	Ændret kategori	Den specifikke anvendelse ændres fra rekreativt område til støjende fritidsanlæg efter eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til støjende fritidsanlæg
03.01.T01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til deponeringsanlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til deponeringsanlæg med notat om områdets anvendelse som containerplads. Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 10
03.01.T02	Ændret anvendelse og Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til forsyningsanlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til forsyningsanlæg.

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
04. Billum – ændringer til rammer				
Ingen ramme	Nyt område	Der udlægges en ramme til bolig med henblik på sikring af tilstrækkelig af boligareal til forskellige boligformer i Billum.	04.01.B07	Den generelle anvendelse angives til boligområde med en specifik anvendelse som Åben-lav og tæt-lav

				boligbebyggelse med henholdsvis 30% og 40% i bebyggelsesprocent
04.01.C01	Udgået kategori og ændret geografi	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse. For at muliggøre en mindre udvidelse af centerområdet samtid med at det maksimale antal m2 fordeles mellem centerrammerne	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Lokalcenter Åben-lav og tæt-lav boligområde. Det samlede bruttoetageareal til butiksformål i rammeområde 04.01.C01-04.01.C02 må ikke overstige 3.000 m2. Bruttoetagearealet for den enkelte butik må ikke overstige 1.200 m2 for dagligvarebutik og 2.000 m2 for udvalgsvarebutik.
04.01.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
04. Billum – tekniske tilretninger til PlanData				
04.01.C02	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne, eksisterende anvendelse og lokalcenterafgrænsningen berigtiges i henhold til lokalplan 04.01.L04	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Lokalcenter Åben-lav og tæt-lav boligområde. Det samlede bruttoetageareal til butiksformål i rammeområde 04.01.C01-04.01.C02 må ikke overstige 3.000 m2. Bruttoetagearealet for den enkelte butik må ikke overstige 1.200 m2 for dagligvarebutik og 2.000 m2 for udvalgsvarebutik.”
04.01.T01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til rensningsanlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til rensningsanlæg
04.01.T02	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til forsyningsanlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Forsyningsanlæg

16.10.R04	Teknisk ændring fra Oksbøl til Billum	Rammeområde 16.10.R04 ændrer navn, da området ved administrativ fejl er blevet placeret i Oksbøl i stedet for Billum.	04.10.R01	Teknisk ændring. Rammeområde 16.10.R04 overgår fra Oksbøl til Billum.

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
05. Blåvand – ændringer til rammer				
05.01.C01	Udgået kategori + Ændret geografi	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse I området tilføjes matrikel 45ak og 45f samt dele af 700ae til rammen så den er i overensstemmelse med gældende lokalplanen.	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde med hhv. 30% og 40% bebyggelse og højde Den nuværende maksimale byggehøjde i centerrammen på 8,5 m bibeholdes.
05.02.R01	Ændret geografi og anvendelse	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem. Derudover tilpasses rammen til matrikel 5i.	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem.
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
05. Blåvand – tekniske tilretninger til PlanData				
05.01.C02	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
05.01.C03	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
05.01.C04	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde

05.01.C05	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
05.01.C06	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Kontor- og serviceerhverv Åben-lav og tæt-lav boligområde
05.01.C07	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til ferie- og kongrescenter, åben-lav og tæt-lav.
05.01.R02	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem
05.01.R03	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem
05.01.R06	Udgået kategori + Ændret anvendelse	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til øvrige ferie- og fritidsformål. Området tilrettes i dens bestemmelser i hht. Det forhenværende planhæfte	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til øvrige ferie- og fritidsformål.
05.01.R07	Ændret kategori	Kategorien ændres efter eksisterende anvendelse som nærrekreativt område	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område med notat om naturområde
05.01.R08	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og derfor angives det i notatet at områdets anvendelse er dyrepark/ZOO	Uændret	Notat om områdets anvendelse skal angives til dyrepark/ZOO
05.01.R09	Ændret kategori	Kategorien ændres efter eksisterende anvendelse som minigolfbaner	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til øvrige ferie- og fritidsformål
05.01.R10	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og derfor angives mose i stedet for i områdets anvendelse	Uændret	Notat om områdets anvendelse angives til mose
05.02.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelsern	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte

		e og eksisterende anvendelse		Åben-lav og tæt-lav boligområde
05.02.C02	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelsern e og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Lokalcenter Åben-lav og tæt-lav boligområde
05.02.R02	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem
05.02.R03	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
06. Fåborg – ændringer til rammer				
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
06. Fåborg – tekniske tilretninger til PlanData				
Ingen	Nyt rammeområde	Lokalplan 5 Fåborg får en ramme som erhverv med let industri og håndværk	06.10.E01	Den generelle anvendelse angives til erhvervsområde med en specifik anvendelse som erhverv med let industri i miljøklasse 1-3
06.10.C01	Tilføjelse til den konkrete anvendelse		Uændret	Specifik anvendelse: Butik, idrætsanlæg, og kontorerhverv
06.10.T01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til genbrugsplads	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til deponeringsanlæg. Skriv genbrugsplads i notat til bebyggelsens omfang og udformning.

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
07. Henne – ændringer til rammer				
Ingen ramme	Nyt område	For at kunne tillade yderligere bebyggelse af sommerhuse i Henne, udlægges et ny område, omfattende matrikel 9f, 5bi samt en del af 1a, Henne by, Henne	07.03.S03	Den generelle anvendelse angives til sommerhusområde med en specifik anvendelse som sommerhus- og fritidsbebyggelse

				Minimum grundstørrelse er 1200m2 eksklusive vej- og stiarealer, men med en gennemsnitlig grundstørrelse på 1500m2 eksklusive vej- og stiareal. Ved lokalplanlægning skal det sikres, at der skabes et spændende og attraktivt sommerhusområde med indbydende grønne områder og afvekslende vej- og stiforløb. Maks. Højde på 5m. Maks antal etager 1.
Ingen ramme	Nyt område	For at kunne anlægge en adgangsvej til sommerhusområde 07.03.S03 udlægges en teknisk ramme på dele af matrikel 1a	07.03.T01	Den specifikke anvendelse angives til vejanlæg
07.01.E01	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
07.01.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
07.01.R01	Ændret anvendelse	Bebyggelsesprocenten ændres fra 0 til ingenting samtidig med der sættes en maksimal bebyggelse på 250 m2.	Uændret	En maksimal bebyggelse på 250 m2 og en maksimal højde på 6 meter.
07.01.BL01	Ændret geografi	Matrikel 7v Dyreby By, Henne ligger i dag i en rekreativ ramme. Matriklen overføres til 07.01.BL01 eftersom eksisterende anvendelse er bolig.	Uændret	Uændret
07.02.R03	Ændret anvendelse	Bebyggelsesprocenten ændres fra 0 til ingenting samtidig med der sættes en maksimal bebyggelse på 250 m2, samt tilføjes en maks. Højde på 5m	Uændret	En maksimal bebyggelse på 250m2 og maks. Højde på 5m
07.02.R05	Ændret geografi og ændret anvendelse	For at muliggøre en udvidelse af området med badehotel og ferielejligheder, inkluderes matrikel 1aic, Henne by, Henne i rammen	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til øvrige ferie og fritidsformål samt ferie- og kongrescenter, med et notat om området anvendelse som badehotel og ferielejligheder.

07.03.R02	Ændret anvendelse + Ændret kategori	Bebyggelsesprocenten ændres fra 0 til ingenting samtidig med der sættes en maksimal bebyggelse på 250 m2 samt tilføjes en maks. højde på 5m Kategorien ændres efter eksisterende anvendelse som nærrekreativt område		En maksimal bebyggelse på 250m2 og maks. Højde på 5m Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område med notat om naturområde
07.03.S02	Ændret anvendelse + ændret geografi	For at muliggøre bed & breakfast i lejligheder samt café med tilhørende butik ændres rammens anvendelse. Rammen udvides så den omfatter matrikel 7ac og 7r	07.03.R06	Rammens generelle anvendelse skal være rekreativt område med specifik angivelse som øvrige ferie- og fritidsformål samt ferie- og kongrescenter med et notat om området anvendelse som Bed and breakfast
07.10.T01	Ændre anvendelse	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til deponeringsanlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til deponeringsanlæg med notat om containerplads. Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 10%.
07.10.T02	Ændret anvendelse	Der angives en maksimal bebyggelsesprocent	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 10%.
Intet	Teknisk anlæg	Der tilføjes en ramme til det eksisterende rensningsanlæg på matrikel 3q	07.10.T03	Den generelle anvendelse angives til teknisk anlæg med en specifik anvendelse som rensningsanlæg og en maks bebyggelsesprocent på 10.
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
07. Henne– tekniske tilretninger til PlanData				
Ingen ramme	Nyt område	Eksisterende lokalplan 106 Henne Kirkeby mangler Kommuneplanramme. Derfor udlægges ramme for at sikre overensstemmelse	07.10.R02	Den generelle anvendelse angives til rekreativt område med en specifik anvendelse som nærrekreativt område med notat om Lille dyrehave med minigolf, legeplads og kiosk. Den maksimale højde angives til 6 og bebyggelsesprocenten angives til 5.
07.01.T01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til regnvands- og klimaanlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til regnvands- og klimaanlæg

07.01.R03	Ændret kategori	Kategorien ændres efter eksisterende anvendelse som nærrekreativt område	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område med notat om naturområde
07.02.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til ferie- og kongrescenter samt bymidte
07.02.C02	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
07.02.R01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem
07.02.R02	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til oplevelsesøkonomisk center	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til oplevelsesøkonomisk center
07.02.R06	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem
07.02.T01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til trafikanlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til trafikanlæg
07.02.T02	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til trafikanlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til trafikanlæg
07.03.R01	Udgået kategori og ændret geografi	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til golfbaneanlæg. For at sikre sammenhænge planlægning, udvides rammen.	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til golfbaneanlæg
07.03.R03	Ændret kategori	Kategorien ændres efter eksisterende anvendelse som nærrekreativt område	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område

07.03.R05	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem
07.03.S01	Ændret anvendelse og ændret geografi	Der har tidligere været tvivl omkring grundstørrelser, derfor laves en mindre rettelse. Derudover tilpasses rammen sommerhuszonen.	Uændret	I teksten om minimum grundstørrelser angives: 1500m2, eksklusiv vej- og sti arealer
07.04.BL01	Ændret kategori	Den specifikke anvendelse angives til landsbyområde	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til landsbyområde
07.05.BL01	Ændret kategori	Den specifikke anvendelse angives til landsbyområde	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til landsbyområde

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
08. Ho – ændringer til rammer				
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
08. Ho – tekniske tilretninger til PlanData				
08.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Lokalcenter Åben-lav og tæt-lav boligområde
08.01.R01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til golfbaneanlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til golfbaneanlæg
08.01.R02	Ændret kategori	Kategorien ændres efter eksisterende anvendelse til øvrige fere- og fritidsformål	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til øvrige fere- og fritidsformål
08.01.R03	Ændret kategori	Kategorien ændres efter eksisterende anvendelse til øvrige fere- og fritidsformål	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til øvrige fere- og fritidsformål
08.01.R05	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem

Rammeområde (hidtil)	Hvad sker?	Hvorfor ændring?	Nyt rammenummer	Rammebestemmelses-ændring
09. Horne – ændringer til rammer				
09.01.E01	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
09.01.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
09.01.R03	Ændret anvendelse + Ændret kategori	For at muliggøre bebyggelse til rekreativ brug ændres bebyggelsesprocenten fra 0 til ingenting samtidig med der sættes en maksimal bebyggelse på 250 m2. Kategorien ændres efter eksisterende anvendelse som nærrekreativt område	Uændret	Notat om bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2. Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område
09.01.R04	Ændret anvendelse	Dele af rammen ændres til en selvstændig teknisk ramme til forsyningsanlæg	09.01.T01	Den generelle anvendelse angives til teknisk anlæg med en specifik anvendelse som forsyningsanlæg. Maks bebyggelsesprocent angives til 10%
09.01.R04	Ændret geografi	Rammen udvides så den inkluderer matrikel 72 Hornelund by, Horne. Samtidigt ændres kategorien efter eksisterende anvendelse som nærrekreativt område.	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til naturområde. Desuden tilføjes følgende: Der må etableres et regnvandsbassin, der udformes med organiske former, så bassinet opfattes som en sø. Der skal minimum etableres trædestier på arealet, så området og bassinet bliver en naturlig del af byen og lokalområdet.
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
09. Horne – tekniske tilretninger til PlanData				
09.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelsern	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Lokalcenter Åben-lav og tæt-lav boligområde

		e og eksisterende anvendelse		
09.01.O03	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse angives til døgninstitution	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til døgninstitution og i notat for områdets anvendelse angives ældrecenter
09.01.R02	Ændret kategori	Kategorien ændres efter eksisterende anvendelse som nærrekreativt område	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til naturområde
intet	Nye områder	Der oprettes en teknisk ramme så der er overensstemmelse med lokalplan 11.	09.10.T01	Den specifikke anvendelse angives til teknisk anlæg med en specifik anvendelse som vindmølleanlæg

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
10. Janderup – ændringer til rammer				
10.01.B04	Ændret geografi	Bygningen på matrikel 17br har indtil for nylig været anvendt til SFO'en. SFOen er rykket over på skolen og matriklen inkluderes i ramme 10.01.B04.	Uændret	Uændret
10.01.E01	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
10.10.T01	Ændret anvendelse og geografi	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til forsyningsanlæg. Derudover ændres geografien af rammen så den passer med lokalplan L701 - 1 Tillæg 2	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til forsyningsanlæg.
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
10. Janderup – tekniske tilretninger til PlanData				
Intet	Nyt område	Rammen tilrettes så den passer til lokalplan L 711	10.10.E01	Den generelle anvendelse angives til erhvervsområde med en specifik anvendelse som produktionsvirksomhed. Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 50, en maksimal højde på 25 m. Dog kan det tillades, at

				enkelte bygningsdele opføres højere, såfremt særlige hensyn til virksomhedernes indretning eller drift taler herom.
10.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Lokalcenter Åben-lav og tæt-lav boligområde
10.01.C02	Udgået kategori + fejl i zonestatus	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse. Zonenotat slettet fordi rammen ikke ligger i kystnærhedszone	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Lokalcenter Åben-lav og tæt-lav boligområde. Zonenotat slettes.
10.01.O01	Uddybning af brugen af området	Der tilføjes en specifik anvendelse for at præcisere brugen af området	Uændret	Tilføjelse af sports- og idrætsanlæg som specifik anvendelse
10.01.O02	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse angives til døgninstitution	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til døgninstitution og i notat for områdets anvendelse angives ældrecenter
10.10.O01	Fejl i zonestatus	Zonenotat slettet fordi rammen ikke ligger i kystnærhedszone	Uændret	Zonenotat slettes
10.10.T01	Ændret anvendelse og geografi	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til forsyningsanlæg. Derudover ændres geografien af rammen så den passer med lokalplan L701 - 1 Tillæg 2	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til forsyningsanlæg.

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
11. Lunde – ændringer til rammer				
11.01.E01	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
11.01.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
11.01.R01	Ændret anvendelse	Mangler angivelse hvor mange m2 der maksimalt må bygges i	Uændret	Der angives en maksimal

		rammen. Rammen indeholder eksisterende bebyggelse på ca. 650m2. Der angives derfor et maks. På 750m2 for området		bebyggelse på 750m2 for området. Og en maksimal højde 8,5m
11.01.O02	Ændret geografi	Udvidelse af rammeområdet og tilretning i forhold til matrikel 4ar og 4 dz Lunde By, Lunde. Skal sikres grundlaget for udarbejdelse af ny lokalplan for Lunde Skole og Børnehave.	Uændret	Ingen
11.01.O05	Ændret anvendelse	Eksisterende ramme er "Område til offentlige formål" som i dag er en nedlagt børnehave. Kommunen ønsker at sælge grundene og derfor gøre beboelse muligt Hele matrikel 1bd og 1ay Lundtang By, Lunde ændres til boligområde.	11.01.B04	Rammens generelle anvendelse vil være boligområde med specifik anvendelse på tæt-lav og åben-lav boligbebyggelse og med en grundstørrelse på min. 300 m2.
11.01.T01	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme med anvendelse som teknisk anlæg har en bebyggelsesprocent på 0. For at give mulighed for mindre bebyggelse angives en bebyggelsesprocent på 10%	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 10%
11.02.T01	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes en bebyggelsesprocent på 10	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 10%
11.03.R01	Ændret anvendelse	Mangler angivelse af hvor mange m2 der maksimalt må bygges i rammen. Derfor sættes en maksimal bebyggelse på 250m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimal at være 250 m2 og en maksimal højde på 5 meter.
11.10.R01	Område der udtages	Ramme der er udlagt til rekreativt område, som hverken er lokalplanlagt, har eksisterende aktiviteter eller nærhed til byen. Rammen fjernes derfor	Ingen	Rammen fjernes
11.10.T01	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme med anvendelse som teknisk anlæg har en bebyggelsesprocent på 0. For at give mulighed for mindre bebyggelse angives en bebyggelsesprocent på 10%	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 10%
11.10.T02	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes en bebyggelsesprocent på 10%	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 10%
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**

11. Lunde – tekniske tilretninger til PlanData				
11.01.B01	Udgået ændring	Kategorien er udgået og den tilrettes derfor efter eksisterende anvendelse	Uændret	Den konkrete anvendelse på åben-lav fremherskende slettes og den specifikke anvendelse bliver åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse og bebyggelsesprocent på 30 % og 40 %
11.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Lokalcenter Åben-lav og tæt-lav boligområde
11.01.O04	Teknisk ændring	Den specifikke anvendelse er i dag område til offentlige formål, men det er reelt en døgninstitution	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til døgninstitution
11.02.BL01	Teknisk ændring	Den specifikke anvendelse som blandet bolig og erhverv er udgået	Uændret	Den specifikke anvendelse sættes til Åben-lav, tæt-lav samt let industri og håndværk.
11.02.O02	Teknisk ændring	Fordi den eksisterende ramme som område til offentlige formål og uddannelsesinstitutioner ikke svarer til det eksisterende. Kvong gamle skole har ændret anvendelse til medborgerhus/træningscenter/hal/mødelokale(r)	11.02.BL02	Den specifikke Den generelle anvendelse som ”område til offentlige formål” ændres til blandet bolig og erhverv med en specifik anvendelse som landsbyområde
11.03.BL01	Teknisk ændring	Den specifikke anvendelse som blandet bolig og erhverv er udgået	Uændret	Den specifikke anvendelse sættes til landsbyområde

Intet	Nye områder	Lokalplan 69 Outrup mangler en ramme.	11.10.T03	Den generelle anvendelse angives til tekniske anlæg med en specifik anvendelse som vindmølleanlæg
Intet	Nye områder	Lokalplan 109 Lydum mangler en ramme.	11.10.T04	Den generelle anvendelse angives til tekniske anlæg med en specifik anvendelse som vindmølleanlæg
Intet	Nye områder	Lokalplan 73 Lunde mangler en ramme.	11.10.T05	Den generelle anvendelse angives til tekniske anlæg med en specifik anvendelse som vindmølleanlæg

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
12. Nordenskov – ændringer til rammer				
12.01.C01	Ændret geografi	Det ønskes at ændre mejeriet til boliger og derfor udvides rammeområde 12.01.C01 så matrikel 2h indgår i rammen.	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til centerområde med en specifik anvendelse som åben-lav, tæt-lav og kontor- og serviceerhverv med en maksimal bebyggelsesprocent på 50
12.01.E01	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
12.01.E03	Ændret anvendelse + ændret geografi	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m. Rammen udvides så matrikel 2aø indlemmes.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
12.01.R02	Ændret anvendelse + Ændret geografi	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, og det er angivet at	Uændret	Bebyggelsens areal og omfang angives til maksimal at være 250 m2 bebyggelse.

		der ikke må bygges unødigt. Rammen udvides så hele matrikel 2ax indgår i den rekreative ramme. I og med at rammen udvides, gives mulighed for mindre bebyggelse op til 250 m2.		Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område. Med max. Højde på 5m.
12.10.R02	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for at regulere fremtidigt byggeri angives maksimal højde og m2.	Uændret	Bebyggelsens areal og omfang angives til maksimalt at være 850 m2 med en maksimal højde på 8 m.
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
12. Nordenskov – tekniske tilretninger til PlanData				
12.01.E02	Udgår	Rammen overgår til de tre omkringlæggende rammer, og den udgår derfor.	Udgår	Udgår
12.01.O01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives uddannelsesinstitution og daginstitution og sport- og idrætsanlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til uddannelsesinstitution og daginstitution og sport- og idrætsanlæg
12.01.O02	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse angives til døgninstitution	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til døgninstitution og i notat for områdets anvendelse angives ældrecenter
12.01.R01	Tilpasning af kategori	Rammen tilpasses. Den specifikke anvendelse angives som koloni- og nyttehaver og nærrekreativt område	Uændret	Der tilføjes en specifik anvendelse som angives som koloni- og nyttehaver og nærrekreativt område
12.10.R01	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse angives til støjende fritidsanlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til støjende fritidsanlæg
12.10.R03	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem

Rammeområde (hidtil)	Hvad sker?	Hvorfor ændring?	Nyt rammenummer	Rammebestemmelses-ændring
13. Nymindegab – ændringer til rammer				
13.01.C01	Ændret geografi + Udgået kategori	Med henblik på at matriklen kan anvendes til lettere erhverv, lager til tømrerforretning, indlemmes matr.nr. 5ik Lønne Præstegård, Lønne i centerområde 13.01.C01. Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Lokalcenter Åben-lav og tæt-lav boligområde
13.02.R01	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	En maksimal bebyggelses på 250m2 og en maksimal højde på 5 meter. Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område med notat om områdets anvendelse som legeplads
13.02.R03	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	En maksimal bebyggelses på 250m2 og en maksimal højde på 5 meter. Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område med notat om områdets anvendelse som naturområde
13.02.R06	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	En maksimal bebyggelses på 250m2 og en maksimal højde på 5 meter. Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område med notat om områdets anvendelse som naturområde
13.02.R08	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2. Desuden ændres geografien, så matrikel 10o Houstrup By, Henne fremadrettet er	Uændret	En maksimal bebyggelses på 250m2 og en maksimal højde på 5 meter. Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område med notat om områdets anvendelse som naturområde

		under ramme 13.02.S01, jf. Eksisterende anvendelse som sommerhus.		
13.02.R10	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Maksimal 250 m2 bebyggelse. Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område med notat om områdets anvendelse som naturområde
13.02.R11	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Maksimal 250 m2 bebyggelse. Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område med notat om områdets anvendelse som naturområde
13.02.R12	Ændret anvendelse + Udgået kategori	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2. Den konkrete anven-delse udgår og den specifikke anvendelse angives som nærre-kreativt område	Uændret	Maksimal 250 m2 bebyggelse. Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område.
13.02.R13	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Maksimal 250 m2 bebyggelse. Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område
13.02.S01	Ændret geografi	Geografien ændres, så matrikel 10o Houstrup By, Henne fremadrettet er under ramme 13.02.S01 jf. eksisterende anvendelse som sommerhus.	Uændret	Uændret

13.02.T01	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse angives den maksimale bebyggelsesprocent til 10%	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til at være 10%. Den specifikke anvendelse angives til deponeringsanlæg med notat om områdets anvendelse som genbrugsplads
13.02.T02	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse angives den maksimale bebyggelsesprocent til 10%	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til at være 10%. Den specifikke anvendelse angives til deponeringsanlæg med notat om områdets anvendelse som genbrugsplads
13.10.E01	Ændret anvendelse	Med henblik på at området kan udvikles inden for kollektive ferieformer ændres den specifikke anvendelse til oplevelsesøkonomisk center samt Ferie- og kongrescenter	Uændret	Specifik anvendelse oplevelsesøkonomisk center samt Ferie- og kongrescenter. Maks. bebyggelsesprocent 30%, maks. højde 8,5 meter og maks. antal etager 2,5.
13.10.R02	Områder der udgår	Da området ikke bruges, fjernes rammen	Udgår	Udgår
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
13. Nymindegab – tekniske tilretninger til PlanData				
13.01.B01	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse angives efter eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt-lav med en bebyggelsesprocent på henholdsvis 30% og 40%
13.01.R01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem
13.02.B01	Ændret geografi og udgået kategori	Rammen tilpasses eksisterende lokalplan 83 Lønne. Kategorien jordbrugsparceller er udgået.	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til boligområde
13.02.R04	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives nærrekreativt område	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område med notat om områdets anvendelse som naturområde
13.02.R05	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område med

		anvendelse angives nærrekreativt område		notat om områdets anvendelse som naturområde
13.02.R07	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives nærrekreativt område	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område med notat om områdets anvendelse som naturområde
13.02.R09	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives som nærrekreativt område	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område med notat om områdets anvendelse som naturområde
13.02.R14	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem
13.10.R03	Fejl i kategori	Der er fejl i kategorien	Uændret	Den specifikke anvendelse skal fremadrettet være sport-og idrætsanlæg
13.10.R04	Tilpasning af specifik anvendelse	Den specifikke anvendelse er for bred	Uændret	Den specifikke anvendelse skal fremadrettet være sport- og idrætsanlæg og øvrige ferie- og fritidsformål
13.10.R05	Tilpasning af specifik anvendelse	Den specifikke anvendelse er for bred	Uændret	Den specifikke anvendelse skal fremadrettet være øvrige ferie- og fritidsformål
13.10.T01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og derfor angives denne i den specifikke anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til militært område

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
14. Næsbjerg – ændringer til rammer				
14.01.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m. I notat tilføjes at der indenfor kirkebyggelinjer ikke må bygges højere end 8,5 m.
14.01.B01	Ændret geografi	Matrikel 1hd har indtil nu ligget i en rekreativ ramme (14.01.R02). Matriklen indlemmes derfor i ramme 14.01.B01.	Uændret	Uændret
14.01.R03	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent	Uændret	Maksimal 250 m2 bebyggelse. Den

		på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2		specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
14. Næsbjerg – tekniske tilretninger til PlanData				
14.01.B03	Ændret geografi	Rammen tilpasses efter eksisterende lokalplan 77 Næsbjerg	Uændret	Uændret
14.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Lokalcenter Åben-lav og tæt-lav boligområde
14.01.O03	Udgået kategori	Teknisk tilretning efter nye anvendelseskategorier	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til daginstitution og område til offentlige formål
14.01.R01	Udgået kategori	Teknisk tilretning efter nye anvendelseskategorier	Uændret	Den specifikke anvendelse skal ændres til øvrige-ferie og fritidsformål med en note om områdets anvendelse som catering, forsamlingshus, mødelokaler og lign.
14.01.R02	Ændret geografi	Afgræsningen af rammen er ikke teknisk korrekt i forhold til rammens beskrivelse og den rettes derfor til. Ramme har en generel anvendelse som rekreativt område, hvori der ligger et hus. Den pågældende matrikel inkluderes i ramme 14.01.B01 med en generel anvendelse som boligområde. Den nye afgræsning for ramme 14.01.R02 følger matrikelskel og zoneskel og ligger nu udelukkende i landzone.	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres til nærrekreativt område med notat om områdets anvendelse som bypark.
Intet	Nyt område	For at overensstemmelse med lokalplan 72A Næsbjerg, oprettes en teknisk ramme hertil.	14.10.T01	Den generelle anvendelse angives til teknisk anlæg med en specifik anvendelse som vindmølleanlæg

Rammeområde (hidtil)	Hvad sker?	Hvorfor ændring?	Nyt rammenummer	Rammebestemmelses-ændring
15. Nørre Nebel – ændringer til rammer				
Intet	Nyt område	Nyt erhvervsområde tiltænkt Datacenteret i Nørre Nebel. Dækker dele af matrikel 44c Nr. Nebel By, Nr. Nebel	15.01.E05	Den generelle anvendelse angives til erhvervsområde og den specifikke anvendelse angives til erhvervsområde. Den maks. bebyggelsesprocent sættes til 120, maks. højde til 15m og etager til 3. Derudover tilføjes "Området kan kun anvendes til datacentre, virksomheder med bredbåndsfiber aktiviteter og lignende med tilhørende funktioner" og miljøklasse sættes til og med miljøklasse 5.
15.01.C02	Ændret geografi	Rammen udvides til at omfatte Borkvej 6, Matrikel 18aq Nr. Nebel By, Nr. Nebel, da matrikel ønskes anvendt til parkeringsplads til en dagligvarebutik. Derudover er kategorien bycenter udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde med hhv. 30% og 40% bebyggelse.
15.01.E01	Ændret anvendelse og ændret geografi	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m. Derudover tilpasses rammen så den følger matrikelskel og inkluderer 45h, 43a og 43f Nr. Nebel By, Nr. Nebel	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
15.01.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
15.01.E03	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
15.01.E04	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves højden fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
15.01.R03	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område. I notat om områdets

		bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2		omfang og udformning angives at der maksimalt må bygges 250 m2 og maks. Højde 5m Der tilføjes en note om regnvandsbassin i området.
15.01.R04	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område. I notat om områdets omfang og udformning angives at der maksimalt må bygges 250 m2 og maks. Højde 5m
15.01.R05	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område. I notat om områdets omfang og udformning angives at der maksimalt må bygges 250 m2 og maks. Højde 5m
15.01.R06	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område. I notat om områdets omfang og udformning angives at der maksimalt må bygges 250 m2 og maks. Højde 5m
15.10.T01	Ændret anvendelse og ændret geografi	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse angives den maksimale bebyggelsesprocent til 10%. For at sikre overensstemmelse med lokalplan 55 Nr. Nebel, tilpasses afgræsningen af rammen.	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til at være 10% og den specifikke anvendelse angives til deponeringsanlæg
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
15. Nørre Nebel – tekniske tilretninger til PlanData				
15.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
15.01.C03	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelser	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte

		ne og eksisterende anvendelse		Åben-lav og tæt-lav boligområde
15.01.O01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og derfor ændres den specifikke anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til daginstitution
15.01.O03	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og derfor ændres den specifikke anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til uddannelsesinstitution m ed notat om områdets anvendelse skole
15.10.R01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og derfor angives denne i den specifikke anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til sport- og idrætsanlæg
Intet	Nyt område	Lokalplan 68 Nørre Nebel mangler ramme	15.10.T02	Den generelle anvendelse angives til teknisk anlæg med en specifik anvendelse som vindmølleanlæg

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
16. Oksbøl – ændringer til rammer				
Intet	Nyt boligområde	Da to andre boligområder er udtaget af kommuneplanen, er der behov for nyt udlæg af boligområder 4o, 4q og del af 9a og Borre By, Ål	16.01.B10	Rammen får en generel anvendelse som boligområde med en specifik anvendelse på åben-lav og tæt lav boligbebyggelse med en bebyggelsesprocent på henholdsvis 30% og 40% og maks. 2 etager
Intet	Nyt område	Der udlægges et nyt teknisk anlæg omfattende en del af matrikel 27a	16.01.T03	Generel anvendelse som teknisk anlæg, med specifik anvendelse som Transportkorridor. Max. Højde 8,5m, 2 etager og at angives i notat felt at der maks. må opføres 1500 m^2. Der tilføjes en note om remise samt tilhørende nødvendige bygninger og anlæg.
Intet	Nyt område	Der udlægges et centerområde for stationsbygningen og det gamle pakhus. Området omfatter matrikel 10ec, 24,	16.01.C07	Centerområde med specifik anvendelse som kontor og serviceerhverv, tæt-lav og åben-lav. Der tilføjes en max. Højde på 8,5m og

		7000e samt dele af matrikel 27a		2etager og en bebyggelsesprocent på henholdsvis 75, 30 og 40.
16.01.B02	Ændret geografi	Rammen udvides med matrikel 11bø, 11bz, 11cc, 11cb, 11ca, 11af	Uændret	Tilføjes specifik anvendelse om åben-lav og tæt-lav boligområde med maks bebyggelsesprocent på 30% og 40%
16.01.B06	Ændret geografi	Bygningen på kirkegade 2 er delt mellem to rammer. Der er opført boliger i bygningen. Derfor tilpasses rammen så den inkluderer hele matrikel 10eh	Uændret	Rammen inkluderer hele matrikel 10eh - I denne forbindelse tilrettes detailhandels-afgrænsningen ift. ændringen. Bymidtens geografi bliver derfor ca. 0,2 ha mindre.
16.01.B10	Området udgår	Boligområdet udgår da det vurderes at der er for stor risiko for geologiske fund	Udgår	Udgår
16.01.B11	Området udgår	Boligområdet udgår da det vurderes at der er for stor risiko for geologiske fund	Udgår	Udgår
16.01.E01	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
16.01.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
16.01.E03	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
16.01.O03	Ændret anvendelse	Området ændres til teknisk anlæg, da det bruges og ejes af forsvaret	16.01.T04	Teknisk anlæg med specifikanvendelse som militære anlæg. Maks BB. 30% for den enkelte ejendom, og med maks. Højde på 8,5m Max. 1 etage med udnyttet tagetage. Med note om uddannelses- og kursus faciliteter.
16.01.R02	Ændret anvendelse + Udgået kategori	Der er angivet en bebyggelsesprocent på 0 og ikke angivet et notat om bebyggelsens omfang og udformning. Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 850 m2 og den eksisterende bebyggelsesprocent på 0 fjernes for at muliggøre mindre bebyggelse til de lokale behov.

		angives som sports- og idrætsanlæg.		Den specifikke anvendelse angives til sports- og idrætsanlæg.
16.04.S02	Ændret anvendelse	Rammen ændres til rekreativ ramme, for at kunne imødekomme fremtidig planlægning i området	16.04.R01	Rekreativt område med specifik anvendelse som ferie- og kongrescenter. Der fastsættes en max. BB for området på 15% for området og med en max. højde på 6,5m og 1½ etage. BB udformning og omfang samt infrastruktur fastsættes ved lokalplanlægning. Zoneforhold: kystnærhedszonen Note om Bebyggelse til kollektiv ferieform som hotelhytter med tilhørende en servicebygning med reception, restauration og mulighed for almindelige servicefaciliteter til området.
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
16. Oksbøl – tekniske tilretninger til PlanData				
16.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
16.01.C02	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
16.01.C03	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
16.01.C04	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte

		detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse		Åben-lav og tæt-lav boligområde
16.01.C05	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til offentligt område Åben-lav og tæt-lav boligområde
16.01.C06	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til kontor- og serviceerhverv Åben-lav og tæt-lav boligområde
16.01.O01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og derfor tilrettes den specifikke anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til uddannelsesinstitution og sport og idrætsanlæg samt område til offentlige formål
16.01.O04	Udgået kategori	Tilrettes efter nye anvendelseskategorier	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Døgninstitution
16.01.R04	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Campingpladser og vandrehjem
16.01.T01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse udgår og derfor tilrettes den specifikke anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til rensningsanlæg
16.04.S01	Mindre tilretning i rammebestemmelserne	Der har tidligere været tvivl om grundstørrelserne, der tilføjes derfor en uddybende tekst til denne	Uændret	I teksten for grundstørrelser angives: Minimum grundstørrelse 1500m2, eksklusiv vej- og stiareal
16.10.R01	Udgået kategori	Udgået kategori hvorfor den specifikke anvendelse ændres til	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres til Øvrige ferie- og fritidsformål
16.10.R03	Uddybning af brugen af området	Der tilføjes en specifik anvendelse råstofindvinding for at præcisere brugen af området	Uændret	Tilføjelse af råstofindvinding som specifik anvendelse
Intet	Nyt område	For at sikre sammenhæng med lokalplan 01.016.96, oprettes en teknisk ramme hertil	16.02.T01	Den generelle anvendelse angives til tekniske anlæg med en specifik anvendelse som vindmølleanlæg

Rammeområde (hidtil)	Hvad sker?	Hvorfor ændring?	Nyt rammenummer	Rammebestemmelses-ændring
17. Outrup – ændringer til rammer				
17.10.T01	Ændret anvendelse	For at sikre plads til fremtidig udvidelse af Outrup biogasanlæg hæves den maksimale bebyggelsesprocent	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent hæves til 60%.
Intet	Nyt teknisk anlæg	Der tilføjes en ramme til det eksisterende rensningsanlæg på matrikel 3q	17.10.T03	Rensningsanlæg
17.01.B06	Ændret anvendelse og ændret geografi	Den eksisterende ramme 17.01.B06 deles i to rammer. Området får et nyt rammenummer og ændres efter eksisterende anvendelse	17.01.B09	Den specifikke anvendelse angives til landsbyområde
17.01.B06	Ændret anvendelse og ændret geografi	Den eksisterende ramme 17.01.B06 deles i to rammer. Dele af matrikel 15, Outrup By, Outrup fjernes fra rammen, da ejeren af området ikke ønsker at sælge sin del af jorden til nye boliger.	Uændret	Den generelle anvendelse angives til boligbebyggelse med en specifik anvendelse som åben-lav og tæt-lav. Med maksimal BB på 30% og 40%. maks. Højde 8,5m
17.01.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
17.01.E03	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
17.01.R02	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område med et notat om områdets anvendelse som naturområde. maksimal 250 m2 bebyggelse og en maksimal højde på 5 meter. Der tilføjes en note om regnvandsbassin i området.
17.10.R01	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse angives bebyggelsesprocenten til 5%	Uændret	Bebyggelsesprocenten angives til 5 %

17.10.R03	Ændret anvendelse	Bebyggelsens omfang angives til maksimalt at være 10%, så der fremadrettet er mulighed for at imødegå de lokale behov	Uændret	Bebyggelsens omfang angives til maksimalt at være 10% for område, i 2 etager. Den specifikke anvendelse angives til øvrige ferie og fritidsformål med notat om områdets anvendelse som put and take søer og forlystelsesparker
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
17. Outrup – tekniske tilretninger til PlanData				
17.01.B07	Udgået kategori	Kategorien etagebyggeri fremherskende er udgået	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til etagebyggeri, åben-lav og tæt-lav. Bebyggelsesprocentens beregningsgrundlag ændres fra området som helhed til den enkelte ejendom
17.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
17.01.O02	Udgået kategori	Tilrettes efter nye anvendelseskategorier	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres fra område til offentlige formål til Døgninstitution
17.01.O06	Udgået kategori	Tilrettes efter nye anvendelseskategorier	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres fra område til offentlige formål til Daginstitution
17.01.R01	Udgået kategori	Udgået kategori hvorfor den specifikke anvendelse ændres.	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres til nærrekreativt område
17.01.R03	Uddybning af brugen af området	I notat om bebyggelsens omfang og udformning tilføjes samlet maks. areal for bebyggelsen 5000m2. Tilføjes ud fra den eksisterende bebyggelse.	Uændret	I notat om bebyggelsens omfang og udformning tilføjes samlet maks. areal for bebyggelsen 5000m2.
17.01.T01	Ændret kategori	Tilrettes efter nye anvendelseskategorier	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres fra tekniske anlæg til forsyningsanlæg
17.01.T02	Ændret kategori	Tilrettes efter nye anvendelseskategorier	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres fra tekniske anlæg til forsyningsanlæg

17.01.T03	Ændret kategori	Tilrettes efter nye anvendelseskategorier	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres fra tekniske anlæg til forsyningsanlæg
Intet	Nyt område	For at sikre overensstemmelse med lokalplan 89, udlægges en teknisk ramme	17.10.T04	Den generelle anvendelse angives til teknisk anlæg med en specifik anvendelse som vindmølleanlæg
Intet	Nyt område	For at sikre overensstemmelse med lokalplan 66, udlægges en teknisk ramme	17.10.T06	Den generelle anvendelse angives til teknisk anlæg med en specifik anvendelse som vindmølleanlæg
Intet	Nyt område	For at sikre overensstemmelse med lokalplan 90 Søvig Bæk, 09.å1.01 og L714 oprettes en teknisk ramme	17.10.T02	Den generelle anvendelse angives til teknisk anlæg med en specifik anvendelse som vindmølleanlæg samt forsyningsanlæg

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
18. Sig – ændringer til rammer				
Intet	Nyt område	Det eksisterende forsyningsanlæg har ingen ramme. Der tilføjes en ramme på matrikel 10g	18.10.T02	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 10 %.
18.01.B05	Ændret geografi	To eksisterende boliger inddrages i et boligområde	Uændret	Ingen
18.01.R01	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2 og en højde på 5m.	Uændret	Maksimal 250 m2 bebyggelse og en maksimal højde på 5 meter. Der tilføjes en note om at der i fremtidig planlægning vil anlægges et regnvandsbassin indenfor området.
18.01.T03	Ændret geografisk og ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0 hvilket ændres til 25% og en maks. Byggehøjde 15m og samtidigt reducerede rammeområdet, så to eksisterende boliger inddrages i et boligområde.	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 25% og højde 15m.

		Samtidig ændres geografi så matrikel 7ab og 7bl udgår fra rammeområdet.		
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
18. Sig – tekniske tilretninger til PlanData				
18.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til lokalcenter, Åben-lav og tæt-lav boligområde
18.01.C02	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til lokalcenter, Åben-lav og tæt-lav boligområde
18.01.O02	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse tilrettes anvendelseskategorierne	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til offentlige formål til Døgninstitution
18.01.T01	Udgået kategori	Den konkrete anvendelse forsvinder. Derfor tilrettes den specifikke anvendelse efter anvendelseskategorierne.	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til forsyningsanlæg med et notat om området anvendelse som forsyningsanlæg
18.10.T01	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse ændres fra tekniske anlæg til Vindmølleanlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Vindmølleanlæg
18.10.T04	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse ændres fra tekniske anlæg til solenergianlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Solenergianlæg

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
19. Skovlund – ændringer til rammer				
Intet	Nyt område	Behov for udlæg af erhvervsområde	19.01.E08	Den generelle anvendelse angives til erhvervsområde med en specifik anvendelse som lettere erhverv - miljøklasse 3. Maksimal højde angives til at være 10 meter og maks bebyggelsesprocenten 70.

Intet	Nyt område	Behov for udlæg af erhvervsområde	19.01.E09	Den generelle anvendelse angives til erhvervsområde med en specifik anvendelse som tungere erhverv - miljøklasse 5. Maksimal højde angives til at være 10m og maks bebyggelsesprocente n 70.
19.01.R01	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2.	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2
19.10.T01	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0 hvilket ændres til 10%	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 10%
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
19. Skovlund – tekniske tilretninger til PlanData				
19.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til lokalcenter, Åben-lav og tæt-lav boligområde
19.01.O03	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse ændres fra Sociale institutioner til Daginstitution	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Daginstitution
19.01.R02	Ændret kategori	Den specifikke anvendelse tilrettes anvendelseskategorierne	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til nærrekreativt område. Bypark nævnes i notat for områdets anvendelse

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
20. Tinghøj – ændringer til rammer				
20.03.R01	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 600 m2	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til sport- og idrætsanlæg. Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 600 m2. og med maks. 8,5m højde
Intet	Nyt område	Der er behov for udlæg af ramme til fremtidigt vandværk med	20.10.T03	Den generelle anvendelse angives til teknisk område med en specifik

		mulighed for etablering af solenergi. Ca. 2,35 Ha på matrikel 7x Orten, Varde Jorder		anvendelse som forsyningsanlæg med en maksimal højde på 15 m, og bebyggelsesprocent på 33%. Derudover angives en specifik anvendelse som solenergi, uden særlige bestemmelser.
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
20. Tinghøj – tekniske tilretninger til PlanData				
20.01.B02	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse tilrettes anvendelseskategorierne	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres til landsbyområde
20.01.BL01	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse tilrettes anvendelseskategorierne	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres til landsbyområde
20.02.BL01	Udgået kategori + Ændret geografi	Den specifikke anvendelse tilrettes anvendelseskategorierne Udvidelse af rammen så den følger matrikel 5ay, Orten. Teknisk tilretning til beboelsesbygning i matrikel 5c, Orten samt tilretning af 5a og 6a, Orten for at lokalplangrænsen for L 707 og planrammen følger hinanden.	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres til landsbyområde
20.03.BL01	Udgået kategori + ændret geografi	Den specifikke anvendelse tilrettes anvendelseskategorierne. Rammen tilrettes til lokalplanafgrænsningen	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres til landsbyområde
20.03.O02	Ændret geografi	Mindre geografisk tilretning så rammen passer til lokalplan 36	Uændret	Uændret

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
21. Tistrup – ændringer til rammer				
Intet	Nyt område	Der er behov for udlæg af nyt boligområde	21.01.B18	Den generelle anvendelse angives til boligområde med en specifik anvendelse som åben-lav og tæt lav boligområde

				med en bebyggelsesprocent på henholdsvis 30% og 40%
21.01.E01	Ændret anvendelse	For at muliggøre flytning af Super Brugsen, frigives matrikel 2an fra 21.01.E01. Matriklen får en ny selvstændig ramme	21.01.C05	Den generelle anvendelse angives til centerområde. Specifik anvendelse som Butikker til lokalområdets forsyning og lettere erhverv. Bebyggelsesprocent angives til maksimalt at være 50 og den maksimal højde på 8,5m og 1 etage med udnyttet tagetage. Parkeringsforhold beskrives som 1 parkeringsplads pr. 30m2 butiksareal og 60m2 erhvervsareal i øvrigt BB udformning og omfang samt vejadgang fastlægges ved lokalplanlægning.
21.01.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m. og bebyggelsesprocenten stiger fra 50% til 60%	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m. og bebyggelsesprocenten stiger fra 50% til 60%
21.01.E03	Ændret anvendelse og geografi	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m. Derudover tilrettes rammen så den stemmer overens med afgræsning for lokalplan 2.5	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
21.01.E04	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
21.01.E05	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
21.01.E06	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
21.01.E07	Ændret anvendelse og geografi	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.

		Derudover tilrettes rammen så den stemmer overens med afgræsning for lokalplan 2.5		
21.01.E08	Ændret anvendelse og geografi	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m. Derudover tilrettes rammen så den stemmer overens med afgræsning for lokalplan 2.5	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
21.01.E09	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
21.01.E10	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
21.01.R01	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 500 m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 500 m2
21.01.R03	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 600 m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 600 m2
21.01.R04	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2
21.01.R07	Ændret anvendelse + udgået kategori	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2. Kategorien bypark er udgået og den ændres derfor til større rekreativt område.	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2. Den specifikke anvendelse angives til større rekreativt område.
21.01.R08	Ændret anvendelse +	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0,	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til

	udgået kategori	men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2. Kategorien bypark er udgået og den ændres derfor til større rekreativt område.		maksimalt at være 250 m2. Den specifikke anvendelse angives til større rekreativt område. Der tilføjes en note om at området indeholder et regnvandsbassin
21.01.R09	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2
21.01.T02	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme med anvendelse som teknisk anlæg har en bebyggelsesprocent på 0 hvilket ændres til 10%	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 10%.
21.01.T04	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme med anvendelse som teknisk anlæg har en bebyggelsesprocent på 0 hvilket ændres til 10%.	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 10%. Den specifikke anvendelse ændres til forsyningsanlæg
21.02.E01	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
21.10.E01	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
21.10.E03	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
21.10.E05	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
21.10.R03	Ændret anvendelse + Uddybning af brugen af området	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 500 m2. Der tilføjes støjende fritidsanlæg som specifik anvendelse for at præcisere brugen af området.	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 500 m2. Tilføjelse af støjende fritidsanlæg som specifik anvendelse

Rammeområde (hidtil)	Hvad sker?	Hvorfor ændring?	Nyt rammenummer	Rammebestemmelses-ændring
21. Tistrup – tekniske tilretninger til PlanData				
21.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte, Åben-lav og tæt-lav boligområde
21.01.C02	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte, Åben-lav og tæt-lav boligområde
21.01.C03	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte, Åben-lav og tæt-lav boligområde
21.01.O02	Udgået kategori	Kategorien Sociale institutioner er udgået og den ændres derfor til daginstitution	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til daginstitution
21.01.O05	Udgået kategori	Kategorien Sociale institutioner er udgået og den ændres derfor til døgninstitution	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til døgninstitution
21.01.R02	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse tilrettes anvendelseskategorierne da den konkrete anvendelse forsvinder	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til sport- og idrætsanlæg
21.01.R05	Ændret kategori	Den specifikke anvendelse ændres fra rekreativt område til nærerekreativt område	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres til nærerekreativt område
21.02.BL01	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse ændres fra blandet bolig og erhverv til landbyområde	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres fra blandet bolig og erhverv til landbyområde
21.02.R01	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse tilrettes anvendelseskategorierne da den konkrete anvendelse forsvinder	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til sport- og idrætsanlæg
21.03.BL01	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse ændres fra blandet bolig og erhverv til landbyområde	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til landbyområde
21.10.R01	Ændret kategori	Notatet om maks. 5 % bebyggelses angives i angivelsen for maksimal bebyggelsesprocent	Uændret	Notatet om maks. 5 % bebyggelses flyttes til angivelsen for maksimal bebyggelsesprocent

Rammeområde (hidtil)	Hvad sker?	Hvorfor ændring?	Nyt rammenummer	Rammebestemmelses-ændring
22. Tofterup – ændringer til rammer				
22.01.E04	Ændret anvendelse og geogr afi	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m. Derudover tilrettes rammen så den geografisk stemmer overens med lokalplan 25 Starup.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
22.01.R01	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 500 m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 500 m2
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
22. Tofterup – tekniske tilretninger til PlanData				
22.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Lokalcentre, Åben-lav og tæt-lav boligområde
22.01.C02	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Let industri og håndværk, åben-lav og tæt-lav boligområde
22.01.O02	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse ændres fra sociale institutioner til døgninstitution	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres fra sociale institutioner til døgninstitution
22.01.R02	Teknisk ændring	Bebyggelsesprocenten rykkes fra notat til kolonnen med maksimal bebyggelsesprocent	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 25%

Rammeområde (hidtil)	Hvad sker?	Hvorfor ændring?	Nyt rammenummer	Rammebestemmelses-ændring
23.01 Varde Midtby – ændringer til rammer				

23.01.C18	Ændret anvendelse	Handelsgymnasiet er nedlagt og derfor er der behov for ændring af rammen.	23.01.C18	Den generelle anvendelse angives til centerområde og butikker med en specifik anvendelse på åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse og etageejendomme. Den maksimale bebyggelsesprocent angives til henholdsvis 40%, 30% og 80% for den enkelte ejendom med en maksimal højde på 13 m
23.01.R02	Ændret anvendelse	Der tilføjes en specifik anvendelse og maks. bebyggelse til området for at sikre der kan tillades mindre bebyggelse til den rekreative brug af området. Dernæst angives også kirkegård til anvendelseskategorien. Grundet den eksisterende kirkegård i nordøst.	Uændret	Den generelle anvendelse angives til rekreativt område, med specifik anvendelse som større rekreativt område og kirkegård. Der tilføjes en maks. Bebyggelse på 700m2 for området. De eksisterende bestemmelser er stadig gældende.
23.01.R04	Ændret anvendelse og geografi	Rammen slås sammen med ramme 23.01.R05, da det opleves som et samlet område. Området er lokalplanlagt til offentlige formål og klubhus m.m. og har allerede eksisterende bebyggelse på omkring 630 m2. For at muliggøre mindre rekreative bebyggelser samt renovering af eksisterende bebyggelse angives en maksimal bebyggelse på 850 m2	23.01.R04	Bebyggelsens omfang og bebyggelse angives til maksimalt at være 850 m2
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
23.01 Varde Midtby – tekniske tilretninger til PlanData				
23.01.B08	Teknisk tilretning	Rammen ændres efter lokalplanen	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav, tæt-lav og tankstation.
23.01.R05	Områder der udgår	Rammen slås sammen med 23.01.R04	Udgår	Udgår

	(Rammer der sammenlægges)			
23.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Bymidte (150%, 13 meter, 3,5 etage) Tæt-lav (75%, 8,5 meter, 1,5 etage) Etagebolig (150%, 13 meter, 3,5 etage)
23.01.C02	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Bymidte (90%, 17 meter, 3,5 etager) Tæt-lav (90%, 8,5 meter, 1,5 etage) Etagebolig (90%, 17 meter, 3,5 etage)
23.01.C03	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Bymidte (150%, 13 meter, 3,5 etage) Tæt-lav (75%, 8,5 meter, 1,5 etage) Etagebolig (150%, 13 meter, 3,5 etage)
23.01.C04	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Bymidte (150%, 13 meter, 3,5 etage) Tæt-lav (75%, 8,5 meter, 1,5 etage) Etagebolig (150%, 13 meter, 3,5 etage)
23.01.C05	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Bymidte (150%, 13 meter, 3,5 etage) Tæt-lav (75%, 8,5 meter, 1,5 etage) Etagebolig (150%, 13 meter, 3,5 etage)
23.01.C06	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Bymidte (150%, 13 meter, 3,5 etage) Tæt-lav (75%, 8,5 meter, 1,5 etage) Etagebolig (150%, 13 meter, 3,5 etage)
23.01.C07	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Bymidte (150%, 13 meter, 3,5 etage) Tæt-lav (75%, 8,5 meter, 1,5 etage)

				Etagebolig (150%, 13 meter, 3,5 etage)
23.01.C08	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte med maks højde på 8,5, bebyggelsesprocent på 40% og maks antal etager på 1,5. Derudover angives Åben-lav og Tæt-lav Med en maks antal etager på 2,5 og en maks højde på
23.01.C09	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Bymidte, Etagebolig og publikumsorienterede serviceerhverv
23.01.C10	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Bymidte (150%, 13 meter, 3,5 etage) Tæt-lav (75%, 8,5 meter, 1,5 etage) Etagebolig (150%, 13 meter, 3,5 etage)
23.01.C11	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Bymidte (150%, 13 meter, 3,5 etage) Tæt-lav (75%, 8,5 meter, 1,5 etage) Etagebolig (150%, 13 meter, 3,5 etage)
23.01.C12	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til: Bymidte (ikke andet – indeholder kun Føtex og McDonalds)
23.01.C13	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Bymidte, Åben-lav og Tæt-lav (men kunne også indeholde etagebolig og publikumsorienterede serviceerhverv...)
23.01.C14	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Bymidte, Åben-lav og Tæt-lav

		rne og eksisterende anvendelse		
23.01.C15	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Bymidte, Publikumsorienterede serviceerhverv og kulturel institution. Alle med bebyggelsesprocent 150 %, 13 meter og 3,5 etage.
23.01.C16	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Bymidte (110%, 13 meter) Etagebolig (110%, 13 meter) Tæt-lav (40%, 8,5 meter, 1,5 etage) Med notat om at området også kan indeholde åben-lav (30%, 8,5 meter, 1,5 etage)
23.01.C17	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Åben-lav (50%, 8,5 meter, 1,5 etage) Tæt-lav (90%, 8,5 meter, 1,5 etage) Etagebolig (90%, 17 meter, 3 etager)
23.01.C19	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Kulturelle institutioner (50%, 15 meter, 2,5 etager), Åben-lav (standard) tæt-lav (standard). I notat: For etagebolig og lettere serviceerhverv gælder de samme retningslinjer som for kulturelle institutioner.
23.01.C20	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Etagebolig, Kulturelle institutioner og Ferie- og Kongrescenter
23.01.C21	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Døgninstitution, Kontor- og serviceerhverv

23.01.C22	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Åben-lav, Tæt-lav, Etagebolig (Der tilføjes i notat mulighed for kontor- og serviceerhverv)
23.01.C23	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	De specifikke anvendelser angives til: Tæt-lav, Etagebolig og kontor- og serviceerhverv 3,5 etage 150%
23.01.C24	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til: Etagebolig
23.01.O03	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse på sociale institutioner er udgået og ændres derfor til daginstitutioner	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til: Daginstitution
23.01.R01	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse angives til religiøse institutioner og gravpladser	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til: Religiøse institutioner og gravpladser
23.01.R03	Den konkrete anvendelse udgår	Den konkrete anvendelse udgår	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres til uddannelsesinstitutioner og øvrige ferie- og fritidsformål jf. eksisterende anvendelse

Sideskift

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
23.02 Varde Nord – ændringer til rammer				
Intet	Nyt boligområde nord for Vardegårdvej	Der er behov for nye boligudlæg. Rammen udlægges på matrikel 120a, 120d samt dele af 97a og 120e	23.02.B36	Den generelle anvendelse angives til boligområde med en specifik anvendelse på åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse med en bebyggelsesprocent på henholdsvis 30% og 40% en maks. højde på 8,5m og maks. antal etager på 2.
Intet	Nyt område ved Kongens Kær	Der er behov for nye boligudlæg. Rammen udlægges på matrikel 136d + 136az	23.02.B40	Den generelle anvendelse angives til boligområde med en specifik anvendelse på åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse med en

				bebyggelsesprocent på henholdsvis 30% og 40% og mak. 2 etager
Intet	Nye områder	Der udlægges en ny rekreativ ramme efter den eksisterende afgrænsning som Caroline Lund, Lunden og Lunderup Lund. Dette skal sikre vigtige rekreative områder til Varde By. Rammen omfatter matrikel 7000cm, 137c, 122d, 44d, 87h, 87i, 3e, 3b, 1c, 1f	23.02.R04	Den generelle anvendelse angives til rekreativt område med specifik anvendelse som nærrekreativt område. Bebyggelsens omfang og areal angives til maksimalt at være 250 m2.
23.02.B39	Udgår	Fordi der ikke er behov for dette arealudlæg	intet	slettes
23.02.E01	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
23.02.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
23.02.E03	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
23.02.E04	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
23.02.E05 og E06	Ændret anvendelse	Der er ønske om oprettelse af aflastningsområde for detailhandel. Til dette oprettes et nyt rammeområde 23.02.C06. Rammeområderne 23.02.E05, E06 samt en del af 23.02.E07 bliver del af det nye rammeområde	23.02.C06	Den generelle anvendelse angives til centerområde med en specifik anvendelse som aflastningsområde til detailhandel samt lettere erhverv. Der tilføjes en bestemmelse om maks. Bebyggelse på 50% pr. ejendom og med maks. Højde 8,5m.
23.02.E07	Ændret anvendelse og geografi	Dele af rammen ændres til aflastningscenter. I det resterende område ændres den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
23.02.O02	Ændret anvendelse	Brorsonskolen lukker og derfor ændres rammen fra offentligt	23.02.B41	Den generelle anvendelse angives til boligområde med en specifik anvendelse på åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse med en

		område til at være boligområde		bebyggelsesprocent på henholdsvis 30% og 40%, maks. bygningshøjde på 8,5 og 2 etager
23.02.R04	Ændret anvendelse	Området ændres fra rekreativt område til boligområde nord for Frelloskolen	23.02.B39	Den generelle anvendelse angives til boligområde med en specifik anvendelse på åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse med en bebyggelsesprocent på henholdsvis 30% og 40% og maks. 2 etager
23.02.R05	Ændret anvendelse	For at muliggøre mindre rekreative bebyggelser samt renovering af eksisterende bygning angives et maksimalt antal m2	Uændret	Den generelle anvendelse sættes til rekreativt område, med specifik anvendelse som større rekreativt område. Bebyggelsens omfang og bebyggelse angives til maksimalt at være 1000 m2
23.02.T01	Ændret geografi	Rammen udlægges efter eksisterende anvendelse som jernbaneområde	Uændret	Uændret
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
23.02 Varde Nord – Tekniske tilretninger				
23.02.B03	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav, tæt-lav og etageboliger
23.02.B23	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde
23.02.B24	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde
23.02.B25	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde
23.02.B26	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde

23.02.B28	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde
23.02.B29	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde
23.02.B30	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde
23.02.B31	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde
23.02.B34	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde
23.02.B37	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde
23.02.B38	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde
23.02.C01	Forkert kategori	Kategorien bydelscenter er ikke korrekt, og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til centerområde med en generel anvendelse som lokalcenter, tæt-lav samt kontor- og serviceerhverv
23.02.C02	Forkert kategori	Kategorien bydelscenter er ikke korrekt, og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Kontor og service-erhverv, Tæt-lav og Åben-lav

		eksisterende anvendelse		
23.02.C03	Forkert kategori	Kategorien bydelscenter er ikke korrekt, og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Kontor og serviceerhverv og Daginstitutioner
23.02.C04	Forkert kategori	Kategorien bydelscenter er ikke korrekt, og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Kontor og service-erhverv
23.02.C05	Forkert kategori	Kategorien bydelscenter er ikke korrekt, og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Etageboliger
23.02.O03	Uddybning af brugen af området	Der tilføjes to specifikke anvendelser for at præcisere brugen af området	Uændret	Tilføjelse af daginstitutioner og øvrige ferie- og fritidsformål som specifik anvendelse
23.02.O05	Uddybning af brugen af området	Der tilføjes en specifik anvendelse for at præcisere brugen af området	Uændret	Tilføjelse af døgninstitution som specifik anvendelse
23.02.O06	Udgået kategori	Kategorien sociale institutioner ændres til daginstitution	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til daginstitution
23.02.R02	Uddybning af brugen af området	Der tilføjes en specifik anvendelse for at præcisere brugen af området	Uændret	Tilføjelse af sports- og idrætsanlæg som specifik anvendelse

Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
23.03 Varde Syd – ændringer til rammer				
23.03.B19	Ændret geografi og ændret kategori	Boligområdet udvides. Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde. I notat om miljø angives: Der må ikke planlægges for støjfølsom anvendelse indenfor

				støjkonsekvenszonen fra Forsvarets etablissement, Varde Skydebaner, medmindre, der kan gennemføres tilstrækkelig støjdæmpning.
Intet	Nyt område	Der planlægges for et nyt erhvervsområde, for at imødekomme efterspørgsel på facadeerhverv.	23.03.E13	Den generelle anvendelse anvendes til erhvervsområde med en specifik anvendelse som kontor- og serviceerhverv, med en maks. Højde på 10 m. og bebyggelsesprocent på maks. 60. Der tilføjes et notat i milljøforhold om at der ikke må etableres virksomheder, der kan true grundvandsforekomsten
23.03.C01	Ændret anvendelse + ændret geografi	Rammen udvides så dele af matrikel 7000 eu inddrages. Kategorien bydelscenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til: Etagebolig, Kontor- og serviceerhverv og bymidte med maks. Bebyggelsesprocent 90% for den enkelte ejendom, med maks. Højde 18m og 6etager for området nær Varde station og 16m og 4 etager for det øvrige område. Der tilføjes i notat at opholds- og friarealer: fastlægges ved lokalplanlægning og publikumsorienterede serviceerhverv notere i notat for områdets anvendelse
23.03.E01	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m. Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 33% for området i byzone.
23.03.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.

23.03.E07	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
23.03.E08	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
23.03.E09	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
23.03.E10	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
23.03.E11	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
23.03.R03	Ændret anvendelse	Det maksimale antal m2 angives	Uændret	Bebyggelsens areal og omfang angives til maksimalt at være 250 m2
23.03.R07	Ændret anvendelse	Det maksimale antal m2 angives	Uændret	Bebyggelsens areal og omfang angives til maksimalt at være 250 m2
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
23.03 Varde Syd – Tekniske tilretninger				
23.03.B03	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde
23.03.B11	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde. Bebyggelsesprocent 45 for begge.
23.03.B13	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde
23.03.B15	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde
23.03.B17	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til

		konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse		åben-lav og tæt lav boligområde
23.03.B18	Udgået kategori	Kategorien blanding af boligtyper er udgået og derfor angives den konkrete anvendelse efter eksisterende bebyggelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til åben-lav og tæt lav boligområde
23.03.C02	Forkert kategori	Kategorien bydelscenter er ikke korrekt, og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte, Åben-lav og Tæt-lav
23.03.C03	Forkert kategori	Kategorien bydelscenter er ikke korrekt, og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Kontor og serviceerhverv, Åben-lav og Tæt-lav
23.03.C04	Forkert kategori	Kategorien bydelscenter er ikke korrekt, og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Lokalcenter
23.03.C05	Forkert kategori	Kategorien bydelscenter er ikke korrekt, og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Lokalcenter.
23.03.C07	Forkert kategori	Kategorien bydelscenter er ikke korrekt, og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Butikker til lokalområdets forsyning
23.03.E04	Udgået kategori	Kategorien for konkrete anvendelse er udgået og derfor ændres den specifikke anvendelse fra erhvervsområde til virksomheder med særlige beliggenhedskrav	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til virksomheder med særlige beliggenhedskrav
23.03.E05	Udgået kategori	Kategorien for konkrete anvendelse er udgået og derfor ændres den specifikke anvendelse fra erhvervsområde til virksomheder med særlige beliggenhedskrav	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til virksomheder med særlige beliggenhedskrav

23.03.O02	Udgået kategori	Specifik anvendelse angives til Døgninstitution i stedet for område til offentlige formål	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Døginstitutioner
23.03.R01	Forkert kategori	Den specifikke anvendelse angives til golfbane	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til golfbane
23.03.T01	Udgået kategori	Kategorien for konkret anvendelse er udgået og derfor æn-dres den specifikke anvendelse fra tekniske anlæg til transportkorridor	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til transportkorridor
23.03.T02	Udgået kategori	Kategorien for konkret anvendelse er udgået og derfor ændres den specifikke anvendelse fra tekniske anlæg til militære anlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til militære anlæg
23.03.R06	Teknisk tilretning	Rammen overgår fra byzone til landzone for at kommuneplanen stemmer overens med ophævelse af lokalplan L635.	Uændret	Planlagt zone angives til landzone

Sideskift

Rammeområde (hidtil)	Hvad sker?	Hvorfor ændring?	Nyt rammenummer	Rammebestemmelses-ændring
24. Ølgod – ændringer til rammer				
Intet	Nye områder	Der oprettes et rekreativt område i tilknytning til efterskolen, som omfatter dele af matrikel 7a, 6n, 7s, 7at og 7ar.	24.01.R19	Rammen tilføjes specifikanvendelse som, sport og idrætsanlæg og nærrekreativt område. Med maks. Bebyggelse på 600 m2 for området og højde 8,5m Notat om Ølgod Efterskole.
24.01.E01	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.E03	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.E04	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m. Grundet nærhed til bolig nedklassificeres til miljøklasse 3.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m. med en miljøklasse 1-3.

24.01.E05	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m og samtidigt tilføjes at der må opføres tanke i op til 22m. Den eksisterende bebyggelsesprocent på 50 bibeholdes.	Uændret	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m og samtidigt tilføjes at der må opføres tanke i op til 22m. Den eksisterende bebyggelsesprocent på 50 bibeholdes.
24.01.E06	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.E07	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.E08	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.E09	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.E10	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.E11	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.E12	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.E15	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.E16	Rammer der udgår	Rammen benyttes ikke og udgår derfor af kommuneplanen	Udgår	Udgår
24.01.E17	Ændret anvendelse og ændret geografi	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m. Derudover udvides ramme med dele af matrikel 2ah, Højlund Gde., Ølgod	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.E18	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.E19	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.E20	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.01.O01	Ændret anvendelse for dele af rammen	Dele af rammen som inkluderer matrikel 6x, 7cæ, 45, 7cø, 7000bq og dele af 7cz og 7a ændres fra	24.01.B18	Den generelle anvendelse angives til boligområde med en specifik anvendelse på åben-lav og tæt-lav boligbebyggelse

		område til offentlige formål til boligområde		med en bebyggelsesprocent på henholdsvis 30% og 40% og en byggehøjde på 8,5m og maks. 2 etager
24.01.R01	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2.	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2
24.01.R02	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2. I notat står beskrevet at der er en skydebane, hvilket blev nedlagt i 2011.	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2. Notatet om at der er en skydebane fjernes.
24.01.R03	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2
24.01.R04	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2
24.01.R05	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2
24.01.R06	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2
24.01.R09	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2

		maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2		
24.01.R12	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse og tilbygninger til eksisterende bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2
24.01.R15	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse og tilbygninger til eksisterende bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Bebyggelsesprocent på 0 fjernes. Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2.
24.01.R16	Ændret anvendelse	Den specifikke anvendelse ændres fra rekreativt område, til sport- og idrætsanlæg jf. eksisterende anvendelse. Der tilføjes en bestemmelse om maks. Bebyggelse på 650m2	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres fra rekreativt område, til sport- og idrætsanlæg jf. eksisterende anvendelse. Der tilføjes en bestemmelse om maks. Bebyggelse på 650m2.
24.01.R18	Ændret anvendelse	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og udformning angives til maksimalt at være 250 m2
24.01.T01	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme med anvendelse som teknisk anlæg har en bebyggelsesprocent på 0 Hvilket er korrekt, men for at skabe overensstemmelse i rammebestemmelserne slettes byggehøjde og maks. antal etager.	Uændret	I rammebestemmelserne slettes byggehøjde og maks. antal etager Og den specifikke anvendelse ændres til Transportkorridor og der indsættes en byggemulighed på 500m2 af hensyn til evt. tekniske bygninger mv.
24.01.T02	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme med anvendelse som teknisk anlæg har en bebyggelsesprocent på 0 hvilket ændres til 60 og en byggehøjde på 10m.	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 60% og byggehøjden til 10 m. Den specifikke anvendelse ændres til Deponeringsanlæg, so m fx lossepladser og genbrugsstationer.

24.01.T03	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme med anvendelse som teknisk anlæg har en bebyggelsesprocent på 0 hvilket ændres til 10%	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 10%. Den specifikke anvendelse ændres til Forsyningsanlæg med notat om transformerstation.
24.01.T04	Ændret anvendelse	Den eksisterende ramme med anvendelse som teknisk anlæg har en bebyggelsesprocent på 0 hvilket ændres til 10%	Uændret	Den maksimale bebyggelsesprocent angives til 10%. Den specifikke anvendelse ændres til Rensningsanlæg
24.10.E01	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
24.10.E02	Ændret anvendelse	For at sikre fremtidig industri hæves den maksimale højde fra 8,5 m til 10 m.	Uændret	Den maksimale højde ændres fra 8,5 m til 10 m.
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
24. Ølgod – tekniske tilretninger til PlanData				
24.01.B10	Ændret geografi	For at sikre overensstemmelse med lokalplan 1.4, tilrettes rammens geografi herefter.	Uændret	Uændret
24.01.B12	Ændret geografi	For at sikre overensstemmelse med lokalplan 1.19, tilrettes rammens geografi herefter.	Uændret	Uændret
24.01.C01	Udgået kategori + Ændret geografi	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse Grundet ny lokalplan udvides rammen så den omfatter hele matrikel 7fø	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
24.01.C02	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
24.01.C03	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
24.01.C04	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Bymidte Åben-lav og tæt-lav boligområde
24.01.O03	Uddybning af brugen af området	Der tilføjes tre specifikke anvendelser for at præcisere brugen af området	Uændret	Tilføjelse af sports- og idrætsanlæg, uddannelsesinstitutioner og daginstitutioner som specifik anvendelse

24.01.R07	Udgået kategori	Kategorien for konkrete anvendelse er udgået og derfor ændres den specifikke anvendelse fra rekreativt område til naturområde	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til naturområde
24.01.T05	Teknisk tilretning	Slet maksimal bebyggelsesprocent på 0. Da der er tale om et forsinkelsesbassin og der derfor ikke skal være nogle bygninger.	Uændret	Maksimal bebyggelsesprocent slettes.
24.02.BL01	Udgået kategori	Kategorien for konkrete anvendelse er udgået og derfor ændres den specifikke anvendelse fra blandet bolig og erhverv til Landsbyområde	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til landsbyområde
24.03.BL01	Udgået kategori	Kategorien for konkrete anvendelse er udgået og derfor ændres den specifikke anvendelse fra blandet bolig og erhverv til Landsbyområde	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til landsbyområde og daginstitutioner
24.04.BL01	Udgået kategori Ændret geografi	Kategorien for konkrete anvendelse er udgået og derfor ændres den specifikke anvendelse fra blandet bolig og erhverv til Landsbyområde. Derudover tilrettes rammen så den følger matrikel 5n	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til landsbyområde
24.10.R01	Udgået kategori	Den specifikke anvendelse ændres til sport- og idrætsanlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse ændres til sport- og idrætsanlæg
24.10.R04	Udgået kategori	Kategorien for konkrete anvendelse er udgået og derfor ændres den specifikke anvendelse fra rekreativt område til Golfbaneanlæg	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til Golfbaneanlæg
24.01.R13	Ændret geografi	For at sikre overensstemmelse med lokalplan 1.19 tilrettes geografien for rammen herefter. Lokalplanen har vedtaget at der ikke må bygges i rammen og derfor slettes maks. Byggehøjde og maks etager	Uændret	Bebyggelsesprocent fasts ættes fortsat til 0 fjernes.
Intet	Nyt område	For at sikre sammenhæng med lokalplan 1.18, oprettes en teknisk ramme	24.10.T02	Den generelle anvendelse angives til teknisk anlæg med en specifik anvendelse som vindmølleanlæg
24.01.O01	Ændret geografi	Dele af ramme 24.01.O01 afgår til boligformål og derfor afskæres dele af matrikel 7a. Området får derfor en selvstændig ramme efter eksisterende anvendelse. Rammebestemmelserne vil	24.01.O08	Den specifikke anvendelse angives til sundhedsinstitutioner

		være uændret udover den specifikke anvendelse.		

Rammeområde (hidtil)	Hvad sker?	Hvorfor ændring?	Nyt rammenummer	Rammebestemmelses-ændring
25. Årre– ændringer til rammer				
25.01.E02	Ændret geografi og anvendelse	Dele af det eksisterende erhvervsområde ændres fra letter industri til tung industri for at sikre udvidelsesmuligheder for en eksisterende virksomhed.	25.01.E03	Erhvervsområde, tung industri. Der fastsættes en højde på 10m og en bebyggelsesprocent på 50.
25.01.R01	Ændret anvendelse	For at muliggøre mindre rekreativ bebyggelse angives et maksimalt antal m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og areal angives til maksimalt at være 250 m2
25.01.R02	Ændret anvendelse	For at muliggøre mindre rekreativ bebyggelse angives et maksimalt antal m2	Uændret	Bebyggelsens omfang og areal angives til maksimalt at være 250 m2
25.02.E01	Ændret geografi	Kommuneplan rammen tilpasses lokalplanafgrænsningen samt ændres i henh. Lokale behov	Uændret	Uændret
25.10.R01	Ændret geografi Ændret anvendelse Udgået kategori	Den eksisterende rekreative ramme har en bebyggelsesprocent på 0, men for at give mulighed for mindre bebyggelse sættes et maksimalt antal kvadratmeter på 250 m2 Rammen udvides så den også dækker området for lokalplan 59 Roust Den specifikke anvendelse rettes til støjende fritidsanlæg i stedet for at der står skydebane i konkret anvendelse	Uændret	Bebyggelsens omfang og areal angives til maksimalt at være 250m2 Den specifikke anvendelse rettes til støjende fritidsanlæg
Rammeområde (hidtil)	**Hvad sker?**	**Hvorfor ændring?**	**Nyt rammenummer**	**Rammebestemmelses-ændring**
25. Årre– tekniske tilretninger til PlanData				
25.01.C01	Udgået kategori	Kategorien bycenter er udgået og den tilrettes derfor efter detailhandelsbestemmelserne og eksisterende anvendelse	Uændret	Den specifikke anvendelse angives til lokalcenter, åben lav og tæt lav

31. Vedtagne og forslag til lokalplaner og kommuneplantillæg

Varde Byråd godkendte d. 20. juni 2017 Kommuneplan 2017 og er offentliggjort den 23. juni 2017

Lokalplaner, som er endeligt vedtaget eller aflyst efter den 23. juni 2017.

Plannr	Navn	Plantype	Status	Dato
23.03.L09	Bolig- og erhvervsområde mv. syd for Søndermarksvej i Varde	20 - Lokalplan	Aflyst	11-11-2021
11.10.L01	Nygaards Afrika	20 - Lokalplan	Aflyst	04-10-2021
Forslag - 05.01.L15	05.01.L15 - Sommerhuse i den sydøstlige del af Blåvand	20 - Lokalplan	Aflyst	23-06-2021
Forslag - 05.01.L14	05.01.L14 - Sommerhuse i den nordøstlige del af Blåvand	20 - Lokalplan	Aflyst	23-06-2021
Forslag - 05.01.L13	05.01.L13 - Sommerhuse i den vestlige del af Blåvand	20 - Lokalplan	Aflyst	23-06-2021
21.01.L05	Boligområde ved Yderikvej i Tistrup	20 - Lokalplan	Aflyst	07-09-2021
Ophævelse lokalplan 02.C2.01	Center- og erhvervsområde i Billum	20 - Lokalplan	Aflyst	18-11-2020
23.02.L16	Boliger vest for Ringkøbingvej, Varde	20 - Lokalplan	Aflyst	31-01-2020
Delvis aflysning af 01.019.01	Delvis aflysning af 01.019.01 ved Kirkegade i Oksbøl	20 - Lokalplan	Aflyst	17-04-2019
13.02.L01 - annulleret	Annulleret - sendt i fornyet høring - Sommerhusområde ved Søndervang og Vestervang i Houstrup	20 - Lokalplan	Aflyst	22-06-2018
02.01.L03	Boliger i Alslev	20 - Lokalplan	Vedtaget	16-12-2021
08.01.L03	Hotel ved Skallingevej i Ho	20 - Lokalplan	Vedtaget	05-10-2021

23.03.L08	Erhvervsområde til datacentre	20 - Lokalplan	Vedtaget	31-08-2021
21.01.L07	Boligområdet Yderikparken	20 - Lokalplan	Vedtaget	19-08-2021
05.01.L15	05.01.L15 - Sommerhuse i den sydøstlige del af Blåvand	20 - Lokalplan	Vedtaget	22-06-2021
05.01.L14	05.01.L14 - Sommerhuse i den nordøstlige del af Blåvand	20 - Lokalplan	Vedtaget	22-06-2021
05.01.L13	05.01.L13 - Sommerhuse i den vestlige del af Blåvand	20 - Lokalplan	Vedtaget	22-06-2021
14.01.L01	14.01.L01 - Boligområde og sportsareal vest for Næsbjerg Skole	20 - Lokalplan	Vedtaget	22-06-2021
15.01.L01	Lokalplan 15.01.L01 - Rådhusgrunden i Nørre Nebel	20 - Lokalplan	Vedtaget	03-12-2020
05.01.L09.	Område til butiksformål i Blåvand Øst	20 - Lokalplan	Vedtaget	08-05-2018
20.10.L02	Solcelleanlæg nord for Mejls	20 - Lokalplan	Vedtaget	01-09-2020
24.01.L09	Lokalplan 24.01.L09 - Ølgod midtby	20 - Lokalplan	Vedtaget	13-08-2020
23.02.L16	Boliger vest for Ringkøbingvej i Varde	20 - Lokalplan	Vedtaget	26-02-2020
23.02.L15	Varde Fritidscenter	20 - Lokalplan	Vedtaget	08-01-2019
24.01.L10	Detailhandel ved Industrivej i Ølgod	20 - Lokalplan	Vedtaget	06-02-2020
15.10.L02	Erhvervsområde for industrivirksomheder med særlige beliggenhedskrav ved Præstbølvej, Nørre Nebel	20 - Lokalplan	Vedtaget	25-06-2019
24.01.L07	Offentlige formål og boliger i Ølgod (plejehjem)	20 - Lokalplan	Vedtaget	15-11-2018
03.01.L01	Byens Park i Ansager	20 - Lokalplan	Vedtaget	17-01-2019
07.02.L03	Henne Strand Camping	20 - Lokalplan	Vedtaget	15-03-2019

04.01.L04	Centerområde ved Vesterhavsvej i Billum	20 - Lokalplan	Vedtaget	21-06-2018
08.01.L02	Ho minigolf og fiskesø	20 - Lokalplan	Vedtaget	03-09-2019
25.10.L04	Vejrup Andel	20 - Lokalplan	Vedtaget	14-05-2019
24.01.L08	Detailhandel ved Bakkevej i Ølgod	20 - Lokalplan	Vedtaget	14-05-2019
08.10.L01	Bebyggelse langs Blåvandvej	20 - Lokalplan	Vedtaget	24-10-2019
23.03.L05	Boliger og butik syd for Søndermarksvej i Varde	20 - Lokalplan	Vedtaget	07-12-2017
20.01.L01 Tinghøj	Boliger ved Stilbjergvej i Tinghøj	20 - Lokalplan	Vedtaget	16-03-2018
13.02.L01	Sommerhusområde ved Søndervang og Vestervang i Houstrup	20 - Lokalplan	Vedtaget	21-06-2018
05.01.L10	Blåvand Zoo i Blåvand	20 - Lokalplan	Vedtaget	08-05-2018
04.01.L02	Boligområde i Billum	20 - Lokalplan	Vedtaget	21-06-2018
23.02.L13	Bo- og rehabiliteringscentret "Lunden" i Varde	20 - Lokalplan	Vedtaget	07-12-2017
23.02.L12	Område til skole og fritidsformål ved Ortenvej i Varde. Ny skole (Frelloskolen) til erstatning for Brorsonskolen	20 - Lokalplan	Vedtaget	03-04-2019
21.01.L06	Blandet bolig- og erhvervsområde ved Letbækvej i Tistrup	20 - Lokalplan	Vedtaget	15-11-2018
24.10.L02	Biogasanl?g ved Hjeddingvej i ?lgod	20 - Lokalplan	Vedtaget	06-03-2018
23.02.L01 delvis aflysning	Delvis aflysning af lokalplan 23.02.L01, ejendommen Østervold 24-26, Varde	20 - Lokalplan	Vedtaget	09-02-2018

Kommuneplantillæg, som er endeligt vedtaget efter den 23. juni 2017 til Kommuneplan 2017.

Navn	Plantype	Status	Dato
Tillæg 08 til Kommuneplan 2017	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	01-02-2018
Tillæg 06 til Kommuneplan 2017	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	06-03-2018
Tillæg 13 til Kommuneplan 2017	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	26-02-2018
Tillæg 14 til Kommuneplan 2017	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	09-02-2018
Tillæg 09 til Kommuneplan 2017	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	08-05-2018
Tillæg 15 Centerområde ved Vesterhavsvej i Billum	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	21-06-2018
Tillæg 07 til Kommuneplan 2017	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	08-05-2018
Tillæg 17 til Kommuneplan 2017	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	15-11-2018
Tillæg 19 til kommuneplan 2017 - Nyt rammeområde for Henne Strand Camping	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	17-01-2019
Tillæg 16 til Kommuneplan 2017	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	03-04-2019
Kommuneplantillæg 21 – Centerområde i Ølgod	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	14-05-2019
Kommuneplantillæg 20 - Vejrup Andel	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	14-05-2019
Kommuneplantillæg nr. 23 - delvis ophævelse af Kommuneplanramme i Tistrup	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	10-05-2019
Tillæg 24 til Kommuneplan 2017	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	25-06-2019
VVM-redegørelse Viking Link	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	06-02-2018
Kommuneplantillæg nr. 22	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	03-09-2019
Tillæg 18 til Kommuneplan 2017	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	08-01-2019
Tillæg 26 til Kommuneplan 2017	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	24-10-2019
Tillæg 35 til Kommuneplan 2017 -	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	12-03-2020

Tæt-lav ved Klippen 2 og 4 i AGerbæk			
Tillæg 32 til Kommuneplan 2017 - Område ved Nordre Boulevard	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	29-07-2020
Tillæg 34 til Kommuneplan 2017 - Regulering af rammeområder for Ølgod Bymidte	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	13-08-2020
Tillæg 33 til Kommuneplan 2017	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	01-09-2020
Kommuneplantillæg nr. 27 - overførsel fra byzone til landzone i Billum	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	28-09-2020
Tillæg 42 til Kommuneplan 2017 - Regulering af rammeområde i Nørre Nebel	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	03-12-2020
Tillæg 41 til KP17 - Regulering af rammeområde ved Toften i Nørre Nebel	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	22-02-2021
Tillæg 43 - Justering af afgrænsning af rammeområde 05.01.S01 i Blåvand	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	06-04-2021
Tillæg 39 til Kommuneplan 2017 - Boligområde i Næsbjerg	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	22-06-2021
Tillæg 31 - Erhvervsområde til datacentre i den sydøstlige del af Varde	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	31-08-2021
Tillæg 25 til Kommuneplan 2017 - Centerområde i Ho syd	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	05-10-2021
Tillæg 45 - Regulering af boligramme i Alslev	12 - Kommuneplantillæg	Vedtaget	16-12-2021

Lokalplaner, hvor kun forslag er offentliggjort siden 23. juni 2017.

Plannr	Navn	Plantype	Status	Dato
11.10.L01	Nygaards Afrika	20 - Lokalplan	Forslag	05-05-2021
20.10.L03	20.10.L03 - Varde Vandværk vest for Orten	20 - Lokalplan	Forslag	25-08-2021
17.10.L03	17.10.L03 - Tillæg til lokalplan 90 - Område til vindmøller	20 - Lokalplan	Forslag	25-08-2021
11.01.L01	Offentlige formål i Lunde	20 - Lokalplan	Forslag	11-03-2021
23.02.L17	23.02.L17 - Varde Remisen	20 - Lokalplan	Forslag	06-01-2021
Delvis aflysning af 05.01.L09	Delvis aflysning af 05.01.L09	20 - Lokalplan	Forslag	14-08-2020

Kommuneplantillæg, hvor kun forslag er offentliggjort siden 23. juni 2017.

Navn	Plantype	Status	Dato
Tillæg 37 til Kommuneplan 2017	12 - Kommuneplantillæg	Forslag	03-11-2020
Tillæg 30 til kommuneplan 2017 - Remisen i Varde	12 - Kommuneplantillæg	Forslag	06-01-2021

Varde Kommune

Bytoften 2, 6800 Varde
Telefon 79 94 68 00
vardekommune@varde.dk

www.vardekommune.dk